

जैनविधिषसाहित्यशास्त्रमाला-[१]

S N.

श्रीमद्भनेश्वरमुनीश्वरचरितं
LIBRARY

सुरसुंदरीचरिअ ।

विद्वच्छिरोमणि-शान्तमूर्ति-मुनिमंहाराज-श्रीमद्-
राजविजयेन टिप्पणादिभिः संस्कृत्य
संशोधितम् ।

श्रेष्ठित्रिकमचन्द्रात्मज-न्यायतीर्थ-व्याकरणतीर्थ-
पण्डित-हरगोबिनदासेन प्रकाशितम् ।

कारणस्थानं

चन्द्रप्रभायन्त्रालये तत्प्रबन्धकर्त्रा मुनशी-गौरीशंकरलालेन
मुद्रितम् ।

वीरसंवत् १४४२

विक्रमसंवत् १९७२

पूना निवासी—

श्री ठ सीमचंद रूपाजी तरफची भेट ।

1
Dama Vibidha Sahitya Shastramala

SURASUNDAREE-CHARIAM

OF

SHREE DHANESHWARA MUNTESHWARA

EDITED WITH NOTES

BY

Muniraj Shree Raja Vijayjee.

PUBLISHED BY

PANDIT HARGOVANDAS T. SHETH,
NYAYATEERTH and VYAKARANATEERTH.

Printed by GAURI SHANKARLAL MANAGER, at the Chaudraprabha Press

BENARES.

1916.

अ० सौ० श्रीरत्न वाई जुमस

(साणदवाहा मणिआर धनश्रीभाई वणतचदनी उद्गन भार्या) ।

दिवं गतापि स्वपतिव्रतास्वानंदलघैर्वादिपरोपकारः ।

या सांस्वभावामुलनेर्गुणैरप्यसमन्ताग्नि यशःशरीरा ॥ १ ॥

प्रस्तावना ।

सुविदितं प्रमाणसिद्धं चेदं खल्वखिलानामपि विहितैतिह-
शास्त्रपरिशीलनानामभिपुक्तमतल्लिकानां यदुत, 'भरतसेत्र'-इत्या-
ख्यया वा, 'जम्बूद्वीप'-इत्यभिख्यया वा, 'आर्यावर्त'-इत्यभि-
धया वाऽऽहृत-तायागत-तदन्यसमयपरिभाषितस्य चिराय सर्वत्र
विद्युतप्रतिष्ठस्यास्य भारतवर्षस्य प्राचीनभाषासु प्राकृतभाषान्ये-
कतमा नाम । येषां 'संस्कृत-प्राकृत-पाली'दिषु तादृशीषूपल-
भ्यमानोत्पद्यमानप्राचीनार्वाचीनविविधसाहित्यग्रन्थासु का प्रा-
चीनतरा प्राचीनतमा च ? इति गौरवाङ्कितम्, अथ च नाना-

१. 'मञ्जिमनिकाय'-प्रभृतीनां पिटकग्रन्थसंज्ञया प्रसिद्धानां बौद्धमूल-
धर्मशास्त्राणाम्, संद्वहभूतानामितरेषां सौगतसंख्यावद्धिनिर्मितानां च व्या-
करण-न्यायादिविविधसाहित्यग्रन्थानां भाषाया 'पाली' इति नामधेयेन
प्रख्यातत्वे, पुराणे च व्यवहारे संत्यपि प्राकृतभाषया सह यदा तौत्सपर्य-
वेक्षणं विदर्धामहि, मागधी-शौरसेन्यादीनां वाणीनामिवावांस्तवमेव भेदमा-
लोकेमहि, वस्तुतो देश-काल-वक्त्रादिसामग्रीभेदसंजातेष्विदृशेष्वयुक्तं माग-
ध्यादीनां प्राकृतभाषायाः संज्ञान्तरमिव (प्र० पृ० २) अस्या अपि नामान्त-
रत्वमेव, महावीर-शुद्धोदनमुतयोरेकदेश-कालभवेत्वेन तद्भाषयोर्भेदबीजस्यै-
वासंभवात्, द्वयोर्धर्मग्रन्थानां भाषाया अतिसौसदृश्यस्य साक्षात्करणाच्च ।
२. संस्कृत-प्राकृत-पालीभाषासु प्रसङ्गपण्डितगणप्रणीतं विविधविषयानुगत-
मनस्वीयः साहित्यमुपलम्ब्यमानम्, इदानीन्तनैश्चापि प्रायः सर्वमतानुयायि-
भिः समस्तदेशवासिभिश्च विद्वद्भिरधिकमल्पं वा संस्कृतभाषायाः साहित्यम्,
पालीभाषायाश्च तत् सिंहलद्वीप-ब्रह्मदेशादिवास्तव्यैः सुगुप्तमतानुसारिभिर्न-
वीनमारम्भ्यमानमप्यश्नीक्षते । दुर्भाग्यमस्ति केवलं प्राकृतभाषाया एव,
या पुरा निखिलदर्शनावलम्बिभिरखिलजनपदानिवासिभिश्च विबुधैर्विविध-
वर्धनैर्वितारि, जैनैश्चोत्तरोत्तरमधिकाधिकं तथा समादृता यथा 'प्राकृतभाषा
जैनानां स्वीया भाषा' इति सार्वत्रिकविश्रुतिमाश्रितापि, इदानीमाहंतेरपीतर-
भाषासाहित्यवृद्धिं यथाशक्ति विदधानैरपि सर्वथा परित्यक्तसमादरा, अत-
एवानुपपद्यमाननूतनसाहित्या प्रतिदिनमग्राह्यमानसाहित्या च वराकी वर्तते
इति नेपथ्यज्जाकरमेतदस्माकमहं दर्शयितुं शक्नुमः ।

मतभेदग्रस्तम्, अत एव विस्तरापेक्षिणं विषयं विवेचयितुं नैत-
दुचितं योग्यं च स्थलम्; तथापि 'प्राकृतभाषायाः सार्धवत्सर-
सहस्रद्वयाद् नार्वाक्तनमस्त्वित्वम्' इत्यत्र, यावदवगच्छामि, नास्ति
मतद्वितयं मतिमताम् । न चैतदेव केवलम्, किन्तु तस्यां प्राकृ-
तभाषायावेव जैनसिद्धान्तसूत्रप्रयोजनप्रतिपादनप्रकरणे प्राक्त-
नैरनूचानमूर्धन्यैः

“बालस्रोमूढमूर्खाणां गृणां चारित्र्यैकाङ्क्षिणाम् ।

अनुग्रहार्थं तस्यैः सिद्धान्तः प्राकृतः कृतः ॥”

इत्यादिना भूयस्तत्तद्ग्रन्थेषु निरूप्यमाणो जैनसिद्धान्तानां
प्राकृतभाषाकृत एव जनसाधारणस्यासाधारण उपकारः, आ-
हनेतरेषामपि प्राच्यप्रसिद्धमज्ञावता नाटकग्रन्थादावपि तादृश-
पात्रादीनां प्राकृतभाषामयी एव वचनरचनापद्धत्यादिप्रवृत्तिश्च

१ अङ्गसूत्रादिपर्यायेष्वर्थतत्त्वार्थकृद्भिः, शब्दतश्च तच्छिष्यमुख्यैर्गण-
धरपदवाग्यैर्विरचितेषु

“भाषाराजं सूत्रकृतं स्वानाहं समवाययुक् ।

यच्च न भगवत्पुत्रं ज्ञातधर्मकथापि च ॥ २४३ ॥

उपासकान्तकृदनुत्तरोपपातिकाद् दत्ताम् ।

प्रश्नव्याकरणं चैव विपाकश्रुतमेव च ॥ २४४ ॥

इत्येकादश सौपाङ्गान्यङ्गानि, द्वादश. पुनः १-

उद्दिवादी, द्वादशाह्नी स्याद् गणिपिटकादृश ॥ २४५ ॥” (A. C. II.)

इति नामसु द्वादशसु सिद्धान्तग्रन्थेषु प्रथमे एकादशापि प्राकृता एव,
बाल-मूढाद्यल्पबुद्धीनामेव सत्त्वानां तदधिकारेत्वात्; द्वादशे च संस्कृतभा-
षामयः, अतिव्युत्पन्नमतिप्रतिपाद्यापेक्षैव तन्निर्माणात् । ४ हेमचन्द्राचा-
र्यप्रमुखेः, ततोऽपि प्राचीनैः प्राजर्द्वयम् । ५ मुक्तेरवन्ध्यकारणतया चारि-
त्रस्य, कारणे कार्योपचारात् तदभिलाषुकाणामिति भावः । ६ 'सर्वज्ञेः'
इत्यन्वयः पाठः । ७ (H. A. CH. P. I.) । ८ दाण्डि-भागह-वररुचि-वाक्य-
प्रतिप्रमृतीनाम् । ९ मृच्छकटिक-गोडकवह-प्राकृतमञ्जर्यादौ । १० यद्यपि
नाटकादौ स्त्री-विदूषकादीनां तादृशपात्राणां भाषा, हेमचन्द्र-चण्ड-यारु-
च्यादिप्रणीतप्राकृतव्याकरणानिर्दिष्टभाषानियमानामभावेन, प्राकृतभाषान-
नुपातिनामप्यथ च शौरसेनी-भागधी-पैशाची-पार्श्यादिव्यतिरिक्तव्यपदेश-
(संज्ञान्तर) भाग्यापोषदिष्टप्रयोगाणामुपलब्धेन च प्राकृतभाषातो विभेद-

‘तदानीमेतस्या गिर आबालगोपालाङ्गनमनन्यः मचार आसीत्’
इति निःसंशयमवगमयतः, भाषायास्तस्यास्तादृशप्रचाराभावे
निर्दिष्टेऽग्रन्यादिना जनसाधारणानुग्रहादिप्रयोजनस्यैवासिद्धेः ।
किञ्च, ‘मगधदेशे भवा, तत्संबन्धिनी वेये मागधी’ इत्युपलब्ध-
‘मागधी’-इतिनामान्तरा प्राकृतभाषैव यथा मगधेषु देशभाषा-
त्मना व्याहियमाणाऽभवत्, तथा, यदि, इदानीमाङ्गलदेश-

शालिनीय विभाव्यमानाऽपि सूक्ष्मेक्षिकया समीक्ष्यमाणा न ततो व्यतिरि-
ष्यमाना विभाति, देश-कालादिपरिवर्तनकृतस्य सर्वपदार्थानामस्वस्य महतो
या मूलरूपानुविद्धस्य परिवर्तनस्येव तदन्यतरेणैकं केनापि रूपेण सर्व-
भाषास्वव्याहतप्रसरस्य भाषापरिवर्तनस्यापि नैसर्गिकतयाऽत्र सद्भावेऽपि प्रा-
कृतत्वानुगमस्य यस्त्वभेदनियामकस्यामूलचूडमालोकनात्, ईषत्परिवर्तनं
भेदानाधायकस्य व्यपदेशान्तरस्य (नामान्तरस्य) सर्वत्रापातात्, तस्य
(व्यपदेशान्तरस्य) व्यवहारसौकर्यमात्रनिबन्धनत्वात्, अत एव (व्यप-
देशान्तरस्य वस्तुभेदाविधायकत्वादेव) तत्र मागध्यादौ प्राकृतत्वव्यवहार-
स्याप्यस्तालितमाधुनिकैस्तादितरैश्च विचक्षणैः क्रियमाणस्य कृतस्य चाभी-
हणगीक्षणात्, अन्यथाऽस्य कथमप्यनुपपन्नमानत्वात् ‘तो दोऽनादौ’-
(B. P. IV. 260) इत्यादिना प्रतिपादितस्यैकैकस्या भाषाया विशेषस्याप्यस्य-
त्वात्, तस्यापि (विशेषस्य) अन्यस्यामुपादानेऽप्रतिबन्धात्, स्वयं हेम-
चन्द्राचार्येण तत्रैव (प्राकृतव्याकरणे) “शेषं प्राकृतवत्” (IV. 286)
“शेषं शौरसेनीवत्” (IV. 323) इत्यादिभिः, ततोऽपि व्यक्ततरमेतत्सि-
द्धभाषायकेन सर्वापवादभूतेनापास्तापवादेन च “व्यत्ययश्च” (IV. 447)
इति सूत्रेण, तत्र तत्र सूत्रेषु प्रदर्शितेन च “व्यत्ययात् प्राकृतेऽपि, अन्नं दाणं
बोहि” (IV. 277) “ताहं, तुम्हाहं” (IV. 300) इत्यादिनिर्दर्शनकदम्ब-
केनैतत्पेयाशयस्य निर्विवादमादृतत्वात्; हेमचन्द्राचार्यात् प्राचीनैर्जने-
र्जनेतरैश्च मेधावद्भिर्निर्मितेषु नाटक-चरित्र-स्तोत्र-साहित्यादिप्राकृतग्रन्थेष्वपि
प्रतिपदं तादृशप्रयोगदर्शनाद्येत्यलमतिचर्चया । ३१ जैनसिद्धान्तादिना,
भादिना नाटक-स्तुत्यादिपरिहः ।

१२ न च कश्चनानिर्दिष्टकश्चितमात्रमेतत्, यद्दिदानीमपि वस्तुतः
सर्वथाऽऽङ्गलभाषैव सती ‘अमरिका’ (America) इतिनाम्ना सुविद्यते
जनपदे तद्देशभाषारूपेण व्याहियमाणा तद्देशसंबन्धतया ‘American
Language’ इति समासादितसंज्ञान्वयानुभूयते, तद्देशतया अपि व्यपदे-

स्योन्नतिशालित्वेनाद्भुतभाषेव, सुविश्रुतश्रेणिका(विश्वसार)-
 ऽशोकादिमहाभूमीपतिपटलस्पैतिहासिकस्थलतया सुप्रसिद्धपाट-
 लीपुत्र (Patna) राजगृही(Rajgir)प्रभृतिराजधानीकस्य संजा-
 तमहावीर-बुद्ध-मञ्जुलीपुत्रादिमहाधर्मप्रवर्तकस्य भगवदेशस्याति-
 गौरवित्वेन 'इयमपि भाषा भारतवर्षस्येतरजनपदेष्वपि जन-
 भाषारूपेण प्रचलिताऽऽसीत्' इत्यनुमिन्वीमहि, न किञ्चिद् वा-
 यकमुपलभेमहि, प्रत्युत हस्तावलम्बदायकं 'संवादं चात्रासाद-
 येमहि । स चायम्-नागरी- गौर्जरीप्रभृतीनां कालत परिवर्ति-
 तेषदीपद्रूपाणामधुनापि भारतेऽस्मिन् जनभाषारूपेण प्रचलन्ती-
 नां प्रायो निखिलानामप्येतदेशभाषाणां व्याकरणादिप्रमाणितं
 मूलं (प्राथमिकं रूपम्) प्राकृतभाषैव भवितुमर्हतीति । प्राकृत-

शब्देदस्य सुसंभवात् । १३ केचित्तु भाषाशास्त्रिमन्याः संस्कृतभाषामेव
 सर्वासां भारतवर्षीयभाषाणां मूलम्, प्राकृतभाषां च संस्कृताज्जायमानतया
 द्वैतीयिकं रूपमामनन्ति, प्रमाणयन्ति च "प्रकृतिः संस्कृतम्, तत्र भवं
 तत आगतं वा प्राकृतम्" (H. P. L. L) इत्यादिना स्वाभिप्रायम् । एत-
 द्वाविचारितरमणीयम्, "प्रकृतिः संस्कृतम्"-इत्याद्यव्यवहितानन्तरमेव
 "संस्कृतानन्तरं च"-इत्यादिना भेदत्रितयविभक्तत्वेन प्राकृतभाषायाः,
 तादृशेषस्य (प्राकृतविशेषस्य) तद्भवत्वेऽपि (संस्कृतभवत्वेऽपि) प्राकृत-
 सामान्यस्य संस्कृतजन्यत्वाभावेन भेदत्रयघटकांशविशेषस्य प्राथमिकरूप-
 स्वे दोषाभावात् ; संस्कृतभाषातः प्राकृतभाषामवबुमुत्सूनां तद्बोधोत्पादने
 तादृशप्रकृतिप्रत्ययविभागस्यैव कारणिकतया संस्कृतव्याकरणानन्तरं प्राकृ-
 तोपदेशस्य च तन्निमित्ततया (तादृशप्रकृतिप्रत्ययविभागनिमित्ततया) तद्वा-
 क्यस्य (प्रकृतिः संस्कृतमित्यादेः) स्वव्याकरणस्थतादृशसाधनक्रमभात्रसूच-
 नपरत्वात्, अन्यथा हेमचन्द्रस्यैव तीर्थहस्तामान्योपदेशभाषाभिधानविवर-
 णप्रसङ्गे "एकरूपापि हि भगवतोऽर्धमागधीभाषा वारिदमुक्तवारिवदांश्रया-

१ शुद्धप्राकृतभाषाया प्रथमविभक्त्येकवचनरूपस्य, सिप्रस्यस्य "अत एव सौ
 पुंसि मागव्याम्" (H. P. IV. 287) इति सूत्रविहितस्यैकारादेशात्मकस्य केवल-
 स्यैकस्यैव मागधीभाषानुपातिविशिष्टनियमस्य विधानमालोक्य, अर्धशब्दं वाचमाना-
 यवाचकमादाय (हेम० लिङ्गा० श्लो० ११) वस्तुतः शुद्धप्राकृतभाषापि सिद्धान्त-
 भाषा तीर्थहृदवाणीस्वरूपा प्राच्यैरभिरूपैः 'अर्धमागधी' इत्यन्वयेन नामान्तरेण निरू-
 पिता; तर्था चोक्तसूत्रवृत्ती च एव ग्रन्थकारः—"यदपि

भाषायां अस्याः साहित्यभाण्डागारस्तदानीं तदानीन्तनैरादितै-
स्तदपरैश्च विद्वद्भिः, विना स्वस्वयताग्रहकौटिल्यम्, अदम्यमि-
क्या सर्वतोभावेन वृद्धिमुपनीयमानस्तादृशीं विस्तीर्णतामुपेयि-
षान् यत्, अनेकशो नैकैरनार्यनरनायापशदाविनिर्मितैर्दुर्दैवादि-
विलसितैश्चादरहरधिकाधिकमुपातिष्ठयानैर्विविधोपद्रवैर्भृशमपचे-
र्षयमानोऽपीदानीं यावद् नानाविषयकाणि विचक्षणचित्तचम-
त्कारकारकाणीतरमापासाहित्यामुल्लभानि साहित्यजगति नवी-
नमकाशपादधानानि आघास्यमानानि च ग्रन्थरत्नान्युपदीकरो-
तीत्ययमपि तद्व्यातिरेकेणानुपपद्यमानः प्रकृतसिद्धौ सिद्धहस्त्व-
तामाकलयति । अद्य पाठकवर्याणामुपदीक्रियमाणमिदं सुरसुन्द-
रीचरितमपि तस्यैव भाण्डागारस्य ग्रन्थरत्नानामेकतमद् रत्नम् ।

विनिर्माताऽस्य ग्रन्थस्य श्रीमान् घनेश्वराभिधानः साधु-
पुङ्गव आसीदिति स्वयं ग्रन्थकर्ता श्रुतिपरिच्छेदग्रन्तैर्मार्यामेका-
मुपन्यस्यमानः प्रत्यपीपदत् । घनेश्वरनामानश्च बहवो ग्रन्थकारा
भिन्नभिन्नगच्छसत्तासमयाः स्मर्यन्ते, येषु;—

१ शत्रुञ्जयमाहात्म्याभिधस्य ग्रन्थस्य प्रणेता प्रथमः, येन

नुरूपतया परिणमति, यदाह;—

“देवा देवी नरा नारी शयराधापि शायरीम् ।

तिर्यङ्मोऽपि दि तैरर्षो मेनिरे मगवद्भिर्म् ॥”

न ह्येवंविधमुचनादभुतातिशयमन्तरेण युगपदनेकसत्त्वोपकारः शक्यः
कर्तुम्” (H. A. CHODA. P. 2) इति वचनविरोधप्रसङ्गात्, अनादिप्रवाह-
रूपतया संजायमानानां तीर्थकृतमनादित्वेन तदुपदेशवाण्याः प्राकृतरूपाया
अप्युत्पत्तिविरोधात्, संस्कृतपश्चाद्वर्तित्वाङ्गीकारे बलादापततः सादित्वस्य
कथमप्यघटनादिति ।

१४ सा चैवम्—

साधु-यणेश्वर-विश्व-शुभोद-नादा-धमूह-रम्भाए ।

रागविग-दोष-विषहर-युवकण-अल-मंतभूषण ॥ २४९ ॥”

“योरारण्यमदमागहयावातिमर्षं हवद् भुतं ।”

इत्यादिनाऽऽर्यैश्चार्थमागधभाषानियतत्वमाश्रयि, अदपि प्रागोऽस्यैव (एतस्यैव
विशेषनिबन्धस्य IV. 257) विधानात्, न वक्ष्यमाणलक्षणस्य (श्रोतृमुत्पाद्य-प्रति-
पादितस्त्वान्यस्य मागधोभाषाविशेषनिबन्धविशेषस्य) इति ।

सौराष्ट्रदेशान्तर्गतवलभीपुर (वला vala, near Bhavnagar, in Kathiawar) राजस्य शिलादित्यनाम्नः कृते ग्रन्थोऽयं निर्मायि, इति शिलादित्यसत्ताकाल एवास्यापि समयः, वलभीपुरभङ्गनान्तरीयकश्च शिलादित्यसमयः, तद्दौर्ज्यकालान्त एव वलभीपुरभङ्गात्, वलभीनाशसमयश्च प्राक्तनानामाधुनिकानां च विदुषां नानामतभेदग्रस्तत्वेनाद्यापि विवादापन्न एव, केवलं श्रूयमाणेषु सर्वेषु धनेश्वरसूरिष्वयं प्राचीनतम इत्यविवादं शक्यमभिधातुम्, इतः प्राचीनस्यैतन्नाम्नोऽपरस्य ग्रन्थकर्तुरद्यप्यन्तं श्रुतिपयानवतारात् ।

२ वादमहार्णवं सम्पतितर्कस्य तत्त्वशोधविधायिनीमतिमहतीं न्यायगभीरां टीकां च विनिर्मातुस्तर्कारण्यानीशार्दूलविरुदस्य राजगच्छगगनाङ्गणदिनमणेः श्रीमदभयदेवसूरेः शिष्यः, विक्रमात् १२४६ तमे वर्षे काव्यप्रकाशसंकेतकर्तुः श्रीमाणिक्यचन्द्रसूरैरष्टमः पट्टगुरुश्चैको धनेश्वरसूरिः । अस्य सत्तासमयो विक्र-

१५ प्रबन्धामृतदीर्घिकाद्यभिप्रायेण; इतरपामत्रापि मतपरिहृयात् ।
१६ श्रीराजशेखरसूरिभिः

“विक्रमादित्यभूषालात् पञ्चविंशतिवत्सरे ।

जातोऽयं वलभीभट्टो ज्ञानिनः प्रथमं ययुः ॥”

इति श्लोकेन सं० ३७९ रूपस्य विक्रमस्य चतुर्थ्याः शत्या अन्त्यभागस्य तस्य (वलभीभङ्गसमयस्य) विनिर्देशात्; एतदनुसर्य तत्प्रागुक्तपट्टावल्यामस्मत्परमगुरुन्यायाम्मोनिधिध्रीमद्विजयानन्दसूरीश्वरश्चापि शीरनिर्वाणानुवम्पाः शताब्द्या मध्यभागस्य ८४५ रूपस्य (विक्रमात् ३७९) समुद्गृह्यते (See Jaina Tatvavaraṇa p. 334); अन्येऽथ पञ्चम्या अपि विक्रमान्या अन्तिमभागस्य ४७७ रूपस्याभिधानात् (See Jaina Dharma Prachīna Ilubusa Part II, p. 141); अपरैस्ततोऽपि भिन्नस्य तस्य विकल्पनाच्च ।
१७ यदाह स्वयं ग्रन्थकारस्तद्ग्रन्थग्रान्ते-

“रस-वचन-महार्णववत्सरे मासि मासरे ।

कार्ये काम्यप्रकाशस्य संकेतोऽयं समर्पितः ॥ १२ ॥”

यत्तु काव्यप्रकाशटीकाकर्त्रा मट्टरामनाधार्येण स्वग्रन्थप्रस्तावनायामेतन्महार्णवकाम्यप्रकाशेनैकसंछयामादाय काव्यप्रकाशसंकेतनिर्माणकालो विक्रमात् १२१९ (पृ० १७) गृष्ट ११६० (पृ० १) इति प्राक्तम्; तदित्यम्,

धौयैकादशशतान्दी। एनं श्रीसृञ्जनामा धरापीथो निजेशुररूप-
पाङ्गन्यकार्पात्, सदकार्पाचित्यादि श्रीमाणिक्यचन्द्रसूरिकृत-
प्रशस्त्युल्लेखे स्पष्टम् ।

३ विशावल्लगच्छीयः श्रीधनेश्वरसूरिरपरः, अस्य सत्ता-
काष्ठो विक्रमीया द्वादशी शती, श्रीजिनवल्लभसूरिकृतस्य सूष्मा-
र्थविचारसारापरपर्यायस्य सार्पशतकनामधेयस्य ग्रन्थस्य चतुः-
श्लोकसहस्रमिताया वृत्तेरनेन विक्रमात् ११७१ तमे संवत्सरे
प्रणयनस्य स्वयं तत्रोक्तत्वात् ।

४ चन्द्रगच्छाधिपतिः, प्रद्युम्नसूरिशिष्यस्य श्रीचन्द्रमभसूरेः
शिष्यो धनेश्वरसूरिरन्यतमः, 'यस्य वीरभद्र-देवसूरि-देवभ-
द्रवाचक-देवचन्द्रसूरयश्चेति चत्वारः शिष्याः समजनिपत'-इति
श्रीबालचन्द्रकविकृतोपदेशकन्दलीवृत्तिर्षष्ठस्तौ दर्शनादस्य विद्य-
मानतासमयो विक्रमस्य द्वादशशतान्धा अन्तिमः, त्रयोदश्या
या तस्या अग्रिमोऽंशः शक्यो विनिश्चेतुम्, बालचन्द्रकवेरुपदेश-
कन्दलीकारासङ्कविशिष्यत्वात्, आसङ्कवेद्यास्य प्रस्तुतस्य
सूरेः प्रशिष्यशिष्यत्वात्, विवेकमञ्जरीश्चासङ्कविना विक्रमात्
१२४८ तमे वत्सरे विनिर्माणभणनात् । गुर्वावल्यामपि

"अथ चैत्रपुरे वीरप्रतिष्ठाकृद् धनेश्वरः ।

चन्द्रगच्छेऽभवत् सुरिस्तस्माच्चैत्रमणोऽभवत् ॥ ८४ ॥"

अनेनैव ग्रन्थकर्त्रा पार्श्वनायचरित्रस्य विक्रमात् १२७६ तमेऽब्दे निर्माणात्,
एकान्यग्रन्थविरचने तावतः कालान्तरस्यासम्भवाभावेऽपि दुःसम्भवस्य निरो-
द्धमशक्यत्वात्, ब्रह्ममुखचातुर्विध्यतया वक्त्रशब्देन चतुरश्रोपादानस्यैव
बहुप्रसिद्धत्वात्, तथाप्रयोगस्यान्यत्रानेकशो दृष्टत्वाच्चेति ।

१८ See Peterson Report 5 th. । १९ श्रीमन्मुनिसुन्दरसूरिप्रणी-
तायाम् । २० एकस्यैव गच्छस्य 'चन्द्रगच्छ'- 'तपागच्छ'-इत्यादीनि निमि-
त्तविशेषमासाद्योदितानि नामान्तराणि, यद् गुर्वावल्यामेव

"श्रीचन्द्रगच्छेऽयं बृहद्गण्य तपागण्येत्यधुना स वाच्यः ।

चान्द्रं कुल कोटिकनार्थं गच्छं वाञ्छी च शाश्वते पुरा प्रसिद्धिः ॥ ९८ ॥"

१ यदाह स्वयं तस्यैव ग्रन्थस्य प्रशस्ती—

४ "सर्वविशङ्क्यायां समयां संपूर्वजने ।

समर्थितामिदं वेङ्ककूले श्रीदेवकूपके ॥" इति ।

इत्यादिना वर्णितः श्रीधनेश्वरसूरिरप्यस्मादभिधेय एव प्रती-
यते, यस्य देवमद्रवाचकनामाऽत्र, उपदेशकन्दलीवृत्तिप्रशस्तौ
च विनिर्दिष्टः शिष्यः, पट्टावल्यादिविनिर्णीतविक्रमीयत्रयोद-
शान्दीसत्तामयं श्रीमज्जगच्चन्द्रसूरिः शिषिलीभूतानिजतपाग-
च्छोदारे तच्छिष्याभूय भूयः साहाय्यमर्पितवान् ।

५ शीलमद्रसूरेः सत्रहाचारी, श्रीचन्द्रसूरेः सामाचार्यादि-
ग्रन्थप्रणेतुर्गुरुस्येक एववासां 'सूरिधूर्यः "सौम्याचारी सुबोधा-
सर्धानुष्ठानगोचरा धनेश्वरशिष्यश्रीचन्द्रीया" इति वृद्धहिपनि-
कोष्ठेत्वात् । अयमपि विक्रमीयत्रयोदशशतान्यां विद्यमानसत्ता-
कः, श्रीचन्द्रसूरिणा पञ्चोपाङ्गवृत्तेर्वैक्रमे १२२८ तमे परिधत्सरे
विनिर्माणैत् ।

६ नागेन्द्रगच्छीयः, श्रीवासुपूज्यचरित्रग्रन्थकस्य वर्धमान-
सूरेः प्रगुहः, चन्द्रप्रभवचरित्रप्रणेतुर्देवेन्द्राचार्यस्य गुरुध्याप्यन्य-
तमः श्रीधनेश्वराचार्यः, यद् वासुपूज्यचरित्रप्रशस्तौः-

"श्रीमान् धनेश्वरः सूरिराजनि मुनिप्रभुः ।

रूपे धयसि च प्राप जयपथं जनेषु यः ॥ ४ ॥"

अस्यापि सत्ताकाल उपरितनसमानस्रयोदशशतीरूप एव,
देवेन्द्राचार्येण चन्द्रप्रभवचरित्रस्य विक्रमात् १२६४ वत्सरे संद-
र्भात्, वर्धमानसूरिविहितस्य वासुपूज्यचरित्रस्य च विक्रमाद्

११ तच्छब्दोऽत्र जगच्चन्द्रसूरि परामृशति; यदुक्तं गुर्वावल्यां-

"देवमद्रगणीन्द्रेऽपि संविमः सपरिच्छदः ।

गणेन्द्रं श्रीजगच्चन्द्रमेव भेजे नुबं तदा ॥ १०३ ॥"

१२ Jaina Granthavali p 157; १३ Jaina Granthavali p, 10

१४ यदाह. ग्रन्थकार एव तत्प्रशस्तौः—

"अचमेशपदे सुरिदेवेन्द्राख्यः स्वमक्तः ।

पुण्ड्राय चरितं भके श्रीमच्चन्द्रप्रमप्रभोः ॥"

२५ (Peterson Report iv. p. 84-85) । २६ यत्तु विक्रमीयैका-
दशशतान्यां विद्यमानसत्ताकस्य वर्धमानसूरेर्वासुपूज्यचरित्रप्रणेतृत्वेन पण्डि-
तहीराठालस्य कथनम् (Jaina Dharma Prachina Itihasa Part I p.
119) तदयुक्तम्, ग्रन्थकर्ता प्रशस्तौ स्वयमुपरिनिर्दिष्टमय एव स्वग्रन्थ-

नवाङ्गरविप्रमितस्य (१२९९) विनिर्माणकाळस्य विनिर्णयोदिति ।

अयं प्रस्तुतग्रन्थकर्ता च सर्वेभ्योऽप्येतेभ्यो धनेश्वरनाम्भ्यो विद्वद्भ्यो व्यतिरिक्त एव, मायः समस्तेभ्योऽप्यस्य भिन्नसत्ताकालत्वात्, निखिलानामप्येतेषामाचार्यापरपर्यायसूरिपदविभूषितत्वात्, अस्य च मुन्यादिशब्दवाच्यसाधुपदसंस्थितत्वात्, "साहु-धनेसर-विरइय"-इत्यादिना निखिलपरिच्छेदान्ते "तेसिं सीसवरो धनेसरमुणी" इत्यादिनाऽन्त्यपरिच्छेदावसाने च स्वयं ग्रन्थकृता स्वस्य साधुपदवर्तित्वभणनात्, साधु-

निर्मितेर्निम्नोद्धृतेन श्लोकेन प्रतिपादनात्; तत् (पण्डितहीराळाल)-प्रोक्ताद् वर्धमानसूरेर्गुर्वायमिधानतः, सत्तासमयतश्चेतद्ग्रन्थनिर्दिष्टपोस्तयोर्भिन्नत्वेन प्रस्तुतग्रन्थकारस्य तदुक्तसूरिव्यतिरिक्ततायाः स्पष्टं प्रतीयमानत्वाच्च । १७ एतस्य ग्रन्थकारस्यैव

"ततोऽसौ निधि-निष्पदकंठ्ये (१२९९) विक्रमवसरे ।

आचार्यधरितं चक्रं बाधुपूज्यविमोरिरम् ॥ १८ ॥"

इत्यनेन प्रशस्तितश्लोकेन । १८ न च सूरिपदस्य साधुपदतो गौरवाहत्वेन स्वयं स्वस्वाध्याकरणस्य महतामनधिकृतत्वेन च ग्रन्थकृता स्वस्य विद्यमानत्वेऽपि तदानीं सूरित्वे, इदानींतनानामपि कतिपयानामिव स्वयं सूरिपदोल्लेखो न विहितः स्यादिति शक्यमभिधातुम्; पूर्वकाले साधुभ्य उपाध्यायपदादप्यतिशायिनः, धैर्यवैदुष्यसमयसूचकत्वाद्यनन्यगुणापेक्षिणी योग्यतां प्रतीयैव तीर्थकरेणापि नमस्करणीयेन चतुर्विधसंघेन सूरिपदस्य महासम्मानपूर्वक वितरणात्, तदुल्लेखस्य तादृशमहामान्यसंग्रहप्रसाधितनिज-कर्तव्ययोग्यतासंदर्शनमात्रे तात्पर्यात्, वस्तुतस्तेन (सूरिपदोल्लेखेन) ममुचितसत्कारविधायिनः श्रीसंघस्यैव शोभाधानात् स्वयं तदुल्लेखस्यावश्यकत्वात्; अत एव हरिभद्र-हेमचन्द्राचार्यप्रभृतीनां महाचार्याणामपि विना संकोचं प्रायः सर्वत्र सूर्युपपदत्वेनैव स्वनम्नोल्लेखस्यालोकनात् । आधुनिकानां तु सूरिमानिनां कतिपयानामल्पाश्रमसाध्यमहादम्भपरिशीलनविहितकतिचिन्निजान्धभक्तजनजनितप्रच्छन्नप्रशुभ्र-पुस्तकादिव्ययपरितोषितान्यदर्शनानुपायिकतिचिह्नलुब्धपण्डितेभ्य आचार्यपदव्युपादानस्यैव तदानीन्तनानां तेषां तस्याग्रहणात्, पूर्वकाले दायकोपादायकयोर्द्वयोरपि शुद्धत्वात् । अत एवाचार्यपदादप्युच्यतां ततोऽप्यधिकाक्षरां हनूमल्लम्बपुच्छमिव सुदीर्घा पदवीगात्तवतामप्यधतनानां श्रीसंघकृतस्य तदंसमूतोपासकगणविहितस्य वा तादृशस्य सम्मानस्यास्तां कथा, आदराभावस्य, ततोऽपि विशिष्याऽक-

सूरिपदयोः पूर्वापरभावेन भिन्नत्वात्, सूरिपदावच्छिन्नेन सर्वे-
णापि स्वयं स्वस्य सूर्युपपदत्वेन स्वनामोल्लेखस्याहृतानामाम्ना-
यात्, साधुत्व-सूरित्वावस्थावर्तिनाम्नोश्च प्रायस्तदानीं परि-
वर्तनेकतमेदस्योपलम्भेनाप्युपयुक्तेषु धनेश्वरनामसु सूरिध्वस्य
प्रस्तुतग्रन्थविरचनात् पश्चात्काले सूरिपदवीभवनं परिकल्प्या-
पि परिगणयितुं दुःशकत्वाच्च ।

स्वनामनिर्देशन्यतिरिक्तस्य संक्षिप्तस्य स्ववंशपारम्पर्यस्य
ग्रन्थविरचनासमय-स्थलादिगर्भस्य भविष्यज्जनसमूहस्यात्यन्त-
मुपयुक्तस्य निजसत्तासमयप्रभृतीतिवृत्तोचितवृत्तान्तस्य चोपनि-
बन्धाय प्रचुरैः प्राच्यैरन्यैर्ग्रन्थकर्तृभिः केनाप्यौदासीन्यादिका-
रणेन प्रायोऽगृहीतमायासमुपाददता प्रस्तुतेन ग्रन्थकर्त्रा कियता-
प्यंशेन सत्यमनुगृहीता इतिहासरसिकाः ।

धनीयतिरस्कारस्याप्यध्यक्षमीक्षितत्वादौक्ष्यमाणत्वाच्च; इत एव कारणा-
दिदानीं ह्रियेय स्वहस्तेन कापि स्वपदोल्लेखमकुर्वन्तो वक्तव्यमिवाधिप्रयन्तस्ते
दृश्यन्ते, निजभक्तैरेव तद्विधापनोद्धोषणादेर्दर्शनात्, इत्येतादृशमधुना-
तनमहात्मनां (१) केषांचित् स्वयं सूरिपदानुल्लेखं निभ्याय तत्कारणं च
तैः काप्येन दर्श्यमानं स्वस्त्राघापातकादिकं श्रद्धाय तद्विलक्षणप्रवृत्तिषु
पूर्वतनेषु तद्विकल्पनस्य सर्वयानुचितत्वादिति सूतमप्राधिकेन ।

२९ मुनिपदवर्तित्वे धनेश्वरनाम्नः प्रस्तुतग्रन्थकर्तुरपि सूरिपदावस्थायां
पूर्वनामपरिवर्तनेन गुरुभिः “जिनभद्र” इति विहितं नामधेयं विभाव्यते
(See Jaina Dharma Prachina Itihasa Part I, P. 37) श्रीजिने-
श्वरसूरि-बुद्धिसागराचार्ययोर्बहुदिष्टेष्वपि श्रीजिनचन्द्र-अभयदेव-जिन-
भद्रसूरीणामतिप्रसिद्धि-साहचर्यादिभाक्त्वात्, श्रीमदभयदेवसूरीणाप्यत्र

“ तयेरेव विनेयानां तत्पदं आनुकूल्यम् ।

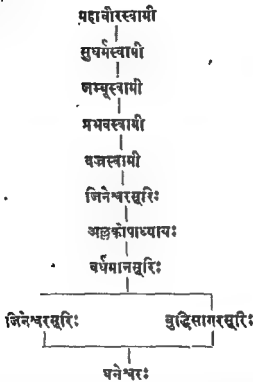
श्रीमतां जिनचन्द्राख्यसत्प्रभूणां नियोगतः ॥ ६ ॥

श्रीमन्जिनेश्वराचार्यशिष्याणां गुणशालिनाम् ।

जिनभद्रमुनोन्नाणामस्माकं आहसेविनः ॥ ७ ॥”

इत्यनेन भगवतीसुत्रवृत्तिप्रशस्तिप्रोक्तस्य संवादस्यासादनात्; सुर-
सुन्दरीकथायाश्चेत्तसूरित्रयेऽप्येतद्व्यतिरिक्तेनान्येन विधानस्यायावश्य-
श्रवणात्, जिनभद्रसूरिकृतत्वेन तस्या उल्लेखस्यालोकनाच्च (See Jaina
Dharma Prachina Itihasa Part I, P. 37) ।

तत्र स्ववंशपरम्पर्यं प्रान्त्यपरिच्छेदपरिसमाप्तौ ग्रन्थकृता
ग्रन्थस्य पद्यमयतया पुराणपद्धत्यनुरोधेन गाथावद्धमेव निर्दिष्ट-
मय च पाठकसुखावबोधाय वंशवृक्षरूपेण तदिहोद्धेखितुमुचित-
मुत्पश्यामि;—

एतस्मिन् स्वगुरुपर्वक्रमे प्रभवस्वामि-वज्रस्वामिनोः, वज्र-
स्वामि-जिनेश्वराचार्ययोश्चान्तरालेऽनुक्रमं तत्पट्टधराणां शय्य-
भवसूरि-वज्रसेनसूर्यादीनां भूरीणां संजातत्वमातिप्रसिद्धम् । तच्च,
ग्रन्थकारेणापि तत् एव (प्रसिद्धत्वादेव), स्पष्टाभावतः,
समासतो निर्देशस्याभिधित्सातो, वा कारणाद् व्यासरूपेण तान्
सर्वान् सूरिवर्यान्निर्वर्ण्य

“ सीसो तस्स सुहम्मो तत्तो जम्बु तयो व पभवोत्ति ।

एवं सूरिण वरंपराए ता जाध वहरोत्ति ॥ २३८ ॥

साहाय तस्स सूरि जिनेश्वरो नाम व्यासि विख्याजो ।

तत्तो य निम्मल्लगुणो उज्झावो अल्लुओ नाम ॥ २३९ ॥ ”

इति गाथास्थितैः 'एवं सूरिण परंपराए, साहाए तस्स सूरि' इत्येतत्सामान्याभिधायिभिरेव शब्दैरुपादेशि ।

'अल्लओ अल्लओ' इत्येवमत्र निर्दिष्टम् 'अल्लक' इत्यभिधानं, वर्धमानसूरि-सर्वदेवसूर्यादिसूरिसूरिशिष्यकस्य 'उद्द्योतनसूरि' इतिनाम्ना सर्वत्र गुर्वावल्यादावितिवृत्तग्रन्थसार्ये विभुतस्य सूरिवर्यस्यान्वर्यायां पदवीरूपायां बोधाध्यायावभ्यायां विभाव्यते, वर्धमानसूरेस्तस्यैव शिष्यत्वेन सर्वत्रोपलभ्यमानस्यो-ल्लेखस्यान्यथा कथमप्यनुपपद्यमानत्वात्, प्रस्तुतग्रन्थकारेणाः स्य सूरेर्नाम 'उद्द्योतनसूरि-' इत्यनुलिल्लय 'अल्लकोपाध्याय-' इत्यभिधानस्योपन्यासे चानन्यकारणस्य सज्जावात्, समानका-लिकत्वेनोपाध्यायतया तदतिर्भासिद्धेः साक्षात्करणस्य तत्त्वात् (अनन्यकारणत्वात्), अस्यैतद्रूपेण (उपाध्यायतया) प्रसिद्धेः प्रसाधकस्य संवादस्याप्युपलम्भात्, तथा च पट्टावल्याम्—

३० अत एवात्र यशवृक्षेऽपि तदनुसारिणि तथैवोपान्यासि । तदिति-
कृतमपि स्थविरावली-परिशिष्टपूर्वादिग्रन्थनिबद्धमतिप्रसिद्धमिति तज्जिज्ञा-
सधस्तद्विलोकनाय विज्ञप्यन्ते । येषां तु तदधोवर्तिनामल्लकोपाध्यायप्रभृतीनां
यावद् ग्रन्थकृद्गुरुणा कृतं न तादृशी प्रसिद्धिमश्नुवानम्, तत्, यत्र याव-
च्चोपालप्ति, यथास्थलममेऽनुक्रममुपन्यास्यम् ।

31 Munisundareswari's gurvalas, Shloka 45—54.

३२ उद्द्योतनसूरेस्तच्छन्देन परामर्शः, 'वर्धमानसूरिः पूर्वं चैत्यवारव-
र्धस्यायां श्रीजितचन्द्रसूरेः शिष्य आसीत्' इत्यदिदृष्टान्तेनानन्तरमेव वक्ष्यमाणेन
'तस्यान्यशिष्यत्वेऽपि, अत्र सुदावस्थाया एव विवक्षिततथैवकारस्यान्वयवच्छेद-
परत्वेमुच्यते ।

३३ अस्मत्सुहृद्गुराणसेयमण्डलाचार्यश्रीनेमिचन्द्रसूरेः संबन्धिनि अरतरमण-
पञ्चावस्थावर्णनस्तुके, यत् तैर्वितीर्य भृष्टमुपकृतोऽहमत्र, पत्र० ५ पृ० १;
'नेमिमेतिहासप्रथमभागे पृ- १२९ ।

३४ ग्यावाभोनेमिरस्मत्परमगुरोराचार्यपदधर्मे संजातस्य 'श्रीनेमियानन्द-
सूरि' इत्यभिधानस्यापेक्षया सामुल्लेखानुसृति 'आरमाराम-' इत्यभिधानं सर्व-
स्वीदैः परकीयेरचाधिकरूपेण तत्र तत्रोद्दिश्यते, मुख्यवस्थावागेव प्रज्ञा-ज्ञान-धर्म-
सहितस्यापेक्षामारण्यगुणसाक्षिरत्वेन समस्तोऽपि जगति प्रसिद्धीभवनात् ।

“तत्पट्टे श्रीउद्घोतनसूरिः, अस्माच्चतुरशीतिगच्छस्थापना जाता”
तत्त्वरूपं यथा; एकदा श्रीउद्घोतनसूरिं महाविद्वांसं शुद्धक्रियापात्रं च
विज्ञायापरेषां व्यशीतिं ८३ संख्यानां स्थविराणां व्यशीतिः शिष्याः
पठनार्थं समागताः, तान् श्रीगुरुः सद्रात्या पाठयति स्म । तस्मिन्नवसरे...”

इति स्पष्टमुल्लेखात्, अस्मत्परमगुरोर्विजयानन्दसूरिवर्यस्या-
पि तथाव्यवहारस्यात्र निदर्शनभूतत्वात्, उपाध्यायादिपूर्वायस्या-
वर्तिनाम्नः सूरिपदसमये यथागुर्विच्छं परावर्तनस्यापि बहुशो
दर्शनार्थः; शुर्वावल्यादायुद्घोतनसूररूपाध्यायसमयवर्ति-‘अल्लफ-’
नामोल्लेखानासादने शुर्वावल्यादौ सूरिपदमाग्वस्यन्यवृत्तान्तानु-
ल्लेखस्यैव बीजत्वात्, उपाध्यायदशावृत्तिनामोल्लेखस्य च तन्त्रान्त-
रीयकत्वात् (सूरिपदमाग्वस्यन्यवृत्तान्तोल्लेखनान्तरीयकत्वात्) ।
उद्घोतनसूरेदचान्यत्र सर्वश्रेतिहासग्रन्थसमुदायेऽध्यायवदस्मा-
भिरासादितं वृत्तं, तपागच्छीयपट्टावल्याभिप्रायेण

‘विमलचन्द्रसूरिपट्टधरः सूरिरयमेकदा विक्रमात् ९९४ सं-
ख्याके संवत्सरे पूर्वदेशात् श्रीअर्बुदाचले (Mount Abu) या-
त्राकृते गच्छस्तदुपत्यकास्थस्य ‘टेली’नाम्नो ग्रामस्य सीम्नि
स्थितस्यैकस्य बृहत्तो वटवृक्षस्य तलमाश्रयमाणः श्रेष्ठमहूर्तमव-
सुध्य ‘वटस्यैकास्य सौवस्य कुलस्यापि वृद्धिः स्तात्’ इति निजपट्टे-
ऽष्टावाचार्यान्, मतान्तरेणैकं वा तमस्थापयत् । ततः प्रभृति च
पश्चात्संजाततपागच्छनाम्नो गच्छस्य ‘वृद्धगच्छ-’ इति, मतभे-

१५ उपाध्यायावस्थावृत्ति-‘धर्मकीर्ति-’इत्यादिनामधेयस्य धर्मघोषसूर्यदेः

“शिष्योऽयं देवेन्दगुरोर्द्वितीयकः श्रीधर्मघोषः सुकृताधिपोपकः ।

शोष नयग्रन्थयशः सरस्वतीयोगान् धर्मो पल्लववन् मधन्तवत् ॥१७१॥

दैवात् प्रयोदशदिनान्तरतो गते स्वः कैल-द्धि-विश्वचारदि स्वगुरुदेऽपि ।

यो वाचकोऽधिगतसूरिपदः स्वगोत्रिमूरेर्जघान किल मत्सरिणां कदाशः ॥१७२॥

• स च श्रीधर्मकीर्त्याहः श्रीविजयानन्दवागध्वः ।

जित्वा मत्सरिणः शत्रव्या भविष्याद्देऽमवद् गजी ॥ १७५ ॥”

इत्यादिना शुर्वावल्यादौ वयोक्तेः ।

देन 'वटगच्छ' इति वा नाम संजातैर्भू' इत्यत्र;

खरतरगच्छीयतदभिसंधिना पुनः

'श्रीनेमिचन्द्रसुरिपट्टभृत् सुरिरयं मालवदेशात् श्रीशत्रुञ्जयती-
र्यमभिवन्दितुकामो विहरन् स्वशिष्यभूतांश्चतुरशीतिगच्छोत्पाद-
कांस्तावत् आचार्यान् मन्त्रशक्तिविशेषेण समर्थाकृत्य निजं
चायुः स्वल्पमधिगम्य वर्त्मन्येवानशनं विधाय दिवमशिक्षिष्यत्'
इत्येतावन्मात्रे च पर्यवस्यति ।

१६ यदाहुर्गुर्वावल्यां मुनिसुन्दरसूरयः—

“तत्पट्टभृत्कुरभूद् मुनीनां त्रिभिः शतैः सेव्यपदः सदापि ।

वदद्योतनः सुरिरवद्यहीनविद्यानदीविभ्रमछिन्नुनायः ॥ ४५ ॥

समस्यधैः केलकुलावचुतः श्रीशत्रुदस्तीर्यपवित्रितात्मा ।

मानापुरप्रामतटाकवापीधुनीवनआश्रितुद्वर्माक्षिः ॥ ४६ ॥

चतुर्नगरायाऽभ्यधिकैः शरच्छतैः धीयिकमार्काद् भवभिः च सुरिराद् ।

पूर्वावनीतो विहरमध्यागमद् यात्राकृते तस्य निरेकपत्यकान् ॥ ५१ ॥

टेलीसेटकसीमं सविषावटस्याचः पृथोस्तत्र च

प्राप्तः श्रेष्ठतमं मुहूर्तमशुभं ज्ञात्वा तदाऽतिष्ठिषत् ।

सूरीन् सौवकुलोदयाच्च भगवानष्टौ, जगुस्त्वेकं

केचित्, ब्रह्मणोऽभवद् वटगणाभिधस्तदादि स्वयम् ॥ ५४ ॥

अप्रोपमच्छेदय बभूव तस्मिन् श्रीसर्वदेवः प्रथमो मुनीन्द्रः ।”

१७ यत् खरतरगच्छपट्टावल्याम् ;—“अथ श्रीउद्योतनसुरिस्वयशीति-

शिष्यपरिवृतो मालवकदेशात् संघन सार्धं शत्रुञ्जये गत्वा श्रमभेदशरमभि-

वन्द्य पश्चाद् षडमानो रात्रौ सिद्धवटस्याधोभागे स्थितः । यत्र मध्यरात्र-

समये आकाशे रोहिणीशकटमध्ये बृहस्पतिप्रवेशं विलोक्यैवमुक्तवान्,—

‘सांप्रत तादृशीं वेलां विचते, यतो यस्य भस्तके हस्तः क्रियते स प्रसिद्धि-

मान् भवति’ इति । अथैतत् श्रुत्वा त्र्यशीत्यापि शिष्यैरुक्तम्,—‘स्वामिन् !

वयं भवता शिष्याः स्मः, यूयमस्माकं विद्यागुरवः ; ततोऽस्मदुपरि कृपां

विधाय हस्तः क्रियताम् ।’ ततो गुरुभिरुक्तम्,—‘वासचूर्णमानीयताम् ।’

तदा तैः शिष्यैः काष्ठच्छगणादिचूर्णं कृत्वा गुरुभ्य आनीय दत्तम् । गुरुभिरपि

तच्चूर्णं मन्त्रपित्वा त्र्यशीतेः शिष्याणां भस्तके निक्षिप्तम् । ततः प्रभाते

श्रीगुरुभिः स्वस्यालयायुर्ज्ज्वात्वा तत्रैवानशनं कृत्वा स्वर्गतिः प्राप्ता । अथ ते

१ इतः श्लोकवद्वैभवंदानवर्णनपरमिश्रपुष्टताभावेनात्र नोदधारि ।

अष्टकोपाध्यायस्य (श्रीउद्घोतनसूरेः) पैट्टभृत्वेनात्रोप-
दिष्टस्य श्रीवर्धमानसूरेः खरतरगच्छपट्टावल्यां खण्डश्च उल्लिखि-
तोऽयं वृत्तान्तलेशः ;—

“तस्मिन्नेवसरेऽम्भोहरदेशे स्याद्विस्मण्डल्यां वृद्धस्य जिनचन्द्रा-
चार्यस्य चैत्यवासिनः शिष्यो वर्धमाननामा सिद्धान्तमवगाहमानश्चतुर-
शीत्याशातनाधिकारे आगते सति गुरुं प्रत्येवमुक्त्वान्,—भोः स्वामिन् !
चैत्ये निवसतामस्माकमाशातना न दृष्टंति, ततोऽयं व्यवहारो मे न
रोचते ।” इत्युक्तिं श्रुत्वा गुरुणा यथा तथा विद्र(म?)तागितोऽप्ययं
स्वश्रद्धातो न पश्चिष्टः । ततः श्रीउद्घोतनसूरिं शुद्धक्रियावन्तं श्रुत्वा
तत्पार्थं समागत्य तस्यैव शिष्यो जातस्तदुपसंपदं गृहीतवान् । ततः
श्रीगुरुभिर्योगादिकं वाहयित्वा सर्वे सिद्धान्ताः पाठिताः । क्रमेण योग्यं
ज्ञात्वाऽऽचार्यपदं दत्त्वा गच्छवृद्ध्यादिकामं विज्ञायोत्तराखण्डे विहारा-
धमाज्ञा दत्ता । ततो वर्धमानाचार्योऽपि गुर्वादेशं स्वीकृत्य तत्र गतः ।”

अथशीतिरपि शिष्या आचार्यपदं प्राप्य पृथक् २ विहारं चक्रुः । अथैक-
स्तस्य शिष्यो वर्धमानसूरिः, अथशीतिश्चान्यदीयाः शिष्याः, एवं चतुर-
शीतिर्गण्डाः संजाता इति वृद्धवादः ।” इति ।

१८ सर्वास्वपि तपागच्छपट्टावलीपूद्घोतनसूरेरनन्तरं सर्वदेवसूरेवा-
धिकारः प्रकृतः, तपागच्छनायकतया सर्वदेवसूरेव तत्र वृत्तान्तनिरूप-
णस्य न्याय्यत्वात्; खरतरगच्छपट्टावलीग्रन्थेषु च समस्तेपूद्घोतनसूरेनन्तरं
वर्धमानसूरेव वृत्तस्फोलेखः, खरतरगच्छाधिपतित्वात्, तत्र तस्यैव प्रस्ता-
वस्य सामयिकत्वादिति ।

१९ पूर्वोल्लिखितेन “तत्पट्टे—” [प्रस्ता० पृ० ११] इत्यादिना पट्टा-
वलीग्रन्थेनाभिसंधप्यमानमिदम् ।

४० चतुरशीतेधेत्यानामुपमोक्तत्वमस्यान्यत्रापि प्रसिद्धम्, क्रममाप्तं
यत् परित्यजतो वर्धमानसूरेः स्तुतिं

“चतुर्भिरधिकाशीतिधेत्यानां येन तल्लेखे ।

सिद्धान्ताभ्यासतः खलत्तत्वं निहाय संसृतेः ॥ १८ ॥”

इति श्लोकेन प्रभावकचरित्रकौतुहल्यतिकरज्ञापनगर्भमकार्षीत् ।

४१ दृष्टति=अपगच्छति; आशातना भवतीत्यर्थः ।

देन 'वटगच्छ' इति वा नाम संनार्तम्' इत्यत्र;

खरतरगच्छीयतदभिसंधिना पुनः

'श्रीनेमिचन्द्रसूरिपट्टभृत् सूरिरयं मालवदेशात् श्रीशत्रुञ्जयती-
र्थमभिवन्दितुकामो विहरन् स्वशिष्यभूतांश्चतुरशीतिगच्छोत्पाद-
कांस्तावत आचार्यान् मन्त्रशक्तिविशेषेण समर्थीकृत्य निजं
चायुः स्वल्पमधिगम्य वर्त्मन्येवानशनं विधाय दिवमग्निभ्रियं
इत्येतावन्मात्रे च पर्यवस्यति ।'

३६ यदाहर्गुर्वारल्या मुनिसुन्दरसूरयः—

“तत्पट्टभाकुपभूद् मुनीनां त्रिभिः शतैः सेव्यपदः सदापि ।

उद्घोतनः सूरिरवपहीनविद्यावदीविधमस्मिन्नुनायः ॥ ४५ ॥

समस्तार्थो बोलकुलावचलः श्रीमभुंदस्तीर्थपत्रिततात्मा ।

नानापुरमामतटाकवापीधुनीवनप्राजितगुहर्माणि ॥ ४६ ॥

चतुर्नवत्याऽभ्याषिकैः शरच्छतैः श्रीदिकमाकां नवभिः च सूरिराद् ।

पूर्वावनीतो विद्वत्प्रधानमद् यात्राकृते तस्य पिरुपतवक्ष्यम् ॥ ४७ ॥

टेलीखेटकसामंघरिधतवटस्यामः पृथोस्तत्र ॥

प्राप्तः श्रेष्ठतमं मुहूर्तमगुलं ज्ञात्वा तदाऽतिष्ठिषत् ।

सूरीन् धौवकुलादयाय मगवानष्टौ, जगुस्त्वेकं

केचित्, वृद्धगणोऽभवद् वटगणमिधस्तदादि शयम् ॥ ४४ ॥

ज्यप्रोद्यमच्छेड्य यभूव तस्मिन् श्रीसर्वदेवः प्रथमो मुनीन्द्रः ।'

३७ यत् खरतरगच्छपट्टायल्याम् ;—“अथ श्रीटद्घोतनसूरिश्च्यशीति-

शिष्यपरिवृतो मालवकदेशात् सधेन सार्धं शत्रुञ्जये गत्वा ऋषभेश्वरमभि-

धन्य पश्चाद् बलमानो रात्रौ सिद्धवटस्याधोभागे स्थितः । यत्र मध्यरात्र-

समये आकाशे रोहिणीशकटमध्ये बृहस्पतिप्रवेशं विलोक्यैवमुक्तवान्,—

‘सांप्रतं तादृशी बला विद्यते, यतो यस्य मस्तके हस्तः क्रियते स प्रसिद्धि-

मान् भवति’ इति । अथेतत् श्रुत्वा श्र्यशीत्यापि शिष्यैरुक्तम्,—‘स्वामिन् !

वपं भवतां शिष्याः स्मः, यूयमस्माकं विद्यागुरवः ; ततोऽस्मदुपरि कृपां

विधाय हस्तः क्रियताम् ।’ ततो गुरुभिरुक्तम्,—‘वास्तूर्णमानीयंताम् ।’

तदा तैः शिष्यैः काष्ठच्छ्रमाणादिचूर्णं कृत्वा गुरुभ्य आनीय दत्तम् । गुरुभिरपि

तच्चूर्णं मन्त्रयित्वा श्र्यशीतेः शिष्याणां मस्तके निक्षिप्तम् । ततः प्रभाते

श्रीगुरुभिः स्वस्याल्यायुर्ज्ञात्वा तत्रैवानशनं कृत्वा स्वर्गतिः प्राप्ता । अथ ते

१ इतः श्लोकपट्टमभुंदस्तीर्थपत्रिततात्मा नोदधारि ।

अल्लकोपाध्यायस्य (श्रीउद्घोतनसूरेः) पेंदृभृत्वेनाश्रोप-
दिष्टस्य श्रीवर्धमानसूरेः खरतरगच्छपट्टाचल्यां खण्डश्च उल्लिखि-
तोऽयं वृत्तान्तलेशः ;—

“तस्मिन्नेवसूरेऽम्भोहरदेशे स्यविरमण्डल्यां वृद्धस्य जिनचन्द्रा-
चार्यस्य चैत्यवासिनः शिष्यो वर्धमाननामा सिद्धान्तमवगाहमानश्चतुर-
शीत्याशातनाधिकारे आगते सति गुरुं प्रत्येवमुक्तवान्,—भोः स्वामिन् !
चैत्ये निवसतामस्माकमाशातना न ईळति, ततोऽयं व्यवहारो मे न
रोचते ।’ इत्युक्तिं श्रुत्वा गुरुणा यथा तथा बिद्र(प्र ?)तागितोऽप्ययं
स्वभ्रद्वातो न पस्त्रिष्टः । ततः श्रीउद्घोतनसूरिं शुद्धक्रियावन्तं श्रुत्वा
तत्पार्श्वे समागत्य तस्यैव शिष्यो जातस्तदुपसंपदं गृहीतवान् । ततः
श्रीगुरुभिर्योगादिकं चाहयित्वा सर्वे सिद्धान्ताः पाठिताः । क्रमेण योग्यं
ज्ञात्वाऽऽचार्यपदं दत्त्वा गच्छवृद्ध्यादिकामं विज्ञायोत्तराक्षण्डे विहारा-
र्थमाज्ञा दत्ता । ततो वर्धमानाचार्योऽपि गुर्वादेशं स्वीकृत्य तत्र गतः ।”

अथशीतिरपि शिष्या आचार्यपदं प्राप्य पृथक् २ विहारं चक्रुः । अथैक-
स्तस्य शिष्यो वर्धमानसूरिः, अथशीतिश्चान्यदीयाः शिष्याः, एवं चतुर-
शीतिर्गच्छाः संजाता इति वृद्धवादः ।” इति ।

३८ सर्वास्वपि तपागच्छपट्टावलीपूद्घोतनसूरेरनन्तरं सर्वदेवसूरेवा-
धिकारः प्रकृतः, तपागच्छनायकतया सर्वदेवसूरेव तत्र वृत्तान्तनिरूप-
णस्य न्याय्यत्वात्; खरतरगच्छपट्टावलीग्रन्थेषु च समस्तेपूद्घोतनसूर्यनन्तरं
वर्धमानसूरेव वृत्तस्योल्लेखः, खरतरगच्छाधिपतित्वात्, तत्र तस्यैव प्रस्ता-
वस्य सामयिकत्वादिति ।

३९ पूर्वोल्लिखितेन “तत्पदे—” [प्रस्ता० पृ० १३] इत्यादिना पहा-
वलीग्रन्थेनाभिसंबध्यमानमिदम् ।

४० चतुरशीतिधैत्यानामुपभोक्तृत्वमस्यान्यत्रापि प्रसिद्धम्, क्रमप्राप्तं
यत् परित्यजतो वर्धमानसूरेः स्तुतिं

“चतुर्भिः शिष्याशीतिधैत्यानां येन तत्पदे ;

सिद्धान्ताभ्यासतः यत्प्रत्येकं विहाय संयुतेः ॥ ३८ ॥”

इति श्लोकेन प्रभावफचरित्रकर्तृतत्त्वव्यतिकरज्ञापनगर्भामकार्थीत् ।

४१ टलति=अपगच्छति; आशातना भवतीत्यर्थः ।

“उद्द्योतनसूरिपट्टे श्रीवर्धमानसूरिः । स च षण्मासान् यावदाचाम्लतपः कृत्वा धरणेन्द्रं समाराध्य श्रीसीमन्धरस्वामिपार्श्वे तं संप्रेष्य सूरिमन्त्रं शुद्धं कारितवान् । तथा पुनरेकदा विहारं कुर्वन् सरसाख्ये पत्तने समाययौ । तस्मिन्नवसरे चै...”

“तथा पुनः श्रीवर्धमानसूरिभिस्त्रयोदशसुरत्राणच्छत्रोदालकचन्द्रावतीनगरीस्थापकपोरवाडज्ञातीयश्रीविमलमन्त्रिणं प्रतिबोध्य श्रीअर्बुदाचले विच्छिन्नजैनतीर्थस्य पुनः प्रवृत्त्यर्थमुपदेशो दत्तः । परं तत्रस्थैर्ब्राह्मणैरुक्तम्,—‘इदमस्माकं तीर्थमस्ति, अत्र जिनप्रासादो न भवति’ इति । ततो गुरुभिः पुष्पमालां मन्त्रयित्वा विमलमन्त्रिणे दृष्ट्वा च प्रोक्तम्,—‘भो मन्त्रिन् ! ब्राह्मणकन्याहस्ते इमां मालां प्रदाम ब्राह्मणानामग्रे इति वक्तव्यम्—‘अस्मिन् पर्वते यत्र भूमावेपा माला पतति तत्रास्माकं तीर्थमस्ति ।’ अथ मन्त्रिणा यथा गुरुभिरुक्तं तथैव कृतम् । ततश्च यत्र माला निपतिता तत्र कलशश्चक्षुर्यादिपूजोपकरणसहितं प्रतिमात्रयं प्रादुर्भूतम् । तत्रैका वज्रमयी श्रीआदिनाथप्रतिमा, द्वितीयाऽम्बिका-मूर्तिः, तृतीया च बालीनाथक्षेत्रपालमूर्तिरिति । अथैवं कृतेऽपि ब्राह्मणैः पुनरुक्तम्—‘भवतां देवोऽस्ति, परं देवगृहं नास्ति, ततो देवस्यैव पूजा कार्या, देवगृहं तु न कारयितव्यम्’ इति । तदा विमलमन्त्रिणा द्रव्यबलेन विप्रा वशीकृताः—‘स्वर्णमुद्राऽऽस्तरणं विधाय भूमिर्गृहीता । तत्र ऋषभदेवप्रासादः कारितः । अष्टादशकोटि-त्रिषञ्चाशल्लसप्रमितं द्रव्यं ज्ययीकृतम् । तत्राद्यापि ‘विमलवसही’ इति प्रसिद्धिरास्ते । ततः श्रीवर्धमानसूरिः संवत् १०८८ मध्ये प्रतिष्ठां कृत्वा ग्रान्तेऽनशनं गृहीत्वा स्वर्गं गतः ।” इति ।

श्रीवर्धमानसूरिपट्टधरयोः प्रकृतग्रन्थैकद्विगुर्वोः

४२ वदपमाणेन “तस्मिन्नवसरे च सोमब्राह्मणस्य -” [प्रस्ता० पृ० २५] इत्यादिना पद्मावलीग्रन्थेनास्य संटङ्कः, हिरुक्तिभयेन शिष्टस्यात्रानुल्लिखितत्वात् ।

४३ अमयदेवसूरि-जिनचन्द्रसूरी इव तत्सतीर्थ्यः प्रस्तुतग्रन्थकारोऽपि ‘तेसि’ इति द्वयार्थकवहुवचनान्ततच्छब्देनैतयोर्द्विधापि भ्रातृरूपयोः

१ अमयदेवसूरिः

विसंवादद्वुपाचीकयत् । मासन्निकस्यापि चास्य, अत्र स्थलस्या-

इति श्रीजिनेश्वरसूरिर्विचितप्रमाणलक्षणनाम्नि धन्ये, "श्रीबुद्धि-
सागराचार्यैः पाणिनि-चन्द्र-जैनेन्द्रविश्रान्तदुर्गाटीका अथलोक्य वृत्तबन्धैः
(वृत्तैः ?) धातुसूत्रगणोणादिवृत्तबन्धैः कृतं व्याकरणं संस्कृतप्राकृतशब्द-
सिद्धये" इति स्वोपज्ञतद्वृत्तौ,

"श्रीबुद्धिसागरः सूरिष्वके व्याकरणं नवम् ।

सहस्राष्टकमानं तत् श्रीबुद्धिसागराभिधम् ॥ ८९ ॥"

इति प्रभावकचरिते,

"अन्योऽपि वित्तो भुवि बुद्धिसागरः पण्डित्यचारित्रगुणैरनूपमैः ।

शब्दादिलक्ष्मप्रतिपादकान्यप्रमन्यप्रणेता प्रवरः समावताम् ॥ ९० ॥"

इति, "व्याकरणादिशास्त्रकर्तुः श्रीबुद्धिसागराचार्यस्य" इति चामय-
देवसूरिनिर्मितयोः पञ्चाशकग्रन्थस्य स्थानाङ्गसूत्रस्य च धृतयोः, अन्यत्र
षोड्विधितस्य व्याकरणस्यैवेदमपरं नामानुमीयते, तद्वर्णनपरेण विशेषण-
कंदम्बकेन शब्दशास्त्ररूपस्यैवार्थस्वार्पणात्, प्रकृतग्रन्थस्य अ संज्ञके आदर्श-
पुस्तके एतस्य ('पञ्चमांशी' शब्दस्य) 'पञ्चाङ्गं व्याकरणं' इति केनापि
प्रार्थानाविद्वुषा कृतेन पुराणाटिप्पणैतदनुमानस्य संवाददानाच्च ।

१ ग्रन्थकारेण स्वयं ग्रन्थकर्तृत्वादंशनात्मकं धातुर्थे सापत्वे वा विहितेऽपि तन्निर्मि-
ताष्टकवृत्तिभाषा-ग्रन्थव्याख्या-पदार्थानिरूपणपद्धत्यादिषाम्येन बुद्धिसागरव्याकरण-
प्रणयने कारण-लक्ष्य-समयाचीकयेन, बुद्धिसागराचार्येणाहं ब्रह्मज्ञापनेन, तन्नामधेयस्य
द्विजिरपि च निर्विशेषणतयैव परिग्रहेण, तत्पदपरशिव्यश्रीमदमयदेवसूत्रैः शब्दानाह-
वृत्तिप्रकाशौ "प्रमाणादिद्व्युत्पादनप्रवणप्रबन्धप्रणयिनः + श्रीजिनेश्वराचार्यस्य"
इति स्पष्टोक्त्येन चानन्वलिङ्गेन, अपरेणापि चैतत्प्रसाधकहेतुसमूहेनान्यथानुपपद्यमानेन
तत्कर्तृत्वस्य निर्वाचनमविकृतत्वात् ।

१ "तैरवधारिते ननु प्रवृत्तिरावयेरीह ।

तत्र दुर्जनवाक्यानि प्रवृत्तेः सन्निबन्धनम् ॥ ४०१ ॥

कीदृशानि दुर्जनवाक्यानीत्याह—

शब्दलक्ष्म प्रमात्यम यदेतेषां न विद्यते ।

मादिमन्तरततो तेते परब्रह्मोपजीविनः ॥ ४०४ ॥

तथा च किं जातमित्याह—

"श्रीबुद्धिसागराचार्यैर्द्वैतव्याकरणं कृतम् ।

अस्माभिस्तु प्रमात्यम, बुद्धिभाषासु चाप्रथम् ॥ ४०५ ॥"

इति प्रमाणलक्षणान्तर्ग्रन्थेन दुर्जनवाक्यरूपकारणस्य, तन्निवृत्तारम्भस्य सत्यस्य,
उभयतोरुपर्य, तद्वृत्तौ "भावयोः—यच्च श्रीबुद्धिसागराचार्यस्य च" इति निर्विदे-
वत्वस्य स्वोपबन्धः ।

विसंकीर्णत्वेऽपि षट्पावस्युल्लेखसारितस्यास्य किञ्चिद्विस्तीर्णत्वे-
 ऽपि च, विरलमसिद्धतयैतिहासरसास्वादज्ञानां महोरफारजन-
 कतया च, यथासरमिह निबन्धमपयुवततरमत एवौचित्यशाब्धिनं
 चोत्पद्यामि । तत्र प्रभावकचरित्रे ;—

“अस्ति ग्रामालवो देवः सद्बुधरसञ्जालितः ।

मध्वद्वीपास्यमाकन्दकलं सदर्षणवृत्ततः ॥ ४ ॥

तत्रास्ति नगरी धारा मण्डलाप्रोदितस्थितिः ।

मूलं वृषध्रियो दुष्टधिप्रहदोहशादिनी ॥ ५ ॥

ध्रीभोजराजस्तत्रार्माद् भूगलः पाणितावनिः ।

शेषस्थेषापरे मूर्त्ता विश्वोद्वाराय यद्गुर्जा ॥ ६ ॥

तत्र लक्ष्मीपतिर्नाम व्यवहारी महाधनः ।

यस्य श्रिया जितः श्रीदः कैलासाऽऽमासीप्रियत् ॥ ७ ॥

अन्यदा मध्यदेशीयकृतमाग्नजनन्दनौ ।

प्रह्वप्रशावलाकान्तन्दविषाविशारदौ ॥ ८ ॥

अर्धातपूर्व्येणौ सर्धान् विषास्यानांभ्रतुर्दश ।

स्मृदतिप्रपुराणानां कुलकेननतां गतौ ॥ ९ ॥

श्रीवरः श्रीपतिधेतिनामानी यौवनोपमात् ।

देशान्तरदिदृक्षायै निर्गती तत्र चागती ॥ १० ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

तौ पवित्रयतः स्मात्र लक्ष्मीधरगृहाङ्गणम् ।

सोऽपि मिश्रां ददौ भक्त्या तदाकृतिषर्गाकृतः ॥ ११ ॥

गेहामिमुग्नमिच्छी च लिङ्गयते स्मास्य लेखकम् ।

टङ्कविशतिदृक्षाणां, नित्यं ददन्तुध तौ ॥ १२ ॥

सदा दर्शनतः प्रशावलादप्यतिसंकुलम् ।

तत् परिस्फुरितं सम्यक् सदम्बस्तमिवानयोः ॥ १३ ॥

जनो मत्पार्श्वतः सूषकारयत् सूषकारयान् ।

वर्तते निष्ठुरः किन्तु मम किञ्चिन्न यच्छति ॥ १४ ॥

ब्राह्मणा अपि गीर्वाणान् भन्मुखादाहुतिप्रदाः ।

तर्पयन्ति फलं तु स्यात् तत्कर्मकरतैव मे ॥ १५ ॥

इतीव कुर्वितो वाहिरद्वैकेनावि मरमसात् ।

निदधे तां पुण्डरीकृतप्रतिकृतक्रियः ॥ १६ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

लक्ष्मीपतिर्द्वितीयेऽहि न्यस्तहस्तः कपोलयोः ।

सर्वस्वनाशतः खिन्नो लेख्यदाहाद् विशेषतः ॥ १७ ॥

प्राप्ते काले गतौ भिक्षाकृते तस्य गृहान्तरे ।

प्राप्तौ प्लष्टं च तद् दृष्ट्वा विषण्णाविदग्धचतुः ॥ १८ ॥

यजमान ! तवोच्चिद्रकष्टेनावां सुदुःखितौ ।

किं कुर्वहे, क्षुधा किन्तु सर्वदुःखातिशायिनी ॥ १९ ॥

पुनरीदृक्शुचाक्रान्तसत्त्ववृत्तिर्भवान् किमु ? ।

धाराः सस्यं न मुञ्चन्ति व्यसनेन भवादृशाः ॥ २० ॥

इत्याकर्ण्य तयोर्वक्ष्यमाह श्रेष्ठी निशम्यताम् ।

न मे धनान्नवस्त्रादिदाहाद् दुःखं हि तादृशम् ॥ २१ ॥

यादृग् लेखकनाशेन, निर्धर्मेण जनेन यत् ।

कलहः संभवो धर्महानिकृत् क्रियते हि किम् ! ॥ २२ ॥ युगम् ॥

जजल्पतुश्च तावावां भिक्षावृत्ती, न चापरम् ।

शक्नुवो नो (वोऽत्रा ?) पकर्तुं हि, व्याख्यावो लेखकं पुनः ॥ २३ ॥

श्रुत्वेति हर्षभूः श्रेष्ठी स्वपुरस्तां वरासने ।

न्यवेशयजनः स्वार्थपूरकं धुवमर्हति ॥ २४ ॥

तावादितः समारम्य तिथिवारक्षसंगतम् ।

व्यक्तवासरमासाङ्कसहित खटिनीदलैः ॥ २५ ॥

वर्णजात्यभिधामूलद्रव्यसंस्थानवृद्धिभृत् ।

आख्यातं लेखकं स्वाख्याख्यानवद् धिपणावलात् ॥ २६ ॥

पत्रकेषु लिखित्वा तत् श्रेष्ठी दम्पावहो ! इमा ।

मम गोत्रमुरी कौचित् प्राप्तौ मदनुकम्पया ॥ २७ ॥

यद्विशेषकमात्रेण वदन्तौ साधविस्मृतम् ।

दुस्तरास्तपुटे पत्रनिरपेक्षं हि लेख्यकम् ॥ २८ ॥ युगम् ॥

ततः सन्मान्य मद्रोग्यवस्त्रार्थवद्भुमानतः ।

स्वगेहचित्रकी तेन विदिता हितवेदिना ॥ २९ ॥

जितेन्द्रियो सा तौ दान्तौ दृष्टेति व्यमृशद् धनी ।

शिष्यौ मदगुरुपार्श्वेऽगू स्तां चेत् तत्संचमूपणौ ॥ ३० ॥

इतः स्यादल्लेख्यं नाम्ना श्रुत्वरं कुम्भः ।

मरीकूर्चकमाधातुं पदलं शास्त्रवानने ॥ ३१ ॥

भट्टभूषाठपुत्रोऽपि शक्योऽतीव धराधरः ।

धीमान् भुवनपालाख्यो विख्यातः सान्वयाभिधः ॥ ३२ ॥

वरासीत् प्रथममर्थमिष्यमानगुणोदधिः ।

चतुर्वेदीरहस्यानि सारणीशुद्धिपूर्वकम् ।

न्याकुर्वन्तौ त शुश्राव देवतावसरे ततः ॥ ५० ॥

तदध्वानध्वाननिर्मग्नचेताः स्तम्भितवत् तदा ।

समप्रेन्द्रियचैतन्यं श्रुत्योरेव स नीतवान् ॥ ५१ ॥

ततो भक्त्या निजं बन्धुमाध्याय वचनामृतैः ।

आह्वानाय तयोः प्रैषीत् प्रेक्षापेक्षी द्विजेश्वरः ॥ ५२ ॥

सौ च दृष्टान्तरायान्तौ दध्यावम्भोजभूः किमु ।

द्विधाभूयाऽद आदत्त दर्शनं स्वस्य दर्शनम् ॥ ५३ ॥

हित्वा भद्रासनादीनि तदत्ताम्यासनानि तौ ।

समुपाविशतां शुद्धस्वकम्बलनिपद्योः ॥ ५४ ॥

वेदोपनिषदां जैनतत्त्वश्रुतगिरां तथा ।

वाग्भिः साम्यं प्रकाश्यैतावम्पद्यत्तां तदाशेषम् ॥ ५५ ॥

तथाहि—

“अपाणिपादो ह्यमनो ग्रहीता पश्यत्यचक्षुः स शृणोत्यकर्णः ।

स वेत्ति विश्वं नहि तस्य वेत्ता शिवो ह्यरूपः स जिनोऽवताद्वः ॥”

ऊचतुश्चानयोः सम्यग्बगम्याद्यं संप्रहम् ।

दययाम्यधिकं जैनं तत्रावामादियावहि ॥ ५७ ॥

युवामवस्थितौ कुत्रेत्युक्ते तेनोचतुश्च तौ ।

न कुत्रापि स्थितिक्षैलवासिभ्यो लभ्यते यतः ॥ ५८ ॥

चन्द्रशालां निजां चन्द्रभ्योऽस्नानिमर्तमानसः ।

स तयैरारपयत् तत्र तस्थतुः सपरिच्छदौ ॥ ५९ ॥

द्विचत्वारिंशता भिक्षादोषैर्मुक्तमलोलुपम् ।

नवकोटीविशुद्धं चायात भैक्षममुज्जताम् ॥ ६० ॥

मध्याह्ने याज्ञिकस्मार्तदीक्षितानग्निहोत्रिणः ।

आहूय दर्शितौ तत्र निर्व्यूढौ तत्परीक्षया ॥ ६१ ॥

यावद् विद्याविनोदोऽयं विरिञ्चेरिव पर्षदि ।

वर्तते तावदाजग्मुर्नियुक्ताश्चैलमानुषाः ॥ ६२ ॥

ऊचुश्च ते झटिलेव गम्यतां नगराद् बहिः ।

अस्मिन् न लभ्यते स्यातुं चैलबाणसिताम्बरैः ॥ ६३ ॥

पुरोधाः प्राह निर्णयमिदं भूपसमान्तरे ।

इति गत्वा निजज्ञानामाख्यातमिह भाषितम् ॥ ६४ ॥

इत्याख्याते च तैः सर्वैः समुदायेन भूपतिः ।

वीक्षितः प्रातरायासीत् तत्र सौवस्तिकोऽपि सः ॥ ६५ ॥

ज्ञानदेवाभिधः क्रूरसमुद्रविस्दाहितः ॥ ८१ ॥
 अभ्युत्थाय समम्यर्च्य निविष्टं निज आसने ।
 राजा व्यजिज्ञपत् किञ्चिदद्य विज्ञप्यते प्रभो ॥ ८२ ॥
 प्राप्ता जैनधर्मस्तेषामर्पयध्वमुपाश्रयम् ।
 इत्याकर्ण्य तपस्रीन्द्रः प्राह प्रहसिताननः ॥ ८३ ॥
 गुणिनामर्चना यूयं कुरुष्वं विधुतैनसाम् ।
 सोऽस्माकमुपदेशानां फलपाकश्रियां निधिः ॥ ८४ ॥
 शिव एव जिनो बाल्यागात् परपदास्थितः ।
 दर्शनेषु विभेदो हि चिह्नं मिथ्यामतेरिदम् ॥ ८५ ॥
 निस्तुवन्नीहिहृष्टाना मध्ये त्रिपुरयाश्रिता ।
 भूमिः पुरोधसा प्राक्षोपाश्रयाय ययासुचि ॥ ८६ ॥
 विघ्नः स्वपरपक्षेभ्यो निपेक्ष्यः सकलो मया ।
 द्विजस्तच्च प्रतिश्रुत्य तदाश्रयमकारयत् ॥ ८७ ॥
 ततः प्रमृति संजज्ञे यसतीना परम्परा ।
 महाद्भिः स्थापितं वृद्धिमदनुते नात्र संशयः ॥ ८८ ॥
 श्रीबुद्धिसागरः सूरिश्चक्रे व्याकरणं नवम् ।
 सहस्राष्टकमानुष्यत् श्रीबुद्धिसागराभिधम् ॥ ८९ ॥
 अन्यदा विहरन्तुश्च श्रीजिनेश्वरसूरयः ।
 पुनर्धारापुरी प्रापुः संपुण्यप्राप्यदर्शनतः ॥ ९० ॥
 श्रेष्ठी महीधरस्तत्र पुरुषार्थत्रयान्वित ।
 मुक्तवैका स्वधने सस्या यः सर्वत्र विचक्षणः ॥ ९१ ॥
 सत्याभयकुमारारुयो घनदेव्यङ्गभूरभूत् ।
 पुत्रः, सहस्रजिह्वाऽपि यद्गुणोक्तो नहि प्रभुः ॥ ९२ ॥
 सपुत्रः, सोऽभ्यदा सूरिं प्रणन्तु मुकृती ययौ ।
 संसाराऽसारतामूलं श्रुतो धर्मश्चतुर्विधः ॥ ९३ ॥
 अथाभयकुमारोऽसौ वैराग्येण तरङ्गितः ।
 ध्यापयच्छे निजं तातं तपःश्रीसगमोत्सुकः ॥ ९४ ॥
 अनुमत्या ततस्तस्य गुरुमिः स च दीक्षितः ।
 प्रहणासेवनारूपशिक्षाद्वितयमग्रहीत् ॥ ९५ ॥
 स चावगाढसिद्धान्तेस्तत्त्वप्रेक्षानुगानतः ।
 नमौ महाक्रियानिष्ठः श्रीसह्याम्भोजभास्करः ॥ ९६ ॥
 श्रीवर्धमानसूरीणागार्दशात् सुरिता ददौ ।
 श्रीजिनेश्वरसूरिश्च ततस्तस्य गुणोदधेः ॥ ९७ ॥

खरतरगच्छपट्टावल्यां पुनः—

“तस्मिन्नवसरे च सोमप्राज्ञस्य द्वौ पुत्रौ शिवदास-बुद्धिसागरनामानौ,
एका च कल्याणवतीनाम्नी पुत्री; एवं त्रयोऽप्येते सोमेश्वरमहादेवस्य यात्रार्थं
गच्छन्तः सरसाभिधाने पत्तने समाजग्मुः । तत्र सरस्वत्यां नद्यां स्नात्वा
प्राग्री तत्रैव सुप्ताः । ततोऽर्धरात्रवेलायां सोमेश्वरः प्रादुर्भूय तेभ्य इत्युवाच—
‘भोः ! प्रसन्नोऽहम्, मार्गयत मनोवाञ्छितं वरम् । ततस्तैर्वैकुण्ठे याचिते
त प्राह—‘भोः ! मयापि वैकुण्ठं नास्ति, ततो भवद्भ्यः कुतो ददामि ?
परं यदि भवतां वैकुण्ठं चास्ति तर्हि श्रीवर्धमानसूरेश्वरस्यैवा कार्या, स
एवैको वैकुण्ठदाताऽस्ति’ इत्युक्त्वा देवोऽदृश्यो बभूव । ततः प्रातःकाले
ते त्रयोऽपि जना नद्यां स्नात्वा पात्रयमागत्य च गुरुभ्यो वैकुण्ठममार्गयन् ।
ततो गुरुभिरप्येकस्य भ्रातुर्मस्तकशिखायां स्थितं दर्शयित्वा दयामयं श्रीजि-
नधर्मं चोतयित्वा तान् प्रतिबोध्य दीक्षा दत्ता । योगादिकं च बाहयित्वा
सर्वसिद्धान्तपारगाः कृताः । शिवदासस्य ‘जिनेश्वर-’ इति नाम कृतम् ।

“एकदा जिनेश्वरेणोक्तम्—‘स्वामिन् ! यदि गुर्जरदेशे गम्यते तदा
भूपती धर्मोन्नतिः स्यात् ।’ ततो गुरुभिरुक्तम्,—‘तत्र हीनाचारिणामसंयमिनां
कल्याणसिनां बहुः प्रचारोऽस्ति, ते उपद्रवं कुर्युः, ततस्तत्र न गम्यते ।’
तदा पुनर्जिनेश्वरेणोक्तम्—‘स्वामिन् ! यूक्ताभयात् किं बलं परित्यज्यते ?
ततो मया बुद्धिसागराचार्यस्य च तत्र गमनार्थमाज्ञा प्रदीयताम् ।’ अथ गुरु-
भिरप्येतत् श्रुत्वा जिनेश्वर-बुद्धिसागराभ्यामाचार्यपदं दत्त्वा गुर्जरदेशं प्रति
विहारं कृत्वा । तावपि गुर्वाज्ञया तं देशं प्रति विहारं चक्रतुः । तथा
गुरुभिः कल्याणवती साध्वी महत्तरा कृता ।

“तापटे (वर्धमानसूरिपटे) चत्वारिंशत्तमः श्रीजिनेश्वरसूरिः । ॥ च
बुद्धिसागरेण सह मरुदेशाद् विहारं कुर्वन् क्रमेण गुर्जरदेशेऽण्डिलपुरप-
त्तने समागतः । तत्र दुर्लभराजस्य पुरोहितः शिवशर्मा नाम प्राज्ञः स्व-
मातुलोऽस्ति, तद्गृहं प्राप्तः । अथ प्राज्ञो बहुश्लाघास्तर्कव्याकरणादि-
शास्त्राणि पाठयन्नेकस्य वेदपदस्यानुदमर्थमुवाच । तदा श्रीजिनेश्वरसूरिभिः
प्रेक्ष्य—‘अस्य पदस्यावमर्शो न भवति, भवद्भिः कथमित्य पाठ्यते ?’ इति ।
तदा विप्रेणोक्तम्—‘भवतां वेदार्थपरिज्ञानं कुतः ? चेद्भवेत्, तर्हि भवद्भिरे-

१ प्रकृतप्रत्यकर्तापि सुरसुन्दरीकथप्रन्थनप्रयोजनविनिर्देशे

“श्रीविभि-मयहरियाए गुरु मणिपीए अक्षयवर्णए ।

शिरि-काणमर्देए पवतिणीए व ववनेव ॥ ४१ ॥”

इत्यापामिणामुपनिबन्धन्नामप्राहमेतस्याः सूर्योत्तरपौर्णमिनीत्वं संवादयति ।

वास्यार्थो वाच्यः' इति । अथैतद् वचः श्रुत्वा गुरुभिर्ये केऽपि पुरोहितस्य
 संदेहा अभूवन्ते सर्वेऽपि निरस्ताः । ततः पुरोहितेन पृष्टम्—'को भवता
 निवासः ? कथं भवता पिता ?' इति । तदा गुरुभिर्बाराणसी नगरी,
 सोमब्राह्मणश्च प्रोक्तः । तदा तेन ज्ञातमेतौ मम भागिनेयौ । ततश्च बहुमा-
 नपुरस्सरं स्वगृहे राक्षितौ । अथैषा वार्ता चैत्यवासिभिः श्रुता, चिन्तितं च
 स्वचित्तं, यतो जिनेश्वरसूरिरत्रागतोऽस्ति, स ॥ संवेगरङ्गकृष्णगात्रः
 परमशुद्धक्रियापात्रमास्ति, वयं तु शिथिला हीनाचारिणः स्मः; ततोऽपि
 केनापि प्रकारेण नगराद् निष्कासनीयः, अन्यथाऽस्माकं निन्दा भविष्य-
 तीति । एवं विचिन्त्य कियद्विश्वैत्यवामिभिः संभूय दुर्लभनृपाय प्रोक्तम्,—
 'महाराज ! अस्मिन् पुरे दिल्लीसो ग्रन्थिच्छोटकाः समागताः सन्ति, ते च
 भवपुरोहितस्य गृहे तिष्ठन्ति ।' अथ राज्ञैतद्वाक्यं श्रुत्वा पुरोहितमाहूय पृ-
 ष्टम्—'भो भवद्गृहे चौरा आगताः श्रूयन्ते ?' तदा तेनोक्तम्—'राजन् ! मद्-
 गृहे तु शुद्धाचारवन्तः सन्मार्गसंचारिणो मुनीश्वरा सन्ति, न चौराः, किन्तु
 ये केऽपि तेषु चौरव्यपदेशं कुर्यान्ति स एव चौराः ।' तदा राज्ञा आचार-
 दर्शनार्थं जिनेश्वरसूरय आहूताः । आगता गुरुर्वा राजसभायामास्तृतं यत्नं
 दूरीकृत्य रजोहरणेन भूमिं प्रमाज्यं इर्यापधिकीं प्रतिक्रम्य स्वकम्बलमास्तीर्य
 स्थिताः । अथैतत्सद्गुर्वालोकनादानन्दिनेन राज्ञोक्तम्—'सन्मार्गधारका एवं-
 विधा एव भवन्ति' इति । तथा पुनर्भूषेन एतेभ्यो विरुद्धं चैत्यवासिनामा-
 चारं दृष्ट्वा गुरुभ्यो मुनीनामाचारः पृष्टः । तदा जिनेश्वरसूरिभिः प्रोक्तम्—
 'अस्माभिर्मुखात् किं कथ्यते, भवता देवाधिष्ठितं सरस्वतीभाण्डागारमस्ति,
 तत्र सर्वमतस्वरूपनिवेदकानि पुस्तकानि सन्ति, ततो भाण्डागारात्
 पुस्तकमानायपितव्यम् ।' तदा राज्ञा तथैव कृते सति दशवर्षकालरूपुस्तकं
 हस्ते आगतम् । तच्च राजसभायामानीतम् । ततो गुरुभिः प्रोक्तम्—'इदं
 पुस्तकमेतेषां चैत्यवासिनामेव हस्ते देयम्, एते एव वाचयन्तु ।' ततो
 वाचयद्विस्तैः साध्याधारपत्राणि मुक्तानि । तदानीं गुरुभिरुक्तम्—'राजसभायां
 दिवसे चौर्यं जायते ।' राज्ञा पृष्टम्—'तत् कथम् ?' तदा तैरुक्तम्—'एभिः
 पत्राणि मुक्तानि ।' राज्ञोक्तम्—'तर्हि यूयमेष वाचयत ।' गुरुभिरुक्तम्—'नात्रा-
 स्माकं कार्यम्, पञ्चपातरहितैर्ग्राहणैर्वाचनीयम् ।' ततो ब्राह्मणेभ्यः पुस्तके
 दत्तं सति तैर्यथार्थं वाचनम् । तदा शास्त्राविरुद्धाचारदर्शनेन जिनेश्वर-
 सूरिमुदिष्य 'मतिपरा एते' इति राज्ञा प्रोक्तम् । तत एव रारतरविषदं
 लब्धम् । तथा चैत्यवासिनो हि पराजयप्राप्तिनात् 'कुंवलाः' इति नामधेयं
 प्राप्ताः । एव ॥ सुविहितपञ्चधारकाः श्रीजिनेश्वरसूरयो निरुमतः १०८०
 वर्षैः रारतरविरुद्धारका जाताः ।

“तथा पुनरेकदा मरुदेवानाम्नी साध्वी चत्वारिंशद्दिनानि वावदनशनं कृतवती । प्रान्ते निर्जरां कारयद्देर्जिनेश्वरसूरिभिरुक्तम्-‘स्वकीयमुत्पत्तिस्थानं शपनीयम् ।’ ततः सा गुह्यचः स्वीकृत्य कालं कृत्वा देवपदं प्राप्ता । अथैकदा ॥ देवः सीमन्धरस्वामिवन्दनार्थं गच्छन् ब्रह्मज्ञान्तियक्षं प्रत्युवाच-‘भवता जिनेश्वरसूरीणां पार्श्वे गत्वा ‘म स ट ॥ ट’ इत्येतानि पञ्चाक्षराणि कथनीयानि । एषामर्थं स्वयमेव गुरवो ज्ञास्यन्ति’ इति । तदा यक्षेणागत्य तान्यक्षराणि कथितानि । ततो गुरुमिस्तेषामर्थो निगदितः; तद्यथा;—

महर्देवी नाम अज्जा गणिनी जा, अस्सि तुम्ह गच्छम्मि ।

सग्गम्मि गवा पढमे देवो जाओ महद्धीओ ॥ १ ॥

टक्कलयम्मि धिमाणे दो-सागर-आउसो समुण्णो ।

समणेसस्स जिणेरसूरिस्स इय संकहिज्जामु ॥ २ ॥

टक्कउरे जिणयंदणनिमित्तमिह आगएण देवेण ।

चरणम्मि उज्जमो तो कायव्वां, किंय संसेहिं ? ॥ ३ ॥ इति ।

एवंविधाः श्रीजिनेश्वरसूरयः प्रान्तेऽनशनं कृत्वा स्वर्गं प्राप्ताः ॥’

केचिदाचार्या विक्रमात् १०२४ तमे वर्षेऽस्मादेव श्रीजिनेश्वरसूरेः खरतरगच्छोत्पात्तिं मन्यन्ते, अवमन्यन्ते च मतमेतदपरे, जिनेश्वरसूरिणा तच्छिष्याजिनचन्द्राभैर्यदेवमभूतिभिश्च सूरिभिः प्रणीतेष्वनल्पग्रन्थेष्विदानीमप्युपलभ्यमानेषु विद्यमानविस्तृतप्रशस्तिष्वेकतमस्मिन्नपि तस्मिन् खरतरगच्छोल्लेखमात्र-

१ इतद्धापि मतमेतदुक्तम्, जिनेश्वरसूरेः संवत् १०२४ विद्यमानताया एव दुरुपपादात्वात्. विक्रमात् १०८० तमेऽब्दे तैरष्टकृतेर्निर्माणस्य तत्र स्वयं प्रतिपन्नत्वात्; (प्र० पृ० २८) विक्रमात् १०८८ तमे च संवत्सरे तैरेव निजशिष्याभयदेवसूरेः आचार्यपददानस्य सर्वावितवादतया प्रसिद्धत्वेन ततोऽप्यूर्ध्वं तस्य विद्यमानतया महतः कालव्यवधानस्यापत्तेः; खरतरगच्छोत्पादस्यापि विक्रमात् १०८८ तमे वर्षे (प्र० पृ० २६) लभ्यत्वेन खरतरगच्छोत्पादस्यैव तदानीमभावात्, तदर्पायितुः पत्तनेन दुर्लभराजस्य राज्यस्यपि तत्कालेऽभावादिति । २ यत्तु श्रीअभयदेवसूरेर्जिनचन्द्रसूरिशिष्यतया प्रतिपादनम् (Dr. Peterson Report ॥ १६.) तच्चिन्त्यम्, स्वयं जिनचन्द्रसूरिणा निजे संवत्सरद्वयशालानाम्नि ग्रन्थे, अभयदेवसूरिणा च मगध-आदिशक्तिप्रशस्तौ तात्तब्रह्मचरितस्य सप्तमविधानात् [प्रस्ता० पृ० १७] ।

स्याप्यदर्शनार्तं, सर्वत्र चन्द्रकुलोद्धेतव्यैवोपलम्भाच्च । खरतरग-
च्छोत्पत्तेर्विक्रमात् १२०४ तमे वर्षे श्रीजिनदत्तसूरिसकाशादेव
लब्धात्मलाभत्वात्, तस्य सूरेशभिमानयुक्तत्वभावतया प्रष्टव्य-
विषयं प्रचण्डरूपतयाचरयता लोके 'खरतर'—इति प्रसिद्धेः
संज्ञातत्वात्, स्वयं तेनापि तस्याङ्गीकारात् ।

प्रस्तुतभूरिवर्ययोः कृतिविषये तावत् जिनेश्वरसूरिणा
निर्मिता ग्रन्था इमे;—

१ छीलावतीकथा । २ हारिभद्राष्टकवृत्तिः ।

१ धर्मसागरापाध्यायः प्रवचनपरीक्षायां खरतरगच्छोत्पत्तिप्रकरणे;
अन्यत्रापि च—*this Dharmasagar tries to prove*
that is owed its rise not to Jinashwara, the pupil
of Vardhaman in samvat 1024 as is commonly
believed, but to Jinadatta in samvat 1204 (Buhler's
Report p. 148).

२ तथा चाष्टकवृत्तौ ग्रन्थकर्ता स्वयम्;—

‘सूरैः श्रीवर्धमानस्य निःसृज्यविहारिणः ।

हारिचारित्रपात्रस्य श्रीचन्द्रकुलभूषिणः ॥ १ ॥

पादाभ्युपगमद्वारेकेण श्रीजिनेश्वरसूरिणा ।

अष्टकानां वृत्ता वृत्तिः खरतारुप्रदेशतरे ॥ २ ॥”

३ श्रीजिनवल्लभसूरिभिरचित्तस्य गणधरमार्धसतकप्रकरणस्य जिन-
पतिसूरिशिष्यमुमतिगणिविरचितायां वृत्तां व्यक्तमेतत्; अपरत्रापि च;—

“The Kharatara sect then arose according to an
old gatha in Samvat 1204. Jinadatta was a proud man,
and even in his poet answers to others mentioned by
Sumatigani pride can be clearly detected. He was,
therefore, called Kharatara by the people, but he
gloried in the new appellation and willingly accepted
it.” (Dr. Buhler's Report p. 149).

४ प्रस्तुतग्रन्थप्रशस्ती प्रशस्तशब्देभ्येतदुल्लेखस्योपलभ्यमानस्य सद-
र्शितत्वात् प्रस्ता० पृ० १७ । हेमचन्द्राचार्योऽपि काव्यानुशासनटीकायां
पञ्चकषोदाहरणप्रसङ्गे “काचित् पद्यमेषा यथा छीलावती” इत्यनेनेमामेव
स्मरन् विभाष्यते । ५ ग्रन्थोऽयं जात्रालिपुरे विक्रमात् १०८० तमे
वर्षे निर्मितः, यदाह स एव प्रशस्ती;—

३ पंचालिङ्गीकरणम् । ४ वीरचरित्रम् ।

५ कथारत्नकोशः । ६ प्रमाणलक्षणं सवृत्तिकम् ।

एतदन्येषामुल्लेखो नाद्यावधि क्वाप्यासादितः ।

बुद्धिसागरसूत्रे बुद्धिसागरव्याकरणव्यतिरिक्ता अपरा
कृतिर्न दृष्टिपथं श्रुतिपथं चाऽवैतीर्णा ।

स्ववंशपारम्पर्यानन्तरं प्रकृतग्रन्थकृता सुरसुन्दरीग्रन्थाविर-
चनासमयतत्स्थलादिरेवमनेन श्लोकेन विनिरदेशि ; —

“तेसि सीसवरो धनेसरमुणी एयं कहं पायडं

चञ्चावलिपुरी ठिओ सगुरुणा आजाए पाढंतरा ।

कासी विक्रमवच्छरम्मि य गए बाणंक-मुन्नोदुपे,

मासे भइवए गुरुम्मि कासिणे बीया-धणिहा-दिणे ॥ १४९ ॥”

एतेन ग्रन्थकर्तुरमुष्य सत्तासमयोऽपि विक्रमस्यैकादशशती-
रूप इति विनिर्णयं न किञ्चिद् वक्तव्यमवशिष्यते ।

एतद्व्यतिरिक्तं ग्रन्थकृद्विषयकमितिवृत्तसंबन्धि जन्मस्थल-
कुल-विहितकार्यव्यूहादिवृत्तान्तस्यापरैः प्राक्तनैरिवानेन ग्रन्थ-
कर्त्रापि न स्वयमप्रापरत्र वा विनिर्दिष्टम्, नापि तत्समान-
कालिकेन पश्चाद्भवेन वा केनचन विदुषा तदुल्लिखितं विहित-
गवेषणायासेनाद्यावध्युपलब्धम्, प्राच्यमहात्मनां फलानुमेय-
प्रारम्भरूपसिद्धान्तावलम्बितया वस्तुस्वरूपवाग्रप्रदर्शनेऽपि स्वा-
त्मश्लाघापातकक्षकाकलङ्कपङ्क्तिताङ्गीकारितया स्वयं स्वेतिहा-
सलेखनकार्ये प्रायः प्रवृत्तिपात्रस्याप्यविधानस्य साधारण-
त्वात्, तत्समानकालिकानामन्यपण्डितानां स्वदृष्टिसम्मुखत्वेन
तादृशगौरवास्पदभावेन तत्र दुर्लभ्यात्, अन्यान्यविषयेष्विव
वा तदानीं पुरावृत्तविषये पुरातनसंख्यावतां तादृशादराभावस्यै-
व मुख्यकारणत्वात्, पश्चाद्भवानां चास्माकमिवाहमहमिकया

“समानामधिकेऽशौल्या सहस्रे विक्रमाद् गते ।

श्रीजावलिपुरे रम्ये श्रुतिरेषा समापिता ॥ ४ ॥” इति ।

१ See Jaina Dharma Prachina Itihasa Part I.P 43.

२ प्रस्ता० पृ० १८ । ३ अग्रयदेवसूत्रे स्थानाङ्गवृत्तौ “व्याकरणादिशा-
स्त्रकर्तुः श्रीबुद्धिसागराचार्यस्य च” इत्यत्रोक्तादिशब्दवाच्यमन्तरेण ।

तदभिलषतामपि तद्देदनोपायाभावसाम्यादिति ।

ग्रन्थकृता ग्रन्थस्यास्य 'सुरसुन्दरीकहा' इति कथाभिधानं यथार्थं व्यधायि; यतोऽत्र

“सोऽकैवशं तु संक्षेपात् कविर्यत्र प्रशंसति ।

मुद्ग्यार्थस्यावताराय भवेद् यत्र कथान्तरम् ॥

परिच्छेदो न यत्र स्याद् न स्याद् वा लम्भकः कश्चित् ।

सा कथा नाम तद्गर्भे निबध्नीयाच्चतुष्पदीम् ॥”

इत्यग्निपुराणोक्ते कथालक्षणं सामस्त्येनानन्वीयमानमपि,

“धीरशान्तनायका गयेन पथेन वा सर्वभाषा कथा”

इति हेमचन्द्राचार्येण काव्यानुशासने समुदीक्षितं (पृ० ३३८)

“कथायां सरसं वस्तु पद्यैरेव विनिर्मितम् ।

कश्चिदत्र भवेदार्था कश्चिद् वक्त्रापवक्त्रके ॥

आदो पथेनमस्कार खडादेर्धृत्कर्तनम् ॥”

“यथा कादम्बर्यादि”

इति निश्वनाथकविना दर्पणेऽभिहितं (पृ० ३०३) च

तल्लक्षणं सम्यगिह संगच्छमानमीक्ष्यते । यद्यप्युक्तलक्षणं कथा-
सामान्यस्यैव, प्रकृता कृतिश्च “समस्तफलान्नेतिवृत्तवर्णना
समरादित्यवत् सकलकथा” इतिस्वरूपेण सकलकथानाम्ना
कथाप्रभेदेनैवाङ्किता, तथापि सामान्यार्थाभिधायिशब्देनापि
तद्विशेषवाचकत्वस्य भूयोदर्शनात्, अन्यथा कीटादौ जीवविशेषे
जीवसामान्याभिधायकस्य सत्त्वादिशब्दस्याप्रवृत्तेराद्यल्लगोपाल-
मसिद्धव्यवहारोच्छेदप्रसङ्गात्, अत एव सामान्यविशेषयोर-

१ “शोऽर्थं संवगकारि कर्तुं तु सुरसुन्दरी नाम ।” इत्यनेन ग्रन्थो-
पक्रमे, “सुरसुन्दरीनामाए कहाए पढमो परिच्छेदो ” इत्यादिना
सकलपरिच्छेदावसानं च ग्रन्थकारस्यैव स्पष्टं तथावचनात् । २ नायिकोप-
लक्षणान्तरस्य लक्षणांशस्य नायकाप्रधानायागम्यस्य कथायां न लक्षणान-
न्वयः । ३ कादम्बर्याह क्षमेन्द्रकविनिबद्धा पद्यमयी विवक्षिता, न तु
मद्यद्वया बाणमहोदयशा सा, दृष्टान्तानुसृतः । ४ काव्यानुशासनम्,
पृ० ३४० । ५ कथाप्रभेदत्वं आख्याः “एतं च कथाप्रभेदा एवेति न
पृथग् लक्षिता.” इत्युक्त्याऽऽङ्कारचूडामणी स्पष्टम् (पृ० ३४०) ।

भेदस्यान्यत्र महता भवन्वेन सिद्धान्तितत्वादिति ग्रन्थकृता कृतः
सामान्येन तन्निर्देशो न मनागपि दोषमावहतीति । अस्माभिस्तु
समयप्रसिद्धयतुरोधाकृष्टैः सकलकथापर्यायेण 'चरित' शब्दे-
नैव ग्रन्थस्यैतस्याभिधानं प्रसेधयद्विर्विशेषलक्षणमेवादृतमिति
दूषणाशङ्काऽनुत्थानोपहतैवेति विदाङ्कुर्वन्तु विद्वांसः ।

पद्यमयीं च कथां विनिर्मिमाणेन ग्रन्थकारेण समस्तेऽपि
ग्रन्थे गाथापराहपथार्याच्छन्द एव व्यवहारि, केवलमितर-
इच्छोकवद्धचारितग्रन्थेष्विवात्रापि प्रतिपरिच्छेदमन्ते, क्वचिच्च
वर्णनीयतादृशवस्त्वायत्तेनान्तःपरिच्छेदमपि भिन्नभिन्नो वृत्तवारो
व्यापारि । व्यभानि च षोडशसु परिच्छेदेषु संपूर्णोऽपि ग्रन्थः,
प्रत्येकं यत्रानूनमनधिकं च पद्यानां सार्धशतद्वयं न्यभास्ति,
विमुच्यन्तिममेकं परिच्छेदपथादरूपमेकयैव गायया समन्वयि-
कम् । न च वक्तव्यानुकूप्येण स्वभावत एव तथा बन्धः समजनि,

"निमुणह एगग्गमणा होडमियाणि कह कहिजंत ।

अदुढाज्जसएहि गाहाण कयपरिच्छेयं ॥ ४४ ॥"

इत्यनयार्यया ग्रन्थारम्भ एव तादृशकर्तव्यतां प्रतिजानानस्यै
ग्रन्थकारस्य तत्र सामिमायत्वाभिव्यक्तेः । एवं नियतशब्दाधीने-
ऽपि विधातव्ये निबन्धे कविना निपुणं निजकवित्वशक्तिमुपयुज्जा-
नेन तथात्र समाचारि, यथा न मयासि विस्तरार्हवक्तव्यं वस्तु,
न च व्यासि संक्षेपापेक्षि वर्णनीयम्, नाप्यदायि काव्यप्राण-
भूतरसापर्यस्य लेशोऽप्यवकाशः, पर्यचापि चैवमपूर्वमात्मीयं
कवित्वकौशलं सहृदयानामिति विनोक्त्वा न शक्यतेऽवस्थान-
माधातुम् ।

काव्यत्वमस्योपपद्यते नवा ? इति मीमांसायां पुनः "अ-
दोषौ सगुणौ साक्षकारौ शब्दार्थौ काव्यम्" इति काव्यानु-
शासने हेमचन्द्राचार्योक्तस्य,

"साधुशब्दार्थसंदर्भे गुणालङ्कारभूषितम् ।

शुद्धरीतिरसोपेतं काव्यम्"

१ अनेकान्तजयताकादिन्यायविषयकग्रन्थेषु । २ यदाह हेमचरिर्निजविवेके

"सकलकथा=चरितमित्यर्थः" इति (पृ० ३४०) ।

इति वाग्भटालंकारे वाग्भटकविकाथितस्य,

“निर्दोषं गुणवत् काव्यमलङ्कारैरलङ्कृतम् ।

रसान्वितं कविः कुर्वन् कीर्तिं प्रीतिं च विन्दति ॥”

इति सरस्वतीकण्ठाभरणे भोजदेवमणीतस्य,

“निर्दोषा लक्षणवती सतीतिगुणभूषिता ।

सालङ्काररसानेकवृत्तिर्वाक् काव्यनामभाक् ॥”

इति चन्द्रालोके पीयूषवर्षसमुदीरितस्य,

“तददोषौ शब्दार्थौ सगुणावनलङ्कृती पुनः क्वापि”

इति काव्यप्रकाशे मम्मटमहभाषितस्य, “काव्यशब्दोऽयं

गुणालंकारयुक्तयोः शब्दार्थयोर्वर्तते” इति काव्यालंकारवृत्तौ

वामनसामानातस्य, “ध्वन्यात्मकं वाक्यं काव्यम्” इति व्यक्ति-

विवेके महिममहानिर्मितस्य, एवमेव मभाकरादिमणीतस्य च

काव्यसामान्यलक्षणस्यात्र क्वाचित्त्वयामेव संगतावपि;

“रमणीयार्थमतिपादकः शब्दः काव्यम्” इति रसगङ्गाधरे पण्डि-

तजगन्नायप्रथितस्य, “वाक्यं रसात्मकं काव्यम्” इति साहित्य-

दर्पणे विश्वनाथकविराजविरचितस्य, “शरीरं (काव्यम्)

वादिष्टार्थव्यवच्छिन्ना पदावली ।” इति काव्यादर्शे दण्डि-

कविसंगीर्णस्य, “रसालंकारोपेतं सुखविशेषसाधनं वा काव्यम्”

इत्यलङ्कारशेखरे केशवमिश्रनिबद्धस्य, “काव्यं रसादिमव

वाक्यम्” इत्यलंकारसूत्रकारिकाग्रन्ये शौद्रोदनिविहितस्य च

तस्य (काव्यसामान्यलक्षणस्य) समन्वयेन सुशक्तं काव्यरत्नमे-

१ या तु काव्यप्रकाशटीकाप्रस्तावनायां वामनाचार्यस्य “वामटमेव
वाग्भट इति नाम्ना केचित् क्वचिद् व्यवहरन्ति । वस्तुतस्तु द्वौ भिन्नावेव,
वाग्भट (ट ?)स्य काव्यानुशासनाख्यग्रन्थकर्तृत्वात्” इत्युक्तिः; सा
चिन्त्या, वाग्भटालङ्कार-काव्यानुशासनयोरैककर्तृत्वे कस्यापि बाधकस्या-
संभवात्, एकतरग्रन्थनैकस्थस्याप्यासादयिषुमशक्तवान्, द्वयोरपि प्रतीति-
यस्य विषयस्याधिकारिणश्च मिश्रमिस्रत्वा यथायोग्यं धारितार्थात्, एकेनापि
कर्त्राऽधिकायादिभेदेनैकविषयगणानेकग्रन्थानां विरचनाया भूयः समु-
पलम्भात्, तद्ग्रन्थोद्भूतः; तर्हीकातश्च द्वयोरैकस्य वाग्भटमन्त्रिणः
कर्तृत्वायाः संशयस्याप्यासादनाय ।

तस्य संगरितुम् ; समुचितानां तूक्तसंग्रहक्षणानामेकत्र सर्वा-
ङ्गीणाव्याभिचारस्यान्यत्र प्रसिद्धकाव्यग्रन्थेष्वपि सुसूक्ष्मपीक्ष्यमा-
नेष्वनीक्षणात् , तत्रापि नित्यानित्यान्यतमदूषणदुष्टत्वस्य ववा-
चित्कस्य सार्वत्रिकस्य वा समुपलम्भेन, रमणीयार्थप्रतिपादक-
त्व-व्यङ्ग्यार्थकत्व-रसात्मकत्वादेस्त्वत्रापि सद्भावेन च तुल्ययो-
गक्षेपत्वादिति ।

एवं काव्यतत्त्वविभूषितश्च प्रस्तुतो ग्रन्थः “पद्यं प्रायः
संस्कृतमाकृतापभ्रंशग्राम्यभाषानिवद्भिन्नान्त्यवृत्तसर्गाश्वासस-
न्ध्यवस्कन्धकयन्धं सत्सन्धिं शब्दार्थवैचित्र्योपेतं महाकाव्यम्”
इति काव्यानुशासने हेमचन्द्रेण सूरिधुरीणेन (पृ० ३३०),

“सर्गबन्धो महाकाव्यं तत्रैको नायकः सुरः ।
सदृशः क्षत्रियो वापि धीरोदात्तगुणान्वितः ॥
एकैकशमवा भूपाः कुलजा बहवोऽपि वा ।
शृङ्गारवीरशान्तानामेकोऽङ्गी रस इष्यते ॥
अङ्गानि सर्वेऽपि रसाः सर्वे नाटकसंघयः ।
इतिहासोद्भवं वृत्तमन्यद् वा सञ्जनाश्रयम् ॥
चत्वारस्तस्य वर्गाः स्युस्तेष्वेकं च फलं भवेत् ।
आदौ नमस्क्रियाशीर्षा वस्तुनिर्देश एव वा ॥
क्वचिन्निन्दा खलादीनां सती च गुणकीर्तनम् ।
एकवृत्तमवैः पदैर्यत्तानेऽन्त्यवृत्तकैः ॥
नातिस्वल्पा नातिदीर्घा सर्गा अष्टाधिका इह ।
नानावृत्तमयः क्वापि सर्गः कश्चन दृश्यते ॥
सर्गागते भाविसर्गस्य कथायाः सूचनं भवेत् ।
सन्ध्यासूर्येन्दुरजनीप्रदोषध्वान्तवासराः ॥
प्रातर्मध्याह्नमृगयाशैवर्तुवनसागराः ।
संभोगविप्रलम्बी च मुनिस्वर्गपुराणराः ॥
रणप्रपाणोपयममन्त्रपुत्रोदयादयः ।
वर्जनीया यथायोगं साङ्गोपाङ्गा अभी इह ॥
कथेष्टतस्य वा नाम्ना नायकस्येतरस्य वा ।
नामास्य, सर्गोपादेयकथया सर्गनाम तु ॥
अस्मिन्नापि पुनः सर्गा भवन्त्याद्यानसंज्ञकाः ।
माकृतनिर्मिते तस्मिन् सर्गा आदशाससंज्ञकाः ॥”

इति साहित्यदर्पणे विश्वनाथकविना चाभिधाने महाका-
व्यस्वरूपं काव्याविशेषलक्षणमपि न व्यभिचरति, नायकोपल-
सितधीरोदात्तगुणधारिनायिकाशालित्वात्, ' शान्तरसप्रधान-
त्वात्, अन्यरसानामप्यङ्गभावेन यथास्थानमाधानात्, मुख-
प्रतिमुखादीनां चतुष्पञ्चानां संधीनां यथासंभवं विनिवेशनात्,
वतुर्वर्गाग्रणीभूतस्य मोक्षवर्गम्योपादेयतयाऽभिव्यञ्जनात्, नम-
स्कारात्मकमङ्गल-सज्जनाभिवन्दन-दुर्जननिन्दनाऽऽदिकत्वात्,
भिक्षान्त्यवृत्तोपेतसैमानजातीयपद्यवद्धत्वात्, चतुर्वर्गासन्नोप-
कारितया कवितृभिर्नियमतः प्रयोज्यानां मन्त्रदूतरणप्रपाण-
नायकाम्युदयादीनामृतूयानजलकोलिरतोत्सवादीनां चाखि-
लानामपि, तदितरेषां च नगनगराश्रमसन्ध्यासवितृसमुद-
यास्ततमस्तमातमाकरसरःसरस्वतीपतिविवाहवाहनवनविहारा-
दीनां विकल्पप्रयोज्यत्वेन साहित्यविद्धिः सिद्धान्तितानां वर्ण-
नीयवस्तूनामलंकारादिगुणगणगुम्फितया श्रुतिमधुरया ललि-
तया वचनविरचनया यथोचितमुपवर्णनात्, नायिकानाम्ना
ग्रन्थाभिधानस्य, उपादेयकथाभिश्च परिच्छेदनाम्नां निर्देशात्,
अथान्तरार्थदर्शनैराश्वासस्थानापन्नैः परिच्छेदैर्निर्बद्धत्वात्, असं-
सिप्तग्रन्थत्वात्, सरसस्फुटप्रासादगुणप्रधानबन्धबन्धुरत्वात्,
प्रयोजनाद्युपदर्शनात्, लोटानुमास-यमक श्लेषादिदुष्करालंकार-

१ भरतमुन्यादिमते मुख-प्रतिमुख-गर्भ-विमर्शाश्चकारः संधयः (अल-
ङ्कारचूडा० पृ० १३१) । दर्पणकारादिनये तूपसंहतिपञ्चमकाः पञ्च त इति
[पृ० १३९] । २ कश्चिदन्तरान्तराऽन्यच्छन्दोनिबन्धः प्रायोप्रह-
णात् कश्चिदप्रहणाद्य न दुष्यति । ३ हेमचन्द्रविंशके पृ० १३७ ।
४ लक्षणे प्रायोप्रहणादेव ससृष्टभाषानिबद्धेऽपि हरिप्रबन्धादौ सर्गरथानी-
याश्वासबन्धवत्, प्रकृतेऽपि प्रकृतप्रन्धे परिच्छेदनामनिबन्धो न दोषा-
यहः (अलङ्कारचूडा० पृ० १३७) । ५, परि० ३-५२ ; ९-१०३,
२०४, २०५, २०६, १०-३, ४, ५ ; १०-१८५, १८६, १८७ ;
१०-२१३, २१४ ; ११-१७१, १७२, १७३, १७४, १७५, १७६ ;
११-४१, ४२, ४३, ४४ इत्यादिकं मु गाथाम् ।

समलंकृतत्वात्, ग्रन्थकृत्रामाङ्कितसमाप्तिकत्वात् ; रसभावनैर-
न्तर्यस्य, विधिनिषेधव्युत्पादकत्वस्य, सुसूत्रसंविधानकत्वस्य,
अन्यस्य चार्थवैचित्र्यस्य ; रसानुरूपसंदर्भ-कथान्तरानुपञ्चना-
देरुभयवैचित्र्यस्य च बाढमुपलम्भाच्च ।

सत्यप्येवं गुणविसरविराजिनि प्रतुतपुस्तके, अमृतमय इव
मकराकरे कालकूटकणस्य, न दूषणगणस्याप्यसद्भावः,
तथाहि ;—

“गन्धस्त य गरुयत्ता भयवेविरओ सरीरस्त” (१०-११९)

इत्यत्र भावप्रत्ययस्य त्वतलादेरवश्यप्रयोज्यस्य च्छन्दआ-
नुलोम्यपरिरक्षणायामयोगो व्याकरणदोषः, त्वतलाद्यभावे हि
'सरीरस्त' इत्यत्र पष्ठ्याः, 'वेविरओ' इति षञ्चम्यर्थकतसो-
र्वाऽनुपपत्तिः, समानाधिकरणत्वात् ।

“जणर्णासमयं मरिहो गयणाओ निवट्ठिओ वइरी ” (१५-१९)

अत्र समयशब्दस्य समस्तीभावः शब्दशास्त्रनिषिद्धः ।

“एवं हि कए अहवा न होअ विपणा पभूयकालीवा ” [१५-२४]

इह कालशब्दात् तद्धितीयस्य 'इकणप्रत्ययस्य (सिद्ध० ६, ३, ८०)
स्थाने ईयस्य प्रयोगो न व्याकरणानुकूलतामाप्नोति ।

“ आजम्मपि कलके सुदूसह होई ता मज्झ ” (६-१९८)

इत्यादाविव शुद्धप्रयोगे प्रयोजनीये

“ हुसहं विओपदुक्खं सजायं तुम्ह दोण्हि ” (८-२३९)

“ जलभरियसरवराईवि महिनिवोडियछत्तसरिसाई ” (१०-१७९)

इतिप्रभृतिप्रयोगो नहि शब्दानुशासननियमयोः (II. P. I.

13-41) प्रतिपन्न्यतां न समश्नुते ।

पादादाववश्यविधेयाया यतेः

“ पाउसनरिदनवसंगमम्मि जायम्मि भूमिमहिलाए ” (२-८८)

“ मह आगमेवि पियविरहियाण महिलाण किं न कुदाई । ” (२-९०)

“ पयणाहपधयवडच्चंउ उ लच्छीउ तहय मणुयाण । ” (४-७६)

इत्यादावकरणं च च्छन्दःशास्त्रीयो दोषः ।

“ कित्तलयरइयेम्मी सत्यरे संनिविहो । ” (४-२४८)-

“ अह उवाचियगम्मा पूरिए दोहम्मी ”

पसवणसमयम्मा आगयम्मी सुहेण ।

‘सुहगहनिवहम्मी उच्चटाणट्टियम्मी’ (९-२४८)

“अइवेगओ कारिस्ता अदकखयाए य इत्थिभावस्स” (१०-११९)

इत्यादिषु सप्तम्येकवचनान्ते (H. P. III. II) ह्रस्वे प्रयो-

क्तव्ये छन्दःपूरणार्थं दीर्घीकरणं पदैकदेशाधिकत्वंम्,

“नाउं मह आगमणं तहवि हु किं चल्लिया पिया मोत्तुं” (२-२१)

“जइवि हु कन्ना पिययम ! सच्चसभरिया न सकए कहवि ।

मणवल्लहस्स पुरओ एक्कपि हु वयणमुल्लविउं ॥” (७-१६१)

“अइमीसणेण वंणेण गखयपीडावहो खु जीवाणं ।

मिच्छावियप्पवसओ सव्वंपि हु सोक्खमाभाइ ॥” (४-७८)

“ताव य निज्जुचमुक्कारणतरं चंडचडडसंसदो ।” (२-११०)

“एवं विचित्तिऊण अवहरिओ धणवई इमेणं तु ।

नेऊण भरहालित्ते मुक्को उ विणीपनयरीए ॥” (६-१९१)

इत्यादिषु ‘हु खु य उ चिय’-प्रभृतीनां निपातानां पूरणार्थमेव प्रयुक्ततया कविशक्तिदौर्बल्यमावेदयतां निरर्थमिह निर्दिष्टत्वेन पदाधिकत्वम्,

“मिलिओ य भूरिलोगो किं किं एयंति एवं जंपसो ।” (६-१६७)

“कपधमणौण मणे गणंतो जहागयं ताहि गओ सठाणयं ॥” (१४-२४८)

इत्यादौ न्यूनपदांशत्वम्,

“किंवा सो मणदइओ हविज्ज निहओ इमेण पावेण ।

सोखिय दइओ अओ पडिहासइ किं विवज्जासो ? ॥” (६-१९४)

इतिप्रभृतिषु न्यूनपदैत्वमुक्तर्पदत्वं च,

“बुज्जणसहावे पडियं निम्मलकव्वंपि लहइ न पइहं ।

जलविदुव्व सुतसे आयसमाणम्मि पक्खित्तो ॥” (१-२३)

इत्यादायुपमानोपमेययोर्भिन्नलिङ्गत्वेनानन्वितत्वम्, एवम-

१ अलङ्कारचूडामणी पृ० १३६ । २ अत्र हि ‘एवं’ इति प्रयोक्तव्ये वृत्तबन्धानुलोम्यायानुस्वाररूपस्य पदांशस्य लोपो विहितः । न च लेखा-
शुद्धिः, मात्राधिक्यप्रसङ्गेन च्छन्दोदोषोपपत्तेः । ३ इह ‘अप्पाणं’ इति युक्तं
निर्देशे ‘अप्पाण’ इति न्यूनपदांशः पाठः । ४ अलङ्कारचूडामणी पृ०
१३८ । ५ अत्र विकल्पार्थद्योतकस्य वाशब्दस्यावश्यवाच्यत्वेऽप्यनुक्तिः । ६
चूडामणी पृ० १४३ । ७ अलङ्कारचूडामणी पृ० १५४ ।

प्रधानस्याप्यङ्गस्यातिविस्तरेण वर्णनं चेतिप्रभृतयः साहित्यसम्-
यसमाम्नाता दोषाश्चेति ।

यद्यप्युक्तन्याकरणदोषेषु प्रथमस्य भावप्रधाननिर्देशत्वेन,
अन्येषां च प्राकृतभाषानियमनिवहस्यं सर्वस्यापि “बहुलम्”
(H. P. I. 2.) सूत्रज्ञापितेनावश्यंभावाभावेन, यतिभङ्गात्मकस्य
छन्दोदूषणस्यापि कैश्चिद् दोषरूपतयानभ्युपगतत्वेन; साहि-
त्यशास्त्रीयदोषाणां चोपदर्शितानां मध्ये केपाश्चिदनित्यत्वेन,
केपाश्चित् कैश्चिद् दोषात्मकतयानङ्गीकृतत्वेन, केपाश्चित्रिरो-
पस्यैव प्रायोऽर्थव्यतयाऽवश्यमापातेन, अवशिष्टानां च कवित्
रभसप्रवृत्त्या निरङ्कुशतया वा प्रयुक्तानां समणीयत्वेन च भवति
सर्वेषामप्युपर्युक्तदूषणानां परिहारः, द्रविडप्राणायामवत् कृच्छ्र-
साध्यतयाऽऽचिग्रस्ततया च सहृदयहृदयानां हृदयङ्गमतां तु
नैवावहतीति । न चैवंविधदूषणानामिहैवोपनिपातो नयनगो-
घरीभवतीत्यवधारणीयम्, एतत्प्राग्वर्तिष्वर्वाग्भवेण च सर्वे-
ष्वप्येतज्जातीयग्रन्थेषु तत्कृतां कविवराणां प्रमादश्चम्दाभिषे-
यस्यैवंविधप्रवर्तनस्याल्पस्याधिकस्य वोपलम्भात् । अतएव
सुयुक्तं कविनापि सता सता धुरीणेन सूरिणा श्रीनयचन्द्रेण
निजे हम्मीरमहाकान्येः—

“प्रायोऽपशब्दादिकृतोऽपि दोषो न चिन्तनीयो मम मन्दबुद्धेः ।

न कालिदासादिभिरप्यपास्तो योऽध्वा कथं वा तमहं त्यजामि ? ॥”

इत्यलं, समालोचनायामवश्यदर्शनीयं वस्तुसन्तमपि प्राच्य-
ग्रन्थदोषनिकरं मकाशयन्तं विद्विषतां, प्राकृतनग्रन्थकृत्वावच्छिन्नेषु
स्वमतावलम्बिषु ग्रन्थकृत्सु सूरिषु प्रमादप्रकृतिकं मानुष्यमङ्गी-

१ यथा धनदेव-सुप्रतिष्ठ-चित्रवेगादिवृत्तान्तानां गुणीमूतानामपि प्रय-
मसर्गादारम्भा दशमं समतिविस्तरेणोपवर्णनम् । २ स्पष्टमेतच्छन्दोमञ्जरी
पृ० १८ । ३ तथा च कविर्वाग्मटो निजे माम्मटालङ्कारनामनि. ग्रन्थे
“सुधाः क्वापि लिङ्गभेदं तु मेनिरे” इत्यनेन विदुषां तादृशं मतमुप-
दर्शितवान् पृ० ४२ । ४ अत एव पूर्वसूरिभिः कान्यलक्षणे निवेदितं
निर्दोषत्ववितोषणमर्वाचीनैर्विधनायप्रभृतिभिः सामान्येषु उच्यते ।

पसवणसमयम्मां आगयम्मी सुहेण ।

मुहगहनिवहम्मी उचठाणट्टियम्मी ॥ (९-२४८)

“अइवेगभो कारिस्सा अदक्खयाए य इत्थिभावस्स ” (१०-११९)

इत्यादिषु सप्तम्येकवचनान्ते (H. P. III. II) इत्थे प्रयो-
क्तव्ये छन्दःपूरणार्थं दीर्घीकरणं पदैकदेशाधिकत्वम्,

“नाउं मह आगमणं सहवि हु किं चल्लिया पिया मोत्तुं” (२-९१)

“जइवि हु कम्मा पिययम ! सज्जसभरिया न सकए कहवि ।

मणवल्लहस्स पुरभो एकपि हु वयणमुल्लविठं ॥ (७-१९१)

“अइमीसणेण बंधेण गरुपीडावहो खु जीवाणं ।

मिच्छावियप्पवसभो सव्वंपि हु सोक्खमाभाइ ॥” (४-७८)

“ताव य विज्जुचमुक्कारणतरं चंडचड्डसंसदो ।” (२-११०)

“एवं विचित्तिऊण अवहरिभो धणवई इमेणं तु ।

नेऊण भरहखित्ते मुक्को उ विणीयनयरीए ॥” (१-१९३)

इत्यादिषु ‘हु खु य उ चिय’-प्रभृतीनां निपातानां पूरणार्थमेव
प्रयुक्तसया कविशक्तिदौर्बल्यमावेदयतां निरर्थमिह निर्दिष्टत्वेन
पदाधिकत्वम्,

“मिलिभो य भूरिलोगो किं किं एवंति एवं जंपतो ।” (१-१९७)

“कपत्थमप्पाण मणे गणंतो जहागयं ताहि गभो सठाणयं ।” (१४-२४८)

इत्यादौ न्यूनपदांशत्वम्,

“किंवा सो मणदइओ हविज्ज निहओ इमेण पायेण ।

सोच्चिय दइओ अज्जो पडिहासइ किं विवजासो ? ॥” (१-१५४)

इतिप्रभृतिषु न्यूनपदैत्वमुक्तपदैदत्वं च,

“दुज्जणसहावे पडियं निम्मलकव्वंपि लहइ न पइट्ठं ।

जलविदुव्व सुतत्ते आयसमणम्मि पक्खित्तो ॥” (१-२३)

इत्यादावुपमानोपमेययोर्भिन्नालिङ्गत्वेनानन्यतत्त्वम्, एवम्-

१ अलङ्कारचूडामणी पृ० १३६ । २ अत्र हि ‘एवं’ इति प्रयोक्तव्ये
वृत्तबन्धानुलोभ्यायानुस्वाररूपस्य पदांशस्य लोपो विहितः । न च लेखा-
शुद्धिः, मात्राधिक्यप्रसङ्गेन छन्दोदोषोपपत्तेः । ३ इह ‘अप्पाणं’ इति युक्ते
निर्देशे ‘अप्पाण’ इति न्यूनपदांशः पाठः । ४ अलङ्कारचूडामणी पृ०
१३८ । ५ अत्र विकल्पार्थोक्तकस्य वाशब्दस्यावश्यवाच्यत्वेऽप्यनुक्तिः । ६
चूडामणी पृ० १४३ । ७ अलङ्कारचूडामणी पृ० १५४ ।

प्रधानस्याप्यत्रस्यातिविस्तरेण वर्णनं चेति प्रभृतयः साहित्यसम्-
यसमाम्नाता दोषाश्चेति ।

यद्यप्युक्तव्याकरणदोषेषु प्रथमस्य भावप्रधाननिर्देशत्वेन,
अन्येषां च प्राकृतभाषानियमनिबहस्य- सर्वस्यापि “बहुलम्”
(H. P. I. 2.) सूत्रज्ञापितेनावश्यमावाभावेन, यतिभङ्गात्मकस्य
च्छन्दोदूषणस्यापि कैश्चिद् दोषरूपतयानभ्युपगतत्वेन; साहि-
त्यशास्त्रीयदोषाणां चोपदर्शितानां मध्ये केषाञ्चिदनित्यत्वेन,
केषाञ्चित् कैश्चिद् दोषात्मकतयानङ्गीकृतत्वेन, केषाञ्चिन्निरो-
पस्यैव प्रायोऽशक्यतयाऽवश्यमापातेन, अवशिष्टानां च कवित्व-
रभसप्रवृत्त्या निरङ्कुशतया वा प्रयुक्तानां समणीयत्वेन च भवति
सर्वेषामप्युपर्युक्तदूषणानां परिहारः, द्रविडभाषायामवत् कृच्छ्र-
साध्यतयाऽरुचिग्रस्ततया च सहृदयहृदयानां हृदयङ्गमतां तु
नैवावहतीति । न चैवंविधदूषणानामिदंबोपनिपातो नयनगो-
चरीभवतीत्यवधारणीयम्, एतत्प्राग्वर्तिष्वर्वाग्येषु च सर्वे-
ष्वप्येतज्जातीयग्रन्थेषु तत्कृतां कविवराणां प्रमादशब्दाभिधे-
यस्यैवंविधप्रवर्तनस्याल्पस्याधिकस्य बोधलम्भात् । अतएव
सुयुक्तं कविनापि सता सतां घुरीणेन सूरिणा श्रीनयचन्द्रेण
निजे हम्मीरमहाकाव्ये;—

“प्रायोऽपशब्दादिकृतोऽपि दोषो न चिन्तनीयो मम मन्दबुद्धेः ।

न कालिदासादिभिरप्यपास्तो योऽप्यत्र कथं वा तमहं त्यजामि ? ॥”

इत्यलं, समालोचनायामवश्यदर्शनीयं वस्तुसम्मतमपि प्राच्य-
ग्रन्थदोषनिकरं प्रकाशयन्तं विद्विषतां, प्राकृतनग्न्यकृत्त्वावच्छिद्येषु
स्वभवावलम्बिषु ग्रन्थकृत्सु सूरिषु प्रमादप्रकृतिकं मानुष्यमङ्गी-

१ यथा घनदेव-सुप्रतिष्ठ-चित्रवेगादिकृतान्तानां गुणीभूतानामपि प्रथ-
मसर्गादारभ्या दशमं तमतिविस्तरेणोपवर्णनम् । २ स्पष्टमेतच्छन्दोमञ्जर्या
पृ० ३८ । ३ तथा च कविर्वाग्मटो निजे वाग्मटाटङ्कारानामनि. ग्रन्थे
“बुधाः क्वापि लिङ्गभेदं न मेनिरे” इत्यनेन विदुषां तादृशं मतमुप-
दर्शितवान् पृ० ४२ । ४ अत एव पूर्वसूरिभिः काव्यलक्षणे निवेशितं ..
५

स्यानाद् बाहिर्भागे विभिन्नहस्तीयवर्णेषु लिपीकृतेन संस्कृतपर्या-
यमयेन, क्वचिच्च तुल्यार्थकमात्रमह-गुर्जरदेशीयमिश्रमापाश-
ब्दशास्त्रिणा टिप्पणेन च समलङ्कृतम् । लघिष्ठमपि टिप्पण-
मिदमनुपयोगिवहंशम्, कचिदत्यशुद्धमपि; तथा च कतिचिद-
शुद्धिनिदर्शनानि,

“अन्वत्यणारिहा जं सुयणा, तो ते उ पथिमो इण्हि” (१-१०)

अत्र ‘सुयणा’ इत्यस्य प्रथमाविभक्त्यन्तस्य “हे सुजनाः”
इति संबोधनावबोधकमर्थानन्वयदोषसमाक्रान्तं टिप्पणम्,

“नहवाहणोपि एसो पट्टिविलगो इमस्स एइत्ति ।

ताहे कोरमि किंचिवि उवगारं पुन्वमिस्सत्त ॥” (९-८)

इह ‘ताहे’ इति तर्हिस्थानीयमखण्डमपि पदं ‘ता हे’ इति
विकृष्टम्, न चैषोऽर्थोऽत्र प्रकरणसंबद्धः,

“तत्तो य पइदिणं सो उवयरइ ममं असुहमावो” (११-७९)

एतस्मिन् पादार्थे ‘उवयरइ’ इत्यस्य ‘उपचरति’ इति
टिप्पणीये ‘कथापयति’ इति टिप्पितम्,

“अवरुइइ सहिनिवहं उयं संलवइ हसइ अनिमित्तं” (१-१८२)

इह ‘अवरुइइ’ इत्यस्य देश्यस्य ‘परिरमते’ इत्युचितार्थं
(H. D. I. II) आनिर्दिश्य ‘अवगणयति’ इति टीकितम्,

“सामिय ! कीस ससंको अरइपरसोव्व दीससि तुमंति ।” (७-४)

अस्मिन् ‘परइ’ इत्यस्य देशीशब्दस्य (H. II. VI. 70)
पीडितार्थकस्य ‘मारव्य’ इति संस्कृतपर्यायनिर्देशनम्,

“अणहसरीरा एसा जं तुमए मज्झ उवणीया” (९-१२४)

अत्रापि ‘अणह’ इति देश्यशब्दस्य ‘अस्रत’ इत्यर्थकस्य
(H. D. I. 13) ‘अनघ’ इति संस्कृतरूपं प्रकरणार्थसंबद्धं
टिप्पणम्,

“कुडमाणं न कुटं मने तदंसणासाए” (१-२४३)

एह च ‘कुडमाणं’ इत्यस्य ‘अमानं’ इति - - -

स्यानाद् बाहेर्मार्गे विभिन्नहस्तीयवर्णेषु लिपीकृतेन संस्कृतपर्या-
यमयेन, क्वचिच्च तुत्यार्यकमाच्यमर-गुर्जरदेशीयमिश्रमाषाण-
न्दशाब्दिना टिप्पणेन च समलङ्कृतम् । कधिष्ठमपि टिप्पण-
मिदमनुपयोगिवहंशम्, कचिदत्यशुद्धमपि; तथा च कतिचिद-
शुद्धिनिदर्शनानि,

“अम्भत्यणारिहा जं सुयणा, सो ते उ पत्थिमो इप्पिह ” (१-१०)

अत्र ‘सुयणा’ इत्यस्य प्रथमाविभक्त्यन्तस्य “हे सुयनाः”
इति संबोधनावधोषकमर्थानन्वयदोषसमाक्रान्तं टिप्पणम्,

“नहवाहणोवि एसो पाट्टिविळगो इमस्त एइचि ।

ताहे करेमि किंचिवि उवगारं पुन्वमिचस्त ॥ ” (९-८)

इह ‘ताहे’ इति तर्हिस्यानीयमखण्डमपि पदं ‘ता हे’ इति
विभ्रष्टम्, न चैपोऽर्थोऽत्र प्रकरणसंबद्धः,

“तत्तो य पइदिणं सो उवयरइ ममं असुहभावो ” (११-७९)

एतस्मिन् पादार्थे ‘उवयरइ’ इत्यस्य ‘उपचरति’ इति
टिप्पणीये ‘कयापयति’ इति टिप्पितम्,

“अवरुंडइ सहिनिवहं उवं संलवइ हसइ अनिमित्तं ” (१-१८२)

इह ‘अवरुंडइ’ इत्यस्य देश्यस्य ‘परिरमते’ इत्युचितार्थे
(H. D. I. 11) आनिर्दिश्य ‘अवगणयति’ इति टीकेतम्,

“सामिय ! कीस ससंको अरइपरदोव्व दीससि तुमंति । ” (७-४)

अस्मिन् ‘परद’ इत्यस्य देशीशब्दस्य (H. D. VI. 70)
पौढितार्थकस्य ‘मारब्ध’ इति संस्कृतपर्यायनिर्देशनम्,

“अणहसरीरा एसा जं तुमए मज्झ उवणीया ” (९-१२४)

अत्रापि ‘अणह’ इति देश्यशब्दस्य ‘असंत’ इत्यर्थकस्य
(H. D. I. 13) ‘अनर्थ’ इति संस्कृतरूपं प्रकरणार्थसंबद्धं
टिप्पणम्,

“कुडमाणेपि न कुट्टं मने तदंसणासाए ” (१-२४१)

इह च ‘कुडमाणं’ इत्यस्य ‘कुट्टमानं’ इति संस्कृतरूपं व्या-

करणदोषदूषितम्, 'स्फुटत्' इति तु युक्तम्, परस्मैपदत्वात् स्फुटधातोः,

“अन्ने चिंतंति मणे निपंति अन्नं घटंति अन्नेण” (८-१९४)

इत्यत्रापि 'नियंति' इत्यस्य 'पश्यन्ति' इत्यनुरूपे पर्याये (H. P. IV. 181) करणीये 'मेसन्ति' इत्यर्थतः शुद्धमप्य-
शुद्धसंस्कृतम्, आत्मनेपदत्वादीक्षेः। एवं कर्तुः क्वचिदर्थाज्ञान-
सूचकम्, क्वचन देश्यशब्दार्थानवबोधविज्ञापकम्, कुत्रचन व्याक-
रणानुपस्थितिविनिवेदकं च टिप्पणमिदं केनचनाभ्यसनावस्था-
वर्तिना विहितमिति विज्ञायते। ईदृशस्याप्यस्य टिप्पणस्य कश्चिदंशं
केनचिदंशेनोपयुक्तं विज्ञानानस्वादशास्त्रमेव तदिह स्वीयटिप्प-
णेऽवातारिपमिति।

अस्मिन्नादर्शपुस्तके तत्तत्स्थलेषु “युग्मम्” “तिसृभिः कुल-
कम्” “चतसृभिः कलापकम्” “पंचभिः कुलकम्” इत्यादिः A
संज्ञकादर्शानुपलभ्यमानः समुपलभ्यतेऽधिकः पाठः। स च ग्रन्थ-
कारपश्चाद्भवेन केनापि प्राप्तिः इत्यवगम्यते; अन्यथा 'एवं च
टिप्' “अन्नं च” “अविय” इत्यादिगद्यपदानामिवैतेषामपि
माकृतभाषायामेवोपलम्भसंभवात्, गजद्वह-कूपारपालचरियम-
भूतिष्वेवंविधेषु ग्रन्थेषु मूलकारेण युग्मादीनामनभिधानात्, तेष्वपि
(गजद्वहादिषु ग्रन्थेषु) तेषां (युग्मादीनां) टीकाकारैरेव निर्देशात्;
ग्रन्थकारोपप्लवे पुनः प्राचीनतरग्रन्थमादर्शपुस्तकेऽवश्यं तादृश-
पाठस्योपलब्धिप्राप्तात्, तत्र च तदनासादनस्याधुनैवोक्तत्वाच्च।
अतएव तादृशपाठं मूलग्रन्थेऽनिवेश्य टिप्पण्यापेक्षातिष्ठिपम्।

एवं च प्रतिद्वयाधारेण संपादितम्, श्रुद्धिपत्रादिविभूषितम्,

१ एतच्चायुक्तम्, त्रिभिस्तन्दोमिर्वाक्यासमाप्ती विशेषकसंज्ञानस्यैवाभी-
ष्टत्वात्; यदाहुः—“एकद्वित्रिचतुस्तन्दोमिर्मुक्तक-संदानितक-विशेषक-कला-
पकानि” (काव्यानु० पृ० २४०) इति,

“द्वाम्यां युग्ममिति श्लोकं त्रिभिः श्लोकैर्विशेषकम्।

कलापकं चतुर्भिः स्यात् तदुर्ध्वं कुलकं स्मृतम् ॥”

इति च। (काव्यप्र० टी० पृ० १८६)।

विषमस्थानेषु टिप्पण्या, निष्ठाङ्कितार्थसार्थं च कथाग्रन्यामिममा-
 प्रारम्भपर्यन्तमवलोकयन्तामालोचकाः, मनोहृत्य निपीयन्ताम-
 मन्दानन्दसन्दोहानिःस्यन्दिनं विविधरसनवहं सहृदयाः, सततं
 समभ्यस्यन्तां प्राकृतव्युत्पत्तिमभीप्सवश्छात्राः, नयतामेवं परिश्र-
 ममेनं मामकीनं फलेग्रहिताम्, समन्तां मम निसर्गोपनिपाता मानु-
 ष्यसहकृताः स्वच्छनाः, उपेक्षन्तां च मुद्रणयन्त्रसंजातास्तन्निवृत्त-
 जनसमारचिता वा मात्रानुस्वाराङ्कादिपतनपरिवर्तनादीरवश्य-
 मापतन्तीरशुद्धीरिति—

पुण्यपत्तने
 संवत् १९७२ वैश्वकृष्णदशम्यां गुरुवासरे
 ता० १७-४-१९१६ ।

प्रार्थयते
 राजविजयः ।

विषयानुक्रमणिका ।

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

प्रथमः परिच्छेदः ।

१ मङ्गलाचरणम् । अभिधेयनिर्देशः । सज्जन-दुर्जनयोः स्तुति-
निन्दे । धर्मप्रवृत्त्युपदेशः । ग्रन्थस्य सरलतायां, प्राकृत-
भाषानिबन्धे च प्रयोजनं च ।

४ प्रण्यारम्भः । तिर्यग्लोक-जम्बूद्वीप-कुरुदेश-हस्तिनापुर—
अमरकेतुनृपवर्णनानि । चित्रकरस्य राजसभायां प्रवेशः ।
कन्याचित्रप्रदर्शनम् । तद्दर्शनाद्वाञ्छो-भोहोत्पत्तिः । कन्या-
स्थान-कुलादियुक्तान्तपृच्छोत्तरे । विवाहादि च ।

११ धनदेवश्रेष्ठिनः कुलजन्मादिख्यावर्णनम् । धूर्तयोगिभ्यां
सकाशात् पल्लीपतिमुग्रतिष्ठयालस्य सदेवशर्माख्यबाल-
पालकस्य लक्षद्रव्येण परिमोचनम् । तदीदार्यविरूपातिः ।
पितृद्रव्योपभोगोपालम्भश्रवणासहने । द्रव्योपाजनाय
सह सार्येण विदेशे धनदेवस्य पर्याणम् । अटवीप्रवेशश्च ।

द्वितीयः परिच्छेदः ।

१८ अटव्यां सार्ये भिक्षुघाटीपतनम् । भिक्षानां क्रूरताया
वर्णनम् । सार्यस्येतस्ततः पलायनम् । धनदेवस्य भिक्षैर्युद्धम् ।
धनदेवपराजयः । भिक्षुस्तं शहीत्वा पल्लीपतेः रुमर्पणम् ।
देवशर्मायो धनदेवपरिज्ञानम् । पल्लीपतये सन्निवेदनम् ।
धनदेवस्य निजप्रहृत्यां भयनम्, आतिथ्यविधानादि च ।

२४ धनदेवस्य भिक्षुपतिचरित्रपृच्छा । भिक्षुपतिना तत्प्रति-
षेधनरूपं स्वस्य राजकुलजन्मत आरभ्य स्वमातृमरण-
चित्रान्यकन्यापाणिग्रहण-तदासक्ति-स्वायमानना-यीवरा-
ण्यपरित्यागादिगर्भे पल्लीपतित्ववृत्तिस्थोक्ताख्यं स्व-
वृत्तान्तनिवेदनं च ।

२५ धनदेवस्य गमनानुष्ठा । पल्लीपतिना तदा दिव्यमन्त्रेः सह-

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

पंथम् । एतादृशदिव्यमखेमनुष्यलोकासंभविनः कथं
भवतां प्राप्तिरिति धनदेवस्य सुप्रतिष्ठं प्रति प्रश्नश्च ।

३६ सुप्रतिष्ठस्य मणिप्राप्तिकृतान्तनिवेदनोपक्रमः । तत्र सुप्रति-
ष्ठस्य वने मृगयार्थं गमनम् । तत्र सर्पोपद्रवाक्रान्तविद्या-
धराक्रन्दश्रवणम् । तच्छूडास्थमणिनोपद्रवनाशनं चेति ।

तृतीयः परिच्छेदः ।

३९ विद्याधरवृत्तान्तस्य सुप्रतिष्ठकृता जिज्ञासा । तन्निवेदना-
रम्भः । तत्र— वैताल्यवर्णनम् । रत्नसंचयनगरवर्णनम् ।
निजमातापितृस्वजन्मादिव्यावर्णनम् । चित्रवेग इति
निजाभिधानम् । विद्याभ्यासादि । सिद्धायतनयात्रा-
महोत्सववर्णनम् । घसन्तर्तुवर्णनम् । यात्रायां, ततः
मातुलमुतेन सह कुल्लरावतंपुरे गमनं च ।

४४ मदनप्रयोदशीमहोत्सव-मदनमन्दिरादिवर्णनम् । तत्र
कनकमालादर्शनम् । चित्रवेग-कनकमालापोद्वृष्टिमेलः । मो-
होत्पत्तिः । उभयोर्दासीद्वारा वृत्तज्ञापन-पत्रादिप्रेषणान-
यन-प्रेमदाढ्य-सूर्यास्तादिव्यावर्णनम् । विरहाग्निपीडाव-
र्णनम् । सूर्योदयवर्णनम् । परिच्छेदसमाप्तिः ।

चतुर्थः परिच्छेदः ।

५९ कनकमालाया नभोवाहनेन सह वरकस्य महोत्सवः ।
चित्रवेगमूर्च्छा । दैवोपालम्भः । पूर्वमेव कनकमाला-
पित्रा नभोवाहनाय निजकन्यावितरणम् । तद्वृत्तान्तस्य
दास्या चित्रवेगाय निवेदनारम्भः । तत्र—

६० अभितगतेगङ्गायतंपुरे गमनम् । सुरवाहनमुनिसुमवसर-
केयलोत्पत्ति-देशनाश्रयक-कन्याभाविवर-प्रश्नोत्तरादि ।

६३ गन्धयाहनस्य स्वसुतनभोवाहनार्थं कनकमालायाऽप्रा, त-
त्स्वीकार-सप्तनिर्धारक-स्वपुरागमन-स्वदयितातद्वृत्तज्ञा-
पन-नभोवाहनकन्यावितरणापहादिवर्णनम् ।

६६ कनकमालाया अभिलषितवरसिद्धिनिराशा । आत्महृत्यो-

शृष्टः

विषयः ।

द्यमः । देववाणी-समभीष्टभर्तृलाभश्चापन-तदुपायप्रदर्शना-
दिवर्त्तनम् ।

- ३१ ततश्चित्रवेगस्याभीष्टसिद्धिपाशा । आशया निराशयां प-
रितनम् । आत्मवपोद्यमः । चित्रवतिना तत्रगमन-पा-
शच्छेद-स्वस्थीकरणादि । परिच्छेदान्तः ।

पञ्चमः परिच्छेदः ।

- ३५ चित्रगतेचित्रवेगवृत्तपृच्छा । प्रतिवचनम् । चित्रवेगवृत्ता-
न्तारम्भः—नगर-मातापित्रादिवर्त्तनम् । निजमातृमातु-
लपौरन्योन्यं भायिस्वापत्यवीवाहकरणाप्रतिष्ठा । मातु-
लराज्यप्राप्तिः । स्वभगिनी-मातुलमुतयोश्चित्रलेखा-ज्वलन-
प्रभयोः पाणिग्रहणम् । मातुलस्य प्रभञ्जनस्य दीक्षा । ज्व-
लनप्रभराज्यावाप्तियेतिप्रभृतिवर्त्तनम् ।
- ३६ कनकप्रभस्य ज्येष्ठभ्रात्रा ज्वलनप्रभेक्ष युद्धम् । ज्वलनप्रभ-
पराजयः । ज्वलनप्रभस्य श्वशुरनगरे गमनम् । चित्रवेग-ज्व-
लनप्रभयोः शालकभगिनीपत्योः पुरवहिर्गमनम् । प्रभञ्जन-
मुनिकैवलीत्पत्ति-देशनाश्रयण-राज्यावाप्तिप्रश्नोत्तरादि ।
- ३७ द्वयोर्विद्याराधनाय गमनम् । तत्र निजभगिनीं कनकप्रभे-
क्षोपद्रव्यमाणां दृष्ट्वा चित्रगतेस्तत्पृष्ठिभावभम् । कनकप्रभ-
स्य निजनगरे आगत्य विद्यया चित्रवेगचित्तध्वनकरणम् ।
ज्वलनप्रभस्य रोहिणीविद्यासिद्धिः । चित्रगतेर्विद्यामुखाद्
वृत्तान्तश्रवणम् । तदानयनाय दमघोषप्रेषणम् । चित्र-
गतिस्थास्यम् । द्वयोर्निजनगरे प्रस्थानम् ।
- ३८ मार्गे हस्तिवृत्तपट्टव्याप्त कन्यापराः परिश्रवणम् । कन्या-
चित्रगतयोर्मिथःस्नेह-मुद्रार्पण-स्वस्थानगमनादि । चित्रगतेः
कन्यापुरागमन-तत्पुरोद्वसताविलोकन-कारणपृच्छादि ।
- ३९ कनकप्रभराजस्य प्रमादाग्निनभवनोज्ज्वलन-धरणेन्द्राक्रोश-
तद्विद्याविनाश-पलायन-पुरलोकान्यान्यनगरगमनादिव-
त्तान्तश्रवणम् । ततश्चित्रगतेर्विस्मय-विरहदुःख-कन्यागणेष-

शृङ्गाः

विषयः ।

दशमः परिच्छेदः ।

१६३ पुत्रजन्मोत्सव-सराज्ञीकृतपनिमन्त्रण-नाम-विधान-राज्ञी-
पुत्राभिवाच्या-सुताभावजन्यशोकादिवर्णनम् ।

१६६ राज्ञो देवाराधनम् । देवतासाक्षात्कारः । राज्ञीस्वप्नदर्शन-
गर्भाधान-हस्त्यारोहणादिदोहदोत्पत्ति-तदपहारादि ।

१७३ नैमित्तिकागमन-राज्ञीविषयकप्रश्नोत्तर-नृपोत्तरदिव्यप्रया-
ण-राज्ञीसमागमादिवर्णनम् ।

१७४ राज्ञ्या गजविहितनिजापहारादारभ्य निजवृत्तान्तनिवेद-
नारम्भः, तत्र हस्तिनो गगनोत्पतनम्, राज्ञ्या गगनात्
सरोवरे पतनम्, सरोवरवर्णनम्, श्रीदत्तसमागमः, राज्ञ्या-
स्तेन कुशाग्रपुराभिगमनम्, यत्नेन भिक्षावस्कन्दः, राज्ञ्या
सार्धाद्वियोगः, अटवीभ्रमणम्, पुत्रप्रसूतिः, तदपहारश्चेति ।

एकादशः परिच्छेदः ।

१८१ राज्ञ्याः क्रन्दन-तापसीसमागमाद्यासन-स्वाश्रमनयनादि ।

१८४ अश्वहतसुरयागमनम्, तेन कुलपतये निजवृत्तकथनम्,
राज्ञ्यास्तेन सह स्वपुराभियानम्, मार्गे सुरयस्य राज्ञीशी-
लखणमोद्यमः, राज्ञ्याः पलायनं कुर्वन्त्या कूपे पतनम्, तत्र
निजपतिभूपस्य समागमश्चेतिप्रभृतिपरिवर्णनम् ।

१८८ उद्बुद्धाने नभस्तलात् सुरसुन्दर्याः पतनम्, उद्धानपालेन
राज्ञे तन्निवेदनम्, राजपुरी तस्या नयनम्, राज्ञा तद्वृत्त-
पृच्छायां संक्षेपेण परिचयदानम्, राज्ञ्या दासीद्वारा वि-
स्तरतस्तद्वृत्तान्ताभिगमनप्रयासः, सुरसुन्दर्या दास्यै स्ववृत्त
निवेदनोपक्रमश्चेत्यादि । तत्र—

१८३ स्वपुर-मातापितृ-कलाग्रहण-यौवनप्राप्त्यादिवर्णनम् । उ-
द्धाने प्रियंवदादर्शन-संभाषण-विस्मृतविद्यापदोपलम्भन-
चित्रदर्शन-स्नेह-मूर्च्छा-सरुयालाप-प्रियंवदागमनादि ।

द्वादशः परिच्छेदः ।

१८८ सखीनां मिथो हास्यालापः । परिव्राजिकाया आगमनम् ।
तस्या आत्म-परलोकाभावादिसाधनगर्भनास्तिकतोपदेशः ।

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

सुरसुन्दर्यां युक्तिनिस्तत्सखडनं चेत्यादिवर्णनम् ।

२०५ शत्रुघ्नयनृपस्य मन्त्रिद्वारा सुरसुन्दरीयाचना, नरवाहनेन तदनङ्गीकारः, द्वयोर्युद्धं च ।

२०६ रत्नद्वीपे सुरसुन्दर्यपहरणम्, अपहारकेण निजवृत्तनिवेदनम्, विद्याजापदानाय तस्य वंशजात्यामवस्थानम्, सुरसुन्दर्यां आत्मघाताय विषफलमहाशयम्, मूर्च्छां चेत्यादि ।

२०७ मकरकेतोर्वंशजालीच्छेदः, वृक्षाधः सुरसुन्दर्यवलोकनम्, विषापहरणम्, शत्रुघ्नयनृपवधाय युद्धे गमनम्, प्रियंवर्दया सह सुरसुन्दर्यां तत्रावस्थानम्, वेतानेन पूर्ववैरिणा सुरसुन्दरीमपहृत्याकाशाय पातनं चेत्यादि ।

अधोदशः परिच्छेदः ।

२०८ मकरकेतुकृतशत्रुघ्नयनृपवधः । धनदेवस्य राजसभायामागमनम् । नृपपृच्छोत्तरं तेन स्वीयसिंहलद्वीपयात्रार्थमङ्गवर्णनप्रक्रमः । तत्र समुद्रे मकरकेतुसंगमः । धनदेवस्य तद्वृत्तजिज्ञासा । तत्कथनारम्भः । तत्र रत्नद्वीपे विद्यासाधनसुरसुन्दरीविषापहार-रणप्रयास-रिपुष्यापादनादिवर्णनम् । नभोमार्गेण रत्नद्वीपे प्रत्यायतमानस्य मध्ये पूर्ववैरिदेवेन वार्ध्यां पातनम् । बाहुभ्यां तत्तरणप्रक्रमश्चेति ।

२०९ प्रयत्नभङ्गः । धनदेवस्य फलकासादनम् । नीरधितीरे स्थितिः । देवसाक्षात्कारः । तेन देवशर्मभयावस्थितौ धनदेवकृतस्योपकारस्य स्मारणा, विविधरत्नवितरणम्, हस्तिनापुरे नयनं चेत्यादिवर्णनम् ।

अधोदशः परिच्छेदः ।

२१० सुरसुन्दरी-कमलावतीविलापः । सुप्रतिष्ठमूरिसमवसरणम् । तदुपदेशमुखेन संसारासारता-नारकादिदुःखदीर्घत्यादिवर्णनम्, धर्मतत्त्वादिसंकीर्तनं च ।

२११ राज्ञो मकरकेतवजहरण-वृद्धि-वस्थादिवृत्तान्तानुयोगोत्तरं केवलिकृतं तदुत्तरम् । पूर्वभवादारभ्य तत्कालपर्यन्तं तद्विनिवेदनारम्भः ।

पृष्ठोद्धः

विषयः ।

पञ्चदशः परिच्छेदः ।

२५२ प्रकृतसमाप्तिः । धेनुदेवस्य पत्नीभङ्गानन्तरजातमूरिवृत्तप्र-
शनः । सूरैस्तन्निधेदेनम् । प्रियंवदेया समुद्रान्मकरकेतोर्दु-
रणम् । तेन तस्यै स्ववृत्तशंसनम् । मकरकेतोः सुरसुन्दरी-
वृत्तजिज्ञासा, प्रियंवदेया तद्विज्ञापनं च । धरणेन्द्रेण निजपू-
र्वचरित्रकथनपूर्वकं तस्मै विद्यावितरणं चेत्यादि ।

२६२ आकाशमार्गेण मकरकेतोरगमनम् । महोत्सवेन तस्य पुर-
प्रवेशः । सर्वेषां मित्र-सभागमहर्षः । सुरसुन्दरीमकरकेतु-
विवाहः ।

२६४ सूरिवन्दनायै नृपशुभनम् । कमलावत्या निजपूर्वभवप्रश्नः ।
सूरिणा तद्विज्ञापनम् । चित्रवेगादीनां दीक्षाग्रहणं चेति ।

षोडशः परिच्छेदः ।

२६६ मकरकेतो राज्यशसनपदुतिः । शुभकृत्यानि । सुरसुन्दरी-
व्यग्रः । राज्ञा सभार्यस्य हिमवति गमनम् । तत्रोद्याने
दम्पत्योः प्रश्नोत्तरविनोद-कृष्णसर्पेर्दश-विषापहारो, ग-
र्भाधानम्, पुत्रद्वयप्रसूतिः, युधराजविवाहश्च ।

२७८ मदमवेगस्य दासीरूपेण नृपवधोद्यमः । राज्ञा तस्य कारा-
गृहे स्तेपणम् । पर्युपग्राह्या त मुक्तिः । पुनरागविधातुचेष्टा ।
तत्रापि निष्फलता चेत्यादि ।

२८१ चित्रवेगमूरिसमवसरणम् । राज्ञा मदमवेगस्य धैरनिमित्तं
ज्ञातुमिच्छा । सूरिणा तदुत्तरदानम् । सुरसुन्दरीमकरकेतु-
प्रव्रज्योपादानं च ।

२८३ चित्रगत्यपहारः । सूरिदेशना । मकरकेतुमुनेर्मुक्त्यवाप्तिः ।
सूरि-सुरसुन्दरीप्रभृतीनां केवलज्ञानोत्पत्तिः । सर्वेषां भोक्ष-
प्रप्तिः । अ-चकृष्टघुता । प्रशस्तिः । अन्यसमाप्तिश्चेति ॥

अहं

सुरसुन्दरी-चरित्रं

शुह-सौमन्त्र पङ्का समैव समारद्र लोय कम्पस्त ।
 अमरयद्-वयण धरिओ परिकुडिओ कुतल-कलावो ॥ १ ॥
 कनासन्न सोहइ जस्त अवस्थाण पत्थणत्थव ।
 चित्तम्भतर रुद्ध-प्यवेस-कदप्प-इत्तन्न ॥ २ ॥

भरहा ।

सोहइ जस्त सुसगाय उमयस सुल्लत-कुतल-कलावा ।
 मुत्ता सुयन्न वला सफज्जलगाव्व दीव सिहा ॥ ३ ॥
 जस्त यणामा पावइ पलय पउरोवि विग्व सघाओ ।
 तस्त रिसहस्त पढम नमामि पय एकय पयओ ॥ ४ ॥
 अजियाइणो जिणिदे वदे जम्मम्मि जेसिममरिंदा ।
 रागाइणो वि सत्तु पच्चत्त पाविया सैमय ॥ ५ ॥
 चम्मण समयाणतर मुमरु सिहराभिसेय समयम्मि ।
 र्त्तिदिण कय कुणियप्प नासणे कय पयत्तस्त ॥ ६ ॥
 रागाइ-वइरि सेणव्व जस्त ददुहु अणन सामथ ।
 धैरहरिया अच्चथ र्ससिखच्चय सायरा वसुहा ॥ ७ ॥
 निम्मल कम-नह नियरो पडिविविय पणय तिहुअणो जस्त ।
 चउरहइ जाय ग-वो केवलनाणस्त सैमसीसि ॥ ८ ॥
 जस्स य पणाम मत्ता निम्मले कम णैक्ख पडिय पडियिम्बा ।
 एकारस गुणमुत्तम अप्पय हरिसिया तिपसा ॥ ९ ॥
 त वदे जिण-पद दग्गि नरिंद विंद-वदियय ।
 सिद्धय नरिंद मुअ चरिम चैरिम गइ पत्त ॥ १० ॥

१ सामान धामम्यम । २ B गइ । ३ B चत्तसुखे कलापम् । ४ अमरेद्रपक्षे
 शं वपयहरारम्, जिनभरजम्भामिषममय चामरादिपारकतया सोवरूपचककर-
 गत्वं सेवामाचारात् रागादिपक्षे पयव नाथ । ५ समक युगपत् (A B 2412)
 ६ B उहइ । ७ कम्मियत्ता (B D ४ 27) । ८ शिलाचय चरैव । ९ समसीसी
 -रूपया (A B 1111 13) । १० B नक्ख । ११ चरमगतिमुत्तरं । १२ B
 १५ भि कुलकम्

दुन्वय-अणंग-मायंग-भग-मारंग-पुंगव-सरिच्छे ।
 सासय-सिव-सुह-सहिण् सिद्धे सिरसा नमंतामि ॥ ११ ॥
 दुद्धंस-धंत-विद्धस-धर-सिद्धंत-देसए धरे ।
 पचविहायार-रए सिरसा बंदांमि आयरिए ॥ १२ ॥
 विसय सुह-निपिवासे संसार-च्छेय-करण तल्लिच्छे ।
 बंदांमि उवज्जाए सुत्त-त्थ विसारए सययं ॥ १३ ॥
 पंच-महब्बय-दुब्बह-पब्बय-उब्बहण-यैच्चल सिरसा ।
 धर-वास-पास-मुक्के साहू सव्वे नमंतामि ॥ १४ ॥
 जीए कम-कमल पाविकण पाविसि पाणिणो परमं ।
 नाणं अन्नाणा वि हु सा ज्ञयइ सरस्सई देवी ॥ १५ ॥
 जाण पसाएण पुण मएवि जड-मुद्धिणा कहा-करणे ।
 लीलाए पैयट्ठिजइ, वितेसओ ते गुरू बंदं ॥ १६ ॥
 इय पुज-पणइ-करण-पणासिपासेस-विग्घ-संघाओ ।
 वोच्छं संवेगकरिं कह तु सुरमुदरिं नाम ॥ १७ ॥
 अकं च, तस्स कीरइ पढमं चिय पथणा खल-जणस्स ।
 धीहेइ कवि-जणो जस्स मूमओ इव विरालस्स ॥ १८ ॥
 अहवा सहावउप्पिय दोस गहणम्मि वावैड-मणस्स ।
 अन्नभयणा-सएहि वि न खलस्स खलत्तणं गलइ ॥ १९ ॥
 कुडिलत्तणं न उग्गाइ परिप्पिई-गवेसओ य दोर्जाहो ।
 पथिज्जंतो वि कवीहिं दुग्गणो सण-सारिच्छो ॥ २० ॥
 अन्नभयिओ वि बंको कलुसिय-हियओ सुवित्त-परिहीणो ।
 चंदोव्व दुग्गणो इह दोसासंगे पयासेइ ॥ २१ ॥
 छलिए व निट्ठुरे वा कव्वे दोसो खलेहिं घेतव्वो ।
 उट्ठ-मुत्ताओ अहवा नीहरइ न जीरयं कहवि ॥ २२ ॥
 दुग्गण-सहाए पडिय निम्मल कव्वं पि लहइ न पइहे ।
 जल-विट्ठव्व मुत्तत्ते आयस-भोणम्मि पक्खित्तो ॥ २३ ॥

१ सारङ्गः=सिंहः । २ प्वावन्त = तिमिरम् । ३ A °सादर्यं° । ४ तत्रिपान् =
 सत्परां । ५ प्रत्यक्तान् = समर्थान् । ६ B °लाइ° । ७ प्रकृत्यते । ८ D पिडाक° ।
 ९ व्यापृतमनसः । १० परिप्पिदगवेसकः, सर्वपक्ष सिद्धं = विजय, दुर्जनपक्षे विद्धं =
 ११ चन्द्रपक्षे सुवृत्तं = शोभनकुण्डलाकारः, दुर्जनपक्षे सदाचारः । १२
 चन्द्रपक्षे दोषाया रात्रेः स्वाज्ञे; दुर्जनपक्षे दोषाणां दूष्णानामाज्ञे । १३ निस्सरति
 (M. P. 11. 79) B भीसर° । १४ मार्गं = मार्गनम् (M. P. I. 267) ।

पदमो परिच्छेदो ।

आसज्जं दुज्जणं कवि-जणस्स अम्भत्यणा तमो विहला ।
 न ह्नु सक्कर-रस-सित्तोवि चयइ कहुयत्तणं निंबो ॥ २४ ॥
 अहवा कहा-पवघो कीरइ किं दुज्जणाण संकाए ? ।
 नूया-भएण पेरिहेण-विमोयण हंदि । न ह्नु जुत्तं ॥ २५ ॥
 दुज्जण-असंमय पि ह्नु कुणइ कवी कन्धमेरय किमजुत्तं ? ।
 उल्लयाणमभासंतोवि दिणयरो किं न उग्गमइ ? ॥ २६ ॥
 अपरिदओवि सुयणो कर्इण कम्भे गुणे पयासेइ ।
 धवलेइ जयं सयलं सभावओ चेव निसिं-नाहो ॥ २७ ॥
 निदाकैरि-जणस्स त्रि दोस-ग्गाही न सज्जणो कहवि ।
 कुणइ सुयधं वासिं तौत्थिज्जतो वि मलयरहो ॥ २८ ॥

अर्थ ३ ।

इषइ ह्नु विरुत्तयंपि ह्नु कम्भं सुयणाण संगमे लट्ठु ।
 सिंणि-पुढम्मि पविट्ठु जलंपि मुत्ताहलं होइ ॥ २९ ॥
 अम्भत्यणारिहा ज सुयणा, तो तं उ परिधमो इब्धि ।
 एग्गम मणा होउ सौहिज्जति निसामेह ॥ ३० ॥
 घोरे धैणोरपरं संसारे जोणि लक्ख पउरम्मि ।
 अइदुलहं लद्धण मणुयत्त भविय-लोएण ॥ ३१ ॥
 देविद चद-नागिद विद-मैणुइंद-वदिय-जिणंहिं ।
 वैजरिए उज्जगिउं जुत्तं धम्मम्मि सुद्धम्मि ॥ ३२ ॥
 'सो अंतरारि-विजए राग दोर्सा य अंतरा सत्तु ।
 तव्विजए चिय सौक्ख तेहिं जियापा पुणो दुक्ख ॥ ३३ ॥

अर्थ ४ टिए ।

राग-दोर्साणुगया जीवा गैवेंति विविह दुक्खाइं ।
 तम्हा तव्विजए चिय विबुहंदि होइ जइयव्वं ॥ ३४ ॥
 एयत्थ साहण-परा सोलस-परिच्छेय-संगया ललिया ।
 पाइय-गाहादिं कहा कीरइ सुरसुदरी-नामा ॥ ३५ ॥
 अबुह-जण-वोहणं तह दुक्कह-ओयाण चित्त-रंजणय ।
 जुगवं णो सक्किज्जइ कवीहिं उभयंपि काऊण ॥ ३६ ॥

१ परिहण = परिधानं = वस्त्रम् (H. D. VI 21) । २ B परिहाण । ३ जय = जगत् । ४ B 'करज' । ५ तथा वाक्या श्रियमानः । ६ लट्ठ अलम् (H. D. VII. 26) । ७ श्रुति-पुटे । ८ चर्यमानात् । ९ A 'हिणेत' । १० अण = नास्ति (H. P. II. 190) । ११ सं = आरम्भः (H. D. I 86) पारब्धान्तो यस्य तस्मिन्मनस्यनन्ते इत्यर्थः । १२ मणुइदा = मनुजेन्द्राः । १३ वजरिए = कथिते (H. P. IV. 2) । १४ धा = श्रद्धार्थः । १५ दोसो द्वेषः (H. D. V. 56) । १६ B पार्वति ।

प्रश्नो ।

सालेकरेण घणकंखरेण रंजिजए जणो विबुहो ।
 पयडत्थ-ललिय-कन्वं अनुहाणं बोहणं कुणइ ॥ ३७ ॥
 दोण्ह वि ऐककवए चिय सक्किज्जइ रंजण न काऊणं ।
 एककं गेणहंताणं अवस्म किर नासए षीय ॥ ३८ ॥
 निय-गुरु-कम प्पसाया कावि इ सत्ती उ जइवि मह अत्थि ।
 उवमा-सिलेस-रूयग-वण्णग-बहुलम्मि कन्वम्मि ॥ ३९ ॥
 तहवि इ तयं न कीरइ असमत्तं पैयुअम्मि जं अत्थे ।
 तो अबुह-बोहणत्थं पयडत्था कीरए एसा ॥ ४० ॥

विच ।

सीसिणि-मैयहरियाए गुरु-भगिणीए अलंघ-वपणाए ।
 सिरि-कट्ठाणमईए पवात्तिणीए उ वपणंण ॥ ४१ ॥
 पारद्धा ज एसा कवित्त-गन्धेण नो मए, तेण ।
 कीरइ उत्ताणत्था पाइय-गाहाहिं ललिय-पया ॥ ४२ ॥
 इ पज्जत्तं बहुणा पत्थुय-विग्घायहेण विहलेण ।
 विहय-कुल बालिया-कय-कडक्ख-विक्खेव-सरिसेणं ॥ ४३ ॥
 निमुणह एगग-मणा होउमियाणि कहं कहिजंतं ।
 कैददाइज-सएहिं गाहाण कय-परिच्छेयं ॥ ४४ ॥

अस्याथ सुविधिन्नो उद्दाहो-लोग-मैज्जयारम्मि ।
 नामेण तिरिय-लोगो विवुहाणुगओ मुनेस्स ॥ ४५ ॥
 दाओ उ अत्थि तायवि वित्थरओ ज्ञोपणाण लक्खं तु ।
 जलहि-वलपावगूढो जंमुदीवो सि विक्खाओ ॥ ४६ ॥
 तस्स प दाहिण-भागे भरहं नामेण अत्थि वर-खेत्तं ।
 वेपइह नग-वरेणं दुहा-विहत्त सुवित्थिन्नं ॥ ४७ ॥
 अह दाहिणइह-मरहं गंगा-सिंघूण मैज्जयारम्मि ।
 कण-दुमोन्व दुमाणं बहु-देसाणं पहाणपरो ॥ ४८ ॥
 धल्ल समिद्धिल-पामर-रासय-ससद-पूरिय-दियतो ।
 अवि-करइ-महिस रासह-नाणाविह-गोहणाइओ ॥ ४९ ॥

१ एकपदे=युगपत् । २ बीयं=द्वितीयम् । ३ ड वि । ४ उवमा-श्लेष-रूपकादयो-
 ष्टलङ्कारविशेषाः । ५ प्रस्तुते । ६ A पियुयम्मि । ७ मयहरिया महत्तरा (U.P.) । ८
 दत्तानार्था=स्पष्टार्था । ९ अर्घतृतांशवर्तः । १० मज्जयारं=मध्यम् (H.P. ११.
 ११) । ११ विबुधाः पण्डिताः, देवाश्च । १२ गोचनार्थः ।

तं ददुं नर-नाहो चितइ एसो हु चित्त-कम्मम्मि ।
 अइकुसलो ज लिहियं अउव्व-रूवं इमं रूवं ॥ ९१ ॥
 ति-ल्लोक्कम्मिवि मन्ने एरिस-रूवा न इत्थिया अत्थि ।
 चित्त-कला-निठणत्ता अदिट्ठ-रूवा इमा लिहिया ॥ ९२ ॥
 जइ पुण कथवि होम्मा एरिस-रूवेण इत्थिया कत्ता ।
 सीए वि संगमो जइ ता रज्जं होम्म सकयत्थं ॥ ९३ ॥
 एवं चित्तं तस्स य वैम्मह-सर-गोयरम्मि पडियस्स ।
 धीसरिओ से अप्पा चित्तेऽवक्खित्त-चित्तस्स ॥ ९४ ॥
 तत्तो खणंतराओ समीलिय-लोयणो अमरकेऊ ।
 सीहासणाउ पडिन्वो मुच्छाए परवसो सहसा ॥ ९५ ॥
 हा ! हा ! हत्ति भणंता अत्थाण-गया समुट्ठिया लोया ।
 वीयति वीयणेहिं सीयल-सल्लिण सिंचति ॥ ९६ ॥
 वयणे खिंवेति खिण्णे कप्पूरं तह मलेति अंगाइं ।
 तं ददु चित्तसेणो पहसिय-वयणो ददं जाओ ॥ ९७ ॥
 रे ! रे ! कोवि हु पावो अहिमर-रूवेण आगओ एसो ।
 कम्मणगारी जेणिह विमोहिओ अह सामिति ॥ ९८ ॥
 तालेह हणह वधह एवं भणंतेहिं अंगरक्खेहिं ।
 गहिओ सो हैम्मंतो एव मणिउ समादत्तो ॥ ९९ ॥
 भो ! भो ! भदा ! नाहं दुट्ठो ता मा मुहा कैयत्थेह ।
 तत्तो य तेहिं मणियं कहं न दुट्ठो तुमं पाव ! ॥ १०० ॥
 कम्मण कयं हि चित्तं पैयसिय कीस राइणो तुमए ? ।
 तह मुच्छिपम्मि देवे विपसिय-वयणो य किं जाओ ? ॥ १०१ ॥
 ता कहमु केण रण्णो वहणथे पैसिओ तुम पाव ! ? ।
 तो भणइ चित्तसेणो अंखिरसं तुम्ह सम्भवि ॥ १०२ ॥
 रण्णो अम्मुदयत्थं समागओ न उण दुट्ठ-बुद्धोए ।
 ऐमाइ मणंतोवि हु बद्धो सो राय-पुरिसेहिं ॥ १०३ ॥
 एत्तरम्मि राया गय-मुत्तां सैत्थ-वयणो जाओ ।
 अह नरयइणा मणियं मुचह भो ! चित्तगरमेयं ॥ १०४ ॥
 उण्ठोडिय-बंभो सो रत्ता मणिओ य भद ! उव्विसिमु ।
 आइइममु मह मय केण तुमं पैमिओ लय ? ॥ १०५ ॥

१ अपूर्वत्वम् । २ वरमहो-सम्भवः । ३ विस्मयितः । ४ अभिमता वया-
 दितामनो मरणावकाशं सङ्कल्पयन्ति । ५ इम्मणो-इत्यन्तः । ६ मयाइणो-
 (II. १ II. 11) । ७ उदयपत्त । ८ उच्छिपत् । ९ आश्वासयामि ।
 १० एवमादि । ११ एवमन्तवः ।

तो मणइ चित्तसेणो निसुणसु नर-नाह ! एत्थ परमत्थं ।
 चित्तगर-वेस-धारी समागओ जेण अहमेत्थ ॥ १०६ ॥
 धरथेत्थ कुसुमपुरं सुपसिद्धं चैव देव-पाथार्यं ।
 नयर-गुणेद्भववेयं धण-धन-समिद्ध-जण-कलियं ॥ १०७ ॥
 पेणइ-जण-परियासो राया धणवाहणात्ति तत्थासि ।
 पाणपिया से देवी वसन्तसेणत्ति नामेण ॥ १०८ ॥
 ताण य पुत्तो नरवाहणात्ति नामेण उक्कड-पयायो ।
 कमलावड्ढि-नामा धूया अयंत-रुववई ॥ १०९ ॥
 अह अन्नया य राया दाउं नरवाहणस्स निय-रउजं ।
 कमलावई य भणिणी अणुल्लव-वरस्स दायन्वा ॥ ११० ॥
 इय भणिठण पुत्त सुगुह-समीवग्मि जाय-संवेगो ।
 संसारुण्ठेयकरं सामन उवगओ विहिणा ॥ १११ ॥
 नरवाहणावि राया रउजं पालेइ पणय-पडिक्कल ।
 चिट्ठइ कन्नंतेउर-मज्जे कमलावई वि सुह ॥ ११२ ॥
 एत्तो य तम्मि नथरे निवसइ वणिओ उ सागसे नाम ।
 रओ बाल-वयसो जिण-वयणं गाढमणुरत्तो ॥ ११३ ॥
 सिरिमइ-नामा भज्जा अइप्पिया तस्स सील-संपन्ना ।
 सिरिदत्तो सं पुत्तो सिरिकता तेह्य दुहिपत्ति ॥ ११४ ॥
 सिरिकता अणुदिवहं वच्चई कमलावईए पासम्मि ।
 जाया य गरुय-पीई अन्नोन्नं ताण दोण्हंवि ॥ ११५ ॥
 इत्थी-जण-जोगाओ गहियाओ कलाओ बाल-भावेवि ।
 सगळ-कला-निठणस्स उ पासम्मि सुमित्तसेणस्स ॥ ११६ ॥
 राय-दुहिपाए समयं चित्ताइयाहि विविह-कीलाहि ।
 सिरिकता कीलेत्ता विगाल-समयम्मि एइ गिहं ॥ ११७ ॥
 सिरिकताए समयं सिणेह-साराए राय-धूयाए ।
 बोलीणो बहु-कालो नाणाविह-कीटण-रयाए ॥ ११८ ॥
 कमसो वड्ढंतीओ तियसाणं वि पत्थणिउज-रूवाओ ।
 पत्ताओ पढम जोव्वणमणंग-सिंकार-आघासं ॥ ११९ ॥
 अह अन्नया य राया मइसागर-सागरोहि संजुत्तो ।
 अत्थाण-मंडवग्मी आसीणो अच्चई जाव ॥ १२० ॥

। निय-सहि यण-संजुत्ता ताव य कमलावई तहि आया ।
 भूतण-पसाहिअंगी गेंदुय-कीलाए कीन्ती ॥ १२१ ॥
 अह सा भगिणी रत्ना पीईए निवसिया निउच्छंगे ।
 । ततो दट्टु तीए खूब तह जोव्वणमुग्ग ॥ १२२ ॥
 भणिओ रत्ना मती मइसागर ! तइय पव्वयंतेण ।
 ताएण अहं भणिओ भगिणी ठणम्मि दायव्वा ॥ १२३ ॥
 इण्हि वरस्स उचिया जाया एसत्ति, ता महं कहसु ।
 को भणुख्खो पुरिसो ईमीए सुकुल-सूओ य ॥ १२४ ॥
 मइसागरेण भणियं देवो खिय एत्थ जाणए उचियं ।
 । ततो रत्ना भणियं एव मे फुरई चित्तम्मि ॥ १२५ ॥
 कीरइ सयवरो इह हक्कारिउजंतु सव्व-रायाणो ।
 जेअ चैव हियय-इट्ठो त चैव वरेई जेणेसा ॥ १२६ ॥
 मइसागरेण भणिय जे देवो आणवेइ तं किच्च ।
 नैवरि सयंवर-करणं सपइ उचियं न काउं जे ॥ १२७ ॥
 सव्वेवि निवा जइया आयत्ता होति एग-नरवइणो ।
 तदणुजाएण तया सयंवरो होइ कायव्वो ॥ १२८ ॥
 एगस्स जओ वरणे सेसाण सो निवारगो होइ ।
 संपइ पुण रायाणो नरिंद ! सव्वेवि अहमिदा ॥ १२९ ॥
 ता ताणमंग-वरणे सेसा सव्वेवि सत्तुणो होति ।
 न य सक्का संगामे जिणिउं सव्वेवि एगेण ॥ १३० ॥
 ता अलमिमिणा नर-वर ! विग्गह-मूलेणणीत्थ-जहुळेण ।
 कमलावई-सयवर-करणेण एत्थ पथावे ॥ १३१ ॥
 ततो रण्णा भणियं कस्सेसा तेरिहि भइ ! दायव्वा ।
 को य इमीए इट्ठो मणस्स इइ कह णु नापव्वं ? ॥ १३२ ॥
 जस्स य तस्स व रत्तो दायव्वा न य मए नियय-भगिणी ।
 दिन्ना होइ मुदिन्ना जस्स, इमा तस्स दायव्वा ॥ १३३ ॥
 एवं च जाव जणइ राया मइसागरेण सह तस्य ।
 ताव य दुवार-गेलो पणाम-पच्छुट्ठिओ मणइ ॥ १३४ ॥
 अट्ठग-निामत्त विऊ भूय-मविस्मत्थ-पयडण पीडिट्ठा ।
 मुमई-नामो इहइ सभागओ देव ! नेमिती ॥ १३५ ॥

१ B कंडू । २ निउच्छंग=निज रण्ड । ३ तदा प्रव्रजता=दीक्षा गृहता ।
 ४ B इडि । ५ B मीड । ६ आनन्तर्धेययम् (M. P. II. 183) । ७ पादपूणे-
 दुव्यर्थागदम् (M. P. II. 217) । ८ यदा । ९ A भायाम्म तओ । १० अनर्धेयुजत ।
 ११ B तलड; तई । १२ A रयासा । १३ पाटव्व=पट्टरः ।

सो देव-दंसणत्थं दुवार-देसग्गि चिट्ठइ इयाणि ।

इय सोउं नर-वड्ढा भणिय सुरियं पवेसेहि ॥ १३६ ॥

सयणतरं च सुमई निम्मळ-सिय-वसण-साहिय-सरारो ।

गोरोयण-कय-तिलओ समगओ राइणो पुरओ ॥ १३७ ॥

आसी-पयाण-पुव्वं दाउं देव-वखए नरिंदस्स ।

रत्ता कओवयारो उचियासणग्गाम्मि उवविट्ठो ॥ १३८ ॥

रत्ता पच्च-हेउं अतीय-वत्थुग्गि पुच्छिओ एसो ।

पच्चत्थं पिव सव्वं साहेइ सो अबितहं जाय ॥ १३९ ॥

ताहे पहासिय वयणो राया नरचाहणो इमं भणति ।

भो सुमई ! मज्झ भगिणी एसा कमलावई कण्णा ॥ १४० ॥

एईए को भत्ता होही मण-वहड्डात्ति यज्जरसु ।

सुमई निक्खावेऊण निमित्तमेवं समुल्लवइ ॥ १४१ ॥

नर-वर ! चित्ते छिहिय ऐईए खूवयं पुलोएत्ता ।

मुच्छिज्जिस्सइ जो इह होही भत्ता इमीए सां ॥ १४२ ॥

सयलोरोहै-पहाणा तस्स य होही इमा महादवी ।

एत्थत्थे य नरेसर ! मा काहिसि अन्नहाभावं ॥ १४३ ॥

एत्थंतरग्गि सागर-सेट्ठी संलवइ सुमई-नेमिति ।

सिरिकंताए भत्ता कां होही मज्झ धूपाए ? ॥ १४४ ॥

यज्जरइ तओ सुमई कसिण-भुयगेण दैसियमेव जो ।

उज्जीविस्सइ सो छिय भत्ता धूपाए ते होही ॥ १४५ ॥

एवं च पुच्छिऊणं उचिय काऊण्य तस्स उवयारं ।

पट्ठविओ नर-वड्ढा वहागय पडिगओ सुमई ॥ १४६ ॥

तत्तो य भणइ मती सोहणमट्ठणा नरिंद ! संजाय ।

सा इमिह तवभणिए कायव्यो उज्जमा होइ ॥ १४७ ॥

भणियं रत्ता को ॥ साइसय छिहइ चित्त-कम्मति ।

मइसागरेण भणियं सुपसिद्धो ताव इह नयरे ॥ १४८ ॥

एओ छिय कमलावइ-उज्जाय-सुमित्तसेण-नामस्म ।

तणओ उ चित्तसेणो अइकुमलो चित्त-कम्मग्गि ॥ १४९ ॥

रत्ता भणिय सिग्ग वाहरह तयति तक्खणेण अहं ।

वाहरिओ संपत्तो भणिओ रत्ता सज्ज-माण ॥ १५० ॥

१ आशी-प्रदानपूर्वम् । २ दूरेगच्छान् । ३ अविततम् = सखम् । ४ अस्स
पिविक्खाऊण भिओ । ५ अवयवः = अन्तः पुरम् । ६ कसिणो = कृष्णः । ७ दशम् ।
अस्यापि । ८ पुण्यम् ।

कवलयवर्षे रूवं सिग्धं आलिहसु चित्त-फलहीए ।

जं आणवोसि, भणिउं सोहण-वनेहि तं लिहियं ॥ १५१ ॥

देवखालियं च रजो साहसयं पेक्खिऊण सो तुट्ठो ।

भणिओ य अहं रजा एत्थत्थे तं सि उचिउत्ति ॥ १५२ ॥

चित्तगर-वेसधारी एवं चेत्तूण सन्व-राईण ।

दंसेसु, जस्स मुच्छा जायइ एवं पुंलोएउं ॥ १५३ ॥

सो मह साहेअम्बो सिग्धं आगम्म, जेण तस्सेव ।

महया उवयारेण दिज्जइ कमलावर्षे एसा ॥ १५४ ॥

एवं रण्णा भणिओ तत्तो पणमित्तु तस्स पय-कमलं ।

कइवय-परियण-सहिओ कुसग्गनयरउं नीहरिओ ॥ १५५ ॥

सुग्गीव-कित्तिवद्धण-पमुहाणं नरवर्षण मे एसा ।

संदंसिया उ, न पुणो जाया इह अत्थ-ससिद्धी ॥ १५६ ॥

अज्ज पुणो इह मयरे समागओ देव । तुम्ह पासम्मि ।

एवं निपेच्छिऊणं मुच्छा जाया य तुम्हाण ॥ १५७ ॥

जाय मह सामि-समाहियं ति चित्तित्तु तेण नर नाह ।

जाओ हरिसो मग्ग सुंभरिय नेमित्तियं वयणं ॥ १५८ ॥

एएण कारणेण मुच्छाए तुम्ह हरिसिओ अहयं ।

ता मा नरिंद । अन्नह-भावेण वियणमु ममति ॥ १५९ ॥

इइ चित्तसेण-वयण सोऊण विगय-अन्न-आसंको ।

यत्तरइ अमरकंऊ विम्हइओ चित्त रूवेण ॥ १६० ॥

किं तीए कन्नाए एरिसयं अत्थि रूव-सोहग्ग ? ।

ता भणइ चित्तसेणो निमेसमेत्त इम लिहियं ॥ १६१ ॥

को सकइ कुसलोवि ॥ जेहाट्टिय तीए राय-कन्नाए ।

निज्जिय-तियस-विलासिणि-रूव रूव समालिहिउं ? ॥ १६२ ॥

तन्वयणं सोऊणं हरिसिय-हियएण राइणा तस्स ।

अग-विलग्गमसेसं पसाइय कडय-वत्थाइं ॥ १६३ ॥

सो भणइ चित्तसेणो आएस्स देह देव ! अम्हाण ।

नरवाहणस्स रण्णो जेहाट्टियं जेण सीहेमो ॥ १६४ ॥

रण्णण्णुत्ताओ सो कमेण पत्तो कुसग्गनयरम्मि ।

नरवाहणस्स रजो सिट्ठो सन्वोति वुत्ततो ॥ १६५ ॥

अह तेणवि निय-भगिणी पभूय-धण-परियणेण परियरिया ।

पट्ठविया हिट्ठेणं सयंवरं अमरकेउत्त ॥ १६६ ॥

सिरिकंताइ-सहि-जणं आमासित्ता य सयल-परिवारं ।

कमलावईवि चलिया हरिस-वितायाउरा हियए ॥ १६७ ॥

इच्छिय-वर-उभेणं साणंदा तहय बंधु-विरहेणं ।

किंचि-ससोगा पत्ता कमेण सा हत्थिणपुरम्मि ॥ १६८ ॥

महया विच्छेदेणं सोहण-उग्गम्मि गुरु-पमोएणं ।

कमलावई उ रत्ता परिणीया खंस-कुल-विहिणा ॥ १६९ ॥

पाणाणवि अम्महिथा पवरा अंतउरत्त सयलत्त ।

इदस्सय इंदानी जाया अह सा महादेवी ॥ १७० ॥

तोए सह विसय-साक्खं अणुहयमाणत्त राशो तत्त ।

नीईए सयल-भूमि निययं परिवालयत्तत्त ॥ १७१ ॥

यच्चति वासराइ मुह-समुदयमत्तममणुहयत्तत्त ।

विबुह-पट्टस्सय तियसालयम्मि आइट्ट-दुक्खत्तत्त ॥ १७२ ॥

तम्मि य पुरे पसिद्धो पवरो पउराण आसि भणधम्मो ।

सेट्ठी निवत्त इट्ठो पैत्तट्ठो सक्क-सत्थेसु ॥ १७३ ॥

नीसेस-अत्थि-वित्थर-यत्थिय-अम्महिय-दिन्न वर-दाणो ।

अजय-यजय-जणयउज्जवाए लच्छीएउत्तकरिओ ॥ १७४ ॥

जिण-समय-सत्थ-वित्थर-वियक्खणो मोक्ख-मग्ग-तल्लिच्छं ।

जिण-साहु-वूयण-रओ साहम्मिय-वच्छलो धेणिंयं ॥ १७५ ॥

अवहसिय-तिपत्त-मुदरि-त्त्वाइसया पई-वया दक्खा ।

भज्जा मणोरम-नामा तत्त थ पाण-णिया धंणिय ॥ १७६ ॥

ताण ति-वग्ग-सार विमय-मुह सम्ममणुहवताणं ।

निय-कुल मट्ठण भूओ जाओ अह दारओ एको ॥ १७७ ॥

वैत्ते य वारसाहे अम्मा-पीईहि नियय कुल विहिणा ।

धणदेवोति ॥ सम्मं नामं निज्वत्थियं तत्त ॥ १७८ ॥

अह पंच-वाइ कय-विविह-उत्तणो दारओ सै वट्ठंतो ।

पत्तो कुमार-माव माउ-पिउणं कयाणदो ॥ १७९ ॥

१ विच्छट्ठी = विच्छदो विस्तारः (H. P. D. III. 9) । वच्छट्ठो समूह (O. V. 2143) विच्छट्ठा = वृद्धिः (H. P. D. VII. 32) । २ B^०एण । ३ A विहिणाओ । ४ B तीइ । ५ B^० । ६ SEE NOTE P. 7 । ७ अजओ = आर्यकः = वि-
तामहः । ८ पजओ = प्रार्यकः प्रवितामहः । ९ यजियं वाई (H. P. D. 55) । १०
दुता जाते । ११ अम्म-पितृभ्याम् । १२ A पव^० ।

अम्भहिय-अह-वरिसो सम्मं अम्भसिय-सयल-विज्जस्स ।
 उज्झायस्सुवणीओ विजाय-कल-कलावस्स ॥ १८० ॥
 थेवेण वि कालेण अहिगमियाओ सैमत्थ-विज्जाओ ।
 सयल कल-कलावे अह जाओ सोवि पैत्तहो ॥ १८१ ॥
 सत्तो गहिय-कलावां समाणिओ निय-घरम्मि धणदेवो ।
 पिउणा से उज्झाओ स पूइओ वत्थमाईहिं ॥ १८२ ॥
 कमसो पवइइमाणो धणदेवो जांवण समणुपत्तो ।
 निजित्तय-अणंग-रूयो जाओ वर-कामिणी-दइओ ॥ १८३ ॥
 अह सो समाण-जांवण-रूवाइसएहिं वर-वयसेहिं ।
 परियरिओ आहिंइइ ईसर-लीलं विडवंतो ॥ १८४ ॥
 अह अन्नया कयाइवि वयस-विसरेण परिगओ एत्तो ।
 नयराओ नीहरिओ पत्तो य मज्जारमुज्जाणे ॥ १८५ ॥
 दिट्ठो य तत्थ एगो पुरिसो गुरु-सोय-परिमओ तेण ।
 वौत्ती-तडोवविट्ठो असु-जलोहलिय-गह-यलो ॥ १८६ ॥
 धणंदवां तं दट्ठुं पुरिसं उप्पन्न-गरुप-कारुण्यो ।
 आसत्ते गत्तूण महर-गिराए इमं भणति ॥ १८७-॥
 को सि तुम कत्तो वा किं वा ते सोय-कारणं भइ । १ ।
 एवं च तंण भाणिओ सो पुरिसो एवमुल्लवइ ॥ १८८ ॥
 कह तम्मि वज्जरिज्जइ दुक्खं गुरु-दुक्ख-पीडिय-मणेहिं ।
 न कणइ जो पीडियारे न य दुहिओ अहव जो होइ ॥ १८९ ॥
 तंहवि डु कहेमि सुदर । मा वपणं तुज्ज निष्फलं जाई ।
 सीहगुहा-नामेण अइविसमा अत्थि पट्ठित्ति ॥ १९० ॥
 सीए य सुपइहो पट्ठि-वई तस्स भारिया लच्छी ।
 सीए पुत्तो जाओ जयसेणां जण-मणाणंदो ॥ १९१ ॥
 तस्स न वौल-ग्गाहो अहयं नामण देवसम्मोत्ति ।
 कीलामि य जयसेण तत्थ अह विविह-कीलाहिं ॥ १९२ ॥
 अह अन्नया य वौहिं विणिग्गओ गोण्हिरुण जयसेणं ।
 पुरिसेहिं दोहिं दिट्ठो तत्थ अह जोगि-रूवेहिं ॥ १९३ ॥

१ उपनीतः समर्पितः । २ स्त्रोकेन । ३ समस्तविद्याः । ४ BBE NOTE P. 7 ।

५ श्वेच्छया परिश्रमति । ६ वयस्यविसरेण=मित्रसमूहेन । ७ वापीतटापविट् ।

८ कप्यते BBE NOTE P. 3 । ९ प्रतिकारम्=उपायम् । १० B °ह व कदेमी मुं ।

११ मातु । १२ बालकलङः । १३ कीटयामि खेलयामि । १४ बहिः । १५

गिण्डि । १६ A दोहि ।

संभासिऊण पुब्बि दिन्नो मइ तेहिं पवर-तंबोलो ।
 तम्मि ममाणियेमिचे मइ-समोहां महं जाओ ॥ १९४ ॥
 तत्तो कुमर-समेओ तेसिमणुममामेव लग्गो हं ।
 जाणामि नेव किंचिवि विमोहिओ तेहिं पवेहिं ॥ १९५ ॥
 तेहि समेतो अहयं वयामि जा किंचियंपि भू-भागं ।
 ताव य तिसिएण मए एगम्मि उववण-निगुंजे ॥ १९६ ॥
 बह्विह-तरु-फल-फलसं पीयं नीरं तु तप्पमानेण ।
 जाओ साथ-सरीरो विंचितियं ताहि मे एयं ॥ १९७ ॥
 रयणीइ गहिय कुमरं नासिस्समिमाणं पाव-पुरिसाणं ।
 इय चित्तिय चलिओ हं अलक्खिओ चेव सह तेहिं ॥ १९८ ॥
 पत्ताए रयणीए निसुया अनानमुल्लवेमाणा ।
 एएण बालएणं सिञ्जिस्सइ जाक्खणी अम्हं ॥ १९९ ॥
 तुगीयं-पव्वयम्मी पत्ता हुंणिऊण बालयं एयं ।
 सिद्धाए जाक्खणीए पाविस्सामो निहिं सं तु ॥ २०० ॥
 इय तेसिं सोऊणं भणियं, भय-वेविरो ददं जाओ ।
 मुत्तेमु तेसु घेतु जपसेणं तौहि नद्धो हं ॥ २०१ ॥
 कहकहवि वु नासंतो गबेसमाणेहिं तेहिं हं पत्तो ।
 बंधित्तु तओ वसमे समारुहेत्ता इहाणीओ ॥ २०२ ॥
 अज्ज पुणो इह नयेरे सपत्तो सत्तमाउ दिवसाउ ।
 सेंहा-छुहाभिभूओ मुक्को ह एत्थ उज्जाणे ॥ २०३ ॥
 ता भेइ । इमं गुरु-सोय-कारणं साहियं मए तुम्ह ।
 जइ अत्थि कावि सत्ती ता रक्खह बालयं त तु ॥ २०४ ॥
 भणियं धणदेयेणं संपइ चिहंति कथं ते पुरिसा ? ।
 सो भणइ गहिय-कुमरो एगो नग्गोहं-हेट्टम्मि ॥ २०५ ॥
 धाओ पुरे पविट्ठो सुराइ-कम्मेण संपयं चेव ।
 इय भणिए धणदेवो जोगिय-पासे गओ तुरियं ॥ २०६ ॥
 भणिओ ग तेण एसो एयं मह देसु बालयं मह । ।
 अहयं सुवन्न-लक्ख तुह देमि, न एत्थ संदेहो ॥ २०७ ॥

१ B ० यमेत्ते । २ B ० सिं अणु । ३ A केसि । ४ वृषितेव । ५ B ० गुजम्मि ।
 ६ A ० नीए । ७ पद्यम्याः स्थावेऽत्र षष्ठी (H. P. III. 134) । ८ धृतौ (H. D. IV. 12) । ९ एतन्नात्रि पर्वते । १० हुत्वा । ११ वेपथीलः कम्पः । १२ A तादे ।
 १३ गृणा = विपासा, छुहा = क्षुत् (H. P. I. 17) ताभ्यामभिभूतः शोदितः ।
 १४ B भो, एयं गु । १५ समू । १६ न्यप्रोषसाधः । १७ द्वितीयः ।

तो जोगिएण भणियं जाव न सो एइ दुइयओ जोगी ।
 ताव मह देसु छक्खं जेण इमं देमि तुह बालं ॥ २०८ ॥
 ततो धणंदेवेणं समणियं अंगुलीययं तस्स ।
 दीणार-लक्ख-मुल्लं मुक्को य इमेण जयसेणो ॥ २०९ ॥
 घेत्तेण अंगुलीयं सिग्घयरं जोगिओ तओ नहो ।
 घेत्तेण य जयसेणं धणदेवो देवसम्मस्स ॥ २१० ॥
 पासम्मि समल्लीणो भणिओ एसो य गिन्ह कुमरत्ति ।
 तत्थो य देवसम्मो प्हसिय-वयणो इमं भणइ ॥ २११ ॥^१
 तं सामी तं बंधू तं चिय मह जीय-दायगो सुयणु ! ।
 किं किं न कय तुमए जीयं कुमरस्स दिन्तेण ? ॥ २१२ ॥
 मह सामियस्स दिन्न जीयं, ज पाण-बल्लहां पुत्तो ।
 पाविट्ठ-दुट्ठ-जोगिय-कयंस-वैयणाठ नीहरिओ ॥ २१३ ॥
 ततो धणंदेवेण नीओ गेहम्मि भोइओ सम्म ।
 सत्थस्स मल्लिऊणं पट्ठविओ नियय-ठाणम्मि ॥ २१४ ॥
 एसो पुण वुत्ततो वित्थरिओ तत्थ पुर-वरे सहसा ।
 बैइचाई धणदेवो देइ धणं लक्खगमेहिं ॥ २१५ ॥
 ता जत्थ जत्थ दीसइ धणदेवो निय-वयंस-परिवरिओ ।
 धन्नेन्नं पुर-लोओ तत्थ इमं विविहमुल्लवइ ॥ २१६ ॥
 एसो सो धणदेवो चाई भोगी य सह कल-कुसलो ।
 वरिय-जण-पाविओ जो वरिसइ लक्खेहिं धओत्ति ॥ २१७ ॥
 धन्ने पुण मच्छरिणो भणति निय-चाय-गव्विया तत्थ ।
 किं सैलहिज्जइ एसो निय-पिट-लच्छीए खय-कालो ? ॥ २१८ ॥
 तं दाणमिह पसरसं तं चेव य पोह(रि)तस्स बुद्धि-रुरं ।
 जं निय-परक्कमेण विट्ठविय विलसिज्जइ जहिच्छं ॥ २१९ ॥
 जं पुण भैज्जय-वज्जय-जणयज्जय-अथ-मज्झओ दाणं ।
 परमत्थओ कलकं तयं तु पुरिसाभिमाणीणं ॥ २२० ॥
 मणिय च बण्णै-विट्ठविय-दव्वेण को न विट्ठिं कुणइ ।
 सैइ-विट्ठवण-विलोसणयं जणयइ विरलं सुय नारी ॥ २२१ ॥

१ द्वितीयः । २ = ० पूं । ३ B पिपू । ४ B सुयं । ५ B बाणाओ । ६
 A भोजिओ । ७ अतिव्यापी = दातृप्रवरः । ८ लक्ष्मणवैः लक्ष्मणवाभिः । ९ आ-
 द्यते (H. P. IV. ३३) । १० विट्ठवैय = अतिव्यापी । ११ (J. P. १३) । १२ वप्पो पिता
 (H. D. VI. ३३) तेनार्जितद्रव्येण । १३ विट्ठरं = आभोग्यम् (H. D. VII. १०) ।
 १४ सइ = स्वयं । १५ A विलसं ।

एयं जण-एवमायं निमुणित्ता चित्तई उ धणदेवो ।
 सच्चं भणंति एए न हु जुत्तं मज्झ एरिसयं ॥ २२२ ॥
 ता पर-देस गतुं विटवित्ता भूरि-भूइ-पम्मारं ।
 विलसामि जहिच्छाए दीणाऽणाहाण अविसंको ॥ २२३ ॥
 इय चित्ति य धणदेवो माउ-पिऊणं संगासमागम्म ।
 विणय-वणउत्तमंगो कयंजली भणिउमादत्तो ॥ २२४ ॥
 तुम्हेहिं अणुन्नाओ गंतूणं ताव ! अन्न-देसाम्मि ।
 विदेयामि भूरि-दण्वं इय इच्छा संपयं मज्झं ॥ २२५ ॥
 ता अणुजाणउ ताओ पुंजंतु मणोरहो इमे मज्झ ।
 गच्छामि अन्न-देसं वणिज्ज-बुद्धाए सयमेव ॥ २२६ ॥
 भणियं जणणीए तओ गमणय-वयणंपि दुस्सहं पुत्त ! ।
 अच्छउ तां दूरे विय पुंण गमण अन्न देसम्मि ॥ २२७ ॥
 अन्नं च अधि लच्छी तुह जणणावि अज्जिया पुत्त ! ।
 जीए यिलसंतोवि हु अंतं काठे न सेंटो सि ॥ २२८ ॥

भविष्य ।

जणएण य तुह पुत्तय ! अत्युणसीए कारणं जं जं ।
 तं सच्चं कारवियं ॥ कज्ज तुह वणिज्जेण ? ॥ २२९ ॥
 भणियं धणदेवेणं जावज्जवि अंम्मि ! बालओ पुत्तो ।
 ताव निय-जणाणि-सिहिणे^१ कैरिसंतो लहइ सोहपि ॥ २३० ॥
 बोलीण बाल-भावो छि^२इ पावेण तं करमाणो ।
 तह पिउ-लच्छी जणणिच्च होइ सुसमत्थ-पुत्तारणं ॥ २३१ ॥
 सुसमत्थो वि हु जो जणय-अज्जियं सपय निसेवेइ ।
 सो अम्मि ! ताव ओए मैमव उवहासयं लहइ ॥ २३२ ॥
 इय मणिउं धणदेवो अमु-जल्लेप्पुण्ण-ओयणो सहसा ।
 मुंक्कलह इह भणतो पडिओ जणणीए चलणेमु ॥ २३३ ॥
 तो धणधम्मो संढी नाठं अवसाण-कारणं तस्स ।
 वज्जरइ पुत्त ! कां तुज्झ वंडिए कुणइ विग्यति ? ॥ २३४ ॥

१ सकाशं=समीपमागम्य । २ आरब्धः । ३ D °ठवेमि । ४ अनुजानातु =
 आह्वयतु । ५ पूर्वागम्य । ६ B °नीइ । ७ B पुण । ८ B तुह । ९ सक्तः । १०
 अयं । ११ SEE NOTE P. 7 । १२ A फरि° । १३ दृश्यते (H. P. IV. 257) ।
 १४ ममेवोपहासयतम् । १५ उप्पुण्णं=आपूर्णेम् (H. D. I. 92) B चलोपम ।
 १६ दुहं=उचितं, स्वीरं वा मां कुल (H. D. VI. 217) ।

जणैणं से जणणी पुत्त-विओमं अणिच्छमार्णीवि ।
 कहकहवि डु संठविया विन्नाय सुयावमाणेण ॥ २३५ ॥
 एवं सो धणदेवो मौया-वित्तेहि अम्मणुत्ताओ ।
 पर-देस-गमण-जोगं गहिऊण चैठव्विह भण्डं ॥ २३६ ॥
 अट्ठाहिय-महिमाओ कारावेत्ता जिणिंद-भवणंसु ।
 संपूइय साहु-जण समाणिय माणाणिज्ज-जणं ॥ २३७ ॥
 सयलम्मि तम्मि नयरे कारिय आघोसणं जणे मिलिए ।
 नेमिच्चिय-आइडे सुह-दिवसे विहिय-भंगेहे ॥ २३८ ॥
 गहिऊण पवर-सउण अगीकाउं कुसग्ग-वर-नयरं ।
 हिय-बंधु-वणिये-सहिओ नीहरिओ नियय-नयराओ ॥ २३९ ॥
 एवं सो धणदेवो संवाहिय-सह-पयइ-जण-नियरो ।
 लड्ड-लड्ड-पयाणएहि वडइ सह गरुय-सत्थेण ॥ २४० ॥
 तत्तोऽणुवासरं सो सत्थो वैसिमं अइक्कमेऊण ।
 अह कमसो संपत्तो एक्क अइमांसणं अडविं ॥ २४१ ॥
 जत्थ अदासंताणवि घण-पत्तल-पउर-पायवत्तणओ ।
 कूइय-सर-ससवणा गम्मइ विहगाण अत्थित्त ॥ २४२ ॥
 अन्नं च जीए लोया नीइ-पहाणत्त पुइइपालत्त ।
 नयरीए इव न कुणंति कहवि ठम्मग्ग-संचरणं ॥ २४३ ॥
 वियडाडवीए ताए मज्झमज्जेण वयइ सो सत्थो ।
 निय-कोलाहल-पडिरव-पडिपूरिय-जुंन-तरु-विवरो ॥ २४४ ॥
 तुंग-तरु-नियर-साह-प्पसाह-संछन्न-अंवरत्तणओ ।
 सन्नपि वइइ दिमहं अलग-रवि-किरण-संतावो ॥ २४५ ॥
 कैवि-कय-गुरुतर-वोवकार-सवण-सैहसुत्तसंत-वडु-वसठो ।
 उत्तसिय-वसह-यौलण-निमित्त-पमुक्क-हक्कारो ॥ २४६ ॥
 हक्कार-सइ-पडिरव-संसवणुत्तासियाण सैयराहं ।
 औयन्नतो दिसि दिसि घूयाणं भूरि-डुकारे ॥ २४७ ॥
 वसह-कंठ-पलंवरि-घटिया-राणिय-पूरिय-भूरितरंवरो ।
 विसै-सुखखय-रेणु-निरंतरो वयइ तैत्थ स वाणिय-सत्थओ ॥ २४८ ॥

१ A एण य से । २ मातापितृभ्याम् । ३ चतुर्विधम्, गांम-परिम-मय-
 पारिच्छेपभेदात् । ४ A गहो । ५ B चतस्रिभिः कलापकम् । ६ पयसो = प्रवृत्तः ।
 ७ वसिमं = वसतिम् । ८ यस्याम्, B जीइ । ९ जुभं = जीर्णम् । १० करि- ११ सर-
 सोत्रसत्- १२ वारण- १३ वयराहं = घोषम् (H. H. VIII. 11) । १४ आकर्णयन् ।
 १५ पुत्रपुरोरातारणुभिर्भिरन्तरो = व्याप्तः । १६ A सम्बन्धः ।

साहु-धणैसर-चिरइय-सुत्रोह-गाहा-समूह-रम्भाए ।

रांगगि-दोसै-विसहर-पसमण-जल-मत-भूयाए ॥ २४९ ॥

एसो एथ समणइ अडवि पवेसस्त वन्नणो नाम [१] ।

सुरसुन्दरि-नामाए कहाए पढमां परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ प्रथमः परिच्छेदः समाप्तः ॥

अह अन्न-मासरम्मा कामेण बँहु-बोलियाए अडवीए ।

गहिय जलासयमेगं अह सो आवासिआं सत्थो ॥ १ ॥

अह तम्मि सत्थ लोए उँह्णदिय-सयल-वसह-नियरम्मि ।

जल-ईधणाइ-अट्टा इओ तओं परिपडताम्मि ॥ २ ॥

पमुक्कसु दिसि दिसि चरणत्थं सव्व-वसह-महिसेसु ।

परिँदसु य तक्कालमुच्चिय-किंहेसु लोएण ॥ ३ ॥

नाऊण पैणिहि-वसओ भोवण-कज्जम्मि आउलं सत्थं ।

सरथम्मि तम्मि पडिया सांडत्ति भिह्णण धांडत्ति ॥ ४ ॥

अविय ।

नव-मुग्ग-वन्न-अड्डण-ढँक्किय-आजाणु-भीसण-सरीरा ।

मसि-रासी इव काला कुविथ-कयतोन्न दुँप्पिच्छा ॥ ५ ॥

खर-वीभच्छ-सरीरा पलास-पत्तेहिं ११ पिहिय-सेहरपा ।

गुजा-फल-रँसैच्छा उँम्मं-खर-केस-पँम्मारा ॥ ६ ॥

सनद्ध बद्ध-कवया पट्टि-पएसा-डवणद्ध-तोणीरा ।

कन्नायँडुदिय-धणुह-पट्ट-दीसत-भल्लोडा ॥ ७ ॥

केवि असि-वग्ग-हत्था केवि हु कर-गहिय-लँउडया जवरे ।

मुँफेण-केरण-सुकारपहिं जीयं व अवणेतता ॥ ८ ॥

धिँट्ठां निट्ठुर-हियया दिसो दिसि 'मारि मारि' भणमाणा ।

अँझाया एव कुओवि अँझति 'भित्ठा समावाडिया ॥ ९ ॥

१ रांगगी=रांगगिः । २ SEE NOTE P. 3 । ३ समान्यते । ४ बहुविक्रान्ता-
माय । ५ उहदियं=भारतान्तम् । ६ पर्यटति । ७ B 'देसुं' । ८ अणिधयखरपूसाः,
रद्धपात् । ९ घाटी । १० B तिसुभिः कुलकम् । ११ ठाकियं=आच्छादितं
(B P. IV. 22) । १२ A दुण्णच्छा । १३ B विविहसे' । १४ रँसैसाः । १५ उँम्मं
=लवम् । १६ पँम्मारा=प्राग्माह=समूहः । १७ कन्नाकुट्ट- । १८ लगुडक=यष्टिः ।
१९ धर्मादिमयं शहरण, 'शोकण' इति भाषायां तस्य 'केरणं' अमणं तेन जाता ये
'सुकारया' सन्दाहतेः । २० A धा=पूसाः । २१ अँझायाः । २२ B पयभिः कुलकम् ।

२ ! २ ! पावा ! जइ अत्थि तुम्ह इह कावि दण्ण-केंदुई १
 । ता हवह मज्झ पुराओ सहसा तं जेण अवणेमि ॥ २२ ॥
 मा भणह जं न भणिय एस कैस-वट्ठओ सुपुरिसाण ।
 न हि निय-जुवइ-सैलहिया पुरिसा पुरिसचणमुवेति ॥ २३ ॥
 हा ! धी ! धी ! एसस्सं उ रे ! दुट्ठा ! तुम्ह पुरिसमारस्स ।
 नासंत-लोय-पट्टी-भावण-उवळद्ध-पैसरस्स ॥ २५ ॥
 एवं च मिस्सामित्ता दोच्चं तच्चं समुल्लवंतस्स ।
 धणदेवस्सुल्लावे सुहटाणवि भूरि-भय-जणगे ॥ २६ ॥
 रे ! रे ! छेह इमस्सवि फेहेमो धीरयं किराडस्स ।
 एयं समुल्लवंता पळिया ते अत्थि तयाममुहं ॥ २७ ॥
 पत्ता ॥ ओहसना धणदेवस्सतियं समंता ते ।
 तिक्खत्तासि-कोण-तोमर-मल्लंदि य पैहरिउं लग्गा ॥ २८ ॥
 धणदेवोवि असंको सहा पैयेहेसु तेसु मिहेसु ।
 ताणमुर्मोडिऊण कुणइ निय-पोरिस पयढं ॥ २९ ॥
 जह जह ते भिल्ल-नरा देति पहरे दद दया-हीणो ।
 धणदेवो उण सह तह अय्मासिग-कलो पवचेइ ॥ ३० ॥
 अवि य पैरण कोवि हु इओ तआ केवि काय-करणेण ।
 केवि हु दूराउच्चिय एंते खग्गाभिवाएण ॥ ३१ ॥
 कहकहवि हु भिस्सेहिं गहिओ फरएहि उट्ठहऊण ।
 भणियं च तेहि रे ! रे ! एमो सैत्थाहवा वणिजो ॥ ३२ ॥
 ता मंथिऊण एयं अक्खप-देह तु पल्लि-नाहस्स ।
 अण्णेमो जेणेसां देह वणिजो धण बहुये ॥ ३३ ॥
 ततो य तेहि गंतुं पल्लवइणो समण्णियो एसो ।
 एणंतरम्मि दिट्ठो धणदेवो देवसम्भेण ॥ ३४ ॥
 ततो य तेण भणियो सट्ठक्खमव तु पल्लि-नाहस्स ।
 हा ! हा ! सामिय । एसो महाणुभावो स धणदेवो ॥ ३५ ॥
 जेण तपा तुह तणओ जोगिय-गहिओवि मोइओ आसि ।
 दाउं मुवज्ज-उत्खं निक्कारण-वच्छलेणं तु ॥ ३६ ॥

१ केंदुईति: पावा । २ अवणयामि । ३ कयपट्टकः । ४ सलहिया ॥ दशविताः ।
 ५ २ पुरिसाण ॥ ६ ३ सामेत्ता । ७ द्विः । ८ त्रिः । ९ अशवायः (इ. २. १९. १७७)
 १० धीरताम् । ११ ईद्वयन्तः । १२ १ एरि° । १३ प्रवृत्तं । १४ २ मोडिऊ°
 तेषां पुरः स वस मोइयन्वा कस्यापि, संमुखिमुपेक्ष्यः । १५ १ हीणे । १६ फल-
 देः । १७ सार्थायिः । १८ अक्षत देहम् । १९ अवयवः ।

जइ पुण होज 'विवत्ती समयं भिल्लेहि जुज्झमाणस्स' ।
 ता वह मग्ग अउत्तस्स होज पावस्स 'नित्यारो ? ॥ ५१ ॥
 एमाइ वट्ट-विगणं अप्पाणं निदिऊण तो भणइ ।
 भो ! भो ! भिल्ला ! सत्थे जं गहियं एत्थ तुम्हेहि ॥ ५२ ॥
 सं सम्बंपि समण्ह इमस्स धणदेव-नाम-वणियस्स ।
 'तेहि तेष-मज्जायं समण्णिय तस्स तं सम्बं ॥ ५३ ॥
 सत्तो स-वाल-बुद्धं मिलिए लोमम्मि भय-विमुक्कम्मि ।
 वज्जरइ सुप्पइट्ठो धणदेवं नेह-गम्ममिणं ॥ ५४ ॥
 एत्तो गाडयमेत्ते सीहगुहा नाम अधि मे पट्ठी ।
 सीए लैहुमागण्हइ अज्जं मह पाहुणा होह ॥ ५५ ॥
 मणियं धणदेवेणं एव होडात्त ताहे सो सत्थो ।
 धणदेव-मग्ग-लग्गो सीहगुहं सत्ति संपत्तो ॥ ५६ ॥
 आत्रासियस्स सत्तो वंसिमासन्नम्मि सत्थ लोयस्स ।
 पट्ठी-वड्ढणा नीओ धणदेवो नियय-गेहम्मि ॥ ५७ ॥
 अरुभंगिऊण विहिणा मुग्गध-तेल्लेहि पवर-जुवईहि ।
 अस्साण-परिस्सम-नासणेण वर-वारिणा गेहविओ ॥ ५८ ॥
 घणसार-सार-तिरिलोड-चाच्चिओ ताहे पट्ठि-माहेण ।
 सहिओ पपराहार भोत्तूण समुट्ठिओ कमसो ॥ ५९ ॥
 कप्पूर-पूर-सहिए तेषोले आयरणं से दित्ते ।
 वज्जरइ धणदेवो मुहासणःथो इम वयणं ॥ ६० ॥
 एमा ह्ताव पट्ठी आयासो 'निग्गियणस्स लोयस्स ।
 तुम्भेयि तस्स पहुणां अणन्न-सोभेन दय-कलिया ॥ ६१ ॥
 एमो न सम्म-जंमा भेहिबइ-मच्छाण मह ठियं चित्ते ।
 ज सोपे-सच्च-दस्सिज्ज वज्जियाण इम ठाणं ॥ ६२ ॥
 भिट्ठाण नाहायि ह्ताव एरिस-गुण-गणेण संजुत्ता ।
 एव मग्गम्मि भेइइ महत्तमेन्देरयं मग्ग ॥ ६३ ॥

१ विपात. = विनाशः । २ अपुण्यस्य । ३ अहयस्स = अधन्यस्य । ४ निग्यारो
 मुक्कः ५ व १३ । ६ विग्ग' । ७ अ तेल्लेहि । ८ तुम्भेय्यो इति वया स्मात्तया तुम्भेय्यन्-
 मिश्रणः । ९ ६ सुमम् । १० सत्तु = सत्तु । ११ मग्गो पवण (H. D. VI. ३११)
 १२ वत्तममग्गमिणे । १३ अपिउः । १४ भिट्ठः = विपुलः । १५ अवम्भत्त =
 अहो-रिदम् । १६ सौम्यं दया व ताःवरी वसित्ताः सहित्ताः (H. P. I. ४) ।
 १७ सत्थो-नीः = सत्थो । १८ सोपे-सच्च-दास्य-वज्जित्तानाम् । १९ प्रतिभाते
 (H. P. IV. ३३३), २० अण्णेरयं = अण्णेरय (H. P. I. ३७) ।

असरिस-सोजन-जुया तुम्हे एयाए वसह पल्लीए ।

वसम-नरावि होउं सौहह मह केण कजेण ॥ ६४ ॥

तो भणइ सुपइछो किं कहिएणं इमेण धणदेव ।

बंधणमवमाणं चिय मइ-जुतो नो पगासेजा ॥ ६५ ॥

तहवि हु भणामि मा होउ तुज्ज अम्भत्थणा इमा विहला ।

एगग-मणो होउं सौहिज्जेतं निसामेहि ॥ ६६ ॥

निशं पमुइय-नर-नारि-पुन-गामावलीए रमणीओ ।

बहु-दिवस-वज्जणिज्जो अगा नमेण देसोअथि ॥ ६७ ॥

तम्मि य पुरं पुराणं पवरं सुर-नगर-सरिस-सिद्धिं ।

भय-सैमर-कर-विमुक्तं सिद्धत्थपुरंति विक्खापं ॥ ६८ ॥

तम्मि य मयंघ-रिउ-कैरडि-कैरड-निग्गेयणाम्मि पत्तछो ।

कयुंअय-सुगोओ सुगोओ नाम नर-नाहो ॥ ६९ ॥

सयलोरोह-पहाणा सुदर-सरदिंदु-विक्क-सम-वयणा ।

बुद्धीए अणन्न-समा कमला नामेण से देवी ॥ ७० ॥

तीए सह विसय-सोक्खं अणुहयमाणस्स तह य रज-धुरं ।

पुव्व-भव-पुन-पौयव-समणिय पाळयतस्स ॥ ७१ ॥

वच्चंतेसु दिणेषु तीए देवाए अह अह पुत्तो ।

जाओ कयं च नाम विहिणा मह सुप्पइट्ठोत्ति ॥ ७२ ॥

लाळिज्जतो पंचहि धाईहिं कमेण वड्डमाणोऽह ।

संजाओ पंच-यरिसेः माउ-पिऊणं कयाणदो ॥ ७३ ॥

एत्थंतरम्मि गिम्हे संताविय-महि-यले वड्ढते ।

निर्वैविय-मही-वीटो रैसंत-साद्ध-सघाओ ॥ ७४ ॥

पवहत्त-वहल-याहिणि-खलहल-सतद-वाहरिय-दिगतो ।

गजजंत-गहिर-जलहर-दंसण-नवंत सिहि-निवहो ॥ ७५ ॥

यप्फुल्ल-फुल्ल-मोहिय-नीवोह-विरायमाण-वण-नियरो ।

मुच-कुंद-कुडय-सदिय-रय-गम्भिण-वाडय-समीरो ॥ ७६ ॥

१ म^१ पाइ । २ कयवत्त । ३ कयमानम् । ४ अ^१ दिणंतं । ५ उ^१ जुत्त ।

६ अ^१ दिमत्त रिद्धं (M. P. II. 159) । ७ कयरो = परचक्रादिमयम्, मीत्या पत्ता-

वनं च (B. H.) । ८ करटी = करी । ९ करटः = करिण्डः । १० कम्भुः शङ्खः ।

११ उ^१ तीइ । १२ पायवो = पादप्ले = वृक्षः । १३ उ^१ मुम्भं । १४ निर्वोरित प्रसामतं

कयोपीठं येन वपांउत्तंणत्तुत्तरस्सो पचमणवाओ संवन्धः । १५ रत्तन् शब्दायमानः

वाट्ठराणो रहुंराणो संपातो वनेति । १६ नीवो = वृक्षविशेषः । १७ सन्दिदं सारितम् ।

निदृष्ट-कर-पसरणे इमेण संतापितो इमा पुहई ।
 इय रोसेणव रुद्रो घणोहि सूरस्त कर-पसरणे ॥ ८९ ॥
 मह आगमेवि पिय विरहियाण महिलाण कि न फुहाई ।
 हिययाई सामरिसं विज्जु-ज्जाएण जोएइ ॥ ९० ॥
 नाउ मह आगयणं तहवि हू कि चेलिया पियं भोतुं ।
 गज्जतो रोसेणव पहियाण दलइ हिययाई ॥ ९१ ॥
 धवल-धलाया-दोढो विज्जु-लया-चवल-दीह जीहाओ ।
 कैसण-सरीरो चावइ पहियाणं फाउस-पिसाओ ॥ ९२ ॥
 पेच्छ सुर-चाव-निगय-धारा-बाणोहि विरहि-हिययाई ।
 विंधंतो उवहतइव पचसरं पच-सर-साहंय ॥ ९३ ॥
 एरधन्तराम्मे देवी नर-नाह मणइ हरिसिया संती ।
 सेस-उऊणं नर-वर ! अम्भहियो पाउसो एसो ॥ ९४ ॥
 भोत्तुण विरहिणि-जणं सुंहओ ज एस कामुय-जणस्त ।
 पामर-बेच्छ-तणोसहि-पमुहाण तहय जीवाण ॥ ९५ ॥
 अह भणइ पुहइ-नाहो 'ईसि हसंऊण, देवि ! तं सधं ।
 भौहीण संजायं ज मुम्मइ एव लंगम्मि ॥ ९६ ॥
 धोया पुसिा पेच्छति भौयरा धायं दिसा-वळणं ।
 तह देवि ! मुमं मुहिया सव्य मुहिपंति मनेसि ॥ ९७ ॥
 सव्वेवि देवि ! उउणो सेंउअ-लोपस्त होंति मुह-हेऊ ।
 पुन-विहूणाण पुणो पाउस-समओवि दुह-हेऊ ॥ ९८ ॥
 ओ ! पेच्छ पेच्छ मुदीर ! ईद-समारम्मि जेर-कुडोरम्मि ।
 ओर्धेसर-सैय-विराइय-डिम-समूहे वयतम्मि ॥ ९९ ॥
 नियय-घरिणाएँ बाढं चोईउजंता पुणो पुणो बैओ ।
 आवरण-रहिय-देहो हम्मंतो बारि-धाराहि ॥ १०० ॥

- १ अष्टानि (B. P. 17. 177) । २ विपुल, उद्घोषित, घोषयते । ३ चलिता (B. P. 17. 131) । ४ B. पर । ५ दाहा-दंष्ट्रा (B. P. 11. 139) । ६ औदात्ते = जिह्वादान् । ७ कृष्णधरीरः । ८ कसिण । ९ अतुलात् । १० उरु । ११ वत्सः = गोधर्मकः, सुतावि, ओषधयश्च तस्यमुखाणाम् । १२ A. ईति = ईय । १३ A. आहणः किंवदन्ती । १४ 'मि सुतो' प्र. तास्तुताः । १५ आरुण्य । १६ सपुण्यलोकरय । १७ अर्धव्यवस्थिते । १८ अस्तुतोरे = अर्धसुदर । १९ अ. यद्वारणं = अनर्थावा मृद्वर्गप्रवाहानां २० (B. D. 1. 170) उताति । २१ B. मर । २२ B. 'वीह' । २३ चोपमानः = प्रेयमानः । २४ A. वराभो, वलव ।

उद्धुसिय-रोम-क्वो सीयल-आनलण संकुंदय-गत्तो ।
 एसो दरिद-पुरिसो कहकहावि सैमारइ कुडीरं ॥ १०१ ॥
 ओलविय-कल-जुयं हम्मंसं गरुय-वारि-धाराहिं ।
 ओल्लग-भंग-देउल-कोण-गयं रासमं निर्यसु ॥ १०२ ॥
 तह पेच्छ इमं सुंदरि ! सुणहं जुहोए सुन-गेहम्मि ।
 सीएण कुणुणुणंतं खर-खर-खड्डं खणंमाण ॥ १०३ ॥
 तह पेच्छ जर-बइल्ला जलहर-धारावलीहि हम्मंता ।
 ईरिया-समिउव्व मुणी वच्चंते महि पलोएता ॥ १०४ ॥
 सैवालिय-भूमि-तले 'फिस्सुसमाणा य थोम-यामम्मि ।
 हस्य-गय-लट्ठि-खंडा भिक्खं परियडइ जर-रोरो' ॥ १०५ ॥
 एवं च जाय साहइ देवीए ताव 'कैचुई प्रप्ति ।
 पाय-यडणुदुठ्ठिओ अह वसुदत्तो मणिउभाठत्तो ॥ १०६ ॥
 देवण जो उ पुब्बि पट्ठविओ आसि चंप-नपरीए ।
 सिरि-किच्चिक्कम्म-रन्नो दूओ दागोदरो नाम ॥ १०७ ॥
 सो देव-पाय-दंसण-मुह-फली आगओ दुयारम्मि ।
 चिदुठइ, एव च ठिए देवी पमाणंति सै सोच्चा ॥ १०८ ॥
 दिदुठोए आपुच्छिय देवि सहसत्ति उदुठिओ राया ।
 आपाण-मंडवत्स उ आसन्नो जाय संपत्तो ॥ १०९ ॥
 ताव य विज्जे-चमुक्कारणंतरं चंड-चडड-संसरो ।
 आसन्नो सजाओ 'भेसिय-नर-नारि-संघाओ ॥ ११० ॥
 तयणंतरं च महा-हा-रय-संमीस समुद्धियं सरे ।
 देवी-गिहम्मि सोउं सहसा पलिओ मही-नाहो ॥ १११ ॥
 वज्जरइ देवि-धारा रूपमाणी घघरेण सरेण ।
 नर-वर ! मुंडा मुंडा देवी विज्जुए ददाति ॥ ११२ ॥
 ददुठ्ठण भूमि-पठियं देवी-देहे निर्णेण परिचत्त ।
 हा ! हा ! हात्ति भणतो राया मुच्छा-यसं पत्तो ॥ ११३ ॥

१ उद्धुसियं=उद्धुषितं—पुनश्चितम् (H. D. I. 115) । २ संकुचितगामः ।
 ३ समारचयति (H. P. IV. 95) । ४ B तिष्ठ भिः कुलम् । ५ ओल्लगं=छाया-
 शितम् (H. D. I. 164) । ६ पश्य (H. P. IV. 181) । ७ स्थानम् । ८ जरइ-
 धीरदां । ९ पतन्तः (H. D. VI. 86) । १० स्थाने स्थाने । ११ रोरो=रुः । १२
 वज्जुधो=प्रतीहारः । १३ विज्जुयमत्तारान्नरम् । १४ भेयितः=मारिपः ।
 १५ ३ तिष्ठभिः कुलम् । १६ मुडा । १७ ओवेन परित्यज्यम् ।

ददृष्टुं भूमि-पडियं नर-नाहं मुच्छियं विगय-चेष्टं ।
 भूरि-तरो संजातो पारियण-अक्कंद सद्योवि ॥ ११४ ॥
 पास-द्विय-पुरिसेहिं सीयल-यवणाइयम्मि विहियम्मि ।
 रायावि विगय मुच्छो विलविलमेवं समादत्तो ॥ ११५ ॥
 हा वल्लहि ! हा सामेणि ! हा जीविय-दायगे ! विसादच्छि ! ।
 हा मह हियय-निवासिणि ! हा ! कथं गया ममं मोत्तुं ? ॥ ११६ ॥
 हा गोर-देहि ! हा पिडु-पेओहरे ! हा सुकामल-सरारे ! ।
 हा कह निम्बिण-विहिणा तुह उर्वरि पाडिया विज्जू ? ॥ ११७ ॥
 घणसार-धुसिण-चेच्चण-उच्चिय-सरीरम्मि कह णु हय-विहिणा ।
 विज्जू-नियाओ विहिओ मज्झ अउत्तेहिं पावेण ? ॥ ११८ ॥
 हा देवि ! तुज्झ विरहे नर-नारी-संकुलं इमं नयरं ।
 उव्वसिय-नयर-सरिसं अउवि-समाणं च पडिहाइ ॥ ११९ ॥
 किल देवि ! त भणंती तुह विरहे अच्छिउं न सकामे ।
 तं कह अहं अहजो तुमए सहसा परिचत्तो ! ॥ १२० ॥
 हा ! किं न किंपि जंपसि किंवा त सुयणु ! मज्झ रुद्धा सि ।
 किंय मए अवरुद्धं सुदरि ! त मज्झ साहेसु ? ॥ १२१ ॥
 सं चिय मह वल्लहिवा नेहो मह नत्थि अन्न-इत्थीसु ।
 तुज्झ फए परिचत्तो सयलो ओरोह-नारि-जणो ॥ १२२ ॥
 तहवि तुम किं सुंदरि ! निम्भर-रत्तस देसि नात्तावं ? ।
 ता पसिय पसिय सामिणि ! उदुत्थि मह देसु पडिचयणं ॥ १२३ ॥
 एमाइ जाव विलवइ विविह राया सैकलुण-सदेण ।
 ताव अहं संपत्तो रोवंतो तत्थ धणदेव ! ॥ १२४ ॥
 उच्छंणे विणिवसिय ममं तओ गाढ-कलुण-सरेण ।
 सं चव पलवमाणो सुदीहरं रुवइ बाळोन्व ॥ १२५ ॥
 एत्थंतरम्मि मंती मुमई-नामा भणइ नर-नाह ।
 देव ! अलं रुज्जेणं मेय-किंचं कुणह देवीए ॥ १२६ ॥
 भणइ तओ नर-नाहो चंदण-दारुणि वेदि नीजेहं ।
 देवीए जेण समयं अहंपि अग्गीए विसेसामि ॥ १२७ ॥
 तो भणइ मुमई-मंती कायर-जण-चेदुत्तिण किं इमिणा ।
 मरण-उत्तावसाणं, अवलंबमु धीर ! धीरत्तं ॥ १२८ ॥

१ न पयोः । २ अ चंदन । ३ अपुष्पः । ४ अय्यः । ५ अयरादम्-
 आगो विहितम् । ६ प्रसीद । ७ अ सुष्ठु । ८ सुदीर्घम् । ९ इति तेन । १० सुतर-
 लम् । ११ बहिः । १२ नायकत । १३ अ पवि ।

हरिताकरिय-हियओ अह राया मणइ परियणं निययं ।
 महया विच्छेदणं नयरे कन्नं पवेसेह ॥ १६९ ॥
 सो परियणेण सम्मं तहत्ति संपाडियम्मि वयणम्मि ।
 सोहण-लग्गे रन्ना परिणीया तत्थ कणगवई ॥ १७० ॥
 सा रन्नो कणगवई कालेण अईव चहुहा जाया ।
 मह माऊए ठाणे विहिया अह पट्ट-बद्धा सा ॥ १७१ ॥
 अइवत्तहंपि बीसरइ माणूसं देस-काळ-अंतरिये ।
 बल्ली-समे हि पिम्मं जं आसन्नं तहि चडइ ॥ १७२ ॥
 बधेति वासराइं मह पिउणो सीए गाढ-रत्तस्स ।
 सिट्ठिलीकय-सेसेमोहै-रमणि-गमणाइ-वेहस्स ॥ १७३ ॥
 अह अन्नया कयाइवि कणगवईए सुआं समुण्णो ।
 सुरहोत्ति विहिय-नामो पत्तो सो कुमर-भावम्मि ॥ १७४ ॥
 अन्न-दियहम्मि एयं एयंते मणइ कणगवईं देवी ।
 जुवराय-ए किं नवि अहिस्सिच्चइ देवा मे पुत्तो ॥ १७५ ॥
 सो मणइ नर-वरिदो जेट्ट पुत्तम्मि सुण्णइहम्मि ।
 'विज्जंते न डु जुत्तं जुवरायं टाविउं सुरहं ॥ १७६ ॥
 मणियं देवीए तओ जेट्ट-इवणे निहोईउं कां शु ? ।
 जइ तुज्जा अहं दइया ता सुरहं कुणमु जुवरायं ॥ १७७ ॥
 ताहे रन्ना मणियं सुट्टु पिया त मुल्लेपणे ! मग्ग ।
 किंतु इमस्सऽणुरत्ता सायंत-महंतया सन्ने ॥ १७८ ॥
 तह एसो सुसमथो एवं विहिए 'विहेज्ज तं किपि ।
 अवमाणिओ डु जेणं ममाभि रज्जं अवहरेज्जा ॥ १७९ ॥
 सो मणइ हसिय देवी एरिस-सत्तेण कह तुमं विहिणा ।
 पिययम ! राया विहिओ मै'रि 'किराडो जेओ हो'ते ॥ १८० ॥
 जेणेव सुण्णइहो एरिसओ उ'हडो ययायेण ।
 तेणेव इमं सिग्गं कै'हरे खिवमु जेत्तेण ॥ १८१ ॥

१ BKK 5078 P. 23 । २ संपादिते निर्गूढे । ३ विस्मयित (H. P. 27. 71) ।

४ अंतरिते = अवहितम् । ५ प्रेम । ६ आरोहणे (H. P. 27. 206) । ७ अक-

रोषः = अन्तःपुरम् । ८ अ'विह' । ९ अभिविष्यते । १० विद्यमाने । ११ विचारय

(H. P. 27. 22) । १२ विदध्यात् । १३ विहो'ज्ज । १४ अव्यया । १५ विराडः ।

१६ हनः । १७ अवविष्यत् (H. P. 28. 250) । १८ उत्कटः । १९ कटुहरे, कटु-

हरे च = कटाग्रहं इत्यर्थः । १९ यत्नेन ।

ततो ॥ मञ्ज पुत्तं जुवरायं ठाविर्त्तं एयत्तेण ।
 अय्यमु विगयासंको रज्जं च ममं च माणंतो ॥ १८१ ॥
 एवं देवी-वयणं सोउं पाडिउत्तरं अदाऊणं ।
 राया समुट्टिऊणं अत्याणे गंतुमुवविट्ठो ॥ १८२ ॥
 एवं च देवि-वयणं सूहविपा-न्नामियाए चेटीए ।
 पण्णं सोंऊणं सन्ने धणदेव ! मह सिट्ठं ॥ १८४ ॥
 तं सोउं मह विगणो चित्ते एवारिसो समुणग्गो ।
 किं कणगवई पुत्तो करेज एवं पिया मञ्ज ! ॥ १८५ ॥

अहसा ।

न गणंति पुत्र नेहं न च मीइं नेव लोय-अववायं ।
 न य भवि-आवयाभो पुरिसा महिलण आसत्ता ॥ १८६ ॥
 ता जा न किपि अन्ने देवी-वयणाओ मह पिया कुणइ ।
 ताव अहिट्ठेमि सय रज्जं, पियरं विणासत्ता ॥ १८७ ॥
 अहव न एवं जुत्तं विवेय-जुत्तस्स मञ्ज काउं जे ।
 सा वंषिऊण पियरं कट्ट-हराभयं अणुवराणि ॥ १८८ ॥
 किंवा कणगवई चिप सह मुरंहणं नयामि जम-वयणे ।
 किंवा कट्ट-हराभि दोग्निवि घंतेमि वंघेउं ? ॥ १८९ ॥
 अहवा किं मह इमिणा पेक्खामो ताव जे पिया कुणइ ।
 अंदिट्ठ-पात्रियम्मि न इ जुत्तंरेणहुम्मयणं ॥ १९० ॥
 अह राया मह उवरि दिणे दिणे पिपयमाए भजेतो ।
 जाओ सिट्ठिल-सिणेहो कैन्न-विसं जे मईत-विसं ॥ १९१ ॥
 सहसत्ति अन्न-दियहं किपि मिसं दाविऊण मह रत्ता ।
 हरियं गाम-सहस्सं दिव्वं लहु-खेउंय एक्कं ॥ १९२ ॥
 सजाय-अमारिसेण ताहे मए चित्तिं दुरायारं ।
 मारेऊण एयं रज्जमहिट्ठेमि, किं वट्ठणा ! ॥ १९३ ॥
 अहवा न पुत्र-पुत्तसेहि मञ्जं वंसं कपे इमे पावे ।
 तमहंपि कह करोमी असार-रज्जस्स कज्जेण ! ॥ १९४ ॥
 महिला-वयणेण इमो रागंधो कुणइ, कुणउ अन्नायं ।
 मह पुण विवेय-जुत्तस्स हेदि ! न इ पुरिसं जुत्तं ॥ १९५ ॥

१ चेटी = दाही । २ उज्जः । ३ विता । ४ आवया = आपव । ५ आवयाः =
 आवीराः । ६ अवस्थितिस्थिति । ७ कट्टपूतं वयवस् (M. P. II. ३१७) । ८ करोमि ।
 ९ ॥ वंघेउं पत्तये = मट्ट्या वातयामि । १० अट्टपानीये प्रदेशे । ११ उपानहोः

हरिसागरिय-हियओ अह राया भणइ परियणं निययं ।
 महया विच्छेदणं नयरे कम्मं पवेसेह ॥ १६९ ॥
 तो परियणेण सम्मे तहत्ति संपौडियम्मि वयणम्मि ।
 सोहण-छगो रन्ना परिणीया तत्थ कणगवई ॥ १७० ॥
 सा रन्नो कणगवई कालेण अईव वल्लहा जाया ।
 मह माऊए ठाणे विहिया अह पट्ट-बद्धा सा ॥ १७१ ॥
 अइवत्थहंपि बीसरइ माणूसं देस-काल-अंतरिये ।
 बल्ली-समे हि पिमेमं जं आसन्नं तहिं चडइ ॥ १७२ ॥
 वधेति वासराइं मह पिउणो तीए गाढ-रत्तस्स ।
 सिद्धिलीकय-सेसंरोहं-रमणि-गमणाइ-वेढस्स ॥ १७३ ॥
 अह अन्नया कयाइवि कणगवईए सुओ समुप्पन्नो ।
 सुरहोत्ति विहिय-नामो पत्तो सो कुमर-भावम्मि ॥ १७४ ॥
 अन्न-दियहम्मि एयं एगंते भणइ कणगवईं देवी ।
 जुवराय-एए किं नवि अहिसिच्चइ देव ! मे पुत्तो ? ॥ १७५ ॥
 तो भणइ नर-मरिंदो जेइ पुत्तम्मि सुणइहम्मि ।
 'विज्जंते न डु जुत्तं जुवराय आविउं सुरहं ॥ १७६ ॥
 भणियं देवीए तओ जेइ-द्वणे निहोईउं को शु ? ।
 जइ तुज्ज अहं दइया ता सुरहं कुणसु जुवरायं ॥ १७७ ॥
 ताहे रन्ना भणियं सुट्ठु पिया त सुलोयणं ! मज्जा ।
 किंतु इमस्सज्जुरत्ता सामंत-महंतया सब्बे ॥ १७८ ॥
 तह एसो सुसमथो एव विहिए 'विहेज्ज तं किपि ।
 अवमाम्मिओ डु जेणं ममावि रज्ज अवहरेज्जा ॥ १७९ ॥
 तो भणइ हसिय देवी एरिस-सत्तेण कह तुमं विहिणा ।
 दिययम ! राया विहिओ नैवरि 'किराडो केओ होभेत्तो ? ॥ १८० ॥
 जेणेव सुप्पइहो एरिसओ उँकडो ययावेण ।
 तेणेव इमं सिग्घं कैह-हरे त्रियसु जेत्तेण ॥ १८१ ॥

१ BXB ५०७५ P. ३३ । २ संपादिते निर्गुहे । ३ मिस्सरात् (H. P. IV. ७६) ।

४ अन्तरितं = अवदितम् । ५ जेय । ६ आरोहते (H. P. IV. २०६) । ७ अक-
 रोहः = अन्तःपुरम् । ८ B विहई । ९ अस्मिन्निव्यते । १० विद्यमाने । ११ विहारय्य

L. P. IV. २३) । १२ विदध्यात् A वि होज्ज । १३ अन्नया । १४ किरातः ।

१५ कृतः । १६ अवविष्यत् (H. P. III. ३३०) । १७ उत्तुट्ठ । १८ कट्ठहं, कट्ठ-

१९ य = कट्ठहं इत्यर्थः । १९ दमेव ।

पुत्तोवि सत्तु-सरित्तो दीसइ निय-कारणे अपुज्जंते ।
 पिठणा सुविर्णाओवि ह्रु धिरत्थु संसार-वासस्स ॥ २१० ॥
 ते चिय कुमर ! मेहप्पा ते चिय पसमस्स लद्ध-परमत्थो ।
 ते चिय विवेय-जुत्तो तुमए च्चिय मंडिया वसुहा ॥ २११ ॥
 पिठणाऽवमाणिओवि ह्रु अन्नं असमंजसं अकाऊणं ।
 संतम्मि बळे तहवि ह्रु देस-म्भाओ कओ जेण ॥ २१२ ॥
 एमाइ-वयण-वित्थर-अवरोप्पर-वइदमाण-नेहाणं ।
 साण पेच व सत्त व बोलीणा वासरा जाव ॥ २१३ ॥
 सावय सैमत्थ-सत्थं दट्ठण गमण-डेच्छुगीभूयं ।
 धणदेवो आपुच्छइ गमणत्थं सुणइदं त ॥ २१४ ॥
 तुम्ह विभोगो दूसहो एसो सत्थो समुच्छुगीभूओ ।
 सें कुमर ! अम्ह जावे एत्थ तही एत्थ वम्बोचि ॥ २१५ ॥
 एएणं चिय नेच्छेति साहवो सज्जणंहि सैसरिगं ।
 जम्हा विभोग-विट्ठरिय-हिययस्स न ओसहं अन्नं ॥ २१६ ॥
 जइवि ह्रु यहइ न जीहा एरिस-वयणे समुत्तविज्जेते ।
 तहवि ह्रु भणामि मुंचसु गच्छामो संपयं अम्हे ॥ २१७ ॥
 ता किंपि चित्तिऊणं खणंतरं दीहरे च नीससित्तं ।
 वज्जरइ सुणइहो सविस्सायं एरिसं वयण ॥ २१८ ॥
 अम्हारिसेहिं गिहमागवाण तुम्हारिमाणे सुयणणे ।
 को उवंपारो कीरठ एरिस-ठाणे वसंतेहिं ? ॥ २१९ ॥
 तहवि ह्रु भणामि किंचिवि कायव्यो नेव पत्थणा-भेगो ।
 जेण पर-कज्ज-साहण-निरया खलु सज्जणा होति ॥ २२० ॥
 सत्तो फुरंत-निम्मल-मैऊह-विट्ठरिय-दस-दिसा-ऽऽभोगो ।
 एक्कोवि अणेम-गुणो पवर-मणी तस्स उवणीओ ॥ २२१ ॥
 दट्ठुं दिव्व-माणे सं दीसंताणेय-लक्खणं विमलं ।
 विपसिय-लेयण-जुअलो अह धणदेवो इमं भणइ ॥ २२२ ॥
 एरिस-पवर-मणीणं मणुस्स-खेत्तम्मि संभवो नत्थि ।
 नवरं जइ सुर-लोगे हवेज्ज न ह्रु अन्न-खेत्तम्मि ॥ २२३ ॥

१ अपूर्यमाणे । २ महात्मा । ३ आतिशयान्ता । ४ समस्त-वार्थम् । ५ उत्त-
 कीभूतम् = उत्कृष्टतम् । ६ अ युग्मम् । ७ संसक्तिम् = सङ्गतिम् । ८ संपयम् । ९
 भुजनामम् । १० उपचारः = समादरः । ११ क्रियताम् । १२ कवूत्ताः = विरणाः ।
 १३ विट्ठुरित्तः = व्यासः । १४ आभोगः = प्रदेष्टाः ।

एवं विणिच्छिष्यमिव तद्विवि ह्यु कोऊहलं महं हियए ।

तो भणसु कह णु जाया संपत्ती तुम्ह एयस्स ! ॥ २२४ ॥

तो भणइ सुप्पइदो सम्मं हि विणिच्छिष्यं तुमं भइ ! ।

माणुस-खेत्त-समुत्थो न होइ एसो मणी ताव ॥ २२५ ॥

किंतु सुर-लोग-जाओ एसो संपाविओ जहम्हेहि ।

तं एग-मणो होलं जइ कोऊंगयत्थि तो सुणसु ॥ २२६ ॥

पुण्वं एगम्मि दिणे पमाय-समयम्मि गहिय-कोदंढो ।

चलिओ कइवय-निय-परिस-परिगओ मिग-वहट्टाए ॥ २२७ ॥

उत्तर-दिसा-मुहो हं गाउयमेत्ताम्म भूमि-भागम्मि ।

वण-पत्तल-तह वर-संकुलम्मि वियरामि जाव वणे ॥ २२८ ॥

ताव य निमुओ सवो दूतह-गुरु-दुक्ख-सूयओ फल्लणा ।

आगासे महिलाए सध्वरं रायमाणीए ॥ २२९ ॥

हा ! यह मज्झ निमिसें पिययम ! अतिगहय-आवेय पत्तो ! ।

हा ! अजउत्त ! इहिं तुह विरहे नत्थि मह जीयं ॥ २३० ॥

तदणंतरे च केणवि हक्किय अइनिट्ठुरं समुल्लविषं ।

कत्तो मह वसगाए साहारो तुज्झ एण ॥ २३१ ॥

तं सोऊणं मज्झं मणम्मि कोऊहलं समुपपन्नं ।

जाय य दोण्णि व तिण्णि व वच्चामि पयाइं ता निमुओ ॥ २३२ ॥

एगम्मि वण-निगुंजे अदिस्समाणस्स केस्सवि नेरस्स ।

गरु-दुक्ख-सूयण-परो मंदो नित्थण्ण-संसवो ॥ २३३ ॥

तसो महंत-कोऊहलेण तत्तो-मुहो भइं चलिओ ।

वेच्चामि संबैलि-तह सरलं वत्तुंगमइगरुपं ॥ २३४ ॥

दंसणमेत्तुप्पाइय अइगरुप-भएहि रत्त-नेत्तेहि ।

कसिण-सरीर-समुम्भूय-भूरि-पेहा-भरिय-गयणेहि ॥ २३५ ॥

निम्मल-मणि वलय-समुच्छलंत-कंतीए पयड-वयणेहि ।

गुरु-रोस-वस-वियंभिय-फार-फणा-घोर-भुयगेहि ॥ २३६ ॥

दीहर-ललंत-जीहा-सहस्स-विण्णुरण-भीइ-जणगेहि ।

असरित-अगरित-वस-विण्णुसुत्त-सुंत्तर-तदेहि ॥ २३७ ॥

१ विनिश्चितं । २ कुतूहलम् । ३ संप्राप्तिः । ४ शीतलम् । ५ कोदण्डं - यवः ।

६ पत्तलं = पत्रम् (M. P. II 173) । ७ छुत्तः SEE NOTE P. 31 । ८ वरणः -

वहणीत्यादयः । ९ B युग्मम् । १० आपदम् । ११ A वैडं । १२ जीवितम् ।

१३ A एउ वरनं । १४ B युग्मम् । १५ शास्त्रसीतम् । १६ प्रहा - प्रमा ।

अहगह्य-पन्नगेहि समंतओ वेदिओ अणंगहि ।
 एगो दिव्यागारो पुरिसो दिहो अहे तस्म ॥ २३८ ॥
 अइदूमह-वियणो-वस-विमुक्क-पुण्हत्त-मंद-हुंकां ।
 आकंठ-वेदियं ॥ दट्ठुं पुरिमं मए भणियं ॥ २३९ ॥
 धी । धी । हय विहिणो विलसियस्स ओममिविसयस्स एयस्स ।
 एवारिसोवि पुरिसे एरिस-दुक्खं करेतस्स ॥ २४० ॥
 एमाइ मए परिदेवियम्मि भणियं इमं तओ तेणं ।
 अलमिमिणा ते परिदेविएण मुण ताव मट वणं ॥ २४१ ॥
 चिट्ठइ चूदाए महं मज्जे यदो पुत्त-करणिट्ठां ।
 दिव्यो मणीण यदो मणी मुयगोह-विर्क्कणं ॥ २४२ ॥
 जस्स पमावेण इमे ढसिउमणावि हु चंपंति नो ढसिउं ।
 घोर-विसावि हु सप्पा सप्पंति न वेद-वयणव्व ॥ २४३ ॥
 तं घेलूणं वर-मणि सिचमु सल्लेखेण तेण तो पच्छा ।
 धेच्छोडेमु मुपंगे अंग-विलमो महमणेगे ॥ २४४ ॥
 आमंति भणंतेणं तव्यवणे सोपेरं कयं सव्वं ।
 अच्छोदिया जलेणं छत्ति विट्ठिणा अह मुपंगा ॥ २४५ ॥

नविद ।

मणि-सल्लेखेणं सित्ता एणेण सव्वेवि पाविषा विलयं ।
 खर-जालावलि-जलणोवताविषा मयण-विट्ठव्व ॥ २४६ ॥
 अह सो पणट्ट-वियणो सीयल-तर-छोदियाए उवविट्ठो ।
 मेह-पुरिस-कय-मुक्कोमल-किसलय-संछण्ण-संधाए ॥ २४७ ॥
 ओमट्ठो पट्ठमं च तेण अहयं कत्तो तुमं आगतो
 किंवा नाम कहि कुलम्मि विमटे जाओ सि, को ते पिया ? ।
 एय भो घणंदेव ! तेण तइया पुट्टे मए सीहििया
 पुत्तमुत्ता सयल्लावि तुज्ज कहिया जा सा पेउत्ती तहिं ॥ २४८ ॥
 साइ-धणंसर-विइय-मुबोह-गाढा-समूह-म्मए ।
 रागागि दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥

१ अयः । २ ७ अतल्लभिः कलपकम् । ३ वियणा=वेदना । ४ पुण्हत्तं
 मूयः (H. P. II. 177) । ५ असमीक्षितस्य । ६ ४ माइए । ७ परिदेविते=
 विलपिते=विलापे कृते सतीत्यर्थः । ८ विट्ठव्व=निकारकः । ९ चवति=चतस्र-
 रश्मि (H. P. IV. 86) । १० बद्धवदना=बद्धमुखाः । ११ आच्छोदय । १२
 पादरं यथा स्नातया । १३ छादिया=छाया । १४ मण्डुल्येण कृते सुबोमले
 विसल्लयैः संछन्न संस्कारकैः । १५ आमापितः । १६ कथिता । १७ प्रवृत्तिः=वृत्तान्तः ।

एसो एत्थ समण्ड विज्जाहर-मोयणोत्ति नामेण ।

सुरसुंदरि-नामाए कहाए बीओ परिच्छेओ ॥ २५० ॥ ५०० ॥

॥ द्वितीयः परिच्छेदः समाप्तः ॥

अह सोवि मए पुटो केण तुमं एरिसाए धाराए ।

खित्तो सि ओवयाए केण व कज्जेण भेह ! मुहा ! ॥ १ ॥

एवं च पुच्छिओ सां सदुक्खमइदीहरं च नीससिउं ।

चित्तम्भतर-गुरु-दुक्ख-सूयगं मोत्तु असु-जलं ॥ २ ॥

अह सो भणइ सुभणिओ ससारे राग-मोहिय-मंणाण ।

सुलहाओ आवयाओ जीवाण अदीह-दंसीण ॥ ३ ॥

ससार-सागरम्मी परिम्ममताण भद ! जीवाण ।

न इ चोअेमावयाहिं अनिजंतिय-करण-वग्गाणं ॥ ४ ॥

पुब्ब-कय-कम्म-दोसा दुक्ख सव्वपि जायइ जियाण ।

अवराहेसु गुणेषु य निमित्तमेतं परो होइ ॥ ५ ॥

परमत्थओ न केणइ सुह व दुक्खं व कीरइ नरस्स ।

पुब्ब-कयमेव कम्म सुह-दुह-जणणम्मि तेस्सिच्छं ॥ ६ ॥

तत्तो य मए भणिये एवं एयति नत्थि संदेहो ।

तहवि इ विसस-कारण-विषयाणणे अम्ह इच्छति ॥ ७ ॥

अह मणइ 'भो सुंदर ! जइ एवं सुदुद्धु तम्ह निअेधो ।

सा एग-मणो होउं सौहिज्जेतं निसामेहि ॥ ८ ॥

अथेय भरह-खेत्ते विक्खाओ खेयरावली-गम्भो ।

सुगोव्य रुप-पुमां दस-दिसि-पसरंत-कंतिल्लो ॥ ९ ॥

सर-सर-सरंत-निअसर इकार-रवेहिं बाहरिय-दियंतो ।

मयरंद-पाण-छंपद-अलि-वटय-विरायमाण-वणो ॥ १० ॥

वहमाण-वोहिणीणं दिसि-दिसि-मुज्ज्वत-खलहरा-सरो ।

१ आणदि । २ अ मण्ड । = मण्ड । ३ पुषा । ४ अदीपदिसिणाम् =

अधिपुद्गलारिणाम् । ५ ओषयम् । ६ आप द्वययो मव प्रवृत्त्यः, सुगमत्वादित्यर्थः ।

७ अनिवर्जितः = अवशजितः करणत्वादिन्द्रियाणां वर्तः समूहो दैलेयाम् ।

८ जीवानाम् । ९ तस्मिच्छ = सत्परा (H. D. ४. 3) । १० विहारे । ११ अ मणो ।

१२ निवर्तयः = आग्रहः । १३ कथ्यमानम् । १४ अ परिश्रित । १५ वारिणी =

नदी । १६ सुवर्तो = धूम्रमाणः ।

वद्धावणयं पिउणा कारावियमसम-हरिसेणं ॥ २४ ॥
 कमसो य वारसाहे बोलीणे मज्झ जणणि-जणएहि ।
 गुरु-तुट्ठीए पइद्वियमहिहाणं चित्तवेगोत्ति ॥ २५ ॥
 बोलीणेसु य कइवय-वरिसेसु अहं महंत-मुदिस्स ।
 अज्झावयस्स सुह-तिहि-रिक्खम्मि समण्णिओ पिउणा ॥ २६ ॥
 तत्तो अकाल-हीण तहविह-अज्झावय-अपमायेण ।
 निय-मइ-सामायेण य गहिपाओ कलाओ सपलाओ ॥ २७ ॥
 निय-कुल-कमामयाओ पिउणा विज्जाओ मज्झ दिमाओ ।
 महामणि-पमुहाओ जहविहिणा साहिवन्वाओ ॥ २८ ॥
 दसिय-मयण-विचारं माहिला-जण-हियप-मोहणमुदारं ।
 अह कमसो संपत्तो अहयं नव-जोन्नणारम ॥ २९ ॥
 अन्नम्मि दिणम्मि अहं समाण-जोम्यण-वपंस-परिपरिओ ।
 पत्तो अणेष-तरु-सेट-मंडिय मणहरुज्जाणं ॥ ३० ॥
 पारद-विविह-कीला चिह्नामो जा म्पणंतर तथ ।
 साय य गयणे दिहा दिव्व-विमाणाण रिछोली ॥ ३१ ॥
 पसरता-पयर-रयणोरु-दिसि-विष्णुरिय-नह-यला ५५मोया ।
 उत्तर-दिसा पयसा मुर-मुंदरी गेय-साहिल्ला ॥ ३२ ॥
 त ददु मए भणियं काथ इमो हंदि ! देव-मदेहो ।
 चालिओ चलेत-कुंडल-मुत्ताहल-अयल-गह-यला ! ॥ ३३ ॥
 ईसि" हसिउण मणियं मज्झ वेपमेण वंपुदसेण ।
 मुपसिद्धमए एवं वेपइद-नगे वसंताणं ॥ ३४ ॥
 जिण-अंदणत्थमत्थं सिद्धावयणेसु एइ मुर-निशं ।
 निघंवि वपस ! अओ पमिद-अथुम्मि का पुत्ता ! ॥ ३५ ॥
 तत्तो य मए भणियं एवं एयंति किंतु निमुजेसु ।
 महपा दिग्गेहेणं न एनि" निघ मुरा एय ॥ ३६ ॥
 अज्ज पुगां सविमाणा सज्जिइदाए महग-हरिसेणं ।

दीप्तं जं वेयं ता तेण मए पुच्छियं मित्त ! ॥ ३७ ॥
 अह भणइ बंधुदत्तो खणंतरं चित्तिऊण सवित्तं ।
 इं नायं पारद्धा सिद्धाययणेसु जत्ताओ ॥ ३८ ॥
 पसरंत-मुरहि-मळयानिलुद्धुरो जेण बट्टइ वसंतो ।
 किंसेलइय-सयल-तरु-वर-विणयमाणोरु-वण-नियतो ॥ ३९ ॥

अविय ।

वायंत-भळय-मारुय-चलंत-पत्तल-विसाल-साहाहिं ।
 नचांतिव तरुणो पहरिसेण महु-मास-आगमणे ॥ ४० ॥
 कुसुमा-ऽऽमोयो ऽऽयइदिय-अलि-उल-क्षंकार-गहिर-सदेण ।
 गायतिव तरु-नियरा वसन्त-मासागमे तुट्ठा ॥ ४१ ॥
 मयरंद-पिंजराओ विसई-मुगंध-कुसुम-वयणाओ ।
 वण राईओ हसंतिव वसंत-मासागमे दट्ठुं ॥ ४२ ॥
 ददट्ठणव तरु-नियरं महु-समए बहल-पत्तल-च्छायं ।
 अवमाणिओ पळसो कसिण-मुहो शक्ति संजाओ ॥ ४३ ॥
 अण्णउ ता फल-काले कुल्लिमं-समएवि कालिमा वयणे ।
 इय कलिउंय पळसो चित्तां पत्तेहि किंविणोन्ध ॥ ४४ ॥
 ददट्ठण वण-समिद्धि पळस विडवेहि मउलियं वयणं ।
 अनेवि हु भणत्ता पर-राद्धिं नेय विसदंति ॥ ४५ ॥

अविय ।

पाविय-वसंत-मासो वणम्मि निस्सेस-पीय-लोहियओ ।
 पिय-विरहिय-पहियारणं भय-जणओ किमुय-पिसाओ ॥ ४६ ॥

अर्थः ।

पंचसर-लोह्येणं मैहु-मास-विहज्जण दय-राहियं ।
 हम्मतीओ गार्डे ददट्ठणव पहिय-महिलाओ ॥ ४७ ॥
 हसिपय मज्झ-संठिय-कलयंठि-कण कूडय-रंधण ।
 पैपडिय-मंजरि-गुरु-दंत-पतियं चूय-विडवेहि ॥ ४८ ॥
 ददट्ठण पहिय-निवहं निहयं महु-मास-लोह्येय-नरेण ।

१ मज्झन्तः । २ किंसेलइयं = नवपल्लवितम् । ३ आयइदिया = आहूताः ।

४ विडवेहि = निवृत्तितम् (H. P. D. V.) । ५ पुत्तवन् । ६ त्यक्तः । ७ कृपणः ।

८ अपात्राणि = दुच्छिन्नाः, अवयवाश्च = पत्ररहिताः । ९ लुब्धकः = व्याधः । १० मधु-

माघदितीयेन = वसन्तस्य द्वादशेनेत्यर्थः । ११ प्रकटिता मज्जये एव ये गुरवो = महाशक्तिः

इत्यादिनां पक्षिण्यं वृक्षं तदिति । १२ चूतविटपैः = आम्रशाखाभिः ।

ओणय-मुहीओ कुसुमंमुएहिं रोयंतिव ठयाओ ॥ ४९ ॥

मय-पाहियाण जळंतिव ठाणे ठाणे महंत-चीयाओ ।

घण-किंसुय-च्छेलेण अलि-रव-मिसिमिसिय-सराओ ॥ ५० ॥

निज्जर-तडेसु तरुणो पवण-पहल्लंत-जळ-निबुंइहिं ।

साहा-कोरहिं देतिव जळंजळि जत्थ पाहेयाणं ॥ ५१ ॥

वि ४ ।

घण-किंसुय-नव-रंगय-विराइया बद्ध-पवर-मयण-हला ।

पाडल-कुसुमा सोहई वसत-लच्छी नव-बहुव्व ॥ ५२ ॥

अर्ध ५ ।

हुह-सहिओवि हु सूरु कंज्वासत्तो वसंत-माहय्या ।

उवभुजिऊण भोणं संरइ मेसंस्स ठेकोति ॥ ५३ ॥

सा एरिसे वसंसे दिसि-दिसि-पसरंत-परंइया-सदे ।

वित्थरिय-चैचरी-रव-मुहरिय-टग्जाण-भूभागे ॥ ५४ ॥

विलसति कामुय-जणा अंदोलिज्जंति तरुण-जुवईओ ।

वित्थरइ पडहय-रवो वियंति थर-वारुणि तरुणा ॥ ५५ ॥

सोहीण-पिययमाणं तरुणीणं बल्लहम्मि महु-मासे ।

धम्म-परायण-ओएण एत्थ कीरंति जेत्ताओ ॥ ५६ ॥

जिण-बिवाण भर्त्ताए तेण एए समागया देवा ।

सम्यापरेण वेयइद-सिद्धकूडेसु जेत्ताथं ॥ ५७ ॥

तत्तो य मए भाणियं जइ एव तो वयंस । अभेवि ।

गंतुण सिद्धकूडे सीसय-सव्वन्नु-पाटिमाओ ॥ ५८ ॥

भर्त्ताए पणमिऊणं करेसु निय-माणुसत्तणं सेंदंठं ।

पेष्ठाओ जिण-जेत्तं सुय-उपेरोहण किज्जतं ॥ ५९ ॥^{१५}

अह सम्येहिवि भणियं एव होउत्ति मुदुत्त ते भर्णयं ।

एत्थंतरम्मि पत्तो मह धोई-मुओ बडो नाम ॥ ६० ॥

आगम्य तेण भणिय पिउणा ते चित्तवेग । सेंदंठं ।

१ अवनत-मुखाः । २ कुसुमान्देव अशुभाणि तैः । ३ विजाः । ४ निवृत्ता-
त्रिकुटिताः = ममाः (०. ४. ००९) । ५ केसु^१ । ६ मवराइयः = कौस्तुभरायः (०.
४. १२१) । ७ वुवः पणितो महविशेषश्च । ८ कल्लो = काम्यः = दुःखः, कल्लं = कल्लं =
मार्गश्च । ९ भोवराइति अलं ५ । १० वेवरायोः, अल्लस्य च । ११ उवाः = उवुवः ।
१२ परमता = कोविता । १३ मं तमेव । १४ उवाइयः = उवाययः । १५ ममाः = ममाः ।
१६ आगम्यतद्वदंतयाः । १७ अटम्य । १८ भोयः = उवुवः । १९ अ उवुवः ।
२० भर्त्तायुतः । २१ वेवस्य = वेवस्य ।

एसो हु रयण-संचय-वैथव्यो सयल-सयर-जणो ॥ ६१ ॥
 न्हाओ विठित्त-देहो सुह-नेवैथो महा-विभूईए ।
 चलिओ जिण-जत्ताए आसन्ने सिद्धकूडामि ॥ ६२ ॥
 तेण समं अग्गेवि डु चलिया ता सिग्गमेव आगच्छ ।
 कय-ण्हाणाइ-विहाणा जेण समं चेव गच्छामो ॥ ६३ ॥
 तव्वयणं सोऊणं निय-गेहे आगओ पिल-समीत्ते ।
 सेवि य भज्ज वयंसा निय-निय-गेहेसु संपत्ता ॥ ६४ ॥
 कय-ण्हाणाइ-विहाणो सह पिउणा ताहे पवणमइणा हं ।
 तत्कालुचिय सव्वं महिऊणं घूव-पुण्णाइ ॥ ६५ ॥
 नागर-जणेण सहिओ उप्पइओ खग्ग-सामल गयणं ।
 गच्छंतेण कमेणं दिट्ठं भवणं जिणिदस्स ॥ ६६ ॥
 वैयंत-मउय-माहय-मंदंदोलत-धय-वडग्गेहिं ।
 सैत्रं करेमाणं आगमणत्थं जणोहस्स ॥ ६७ ॥
 दुंदुहि-मंडद-मदल-तिलिमा-पमुहेण तूर-सदेण ।
 हक्कारेत्तं जणे जत्ता-समए जिणिदस्स ॥ ६८ ॥
 सत्तो कमेण पत्ता दिसि दिसि नचत-अच्छरा-नियरं ।
 मणहर-गेय-श्रुणीए आणंदिय-भविष-संदोहं ॥ ६९ ॥
 नाणाविह-वत्थेहिं कय-उल्लोयं मणोहरायारं ।
 विच्छिंतीए लंविम-निम्मल-वर-हार-ओचैलं ॥ ७० ॥
 विरइय-वण-फुल्लहरं विचित्त-लंबत-तारियाइणं ।
 पवर-पैडि-मंडवणं उच्छाइय-अगणाभोयं ॥ ७१ ॥
 'नीसल-तौडिय-चंदायएहिं मंडिय-चउकिया-देसं ।
 फुल्लमय-पवर-तोरण-सोहिय-भज्ज जिणिद-गिहे ॥ ७२ ॥'
 तस्स ॥ दुवार-देसे निम्मल-जल-पूरियाए वावीए ।
 'फाऊण पौंय-सोयं नियम-वयसेहिं परियरिओ ॥ ७३ ॥

१ वास्तव्यः । २ नेपथ्य=वल्लभ । ३ स्तूपवत् स्थानम् । ४ वात् (चलत्) ।

५ दुर्क-भारत-मन्दान्दोत्यमान-ध्वज-पटाग्रैः । ६ संज्ञाम् । ७ मुकुन्दो वायविशेषः ।

८ श्रुणी=ध्वनिः । ९ चन्द्रतपः "चंदरवो" इति वाक्यावाम् । १० विच्छित्तिः=

प्राग्भांगः । ११ अवचलः=अवस्थाधोमुखः कूर्बकोऽवचलः ॥ उचचलं ध्वज-

सोर्धरिषतः कूर्बकः उचचलः (A. G. III. 414) । १२ ॥ परमं । १३ निस्तलं=

तलम् । १४ तद्विव=तत्तम्=विस्तृतम् (M. P. IV. 137) । १५ ॥ चतस्रिभिः कलापकम् ।

जिण-भरणं-दुवार-द्विग-उच्छ्रित्य-गुह्यमालिपोहस ।
 पुष्पाङ्गे गेहंतो अंतो विहिण्ण पविट्ठो हं ॥ ७४ ॥
 पुण्य जिणिद-विने काउं चैङ्ग-बंदणं जहा-विहिणा ।
 योहि नैहरिओ हं उवविट्ठो रायर-मज्झमे ॥ ७५ ॥
 र्वेत्ते जिण-मज्जणए इवो तवो सत्थ संचरंतो हं ।
 अवराण्णर दांसिप-फोउगोहि सदिओ वयंसंहि ॥ ७६ ॥
 कथइ विहासिणि-जण पेण्हतो मज्झमाणव विविहं ।
 कथइ कवि-वर-निवहं जिण-चरियं आदिणवेमाणं ॥ ७७ ॥
 बीजा-रव-सेवत्थियं काधवि गाय म्मुणि निसामेतो ।
 विराय-विविहाणारं कथवि य वळि र्वंतांरतो ॥ ७८ ॥
 कथइ तरण-नरेहि दिग्गंलं रासय मुणंमाणो ।
 सुर-सुंदरीहि कथइ गिण्जेतं पवट-संघाय ॥ ७९ ॥
 एवं च जाण फोउहटेण अवसवंसु राणंणु ।
 हिंहासि ताव भवणं लोलेए तम वयंसंहि ॥ ८० ॥
 ताव मह माउल-मुओ सहरेसमामम्म साइवं दाउं ।
 वज्जइ भाणुवेओ पभूय-कालाओ दिहेसि ॥ ८१ ॥
 कुसल च पवणगइणो रिउ-भगिणीए य यउलवइयाए ।
 तत्तो य मए भणिवं कुसलं सव्वेसि, अस च ॥ ८२ ॥
 एवंच अणवाइ इमाइ चिद्धति मइ । जिण-भरणं ।
 अण्ण-पिउण मूले समागमां तेणं सदिओ दे ॥ ८३ ॥
 सावरणगूढो तो तेहि पउति च पुण्हओ मवइ ।
 कुसलं मह जणमाण नामण कारणेकव्वे ॥ ८४ ॥
 अह सो मए पयनिओ "चित्तमाणा इमा हु जिण-जणा ।
 संपइ पुण अण्णाग आगच्छन्नु पाहुणो ताव ॥ ८५ ॥
 तो मणइ माणुरतो एवं एवंति भित्तु निमुणंणु ।
 मह चित्तमाण-पिउण उट्ठमागच्छंज इति भाणवे ॥ ८६ ॥
 भा भित्तवेगं । माइ त चिय मगराणि एहि मेहेतणए ।
 उच्छदिओ पंगायं अं अण्णइ सुण पाउट्ठयो ॥ ८७ ॥

१ उच्छ्रितः = उच्छ्रितः । २ पुण्यगतः = पुण्यगतः । ३ पुण्य ।

४ चैव वदन् । ५ वदः । ६ पुण्य । ७ निजययन् = यजन् । ८ उच्छ्रितः ।

९ अ. १० वदः । १० उच्छ्रितः । ११ अ. वदः । १२ अ. पुण्य । १३ उच्छ्रितः ।

१४ अ. पुण्य । १५ उच्छ्रितः । १६ उच्छ्रितः । १७ उच्छ्रितः ।

एवं च तेन भणितो अस्मा-पीडहि अन्धगुण्यो ॥
 आठ-समेओ पत्तो नगरमहं कुंजरावत्तं ॥ ८८ ॥
 तद्विं च चित्तभाणू मं ददुं सुदुं हरिसिओ भणइ ।
 सुंदरमापरिं ते जमागओ अम्ह पाहुणओ ॥ ८९ ॥
 नियय-पउत्तिं सन्नं कहितं कय-भोयणाइ-वावारी ।
 पत्ताए रयणीए पैसुत्तो पवर-संयणीए ॥ ९० ॥
 साथ य पभाय-समए लैवमाणे तंनचूल-नितरवे ।
 दिटो अदिट-पुव्वो एसो सुमिणो मए तइया ॥ ९१ ॥
 किल धवल-कुल-माल मणोहर ददुं तगहडाए ।
 चलिओ हं न य सकोमि वेचिहं त जपा कहवि ॥ ९२ ॥
 केणवि मिसेण तओ सपत्तिस्स आयरेण मे गहिया ।
 बैलंविस्सं गल्लए किल नियए ताव सा ज्ञत्ति ॥ ९३ ॥
 पडिया मह हत्थाओ कथवि य मयत्ति नेय जानामि ।
 ताहे मईत-दुक्ख तन्निरेहे मज्झ संजायं ॥ ९४ ॥
 मुक्कावि मए एता पुत्तावि अमिलाण-कुसुमिया विहिया ।
 इय भणित्तं केणवि कंठे विप्पिनेसिया मज्झ ॥ ९५ ॥
 ताव पटु-पडह-सहसि-काहल-मभा-मउद-सहालं ।
 सोउ तूरस्स रवं ज्ञत्ति पणट्ठा महं निदा ॥ ९६ ॥
 सो हरिस-विस्सायइहं ददुं सुमिणं विचित्तिं ॥ ९७ ॥
 किं नाम मज्झ सूयइ अदिट-पुव्व इमं सुमिणं ? ॥ ९८ ॥
 का हदि ! इमा माला विज्जा वा संपया व मह होज्जा ।
 दिना केणवि नट्ठा पुणरवि लद्धा, न याणामि ॥ ९९ ॥
 एवं भणिच्छियथो सुविण-सत्तवस्स उट्ठिओ अहम ।
 काउं पभाय-किच्च अह सहितो भाणुवेगेण ॥ १०० ॥
 आरुटो पासाए उवरिम-भूमीए चित्तसालाए ।
 मणि-रयण कोटिमग्गी उवविट्ठा मंतवराणए ॥ १०१ ॥
 अह त पमाय-दिट्ठं ॥ १०२ ॥ सुविण तु भाणुवेगस्स ।
 निच्छेदं नो सकइ सोवि इ सुविणस्स संभाव ॥ १०३ ॥

१ अन्धगुण्यः = अन्धदृष्टः । २ प्रापूर्णकः = अतिविधिः । ३ प्रमुमः । ४
 वापने । ५ लपति = शब्दावमाने । ६ ताम्रवृद्ध विकुरम्बे = कुवकुटसमूहः । ७ स्वप्नः ।
 ८ अशक्तिः = निवृत्तिविशेषः । ९ विद्याभः कुलम् । १० अविधिः । ११
 अविधित्यर्थः । १२ यस्तवराण = यस्तालव्यः । १३ इ सुमम् । १४ शिट्ठम् =
 शब्दम् । १५ निवेदुम् । १६ सद्भाव = प्रमाणम् ।

चित्तिता सुविण-फले विगण-संकल्प-चित्त-निय-चित्ता ।
 जा चिद्वामो अम्हे खगंतरं तत्थ ठाणम्मि ॥ १०२ ॥
 ताव य वर-नेकयो महग्घ-आभरण-मूसिय-सरीरो ।
 सव्योवि नयर-लोओ गंतुं कथवि पंपट्टंति ॥ १०३ ॥^१
 तं दट्ठुं मए भणियं सबाळ-बुद्धो इमो जणो कथ ।
 कप-उवसोहो वच्चइ साहसु भो माणुवेगम्ह ॥ १०४ ॥
 भणियं च तेण निसुणसु अउजं ज मेवण-तेरसी भइ !)
 मयरं दुउज्जाण-ठियस्स तेण जसाए मयणस्स ॥ १०५ ॥
 एसो मर-मारि-गणो पूपत्थं तस्स वैच्चइ पंपोपो ।
 अम्हेवि डु गच्छमो पेच्छमो कुसुमसर-जतं ॥ १०६ ॥^२
 तसो य मए भणियं एवं होउत्ति दोवि संचलिया ।
 कप-सिगारा पंपओ पत्ता य कमेण उग्गारं ॥ १०७ ॥
 कीलंत-कामिणी-यण-नणंत-नेउर-रवेण तरु-नियतो ।
 मयण-महूसव-सुद्धो गायइ इव चच्चरि जत्थ ॥ १०८ ॥
 मलयानिळ-हेल्लविय-साहाहि विरुम्ममाणया वैणियं ।
 कोइल-कय-कळ-कोत्तलहल्लंहे अफुडक्खालावा ॥ १०९ ॥
 ओवंविद-जव-किसिळय-ओपंब-मुहा महीक्खा जत्थ ।
 आसाइय-भाहु-मात्ता मत्ता इव सच्चविजंति ॥ ११० ॥^३
 सुविसइ-कुसुम-सोहंत-मंजरी-पुंज-रइय-संहरपा ।
 ओहीरेतिव पवणोणयाहिं साहाहि पउर-जण ॥ १११ ॥
 तम्मि य पक्कज्जाणे धण-तरु-वर-मंदिए सुरमणोए ।
 दंसणमेत्तुगाइय-मयणे मयरं-नामम्मि ॥ ११२ ॥
 माणा-नेवत्थेणं नायर-ओएण परिगया जाव ।
 पविसामो ता दिहे दूराओ मयण-देव-हर ॥ ११३ ॥^४
 रइ-जुत्त-मयण-पूषण-निमिच्चैमिसेण पउर-ओएण ।
 पडिपुअ सुविळासं उत्तुंग तुग-पागारं ॥ ११४ ॥

१ महार्थे = बहुमुखकम् । २ प्रवृत्तः । ३ अ पुत्रम् । ४ उपशोभा = विभूषा ।

५ मदनत्रयोदशी । ६ ममति । ७ प्रलोदम् । ८ कुसुमसरः = कामः । ९ अ पुत्रम् ।

१० परमो = पदतः = पादाम्बुम् । ११ इल्ल विया = च लिङ्गा । १२ विपूर्णवशावद्य

(M. P. IV. 117) । १३ वाडम् । १४ अरइ = अरुणम् । १५ आदंबिदा =

आतापः । १६ आवंभ = आतापम् । १७ सच्चविजंति = दृश्यन्ते (M. P. IV. 118)

१८ अ पुत्रम् । १९ प्रवयन्ति । २० अ पुत्रम् । २१ अ लयेते ।

एसा इ वं-वंकं जोयइ तुह संमुहं जेण ॥ १२६ ॥
 अंगेसु निवडमाणा दिट्ठी एवंविहाण महिमाण ॥
 देहं कुणइ अस्सत्थं अवस्स हिमयं अवहरेजा ॥ १२७ ॥
 ततो य मए भणियं परिहास-प्पो सि अग्गे एमेव ॥
 पुच्छामो कोउगेमं तं पुण अजं विअप्पेसि ॥ १२८ ॥
 तो मणइ भाणुवेमो इयमि नयमि अवि वयस-जसो ॥
 खवरो अविमग्गं तस्स भारिया चित्तमाउत्ति ॥ १२९ ॥
 एसा एगा धूया ताणं जावा अण्णेषम-गुणदटा ॥
 मायेण यणममाटा विन्नाण-ममधिया कमा ॥ १३० ॥
 ततो य मए भणियं का एसा मयण-पुपणं कुणइ ॥
 एसावि का सहाए पुराओ वंसं कहेमणी ॥ १३१ ॥
 को य इमो अवलेवइ मए वेसाए तरुणओ पुरिसो ॥
 एसाइ मए पुट्ठो हसिऊण तओ इमं मणइ ॥ १३२ ॥
 एवंविह-पुच्छाहि केम तुमं मुपणु ! मं पंगारेसि ! ॥
 को जुज-मोउजो "कविण पविणारिउं होइ ॥ १३३ ॥
 न इ सुपणु ! पटम-पुत्त एरिस-पुच्छाहि साउं तसि ॥
 किउंएहि पयसेणवि साइअइ कह तु वेमूओ ॥ १३४ ॥
 एवं य लेण भणिओ लज्जाए अहोमुहो ठिअं अट्ठं ॥
 तं दट्ठु भाणुवेमो डिओ अलसंअण होऊणं ॥ १३५ ॥
 लज्जाए तसमए वेगउजंतीहि अमभोहत्तं ॥
 मैहाए तहावि निवडइ गह दिट्ठी तीए मुट्ठ-कमत्ते ॥ १३६ ॥
 भणुरायं सेवि-अमा डिट्ठी अण-सकुत्तेवि मममि ॥
 सतिउण साणिय सणिये जाव त्रियं सत्थ अल्लिगइ ॥ १३७ ॥
 सहि-अण पाउत्तेहि पुणो पुणो तरल दिट्ठि-पाएहि ॥
 मैदप-मह-विज्जए विसमिय तीए विजियति ॥ १३८ ॥
 तो तीए तरल-पंहल दिट्ठी नाणेहि जज्जर हिमए ॥
 मएउ उविट्ठा पंच वे मुमुक्षु-मरा मयण परिमुखा ॥ १३९ ॥

१ अहवसए २ विहसये ३ अकटवस ४ पुट्ठं = पुट्ठी ५ अणु-
 मणुमाणा ६ मयमि = मयमि ७ वयसं ८ अण्णेषम ९ अण्णेषम १०
 मोममाः ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३०
 ११ एसावि १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३०
 १० अहवसए ११ अहवसए १२ अहवसए १३ अहवसए १४ अहवसए १५ अहवसए १६ अहवसए १७ अहवसए १८ अहवसए १९ अहवसए २० अहवसए २१ अहवसए २२ अहवसए २३ अहवसए २४ अहवसए २५ अहवसए २६ अहवसए २७ अहवसए २८ अहवसए २९ अहवसए ३० अहवसए

एधंतरम्मि तीए सहि-निवहो निय-गिहेसु संचलिमो ।

सावि हु नाळा चलिवा पुणो पुणो मं पुडोएती ॥ १४० ॥

बलिय-गीवं तीए ससिणिह-अवंग-दिट्ठि-दोरणं ।

आपददिप पणुअ मह हिययं ज्ञत्ति अयहरिय ॥ १४१ ॥

नाउंवेहरिजंतं मह हियय तीए पय-विलग्गाइं ।

कूयंति नेउराइं पुणो पुणो कुट्टिय-पुरिसोअ ॥ १४२ ॥

मैयणत्ता सा जेती अणमिस-नयणेहिं पुंछइया ताव ।

जावुज्जाण-तेरूहि अंतरिया दिट्ठि-मग्गाओ ॥ १४३ ॥

बोडीण-दसणाए तीए मह माणमम्मि संतावो ।

दुब्बिसहो संजाओ समयं अइदीह-सासेहि ॥ १४४ ॥

अह भणइ भाणुवेगो गच्छामो निय-गिहम्मि अग्गेवि ।

एवंति मए मणिए समागया दोकि गेहम्मि ॥ १४५ ॥

तत्तो अहमाकूटो उवरिम-भूमोए ताय सयणीए ।

पासुत्तो उवविट्ठो मह पासे भाणुवेगोवि ॥ १४६ ॥

तो भणइ भाणुवेगो कीस तुम दुम्मणोअ संजाओ ? ।

मुंचसि विसाय-गम्मे सुदीहरे कीस नीसासे ? ॥ १४७ ॥

किं कुणसि अंग-अंगं दीहं नीससिय मुक्क-हुंकासे ।

भैट्ठ-ट्टिय-चणगो विव सयणीए कीस तट्ठफडसि ? ॥ १४८ ॥

किं-किपि वित्तिऊणं अणिमित्तं चेव कीस त हससि ? ।

नियय-विगण्य-वसेणं कीस पुणो दुम्मणो होसि ? ॥ १४९ ॥

नांणा-रस-संकिने नोदय-कन्वेव भोहिणवेमाणो ।

किं चिट्ठसि न य साहसि सम्भावं किंचि अग्घाणं ? ॥ १५० ॥

एवं च तेण बडुसो पुच्छिजंतेण कुमर । मे मणिये ।

आणामि नेव किं पुण मह देहं गाढमैस्सथं ? ॥ १५१ ॥

हसिऊण तेण मणियं पुव्वं चिय साहियं मए तुग्ग ।

एवंविह-महिलाणं न सुंदरं दंसणं होइ ॥ १५२ ॥

ता तीए चक्कु-दोसा एसो सव्वोवि तुग्ग संतावो ।

दोविज्जइ सा हाथं पट्टीए जेण होइ सुहं ॥ १५३ ॥

१ दोरो = पुणः । २ अग्रहिपमाणम् । ३ कुटो = इत्यानुगम्यं (H. D. 11.62) तद्वत् कुटिभो । ४ मदनातो । ५ दृष्टा (H. P. IV. 181) । ६ समयं = सह । ७ भाणुवास्थितचणक इति । ८ तट्ठफडसि = परितधससि (H. D. 7. 9) । ९ अ-गाएव । १० नाटककाव्यम् । ११ अभिनयन् । १२ असह्यम् । १३ तस्मात् तव पृष्ठे दस्तं दाप्यते येन मुखं भवेत् ।

एसा हु बंक-बंक जोयइ तुह संमुहं जेण ॥ १२६ ॥

अंगसु निवडमाणा दिट्टी एवंविहाण महिटाण ।

देहं कुणइ असत्थं अवस्स हियं अवठरोजा ॥ १२७ ॥

ततो य मए मणियं परिहास-परो सि अभे एम्व ।

पुच्छामो कोउमेणं तं पुण अज्ज विअप्पेसि ॥ १२८ ॥

तो मणइ भाणुवेगो इमम्मि नयरम्मि आधि पैयह-जसो ।

सपरो अमियमई तस्स भारिया चित्तमार्त्तत्ति ॥ १२९ ॥

एसा एमा धूया ताणं जावा अणोवम-गुणइदा ।

नामेण फणममाला विआण-समन्निय कत्ता ॥ १३० ॥

ततो य मए मणियं का एसा मयण पूयणं कुणइ ।

एसावि का सहार पुरओ वेत्तं कहेर्माणी ॥ १३१ ॥

को व इमो अवटंबइ मए वेसाए तरुणओ पुरिसो ।

एमाइ मए पुट्टो हसिउण तओ इमं मणइ ॥ १३२ ॥

एवंविह-पुच्छाहि कंस तुमं सुयणु ! मं पैसारेसि ।

को जुन-मेउजरि कंजिएण पावियारिउं सैरइ ॥ १३३ ॥

न हु सुयणु ! पटम-पुत्त हरिस-पुत्तहि छाइउं तरसि ।

किंउंएहि पयत्तेणवि छाइउजइ कह नु पैचूसो ॥ १३४ ॥

एवं न तेण मणिओ लज्जाए अहोमुहां ठिआ अहयं ।

तं दट्टु भाणुवेगो ठिओ धंल्लस्वोअ होउणं ॥ १३५ ॥

लज्जाए तस्समए बोलउजंनोवि असओइत्तं ।

मैझाए तहांनि निवडइ गह दिट्टी सोए मुह-फमठं ॥ १३६ ॥

अशुरायें तंनि-बद्धा दिट्टी उण-सक्तेवि मग्गम्मि ।

सरिउण सार्णय सार्णय जअ पियं तय्य अंतत्तवइ ॥ १३७ ॥

सहि-उण पच्छंनेहि पुणो पुणो तरठ दिट्ठि-पाएहि ।

भैरमय-मेहनइउए विसतिथ सीए किजपनि ॥ १३८ ॥

तो तीए तरठ-पंभउ दिट्ठो काणहि अज्जर हियए ।

मज्झ गविट्ठा पंचवि कुमुम-मम मगल पणिमुत्ता ॥ १३९ ॥

एधंतरामि तीए सहि-निवहो निय-गिहेसु संचलिओ ।

सावि हु बाला चलिआ पुणो पुणो मं पुलोएंती ॥ १४० ॥

बलिय-ग्रीवं तीए ससिणिद्ध-अवंग-दिट्ठि-दोरेण ।

आयइदिय पच्छन्न मह हिययं ज्ञात्ति अवहरिय ॥ १४१ ॥

नाउंयेहरिजंते मह हिययं तीए पय-विलग्गाइं ।

कूयंति नेउराइं पुणो पुणो कुंदिय-पुरिसोव्व ॥ १४२ ॥

मयणत्ता सा जंती अणमिस-नयणेहिं पुंउइया ताव ।

जावुजाण-तरुहि अंतरिया दिट्ठि-मग्गाओ ॥ १४३ ॥

घोडीण-दंसणाए तीए मह माणसम्मि संतावो ।

दुव्विसहो संजाओ समयं अइदीह-सासेहिं ॥ १४४ ॥

अह भणइ भाणुवेगो गच्छामो निय-गिहम्मि अग्हेवि ।

एवंति मए भणिए समागया दोवि गेहम्मि ॥ १४५ ॥

तत्तो अहमारुदो उवरिम-भूमीए तए सयणीए ।

पासुत्तो उवाविट्ठो मह पासे भाणुवेगोवि ॥ १४६ ॥

तो भणइ भाणुवेगो कीस तुम दुम्मणोव्व संजाओ ? ।

मुंचसि विसाय-गग्गे सुदीहरे कीस नीसासे ? ॥ १४७ ॥

किं कुणसि अंग-भंगं दीहं नीससिय मुक्क-हुंकारो ।

भैट्ठ-ट्ठिय-चणगो विव सयणीए कीस तंडफइसि ? ॥ १४८ ॥

किं-किंपि चित्तिऊणं आणिमित्तं चैव कीस ॥ हससि ? ।

मियय-विगण-वसेण कीस पुणो दुम्मणो होसि ? ॥ १४९ ॥

मोणा-रस-संकिमं मोटय-कव्वेव भौहिणवेमाणो ।

किं चिट्ठसि ॥ य ताहसि सम्भाव किंचि अग्गाणं ? ॥ १५० ॥

एवं च तेण बहुसो पुच्छिजंतेण कुमर ! मे भणिये ।

जाणामि नेव किं पुण मह देहं गाढमैस्सत्थं ? ॥ १५१ ॥

हसिऊण तेण भणियं पुव्व चिय साहियं मए तुज्ज ।

एवंविह-महिलाणं न सुदरं दंसणं होइ ॥ १५२ ॥

ता तीए चक्खु-दोसा एमो सज्जोवि तुज्ज संतावो ।

दोविज्जइ सा हाथं पट्टीए जेण होइ मुहं ॥ १५३ ॥

१ रोरो = गुणः । २ अग्रहयमाणम् । ३ कुठो = हृत्पानुगमनं (H. D. II. 62)

गङ्गा कुठिओ । ४ मदनाती । ५ दृष्टा (H. P. IV. 131) । ६ समयं = सह ।

७ अग्रशरणप्राप्त इव । ८ उच्छिजति = परित्यजति (H. D. V. 9) । ९ A.

‘अएव’ । १० मोटककाम्यम् । ११ अभिनयन् । १२ अलक्ष्यम् । १३ टरमाव

॥ तत्र पृष्ठे एतत् दृश्यते यत् सुरा भवेत् ।

नीलसिय मए भणियं संदेहो जीवियस्सैवि य अम्हं ।
 तं पुण सुदिओ भाओ य परिहासं कीस नो कुणसि ॥ १५४ ॥
 तो भणइ भाणुवेगो सम्भाव-विवज्जियस्स पुरिसस्स ।
 अन्नायाम्मि सरूवे किं काउं सक्किमो अम्हे ॥ १५५ ॥
 ताहि मए वज्जरियं साहिज्जइ तस्स जो न याणाइ ।
 तं पुण जाणंतोवि इ अलियं चिय पुच्छिसि मर्मति ॥ १५६ ॥
 एमाइ-वयण-वित्थर-वज्जरण-परायणाण अम्हाणं ।
 चूप-लया गिह-दासी आगंतूणं इमं भणइ ॥ १५७ ॥
 अच्छइ दुवार-देसे समागया तुम्ह दंसण-निमित्तं ।
 सोमलया नामेणं वर-घाई कणगमालाए ॥ १५८ ॥
 तो भणइ भाणुवेगो लहुं पवेसेह एव भणियम्मि ।
 अह सच्चिय सोमलया समागया अम्ह पासम्मि ॥ १५९ ॥
 कय-उवयारा ताहे उव-विट्ठा भणइ सायरं वयणं ।
 एगतं कुणह तओ चूपलया पेसिया तत्तो ॥ १६० ॥
 भणियं सोमलयाए सरणागय-वण्डला जओ सुयणा ।
 परितायह परितायह ममं तओ भीम-वैसणाओ ॥ १६१ ॥
 हरिसाऊरिय-हियएण ताहे एवंविहं मए भणियं ।
 कत्तो भदे ! वैसणं, सा भणइ कुसुमबाणाओ ॥ १६२ ॥
 ईसीसि विहसिऊणं वज्जरियं ताहि भाणुवेगेण ।
 कडकडिय-सव्व-सधिं गेय-लायनं तुह सरारे ॥ १६३ ॥
 निन्नट्ट-दत्त-पंतिं सिय-केस-हसत-नील-सोहिछं ।
 दूर-पलंबिर-वलि-वलय-सहिय-सिहिण्हिं बीभच्छं ॥ १६४ ॥
 ददट्ठण भीय-भीओ दूरं दूरेण वच्चइ अणंगो ।
 तत्तो कह तुज्ज भयं जराए जज्जरिय-देहाए ? ॥ १६५ ॥
 सोमलयाए भणियं मा मं उवहसमु सुणमु वुत्तंतं ।
 जह कुसुम-आण-विहियं परंपराए मह भयति ॥ १६६ ॥
 उज्जाणाउ कीलियं समागया निय-गिहे कणगमाला ।
 विच्छाय-वयण-सोहा विट-प्पगहिया ससि-कलज्ज ॥ १६७ ॥
 तत्तो य मए पुट्ठा कीस तुमं पुत्ति ! विमण-दुम्माणिपा ? ।
 न य तीए किंचि सिद्धं मुदीहरं नयरि नीलसिउं ॥ १६८ ॥

अंसु-जल-धूरियाई नयणाई कयाई दीण-वयणाए ।
 ततो य मए पुट्ठा तीए सही हंसिया नाम ॥ १६९ ॥
 तीए भणियं अवे ! उज्जाणं अज पाविया अम्हे ।
 पूइय मयणं बाहि नीसरिया जाय ता दिट्ठो ॥ १७० ॥
 कोउगवक्खित्त-मणो उवविट्ठो भाणुवेग-पासम्मि ।
 पच्चक्खोव्व अणंगो एगो तरुणो महाभागो ॥ १७१ ॥
 तं दट्ठूणं एसा जाया निष्फन्द-लेयणा सहसा ।
 आसत्ता तव्वयणे आलेक्ख-गयव्व निवेट्ठा ॥ १७२ ॥
 सैवंगिओ इमीए अणिमिस-दिट्ठोए जौइओ स युवा ।
 न य तेण इमा दिट्ठा कोउगवक्खित्त-चित्तेण ॥ १७३ ॥
 तो तस्स नयण-गोयरमपावमाणा सलज्ज-मुह-कमला ।
 दोहंग-दूसियं पिव अत्ताणं मन्नमाणव्व ॥ १७४ ॥
 कि-किपि चित्तिऊणं भणइ सहीओ । इमम्मि चूय-दुमे ।
 कोलामो ताव खणं अधिय अंदोलयं अम्हे ॥ १७५ ॥
 एवे ताहिं भणिए तहेव संपाडियम्मि एसावि ।
 गुरु-सरेण सहीओ आसन्नाओवि वाहरइ ॥ १७६ ॥
 जइ एसो मह सइ सोऊणं संमुह पलोएउजा ।
 होउजामि ता कयथा ईइ आसाए तडिउजती ॥ १७७ ॥
 तं पेक्खिऊण य मए परिहास-यसेण जपिय एयं ।
 आसन्नपि सहि-जणं उच्चुच्चं कीस वाहरसि ॥ १७८ ॥
 कोउगवक्खित्त-मणो एसो तुह देइ नेय पडिवयणं ।
 तं वपणं सोऊणं सैविलक्खा किंचि संजाया ॥ १७९ ॥
 एयंतरम्मि दिट्ठा तेण जुवाणेणऽणंग-रूवेण ।
 सैज्जस-हरिसेहिं इमा ताहि अउव्वं रसं पत्ता ॥ १८० ॥
 तेणालोइयमेत्ता सोहग्ग-समानियं च अप्पाणं ।
 जीवियमवि स-कयत्थं मन्नंता पुलइय-सरीय ॥ १८१ ॥
 अवरंडइ सहि-नियहं उच्चं संलवइ हसइ अनिमित्तं ।
 पायंगुठेण महिं विलिहइ केसे य संजैमइ ॥ १८२ ॥
 एमाइ सैवियारं चेडंता कीळिऊण खणमेगं ।

१ B युगमम् । २ सर्वाङ्गीणः (H. P. II ५51) । ३ दष्टः । ४ दोहग =
 दुर्भाग्यम् । ५ B युगमम् । ६ सर्वाः । ७ A इति । ८ सैविलक्खा । ९ तावस-
 र्वाभ्याम् । १० अवरंडइ = परिभते = आलिङ्गति (H. D. I. 11) । ११ संयम-
 यति । १२ सविकारम् । १३ B चिं ।

मयण-नर-विहुरियंभी इहागया एरिसा जाया ॥ १८१ ॥

एवं च हंसियाए मणियम्मि पुण्णोवि सा मए पुट्टा ।

को सो पुरिसो हंसिणि !, कहियं सच्चंपि मह तीए ॥ १८४ ॥

सोहण-ठाणे रामो पुत्ताए, चितितं गया पास ।

तीए दिट्ठा य मए सयणीय-गया कणगमाला ॥ १८५ ॥

आपंदुर-मुह-कमला सुदाह-सासेहि सोसिय-सरीरा ।

कहकहवि डु निय-जीयं महया किच्छेण धारंती ॥ १८६ ॥

पिय-विरह-जलण-आलवलांहि संताविपाए बरईए ।

हारो चंदण-पंकां मुम्मुर-सरिसोण पाडिहाइ ॥ १८७ ॥

स्वांयव्व मुणालाई नालिणि-दलाइंपि जाल-तुल्लुइं ।

भंगार-राति-सारेसा पौडिहासइ इंस-तूलांवि ॥ १८८ ॥

पुट्टा न देइ मयणं आलवइ न सहि-जणं सिणिद्धंपि ।

झाणोवगया वर-जोगिणिव्व जाया विगय-चेट्टा ॥ १८९ ॥

पिय विरह-पिसाएणं गाहिया गय-चेवणावि डु सहीहिं ।

आसासिअइ वरई सुंदर ! तुह नाम-मंतेहि ॥ १९० ॥

पिय-विरह-पोडिय तं तुडि-जय-निय-जीवियं मुणैऊणं ।

सदुक्क-दुक्खिया इ समागया तुम्ह पासम्मि ॥ १९१ ॥

एव कुमुमसराओ अइगरुप आगव महं वसणं ।

जं तीए दुक्खियाए अहंपि अइदुक्खिया चेव ॥ १९२ ॥

सा सुययु ! कणगमाला जा सा नीसास-सोसिय-सरीरा ।

आसासिजउ वरई जाव न सासा सेवणंति ॥ १९३ ॥

उडु कुणमु किंजुवार्य जाव न नीसरइ जीवियं तीए ।

गय-जीवियाए पप्पय किं काही लावय-रसेण ? ॥ १९४ ॥

तव्वपणं सोऊणं तइया अह रौंय-उत्त । मे मयियं ।

एयंवि न जाणामो का एसा कणगमालावि ॥ १९५ ॥

ता पुच्छ माणुवेमं पधुय-वयुम्मि गहिय-यरमय ।

अम्हे पुण पाटुपया अंवाणुपा एय वयुम्मि ॥ १९६ ॥

अह मणइ माणुवेगो अम्हेवि डु नेव जाणिमो किंवि ।

तो मणइ सोमलया सोत्तय एसिं वपणं ॥ १९७ ॥

१ आपण्डुरम् = ईश्वरगण्ड । २ वरावकाः । ३ मुमुटः = मुरगिणः । ४ उरल-
सम्बादि । ५ प्रत्येमाकते । ६ दुट्टिः = संकटः (इ. अ. ४. १०५) । ७ हासा-

(इ. अ. ४. ११. १) । ८ आवाहयताम् । ९ अयःपन्ते । १० उरप्रपुत्रः । ११ अवाटः ।

१२ असुरया वदितम् ।

हरिऊण तीए हिययं दिह्वा-वाणहि पहरियं अगे ।
तुदि-गय-जीयं काठें तें संपइ अयाणुओ जाओ ॥ १९८ ॥
कंठ-गय-जीवियासा तुह विरहे मरइ नत्थि संदेहो ।
अयणेंतें अवलंबिय तें चिद्धसि निदोओ मइ ॥ १९९ ॥

अर्थ ५ ।

सो जय जणो निवसइ रक्कड़ सो आपरेण तें गेह ।
तीए मगमि वसंतो किं निदय ! तं मणें दहासि ॥ २०० ॥
हरिऊण तीए हिययं संपइ चोरोअ निहवेमाणो ।
न तु छुटसि मुयणु ! तुमं किंचि उवायं विचित्तमु ॥ २०१ ॥
तसो य मए भणियं अम्मे ! तं चव साहमु उवायं ।
एयं पपरिपममि जे पुत्तं अन्ह काउं जे ॥ २०२ ॥
भणियं सोमउयाए चित्तं पत्तं य पैद्य-निमित्तं ।
पइयमु जेण चित्तं सधोरइ सा तयें दटु ॥ २०३ ॥
तसो य मए लिहिया पत्ते नलिणीओ तीए पउममि ।
मोत्तूण सेंस-कुमुने निटीयमाणो अली लिहो ॥ २०४ ॥
हिट्टे य तस्स लिहिया एसा गाहा उब्बैनय-स्सेण ।
निय-भाव-सूयण-परा पण्डनया तया कुपर ॥ २०५ ॥
तह कहवि परिट्ठयिं आलेणो नलिणीए परिमले हियए ।
ऐगणुपयणं जह तस्म केवल सेंस-कुमुनेमु ॥ २०६ ॥
तं च बहु-वत्त-अग्गे काउं तो पेमिओ सगंघो ॥
चूवउयाए हत्थे दावि गया तीए पाममि ॥ २०७ ॥
तसो तयंतराओ चूवउया आगया इमें भणइ ।
एतां विणिगया हे पत्ता य कमेण तग्गेहे ॥ २०८ ॥
मच्चय मुट्ठिया इय गिलिया इय मुयणु ! गुरु-विसाण ।
दिट्ठ उ कणममला विममवचंत्तरं पत्ता ॥ २०९ ॥
तीए सहीहि भणियं ममागया चित्तंग-दूइसि ।
अह ता तुह नामस्मर-औपजग-उट्ट सुदीया ॥ २१० ॥

१ अजमलम् = पद्मम् । २ अ = उप । ३ निदयः । ४ निदुःखः =
अजमलम् । ५ कुमुने = कुम्भके । ६ अग्गा = अग्गा (B. D. E. S) । ७ अजमलम् =
विष्टम् । ८ चंघं = अजमलम् चंघंवाक्ये (G. P. १७०) । ९ अ = हे, अयः ।
१० अणुपयणं = अणुपयणं (B. D. E. S) । ११ अजमलम् = अजमलम् = अजमलम् ।
१२ अ = हे । १३ अजमलम् = अजमलम् = अजमलम् ।

क्षति निर्विद्वता ततो पौंसिय मं लाञ्छयान् मणयंति ।
 ताहे समाप्पिओ से तंबोलो सहारिसं गहिओ ॥ २११ ॥
 गहियत्थाए भणियं केणेसां पेसिओ म्ह तंबोलो १ ।
 मे भणियं तुह सुंदरि ! मणोहरेणं पिययमणं ॥ २१२ ॥
 तोए भणियं कजा अहति कह मञ्ज पिययमो भरे ! १ ।
 मे मणियं नणु होही अह सा अफुडक्खरं भणइ ॥ २१३ ॥
 कह मौमि ! अट्ठाए एत्थियमेत्ताणि मञ्ज पुत्ताणि ।
 जं सां मत्ता होही दसणेमिधं पि अइडुलहं ॥ २१४ ॥
 एत्थियमेत्तं भणितं अंसु-जल्लुक्खण-लायणा क्षति ।
 नीसास मोत्तुणं गय-चेट्ठा सा पुणो जाया ॥ २१५ ॥
 ततो सहं हि भणिय साहेज्जसु तस्स निग्घिण-मणस्स ।
 जह-दिहं हि सक्खं इमां अइगख-पेम्माए ॥ २१६ ॥

अर्थ ५ ।

जइ कहवि ताव बोलेइ रयणी कुसलेण ता पमायम्मि ।
 टज्जाणाम्मि गयाए दायब्बं दंसणांममीए ॥ २१७ ॥
 तदंसणेण जावइ न अजहा एम निच्छओ अम्ह ।
 एवं बहुहा भणिया समागया तुम्ह पासम्मि ॥ २१८ ॥
 एवं धूपलयाए भणिय सोऊण तीए वुत्तंत ।
 दुगुणतरां मे जाआं तव्विहं गख-सतावो ॥ २१९ ॥
 जइ मरिहा सा बाला कहवि इ गुरु-विरह-तापिया हंदि ! ।
 एएण निमित्तेणं ता मञ्जवि आगयं मरणं ॥ २२० ॥
 अहया सिणेह-जुत्ता जइ सा ता कीस मञ्ज पडिक्खणं ।
 नवि दिसें, ता मजे मंद-सिणेहा उ मइ तवरि ॥ २२१ ॥
 जइवि इ सा निन्नेहा तहवि मणं मञ्ज तीए विरहम्मि ।
 पजलिय-जलण-समुज्जल-जालोत्तिहं पडिहाइ ॥ २२२ ॥
 नयणेहि पुंलइया सा ताइ चिय दहउ एस पिय-विरहो ।
 हियएण किमवरहं जेण तयं निदयं दहइ १ ॥ २२३ ॥
 अन्नेण कय अन्नो न भुजए अत्थियमेरिसं वयणं ।
 सा दिट्ठा नयणेहि जाआ हिययस्स सतावो ॥ २२४ ॥

१ दृष्टा । २ मनाइ (H. P. II. 169) । ३ अहया आमन्त्रणेऽप्ययम्

(H. P. II. 195) । ४ अपुण्यायाः । ५ अण्येत्तं । ६ उण्णुल्लं = पूर्वम्

(H. D. I. 92) । ७ मच्छति (H. P. IV. 162) । ८ मरिभति । ९ विरहा ।

१० आलितं = आकृष्टम् । ११ दृष्टा (H. P. 7) ।

रोवंतु नाम तं जणमपेच्छमाणाणि ददद-नयणाणि ।
 तं हियय ! किं विमूरसि सार्हाणे चितियव्वम्मि ? ॥ २२५ ॥
 नयणेहिं जोइया सा हियएण कओ य गरुय-पडिबंघो ।
 सरिसेधिं हु अवराहे विरहो हिययं ददं दहइ ॥ २२६ ॥
 एत्थंतरम्मि सूरौ भमिऊणं भुवण-मंडलमसेसं ।
 अत्थ-गिरि-मत्थंय-त्थो जाओ अद्वाण-खिन्नोव्व ॥ २२७ ॥
 निट्ठुर-करेहिं भुवणं इमेण सतावियंति रोसेण ।
 नउजइव अत्थ-गिरिणा सीसाओ ढालिओ सूरौ ॥ २२८ ॥
 नाऊण सूर-पडणं अणुलगा उवारे अत्थ-सेलस्स ।
 रोसेणव रत्त-मुहा समागया क्षत्ति अह संझा ॥ २२९ ॥
 तयणंतरमंभारिय-दिसि-वळया नवरि आगया रयणी ।
 पयडिय-तारय-निबहा कोसिय-हुंकार-भीसणया ॥ २३० ॥
 ताव य खणंतराओ निन्नासिय-बहल-तिमिर-संघाओ ।
 भाणिणि-माणुम्महणो विस्थरिओ सत्ति-कर-निहाओ ॥ २३१ ॥
 मयलंछण-पवणेणं गाढं संधुक्किओ विमोयगी ।
 संताविउ पयत्तो मह हिययं ताइं सय-गुणियं ॥ २३२ ॥
 अह चित्तिउं पयत्तो अमयमओ सुम्मई इमो चंदो ।
 नवरं तव्विरहे अज्जे विज्जु-पुंजावमो जाओ ॥ २३३ ॥
 हे हियय ! कीस उज्झसि उव्वेव कीस कुणसि भेच्चत्थं ? ।
 दुल्लह-जणम्मि रागं पढमं चिय कीस ते कुणसि ? ॥ २३४ ॥

अर्थ ४ ।

जो किर करेइ नेहं तस्सेव य हियय ! 'रिचिउं सुत्तं ।
 दूर-ठिओवि जो दहइ भाणसं तम्मि को रागो ? ॥ २३५ ॥
 सो चिय बुंम्मइ हियए सो चिय अइनिट्ठुरो दहइ देहं ।
 कस्स कहिज्जइ वत्ता सरणाओ भयम्मि उम्भूए ? ॥ २३६ ॥
 किं ममे होज्ज दियहं जैम्मी उय्योव्व मग्ग हत्थम्मि ।
 मेण-निव्ववणो तीए कमलोयर-कोमलो हत्थो ॥ २३७ ॥
 अच्छुद सा दूरे चिय पाणिग्गाहणाइयं तु सह तीए ।

१ विमज्जस (II. P. IV. 106) । २ सोसाओ ढालिओ = शीर्षात् पातितः । ३
 कोरिहो पृष्ठः । ४ भाणिनोमानोन्मयनः । ५ निहाओ = समूहः (II. II. IV. 49) ।
 ६ प्रदीप्तः (II. P. IV. 152) । ७ B विरहगी । ८ धूयते । ९ दशसे । १० अक्ष-
 रम् । ११ रट्ठु = रागं कर्तुम् । १२ उज्झते (II. P. IV. 245) । १३ यरिमन् ।
 १४ मनोनिर्वापनः = संतापपहारी ।

अम्हाण मणो-देइयं दंसणयावि दुल्लहं मन्ने ॥ २३८ ॥

किं मञ्ज जीविणं किंवा मह हंदि । मणुप-जम्मेण ।

जो विरह-दुख-समणं तीए वयणं न पेच्छामि ! ॥ २३९ ॥

अहवा चूयलयाए भणिणं मविस्सई पमायम्मि ।

तीए सह दंसणयं अणुकूलो जइ विही होही ॥ २४० ॥

गुरु-विरह-जलण-जालावलीहि संतावियस्स हिपयस्स ।

अन्नो नस्थि उयाओ पिय-दंसण-ओसहं मोत्तुं ॥ २४१ ॥

एमाइ-धिगप्पेहि पणट्ट-णिदस्स मञ्ज सा रयणी ।

अउ-जामावि हु तइया जाम-सहस्सोयमा जाया ॥ २४२ ॥

असरिस्स-दूसहं-संताव-तावियं कहवि माणसं मञ्ज ।

फुडमाणोपे न पुई मन्ने तईसणासाए ॥ २४३ ॥

सीयल-कर-नियेणवि संताव कंडिडं मह अंततो ।

अह लज्जिउठव्व चंदो आय-गिरि पाविओ ततो ॥ २४४ ॥

पप्पूस-गयवरुम्मूलियाए उडीण-ससि-विहंगाए ।

रयणि-लयाए गलंतिथ कुमुमाइ तारय-निहेर्ण ॥ २४५ ॥

अह इंद-दिसा सहसा केसुय-मुय हुंड-सच्छहा जाया ।

आसन्न-सूर-मंडल-वज्जरणयंवे खेयस्स ॥ २४६ ॥

पडिबोहिय-कमल-वणो पसरिय-खर-किरण-पूरिय-दियंतो ।

मेलिय-रंहंग-शुपलं तदर्णतरमुग्गओ स्रो ॥ २४७ ॥

एत्थंतरम्मि अट्ठयपि समुट्ठिऊय

किं पंभायतणयं करिडं पंयतो ।

ओ सुप्पइह ! तइया देइयाइ होही

सईमणह इइ पहिड्ड-मणो पैमां ॥ २४८ ॥

साहु-धणेसर-विरइय-मुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।

रागग्गि-दंस-वित्तर-पसमण जळ-मंत-भूपाए ॥ २४९ ॥

एसोवि परिसमणइ विरहे सूरुगमोत्ति सुपसिद्धो ।

सुर-सुंदरि-नामाए कहाए तइओ परिच्छेओ ॥ २५० ॥ ७५० ॥

॥ तृतीयः परिच्छेदः समाप्तः ॥

अह भोओ भाणुवेगो समागओ एहसिओ ममं भणइ ॥

गम्मउ उज्जाणम्मि चूयलपा-वपणमणुसरितं ॥ १ ॥

हरिसाउरिय-हियएण ताहि एवेति जपमाणेण ।

तक्कालुचियं जाव य कायब्बं कउमारद्धं ॥ २ ॥

एत्थंतरम्मि निमुओ मंगल-तूरस्स गहिर-निग्घोसो ।

पुट्ठो य मए भाया कत्थ इमं वज्जए तूरं ? ॥ ३ ॥

सो भणइ भाणुवेगो सम्मं जाणे न कारणं एत्थं ।

नवरं अमियगइ-गिहे भौविज्जइ एम तूर-रत्तां ॥ ४ ॥

अह चित्तिं य मए किं आसन्न-पिया-समागमस्सावि ।

अम्महिओ संतावो कुरइ य-रामं तह्य नयणं ? ॥ ५ ॥

ता भवियम्भं केणवि एत्थ नणु कारणेण ताहे मए ।

चूयलया बौहरिया समागया अह इमं भणिया ॥ ६ ॥

काथ इमो तूर-रत्तां केणव कउजेण, सम्ममुवलम्भ ।

आगतूणं भदे ? सिग्घं चिय कइसु अम्हाणं ॥ ७ ॥

गतूणं चूयलया खणंतरावो समागया, धणियं ।

विष्णाय-वपण-कमळा पुट्ठा य मए इमं भणइ ॥ ८ ॥

एत्तो विणिग्गयाए अमियगइ-गिहस्स दार-देसम्मि ।

भूरि-जण-संकुलम्मी मए न लह्हे पवेसोवि ॥ ९ ॥

तत्तां य वंधुदत्तो पैथुय-वाधुम्मि पुच्छिया भणइ ।

वरणम्मि एस भइ ! महोच्छवो कणममालाए ॥ १० ॥

सिरि-गंधराहण-सुओ गंगावत्तम्मि खयर-नयरम्मि ।

नहवाहणोत्ति सुम्मइ तस्स विईन्ना कणममाला ॥ ११ ॥

एवं विवैणिज्जणं समामया एत्थ तुम्ह पात्ताम्मि ।

कैन्न-कहुपेपि तुम्हं साहिज्जइ मैद-भागाए ॥ १२ ॥

तीए वयणं सोउं धसत्ति गुरु-भोगगरेण पहओ हं ।

मुच्छा-निमीलियच्छो पडिओ भूमिए गय-चेदंढे ॥ १३ ॥

घणसार-सार-गोसीस-मीस-सडिलेण तौहि संसितो ।

सुकुमार-तौअवेदय-सीयल-ववणेण मय-मुच्छो ॥ १४ ॥

१ आता । २ अनुसृत्य । ३ SEE NOTE P. 31 । ४ भाष्यते = सेमाध्यते । ५

व्याहता । ६ उपलभ्य = विज्ञाय । ७ पत्युयवत्तुम्मि = प्रस्तुतवस्तुनि । ८ वितीर्णा ।

९ विभाव । १० कर्णकटुकम् । ११ अ चित्तो । १२ अ ताहे । १३ वालहन्वट =

व्यवनम् ।

परिचितितं पयसो पच्छह दुब्बिहिय-विहासियं विहिणो ।
पिय-संग-मणोरह-भंसणम्मि उज्जुत्त-चित्तस्स ॥ १५ ॥

अहवा ।

अन्नह परिचितिज्जइ सहरिस-कंदुज्जएण हियएण ।
परिणमइ अन्नहचिय कज्जरंभो विहि-वसेण ॥ १६ ॥
कथ इमा कथ अहं अन्नोन्नं कथ गरुय-अणुरागो ।
नवरं हयास-विहिणा सन्नं चिय अन्नहा विहियं ॥ १७ ॥
पुब्बपि इ जइ बुद्धी एरिसया आसि तुज्ज रे दिव्व ।
ता कह मह पढमं चिय तीए सह दंसणं विहियं ? ॥ १८ ॥
काऊण दंसणं गरुय-राय-सहियं हयास ! रे ! दिव्व !
अन्नथ तं मयच्छि जौडंसो किं न उज्जिहसि ! ॥ १९ ॥

अपिय ।

नयणाण पडठ वज्जं अहवा वज्जस्स वीडितं किपि ।
अमुणिय-जणेवि दिट्ठे अणुबधं जाणि कुव्वंति ॥ २० ॥
खण-परिचिम-दुल्लह-लोप-कारणे कीस हियय ! तं मिहेसि ! ।
मुंचसु गरुय-विसायं विवरीओ हय-विही जेण ॥ २१ ॥
एरिस-दुब्बिसंहवि इ संजाए हियय ! गरुय-दुक्खम्मि ।
वज्ज-घडियं व मने जं नवि सैय-सिक्करं जासि ॥ २२ ॥
एमाइ-बहु-विगण्यं चित्तेमाणस्स गरुय-सोगस्स ।
तभिरहे-दूमेय-माणसस्स तइया महं कुमर । ॥ २३ ॥
पुणरीवे सा सोमलया समागया किंचि हरिसियाव मणे ।
उवविट्ठा मं दट्ठुं सुट्ठुं विसायाउरं तइया ॥ २४ ॥
सा भणइ कीस सुंदर ! दीससि त दुम्मणोव्व अच्चयं ।
मुणितं वरणय-वत्तं, ताव निसामेसु मह वयणं ॥ २५ ॥
भणियं च मए अज्जवि किं आसा फाव अत्थि अम्हाण ।
वज्जरसि जेण एवं सोमलए !, ताहि सा भणइ ॥ २६ ॥
तुह विरहे मय-चेट्ठं दट्ठूण ताव कणगमाळं तु ।
चूपलया केहम्मि पट्ठविवा तुम्ह पासम्मि ॥ २७ ॥

१ अंधन = भासनम् । २ हर्वेण सदित्ता या कण्डूः = अभिजातपतिरेकलक्ष-
णेन । ३ देव ! । ४ A देव । ५ ताम् । ६ मृणाक्षम् । ७ योजयन् । ८ यद्व
(H. D. VII, 29) । ९ अमुणिओ = अम्हाणः । १० मेपये = रिगदधि । ११
शातपीठं = शातपत्रम् । १२ A °दृष्टुं । १३ वृषिर्व = दाविवं (H. D. IV, 21)
वीडितम् । १४ B युगम् । १५ वर्यं = दाः ।

सावि इ सहीहि कहवि तुह संगम-सूयगेहि वयणेहि ।
आसासियावि वरई तुह संगमपावमाणा उ ॥ २८ ॥
खणमेतं मुच्छिज्जइ उट्ठियइ पुणोवि मुंयइ हुंकारे ।
गायइ हसइ य वेवई रोवइ य खण्ण उत्तसइ ॥ २९ ॥
गह-गहिया इव बाला असमंजस-चेट्टियाइ कुणमाणा ।
हसियावि सहि-जण्णं नवि जाणइ किंचि हय-हियया ॥ ३० ॥
सं पेक्खिऊण य मए विचितियं जाव मुंयइ नो पाणे ।
गुरु-अणुरागा एसा ताव उवायं विचितेमि ॥ ३१ ॥
तत्तो तय्मुत्तंतो कहिओ गंतूण चित्तमालाए ।
तज्जणणीए उ मए एगंत-गयाए सन्धोवि ॥ ३२ ॥
विनाय-सरूक्खा पासे आगम्म कणगमालाए ।
वज्जरइ चित्तमाला कीस तुमं पुत्ति ! उव्विगा ! ॥ ३३ ॥
अच्छसि ओसम-मुही भणियावि इ कीस देसि नालायं ! ।
मुह-सज्जं चव इमं मा पुत्ति ! विसायमुन्वहसु ॥ ३४ ॥
अग्गहाण चित्तमाणू आंयत्तो तं च पुत्ति ! कन्ना सि ।
उचिओ य चित्तवेगो रूवेण कलाहि जं तुज्ज ॥ ३५ ॥
तस्स य उवरिं जाओ अणुरागो तुज्ज तेण सन्धं पि ।
अणुकूलमिणं जायं मा चित्तमु अज्झा वण्ठे ! ॥ ३६ ॥
किं तुह पुत्ति ! जणमां गगावत्तम्मि खयर-नयरम्मि ।
पासम्मि गधवाहण-विज्जाहर-राइणो इ गओ ॥ ३७ ॥
आगच्छउ सो सिग्घं कुसलेण ताहे मुज्झ धीवाह ।
महया विच्छेइणं कारिस्सइ चित्तवेगेण ॥ ३८ ॥
एसोवि चित्त-मासो वित्ते प्पाउत्ति लैब्भिही लमां ।
सिग्घं चिय पुत्ति ! तुमं मा काहिसि किंचि उँवेवं ॥ ३९ ॥
एवं निय-जणणीए भणिया सा विगय-विरह-संताया ।
जाया मँणयं सेया समुट्ठिया ताहे से जणणी ॥ ४० ॥
एधंतरम्मि सहसा समागओ ताओ खयर-नयराओ ।
अमियगई से जणओ कय-विणओ परियणेणसो ॥ ४१ ॥

१ सङ्गं=संगमम्, अप्राप्नुवती । २ मुञ्चति । ३ वेपथे=कम्पते । ४ ३ दुग्गम् ।
५ ३ तिमूभिः कुलम् । ६ ३ पिक्खि । ७ प्राणान् । ८ अपसमम्=खिणम् । ९
आवसः=आधीनः । १० SEE NOTE P II । ११ वृत्तप्रायः=सदप्रायः । १२
रूपये । १३ उव्वंवे=उद्देगः (H.P IV 222) & १४ मजाक् । १५ स्वस्वा ।

ण्हाय-विठितो मुक्तो उयविट्टो उवरिमाए भूमीए ।
 अहयंपि चित्तमाला-सहिया तत्थेय संपत्ता ॥ ४२ ॥
 कुसल-पडत्ति पुच्छिय निय-दइयं ताहे चित्तमालाए ।
 निय-धूयाए पडत्ती सन्वावि डु तत्त अक्खाया ॥ ४३ ॥
 'से' सोउं अभियगई साम-मुहो तक्खणेज संजाओ ।
 मणइ अहो ! अइगएयं समागयं अम्ह वसंणंति ॥ ४४ ॥
 तो मणइ चित्तमाला पिययम ! किं कारणं नु वंसणस्स !
 तत्तो य अभियगइणा यज्जरियं पिययमे ! सुणसु ॥ ४५ ॥
 नर-वइ-कज्जेणेतो गंगावत्तम्मि तम्मि नयरम्मि ।
 सिरि-मंधवाहणस्स ओ पासम्मि गओ अहं तइया ॥ ४६ ॥
 कय-विणओ उयविट्टो अत्थाण-भायस्स राइणो पासे ।
 संमासिएण य तओ निवेइयं राय-कज्जं से ॥ ४७ ॥
 एत्थंतरम्मि सुंदरि ! पडिहार-नियेइओ अणुन्नाओ ।
 अत्थाणम्मि पविट्टो एगो विज्जाहर-कुम्मारो ॥ ४८ ॥
 विहिय-पणामो रणो पारदो एरिसं स वज्जरितं ।
 विज्जाहराण राया वेयइदं आसि जो देव ! ॥ ४९ ॥
 संसिद्ध-सयल-विज्जो समुरासुर-अणुप-त्ताय-विक्खओ ।
 सुरवाहणंति नामं विज्जाहर-चक्खइति ॥ ५० ॥
 अवमाण-यज्जियं जो विज्जाहर-राय-लच्छिमणुइविउं ।
 विक्खाय-जसं पुत्तं नियय-पर टाविठ्ठण तुमं ॥ ५१ ॥
 संसार-वास-भीओ नाठ्ठण असारयं विभूईए ।
 रज-सिरि अयउच्छिय पडग-लमां जरे-तणव ॥ ५२ ॥
 सिरि-उसहनाह जिणवर-वज्जरियं सध्य-विरइ-रुजं जो ।
 चारित्त पडिवन्नो चित्तंगय-मुण्णि-वर-समीवे ॥ ५३ ॥
 गहणा-उसंवण-रुयं सिकउ अन्मासिय गुरु-समीवम्मि ।
 अहिय-मुओ पडिवज्जिय एगस्स-विहार-पटिमं सो ॥ ५४ ॥
 छट्ठ-उट्ठम-दसम-दुषालमाइ-नाणाविहे तवो-कम्मे ।
 उँगुत्तो विहरतो गामागर-मंडियं वमुहं ॥ ५५ ॥
 संपत्तो एत्थं य वेयइदं चित्तकूट-सिहरम्मि ।
 तुम्ह पिया सुरवाहण-विज्जाहर-मुणिवरो अज्ज ॥ ५६ ॥

१ आहवता - कविता । २ अहयं - अहम् । ३ अकारतयम् । ४ अरं गह -
 अरुणा । ५ अरत्तायि । ६ अधिगुणः - विज्जितपुत्रः । ७ अणुपुत्रः -
 ८ उज्ज्वलः । ९ अ - अहम् ।

पडिमा-पडिवन्नरिसह सुक्क-ज्जाणेण खेविय-मोहस्स ।

छेयाओय-पयासं उप्पन्नं केवलं तस्स ॥ ५७ ॥

तत्तो य तस्स वयणं सोऊणं गंधवाहणो राया ।

हरिस-वस-विपसियच्छो मणइ तयं सायरं एवं ॥ ५८ ॥

मो आगच्छसु संगम ! आसन्नो, अज्ज ताव-वत्ताए ।

सेहलीकयं म्हा जीयं केवल-उप्पत्ति-गम्भाए ॥ ५९ ॥

स-सरीर-परिहियं सो सब्बं आमरण-वत्थमाईयं ।

॥ विलेइय तस्स सरीरे तत्तो भेडारियं मणइ ॥ ६० ॥

अद्द-तेरस-फोडी पवर-सुवन्नस्स देसु एयस्स ।

पीई-दीणं तत्तो तहत्ति संपाडियं तेण ॥ ६१ ॥

तयणंतरे च राया विग्गाहर-नियर-परिगमो चळिओ ।

जणयस्स चित्तकूडे भत्तीए वंदण-निमित्तं ॥ ६२ ॥

विजा-विरइय-वर-विमाण-आरूढ-परियणाणुगओ ।

मुह-नेवत्थ-विराइय-नायर-जण-परिगमो सहसा ॥ ६३ ॥

तेण सहिओ अहंपि इ चळिओ मुणि-गाय-वंदण-निमित्तं ।

अह सब्बे संपत्ता आसन्ने चित्तकूडस्स ॥ ६४ ॥

चउविह-दैव-निकायं निर्घयंतं दददु चित्तकूडम्मि ।

सविसेस हरिसिय-मणो विपसिय-मुह-पकओ राया ॥ ६५ ॥

सिग्घतरं गंतूणं बहु-जण-परिवारिओ पयत्तेण ।

मुर-कय-केवलि-महिमं धुव्वंतं दिव्वं-मारीहि ॥ ६६ ॥

इददूण मुणि-वरं ॥ काऊण पयाहिण च तिकेतुत्तो ।

बहु-माण-वस-समुट्ठिय-रोमंच-वैयचिय-सरीरो ॥ ६७ ॥

भूमि-तल-लुलिय-मैउडं पंचमं करिय ताहे पणिपायं ।

पहरिस-गळंत-नयणो अह एवं धुणिउमादत्तो ॥ ६८ ॥

जय जय जीव-दया-वर ! सुक्क-ज्जाणेण-देइद-कम्म-वण !

भोय्ठिज-भय-निबंधण ! जाइ-जरा-भरण-दुक्ख-हर ! ॥ ६९ ॥

उप्पज-विमल-केवल-उवलद-संमत्थ-णेय-सन्मान ! ।

सासय सिव मुह-साहण ! पत्त-अहक्खाय-चारित ! ॥ ७० ॥

१ क्षपित-मोहस्य - निर्णयितमोहनीयकर्मणः । २ अजवमि, कुलकम् । ३ छफ-

भोक्तम् । ४ विरचय्य - परिष्ठाप्येत्यर्थः । ५ भाष्ठाभातिकम् । ६ जीनिदानम् । ७ अ-

नुगमम् । ८ निपंतन्तम् । ९ स्तवमानम् । १० अ-देवादि । ११ त्रिः । १२ चयं-

विषय - वयाधितम् । १३ वंशिव (याचित) । १४ मउडो = मुकुटः । १५ पणिपातं =

वमस्तम् । १६ इतोतुम् । १७ अ-चतस्रोभिः कल्पकम् । १८ छमरयं = वमस्तम्

- मयवं ! अणाइ-निहणे परिम्ममंताण भव-समुदम्मि ।
 दातं हत्थालं व अम्ह समुत्तारणं कुणसु ॥ ७१ ॥
 एवं थुणिऊण मुणि मुणि-मुह-कमल-निहिय-मण-नयणो ।
 उवविट्ठो धरणीए नासत्ते नाइदूरम्मि ॥ ७२ ॥
 एत्थंतरम्मि मुण्णणा परत्थ-सपायणेक्क-रसिएण ।
 गंभीर-मारईए पारद्धा देसणा एवं ॥ ७३ ॥
 अइदुलहं मणुयत्तं असार-संसार-सागर-गयाणं ।
 कुगईण पडर-मावा स-कम्म वसगाण जीवाणं ॥ ७४ ॥
 सपि हु जराभिभूयं आत्तासो रोग-सोग-वाहीणं ।
 सारि-माणसाणय-दुक्ख-संपाय-व-लियंति ॥ ७५ ॥
 पयणाहय-धय-वड-चेचलाओ लच्छीओ तहय मणुयाणं ।
 अणवट्ठिया य नेहा मुंहि-सयण-पियाइ-जण-विसया ॥ ७६ ॥
 विसय-मुहंपि हु परिणाम-दारुणं नारयाइ-दुह-हेऊ ।
 आरंभ-परिग्गह सच्चियस्स पावस्स परिणामो ॥ ७७ ॥
 अइभीसणेण धंवेण गरुप-पीडावहो खु जीवाणं ।
 मिच्छा-वियण-वसओ सज्जंपि हु सोक्खमाभाइ ॥ ७८ ॥
 अणवरय-संपयट्ठो मच्चू अवहरइ जीव-सघायं ।
 एवं च टिए भो भो भदा ! सम्म विचिंतह ॥ ७९ ॥
 केवल्लि-मणियं धम्मं मोत्तुणं नत्थि किंचि अन्नति ।
 सरणं भव-भीयाणं भविषाण भव-निवुत्ताणं ॥ ८० ॥
 तम्हा कुणह पैयत्तं दुलहं लदधूण माणुम जम्मं ।
 जिण-ईद-मणिय-धम्मं सासय-सिव-सोक्ख हेउम्मि ॥ ८१ ॥
 सावज्ज-कज्ज-वज्जण रूव परिगेण्हिऊण पैवज्जं ।
 खविऊण कम्म-सत्तुं सासय-सोक्खं वैशह सोक्खं ॥ ८२ ॥
 इय केवल्लिणा मणिए विणिवेशिय कर-यलंजलिं सीसं ।
 वज्जरइ गंधवाहण-राया उ तहत्ति ज मणह ॥ ८३ ॥
 दाउं डिज्जा-नियरं रज्जेण सम तु नियय-पुत्तस्स ।
 नहवाहणस्स तत्तो करोमि गिह-वास-चायंति ॥ ८४ ॥
 एत्थंतरम्मि सुंदरि ! पत्थावं जाणिऊण पुच्छाए ।
 विहिय पणाभेण मए पुट्ठो मुणि-केयट्ठी एवं ॥ ८५ ॥

१ परार्थः—परोपकारः । २ अन्नकालिनाः । ३ सुखी—सुखम् । ४ निपुणः ।

५ मः (४. २. ४३) । ६ प्रदत्तम् । ७ प्रवृत्ताः—दीप्तम् । ८ मण्डलम् । ९ दत्तम् ।

लोपालोय-विलोयण-केवल-नाणेण नाय-भावस्स ।
 पच्चक्खं हि भयवओ एय जमहं तु पुच्छिस्सं ॥ ८६ ॥
 एकच्चिय मह धूया जाया विज्जाण-रूव-संपुजा ।
 पाणाणावि बल्लहिया नामेणं कणगमालत्ति ॥ ८७ ॥
 घूयाए को भत्ता होही मण-बल्लहोत्ति एयाए ।
 चिताए मह हिययं भयवं ! निच्चंपि अक्खलियं ॥ ८८ ॥
 ता मण-निव्वुइ-हेउं साहिज्जउ एस अम्ह वत्तंतो ।
 पाणिग्गहणं तीए फो किर विज्जाहरो काही ? ॥ ८९ ॥
 एवं च पुच्छिएणं केवल्लिणा सुयणु ! एरिस भणियं ।
 मा भइ ! कुण विसापं थोवं चिय एत्थ वत्थुम्मि ॥ ९० ॥
 तुह घूयाए भत्ता सो होही जो इमम्मि वेयइदे ।
 गुण-कलियं पालिस्सइ विज्जाहर-चक्खवट्ठितं ॥ ९१ ॥
 पुव्व-भय-नेह-बद्धा तुह घूया तस्स पाण-बल्लहिया ।
 होही सयलतेउर-ललाम-भूया महादेवी ॥ ९२ ॥
 केवल्लि-वयणं सोउं संजाओ मज्झ गइय-आणदो ।
 एयंतरम्मि राया समुट्ठिओ वंदिऊण मुणि ॥ ९३ ॥
 तत्तो रत्ता सहिओ समागओ तम्मि चेव नयरम्मि ।
 अह रत्ता हं भणिओ बहु-माण-जुयं इमं वयणं ॥ ९४ ॥
 अइवल्लहावि घूया दायव्वा ताव कस्सइ नरस्स ।
 जं एसा लोण-ट्ठिई तेणम्हे एरिसं भणिमो ॥ ९५ ॥
 महवाहणस्स दिज्जउ सा कज्जा जेण विस-यीवाहं ।
 नियय-पए ठविऊणं सेवामो ताय-पय-जुयलं ॥ ९६ ॥
 तत्तो मएवि भणियं एत्थत्थे नत्थि किंचि वत्तव्वं ।
 घूया कित्तियमेत्तं पाणावि डु तुम्ह आयत्ता ॥ ९७ ॥
 सच्चिय घूया धन्ना सुण्हा जा होइ देव-पायाणं ।
 केवल्लि-गिरावि सच्चा जं किज्जइ एरिसे विहिए ॥ ९८ ॥
 तुम्ह सुयं मोत्तूणं वेयइद-गिरिम्मि होज्ज को अओ ।
 विज्जाण चक्खवटी जस्स पिया होज्ज मह घूया ? ॥ ९९ ॥
 एवं च मए भणिए वियासिय-वयणेण राइणाणत्तो ।
 सोमजसो जोइसिओ विवाह-लमं निरुवेसु ॥ १०० ॥

१ ज्ञातमावस्थ = विदितार्थस्य । २ अक्खलियं = प्रतिफलितम् = प्रतिविम्बितम् ।
 तम् (H. D. I. 27) B °वसणियं (व्यावृत्तम्) । ३ B वत्त । ४ ताव-पय-जुयलम् ।
 ५ वेय । ६ सुया = पुत्रवधूः । ७ B °वळेवि । ८ आणत्तो = आगतः = आदिष्टः ।

ततो जोःसिएणं सम्मं आलोचिऊण आइहं ।
 वइसाह-मुद्ध-पंचमि-रत्तीए सोहणं लगं ॥ १०१ ॥
 ततो म मए भणियं आएसं देह जेण गंतूण ।
 निय-नयरे सँजुत्ति विवाह-कज्जस्स कारेमि ॥ १०२ ॥
 तेणाणुभाओ हं सिग्घं चिय आगओ इहं सुयणु । ।
 रायामच्चेहिं समं चंदजसा-ऽऽइच्च-नामहिं ॥ १०३ ॥
 एएवि कणगमाला-वरणत्थं आगया मए सैमयं ।
 फह्ते पभाय-समए किल होइ वरणयं तीए ॥ १०४ ॥

एवं च ठिए ।

एसा एका घूया सुट्ठु पिया ताव कणगमालम्ह ।
 एईर अणुराओ संजाओ चित्तवेगम्मि ॥ १०५ ॥
 ता जइ भणोऽणुकूल संपाडिस्स न एक्क-धूयाए ।
 एईयवि, ता सुदरि ! किंच मए जीविएणति ? ॥ १०६ ॥
 सवयारेणं महया विमगिया राइणा सुय-निमित्त ।
 सिरि-गंधवाहणेणं मएवि दिन्ना इमा तस्स ॥ १०७ ॥
 तं च इयाणिं अन्नहकाउं चाइज्जए न जं सुयणु ! ।
 एएण कारणेण मे भणियं आगयं वसणं ॥ १०८ ॥
 एव पियम-वयण सोऊणं चित्तवेग ! संजाया ।
 मह सामिणीवि विच्छेय-वयणिया चित्तमालत्ति ॥ १०९ ॥
 ततो तीए भणियं मह चित्ते फुरइ एरिसं ताव ।
 परिचयइ कणगमाला तविरहे जीवियमवस्सं ॥ ११० ॥
 कइकइवि मए जं सा तैप्पावण-सुपगेहि वयणेहिं ।
 पुब्बि संधीरविया एय पुण अब्बहा जायं ॥ १११ ॥
 भणियं च अमियगइणा एवं हि ठिए करेमि किं सुयणु ! ।
 जइ ताव न देमि इमं तो राया खेमइ अवस्सं ॥ ११२ ॥
 केवल्लि-वयणा रओ अइगरुओ एय आयरो जाओ ।
 तेण इमाइ अदाणं अइगरुयं होइ मह खूणं ॥ ११३ ॥
 इट्ठेण तेण वयइद-नग वरे जं न होइ आवासो ।

१ आलोचय = सम्यगवलोकय । २ रत्ती = रात्रिः । ३ संजुत्ति = सामप्र-
 संयोगं = प्रगुणतामित्यर्थः । ४ अमालो = मन्त्री । ५ समयं = सम्यं = सदा । ६
 मुद्धु । ७ अन्ययाकर्तुम् । ८ अ चहं शक्यते । ९ सुननु । १० विच्छेय-
 वदनिहा = म्लानमुखा । ११ स्वत्प्रापणमुखकैः । १२ पैवंयापादिता (M. P. 53) ।
 १३ इप्पेद = रोषं कुर्यात् । १४ सुगन् = हानिः ।

अधोवं चिय एयं, अनं पि विह्वयं होइ ॥ ११४ ॥

अनं च ।

मिण्हिस्सइ मैडाइवि राया एयं न एत्थ संदेहो ।

ताव वरं समयेय य समाप्पिया नेहं विद्धीए ॥ ११५ ॥

जइ पुण दिज्जइ एसा राय-सुयं मोत्तु चित्तवेगस्स ।

ता तस्सायि अग्हाणवि पाणाणवि संसओ होइ ॥ ११६ ॥

ता सुंदरि ! न इ कज्जं अजेहि एत्थ बहु-विगप्पेहि ।

तह भणसु कणमालं जह उज्झइ तम्मि अणुरायं ॥ ११७ ॥

किं च ।

उत्तम-कुल-प्पसूओ पियंव्वओ सयल जण मणाणंदो ।

सूरो धीरो धोई निय-पिउ-लच्छी मलंकरिओ ॥ ११८ ॥

रूवेण जेम्भेण य फलाहिं विजाहिं निम्मल-गुणेहिं ।

त्रिक्खाओ नहवाहण-कुमरो सज्जाम्भि येयइदे ॥ ११९ ॥

ततो स एव भत्ता कमागओ होउ कणमालाए ।

न इ कज्जं अजेणं अवाय-बहुलेण पुरिसेणं ॥ १२० ॥

एवं च अमियगइणां भणियाए ताहि चित्तमालाए ।

भणिया हं सोमलए । किं शुचं संपयं काठं ? ॥ १२१ ॥

ततो म मए भणिय तं धेव य इत्थ गहिय-परम्पथा ।

निय-धूयाए सरूवस्स एत्थ किमहं भणामिस्सि ? ॥ १२२ ॥

तो भणइ चित्तमाला तीए गंतूण भावमुवलभसु ।

इच्छइ य नवा अनं पुरिस गुण-दांस कहणेण ? ॥ १२३ ॥

नहवाहणं पससिय अम्महिय-गुणेहिं, निदिजेणनं ।

तह कुणसु जहा इच्छइ वीवाह एय-तणएण ॥ १२४ ॥

ततो म मए भणियं सामिणि ! किं तं न याणसि सभावं ।

निय-धूयाए जेणं आएसं देसि मह एवं ॥ १२५ ॥

मनिस्सइ वीवाहं जे सा अण्णस्स, अच्छउ सुद्धं ।

सोउं पउत्तिमयं मने जीयं परिचयइ ॥ १२६ ॥

मह ययणं सोऊणं गुरु-दुक्ख-समाहया मणइ ततो ।

विपेलंत-सकज्जल-नयण-सालिल-सामालिय गड-यला ॥ १२७ ॥

१ विरुपक्षम् = अनिष्टम् । २ मङ्गा = बलात्कारः (म. २. ४४) । ३ जेद-इत्यर्थः । ४ पियंव्वरः ।

५ त्यागः । ६ अपायः = कष्टम् । ७ अ चोच । ८ अ प्याइ । ९ अम्महियं = अम्म-विष्टम् । १० निगित्वाऽऽवयवम् = नभोवाहनाद् भिन्नम् । ११ परित्यज्यत् । १२ विचलत् ।

१३ ययणं नयनाभ्यां सङ्काशात् यत् कलिते तेन त्यागं कलिते यस्याः ४१ ।

एवंविह-वयणेहिं पयारिया जेण अन्दाए ॥ १५५ ॥

जसेसुगिरि तुज्ज इच्छ दायज्वा तस्स तं मए पुत्ति ! ।

इयं नियं-वयणं ताएण संपयं अन्नहा विहियं ॥ १५६ ॥

विज्ञाय-मह-सरुवो ओ अन्नहा जइ करेइ ताओवि ।

मह वंछिय-संपत्तीए संगवो ता कहं होउ ? ॥ १५७ ॥

एवं वियाणिकुणवि हियय ! तुम कास मुंचसि न आसं ।

तत्तज्जण-संगम-विसयं जेणज्जवि जीवियं धरसि ? ॥ १५८ ॥

अहवा न कोवि दोसो पंद-परवस-चिट्ठियस्स तायस्स ।

सुम्मइ अणम्मि पयडं कट्ठो खलु भिच्च-भावोत्ति ॥ १५९ ॥

जइवि हु विजियार्णगो रुवेणं जइवि संपया-कलिओ ।

जइवि हु उत्तम-वंसो सक्खा सक्कंदणो जइवि ॥ १६० ॥

सहवि न भायइ अन्नो पुरिसो त हियय-वट्ठहं मोत्तुं ।

जइ एस निच्छओ हियय ! तुज्ज ता किं विलंबेण ! ॥ १६१ ॥

एसो सो पत्थावो अइदुल्लहो पाविओत्ति कलिऊणं ।

उज्जमविचित्तिफये होउ अविग्गेण संपत्ती ॥ १६२ ॥

एवं हि कए तायस्स देइ दोसं न किंपि रायावि ।

दूसह-विभोय-दुक्खस्स होइ एवं च वोच्छेओ ॥ १६३ ॥

एमाइ-ब्रह्म-विगप्पा भाणेऊणं चित्तवेग ! सा बाला ।

कय-मरणज्जवसाया आरुद्धा अह तमालम्मि ॥ १६४ ॥

दट्ठूण साहसं तीइ नवरि देहं एकंपियं मज्झं ।

न-वहइ वाया कहवि हु रथक्काओ सम्भ-संधीओ ॥ १६५ ॥

तत्ते य कणगमाला आरुहिऊणं तमाल-साहाए ।

बंधिय निउत्तरीय बंधइ नियं-कंधराभोए ॥ १६६ ॥

अह पभणिउं पयत्ता अम्मो ! जं किंचि बाल-मावाओ ।

पंभिइं किलेसिया स तं खमियब्धं मह सम्भं ॥ १६७ ॥

ताय ! तुमपि हु मह खमसु सयं पणय-परवसाइ मए ।

पुन्वि किलेसिओ जं पर-लोयं पत्थिया अहयं ॥ १६८ ॥

जणणी-सम-हिय-नेहे ! सोमलए ! सम किलेसिया जं ति ।

सुसिणिह-सही-संदोह ! सममु जं किंचि अवरद्धं ॥ १६९ ॥

१ प्रतापिता = वधिता । २ एकम् । ३ अतीइ । ४ प्रभु परवश-स्थितस ।

५ साक्षात् । ६ सकम्पन = इच्छा । ७ रोचते । ८ अ युगम् । ९ अ ती.ए । १०

यका = स्थिता (H. P. D. VIII. 52) । ११ निजकन्धराभोगे = स्वीयभोगादेशे ।

१२ अम्मा = माता (H. P. 53) । १३ पभिइ = प्रवृत्ति ।

खणं भित्त-दिह ! बल्लह ! हिययन्मंतर-पविह ! निसुणेसु ।
 पथेमि किंचि सामिय ! पाण-चायं करेमाणी ॥ १७० ॥
 तुह संगम-रहिपाए एसो जम्भो हु ताव बोलाणो ।
 अन्न-भवे पुण सामिय ! तं चिय मह बल्लहो हुज्जा ॥ १७१ ॥
 अन्नं भणामि सामिय ! जइवि हु अइनिदुहुरं इयं वयणं ।
 तहवि हु तुह आवया-वारणथमेसो म्ह निम्बंघो ॥ १७२ ॥
 नीसर मह हिययाओ रुद्धे कंठम्मि पासएणहवा ।
 सकोसे न नीसरितं सत्तमिय ! मह पाण-बल्लहव ! ॥ १७३ ॥
 मने न किंचि छहं हय-विहिणा मरण-कारणं अन्नं ।
 मह तेण कारणेणं तुमए सह दसणं बिहियं ॥ १७४ ॥
 वणदेवपाओ ! निसुणह तुम्ह पसायाओ अन्न-जम्भेवि ।
 सो खण-दिहो लोगो दइओ मह होज्ज, नैनोत्ति ॥ १७५ ॥
 एवं भाणिं तंए मुक्को अप्पा अहोमुहो भत्ति ।
 एरुधतरम्मि गयणे समुट्टिया एरिसा वाया ॥ १७६ ॥
 मा मा साहसमेवं आयर भदे ! सैमुच्छुगा होतं ।
 सो चेव तुज्ज मत्ता होही नणु चित्तवेगोत्ति ॥ १७७ ॥
 तथेव छाग-दिवसे पाणिग्गहण भविस्सइ तेणं ।
 अह सुदरे ! एतथे मा किंचिवि कुण विसायंति ॥ १७८ ॥
 वयणाणतरमेव हि तुहो से पासओ, तओ अहंयं ।
 तन्वयण-गल्लिय-सग्गस-सत्थ-सरीरा गया पासे ॥ १७९ ॥
 तत्तो सल्लज्ज-वयणा मणिया य मए न पुत्ति ! तुह जुत्तं ।
 एरिसमायरिं जणणि-जणगमाईण-दुह-जणयं ॥ १८० ॥
 तत्तो य तीइ मणियं अम्भे ! अम्हारिसाण किं अन्नं ।
 एवं हि गेए काठं जुत्तं मरण पमोत्तूण ? ॥ १८१ ॥

श्वो ।

वरि मरणं मा विरहो विरहो अइदुसहोऽम्ह पडिहाइ ।
 वरि एक चिय मरणं जेण सैमपंति दुक्खाई ॥ १८२ ॥
 तत्तो य मए तीसे कहिओ सन्वावि पुब्ब-वुत्ततो ।
 मणिया य पुत्ति ! सपइ किं तुह पडिहासए काठ ? ॥ १८३ ॥
 अह तीए वज्जरियं छज्जं मोत्तुं भणामि एयं ॥ ।

१ A होष । २ आवया = आपत । ३ निम्बन्धः = आपदः । ४ पाशकेन =
 रज्ज्वा । ५ नान्य इति । ६ B मुह । ७ समुत्तुका = अत्युत्कृष्टता । ८ B
 युग्मम् । ९ पार्थे = समये । १० गते = प्राप्ते । ११ समाप्यन्ते = पूर्णाभवन्ति ।

एवंविह-वयणेहि पयारिया जेण अंबाए ॥ १५५ ॥
 नसुंवरि तुज्ज इच्छ दायज्वा तत्स तं मए पुत्ति ! ।
 इयं निर्येवयणं ताएण संपयं अनहा विहियं ॥ १५६ ॥
 विशाय-मह-सरुवो ओ अनहा जइ सरइ ताओवि ।
 मह वंछिय-संपत्तीए संगवो ता कहं होउ ? ॥ १५७ ॥
 एवं वियाणिऊणवि हियय ! तुम कास मुंचसि न आसं ।
 सज्जण-संगम-विसय जेणज्जवि जीवियं घरसि ? ॥ १५८ ॥
 अहवा न कोवि दोसो पैट परवस-चिट्ठियसस तायस्त ।
 मुम्मइ जणम्मि पयडं कहो खलु भिच्च-भावोत्ति ॥ १५९ ॥
 जइवि हु विजिपाणंगो रूपेणं जइवि संपया-कलितो ।
 जइवि हु उत्तम-वंसो सब्बा सक्कंदणो जइवि ॥ १६० ॥
 तहवि न भौवइ अजो पुरिसो त हियय-वड्डहं मोक्षुं ।
 जइ एस निच्छओ हियय ! तुज्ज ता किं विलंबेण ? ॥ १६१ ॥
 एसो सो पय्यावो अइदुलहो पाविओत्ति कलिकजं ।
 उज्जमविचित्तियस्ये होउ अविग्गेण संपत्ती ॥ १६२ ॥
 एवं हि कए तायस्त देइ दोसं न किंपि राणावि ।
 दूसह-विओय-दुक्खसस होइ एवं च बोण्ठेओ ॥ १६३ ॥
 एमाइ-वहु-विगप्पा भाणिऊणं चित्तवेग ! सा बाळा ।
 कय-मरणज्जयसाया आरूढा अह तमालम्मि ॥ १६४ ॥
 ददहूण साहसं तीइ नवरि देहं पक्कपियं मज्झं ।
 न बहइ बाया कहवि हु थंक्काओ सम्ब-संधीओ ॥ १६५ ॥
 ततो य कणगमाळ आसहिऊणं तमाळ-साहाए ।
 बंधिय निउत्तरीय वधइ निर्ये-कंधराभोए ॥ १६६ ॥
 अह पभणितं पयत्ता अम्मो ! जं किंचि माळ-भावो ।
 पैमिइं किलेसिया व तं खमियव्वं महं सम्वं ॥ १६७ ॥
 ताय ! तुमंपि हु मह खमसु संपयं पणय-परवसाइ मए ।
 पुत्ति किलेसिओ जं पर-लोय पायिया अहयं ॥ १६८ ॥
 जणणी-सह हिय-नेहे ! सोमलए ! खम किलेसिया जं सि ।
 सुसिणिद्ध-सही-संदोह ! खमसु जं किंचि अवराहं ॥ १६९ ॥

१ प्रतारिता = बधिता । २ लम् । ३ ४ तीइ । ५ प्रसु परवस-व्यवस ।

५ साक्षात् । ६ सक्कन्दवा = इन्द्रः । ७ रोचते । ८ ११ सुज्जम् । ९ ४ तीइ । १०

यका = स्थिता (H. P. D. VII. 52) । ११ विजयवससो = स्वयं प्रदीप्तः ।

१२ अम्मा = माता (N. P. 53) । १३ पैमिइ = प्रहृत ।

स्पर्ण मित्त-दिट्ठ ! बल्लह ! हिययन्मंतर-पविट्ठ ! निमुणेसु ।
 पत्थेमि किंचि सामिय ! पाण-चायं करेमाणी ॥ १७० ॥
 तुह संगम-रहिवाए एसो जम्मो ह्वा ताव वोर्जणो ॥ १७१ ॥
 अन्न-मेवे पुण सामिय ! तं चिय मह बल्लहो ह्वा ॥ १७२ ॥
 अन्नं भणामि सामिय ! जइवि ह्वा अइनिट्ठुरं इमं वयणं ।
 तहवि ह्वा तुह आवया-वारणत्थमेसो म्हा निम्बंघो ॥ १७३ ॥
 नीत्तर मह हिययाओ रुद्धे कंठम्मि पौसएणहवा ।
 सक्केसि न नीत्तरिटं सामिय ! मह पाण-बल्लहय ! ॥ १७४ ॥
 मत्ते न किंचि लद्धं हय-विहिणा मरण-कारणं अन्नं ।
 मह तेण कारणेणं तुमए सह दंसणं विहिय ॥ १७५ ॥
 वण-देवयाओ ! निमुणह तुम्ह पसायाओ अन्न-जम्मेवि ।
 सो खण-दिट्ठो छोगो दइओ मह होज्ज, नैन्नोत्ति ॥ १७६ ॥
 एवं भाणितं ताए मुक्को अप्पा अहोमुहो ज्ञत्ति ।
 एत्थंतरम्मि मयणे समुट्ठिया एरिसा वाया ॥ १७७ ॥
 मा मा साहसेमयं आयर भदे ! सैमुच्छुगा होत्तं ।
 सो चिय तुज्ज भत्ता होही नणु चित्तवेगोत्ति ॥ १७८ ॥
 ताथेव छग-दिवसे पाणिग्गहणं भविस्सई तेणं ।
 अह सुदरि ! एत्ताथे मा किंचिवि कुण विसावन्ति ॥ १७९ ॥
 वयणाणंतरमेव हि तुहो से पासओ, तओ अहेयं ।
 तन्वयण-गलिय-सग्गस-सत्थ-सरीरा गया पांसे ॥ १८० ॥
 तत्तो सलज्ज-वयणा भणिया य मए न पुत्ति ! तुह जुत्तं ।
 एरिसमायरितं जणणि-जणगमाईण-दुह-ज्जयं ॥ १८१ ॥
 तत्तो य ताई मणियं अम्ब ! अम्हारिमाण किं अन्नं ।
 एवं हि मए काठं जुत्तं मरणं पमोच्छूण ? ॥ १८२ ॥

वओ ।

वरि मरणं मा विरहो विरहो अइदूमहोऽम्ह पडिहाइ ।
 वरि एक चिय मरणं जेण सैमपंत्ति दुक्खाइ ॥ १८३ ॥
 तत्तो य मए तीसे कहिओ सन्नावि पुन्व-वुत्ततो ।
 मणिपा य पुत्ति ! सपइ किं तुह पडिहामए काठ ? ॥ १८४ ॥
 अह तीए वज्जरियं लज्जं मोच्छं भणामि एयं सु ।

१. १. २. ३. ४. ५. ६. ७. ८. ९. १०. ११. १२. १३. १४. १५. १६. १७. १८. १९. २०. २१. २२. २३. २४. २५. २६. २७. २८. २९. ३०. ३१. ३२. ३३. ३४. ३५. ३६. ३७. ३८. ३९. ४०. ४१. ४२. ४३. ४४. ४५. ४६. ४७. ४८. ४९. ५०. ५१. ५२. ५३. ५४. ५५. ५६. ५७. ५८. ५९. ६०. ६१. ६२. ६३. ६४. ६५. ६६. ६७. ६८. ६९. ७०. ७१. ७२. ७३. ७४. ७५. ७६. ७७. ७८. ७९. ८०. ८१. ८२. ८३. ८४. ८५. ८६. ८७. ८८. ८९. ९०. ९१. ९२. ९३. ९४. ९५. ९६. ९७. ९८. ९९. १००. १०१. १०२. १०३. १०४. १०५. १०६. १०७. १०८. १०९. ११०. १११. ११२. ११३. ११४. ११५. ११६. ११७. ११८. ११९. १२०. १२१. १२२. १२३. १२४. १२५. १२६. १२७. १२८. १२९. १३०. १३१. १३२. १३३. १३४. १३५. १३६. १३७. १३८. १३९. १४०. १४१. १४२. १४३. १४४. १४५. १४६. १४७. १४८. १४९. १५०. १५१. १५२. १५३. १५४. १५५. १५६. १५७. १५८. १५९. १६०. १६१. १६२. १६३. १६४. १६५. १६६. १६७. १६८. १६९. १७०. १७१. १७२. १७३. १७४. १७५. १७६. १७७. १७८. १७९. १८०. १८१. १८२. १८३. १८४. १८५. १८६. १८७. १८८. १८९. १९०. १९१. १९२. १९३. १९४. १९५. १९६. १९७. १९८. १९९. २००. २०१. २०२. २०३. २०४. २०५. २०६. २०७. २०८. २०९. २१०. २११. २१२. २१३. २१४. २१५. २१६. २१७. २१८. २१९. २२०. २२१. २२२. २२३. २२४. २२५. २२६. २२७. २२८. २२९. २३०. २३१. २३२. २३३. २३४. २३५. २३६. २३७. २३८. २३९. २४०. २४१. २४२. २४३. २४४. २४५. २४६. २४७. २४८. २४९. २५०. २५१. २५२. २५३. २५४. २५५. २५६. २५७. २५८. २५९. २६०. २६१. २६२. २६३. २६४. २६५. २६६. २६७. २६८. २६९. २७०. २७१. २७२. २७३. २७४. २७५. २७६. २७७. २७८. २७९. २८०. २८१. २८२. २८३. २८४. २८५. २८६. २८७. २८८. २८९. २९०. २९१. २९२. २९३. २९४. २९५. २९६. २९७. २९८. २९९. ३००. ३०१. ३०२. ३०३. ३०४. ३०५. ३०६. ३०७. ३०८. ३०९. ३१०. ३११. ३१२. ३१३. ३१४. ३१५. ३१६. ३१७. ३१८. ३१९. ३२०. ३२१. ३२२. ३२३. ३२४. ३२५. ३२६. ३२७. ३२८. ३२९. ३३०. ३३१. ३३२. ३३३. ३३४. ३३५. ३३६. ३३७. ३३८. ३३९. ३४०. ३४१. ३४२. ३४३. ३४४. ३४५. ३४६. ३४७. ३४८. ३४९. ३५०. ३५१. ३५२. ३५३. ३५४. ३५५. ३५६. ३५७. ३५८. ३५९. ३६०. ३६१. ३६२. ३६३. ३६४. ३६५. ३६६. ३६७. ३६८. ३६९. ३७०. ३७१. ३७२. ३७३. ३७४. ३७५. ३७६. ३७७. ३७८. ३७९. ३८०. ३८१. ३८२. ३८३. ३८४. ३८५. ३८६. ३८७. ३८८. ३८९. ३९०. ३९१. ३९२. ३९३. ३९४. ३९५. ३९६. ३९७. ३९८. ३९९. ४००. ४०१. ४०२. ४०३. ४०४. ४०५. ४०६. ४०७. ४०८. ४०९. ४१०. ४११. ४१२. ४१३. ४१४. ४१५. ४१६. ४१७. ४१८. ४१९. ४२०. ४२१. ४२२. ४२३. ४२४. ४२५. ४२६. ४२७. ४२८. ४२९. ४३०. ४३१. ४३२. ४३३. ४३४. ४३५. ४३६. ४३७. ४३८. ४३९. ४४०. ४४१. ४४२. ४४३. ४४४. ४४५. ४४६. ४४७. ४४८. ४४९. ४५०. ४५१. ४५२. ४५३. ४५४. ४५५. ४५६. ४५७. ४५८. ४५९. ४६०. ४६१. ४६२. ४६३. ४६४. ४६५. ४६६. ४६७. ४६८. ४६९. ४७०. ४७१. ४७२. ४७३. ४७४. ४७५. ४७६. ४७७. ४७८. ४७९. ४८०. ४८१. ४८२. ४८३. ४८४. ४८५. ४८६. ४८७. ४८८. ४८९. ४९०. ४९१. ४९२. ४९३. ४९४. ४९५. ४९६. ४९७. ४९८. ४९९. ५००. ५०१. ५०२. ५०३. ५०४. ५०५. ५०६. ५०७. ५०८. ५०९. ५१०. ५११. ५१२. ५१३. ५१४. ५१५. ५१६. ५१७. ५१८. ५१९. ५२०. ५२१. ५२२. ५२३. ५२४. ५२५. ५२६. ५२७. ५२८. ५२९. ५३०. ५३१. ५३२. ५३३. ५३४. ५३५. ५३६. ५३७. ५३८. ५३९. ५४०. ५४१. ५४२. ५४३. ५४४. ५४५. ५४६. ५४७. ५४८. ५४९. ५५०. ५५१. ५५२. ५५३. ५५४. ५५५. ५५६. ५५७. ५५८. ५५९. ५६०. ५६१. ५६२. ५६३. ५६४. ५६५. ५६६. ५६७. ५६८. ५६९. ५७०. ५७१. ५७२. ५७३. ५७४. ५७५. ५७६. ५७७. ५७८. ५७९. ५८०. ५८१. ५८२. ५८३. ५८४. ५८५. ५८६. ५८७. ५८८. ५८९. ५९०. ५९१. ५९२. ५९३. ५९४. ५९५. ५९६. ५९७. ५९८. ५९९. ६००. ६०१. ६०२. ६०३. ६०४. ६०५. ६०६. ६०७. ६०८. ६०९. ६१०. ६११. ६१२. ६१३. ६१४. ६१५. ६१६. ६१७. ६१८. ६१९. ६२०. ६२१. ६२२. ६२३. ६२४. ६२५. ६२६. ६२७. ६२८. ६२९. ६३०. ६३१. ६३२. ६३३. ६३४. ६३५. ६३६. ६३७. ६३८. ६३९. ६४०. ६४१. ६४२. ६४३. ६४४. ६४५. ६४६. ६४७. ६४८. ६४९. ६५०. ६५१. ६५२. ६५३. ६५४. ६५५. ६५६. ६५७. ६५८. ६५९. ६६०. ६६१. ६६२. ६६३. ६६४. ६६५. ६६६. ६६७. ६६८. ६६९. ६७०. ६७१. ६७२. ६७३. ६७४. ६७५. ६७६. ६७७. ६७८. ६७९. ६८०. ६८१. ६८२. ६८३. ६८४. ६८५. ६८६. ६८७. ६८८. ६८९. ६९०. ६९१. ६९२. ६९३. ६९४. ६९५. ६९६. ६९७. ६९८. ६९९. ७००. ७०१. ७०२. ७०३. ७०४. ७०५. ७०६. ७०७. ७०८. ७०९. ७१०. ७११. ७१२. ७१३. ७१४. ७१५. ७१६. ७१७. ७१८. ७१९. ७२०. ७२१. ७२२. ७२३. ७२४. ७२५. ७२६. ७२७. ७२८. ७२९. ७३०. ७३१. ७३२. ७३३. ७३४. ७३५. ७३६. ७३७. ७३८. ७३९. ७४०. ७४१. ७४२. ७४३. ७४४. ७४५. ७४६. ७४७. ७४८. ७४९. ७५०. ७५१. ७५२. ७५३. ७५४. ७५५. ७५६. ७५७. ७५८. ७५९. ७६०. ७६१. ७६२. ७६३. ७६४. ७६५. ७६६. ७६७. ७६८. ७६९. ७७०. ७७१. ७७२. ७७३. ७७४. ७७५. ७७६. ७७७. ७७८. ७७९. ७८०. ७८१. ७८२. ७८३. ७८४. ७८५. ७८६. ७८७. ७८८. ७८९. ७९०. ७९१. ७९२. ७९३. ७९४. ७९५. ७९६. ७९७. ७९८. ७९९. ८००. ८०१. ८०२. ८०३. ८०४. ८०५. ८०६. ८०७. ८०८. ८०९. ८१०. ८११. ८१२. ८१३. ८१४. ८१५. ८१६. ८१७. ८१८. ८१९. ८२०. ८२१. ८२२. ८२३. ८२४. ८२५. ८२६. ८२७. ८२८. ८२९. ८३०. ८३१. ८३२. ८३३. ८३४. ८३५. ८३६. ८३७. ८३८. ८३९. ८४०. ८४१. ८४२. ८४३. ८४४. ८४५. ८४६. ८४७. ८४८. ८४९. ८५०. ८५१. ८५२. ८५३. ८५४. ८५५. ८५६. ८५७. ८५८. ८५९. ८६०. ८६१. ८६२. ८६३. ८६४. ८६५. ८६६. ८६७. ८६८. ८६९. ८७०. ८७१. ८७२. ८७३. ८७४. ८७५. ८७६. ८७७. ८७८. ८७९. ८८०. ८८१. ८८२. ८८३. ८८४. ८८५. ८८६. ८८७. ८८८. ८८९. ८९०. ८९१. ८९२. ८९३. ८९४. ८९५. ८९६. ८९७. ८९८. ८९९. ९००. ९०१. ९०२. ९०३. ९०४. ९०५. ९०६. ९०७. ९०८. ९०९. ९१०. ९११. ९१२. ९१३. ९१४. ९१५. ९१६. ९१७. ९१८. ९१९. ९२०. ९२१. ९२२. ९२३. ९२४. ९२५. ९२६. ९२७. ९२८. ९२९. ९३०. ९३१. ९३२. ९३३. ९३४. ९३५. ९३६. ९३७. ९३८. ९३९. ९४०. ९४१. ९४२. ९४३. ९४४. ९४५. ९४६. ९४७. ९४८. ९४९. ९५०. ९५१. ९५२. ९५३. ९५४. ९५५. ९५६. ९५७. ९५८. ९५९. ९६०. ९६१. ९६२. ९६३. ९६४. ९६५. ९६६. ९६७. ९६८. ९६९. ९७०. ९७१. ९७२. ९७३. ९७४. ९७५. ९७६. ९७७. ९७८. ९७९. ९८०. ९८१. ९८२. ९८३. ९८४. ९८५. ९८६. ९८७. ९८८. ९८९. ९९०. ९९१. ९९२. ९९३. ९९४. ९९५. ९९६. ९९७. ९९८. ९९९. १०००.

एवंविह-वयणेहि पयारिया जेण अबाए ॥ १५५ ॥
 जोसुंदरी तुज्ज इच्छ दायवा तस्स तं मए पुत्ति ! ।
 इयु-निये-वैयणं ताएण संपयं अन्नहा विहियं ॥ १५६ ॥
 विनाय-मह-सरुवो ओ अन्नहा जइ करेइ ताओवि ।
 मह वळिय-संपत्तीए संगवो ता कहं होठ ॥ १५७ ॥
 एवं वियाणिऊणावि हियय ! तुम कास मुनसि न वासं ।
 तवजण-संगम-विसयं जेणउज्जवि जीवियं घरासि ॥ १५८ ॥
 अहया न कोवि दोसो पैट-परवस-चिट्ठियस्स तायस्स ।
 सुम्मइ जणांमि पयड कट्ठो खलु निच्च-भावोत्ति ॥ १५९ ॥
 जइवि हु विजियाणमो ख्वेणं जइवि संपया-कलिओ ।
 जइवि हु उत्तम-वसो सवत्ता सक्कंदणो जइवि ॥ १६० ॥
 तहवि न भावइ अन्नो पुरिसो त हियय-वट्ठहं मोत्तुं ।
 जइ एस निष्ठओ हियय ! तुज्ज ता किं विलेवेण ॥ १६१ ॥
 एसो सो पायावो अइदुलहो पाविओत्ति कलिऊणं ।
 उज्जमविचित्तियाये होठ अविवेण संपत्ती ॥ १६२ ॥
 एवं हि कए तायस्स देइ दोसं न किंपि रायावि ।
 दूसह-विओय-दुवखस्स होइ एवं च दोखेओ ॥ १६३ ॥
 एमाइ-बहु-विगप्पा भाणिऊणं चित्तवेग ! सा बाला ।
 कय-मरणज्जवसाया आलुटा अह तमाळमि ॥ १६४ ॥
 ददुल्ल साहसं तीइ नवरि देहं पकपियं मज्झं ।
 न-वइइ वाया कहवि हु र्थक्काओ सव्व-संधीओ ॥ १६५ ॥
 तत्तो य कणगमाळा आरुहिऊणं तमाळ-साहाए ।
 बधिय निठत्तरीय बंधइ निये-कंधरामोए ॥ १६६ ॥
 अह पभाणितं पयत्ता अंमो । जं किंचि बाल-भावाओ ।
 पैंभिइं किलेसिया ते तं खमियव्यं मह सम्म ॥ १६७ ॥
 ताय ! तुमंपि हु मह खमसु संययं पणय-परवसाइ मए ।
 पुंवि किलेसिओ जं पर-लोयं पाथिया अहयं ॥ १६८ ॥
 जणणी-मा-हिय-नेहे ! सोमलए । खम किलेसिया जं सि ।
 सुत्तिणिद-सही-संदोह ! समसु जं किंचि अजरदं ॥ १६९ ॥

१ प्रतापिता = पणित । २ सम । ३ अ तीइ । ४ प्रथु परवस-वित्तस ।

५ सासात् । ६ अकन्दनः = इन्द्रः । ७ रोचने । ८ ४ बुद्धयः । ९ अ तीए । १०

अक्का = स्थिता (म. P. D. VII. 52) । ११ निज-अव्यामोणे = स्वीयप्रवृत्ते ।

१२ अम्मा = माता (म. P. 53) । १३ पमिद = प्रपत्त ।

सणं मित्त-दिट्ठ ! वल्लह^१ ! हियपन्मंतर-पाविट्ठ ! निसुणेसु ।
 पत्थेमि किंचि सामिय ! पाण-चायं करेमाणी ॥ १७० ॥
 तुह संगम-रहिपाए एसो जम्भो इ ताव बोलाणो^२ ।
 अन्न-भवे पुण सामिय ! ॥ चिय मह वल्लहो इज्जा ॥ १७१ ॥
 अन्नं भणामि सामिय ! जइवि इ अइनिदु^३ इयं वपणं ।
 सहवि इ तुह आवया-वारणत्थमेसो म्हे^४ निम्बेधो ॥ १७२ ॥
 नीसर मह हिययाओ रुद्धे कंठम्मि पासएणहवा ।
 सक्केसि न नीसरिउं सामिय ! मह पाण-वल्लहय ! ॥ १७३ ॥
 मत्ते न किंचि छहं हय-विहिणा मरण-कारणं अजं ।
 मह तेण कारणेणं तुमए सह दंसणं विट्ठिय ॥ १७४ ॥
 वण-धेवयाओ ! निसुणह तुम्ह पसायाओ अन्न-जम्मेवि ।
 सो खण-दिट्ठो छोगो दइओ मह होज्ज, नैओत्ति ॥ १७५ ॥
 एवं भाणिउं साए मुक्को अप्पा अहो^५मुहो क्षत्ति ।
 एत्थंतरम्मि गयणे समुट्ठिमा एरिसा वाया ॥ १७६ ॥
 मा मा साहमेमं आवर भदे ! संमुच्छुगा होउं ।
 सो चिय तुज्ज मत्ता होहो नणु चित्तवेगोत्ति ॥ १७७ ॥
 सत्थेव उगग-दिक्खे पाणिग्गहणं भविस्सई तेणं ।
 अह सुदीर ! एत्थरथे मा किंचिवि कुण विसावेत्ति ॥ १७८ ॥
 वयणाणंतरमेव हि तुट्ठो सं पासओ, तओ अहेयं ।
 तव्वपण-गालिय-सज्जस-सत्थ-सरीरा गया पोसे ॥ १७९ ॥
 सत्तो सलज्ज-वपणा भाणिया य मए न पुत्ति ! तुह जुत्तं ।
 एरिसमापरिउं जणणि-जणममाईण-दुह-जणयं ॥ १८० ॥
 सत्तो य तीइ भाणियं अम्बे ! अम्हारिसाण किं अजं ।
 एवं हि मँए काठे जुत्तं मरण पमोत्तुण ? ॥ १८१ ॥

पथी ।

वरि मरणं मा विरहो विरहो अइदूमहोऽम्ह पडिहाइ ।
 वरि एअ चिय मरणं जेण सँमपंति दुक्खाइ ॥ १८२ ॥
 सत्तो य मए तीसे कहिओ सन्नावि पुव्व-जुत्ततो ।
 भाणिया य पुत्ति ! संपइ किं तुह पडिहासए काठे ? ॥ १८३ ॥
 अह तीए वज्जरियं लज्जं मोत्तुं मणामि एयं तु ।

१ अ होव । २ आवया = आपर । ३ निदंभः = आभयः । ४ वागदेन =
 १७७१ । ५ मान्य दाय । ६ उ^७ तुह । ७ समुत्तुय = समुत्तुय । ८ ३
 मुग्गम् । ९ पोसे = समये । १० अवे = अत्ते । ११ समान्यन्ते = समान्यन्ते ।

- नवि मञ्जु करे लग्गइ अओ पुरिसो इहे जम्मे ॥ १८४ ॥
 हसिऊण मए भणियं देवय-वयणाउ सिद्धमेयंति ।
 किंतु कहं तुज्ज जणओ छुट्ठिस्सइ गंधवाहणओ ? ॥ १८५ ॥
 एत्थंतरम्मि पुणरवि गयणे वाया समुट्ठिवा एसा ।
 मा ! कुणह बहु-विगप्पे मह वयणं ताव निसुणेह ॥ १८६ ॥
 गंतूणं सोमलया साहउ जणयस्स एरिसं वयणं ।
 भणिया बहु-प्पगारं भणइ ताओ कणगमालेवं ॥ १८७ ॥
 जं चेव कुणइ ताओ तां चेव मञ्जु बंधु-मय संबं ।
 जह होइ सुंदरं इह तायस्सवि कीरइ तयति ॥ १८८ ॥
 ततो अविगप्पं से वरणमाइं पडिच्छियम्बंति ।
 एवं हि कए कमसो होही इट्ठय-संगत्ती ॥ १८९ ॥
 इय देवयाए वयणं सोऊणं चित्तवेग ! अम्हाण ।
 संजातो गुरु-सोसो ततो य मए इम भणियं ॥ १९० ॥
 मप्प-वहिय-यथुम्मी मा कीरउ पुत्ति । कावि आसका ।
 कवढेणवि तेण तुमं मज्झु निय-जणय-वयणंति ॥ १९१ ॥
 एवं च देवयाए वयणं अन्नस्स नेव कहियम्बं ।
 मा विन्नाय-सरूवो विरूवमायरइ सो राया ॥ १९२ ॥
 एयम्मि कए पयडे छोय-पैयायाउ नाय-परमत्थो ।
 रायाऽवस्सं तुह वल्लहस्स आयरइ असुहंति ॥ १९३ ॥
 तो भणइ कणगमाला एवं एयंति नस्थि सदेहो ।
 ता अम्मे ! पत्थयत्थे उज्जम किं एत्थ बहुएण ? ॥ १९४ ॥
 ततो य मए गंतुं सिद्धं एमं तु चित्तमालाए ।
 भणिया बहु-प्पगारं तुह धूया भणइ एव तु ॥ १९५ ॥
 जं किंचि भणइ ताओ जं चिय इह बहु-मयं तु अम्माए ।
 जं चेव ॥ सगुणतरं मएवि तं चेव कायब्बे ॥ १९६ ॥
 जह अम्मुदवो तायस्स होइ, जह होइ नावया कयावि ।
 तह चेव य कायब्बे मएवि, किं एत्थ अन्नेण ? ॥ १९७ ॥
 ततो य चित्तमाला तव्वयणं कहइ नियय-इयस्स ।
 तं सोउं अमियगई हरिसिय-वयणो इमं भणइ ॥ १९८ ॥
 सुंदरमणुदियं हंदि ! मञ्जु धूयाए जणय-भत्ताए ।

१ देवता-वचनात् । २ बहु-मतम् । ३ इत्यर्थेऽप्राप्तिः । ४ प्रवादः = वाग्म्य-
 गतवाक्यम् । ५ अम्मि । ६ तवत्थ = उपमं कुर्यात् । ७ दहितः = पतिः ।
 ८ मत्ता = मत्ता ।

दक्खिन्नुत्त-वयण-विन्नाण-पैगारिसो दंसिओ एवं ॥ १९९ ॥

तत्तो पमाय-समए रायामच्चहि वरणयं तसि

महया विच्छेदुणं विदियं कय-जणय-आणंद ॥ २०० ॥

एवं च दिए ।

तुह मण-निव्वुड-हेउं तीए नयणेण आगया अहये ।

कटणयं गन्धुय-गन्धु-वित्थरस्सेत्य तुह पासे ॥ २०१ ॥

ता मा सुंदर ! वरणय-सवणाओ दुम्मणो तुमं होसु ।

जं देवयाए वरणं अलियं न य हवइ एवं तु ॥ २०२ ॥

एवं च कणगमाला मोणेइ न नाह ! तं पमांतूण ।

अन्नस्स करो लगाइ मह हारये इत्य जम्माम्मि ॥ २०३ ॥

देवय-वयणं जइ होइ सवयं ता घरेमि निय-पाणा ।

तदमाये पुण सरणं मरणं मह निच्छजो एसो ॥ २०४ ॥

भो सुप्पइड्ड ! एवं सोमलया-वयण-सवणाओ वडया ।

जायं मैणयं मह माणसस्स सयत्तजं तत्तो ॥ २०५ ॥

एवं विचितियं मे केवल्लिणा जेण एरिसं भणियं ।

पुव्व-भव-नेह-वद्धा होही मज्जति, ता एवं ॥ २०६ ॥

सभवइ नूण अहं अवरोप्पर-दसणाओ अइगरुओ ।

अणुराओ जाओ जं सुम्मइ डोय-प्पवाओ य ॥ २०७ ॥

जोइसराइ मग्गे इमाइ नपणाइ मपल-ओपस्स ।

विपसंति पिपे दिट्ठे अब्बो ! मज्जति वेसंमि ॥ २०८ ॥

ता भवियव्वं इमिणा नवरं भेइदुग्घडं पडिहाइ ।

जं सा राय-मुएणं वरिया कह मज्ज होहिति ! ॥ २०९ ॥

एवं विचितिऊणं संबोले-पयाण-पुव्वयं भणिं ।

नै किंचि एत्थ होही दीसिस्सइ तं सयं अब्बे ! ॥ २१० ॥

भणियं सोमलयाए एवं एयंति नत्थि संदेहो ।

तत्तो विदिय-पणाया उट्ठिय सैं-कानमणुपत्ता ॥ २११ ॥

अह मणइ माणवेणो पुव्वि दिट्ठस्स तस्स सुमिणस्स ।

१ पैगारिसो = ५४५ : २ SEE NOTE P. 13 : ३ B टीह । ४ B ० बाइ ।

५ माणवति = मरुद्गारा कथयति । ६ त्वाम् । ७ यनाक् (H. P. 54) < ९९-

स्वतम् । ८ अवरोप्पर = अवरोपम् (H. P. IV 409) । ९ जाति पूर्वजन्म आर-

ब्धति आतिस्मरण । १० सुकुलवन्ति । ११ द्वेभ्ये 'द्वे' इत्यत्रापि बोध्यम् ।

१२ मतिदुपटम् । १४ अहम् = त्वम् । १५ मणिता, बोधवत्तया विशेषणविशेषम् ।

१६ कस्यानमनुपत्ता ।

ठेसेण कोवि अत्थोऽवधारिओ ताव तं सुणसु ॥ २११ ॥
 एसा इ कणगमाळ माला होहिचि, तीए जो रागो ।
 तग्गहणं तं जाणसु वरणं पुण तीए अण्णत्ती ॥ २१२ ॥
 एत्तिमेत्तो अत्थो परिण्णुहो ताव जाणिओ इ मए ।
 सेसंपि इ अण्वत्तं वियाणियं किंचि तं सुणसु ॥ २१३ ॥
 कोवि उवाएण इमं अपिस्सइ तुज्झ सा पुणो कहवि ।
 मद्धा तुह हत्थाओ पाविस्सइ आवइं गेहं ॥ २१४ ॥
 तत्तो रक्सिय कोवि इ ठोइस्सइ तुज्झ तेण पजंतो ।
 सुविणस्स सुंदरो इय विणिच्छिओ सुविण-सम्भावो ॥ २१५ ॥
 तं सोउं मए भणियं सम्मं हि विणिच्छियं तुमे सुयणु ।
 षडइ जओ एसत्थो नवरं अइदुग्घडं लोहो ॥ २१६ ॥
 तो भणइ भाणुवेगो वत्थुं न तं आत्थि एत्थ लोममि ।
 अणुकूलस्स उ विहिणो जं ममे दुग्घडं होइ ॥ २१७ ॥
 भो सुणइह ! एवं पइदियहं तक्कहा-विणोएण ।
 तैप्पावण-आसाए बोलीणा वासरा कइवि ॥ २१८ ॥
 आसन्नमागयं अह लग-दिणं ताहि खपर-परियरिओ ।
 महया विण्णुइण बहु-जण-समन्निओ तत्थ ॥ २१९ ॥
 बीवाहत्थे तीए नहवाहण-खयर-राय-अगरुहो ।
 खंपत्ता अह एत्ता कमेण सा पंचमि-तिहीवि ॥ २२० ॥
 तत्तोऽवरणह-भमए मज्झ विगणो मणम्मि उप्पओ ।
 अण्वो ! किं तं अलियं होही इह देवया-वयणं ? ॥ २२१ ॥
 अहव न दीसइ किंचिवि अणुरूव तस्स तेण मन्नामि ।
 सोमलया-वज्जरियं सव्वमलीगे हि संजायं ॥ २२२ ॥
 एमाइ-बहु-विगणं चित्तं तो रणरणेण गहिओ ह ।
 कत्थवि पिइमलहतो नीहरिओ ताओ नयराओ ॥ २२३ ॥
 वत्तो य तमुज्जाणं सच्चविया जत्थ सा मए पुब्बि ।
 अंदोलण-तरु-हिट्ठे गंतुमहं ताहि उवविट्ठो ॥ २२४ ॥
 अह चित्तिउं पयत्तो इप्पि किं मज्झ काउमुचियं ॥ ॥

१ अग्रतिः । २ अण्वत्तम् = अणुत्तम् । ३ गेहं = गृहम् । ४ २१५ ।

५ वाकिंयते = उपस्थापयिष्यति । ६ धत्वा । ७ तत्त्वाः कनकमासायः प्रत्यक्ष
 असौ भाषा तया । ८ अगरुहो = अग्रजम्मा = पुत्रः । ९ अवरणं = अपराधः ।

१० रणरणः = उद्वेगः । ११ पिइ = कृतिम् । १२ निश्चयः (अ. २. १) । १३
 अण्वविवा = इति (अ. २. १४. १५) ।

पर-हृत्थं संपत्ता ताव पिंया मह नियंतस्सं ॥ २२६ ॥
 देवय-ययणासाए नेव उवाओवि चित्तिओ कोवि ।
 इण्हि पुण नो सक्कं किंपि उवायंतरे काठं ॥ २२७ ॥
 एसोवि इ अणुरागो एवंपि गेए न तुइए फहवि ।
 पइसमयं च पवइइइ संतावा विरह-संजणिओ ॥ २२८ ॥

अविप ।

दुइइह-लंभम्मि जणे जस्सिह पुरिसस्स होइ अणुरागो ।
 छिह्णए-पाणिणव अणुदियहं तेण सुसियव्वं ॥ २२९ ॥
 गहय-पिय-संगयासा-अंस-समुच्छलिय-रंणरणाइज्जं ।
 न म जाणे कहय इमं निय-हिययं सठवामिति ! ॥ २३० ॥
 ता किं करेमि इण्हि अहवा किं एत्थ बहु-विगप्पेहि ।
 गुह विरह-कुन्त-समणो पाण-चाओ परं जुचो ॥ २३१ ॥
 जइवि न जुजइ एसो विवेय-जुत्ताण उत्तम-नराण ।
 तोए विरहे सहवि इ सक्कमि न जीविय धरिउ ॥ २३२ ॥
 ता एत्थेव तरु-धरे तोए अंदोलणेण सुंयविते ।
 उब्बंघिय अण्णाण पाण चायं करेमिति ॥ २३३ ॥
 एवं विचित्तिऊणं अगूटो तम्मि तरु-धरे अहयं ।
 दाउ गळए पाणं अह एवं भणिउमाइत्तो ॥ २३४ ॥
 रे दिव्वं ! अन्न जम्मे दुइइह-लंभम्मि माणसे नेहं ।
 मा मह फरिज एसा इ पत्थणा तुह मए विहिमा ॥ २३५ ॥

अर्थ च ।

केवलित्तो त ययणं, सा वाया देविषोऽपि, तं सुविणं ।
 आसा-निब्रंथणं मज्जा दिव्वं ! सन्न कयं अलियं ॥ २३६ ॥
 एवं भणिउण मए मुक्को अण्णा अहो-मुक्को सत्ति ।
 साहे गार्वाभूए पासम्मि सरीर भारेण ॥ २३७ ॥
 रुद्धं गळयं आनुं चियाओ धमणीओ पमरिया विपणा ।
 भगं लीयण-जुयउं रुद्धो पवणस्म संचारी ॥ २३८ ॥
 उग्गेल्लिपमंगोहि जाय उदरं च पवण-भोइहत्थं ।

१ दिवा । २ पश्यतः (H. P. IV. 131) । ३ अन्य उपाय उपायान्तरम् ।
 ४ मते — संज्ञाते । ५ उपायं — पश्यतम् — समु दृष्टार्कं (H. P. III. 99) तस्मिन्
 फलीयेनेषां पुनरित्यं सोऽप्यम्, अपराधार्कं तस्मिन् दुःखार्कः । ६ एतत्तः — भो-
 ल्युपम् (H. D. L. 135) । ७ दुःखेने । ८ उद्भव — मते वाधं पश्यतः । ९
 देव अ देव । १० देवसंयन्त्रिणी देतो, स्थाविके के देविषा वाच्य । ११ पश्यतम् —
 पश्यतः (H. D. VI. 13) ।

करणाईं घाइयाईं जाया अह वेयणा मंदा ॥ २३९ ॥

भो सुप्पइद्ध ! एवं वियणा-परिमद-इंदिएण मए ।

एत्थंतरम्मि निमुओं सद्दो अपणद्ध-चित्तेण ॥ २४० ॥

मा साहस मा साहसमेयं कौउरिस-जण-समाइण्णं ।

आपरिय देव-दुल्लह-निय-रूयं भइ ! नासेसु ॥ २४१ ॥

एत्थतरम्मि केणवि उवंतं उक्खिवित्तु मह देहं ।

लहु च्छिदिऊण पासं विहिओ मिउ-सीयलो पवणो ॥ २४२ ॥

तत्तो तुसार-सीयल-सारणि-नीर-च्छडाहि संसित्तो ।

उल्लासिऊण हिययं अंगं संवाहियं सव्वं ॥ २४३ ॥

मुच्छा-निमीलियच्छो सव्वं सुविणं व त विममंतो ।

कोमल-किंसलय-रइए सत्थरेण सोविओ तेण ॥ २४४ ॥

पुणरुत्त-पवण-करणाइयाहिं नाणाविहाहिं चिट्ठाहिं ।

गय-वेयणेण तत्तो खणंतरा चैयणा लद्धा ॥ २४५ ॥

लम्मीलिय-लोयण-जुयलएण दिट्ठो विसिद्ध-संटाणो ।

नय-जोव्वणो जुंवाणो पच्चक्खं पंचवाणोव्व ॥ २४६ ॥

भणियं च तेण किं भइ ! वोइए, 'दंसियं मए गलयं ।

अह संवाहण-विहिणा तंपि हु सत्थं कयं तेण ॥ २४७ ॥

विगय-सयल-पीडो सत्थ-देहो तथा हं

किंसलय-रइयम्मी सत्थरे संनिविट्ठो ।

विरह-विहुरियंगो दीह-नीसास-खिन्नो

अट्टिसिय-पयत्था-उसाहणुव्विभै-चित्तो ॥ २४८ ॥

साहु-धनेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।

रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूपाए ॥ २४९ ॥

एसोवि परिसमप्पइ पासंग-परिमोयाणोत्ति नामेण ।

सुरसुंदरि-नामाए कहीए तुंरिओ परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ चतुर्थः परिच्छेदः समाप्तः ॥ छ ॥ १००० ॥

१ करणानि = इन्द्रियाण । २ अग्रनष्टचित्तेन । ३ कौउरिधो = कापुहयः ।
४ समोचोर्णम् = समाचरितम् । ५ आचर्य । ६ उल्लासिऊण = अवसरेण (H. P.
IV. 197) । ७ संवाहितं = मर्दितम् । ८ A किंसिल° । ९ रासरः = रात्र्या । १०
मुवा । ११ वापते । १२ 'ततः' = तत्रधानन्तरं इति शेषः । १३ उव्विणं =
उव्विमम् । १४ B °छइ । १५ B °हाइ । १६ A °रियओ ।

मह पुण पुत्र विहूणस्स कहवि तहंसणम्मि जा आस्ता ।

सीएवि ह दालिहं तहवि ह धारोमि निय-पाणे ॥ १४ ॥

कित्तिपमित्तं दुक्खं होति वयण-कमम्मि तुह भद ! ॥

ज मह मण-दइयाए ठाणाइं अयाणमाणस्स ॥ १५ ॥

तत्तो य मए भणियं साहसु मह ताव नियय-वुत्तंतं ।

ठाणंपि नेय जाणसि कह पु तुमं नियय-दइयाए ! ॥ १६ ॥

कम्मि पुरे तुह वासो केणव कजेण आगमो एव ! ॥

तत्तो य तेण भणियं एग-मणो भो ! निसामिहि ॥ १७ ॥

एथेव अत्थि सेले चहु-विज्जाहर-पुरोह-परिकाटिए ।

मुविभत्त-तिथे-चउक्कं नाणा-उजाण-रमणीयं ॥ १८ ॥

सुत्तिसाल-साळ-कलियं सळंदण-पुर-वरस्स सारिण्ठं ।

उत्तर-सेईए पुरं पवरं मुरनंदणं नाम ॥ १९ ॥

साहीण-सयल-विज्जो विज्जाहर-निय-रणव-यय कमलो ।

कमल-दल-तुल-नयणो नयण-मणारणं भूरो ॥ २० ॥

सूरेण्व निहय-तेयस्मि-तेय-नियहो अगंडिय-पयावो ।

दण्डि-वइरि-वारण-निवारणे सीह-राधे-समो ॥ २१ ॥

विज्जाहराण राया सुपसिद्धो धेव सव्व-गयराण ।

पत्तरंत-विमलकिच्ची आसी हरिचंद-नामोत्ति ॥ २२ ॥

सरसिह-सरिस-वपणा नीलुण्ड-दल-रिसाल-वर-नयणा ।

कमलोवर-कंद-देहा रयणवई नाम से महिळा ॥ २३ ॥

सयलंरोह-यहाणाए सीए पाण-गियाए देवाए ।

समयं ति-वाग-मार विसय-मुई अणुद्वतस्स ॥ २४ ॥

देव-कुमार-सरिण्ठो अह तीए दारमो समुत्तमो ।

उचिय-समए य तेहि पदंजणो माम मे विदियं ॥ २५ ॥

धूपा य वधुमुंदरि-मामा असमाण-स्स-लावणा ।

दंज्जिवि ताई कममो पत्थाई जोवण पदमं ॥ २६ ॥

अह अन्नया कयाइवि अवरण-नेह-भदय-मावाणं ।

एगंतम्मि ठियारं टल्लोवो तेसि सवाओ ॥ २७ ॥

भणियं पदंजणेण पदमं तुह होइ किंचि अमययं ।

१ विहूणं = विह्वलम् । २ तस्याः शिवादर्शनस्याच्चाया अपि दारिमम् =

अमाय इत्यर्थः । ३ कहने = विदुष्याने । ४ अजाननः । ५ विषय = मातृवद-

संयोगः । ६ उ ईह । ७ उ पुणम् । ८ एतः । ९ वीरः = वातकः । १० उ

विषयः इत्यर्थः । ११ दण्डिः = दण्डितः । १२ अवरणं = अरण्यम् ।

मह पुण पुन विह्वलस्त कहवि तदंसणम्मि जा आसा ।
 तीएवि ह दाळिदं तहवि ह धारोमे निय-गणे ॥ १४ ॥
 कित्तिपमित्त दुक्खं होतं वयण-कमम्मि तुह मद ! १ ।
 जं मह मण-दइयाए टाणाइं अयाणमाणस्त ॥ १५ ॥
 तत्तो य मए भणियं साहसु मह ताव नियय-वुत्तंतं ।
 टाणंपि नेय जाणसि कह णु तुमं नियय-दइयाए ! ॥ १६ ॥
 कमि पुरे तुह वासो केणव कजेण आगओ एत्थ ! ।
 तत्तो य तेण भणियं एग-मणो भो ! निसामेहि ॥ १७ ॥
 एत्थेव अथि सेले बहु-विज्जाहर-पुरोह-परिकटिए ।
 सुविभत्त-तिथै-चउक्कं नाणा-उज्जाण-रमणोपं ॥ १८ ॥
 सुविसाल-साल-कलियं सक्कंदण-पुर-वरस्त सारिच्छं ।
 उत्तर-सेदीए पुरं पवरं मुरनंदणं नाम ॥ १९ ॥
 साहीण-सयल-विज्जो विज्जाहर-नियर-णय-णय कमलो ।
 कमल-दल-तुल-नयणो नयण-मणाणंदणो सूरु ॥ २० ॥
 सूरुव निहय-तेपस्सि-तेव-निवहो अखंडिय-पयावो ।
 दण्डि-दइरि-वारण-निवारणे सीह-पेय-समो ॥ २१ ॥
 विज्जाहराण राया सुपसिद्धो चैव सब्ब-खपराण ।
 पसरंत-विमलकिच्छी आसी हरिचंद-नामोत्ति ॥ २२ ॥
 सरसिरुह-सरिस-वयणा नीलुण्ण-दल-विसाल-वर-नयणा ।
 कमलोपर-देह-देहा रयणवई नाम से महिटा ॥ २३ ॥
 सयलोरोह-यहाणाए तीए पाण-णियाए देवीए ।
 समपं ति-वग-सारं विसय-मुहं अणुहवंतस्त ॥ २४ ॥
 देव-कुमार-सरिच्छो अह तीए दारओ समुण्णो ।
 लचिय-समए य तंहि पहंजणो नाम से विहियं ॥ २५ ॥
 धूया य वधुमुंदरि नामा असमाण-रुव-लायणा ।
 दान्निवि ताइं कमसो पत्ताइं जोवण पटमं ॥ २६ ॥
 अह अन्नया कयाहवि अररोण-नेह-गदय-भाराणं ।
 एगंतम्मि टियाणं उल्लावो तंति संजाओ ॥ २७ ॥
 भणियं पहंजणं पटमं तुह होइ किंचि जेमरधं ।

१ विह्वलं = विह्वलम् । २ तस्याः प्रियादसनस्याद्याया अपि दारियम् =
 अभाव इत्यर्थः । ३ भवने = विद्यमाने । ४ अज्ञानतः । ५ विधम् = मार्गत्रय-
 संयोगः । ६ ऽ पीडा । ७ ऽ दुःखम् । ८ दूरः । ९ वेतः = वाजकः । १० ऽ
 दिव्यमिः कुलम् । ११ दैवः = कृतिः । १२ अन्नय = अन्नम् ।

मह पुन पुन-विह्वलस्त कहवि तहंसणम्मि जा आसा ।
 तीएवि ॥ दालिहं तहवि हु धारोमे निय-याणे ॥ १४ ॥
 कित्तियमित्तं दुक्खं होति वयण-कमम्मि तुह भद ! १ ।
 ज मह मण-दइयाए टाणाइं अयाणमाणस्त ॥ १५ ॥
 तत्तो य मए भणियं साहसु मह ताव नियय-तुत्तंत ।
 टाणंपि नेय जाणसि कह शु तुमं नियय-दइयाए ॥ १६ ॥
 काम्मि पुरे तुह वासो केणव कज्जेण आगओ एत्थ ! ।
 सत्तो य तेण भणियं एग-मणो भो ! नित्तमेहि ॥ १७ ॥
 एत्थेव अत्थि सेळे बहु-विज्जाहर-पुरोह-परिकलिण ।
 सुविभत्त-तिर्ये-चठकं नाणा-उज्जाण-रमणीयं ॥ १८ ॥
 सुविताल-ताल-कलियं सक्कंदण-पुर-वरस्त सारिच्छं ।
 उत्तर-सेटीए पुरं पवरं सुरनंदणं नाम ॥ १९ ॥
 साहीण-सयल-विज्जो विज्जाहर-नियर-पणप-पप कमलो ।
 कमल-दल-तुल्ल-नयणो नयण-मण्णणंदणो सूरु ॥ २० ॥
 सूरुव्व निहय-तेयस्सि-तेय-निवहो अखंडिय-पयावो ।
 दप्पिह-वहरि-वारण-निवारणे सीह-योप-समो ॥ २१ ॥
 विज्जाहराण राया मुपसिद्धो चैव सब्ब-खपराण ।
 पसरत-विमलकिच्छी आसी हरिचंद-नामोत्ति ॥ २२ ॥
 सरसिरुह-सरिम-वयणा नीलुण्णल-दल-विताल-वर-नयणा ।
 कमलोपर-रई-देहा रयणवई नाम से महिछा ॥ २३ ॥
 सयलोरोह-पहाणाए तीए पाण-प्पियाए देखीए ।
 सप्तयं ति-आग-सारं विसय-सुहं अणुहवंतस्त ॥ २४ ॥
 देय-कुमार-सरिच्छो अह तीए दारओ समुपजो ।
 उच्चिय-समए य तेहिं पंहंजणो नाम से विहियं ॥ २५ ॥
 घूया य धंघुसुंदरि नामा असमाण-रुव-लावणा ।
 दान्निवि ताई कमसो पच्छाई जोव्वण पटमं ॥ २६ ॥
 अह अन्नया क्रयाइवि अवरोप्पर-नेह-गरुय-भावाणं ।
 एगंतम्मि ठियाणं टह्ठावो तेसि संजाओ ॥ २७ ॥
 भणियं पंहंजणेणं पटमं तुह होइ किंचि जैमवधं ।

१ विह्वलं = विह्वलम् । २ तस्याः श्रियादर्थनस्याद्याया आवि दारिद्र्यम् =
 अभाव इत्यर्थः । ३ भवति = विद्यमाने । ४ अज्ञानतः । ५ शिष्टम् = मार्गत्रय-
 संयोगः । ६ ऽ द्वा । ७ ऽ युग्मम् । ८ शूरः । ९ पोतः = बालकः । १० ऽ
 विवमिः दुल्लभम् । ११ दृष्टिः = दृष्टिः । १२ अवयव = अवयवम् ।

गूपा वा तणभो वा तं मह तणवस्स दायव्वं ॥ १८ ॥

परिय ।

तुज्झ महं वा जं होज्ज किंरि इह पटममं तु डिम-रुपं ।

अवरोप्पर-संवेधो ताणं अग्गेहिं फापव्वो ॥ १९ ॥

ता वंधुमुंदरीए सहसि बहू भेजियं तपं वयणं ।

गरुव-सहोपर-सम्भाव-नेह-अकिण्ण-चित्ताए ॥ २० ॥

एसो य अधि नपरं वेवइटे उत्तराए सेट्ठाए ।

संखोउय-तट-वण-संड-मेडियं चमरचंधंति ॥ २१ ॥

तथ य गयर-नैरासो भाणुगई नाम अनुत्त-तामधो ।

निजिय-अणंग-रूखो कामिणि-जण-माणसाणंदो ॥ २२ ॥

हरिचंद-नगर-पवरेण निय-मुया वंधुमुंदरी तस्म ।

दिना वर-पीईए विवाहिआ सावरं तेण ॥ २३ ॥

सीई सुतणूइ समवं अनुदवमाणो उ गरुव-पीईए ।

पंच-यपारे विसए भाणुगई भुंजई रजं ॥ २४ ॥

वप्पतेमु दिणंसुं तीए देवीए दारिया जाया ।

उज्जोइय-दिसि-यट्ठा उ चित्तेहसि नामेण ॥ २५ ॥

तयणंतरं च देवी मुंदर-मुविणेहिं सुइयं राणयं ।

सूया मुह-तिहि-रिक्खं चित्तगई नाम से विहिंवं ॥ २६ ॥

हरिचंदोवि हु राया चारण-समणस्स मुमुह-नामस्स ।

पय-मूले सोऊण जिण-धम्मं सिद्धि-मुह-वेउं ॥ २७ ॥

नियय-पणं ठविऊणं पंहजणं निय-मुयं विणिक्खंतो ।

संसार-वास-भीओ विविंजो काम-भोगोण ॥ २८ ॥^१

सामन्नं फाऊणं पय-मूले चारणस्स मुमुहस्स ।

निट्ठेयि-कम्म-जालो अंतंगडो केवडी जाओ ॥ २९ ॥

जाओ पंहजणोवि हु विज्जाहर-नरवई पैयाविल्लो ।

भुंजइ जेणय-विइणं रजं गय-संयल-आसको ॥ ३० ॥

तस्स य सयलंतेउर-पवराओ दुज्जि अम्म-महितीओ ।

१ मतम् । २ अ^०राइ । ३ खयोउया = वंधुमुंदाः । ४ नरीओ = नरेणः ।

५ अ^०तीए । ६ अ^०जूए । ७ भुनक्ति = पालयति । ८ सुत्ता = जनितवती । ९ रि-

यसं = कर्तुं = नद्यत्रम् । १० विनिष्कान्तः = प्रव्रजितः । ११ निर्विण्ण = शिष्यः ।

१२ कामभोगेभ्यः (स. P. III. 134) । १३ अ^० सुगमम् । १४ निष्ठापितं = नाश-

ितम् । १५ अन्तर्हन् । १६ पैयाविल्लो = प्रतापवान् । १७ अवक-विहीनम् । १८ अ^०

पकठ । १९ अग्रमहिषी = पट्टराष्टी ।

कलहंसी मंजूसा उत्तम-ध्वंस-प्रसूयाओ ॥ ४१ ॥
 कलहंसीए जाओ पुत्तो जलणप्पहोत्ति नामेण ।
 मंजूसाए छंदुओ पुत्तो कणगप्पहो नाम ॥ ४२ ॥
 नियय-सहोयर-वयणं सुमरेत्ती बंधुसुंदरी देवी ।
 नाऊण चित्तलेहं निय-धूयं जोव्वणं पत्तं ॥ ४३ ॥
 अह तं माउय-वयणं साहइ दइयस्स भाणुगइणो सा ।
 तत्तो य भाणुगइणा निय-धूया चित्तलेहा सा ॥ ४४ ॥
 दिक्का खयर-पहंजण-सुयस्स जेद्धस्स खव-जुत्तस्स ।
 जलणपहस्स, तेणवि परिणीया परम-पीईए ॥ ४५ ॥
 सुर-सुंदराग्नि नयंर नीया अह तीएँ नेह-सहिषाए ।
 सह विसए सुंजंतो चिहइ देवोव्व दिर्य-छोए ॥ ४६ ॥
 अह अन्नया कयाइवि खयराहिबई पहंजणो ददुं ।
 गयणे ससंक-धवलं देव-उल-गोरयं मेहं ॥ ४७ ॥
 अह चित्तिउं पयत्तो मणोहरो हंदि ! एस आगारो ।
 ऐयागिईए ता हं कारेमि जिणालयं रम्मं ॥ ४८ ॥
 माणि-कुट्टिमग्नि तत्तो आठिहिउं उग्गओ जया राया ।
 ताव य झत्ति विळीणो पवण-हओ जलहरो सम्बो ॥ ४९ ॥
 ददुण तं विळीणं खणेण राया विक्षितए एवं ।
 एवंविहा नराणं लच्छीओ चवल-रूवाओ ॥ ५० ॥
 अह एसो अग्ग-लवो खणेण दिट्ठो पुणो पणट्ठोत्ति ।
 तह सम्बेवि पयथा खणमित्ताणंद-संजणणा ॥ ५१ ॥
 रूवं च जीवियं जोव्वणं च सम्बेवि बंधु-संयथा ।
 एवमाणिया अंबो । धिरंथु संसार-वासस्स ॥ ५२ ॥
 पच्चवत्तं हि अणिव्व नाऊणवि ज धिरंय ममंति ।
 विसया-ऽऽसत्ता सत्ता, एयं अविवेय-सामत्थं ॥ ५३ ॥
 नाऊणवि जिण-वयणं आरंभ-परिग्गोहसु वट्ठंति ।
 कामासत्ता जं पुण अहो ! महा-मोह-मादप्यं ॥ ५४ ॥
 ताऽलं मम रज्जेणं संसार-निवास-हेउ-भूएण ।
 जीणिप-जिणिद-वयणस्स हंदि ! गुरु-दुक्ख-मूलेण ॥ ५५ ॥

ता सावज्जं वज्जिय पव्वज्जा-उज्जयं कोमि ल्हं ।
 किं मह इमिणा दुग्गइ-निबंधणासार-रज्जेण ? ॥ ५६ ॥
 अन्नं च मज्झ वसे रज्जं दाऊण नियय-पुत्ताण ।
 बहवे कय-सामन्ना राप्पाणो पाविया सुगइं ॥ ५७ ॥
 तव्वंस-पसूएणं मएवि कायठवयं इमं तम्हा ।
 इय चित्तिऊण राया संसेइ संनिहिय-खयरारणं ॥ ५८ ॥
 एत्थत्ते सुघोसो चउ-नाणी चारणो मुणी तत्थ ।
 बिहरंतो संपत्तो भवियाण बिबोहणट्ठाए ॥ ५९ ॥
 राया पहंजणो अह सुयस्स जलणप्पहस्स अह-रज्जं ।
 दाऊण तहा कणगप्पहस्स पन्नत्ति-वर-विज्जं ॥ ६० ॥
 तत्तो य विणिक्खंतो सुघोस-साहुस्स पाय-मूलग्गि ।
 अयहाय राय-लब्धिं पहंजणो खयर-रायत्ति ॥ ६१ ॥
 जलणप्पहोवि भुंजइ राय-सिरिं खयर-नियेर-परिकिम्भो ।
 सपत्थोरोह-पहाणाइ चित्तलेहाइ समयंति ॥ ६२ ॥
 कणगप्पहोवि सांहिय विज्जं पन्नत्ति-नामियं विहिणा ।
 विज्जा-पमाव-संजाय-गरु-सामस्थ-वित्थारो ॥ ६३ ॥
 उज्झिय निय-वंस-कम अणवेक्खिय अयस-पडहयं छेए ।
 बहु मन्निय अविवेयं अवियारिय दोगाइ-गमणं ॥ ६४ ॥
 अणवेक्खिय गुरु-भावं अंगीकाऊण तह अदक्खिन्नं ।
 राय-सिरि-लोत्तएणं विज्जा-वळ-दप्प-भरिएण ॥ ६५ ॥
 जलणप्पहस्स जिट्ठस्स भाउणो पिडे-विदिन्न-रज्ज-पयं ।
 उदात्तियं ॥ कणगप्पहेण विज्जा-पमावाओ ॥ ६६ ॥
 तत्तो अहिद्वियं तं रज्जं सव्वंपि उग-सेएण ।
 सैमाइणा सव्वो वसीकओ खयर-निउरंभो ॥ ६७ ॥
 नीसारिओ सै-भूमीओ ताहि जलणप्पहो कणिठ्ठण ।
 नयरग्गि चमरचंचे समागओ ससुर-पासग्गि ॥ ६८ ॥
 बहु-भाण-पुव्वयं सो पवेसिओ निव-पुरग्गि ससुरेण ।
 भाणुगइ-राइणा अह समपं धिय चित्त-लेहाए ॥ ६९ ॥
 अह परम-गमोएणं तहि वसंतस्स ससुर-नयरग्गि ।

१ प्रवज्जा=संज्ञा । २ शसति=कथयति । ३ अपहाय=लपत्वा । ४ नि-
 यो=निकरः=समूहः । ५ अ°णाए । ६ अ°हाए । ७ साधयित्वा । ८ अन-
 वेत्थ । ९ अ°पियवि° । १० अ°चतस्रभिः कुलकम् (१) । ११ सामादिना भेदान्तेन ।
 १२ विकुरम्बः=समूहः । १३ स्वमूर्गताः अ°मुमुक्षुताओ ।

कलहंसी मंजूसा उत्तम-चंस-पसूयाओ ॥ ४१ ॥
 कलहंसीए जाओ पुत्तो जलणप्पहोत्ति नामेण ।
 मंजूसाए छेदुओ पुत्तो कणगप्पहो नाम ॥ ४२ ॥
 बियय-सहोयर-वयणं सुमरंती बंधुसुंदरी देवी ।
 नाऊण चित्तलेह नियधूयं जोव्वणं पत्तं ॥ ४३ ॥
 अह त भाउय-वयणं साहइ दइयस्स भाणुगइणो सा ।
 तत्तो य भाणुगइणा नियधूया चित्तलेहा सा ॥ ४४ ॥
 दिग्धा खयर-पहंजण-मुयस्स जेदुस्स रुक्ख-जुत्तस्स ।
 जलणपहस्स, तेणवि परिणीया परम-पीईए ॥ ४५ ॥
 सुर-भंदणम्मि नयेर नीया अह तीएँ नेह-सहिपाए ।
 सह धिसए भुंजंतो चिदइ देवोप्प दिव्व-लोए ॥ ४६ ॥
 अह अनया कयाइवि खयराहियई पहंजणो ददुं ।
 गयणे ससक-धवलं देव-उल-गोरयं मेहं ॥ ४७ ॥
 अह चित्तिउं पयत्तो मणोहरो हंदि ! एस आगारो ।
 ऐयागिईए ता हं कारेमि जिणालयं रम्मं ॥ ४८ ॥
 माणि-कुट्टिमम्मि तत्तो आलिहिउं उग्गओ जया राया ।
 ताव य झत्ति विलीणो पवण-हओ जलहरो सम्भो ॥ ४९ ॥
 ददुण तं विलीणं खणेण राया विचित्तए एवं ।
 एवंविहा नराणं लच्छीओ चवल-रूपाओ ॥ ५० ॥
 अह एसी अम्म-लओ खणेण दिट्ठो पुणो पणडोत्ति ।
 सह सम्भेवि पयत्था खणमित्ताणंद-संजणणा ॥ ५१ ॥
 रुक्खं च जीवियं जोव्वणं च सम्भेवि बंधु-संबंधा ।
 एवमाणिष्ठा अंवा । धिरियु संसार-वासस्स ॥ ५२ ॥
 पच्चक्खं हि अणिच्चं नाऊणवि जं धिरंभ मथंति ।
 विसया-ऽऽसत्ता सेंत्ता, एयं अविवेय-सामथं ॥ ५३ ॥
 नाऊणवि जिण-वयणं आरंभ-परिमोहेसु वटंति ।
 कामासत्ता जं पुण अहो ! महा-मोह-माहणं ॥ ५४ ॥
 ताऽलं मम रज्जेण संसार-निवास-हेउ-मूएण ।
 जौण्णिव-जिणिद-वयणस्स हंदि ! गुरु-दुक्ख-मूलेण ॥ ५५ ॥

ता सावज्जं वज्जिय पेवज्जा-उज्जमं करेमि ल्हं ।

किं मह इमिणा दुग्गइ-निबंधणासार-उज्जेण ? ॥ ५६ ॥

अन्नं च मज्झ वंसे रज्जं दाऊण नियय-पुत्ताण ।

बहवे कय-सामन्ना रायाणो पाविथा सुगइं ॥ ५७ ॥

तत्त्वंस-पसूएणं मएवि कायव्वयं इमं तम्हा ।

इय चित्तिऊण राया संसइ संनिहिय-खयरानं ॥ ५८ ॥

एत्थंतरे सुघोसो चउ-नाणी चारणो मुणी तत्थ ।

विहरंतो संपत्तो भविषाण विबोहणट्ठाए ॥ ५९ ॥

राया पहंजणो अह सुयस्स जलणप्पहस्स अह-उज्जं ।

दाऊण तहा कणगप्पहस्स पन्नत्ति-वर-विज्जं ॥ ६० ॥

सत्तो य विणिक्खंतो सुघोस-साहुस्स पाय-मूलम्मि ।

अवहाय राय-लद्धिं पहंजणो खयर-रायत्ति ॥ ६१ ॥

जलणप्पहोवि भुज्जइ राय-सिरि खयर-नियर-परिकिप्पे ।

सयलोरोह-पहाणेइ चित्तलेहाइ समयंति ॥ ६२ ॥

कणगप्पहोवि सौहिय विज्जं पन्नत्ति-नामियं विहिणा ।

विज्जा-पभाष-संजाय-गरुय-सामत्थ-विस्वारो ॥ ६३ ॥

उज्जिय निय-वंस-कम अणविक्खिय अयस-मडहयं लोए ।

बहु मज्जिय अविवेयं अवियारिय दोग्गइ-गमणं ॥ ६४ ॥

अणवेक्खिय गुरु-भावं अंगीकाऊण तह अदक्खिन्नं ।

राय-सिरि-लोएणं विज्जा-बल-दप्प-भरिण ॥ ६५ ॥

जलणप्पहस्स जिट्ठस्स भाउणो पिउं-विदिन्न-उज्ज-पर्यं ।

उहाळियं ॥ कणगप्पहेण विज्जा-पभाषाओ ॥ ६६ ॥

तत्तो अहिद्धियं तं उज्जं सब्बंपि उग्ग-तेएण ।

सैमाइणा सब्बो वसीकओ खयर-निउरंओ ॥ ६७ ॥

नीसारिओ सै-भूमीओ ताहि जलणप्पहो कण्ठिण ।

नयरम्मि चमरचंचे समागओ ससुर-पासम्मि ॥ ६८ ॥

बहु-माण-पुब्बयं सो पवेसिओ निय-पुरम्मि ससुरेण ।

माणुगइ-राइणा अह समयं चिय चित्त-लेहाए ॥ ६९ ॥

अह परम-पमोएणं तहि वसंतस्स ससुर-नयरम्मि ।

१ प्रवज्ज्या=दीक्षा । २ संघाति=कथयति । ३ अपहाय=लुक्त्वा । ४ नि-
एरो=निहरः=समूहः । ५ अ^०णाए । ६ अ^०हाए । ७ साधयित्वा । ८ अन-
वेत्त । ९ अ^०पियवि^० । १० अ^०चउसुभिः कुलकम् (?) । ११ सामादिना भेदान्तेन ।
१२ विहरन्तः=समूहः । १३ स्वभूमीतः अ^०भूमिओ ।

भो चित्तवेग ! तस्स उ बोलीणा वासरा कइवि ॥ ७० ॥
 अह अन्नया कयाइवि जलणपहो सालण संजुत्तो ।
 चित्तगइ-नामणं नीहरिओ ताओ नयराओ ॥ ७१ ॥
 पेच्छंतो बहुविह-उववणाइं रमणीय-तरु-संणाहाइं ।
 भारंड-चक्क-मडिय-पसन्न-जल-दीहिया निवहं ॥ ७२ ॥
 पैसरिय-सिय-भासाइं पेच्छंतो गिरि-वरस्स सिहराइं ।
 किन्नर-मिहुण-सुसंगय-कयली-हर-विहिय-सोहम्मि ॥ ७३ ॥
 अइ-कल-कूइय-कलयंठि-लैट्ट-कोलाहलाभिरमणीए ।
 पैरिभमिर-भमर-निउरंव-गरुय-संकार-महुरम्मि ॥ ७४ ॥
 एगम्मि थण-निगुजे फल-भर-विणमंत-दुम-सैयाइजे ।
 पत्तो स कोउगेण समयं चिय चित्तगइणा उ ॥ ७५ ॥
 वायंत-मलय-मारुय-हलुंत-मुपहुवाह-सोहिहं ।
 पेच्छइ रत्तासोयं महुपरि-गण-विहिय-हलुवांठ ॥ ७६ ॥
 तस्स य अहे निविट्ठो कंचण-पउमम्मि मुणि-वरो दिट्ठो ।
 विज्जाहर-नर-किन्नर-सुर-विसरेणं नमिजंतो ॥ ७७ ॥
 उप्पन्न-विमल-केवल-नाणो अह सुर-वरेहिं थुब्बंतो ।
 आसन्ने उण जलणप्पहेण सो पच्चभिन्नाओ ॥ ७८ ॥
 सो एसो मय्य पिया पहंजणो नाम मुणि-वरो, एव ।
 सिट्ठम्मि चित्तगइणो तत्तो ते दोवि हरिसेण ॥ ७९ ॥
 ति^१ पैक्खिणिउं सम्मं हरिस-वसुद्धंत-बहल-रोमंवा ।
 पणमिय-केवल-चलणा विणिविट्ठा धैरणि-बहुम्मि ॥ ८० ॥^२
 निगिय-सनीर-जीमूय-घोस-गंभीर-भारइए तओ ।
 तीइ परिसाइ भयव पारदो देसणं काउं ॥ ८१ ॥

अविष ।

गय-कलह-कन्न-चवला लच्छी मणुयाणमाउं पमणिषं ।
 जोव्वणमवि मणुयाणं सहसत्ति जरा अभिरयइ ॥ ८२ ॥
 रोग-सय-पीडियं तंरि जोव्वण जइ जीव-लोगम्मि ।
 इट्ठ-वियोगा-ऽणिट्ठ-प्यंओग-दुक्खेहिं कंसिचि ॥ ८३ ॥

१ उपायं = युद्धम् । २ प्रयुगाः सिताः श्वेता भागो दीप्तयो चेदां तानि ।
 ३ सहं = भेद्यम् (N. १ ३) । ४ परिभ्रमन्ति तच्छ्रीणाः = परिभ्रमिन् (H. १ ३१. १६५) ।
 ५ आइमं = आदीर्घम् = व्यासम् । ६ B वतसुनिः कलः पद्यम् । ७ इलकोलो =
 कलकलः (H. D. १११८. ६६) । ८ रतुयमानः । ९ विः । १० प्रदलितं इत्य । ११
 नरनिपुणं । १२ B गुणम् । १३ आउर्यं = आधुपत्यम् । १४ प्रवरेय कलः प्रदीपः ।

अइपरिमियमि चवले रोग-जरा-सोग-बाहि-पडरम्मि ।
 नीवाण जोवणे एरिसम्मि को नाम पडिबंधो ? ॥ ८४ ॥
 विसया कुण्ड-निमित्तं उवमुत्ता तुच्छमा तहा तेवि ।
 विसा सेइ अवसाणे तेसु तओ को व पडिबंधो ? ॥ ८५ ॥
 इय संसारे सारं जं किर पडिहासए विवेज्जासा ।
 तं पि इ दुह-सय-हेउत्ति जाणितं कुण्ड बिण-धम्मं ॥ ८६ ॥
 जं दुट्ठा साम्मा एसा तुम्हेहि भव-समुदम्मि ।
 पत्ता अपत्त-पुग्वा ता मा तं निष्कल नेह ॥ ८७ ॥
 एसा इ पुणो दुट्ठा जाई-उवखोह-संकुल-भवम्मि ।
 हिंइताण तौण न य अन्नं जिण-मयं मोत्तुं ॥ ८८ ॥
 सम्हा जिणेहिं भणियं दिक्ख घेतूण संजमं काउं ।
 उच्चिय तो संसारं पौवह सिद्धार् पवर-मुहं ॥ ८९ ॥
 एव मुणिणा धम्मग्गि साहिए केवि तय पवइया ।
 जाया उवासया तह अन्ने सम्मं पवन्नत्ति ॥ ९० ॥
 एवंतरम्मि पणमिय जलणपहो विन्नेवेइ निप-पियरं ।
 भयवं ! पुणरवि रज्जं किं तं मह होज्ज नो अइवा ? ॥ ९१ ॥
 अह केवल्लिणा भणियं होही, तं कैइय, पुच्छिपमणेण ।
 तौ भणइ मुणि-वरिंदो केवल-विन्नाय-परमत्थो ॥ ९२ ॥
 भाणुगइ-दिग्ग-रोहिणि-विज्जाए साहियाए ते भइ । ।
 होही पुणरवि उँयर-हिबच्चणं नत्थि संदेहो ॥ ९३ ॥
 एवं मुणिणा भणिए पवसिय-वयणेहिं वदिओ भयवं ।
 एवंतरम्मि परिसा जहाययं पडिगया सम्भा ॥ ९४ ॥
 ततो ते दोवि जणा समागया अत्ति निदय-नयरम्मि ।
 चित्तगइणा य कहियं केवल्लि-वयणं ॥ निय-पिटणो ॥ ९५ ॥
 ततो य भाणुगइणा सोहण-रिक्खम्मि रोहिणी विज्जा ।
 जामाउय-तणयाणं दोण्हावे समयं विदिन्नत्ति ॥ ९६ ॥
 भणिया ॥ पुव्व सेवं कर-जाव-विहाणओ कुण्ड सम्मं ।
 वत्तिमम्मि ठिया समयं छम्मासं जाव तो पच्छा ॥ ९७ ॥
 उच्चर-सेवा उग्गा कायन्वा एगमेहिं अउवाए ।

१ सइ = सदा (B. P. I १३) । २ विपर्यासाए = प्रसार । ३ प्राण = धारणम् ।
 ४ मते = दर्शनम् । ५ ज्ञानुत । ६ सिद्धिः = मुक्तिः । ७ साहिए = कथिते (B. P. II) । ८ उपासकाः = श्रावकाः । ९ सम्यक्त्वम् । १० प्रपन्ना इति । ११
 विज्ञपयति । १२ कदा । १३ खलवविशेषम् = विद्यापरस्त्रावितम् । १४ वसतो ।

बीएण पुणो उत्तर-साहग-रूवेण होयव्वं ॥ ९८ ॥
 अन्नं च मीसणासुवि विभीसियासुं मणं न दायव्वं ।
 पुन्ने सत्तम-मासे देस्सैइ अह दंसणं विज्जा ॥ ९९ ॥
 एवं रग्ना भणिया दोन्निवि पणमित्तु तस्स पय-कमलं ।
 पारद्धा तं काउं छम्मासा जाव पुज्जति ॥ १०० ॥
 अह सत्तमाम्मि मासे गंतुं अडवीए तैव्विही सग्गो ।
 जलणप्पहेण पुब्बि पारद्धो जाव-होमाइ ॥ १०१ ॥
 वसुनंदय-खग्ग-करो चित्तगई तस्स रक्खओ जाओ ।
 सोवि इ अणम्म-चित्तो पारद्धो तं विहिं काउं ॥ १०२ ॥
 अन्न-दिवसम्मि तुरियं आगच्छंती पक्कपमाण-तणू ।
 दिट्ठा उ चित्तलेहा भय-भीया तम्मि ठाणम्मि ॥ १०३ ॥
 तं ददुं निय-भगिणिं चित्तगई मणइ कय तं मदे ।
 आया सुभीसणाए एक्कल्ला एत्थ अडवीए ? ॥ १०४ ॥
 कस्स व भएण गाढं कंपसि तं भगिणि ! ताहि सा भणइ ।
 नयराउ निग्गया हं परियरिया दास-चेडीहि ॥ १०५ ॥
 पत्ता उज्जाणम्मी तत्थ मए पूइओ कुमुमवाणो ।
 निय-गिहमागच्छंती विमोहिया श्रुत्ति केणावि ॥ १०६ ॥
 मोत्तूण परियणं तं पलायमाणी समागया एत्थ ।
 अडवीए ताव मए दिट्ठां कणगप्पहो सहसा ॥ १०७ ॥
 पावेण तेण भणियं इच्छ ममे ताहि गाढ-कुद्धाए ।
 अक्कोसिओ स बड्डहा निदुत्तर-वपणेहि मे ताहे ॥ १०८ ॥
 उग्गीरिक्कण खग्गं भणिया हं तेण इच्छसु ममेति ।
 अह नवि, तो ते सीसं छिंदामि इमेण खग्गेण ॥ १०९ ॥
 एवं च तेण भणिया पलायमाणी भएण कंपेती ।
 पत्ता तुम्ह समीवे रक्ख ममे ताओ पावाओ ॥ ११० ॥
 एवं भणमाणि तं सहसा आगम्म गिण्हितं हत्थे ।
 उप्पइओ कणगप्पहो तम्माल-दल-सामलं गयण ॥ १११ ॥
 ॥ १ ॥ रक्ख रक्ख भाउय ! हा बल्लह ! कुणमु मह पैरित्तसि ।
 एमाइ विलव्वमाणि हीरंतं ददुं निय-भगिणिं ॥ ११२ ॥

१ विभीषिका = उपसर्गः । २ दास्यति । ३ च धामी विधिय तद्विधिः । ४

आयाता । ५ आकोशितः । ६ उद्वीर्य = उत्पद्य । ७ आभाषा । ८ उत्पत्तिः ।

९ परित्तसि = परिश्रुतिः = परित्राणम् । १० हीरंती = द्वियमाणा ।

निय-कुल-कलंक-कारय ! कृत्य ममं जासि दिङ्घि-पह-पडिओ ? ।
 पुरिसो भव एस तुहं सीस-च्छेयं करोमिच्च ॥ ११३ ॥
 एमाइ बाहरंतो चित्तगई गहिय-निसिय-करवालो ।
 अणुमग्गेणुणइओ भगिणीए विमोयणइए ॥ ११४ ॥
 अह तं विमोहयंतो कणगपहो आगओ नियय-नयरे ।
 चित्तगईवि खयरो अणुमग्गं तस्स संपत्तो ॥ ११५ ॥
 तत्तो विमोहणीए विज्जाए मोहिऊण चित्तगई ।
 झुरनंदणे पविट्ठो कणगपहो नियय-नयरम्मि ॥ ११६ ॥
 अह सो मोहिय-चित्तो चित्तगई तत्थ बाहिरुज्जाणे ।
 वीसरिय-भगिणि-हरणो अवयरिओ कोउहट्ठेण ॥ ११७ ॥
 ददुं जण-संदोहं उसम-जिणिदस्स पवर-भवणम्मि ।
 जत्ता-समए मिलियं विचित्त-नेवत्थ-सच्छायं ॥ ११८ ॥
 पविसिय जिणिद-भवण वदिय भैंसीइ पढम-जिण-नाहं ।
 उवाविट्ठो चित्तगई विज्जाहर-नियर-मज्झम्मि ॥ ११९ ॥
 पत्तो खणंतराओ जलणप्पह-पेसिओ नरो एगो ।
 पुच्छंतो चित्तगई दमघोसो नाम जिण-भरणे ॥ १२० ॥
 ददुं जण य चित्तगई पणमिय नेऊण ताहि एगते ।
 दमघोसो भणइ तओ भगिणीए विमोयणइए ॥ १२१ ॥
 उणइओ ताव तुमं, जलणपहो पिच्छिउंपि तं सव्वं ।
 अक्खुहिय-भणो सैंम्मं नवि चलिओ नियय-किरियाओ ॥ १२२ ॥
 निच्चट्ठ-चित्तं ददुं जलणपहं मैतै-जाव-वावारं ।
 अह सा रोहिणि-विज्जा पच्चक्खा ज्ञात्ति संजाया ॥ १२३ ॥
 भणियं च तीए पुत्तय ! अण्ण-सरिसं हि सुदुं धीरत्तं ।
 ता सिद्धा तुज्झ अहं भणसु य जं मज्झ कायव्यं ? ॥ १२४ ॥
 भणिय जलणपहेण अवहरिया मज्झ भारिया जा सा ।
 कणगप्पहेणं, तं ताव सिग्घमाणेह मह पासं ॥ १२५ ॥
 भणियं विज्जाइ तओ सुणमु इमं ताव वैड्यरं पुत्त ! ।
 पेवलि-वयणाइओ सव्वोवि हुं वैड्यरो तस्स ॥ १२६ ॥

१ अनुमार्गेणरपत्तेनः—अनुगत इत्यर्थः । २ B ० ० ० ० । ३ B तिष्ठमिः
 पुठ्ठम् । ४ अवतीर्णः । ५ A ० ० ० ० । ६ नीत्वा । ७ B ० ० ० ० । ८ A वेच्छि
 द्वा (म. १. १४. १४०) । ९ अणुव्यमनाः । १० B उच्चं । ११ B दुग्गम् । १२
 मात्रजये व्याघरो दस्य तम् । १३ अनन्य-उदयम्—अद्वितीयम् । १४ A ० ० ० ० ।
 १५ वेवट्ठिदरः—अवधः ।

पनत्तीए कहिओ तत्तो सो आगओ तुह समीवे ।
 खोहण-हेउं सब्वं मायाए कयं इमं तेण ॥ १२७ ॥
 तुह महिला निय-गेहे अच्छइ निखइवा सुहेणं ॥
 चित्तगई पुण तेणं विमोहिओ मोहणि-पमावा ॥ १२८ ॥
 मुरनंदणम्मि नयरे जिणिंद-मदणम्मि अच्छइ निविटो ।
 ता मा काहिसि किंजिवि ऐत्थत्थे पुत्त ! उब्बेवं ॥ १२९ ॥
 एवं भणिउ विज्जा अदंसण इत्ति उवगया ताहे ।
 अहये जलणपहेण पट्टविओ तुम्ह पासम्मि ॥ १३० ॥
 एवं च तेण भणिओ दमघोसेणं अमूद-चित्तो सो ।
 चित्तगई सेजाओ चलिओ सह तेण निय-टाणं ॥ १३१ ॥
 एत्थंतरम्मि नेहवणे वित्त-प्पायम्मि जिण-वरिदस्स ।
 पयिसइ नयरे लोगो न्मणाविह-वाहणाखुट्ठो ॥ १३२ ॥

अथ च ।

कोवि तु सित्रियाखुट्ठो आखुट्ठो रह-वरेसु चित्तसु ।
 हय-गय-अस्तितरेसुं डोलिय-जुगेसु विविहेसु ॥ १३३ ॥
 एत्थंतरम्मि हत्थी कैणगप्पह-संतिओ महा-काओ ।
 मय-मत्तो उग्गिड्डो नीहरिओ ताओ नयराओ ॥ १३४ ॥
 भंजतो गिह-दारे उँदटोसेतो वैरेडए बहुसो ।
 मारितो जण-नियरं उँछोलितो रहे विविहे ॥ १३५ ॥
 अह सं कयंत-सरिसं उददीकय-गुरु-करं सुघोर-मुट ।
 इदटुं नट्टो लोओ दिसो-दिसि मरण-अय-भीओ ॥ १३६ ॥
 सोवि तु पँवेहण-निग्रहं भंजतो दंत-पाय घापहिं ।
 उँछोलितो सुंदाइ दिंडए सच्चओ तथ ॥ १३७ ॥
 कोऊहलेण गयणं पारिट्ठिओ पुँल्लोइउं पयसो सो ।
 चित्तगई मत्त-करिं कयंत वयणं दुँप्पिण्ठ ॥ १३८ ॥
 एत्थंतरम्मि एगम्मि रह-वरे पट्टम-जोवणारंभा ।

१ क्षोभनहेतोः=क्षोभान्ममत्तम् । २ अ दुग्गम् । ३ लज्जायें । ४ अ दुग्गम् ।
 ५ स्तपने वृत्तप्राये=सूचयं सति । ६ शिविका=सुग्रासनम् । ७ विप्राः=नाना-
 विधाः । ८ अथतसं=वेगरः । ९ डोलिया=शिविकाविजयः (II. P. IV. 11) ।
 १० वनप्रमथारहः=वनप्रमथस्वामिकः । ११ उदध्रमयन्=नाशयन् (II. P.
 IV. 161) । १२ वरण्डको भित्तिः । १३ अ उँछोलितो, छिदन् । १४ एकस्या
 दिशोऽन्यस्यो दिशि । १५ प्रवहणं=रयः । १६ इदटुं (II. P. IV. 181) । १७
 कुंतान्तो यमस्तस्य वदनमिक । १८ इदंशम् (II. P. IV. 182) दुगलोक्कमिस

शुवई अणन-रूवा बहुविह-वर-भूषणाइआ ॥ १३९ ॥

इमेम-पपेट्टहि जच्च-तुरंगहि हत्थि-तट्टेहि ।

भगग्नि रहे भूमीइ निवडिया निगय-जीयन्व ॥ १४० ॥

तव-नीलपल-सैच्छह-विसाल-छोलत-छोयणा वरई ।

संभग-कल-कुंडल-त्रिल्लिय-वर-कुंतल-कलावा ॥ १४१ ॥

विच्छिन्न-कणय-खिंखिणि-नियर-पलंबंत-मेहेला-दामा ।

ईसीसि-हार-पच्छन्न-थणहरा गलिय-सिर-कुमुमा ॥ १४२ ॥

विहदिय-अंगय-जुयला निवडिय-कैडया पणहु-गेविज्जा ।

तुंई-गुण-हार-वियलिय-मुत्ताहल-सोहिय-सरीरा ॥ १४३ ॥

संभाग-नेउर-जुंया मुंसुमूरिय-रयण-नाडिया-नियरा ।

भूमि-तल-लुलिय-देहा अह दिट्ठा तेण सा करिणा ॥ १४४ ॥

सत्तो उज्झिय-हत्थो सीइ वहुहाइ करि-वरो चलिओ ।

तं दट्ठु पैरियरेणं गरुओ हाहा-रवो विहिओ ॥ १४५ ॥

सुसिलिह-अंगुवंगं अह तं पडिपुन्न-चंद-सम-वपणं ।

कर-गिअल्ल-मज्झ-मागं विपद-नियंत्त-थलिं जुवई ॥ १४६ ॥

दट्ठुपि समासन्नं भौग, गतुं अचायमाणिं तु ।

मरण-भयाओ गाढं वेवंत-सरीरयं सुंदं ॥ १४७ ॥

तैयारमपिक्खंतिं सतरल-तारं दिसो निपेच्छंतिं ।

दट्ठूण चित्तगई गपेण-त्थो चित्तए एव ॥ १४८ ॥

हा ! हा ! काम-निहाण महिला-रयणं विणस्सइ लेंगं ।

ओपरिऊणं गयणाउ तीहि अकैम्मि सा गहिया ॥ १४९ ॥

चित्तूण सय सहसा ठाणं निस्सवम्मि नेऊण ।

सीयल-तरु-छाहाए निवेसिया कुट्टिमुच्छंगे ॥ १५० ॥

१ लम्मानं प्रवृत्तैः = विमर्शयन्तीति । २ अचो = जालः । ३ तहो = त्रयाः ।

४ ३ युगम् । ५ सच्छहो सदृशः (H. P. 56) । ६ खिंखिणी = किङ्किणी =

धुप्रपट्टिका = 'धुधरि' इति माषावाम् । ७ मेखला = कटीसूत्रम् । ८ विपटितं चक्रे

अत्रदयोः केयूरयोर्गुणल यस्याः सा । ९ कटकं = करमूपणम् । १० प्रवेदकम् =

प्रीवाया आभरणम् । ११ कुटितो गुणो यस्य ॥ चासौ यो हारस्तस्माद् विगलितै-

सुष्काफलैः शोभितसरीरा । १२ जुय = युगम् = युगलमित्यर्थः । १३ मुसुमूरियं =

मक्षम् (H. P. IV. 106) कुटितम् । १४ अइ = असौ । १५ चत्तसुभिः कलापकम् ।

१६ परिहरः = परिवारः । १७ नागः = दस्ती । १८ अलक्कुवतीम् । १९ लुन्धाम् ।

२० प्रातारम् = रक्षितारम् । २१ पश्यन्तीम् (H. P. IV. 181) । २२ गगनस्थः ।

२३ ३ विपुभिः कुलकम् । २४ लम्भं = लघुमानम् (H. D. VII. 17) । २५

अवतीर्णं । २६ ५ तादे । २७ अइ = उरुध्वः ।

ततो य उत्तरीयय-मिउ-पवणाऽऽमासियाए सो तीए ।
 लज्जा-सञ्जस भउलिय नयणेहि पुढेइओ ततो ॥ १५१ ॥
 चिय परिचियन ददुठु तं तरुण गरुय नेह सम्भावा ।
 अमएणव ससिता जाया अह वियसिय-कबोला ॥ १५२ ॥
 चित्तगईवि य तीए ददुठुण अणोउम तयं रुवं ।
 तवयण-निमिय-निष्फंद-लोयणो चिट्ठई जाव ॥ १५३ ॥
 ताउ य तीए धाई कइयय-जुयईहि परिगया क्षति ।
 आगतु उवनिट्ठा मणइ तय महुर वाणीए ॥ १५४ ॥
 पर कज्ज-करण निरया हवति । कर सज्जणत्ति सैवविंय ।
 कम्मगमय मोयतएण तुमए गेइदाओ ॥ १५५ ॥
 ता निक्करण वण्डल । तुज्ज पमावाआ जीमिया एसा ।
 एमाइ बहु-निगण्य अभिनदिय सा पुणो भणइ ॥ १५६ ॥
 गच्छामि अह गह उम्सूर वट्टए जओ इहि ।
 भणिय च चित्तगइणा एउ कुणहत्ति ततो य ॥ १५७ ॥
 निय नयराभिमुहाण ताणं चलियाण तीए कम्मए ।
 चित्तगइ-कर-यलओ मुदा रयण लड्डु गहिय ॥ १५८ ॥
 नियय-कर-सठिय पुण समाण्यय तरस ताण पण्डनं ।
 अह सा सञ्जस-वेविर देहा गतुं पयइत्ति ॥ १५९ ॥
 बलिय भाव तीए अइगुह-अणुराय विमुण टिट्ठीए ।
 निअंसाइओ तहा सो जर जाओ कुमुमसर-विमओ ॥ १६० ॥
 अह सा सहि-यण सहिया कमण । नय पुर-वर पविट्ठत्ति ।
 चित्तगईवि य तीए जोयण ग्गेहि हय हियओ ॥ १६१ ॥
 चित्त लिहिउव्व जाओ गुणतर रिगय-अज-वाधारा ।
 तं ददुठुं दमघोसो सणिणयमेव समुदरइ ॥ १६२ ॥
 अथ गिरे सिहरमणुसरइ दिणयस एत विपत्ति पयायो ।
 सा गम्मउ निय-टाणे कुमार ! विमिणा रिबण ॥ १६३ ॥
 तवयण सोऊण काउ ओंगार-भवर भणइ ।
 एउं परमु नरर कारणमेवं विअम्म ॥ १६४ ॥
 मह हत्थाओ पटियं मुदा रयण तु एउ कथयि य ।

१ अमृतेनेव । २ अ सुगमम् । ३ सचविंय=सम्यक्विम=सम-दिगम् । ४ मोक्षणा ।
 ५ गजेन्द्रम् । ६ ऊर्ध्वं सूरो यत्र तदिदं किंवादिशब्दम् । ७ टोम्ब (375) । ८
 पिशुनं=गुहकम् । ९ निष्फन्द=रजः । १० अ सुगमम् । ११ आहरणं=
 आहाराणां पत्रम् ।

- तं गंविसिद्धं यमाए श्रुतिं ब्रह्मागमिस्सामि ॥ १६५ ॥
 तं पुण गच्छसु सिग्धं कहेज्ज जलणप्पहस्स तुत्तंत ।
 ईसि हसिऊण तओ दमपोसी एवमुल्लवइ ॥ १६६ ॥
 पच्चक्खम्मिदि दिट्ठे कुमार ! किं एत्थ वंक्क-मणिएहिं ? ।
 किं नवि दिट्ठा कजा तुह हत्था तं पणिण्हीती ॥ १६७ ॥
 सा कवडं योत्तण जहडिय चेव साहितं जुत्तं ।
 फल्लए मूल-मुद्धि उवलभितं आगमिस्सामि ॥ १६८ ॥
 एवं च तेण भणिओ चित्तगई विहसिऊण वज्जरइ ।
 सम्म वियाणियं ते मणो-गयं मज्झ दमपोस ! ॥ १६९ ॥
 अह सो फय-प्पणामो उप्पइयां पांविओ निर्यं ठायं ।
 चित्तगईवि पविट्ठो जुगाइ जिणमदिरे रम्मे ॥ १७० ॥
 वडिय-जिणिद-विओ जिण उग्गह-वज्जियम्मि एगंते ।
 गंतूणं उवविट्ठो समागया ताव रयणीयि ॥ १७१ ॥
 अह चित्तिउ पयसो किं मजे तीइ मज्झ हत्थाओ ।
 गहिउ मुदा-रयणं किया मह दोइय निययं ? ॥ १७२ ॥
 कहं शु मए नायव्व चीए कुलं कहव सा वरेय्या ।
 जइ सा हविज्ज महिला हविज्ज तां जीविणं सहल ॥ १७३ ॥
 तारिस-खव-जुयाए समय इह विसव-सेवणं जुत्तं ।
 तदभावे विसवासा विट्ठवणा मज्झ पडिहाइ ॥ १७४ ॥
 सां य कैयथो पुरिसो लुगिज्जा, जस्स कर-पले बाला ।
 रभा-गम्म-मुकोमल-नाहु-लया हंस-गइ गमणा ॥ १७५ ॥
 धनो हमित्तिरेण गहिया अंकम्मि सा मए सुतणू ।
 अवगूहिया य गाढं जं न मए, वंछिओ स तु ॥ १७६ ॥
 पुणरवि हविज्ज जैत्ता हत्थि मए भूमि-नियडिया तह सा ।
 धित्तूण जेण सहसा अवपासेज्जा तप गाढे ॥ १७७ ॥
 पमाइ बहु-विगप्पं विचित्तयंतस्स तगय-मणस्स ।
 निरए, सम्, सुद्धं, रयणं, मय्यं, जग्गहो, सुतो, ॥ १७८ ॥
 अह सो पहाय सगए विहिणा मंदित्तु जिण वरे पटम ।
 चलिओ कजा-कुल हर-वियाणणत्थ पुराभिमुहो ॥ १७९ ॥
 एतां य पुरे पिउइ जण-रहियं मुन्न सयल-धवल-हा ।

मह हियय-कयाणंदा एवं विहेयम्मि हय-विहिणा ! ॥ २०९ ॥
 एत्थवि नयंर तीए कुल कोडि-समाउलम्मि विट्टेउम्मि ।
 दंसणमवि अइदुलहं अविषाणिय-कुल-हराए उ ॥ २१० ॥
 इण्हि पुण नाणाविह-नयंरमुं पैवसियम्मि लोयम्मि ।
 दइयाए पउत्तीयवि विषाणणे संमवो नधि ॥ २११ ॥
 ता किं करेमि इण्हि हय-विहिणा विहडियम्मि एयम्मि ।
 लम्मिउज कह पतत्ती कहवा मह दंसणं होउजा ? ॥ २१२ ॥
 को पुच्छिउजउ नाम को मह साहिउज कुउ-हरं तीए ? ।
 जाय गपा मम दइया अक्खिउज्जा पुर-वरं को सं ? ॥ २१३ ॥
 कहय तुंदि-जोगओ सा दिट्ठा अम्हेहि हय-विहि-निओगा ।
 इण्हि पुण दइव्वा को जाणइ कथय नरसि ? ॥ २१४ ॥
 तीए नामउराराइ विरह-पिसायस्स संत-भूणइ ।
 सुइ-ओयरं गगइं न मउज हा ! कथ वचामि ? ॥ २१५ ॥
 हा ! हिय । कास हूरसि निम्बंभं मुंघ तम्मि लोयम्मि ।
 अउजवि का तुह आसा टाणंवि अयाणनाणस्स ? ॥ २१६ ॥

अवि ।

जइ उज्जामि ता उज्जामु कुदामि हे हियय ! न हूँ निशारेमि ।
 दइयाए जे पउत्तीवि दुलहा संपय जाया ॥ २१७ ॥
 अहवा कि इमिणा चित्तिण्ण अइगइय विमाय मग्गेण ।
 अवलंविष धारत्त किंवि उवाय विचित्तमि ॥ २१८ ॥
 जेण उवाय-पयइ पुरिसा पावित्ति इण्हियं अयं ।
 मुमइ लोयम्मि जओ लम्मइ नुविण मुंयतेहि ॥ २१९ ॥
 एनो य इह उवाओ भमाम मग्गेमु रापर-नयंरमु ।
 मा कहय कोवि कथवि तीए पउत्तीवि साहिउजा ॥ २२० ॥
 दासिउज अहव सकवा परिम्ममेत्तेहि कम्मिंवि पुगम्मि ।
 चउमुदी सा वाउ, तहा य अइमुरं खेव ॥ २२१ ॥
 एवं विणिउत्तयथो सो हं ओ चित्तेग ! चित्तगई ।
 दइया-निओय-गुरु-दुक्ख-उज्ज-निहाउय मण-मेत्ते ॥ २२२ ॥
 परिचत्त-संभु-यगो अह गुरु अणुराव-परवमो ततो ।
 एगानी वेयइडे उत्तर-सेउाए नयग्गु ॥ २२३ ॥
 सग्गेमुवि परिनिमिओ न य उदा तीए कथवि पउत्ती ।

ततो य दक्षिणाए सेणीए आगओ अहयं ॥ २२४ ॥
 तत्थवि पुरेसु केसुवि आहिंदिय इच्छियं अपावितो ।
 अज्ज पुणो इह पत्तो तुह नयेर कुंजरावत्ते ॥ २२५ ॥
 एयम्मि य उज्जाये मह पविस्संतस्स सोहणो सउणो ।
 संजाओ तह पुरिया दाहिण-वाहू तहा नयणं ॥ २२६ ॥
 ततो विषण्णियं मे अवस्समज्जेव होहिई तीए ।
 दइयाए दंसणं, अहव किंचि अइसोहण अन्नं ॥ २२७ ॥
 एवं विचितयंतो पत्तो हं एव कयलि-गेहम्मि ।
 काऊण पाय-सायं उवविट्ठो कुट्टिमुच्छंगे ॥ २२८ ॥
 ताव य खणंतराओ समागया सुयणु ! मज्झ निदत्ति ।
 सोऊण तुज्झ सदं सत्ति पयुद्धो अहं तत्तो ॥ २२९ ॥
 केण इमे उल्लुवियति चित्तिठं जा दिसाओ पुल्लम्मि ।
 ताव य तुम हि दिट्ठो पलंबमाणो तरु-लयाए ॥ २३० ॥
 हा ! हा ! अणंग-रूढो कह णु जुवाणो विणस्सए लग्गो ? ।
 एवं विचित्तिऊणं हाहा-सदं करेमाणो ॥ २३१ ॥
 पत्तो तुज्झ ममीवे ठिभो अह पासओ मए सहसा ।
 भो चित्तवेग ! सेसं पबक्ख चैय तुह सव्व ॥ २३२ ॥
 तं जं तुमएपुढं कह णु तुमं भद ! नियय-दइयाए ।
 ठाणंपि नेय जाणसि त सव्वं साहियं एयं ॥ २३३ ॥
 तो दुलह मणुयत्तं दददूणं रूव-जोव्वण-समंय ।
 महिलोमित्तस्स कए न डु मरणं होइ कायव्व ॥ २३४ ॥
 भो चित्तवेग ! जइवि डु पिय-विरहे दूसह हवइ दुक्खं ।
 उत्तम-कुल-प्पसूयाण तहवि एयं न जुत्तति ॥ २३५ ॥
 जाणम्मि अहंपि इमं मण-वल्लह-माणुसस्स विरहम्मि ।
 नरए नेरइयस्सव लणज्जइ दारुणं दुक्खं ॥ २३६ ॥
 तहवि डु न होइ जुत्तो अप्प-वहो किंतु कोवि डु उवाओ ।
 चित्तेयव्वो जह सा पाविज्जइ हियय-वल्लहिया ॥ २३७ ॥
 भो सुणइड ! एवं वज्जरिए तेण चित्तगइणा ओ ।
 दीह नांससिऊणं एवं हि मए समुत्थवियं ॥ २३८ ॥
 वोलीणा तीइ कहा न डु इण्हि अन्धि कोवि उवाओ ।
 अज्जेव य रयणीए जं होही तीइ वीवाहो ॥ २३९ ॥

१ शकुनः । २ पादवीचम् । ३ पश्याति (II. P. IV. 131) । ४ B युग्मम् ।

५ A °लामेत्त° । ६ नैरयिकः = नरकवाचः । ७ A तीए ।

चित्तगई भणइ तओ एकोवि य तीए पावणोवाओ ।
 मह पुरइ माणसम्मा जइ तुह पडिहासए सुयणु ! ॥ २४० ॥
 भणियं च मए को सो ततो सो भणइ भइ ! निमुणेसु ।
 किळ एसो कुल्यायारो ढक्खिण-सेढाए खयरण ॥ २४१ ॥
 कन्ना विवाह-समए एकत्था पूयए कुसुमवाणं ।
 निय-कुल-कमागयं अह परिणिज्जइ सा तओ पच्छा ॥ २४२ ॥
 । कममणुपालिती सा ऐही भयण-पूयण-निमित्तं ।
 अम्हे पुण देवि जणा पुब्बं चिय इत्थ पविसामो ॥ २४३ ॥
 अह तीए आगयाए नेवत्थं तीए सतयं अहयं ।
 धित्तूण इत्थि-खवो गच्छिस्सं वरय-पासम्मि ॥ २४४ ॥
 धित्तूण कणगमाल तं पुण नासिज्ज तैक्खणा च्व ।
 अहयंपि उवाएण नासिस्सं लैद्ध-पथाकां ॥ २४५ ॥
 एवं हि कए तीए संपत्ती अत्थि, नन्नहा भइ ! ।
 सह देययाए ययणं होज्जा एवं च सच्चति ॥ २४६ ॥

किं ।

पुरिसेण पुरिसयारो कायव्वो ताव इच्छियत्थम्मि ।
 विहिणो निओगओ पुण हवइ इ कज्जस्स निर्फक्ती ॥ २४७ ॥
 एवं च तेण कहिए उचिए उवाए
 आगामिथं गरुय-दुक्खमचित्तिऊण ।
 भो मुप्पइइ ! वयणं पैडिक्खयं से
 तिब्बाणुराग-परिमोहिय-माणनेण ॥ २४८ ॥
 साहु-वणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि कणगमाला-पावण-उवएस-सूयगो भणिओ ।
 सुरसुंदरी-कहाए पंचमओ वर परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ पञ्चमः परिच्छेदः समाप्तः ॥ ॥ २५० ॥

इत्थंतराभि सूरौ भमिऊणं गयण-मंडटमसेसं ।

अवर-समुई पत्तो पह-सिओ केज्जण-थव ॥ १ ॥

१ एवति । २ सत्तं = संवत्ति । ३ तरुवन् । ४ कप्पयत्तः = प्रसन्नः । ५ पुरयत्तः = प्रदत्तः । ६ निवत्तिः = सिद्धिः । ७ प्रवत्तयत्तः = अती-
 इत्तम् । ८ एत्थं । ९ मन्तव्यमिह = स्तव्यमिह ।

नवरं तह मह पहरसु कयंत-भवणे जह वयामि ॥ १५ ॥
 तुमए पुण तह पहया जह न मेया नेय जीविया अहयं ।
 ता किं भणामि इण्हि सरणम्मि समागया तुज्ज ? ॥ १६ ॥
 दददस्स इयवहेणं सो चेव जहोसहं तु लोयस्स ।
 तुमए पीडिय-देहा तह सरणं तुज्ज अह्ठीणा ॥ १७ ॥
 जइ मज्झ तुमं तुदठो देहि वरं पन्थिओ मए एयं ।
 मा मह हविउज एरिस-विडंवणा अन्न-जम्मेवि ॥ १८ ॥
 ताव इमो मह जम्मो पिय-जण-आसाए बोलिओ अहलो ।
 तं चिय दइयं दिज्जमु मयवं ! मह अन्न-जम्मेवि ॥ १९ ॥
 भो सुणइदठ ! एवं भणिरुण ताहि कणगमालाए ।
 विअलंत-थूल-अमुय-पवाह-संसित्त-सिहिणाए ॥ २० ॥
 नाणाविह-रयण-विणिम्मियम्मि पसरंत-विमल-किरणम्मि ।
 रम्म-हर-दार-निहिए रम्मे अह तोरणे सीए ॥ २१ ॥
 वदो निउत्तरीएण पासओ ताहि सा पुणो भणइ ।
 एसा मरामि संपइ कुसुमाउह ! तुज्ज पुरओ इं ॥ २२ ॥
 मा मह भणिरुण कोवि हु विहियमजुसंति कणगमालाए ।
 एत्थियमित्तं कालं विमोळियं जेण आसाए ॥ २३ ॥
 इण्हि पुण न हु सका काउं भंगं तु निय-यैइआए ।
 तं मोक्षुं हियय-दइयं न लग्गए मह करे असो ॥ २४ ॥
 अन्नं च देवयाओ ! अलियं जंपति नेय कइयावि ।
 तंपि हु अन्नह जायं मज्झ अटनेहि पावार ॥ २५ ॥
 अहय कवडेण केणवि पिसाय-रुवेण यंचिया तइया ।
 महवाहण-भत्तेणं अहवा खवरेण केणावि ॥ २६ ॥
 ता संपयपि मा होउज मज्झ अभिक्खियथ-याथाओ ।
 मयवं ! तुह प्यसाया सिज्जउ मरणं अविरुधेण ॥ २७ ॥
 पिय-विरह-गरुय-मोग्गर-जज्जरीय-मणाए मज्झ पावाए ।
 मरणं होउज न होउज व अज्जवि आसंकए हिययं ? ॥ २८ ॥
 पिय-विरह-दुक्ख-समणं उम्भइ मरणाए गरुय-पुत्तेहि ।

१ मृता । २ हुतवहः—अग्निः । ३ य एव—अग्निरेव । ४ आलोका (M. P. 14. 54) । ५ बोलीओ—वदतः (M. P. 14. 16a) । ६ मयंपुहए—पुष्पाभ्यन्तर-
 देहाः । ७ निउत्तरीयेण—सर्वोत्तरीयेण । ८ ३ दिव्यः—सुलभम् । ९ विणानित्तं
 विनश्यत्प्रमित्यर्थः । १० वइया—प्रतिष्ठा । ११ अजुग्गेः । १२ वायाओ—
 व्यापातः ।

सं जइ हविज्ज इण्हि सुकयत्था होज्ज ता अहयं ॥ २९ ॥

एवं भणियं तीए मुक्को अण्णा अहोमुहो शत्ति ।

देरियं गंतूण मए छिन्नो अह पासओ तीए ॥ ३० ॥

गहिऊण तयं अके ताहे सणियं मए इमं भणिया ।

निजिजय-मुरामुरिदो तुदठो तुह मुयणु ! रइ-नाहो ॥ ३१ ॥

असरिस-साहस-आवज्जिएण मयरद्वएण तुह मुयणु ! ।

एयम्मि चैव जम्मे उवणीओ सो जणो एसो ॥ ३२ ॥

किज्जउ कंठ-ग्गहणं गाढं उकंठिओ जणो तुज्ज ।

एवं भणिया बाला छंज्जाए अहोमुही जाया ॥ ३३ ॥

चित्तगईवि य ताहे समागओ सग्गि चैव ठाणम्मि ।

तत्तो य मए भणियं वर-मित्तो एस मह मुयणु ! ॥ ३४ ॥

तुज्ज विओए सुदरि ! अण-वंह उज्जत्तो अहमिमेण ।

त्रिणिवारिओ अकारण-वच्छट्ट-जुएण धीरेण ॥ ३५ ॥

तुह पावणे उवाओ एसो मह साहिओ इमेणेव ।

एएण सहाएणं सिञ्जिस्सइ इच्छियं अम्ह ॥ ३६ ॥

फळा-सहाव-मुल्लं उज्जिता सज्जसं मुयणु ! तम्हा ।

निय-नेकयं सत्वं क्वत्ति समण्येसु एयस्स ॥ ३७ ॥

फाऊण तुज्ज रुवं जेण इमो मुयणु ! वच्चए वैहिं ।

परियण-विमोहणदठा पर-क्कज्ज-समुज्जओ धीरो ॥ ३८ ॥

एवं च मए भणिया सहरिस-हियया करेइ तं सत्वं ।

अह देवि निलुक्काइ पुणरवि मयणस्स पदूणीए ॥ ३९ ॥

चित्तगईवि य तीए नीसतं निवसिऊण नेवत्थ ।

उग्गादिउ दुवारं आरुद्धो क्वत्ति सिवियाए ॥ ४० ॥

अह तम्मि मए छेए नीसदं जाणिऊण तं भवणं ।

भणिया य मए एसा सुदरि ! किं इण्हि कायव्वं ? ॥ ४१ ॥

ओणंयं-मुहीए तीए सज्जस-वत्त-कंपमाण-गेत्ताए ।

फहकहवि इ उल्लिखिओ खलंत-अव्यत्त-वाणीए ॥ ४२ ॥

गुरु-विरह-पीडियाए पिययम ! तं पाविओ तुडि-वसेणं ।

कुणसु सयं जं जुत्तं सरणाग्गि समाणया तुज्ज ॥ ४३ ॥^{१२}

एवे तीए भणिए गंधव्व-विहीए सा मए बाला ।

१ वरितम् । २ शरीरः । ३ आवर्जितः = प्रसृतः । ४ = आह । ५ वेत्स्यात् ।
विह भविष्यति । ६ उग्गादि = गगनम् । ७ बहिः । ८ निवेद्य । ९ द्वारम् । १०
अवनम्यमुखया । ११ तत्तं = वार्तं = चरितम् । १२ = मुग्धम् ।

परिणीया तं मयण देवं काऊण सखिखणयं ॥ ४४ ॥
 अत्राणिक्तु कमेण तभो सज्जसमेईइ विविह-वयणेहि ।
 खणमेगं रमिऊणं सुत्तो आलिगिऊण तयं ॥ ४५ ॥
 निटा-विगमे य मए वज्जरियं सुयणु । वच्चिमो इण्हि ।
 एरिसिमायरिऊणं न हु जुत्तं आच्छित्तं एत्थ ॥ ४६ ॥
 दाहं नीसासिएणे अह माणिय तोइ हियय-दइयाए ।
 हा अज्ज-उत्त ! जुत्त कम-पत्तं आसि मह मरणं ॥ ४७ ॥
 मज्झ निमित्तं पाविसि सामिय ! जं गहय आवइं इण्हि ।
 गहवाहणो पयंढो विज्जा-बल-दंणियो तह य ॥ ४८ ॥
 नासंतागवि अहं न नाह ! सरणं तु विज्जए किंचि ।
 ता तुह वइरिणि-रूवा जाया परमत्थओ अहयं ॥ ४९ ॥
 तुह-विरह-तावियाए न आसि मह सामि ! तारिसं दुक्खं ।
 जं तुह नाह ! विर्यत्ति समाविय इण्हि सजायं ॥ ५० ॥
 लद्धोवि नाह ! कहवि हु मज्झ अउत्ताए होसि न हु इण्हि
 पुन-रहियाण अहवा पत्तंपि हु विहंडए सहसा ॥ ५१ ॥
 मो मुप्पइदु । एव भणित अवलम्बिऊण मह कंठे ।
 गुरु-दुक्ख-निम्भराए कल अह तीर बालाए ॥ ५२ ॥
 तत्तो य मए भणिय सुदरि ! किं सांयमसरिस बहासि ? ।
 छद्धं जं लहिअव्यं इण्हि ज होउ तं होउ ॥ ५३ ॥
 तुह संगम-रहियाण मरण जइ होज्ज, होज्ज ता दुक्खं ।
 इण्हि पुण्ह सुदरि ! मरणेवि हु नथि दुक्खति ॥ ५४ ॥

विच ।

एसो अचित्तिओवि हु जह जाओ संगमो सह तुमाए ।
 तह चैव मा कैयावि हु अन्नपि ॥ सोहणं होज्जा ॥ ५५ ॥
 कीरठ ताव उवाओ अहलो जइ होइ होउ, को दोसो ? ।
 मंचय-वडियाण पुणो तहडिया चैव भूमि ॥ ५६ ॥
 नहवाहण-खयरं तं ददूण मए इमं कयं सुयणु ! ।
 मवियव्वयाए दिट्ठ होज्जा जं किंचिमह उचियं ॥ ५७ ॥
 अंनुवगयं हि मरणं नासिज्जउ तहवि ताओ खयराओ ।
 जैल-चव्वणुज्जयाणं मा कहवि हु एइ गुंलओवि ॥ ५८ ॥

१ धाक्षकम् । २ अपकीय=दूरीकृतम् । ३ आर्य-पुत्र । ४ प्रचण्डः । ५
 स्तम्भो=स्तः । ६ विपत्तिः । ७ विषट्तं=नश्यति । ८ तया । ९ अ कंठावि ।
 १० अभ्युपगतम्=अदीकृतम् । ११ जलचरं जलोदयताम् । १२ गुदकः ।

ता मुयणु ! मुंच सोयं वचामो रयणसंचए-ताव ।
 काळोचियं च पच्छा दिट्ठं दिट्ठं करिस्सामो ॥ १९ ॥
 तत्तो य तीए समयं नीहरिओ पणमिऊण रइ-नाहं ।
 अह तीए कंठ-लग्गो उप्पइओ गण-म्मगमि ॥ २० ॥
 रागंधयार-भाहिय-नराण दट्ठुंव तारिसं चरियं ।
 दूरे नासिय-तेमिरो अह सहसा उग्गओ सूरो ॥ २१ ॥
 तत्तो य तीए भाणियं सामिय ! गाढ पित्रासिया अहयं ।
 सूसइ गलयं अज्जवि केदूरे अम्ह तं नयरं ? ॥ २२ ॥
 दूरे अज्जवि नयरं सुंदरि ! इत्थ वण-निगुंजमि ।
 ओपरिओ जं होही इत्थ जलं ऐव मे भाणए ॥ २३ ॥
 तत्तो दोवि जणाइं अवइसाइं वणमि रम्ममि ।
 सीपल-जल-पडिपुनं अह दिट्ठं तत्थ निज्जरणं ॥ २४ ॥
 पाऊण जलं अह सा पत्तल-तरु-छाहियाए उवविट्ठा ।
 काळं सरीर-चित्ते अहमवि तत्थेव आयाओ ॥ २५ ॥
 भो मुण्डइह ! एवं खणंतरं बीसमामि जा तत्थ ।
 ताव य निर्मुओ सरो आसन्ने केळि-गेहमि ॥ २६ ॥
 जाया सत्थ-सरीरा सुंदरि ! वच्चासु इण्हि निय-ठाणं ।
 एयं सवं सोउं एत्त विगण्णो महुप्पन्नो ॥ २७ ॥
 नूनं चित्तगइस्स य एतो सरो न होइ अन्नस्स ।
 एपमि वण-निगुंजे अहवा को संभवो तस्स ? ॥ २८ ॥
 एवं विचित्तियम्मी कयली-गेहाओ ताओ गुणित्ताओ ।
 तरुण-महिला-समेओ चित्तगईं ज्ञात्ति नीहरिओ ॥ २९ ॥
 तत्तो गंतूण मए सहसिसमालिगिओ स नेहेणं ।
 अहमवि तेणं, तत्तो उवविट्ठा दोवि तत्थेव ॥ ३० ॥
 तत्तो य मए भाणिओ नीहरिएण तु मयण-गेहाओ ।
 किं मित्त ! तुमे विहियं विमोहिओ परियणो कहवा ? ॥ ३१ ॥
 कहव तुमं निच्छुटो का वा एसा मणोहरामारा ।
 माहिला, कथं व पत्ता, साहसु मह सव्वमेयति ? ॥ ३२ ॥
 चित्तगईं मणइ तओ निमुणसु मो चित्तवेग ! एग-मणो ।
 काऊण कणगमाला-रूखमहं ताव नीहरिओ ॥ ३३ ॥

१ विपाधितो = दुपिता । २ कियइहम् । ३ एवमे = एवं यथा । ४ अवतीर्णो ।
 ५ गहाह । ६ धुत्तः (J. P. 33) । ७ श्रुपेठ = गहनम् । ८ वरिजनः =
 वनः । ९ निर्मुक्तः ।

आसुढो सिन्रियाए पत्तो य कमेण वर-समीक्षमिं ।
 विजाहरि-गण-गिजंत-विविह-वर-मंगलुम्पीलो ॥ ७४ ॥
 लागे समागयम्मी गहिओ मह कर-यले सहरितेण ।
 नहवाहणेण, तत्तो कमेण वत्तो य वीवाहो ॥ ७५ ॥
 नहवाहणस्त पुरओ नई विविहंगहार-सोहिलं ।
 पारद्धं वार-विलासिणीहिं धर-भेय-संवल्पिं ॥ ७६ ॥
 ऐत्थंतरम्मि एगा जुवई आगम्म कर-यलं निययं ।
 मुदा-रयण-समेयं दंसइ मह सज्जसुप्फुण्णा ॥ ७७ ॥
 तं ददुं चित्तिं मे एसा सा मज्ज संतिया मुदा ।
 हत्थि-भय-मोइयाए जा गहिआ तीए कलाए ॥ ७८ ॥
 अइगुरुय भंगुद्धिं मणयं ओसिरितं मए तत्तो ।
 अँवलोइया य एसा सहसा अह पच्चाभेजाया ॥ ७९ ॥
 एसा सा मह दइया हत्थि-भए जा विमोइया तइया ।
 विहिणो निओगओ कह जाया हगार्थणपण्ड ॥ ८० ॥
 पेच्छं अइदुग्घडपि हु सहसा कह मज्ज दंसण जायं ? ।
 अणुक्खलो अहव विही किंवा तं ज नवि करेइ ? ॥ ८१ ॥
 एव विचित्तिज्ज निदसिगो निय-करो मए तीए ।
 पुज्जं समप्पियाए तीए मुदाए सज्जत्तो ॥ ८२ ॥
 कंने होउं तीए आसन्न-सहीयं साहियं एयं ।
 केवनिइएण दुँक्खइ सीसं फिर कणगमालाए ॥ ८३ ॥
 ता एसा खणमेग असोग-वणिआइ सुँवइ लगति ।
 तुम्हे एत्थ ठियाओ जहा-सुहं चेष अच्छाह ॥ ८४ ॥
 वत्तं पुण पेक्खणए जीणाविजाउ अम्ह सिग्घेति ।
 एवं मणितं तीए उट्ठाविओ चित्तमेग ! अहं ॥ ८५ ॥
 तत्तो तीए समयं पवर-घरुजाण-तिलय-भूयाए ।
 वियसंत-सुरहि-मंजरि-मयरंदाभोय-मुँहयाए ॥ ८६ ॥
 पत्तो रमणीयाए असोग-वणिआए सहरिसं तीए ।
 टिन्नम्मि आमणम्मी उवविट्ठो, सावि मह पुरओ ॥ ८७ ॥^{१४}

१ उष्णीसे = समूहः (B. D. L. 136) । २ नाट्यम् । ३ B इत्थं । ४ उ-
 ण्णा = पूर्वा (A. F. 17) । ५ अइगुग्घडम् । ६ अपघायं । ७ वलंकित
 ८ B °वणीय° । ९ कर्णे । १० A °हीए । ११ अपनिवृत्तं = निशया अमात्रे
 १२ दंसं करोति = दुःखाति । १३ खपिति । १४ शप्यताम् । १५ मुदाया

अह सा सज्जस-मरिया जाहे न चएइ किंचि वज्जरिटं ।
 ताहे नियय-पउत्ती सन्वावि हु चिचवेग ! मए ॥ ८८ ॥
 पुव्व जा तुह कहिया तीएवि हु सा मए समासेण ।
 कहिया य जाव इत्यं इत्थीरुवेण अत्थाओ ॥ ८९ ॥
 सुंदरि ! तुज्ज विओगे गुरु-दुक्खं माणसं मए पत्तं ।
 भमिओ तुज्ज निमित्ते सव्वेसुवि खपर-नयरेसु ॥ ९० ॥
 तां लज्जं मोत्तूण साहसु किं तुज्ज नामधेयंति ।
 कम्मि कुले तुह जम्मां किंवा नामं तु ते पिउणो ! ॥ ९१ ॥
 कहवि पुरे इह पत्ता पभूय-लोयस्स मेज्जयारम्मि ।
 इत्थीरुवोवि अहं विन्नाओ सुयणु ! कह तुमए ! ॥ ९२ ॥
 एवं च मए भणिया कहवि हु उज्झित्तु सज्जस बाला ।
 मणय खलंत-ययणा अह एव मणितमादता ॥ ९३ ॥
 औपन्नसु मण-वल्लह ! कहमि सव्वंपि ज तुमे पुट्टं ।
 तुम्ह सुपसिद्धमेव हि नयरं मुरनंदणं ताव ॥ ९४ ॥
 सत्थासि सुविक्खाओ पहंजणो नाम खपर-रायत्ति ।
 तस्स य पवरो मत्ती अइकुसलो नीइ-सत्थंसु ॥ ९५ ॥
 पट्टणो य दट्ठ भत्तो बुद्धीए चउब्बिहाए संपन्नो ।
 रत्तां विस्सास-पथं आसि पुरा मेहनाउत्ति ॥ ९६ ॥
 तस्स य धरिणी पवरा पइ-व्वया रूख-संवया-कलिया ।
 उत्तम-कुल-प्पसूया इंदुमई नाम आसित्ति ॥ ९७ ॥
 तीए सह विसय-सोत्तखं निसंयमाणस्स मेहनायस्स ।
 जाओ सुओ सुखो नामेणं असेणिवेगोत्ति ॥ ९८ ॥
 अम्मसिय-कला-नियरो साहिय-विज्जो गुणाण आवासो ।
 जणयाण कयाणदो कमसो सो जोव्वण पत्तो ॥ ९९ ॥
 एत्तो य दक्खिणाए इमीए सेढीए कुंजरायत्ते ।
 एयम्मि चेव नयरे चदगई आसि वर खयरो ॥ १०० ॥
 तस्स य मण-वट्ठहिया महिला नामेण मयणरेहात्ति ।
 कालेण ताण पुत्तो अमियगई नाम संजाओ ॥ १०१ ॥
 धूपा चंपय-गोरा चंपयमालत्ति तदणुमंजाया ।
 पत्ता य जोव्वणं सा विज्जाहर-कुमर-मण-हरणं ॥ १०२ ॥
 अह सा चंपगमाला यरिया मुरनंदणम्मि नयरम्मि ।

मंति-मुय-असणिवेगस्स, सामरं तेण परिणीया ॥ १०१ ॥
 नीया नियए नयरे सह तीए सो विसाळ-नयणाए ।
 पैर-भीईए जुत्तो भुंजइ माणुस्मए भोगे ॥ १०४ ॥
 अह अन्नया कयाइवि मंति-पयं देवि^१ असणिवेगस्स ।
 नियय-तणयस्स तत्तो विरत्त-चित्तो महा-सत्तो ॥ १०५ ॥
 रत्ता पहंजेणं सहिओ संजाय-गरुप-संवगो ।
 सुगुरुण पाप-मूले पन्वइओ मेहनाओ सो ॥ १०६ ॥
 खपरो वि^२ असणिवेगो चंपगमालाए हियय-दइयाए ।
 समयं गिह-वास-फलं अणुहवई विसय-सोक्खंति ॥ १०७ ॥
 ! अह चंपगमालाए कमेण पुत्ता ओ पंच उण्णत्ता ।
 ताणं पिययम ! निसुणमु कमेण एयाइ नामाइ ॥ १०८ ॥
 यग्जगई घाउगई चंदो तह चंदणो मुमीहो य ।
 पंचण्हं पुत्ताणं उवरिं धूश अहं जाय ॥ १०९ ॥
 जम्म-दिणे मह पिठणा मुय-जम्म-महसवाओ अम्महिओ ।
 काराविओ महुरिसं महोच्छरो गरुप-नेहण ॥ ११० ॥
 चत्ते य वारसाहे नार्म तु पियगुमंजरी मज्झ ।
 विहपं कमेण अहय देहार्चणं बहदता ॥ १११ ॥
 जणयाण कषाणंदा लालिज्जता य धाइ-पैणगेण ।
 पत्ता कुमारि-भावं कय-परियण-छेयणाणंदा ॥ ११२ ॥
 जुवई-जण-जोग्गाओ नट्टाईया कळाओ सपळाओ ।
 गहिवाओ कमेण तओ पत्ता हं जोन्वणं पढमं ॥ ११३ ॥
 मुनिणिद्ध-सही-सहिवा रमामि विविहामु तय कीलामु ।
 वर-चित्त-पत्त-छिजेजय-नवण-गंधम-वीणामु ॥ ११४ ॥
 तथ ॥ पिययम ! अहयं सहायओ पुरिस-वेसिणी जाया ।
 वरया य मज्झ नहंवे^३ इति सहि रापर-वक्काण ॥ ११५ ॥
 वर-रुव-कळा-रिदाओ तेमि, जणओवि मज्झ माहेइ ।
 न^४ य कथयि मह इच्छा जायइ तो ते निवारेइ ॥ ११६ ॥
 जां जां ओउइ वरआ तं तं ने^५ठामि जायय अहं तु ।
 तांह य अमृज्जिवगो मज्झ पिया सोपमावओ ॥ ११७ ॥

१ वर-उत्तरा । २ दरवा । ३ अ^१ज्ज । ४ अ^२ मुग्गम् । ५ अ^३ य । ६
 उरवयः = इति । ७ वयय = पद्यकम् । ८ अ^४ मुग्गम् । ९ छिजयं = छेपयम् ।
 १० वेसिणी = हेमिणी । ११ अ^५ एति । १२ वाक्काणि । १३ अ^६ निवृत्ता^० ।

ददूण तं ससोगं चंपगमाला उ भणइ निय-दइये ।
 कीस ससोगो सामिय ! दीससि चिताउरो धणियं ॥ ११८ ॥
 ततो य तेण भणियं मह धूया ताव जोव्वणं पत्ता ।
 न य इच्छइ किपि वरं सुंदरि ! गरुई इमा चिता ॥ ११९ ॥
 धूया जोव्वण-पत्ता वर-रहिया कुल-हरम्मि वसमाणा ।
 ते किपि कुणइ फज्जं लहइ कुलं मैइलणं जेण ॥ १२० ॥
 को होअ वरो धूयाए हंदि ! मण-इच्छिउत्ति चिताए ।
 सुंदरि ! न एइ निदा रयणीएवि मह पसुत्तस्स ॥ १२१ ॥
 एयं निसम्म वयणं चंपगमालावि ताहि मे जणणी ।
 मज्झ निमित्ते सुंदर ! जाया सोगाउरा धणियं ॥ १२२ ॥
 अन्न-दिणम्मि पिय-सही पमाय-समयम्मि धारिणी-नामा ।
 सुजापहरस धूया समागया मज्झ पासम्मि ॥ १२३ ॥
 भणइ य किमज्ज पिय-सहि ! हियेव्व विक्खियेव्व वैज्जव्व ।
 दीससि अन्न-मणा विव विहाण-मुहा ससोगिल्ल ॥ १२४ ॥
 चिर-आगयावि पिय-सहि ! कीस न संभासिणा अहं तुमए ? ।
 ता भणसु सोग-कारणमेयं जं तुज्झ संजाये ? ॥ १२५ ॥
 एव ष पिय-सहीए भणियाए मए तया समुल्लवियं ।
 सम्ममुवल्लिखियं ते धारिणि ! निमुणेसु वुत्तं ॥ १२६ ॥
 तुज्झेहिं समे पिय-सहि ! कीलित्ता ता विधाल-समयम्मि ।
 नाणाविह-कीलाहिं समागया नियय-गेहम्मि ॥ १२७ ॥
 उवरिम-भूमाइ तआं नाणा-माणे-रयण-हेम मइयम्मि ।
 पहंके पासुत्ता पवरए हंसतूलीए ॥ १२८ ॥
 अहं अहं-रत्त-समए दुंदुहि-सइ सुणित्तु पाडिबुद्धा ।
 पिच्छामि गयण-मगं दिव्व-विमाणेहिं संकिंसे ॥ १२९ ॥
 ददूण देव-निवह उज्जोइय-गयण-मडलं तत्थ ।
 मुर-सुंदरि-गण-साहिय चिता मे एरिसा जाया ॥ १३० ॥
 कण्ठिमाइं मग्गे दिव्व-विमाण्णइं दिट्ठ-पुज्जइं ।
 एवंविहा य देवा देवीओ कत्थ दिट्ठाजो ॥ १३१ ॥
 एवं विचित्तयंती पिय-सहि ! मुच्छ-वसं अहं पत्ता ।

१ कीस = कस्यत् । २ अनित्यताम् (H. D. VI. 142) । ३ इत्येव । ४ विह-
 तव । ५ सुमा = भीता, उद्विग्ना च (H. D. VII. 94) । ६ विहाणमये = हा-
 वम् । ७ अ = माए । ८ अपराजयमये ।

मुक्ता-विरमे ततो जाई-सरणं समुपनं ॥ १३२ ॥

सभैरिया पुन्व-भवा दोन्नि मए मणुय-देव-संवदा ।

जह तं निसुणसु धारिणि ! सव्यपि हु वैज्जरिजंतं ॥ १३३ ॥

जवुदीने दावे मुरगिरिणा उत्तरम्मि पासम्मि ।

एरवये वर-सित्त इहाथि तेलावैरु-विक्खायं ॥ १३४ ॥

तम्मि य मज्झिम-खंडे आरिय-सित्तम्मि आसि वर-नयरं ।

अमर-मुर-सरिस-रुवं पडिवक्ख-नारिद-दुग्गम्म ॥ १३५ ॥

ति-हुअण-लच्छी-निलयं ईन्म-सहस्सोवसेवियं विठवं ।

आकाल-मुप्पइह नामेणवि मुप्पइहंति ॥ १३६ ॥^१

उवहासिय-धणय-विहजो उवयार-रओ य सयल-छोपस्त ।

देव-गुरु-पूयण-रओ वैच्छह-परो य वंधूणं ॥ १३७ ॥

दक्खिन्न-दया-कलिओ अग्गाणी सयल-वणिय-साथस्त ।

हरिदत्तो नामेणं ईन्मो परिवसइ अह तथ ॥ १३८ ॥^२

निजिजय-रई-सोहेग्गा सीलवई महुर-भासिणी देविया ।

पाणपिया विणयवई विणयवई भारिया तस्स ॥ १३९ ॥

पच-पयारे विसए तीए समं तस्स अणुहवंतस्म ।

जाओ पहाण-पुत्तो वमुदत्तो नाम मुपासिद्धो ॥ १४० ॥

ततो विणयवईए कमेण धूपाआ तानि जायाओ ।

निजिजय-मुरिद-मुदरि-रुवाइसएण कलियाओ ॥ १४१ ॥

जेह्वा मुलायणात्ति य बीया कज्जा अणगवई नामा ।

वमुवई-नामा तइया ति-छोप-अण्णेरय-म्भूया ॥ १४२ ॥

कमसां वड्ढंतीओ तरण-जणुम्माय-कारयं रम्मं ।

अह ताओ पत्ताओ तिन्निवि नव-जोव्वणारंभे ॥ १४३ ॥

कज्जा मुलायणा सा परिणीया मेहलावई-पुरीए ।

सागरदत्त-मुएणं मुवेधु-नामेण वणिएण ॥ १४४ ॥

विजयवई-नयरीए मुएण धणभूइ-सत्थवाहस्म ।

धणवाहण-नामेणं विवाहियाऽणगवई-कज्जा ॥ १४५ ॥

सावि हु वमुवई-कज्जा नयरीए मेहलावईए आं ।

धणवइणा पारणाया तणएण ममुदत्तस्म ॥ १४६ ॥

१ अ तिम्यरणं = पूर्वमवस्थानम् । २ वंस्पृगा (II 1. 71) । ३ वस्यमा-
नम् (1. II 3) । ४ त्रिलोक्यविराजतम् । ५ इय्यः = छेदी । ६ दुग्गम् ।
७ वारवहकटः, A पतो । ८ जयनीः । ९ अग्गेणी । १० सुग्गम् । ११ उवहास्यं
सीमागम् । १२ दत्ता = वपुः ।

अह सो धणवइ-वणिओ कलामु कुसलो अणंग-पडिंरुत्तो ।
 समयं तु वसुमईए सुंजइ माणुस्सए भोए ॥ १४७ ॥
 वड्ढंत-सिणेहाणं ताणं अन्नोन्न-रत्त-चित्ताणं ।
 नव-जोव्वणाण सैस्सं विसय-मुहं सेवमाणाणं ॥ १४८ ॥
 गुरु-जण-धिणय रयाणं अधरोप्पर-विरह-दुक्ख-रहिपाणं ।
 वचंति वासराइं आणदिय-वधु-वग्गाणं ॥ १४९ ॥
 अह अन्नया कयाइवि पवरे हैम्मिय-सलम्मि पासुत्तो ।
 धणवइ-वणिओ सीए वसुमइ-दइयाए संजुत्तो ॥ १५० ॥
 निम्मल-ससि-कर-उज्जोइयाए रयणीए पच्छिमे जामे ।
 निदा-खए विमुद्धा मुद्धा सा वसुमई वरई ॥ १५१ ॥
 निय-संयणीय-पसुत्तं पर-पुरिसं पिक्खिऊण भय-भीया ।
 सा पवण-हया तणु-सरुल्लयव्व अह कंपिया सहसा ॥ १५२ ॥
 चित्तइ सा मिय-नवणा कथ गओ मज्झ नियय-नाहे सो ।
 दुक्ख-पवेसम्मि गिहे एसो पुरिसो कह पविट्ठो ॥ १५३ ॥
 किंवा सो मण-दइओ हविज्ज निहओ इमेण पावेण ।
 सोच्चिय दइओ अन्नो पडिहासइ किं विवज्जासा ॥ १५४ ॥
 अहवा न होह एसो मह दइओ ताव निच्छओ एस ।
 एत्त अउव्वो कोवि हु दीसइ दिव्वाणुकारित्ति ॥ १५५ ॥
 तह सुवइ सुव्रीसत्थो पविसित्ता पर-गिहम्मि जं एसो ।
 तं नूणं भवियब्धं केणावि हु कारणेणित्थ ॥ १५६ ॥
 जइ एत्त अन्न-पुरिसो दइओ वा तहवि इण्हि मह सुत्तं ।
 निय-सामुयाए सिग्वं जहट्ठियं चेव सैंहिउं ॥ १५७ ॥
 जइ पुण एय न कहेमि कहवि निय-सामुयाए वुत्तंतं ।
 आजम्मंवि कळंकं सुदूसहं होइ ता मज्झ ॥ १५८ ॥
 एवं विचित्तिऊणं उत्तरिया हम्मियाओ सा बाला ।
 पत्ता य सामुयाए मुदसणाए समीवम्मि ॥ १५९ ॥
 सा सणिपं उट्ठविवा मणइ किमागमण-कारणं सुंणहे ॥
 तत्तो य वसुमईए जहट्ठियं साहियं सव्वं ॥ १६० ॥
 भाणियं सुदंसणाए न संभवो अत्थि इत्थ अजस्स ।

१ B सरिसं । २ B युग्मम् । ३ इम्यम् = गृहम् (H. D. VII. 61) । ४
 रायनीयम् = रायः । ५ पुःसेन श्वेसः कश्यो वन तद् दुःखप्रवेणम् । ६ विदया-
 सान् = धर्मात् । ७ अपूर्वः । ८ सुविशस्तः । ९ सामुवा = श्वश्रूः । १० घाहेउं =
 कथयिष्ये (N.J. 3) । ११ उत्थायिता । १२ एवम् = पुत्रवधूः ।

निदा-वसओ होज्जा तुह जाओ विन्ममो एसो ॥ १६१ ॥
 भणियं च वसुमईए अंबि ! सधे चैव ता निरंखेसु ।
 एवं तीए भणिया सुदंसणा छडु गया तथ ॥ १६२ ॥
 सम्मं निस्सुविओ सो निदाए पसुत्तओ तहिं पुरिसो ।
 नायं सुदंसणाए जह एस न होइ मह पुत्तो ॥ १६३ ॥
 सत्तो सुदंसणाए पोक्करियं दीहरेण सदेण ।
 धावह धावह छोया । एस अउन्वो नरो कांवि ॥ १६४ ॥
 अम्ह घरम्भि पविट्ठो जारो चोरोन्व नूण हाऊण ।
 एवं सुदंसणाए विहियं सोऊण हँलबोलं ॥ १६५ ॥
 रे ! लेहँ लेह धावह काय गओ काय अण्डइ निष्ठक्को ।
 एमाइ बाहरेतो समुट्ठिओ परियणो सम्भो ॥ १६६ ॥
 मिळिओ य भूरि-लांगो किं किं एयंति एव जंयंतो ।
 सिट्ठो समुददत्तो भणइ णए ! केण सुसिया सि ? ॥ १६७ ॥
 सोवि डु सयणायाओ समुट्ठिओ कल-यलं निमामित्ता ।
 यज्जरइ केण अंबे ! सुसिया, जं एवमुल्लवासि ! ॥ १६८ ॥
 न डु इत्थ कोवि दीसइ दुट्ठ-मई कीस अंबि ! उव्विगा ! ।
 एवं तु तेण भणिया सुदंसणा एवमुल्लवइ ॥ १६९ ॥
 को सि तुमं कस्स सुओ कीस गिहं मज्झ आगओ पाय ! ! ।
 हा ! धिट्ठं ! किनिमित्तं अंबित्ति ममं समुल्लवासि ! ॥ १७० ॥
 कीस मह पुत्त-सेअए इत्थ सुत्तोसि नट्ट-मज्जाए ! ।
 काय कओ मे पुत्ता धणवइ-नामो हयास ! तुमे ? ॥ १७१ ॥
 एव च तीई निदुत्तुर-वयणाणि निसम्म-विग्धिओ वित्ते ।
 सो पुरिसो निय-देहं पुणो पुणो अह पुँलाएइ ॥ १७२ ॥
 आलाइऊण मुइरं निय-देहं जाव सामल-मुहो सो ।
 सप्पइय-भणो ताहं आलोयइ नह-यलं सहसा ॥ १७३ ॥
 मुड मुड इय अव्यत्तं जीवं दितोव्य पवर-विग्जाए ।
 लेहँलइ य पुणहत्तं ददुत्तुर इय भूमि-पट्ठम्मि ॥ १७४ ॥
 जाओ खणंण दीणो मयर-कुमारोन्व नट्ट-यर-विग्जाओ ।
 माटं वविर-देहो मूढोव्य दिउँव्य संजाओ ॥ १७५ ॥

१ निम्पय = अवलोकय । २ पुत्तुत्तम् । ३ अ एव । ४ कलकलम् (N.P.S.)

५ साठ = पूर्णतत्पर्यः । ६ अ सेही । ७ पुट्ठ ! । ८ अ सिद्धा । ९ अ तीए ।

१० पदवति (N.P.S.) । ११ जापम् । १२ उहउति = उद्यमति । १३ इय एव ।

अहं तं तारित-रूतं पुरिसं ददुं मुदंसणा भणइ ।
 पाविट्ट ! किं न साहसि कथं कओ महं मुओ तुमए ? ॥ १७६ ॥
 सोविं ऐहो-मुह-वयणो होऊणं टिओ न जंपई जाव ।
 ताहे सो जण-निवहो त्रिविहं उल्लुविटमादत्तो ॥ १७७ ॥
 एओ इन्ध-घरम्भी समागओ चोरियाए धण-सुद्धो ।
 अने भणंति चोरो जइ ता सेज्जाए किं मुत्तो ? ॥ १७८ ॥
 ता एम वसुमईए कैएण पैरदारिपाए आयाओ ।
 अने भणंति जाओ जइ ता अंविस्ति किं भणइ ? ॥ १७९ ॥
 ता एम धणवइच्चियं त्रिविहो कंणावि अन्न-रूवेण ।
 देवेण दाणवेण य केत्तीए पिण्णं मज्झामो ॥ १८० ॥
 अने भणति भूओ एस पिमाट्ठव्य आगओ एध ।
 अम्हाणं छलण-हेटं एरिस-रूवेण दुट्ठपा ॥ १८१ ॥
 भो भो न एवमेव भणंति अने उ किंतु निमुण्ह ।
 वसुमईपाए सीलं परिक्खितं आगओ तियसो ॥ १८२ ॥
 एमाइ बहु-विगणं परोप्परं जा जणो समुत्तवइ ।
 ताव य पिप-सहि ! धारिणि ! निमुणमु जं तत्थ संजायं ॥ १८३ ॥
 कंऊर-हार-अंगय-वित्रायमाणं मणोहर-सरितो ।
 सहसा पयडीभूओ भामुर-दिस्सि सहि तियसो ॥ १८४ ॥
 देवेण तेण भणियं निमुण्ह एवस्स वइपरं महा ।
 अवियाणिय-परमथा करेह किं बहुविह-विगण्ये ? ॥ १८५ ॥
 एसो ह पावकारी मुमंगलो नाम नहपरो आसि ।
 साहिप-बहुविह-विज्जो विज्जाहर-नयर-मुपसिद्धो ॥ १८६ ॥
 अहं अन्नया कयाइयि मममाणो इच्छिप्पसु नयेसु ।
 एसो इत्थं पुरीए समागओ जेव्वणुम्मत्तो ॥ १८७ ॥
 हम्मिय-तलमारुद्धा ण्हणुत्तिन्ना इ वसुमई एसो ।
 गयण-टिएण दिहा इमेण सुद्धं च निज्जाया ॥ १८८ ॥
 ददुं इमीए रूवं सुहियं अहं माणसे तु एवस्स ।
 काटं धणवइ-रूवं अण्णपरिओ इत्थं मेहम्मि ॥ १८९ ॥
 अवियाणिय-परमथा मुत्ता अहं वसुमई इमेणावि ।
 मुरपम्मि रंजिय-मणो चितइ एवं महा-पाथो ॥ १९० ॥

१ अधोमुखं - अधस्ताद् यदनं यस्य सः । २ चोरका - चौर्यम् । ३ इतेन =
 तदर्थं - वसुमख्यमावति यावत् । ४ पारदारिकतमा । ५ अ एव । ६ आनोत्तानां ।
 ७ निध्याता - दृष्टा । ८ अवतीर्णः ।

धणवद्-रूपेण ठिबो अन्नाओ एत्य सयल-लोएण ।
 एदए वर-तणूए समयं सेवामि मुरय-सुहं ॥ १९१ ॥
 विज्जाहरीहिं किंवा मह कज्जं किं अन्न-सुवहंहि ।
 सोहग्ग-निहाणाए पत्ताए इमाए माहिलाए ॥ १९२ ॥
 एवं विचित्तिठणं अवहारिओ धणवद् इमं ॥
 नेऊण भरह-सित्तं मुक्कं उ त्रिणीय-नयरीए ॥ १९३ ॥
 पच्छाइय निय-रूवं धणवद्-रूवं विहेनु विज्जाए ।
 यत्तुमद्-मुरयासत्तो एवो सो चिट्ठइ इय ॥ १९४ ॥
 सोवि इ धणवद्-वणिओ विणीय-नयरीए पाविओ वेरओ ।
 ददुं अउप्प-नयारि विन्हिय-हियओ विचित्तेइ ॥ १९५ ॥
 का एसा वर-नयरी कथं य सा महलावद् नयरी ।
 किं केण व अवहरिओ पेच्छामि व मुमिणं एवं ॥ १९६ ॥
 एवं विचित्तयंतो वाहिं नयेरीए जाव परिभमइ ।
 तावय पवहज्जाणे सैमोसदो केवली दिट्ठो ॥ १९७ ॥
 सिरि-उसहनाह-जिणवर-यंस-पयूओ तिलोय-विस्ताओ ।
 नामेण देवविओ रीय-रिसी मुणि-गण-समेओ ॥ १९८ ॥
 सं ददुं जाय-तांसो काऊग रियाहिणं तु तिरंगुतो ।
 पणमिय केवलि-पटणे उवरिहो उच्चिय-देसग्गि ॥ १९९ ॥
 नाऊण य पथावं विहिय-पणामेण सेण संउत्तं ।
 केण अहं अवहरिओ भयवं । किंवा इवं गित्तं ॥ २०० ॥
 का वा एसा नयरी एवं पुट्ठेण भगवया तस्स ।
 धणवद्गो पुप्फुत्तं सव्वंपि इ साहिपं तइया ॥ २०१ ॥
 विजाय-सरूपां सो मज्जा-निद-माइ-यंभु-परिहीणो ।
 शुक्-सोग-समावज्जो केवलिणा हरितं मज्जिओ ॥ २०२ ॥
 मा भइ ! कुणमु मोयं पुरिमओ वंय एम संमारो ।
 इट्ठ-विओगा-उणिह-एओग-दुक्खेहि संकिओ ॥ २०३ ॥
 एपग्गि वमेणार्जं जीवार्जं विमय-मोहिप-मगार्जं ।
 संजोग-विण्णओमा अणंगसो भइ ! जायति ॥ २०४ ॥
 परमपमो य दुक्खं जायइ निय-दुह-वेण्णुगा जणिपं ।

१ अन्नतः । २ अन्नतः । ३ विनित्तं = ब्रह्म । ४ वरओ = वर ।

५ १०६ । ६ समयः = समयः । ७ वरविः । ८ अउप्पणम् । ९ वि =

विहारी । १० संउत्तम् = उत्तम् = ब्रह्म । ११ वरपुत्रः = वरपुत्रः ।

हृषइ हु निमित्त-मित्तं सेसं पुण बैज्ज-अत्थमि ॥ २०५ ॥
ता तेण नहपरेणं न मज्झ परमत्थओ कयं दुक्खं ।
किंहु निय-कम्म-ज्जणियं एवं भावेसु निय-चित्ते ॥ २०६ ॥

अविम ।

“पैथरेणाहओ कैवो पत्थरं डेक्कुमिच्छई ।
मिंमारिओ सरं पप्प सैरुप्पति विमग्गई ॥ २०७ ॥”
सा भद ! जिणाणाए कम्म-समुच्छेयणमि उज्जमसु ।
ततो विलीण-कम्मो पाविहिसि न एरिसं दुक्खं ॥ २०८ ॥
इय केवलिणा भाणिओ पाडिबुद्धो धणवई इमं भणइ ।
इच्छामो ईणुसट्ठि पव्वज्जे देह मे मयवं ! ॥ २०९ ॥
केवलिणा से दिन्ना पव्वज्जा सव्व-पाव-मल-हरणी ।
अह जाओ सो समणो सामन्न गुणेहिं उव्वेओ ॥ २१० ॥
पुंश्च-सय सहस्राई तीसं काऊण उग-तव-चरणं ।
तेमांसियं च काऊण अणसणं चत्त-देहो सो ॥ २११ ॥
उव्वणणो ईसाणे अच्छर-गण-संकुले विमाणाग्नि ।
अदग्गुणाभिहाणे देवो चंदग्गुणो नाम ॥ २१२ ॥”
ओहिन्नाणेण तओ नाऊण सयल-नियय वुत्तंत ।
सो हं भो भो भदा ! समागओ एत्थ नयरीए ॥ २१३ ॥
वसुमई-कंठ-विलगो सयणीय गओ पसुत्तओ दिट्ठो ।
पच्छाइय-निय-स्संवां धणवई-स्सवेण एस ठिओ ॥ २१४ ॥
जाओ य मज्झ कोवो तव्वसओ चित्तिंयं मए एयं ।
मारोमे इमं पायं मह दइयाए सह पमुत्तं ॥ २१५ ॥
जणाणि-जणयाण अहवा जौणावित्ता य सयल-लोगस्स ।
• एयस्स दुट्ठ-चरियं काहामि त्रिणिग्गहं पच्छा ॥ २१६ ॥
एयं विचित्तिऊणं अवहरियाओ इमस्स पावस्स ।
सव्वाओ विज्जाओ जाओ य इमो समाव-त्थो ॥ २१७ ॥
ततो य वसुमईए सहसा निटा मए खयं नीया ।
ईए विदुत्ताए नायं जह एस पर-पुरिसो ॥ २१८ ॥

१ वज्जो = वाद्यः । २ पैथरो = प्रस्तरः = पाषाणः । ३ वलीवः, प्रस्तावः-
द्वयं वा । ४ डक्कुं = दंष्ट्रम् । ५ अ = छिद । ६ पप्प = प्राप्य । ७ सरसय शरद-
रथोत्थितिम् । ८ अनुशारितम् = आश्रयम् । ९ अणमय्यगुणेः । १० त्रिशतपूर्वसंख्या-
तानि ‘वसं’ इति शेषः । ११ = युग्मम् । १२ कापवित्ता । १३ समावस्थो =
मूलस्थः ।

गंतूण सासुयाए सिद्धा वत्ता इमीइ सम्बावि ।
 तत्तो सुदंसणाए दट्ठूण इमं कओ रोलें ॥ २१९ ॥
 पडिबुद्धेण इमेणवि तेणिह बंजा सुदंसणा भणिवा ।
 सोउं निट्ठुर-वयणं पलोइयं नियय-देहं ॥ २२० ॥
 दट्ठूण पुब्ब-रूवं निय-देहं विम्हिओ इमो चित्ते ।
 मह विज्जाए पमावो अवहारिओ केण अज्जति ? ॥ २२१ ॥
 एवं विचित्तिऊणं उप्पइउमणेण ताहि एएण ।
 निय-विज्जा संभरिया पयरा महगामिणी नाम ॥ २२२ ॥
 तहवि हु उप्पइऊणं जाहे न चएइ ताहि विन्नायं ।
 कुविण्ण मज्झ केणवि विज्जा-च्छेओ कओऽवत्सं ॥ २२३ ॥
 तेणेव सभावत्थो जाओ न चएमि गयणमुण्डं ।
 एवं विमण्णयतो एसो दीणत्तणं पत्तो ॥ २२४ ॥
 एवं पिय-सहि ! धारिणि ! सोउं तियसत्स भासिये तत्स ।
 सेहो समुदत्तो सुदंसणा सावि से भज्जा ॥ २२५ ॥
 आलिगिय तं देवं अइगुरु-सुव-दुक्ख-दलिप-दियपाइं ।
 दीहर-सरेण दोणिवि करुणं रोत्ते पवत्ताइं ॥ २२६ ॥
 तह तेहि ताथ रुन्नं करुण-पलोवेहिं न्ह-भरिएहिं ।
 जह सो समागय-जणो सम्बावि हु रोकितें लग्गो ॥ २२७ ॥
 सोऊण रुन्न-सटं सेट्ठिस्त गिहम्मि नपर-वत्थवो ।
 सम्बावि हु संमेलिओ सत्राल-बुद्धो जणो ताथ ॥ २२८ ॥
 नाऊण य वुत्तंतं सम्भं अंगुल-वज्जरिउत्तं ।
 अक्कांसंति बट्ठविहं सुमगलं नपर नारीओ ॥ २२९ ॥
 एयस्स पडट विज्जू मुत्तो मा एस बुग्गउ पाओ ।
 निहोसांवि धणवई अवहारिओ जेण पावेण ॥ २३० ॥
 हा ! पाव ! किं न आसी मयरीओ तुह मरुव-जुत्ताओ ।
 मुद्धाए वसुमईए जेण तुमे खंडियं सीळ ! ॥ २३१ ॥
 ता पाव ! इण्ह पावसु अणउत्त-कउत्तम्मि निरय ! निट्ठज्ज ! ।
 निय-दुक्खेदिय-सरिसं इह-पर-लोए फलं कडुयं ॥ २३२ ॥
 एवं न होइ जोगं नाम एयस्स दूढ चरियत्त ! ।

१ रोलो = रोकितः (H. D. 15) । २ अ. १ । ३ उत्पत्तिश्रमनपा =
 वृद्धिश्रमनपा । ४ विट्ठि । ५ रोदिश्रम । ६ मय-वास्तवः । ७ अनुप =
 अम्योन्यम् । ८ बुध्यताम् = दापोयताम्, मुत्त एव प्रियव्यवित्तकं । ९ भयम् =
 भयानकम् ।

पावो अमंगलो एत जेण एयं कयं पावं ॥ २३३ ॥
 कन्न-कटुएहि एवं असन्न-वयणेहि तेण लोएणं ।
 अकोसिओ स बहुहा सुदीण-वयणो तहि वरओ ॥ २३४ ॥
 तेणेव देवेण तहि माया-विचारां रोवमाणाइं ।
 अणुसासियाइ सम्मं तुण्हिकाइं तु जायाइं ॥ २३५ ॥
 तत्तो सुरेण भणिया मुंचंतीं थूल-अंसुय-पवाहं ।
 भदे ! वसुमई ! इण्हि को तुह हिययस्त देख्छाहो ? ॥ २३६ ॥
 अह तांए वज्जरियं टज्जाए समोणमंत-वयणाए ।
 जं किंचि तुमं सामिय ! आइसासि तहि समुच्छाहो ॥ २३७ ॥
 भणियं सुरेण सुंदरि ! जइ एवं ता कंसु पव्वज्ज ।
 जिण-वर-भणियं-धम्मं कम्म-महा-कंद-कोशलं ॥ २३८ ॥
 जइवि हू सुंदरि ! तुमए अयाणमाणाए एयमापरिय ।
 तहवि हू इमस्स पावस्स ओसह हांठ पव्वज्जा ॥ २३९ ॥
 तत्तो य वसुमईए तहत्ति बहु मन्नियं तय वयणं ।
 महईए विभूईए निय बंधव-अणुमया ताहे ॥ २४० ॥
 तत्थेव य नयरीए सुहम्म नामस्स पवर-सूरिस्स ।
 मयहरियाए बहुविह-साहुणि-गण मेविय-कमाए ॥ २४१ ॥
 चंदजसा-नामाए समणिया सुर-वरेण तयमेव ।
 सीएवि य आगम-विहिणा दिना दिक्खा वसुमईए ॥ २४२ ॥
 सोवि सुमंगल-खयो गुरु-रोसणावि तेण देवेण ।
 ददट्ठण दीण-वयणो न मारिओ कहवि हू दयाए ॥ २४३ ॥
 नेऊण माणुसुत्तर-गिरिस्स परओ स उज्झिओ वरओ ।
 अह से ! तियसे पत्तो नियय-विमाणम्मि वेगेण ॥ २४४ ॥
 सावि हू वसुमई-अज्जा समिई-गुत्तीसु सम्ममुवउत्ता ।
 सैज्जाय-ज्जाण-जुत्ता उज्जुत्ता विणय-करणम्मि ॥ २४५ ॥
 पुव्व-सय-सहस्साइं बहुणि काऊण पवर-सामंजं ।
 संलेहणाए सम्मं शोसित्ता नियय-देहं तु ॥ २४६ ॥
 अणुराय-वसा तं चिय ज्ञायंती मुर-वरं निए हियए ।
 कय-अणसणा वसुमई कालं काऊण उववना ॥ २४७ ॥
 ईसाण-नामम्मि विज्ज-कणे चंदज्जुणे दिव्व-विमाणयम्मि ।

१ माता-पितरौ । २ वत्साहः । ३ आदिशब्दे = आज्ञा करोषि । ४ अजा-
 नता । ५ अतिशयिः कुलकम् । ६ आर्यो = साध्वी । ७ सज्जाओ = साध्यायः ।
 ८ शोषिता = सूषित्वा = क्षीणं कृत्वा । ९ अ ददने ।

देवस्त चंदज्जुण-नामगस्त चंदणहा नाम पहाण-देवी ॥ २४८ ॥
 साहु-धणसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जळ-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमणइ वसुमइ-मुखोय-पावणो नाम ।
 सुरसुंदरि-नामाए कहाए छट्ठो परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ पष्ठः परिच्छेदः समाप्तः ॥ छ ॥ १५०० ॥

अह पुण्य-संगएणं समयं चंदज्जुणेण देवेण ।
 गाढाणुराय-रत्ता भुंजइ दिय-लोग-सोकखाई ॥ १ ॥
 चंदणह-देवीए सुर-लोए सुर-बरेण तेण सम ।
 बोलाणो बह-कालो दिव-सुह अणुहयंतीए ॥ २ ॥
 अह अन्नया कपाइवि विच्छाय पिच्छऊण निय-दइयं ।
 भय-भीषा सा देवी तं देवं एवमुहइ ॥ ३ ॥
 सामिय ! कीस ससंको अइ-पेरहोन्व दीससि तुयंति ।
 सह कतं ! रुह-विचित्रिय-देहो दीणांय किं इहिह ॥ ४ ॥
 सुकइ कीस अकम्हा वुमुम-समूहो सिरग्गि संजमिओ ।
 वसणाणि तुज्ज सामिय ! सामळ-वन्नाणि किं अहुणा ॥ ५ ॥
 थेरहरइ कीस दिही कामभि य सिट्ठिळ-आपरो इहिह ।
 मोहसि य कीस अंगं-पुणो पुणो, देव ! वज्जरु ॥ ६ ॥
 अह चंदज्जुण-देवी एवं पुट्ठो वियाए वज्जरइ ।
 किं न पाप्पसि सुंदरि ! जेण ममं पुच्छसि इमं तु ॥ ७ ॥
 देवस्म चयण-समए इम्माणि जायंति मुण्ण ! डिगाणि ।
 ता मज्जावि सुइ-समभो आसन्नो वइ इयाणि ॥ ८ ॥
 एवं निसम्म वयणं देवी अइयल्लहस्म देवस्त ।
 उप्पन्न-भारुय-साया दुक्कतं नरवोवमं पत्ता ॥ ९ ॥
 अह अन्नया कपाइवि सो देवी तीइ पिच्छमार्णाए ।
 खरतर-वयण-संमुदय-दीवान्ध अदंसणीमूओ ॥ १० ॥

१ ४ ॥ १ ५ ॥ १ ५ ॥ १ ५ ॥ १ ५ ॥ १ ५ ॥ १ ५ ॥ १ ५ ॥ १ ५ ॥ १ ५ ॥ १ ५ ॥
 ४ वसनाणि=वस्त्राणि । ५ वज्जरु=वज्रपते (म. प. १) । ६ मोटवि, मोटवावि वा
 "मरहेठे" इति मात्तादाम् । ७ पुण्ड्रिः=सरणम् । ८ नरवोरमम् । ९ ५ ॥ १० ॥
 १० ४ ॥ १० ॥ १० ॥ १० ॥ १० ॥ १० ॥ १० ॥ १० ॥ १० ॥ १० ॥

सत्तमो परिच्छेदो ।

ददूषणं चुपं देवं देवीं चंदणहा सुदुक्खत्ता ।
 मुच्छा-विरमे करुणं त्रिलविउमेवं समारद्धा ॥ ११ ॥
 हा ! नाह ! पाण-वल्लह ! मोत्तूण ममं गओ कहिं देव ! ।
 तुमए रहिया सामिय ! कं सरणमहं पयउज्जामि ? ॥ १२ ॥
 खण-लव-मेत्तपि तुमं विणा मए नेव नाह ! अछटतो ।
 मोत्तूण ममं इण्हि कय गओ लोयणाणंद ! ॥ १३ ॥
 तं चेव मज्झ सरणं तं नाहो जीवियं तुमं देव ! ।
 तुमए मुक्का सामिय । मण इण्हि कय यच्चामि ? ॥ १४ ॥
 हा ! कथं गओ वल्लह ! एथ अणाहं मम पमोत्तूण ।
 को मह सरणं इण्हि सामिय ! तुमए पमुक्काए ? ॥ १५ ॥
 सो चेव देव-लोगो देव-सहस्सोवसेहिओ रम्मो ।
 तुह विरहियोइ इण्हि भावइ नरआधमो मज्झ ॥ १६ ॥
 तं चिय इमं विमाणं रम्मं मणि-कणग-रयण-विच्छुरिय ।
 तुमए मुक्क भावइ पंडियालय-सेच्छहं नाह ! ॥ १७ ॥
 किंकर-यग्गोवि इमो चाडुकरा विणय-करण-सल्लिच्छो ।
 परमाहम्मिय-सरिसो भासइ तुह नाह ! विरहम्मि ॥ १८ ॥
 पुंताग-नाग-चंपय-नमेरु-अंदारभेहिरे रम्म ।
 उज्जाणं तुह विरहे असिपत्त-वणं व पडिहाइ ॥ १९ ॥
 घर-मज्जण-वावीओ निम्मल-जल-पूरियाओ रम्माओ ।
 भासंति तुज्झ विरहे वेयरणि-नईइ तुल्लाओ ॥ २० ॥
 धन्नाओ नारीओ जाओ मयं अणुसरंति भसारं ।
 एयम्मि देव-भावे कत्तो एयारिसं मज्झ ? ॥ २१ ॥
 एताइ पलवमाणा सा देवी हणइ नियम-हत्थेहिं ।
 अंगाई सुदुक्खत्ता कंदंती करुण-सदेण ॥ २२ ॥
 मुच्छिज्जइ पुणरुत्तं नीसाहारा य पडइ भूमीए ।
 संपत्त-वेषणा सा पुणरवि एवं समुल्लवइ ॥ २३ ॥
 हा ! नाह ! किं न पेच्छसि विलयंति जं व देसि उल्लावं ।
 किं वा रुद्धो वल्लह ! किं अवरद्धं मए तुज्झ ? ॥ २४ ॥
 पणय-कुवियाए सामिय ! चाडु-सहस्साणि मज्झ कुब्बंतो ।
 इण्हि कीसं अकंठे विलयंति मुंचसि ममं ॥ १ ॥ २५ ॥

१ A १याए । २ मासते (M. P. IV. 359) । ३ विच्छुरितं = व्यासृतम् । ४
 पटिकासये = पटिकावादनग्रहम् । ५ अच्छहं सदृशम् (M. P. 36) । ६ वृत्तम् । ७
 प्रणयकुपिताया मम ।

हा ! नाह ! किं न याणसि अइगुरु-अणुराय-मोहिया एसा ।
 मह विरह कह होही जेण अकडे तुमे मुक्का ॥ २६ ॥
 एव बड्ढ पणारं पिययम विरहम्मि कदमाणा सा ।
 जाया उम्भुलिय-कमलिणिव विच्छाय मुह कमल ॥ २७ ॥
 दट्टण गरुय सोय गुरु दुक्ख सैमोहय तय देवि ।
 ताए निद्ध वयसा सयपभा एवमुल्लसइ ॥ २८ ॥
 जाणिय जिण वयणावि हु ससार-सरूवय मुणेऊण ।
 इयर-महिलव पिय-सहि ! विलवसि किं एरिस बहुहा ॥ २९ ॥
 पिय-सहि ! न हु साहारो बहुणावि हु विलविण ज आथि ।
 ता किं छालिय गल थण समेण बिहलेण रुणेण ॥ ३० ॥
 जइ विलवसि सैयहुत्त पिईसि देह कयसि गुरु सोय ।
 सहवि हु न एइ दइआ काल-कयतेण जो नीओ ॥ ३१ ॥
 तो एय नाऊण नह सिटिलेसु मुच गुरु सोग ।
 उज्जम जिणिंद धम्म एवविह-दुक्ख समणम्मि ॥ ३२ ॥
 सो तव सजम रुवा देव भव नरिथ वट्टमाणाए ।
 सम्मत्त सुद्धि हउ सुदरि ! ता उज्जम कुणसु ॥ ३३ ॥
 गतूण विदहेसु वदसु ति लक्क वधव जिणिंदे ।
 केवलियो तह साहू सजम-करणुजए धीरे ॥ ३४ ॥
 सासय जिण भवण द्विय जिणिंद-विंवाणि परम भत्तीए ।
 कुल सल दीव पन्वय ठियाणि गतूण पणमसु ॥ ३५ ॥
 एव विसुद्ध-सम्मत्त सज्जया पाविऊण मणुयत्त ।
 लहु जिण वर दिक्ख हय-कम्मा वेयासि सिद्धीए ॥ ३६ ॥
 एवविह दुक्खाइ तैंथ गया नेव पाविसि अवस्त ।
 जर-वरण रोग-सागहिं वज्जिया हासि आकाळ ॥ ३७ ॥
 एव सयपभाए भणिया च्चदप्पहा तहिं देवी ।
 मात्तूण दइय साग समागया एय लायम्मि ॥ ३८ ॥
 सहिया सयपभाए वदित्ता जिण-वरिंद विवाइ ।
 नदीसरम्मि ताह समागया एय अरहम्मि ॥ ३९ ॥
 तत्थ य पच्छइ नयर रायगिहे पवर-बोहिदुग्गणाणे ।

१ ऋ पन्वाय । २ समाहार्य-समवहताम् । ३ श्लिग्ध-वयस्या = प्रियसखा ।

४ छालिका = छालिका (म १ १ ३१) । ५ अजा । ६ तावयसि । ७ ति येलय
 = शिथिल कुद । ८ य = जिवे-इयम् । ९ वज्जसि = गच्छास । १० तत्र = सिद्धी ।

११ बाहर = बाह्यम् ।

समण-गण-सेविय-कमं समुरामुर-मणुय-परियारियं ॥ ४० ॥

धम्मं योगारमाणं सुहंकरं नाम केवलं ताह ।

गयणाओ ओयरिया सा देवी पिय-सहि-समेया ॥ ४१ ॥

वेदिय सुहंकरं तं सुहं करंतं तु भाविय-सत्ताणं ।

सेसेपि समण-संघं उवविद्धा उचिय-देसम्मि ॥ ४२ ॥

अह सो भयवं तीए स-देव-मणुयासुराइ-परिसाए ।

गंभीर-मारईए एवं भणिउं समाढत्तो ॥ ४३ ॥

अइदुल्लहो मणुय-भवो सुकुल्लप्पत्ती जिणिद-धम्मो य ।

पत्तम्मि तम्मि उज्जमह सव्वहा मा पमाएह ॥ ४४ ॥

कार-गहिय-सलिल-सरिसं खणे खणे सिज्जए इमं आउं ।

तम्हा जिण-वर-धम्मो मा इ पमायं कुणह तुम्हे ॥ ४५ ॥

कुत्त-सुइ-अग्ग-संगय-जल-उव-तुल्लम्मि जीवियव्वम्मि ।

उज्जमह भाव-सारं अइविसमा जेण कम्म-गई ॥ ४६ ॥

जम्हा पमाय-मूलं दुक्खं सम्भंपि एय संसारे ।

चउसुवि गईमु नियमा तेण इमो होइ मोत्तव्वो ॥ ४७ ॥

एसो जम्म-निमित्तं रोग-जरा-मरण-दुक्ख-सय-हेउ ।

एय-वसग्गा य सत्ता भमंति भव-सागरे घेरे ॥ ४८ ॥

मोत्तूण ता पमायं कोह वर-उज्जमं जिणिदस्स ।

धम्मम्मि तग्गय-मणा संसार-समुर-बोहित्थे ॥ ४९ ॥

परमत्थ-बंधु-भूए इमम्मि धम्मम्मि उज्जमं कुणह ।

निदूषूय-सव्व-पावा पावह तो मोक्ख-सोवखाइं ॥ ५० ॥

माउं कहंतरं सा देवी चंदप्पहा इमं भणइ ।

भयवं ! कथुववन्नो दइओ चंदज्जुणो मत्ता ? ॥ ५१ ॥

मह कित्तियं च आउ इओ जुयाए य कथ मह जम्मो ? ।

दइएण तेण समयं होउज नवा दंसणं मज्झ ? ॥ ५२ ॥

एयं च पुच्छिओ सो बह्म-माण-जुयाए तीए देवीए ।

भयवं सुहंकारो अह एवं भणिउं समाढत्तो ॥ ५३ ॥

महे ! सो तुहं दइओ इह चेव य भारहम्मि यासम्मि ।

वेयइह-पण्यव-वरे उत्तर-सेटीए रम्माए ॥ ५४ ॥

१ न्वाकुर्वन्तम् — उपदिशन्तम् । २ B सुमम् । ३ B सुमकं । ४ A सुभं कं ।
५ B सवण । ६ अमायत — अमादं कुरुत । ७ क्षीयते । ८ बोहित्थी — दानपात्रम्
(M. II. 77. 96) । ९ कथाया उपदेशान्तरं विचाररूपं कथान्तरं प्रत्यायमिति
भावः ।

नयरम्भि चमरचचे भाणुगई-नामयस्त खयरस्त ।
 पिय-जाया कुच्छीए उप्पन्नो पुत्त भावेण ॥ ५५ ॥
 पलिओयमाणि अट्ठ ओ तुह आउ आसि सैमुदियं भदे ! ।
 इण्हि तु वास-लक्ख असेसं चिट्ठए आउं ॥ ५६ ॥
 पुत्तम्भि वास-लक्खे चड्डण तुमपि तीइ सेढीए ।
 मुरनदणम्मि नयर खयरस्त ओ असणिवेगस्त ॥ ५७ ॥
 घूया होहिसि भदे ! पवरा उ पियं गुमजरी-नामा ।
 पुण्व-दइएण समय तथ य तुह दसण होही ॥ ५८ ॥
 तत्तो य मणइ देवी नायव्वो सो मए कहं भयवं ! ।
 कहवा पाणिग्गहण होही मह तेण समयपि ॥ ५९ ॥
 अह केवल्लिणा भणियं निमुणसु जत्ताइ जिण-वरिदस्त ।
 उम्मिट्ठ-करि-वराओ मोइस्सइ जों तुमं भदे ! ॥ ६० ॥
 सो चैव य नायव्वो एसो सो पुण्व बट्ठहो मज्झ ।
 पुणरवि विसस-दसणमेव तुह होहिही तेण ॥ ६१ ॥
 तुह माउल घूयाए पाणिग्गहणम्मि कणगमालाए ।
 काउ तीए रूवं एही सो मित्त-कज्जेण ॥ ६२ ॥
 जो तथ कणगमाला-रूवो होही स पुण्व-दइउत्ति ।
 नायव्वो भासकं भदे ! चदप्पभे । तुमए ॥ ६३ ॥
 तयणतर च होही पाणिग्गहणपि तेण सह तुज्झ ।
 जाई-सरणेण तुम सुमरिस्तसि मह इम वयण ॥ ६४ ॥
 एय पिय-सहि ! धारिणि केवल्लि-वयण निसम्म सा देवी ।
 जाया हरिसिय-हियया केवल्लिणो नमिय पय कमल ॥ ६५ ॥
 तत्तो टण्डिया सा सासय जिण चेइयाई सन्नाइ ।
 वदित्ता तित्थधरे महा-विदेहेसु सभ्येवि ॥ ६६ ॥
 स-ट्ठाण सपत्ता ते विय देवं मणेण चित्तेती ।
 अह अन्नया कयाइनि सावि धुया आउय-उयम्मि ॥ ६७ ॥

एवं च ठिए ।

जा सा वमुमई अज्जा देवी चंदणहा य मुर-ओए ।
 सा हं पियगुमजरी-नामा इह मुयणु ! संजाया ॥ ६८ ॥
 ददट्ठण देव निरह जाईसरणम्मि अज्ज उप्पमे ।

संमरिओ सो देवो पाण-पिओ आसि जो संगे ॥ ६९ ॥

चिर-परिचियस्स पिय-सहि ! गाढं उक्कंठिया अहं इण्हि

तस्संगम-इच्छाए समुच्छुगं इण्हि मह चित्तं ॥ ७० ॥

॥ केइय दिणं होही जम्मि स-सिणेह-निद्ध-दिट्ठीए ।

पुब्ब-भव-नेह-वद्धं पच्छिस्सं बल्लहं तमहं ? ॥ ७१ ॥

कह सो मे दट्ठब्बो सिग्घं कह तेण संगमो होही ।

एवंविह-चित्ताए जाया सेगाउरा अहयं ॥ ७२ ॥

तं चिय चित्तंतीएऽर्वाक्खत्त-भणाइ आगयावि तुमं ।

पिय-सहि ! नो सच्चविया तेण न संमासिया भदे ! ॥ ७३ ॥

तं जं तुमए पुढं जाये किं सोग-कारणं तुज्झ ।

पिय-सहि ! धारिणि ! तं तुह नीसेसं साहियं एयं ॥ ७४ ॥

अह धारिणीए भणियं जेज्झि-वयणं न असहा भदे ! ।

ता कीस कुणसि सोयं एवं एएण होयव्वं ? ॥ ७५ ॥

हसिऊण मए मणियं एवं एयंति नत्थि संदहो ।

नवर अइठक्कंठा तुवरइ मह माणतं सुयणु । ॥ ७६ ॥

एयंतरम्मि पिययम ! चंपगमाला समागया जणणी ।

मणइ लहु पुत्ति ! मज्झसु भुंजसु कुण पवर-सिंगारं ॥ ७७ ॥

भणियं च मए किं भम्मि ! कारणं जं भेइप्पगे जेव ।

जाया भोयण-वेळा, अम्माए तओ इमं भणियं ॥ ७८ ॥

उज्जाणे जिण-भवणे होही ण्हवणं जुगादि-देवस्स ।

महपा विच्छेदुणं आधमणं जाव सूरस्स ॥ ७९ ॥

तत्थ य पुर-वत्थब्बो वच्चइ ण्हवणस्स पेव्वंखओ लोमो ।

अम्हेवि गमिस्सामो परियण-सहियाइं तत्थेव ॥ ८० ॥

तेणेव कारणेणं पसाय-समयम्मि भोयणं सिद्धं ।

ता होसुं लहु पैठणा जिण-भवणे जेण वच्चामो ॥ ८१ ॥

एवं निय-जणणीए वयणं सोऊण उट्ठिया जत्ति ।

कय-भोयणाइ-चेट्ठा आस्सटा संदणे पवरे ॥ ८२ ॥

निय-परियण-परियरिया मया य उज्जाण-भूसेणे तत्थ ।

जिण-मंदिरम्मि सम्मं पूइत्ता वंदिया मययं ॥ ८३ ॥

दिट्ठं जिणिद-ण्हवणं कीरंतं मत्ति-शुच-सुयरोहि ।

१ कइय = कदा । २ ष विच्छि । ३ SEE NOTE P. 46 । ४ सरवे (H. III. IV. 170) । ५ अतिप्रवे = अतिप्रभाते । ६ SEE NOTE P. 13 । ७ मंडकः । ८ भव । ९ प्रगुण = गुण । १० सन्दनः = रवः ।

वित्त-प्राये गृहणे निय-परिण-संजुया अहयं ॥ ८४ ॥

आरुढा रह-पवरे बलिया नयरंस्त अभिमुहा जाव ।

सम्मिद्धो नयराभो नाहरिभो करि-वरो ताव ॥ ८५ ॥

॥ ददतुं समुहमिति तुरया मह रह-वास उच्यते ।

सम्मग्गेण पयद्वा भग्गो सो संदणो ताहे ॥ ८६ ॥

भूमांए सह पडिया मुच्छाए विगय-चेवणा जाया ।

तेण परं ज जायं पिययम ! तमहं न जाणामि ॥ ८७ ॥

नवरं दिद्वो सि तुमं वैद्यांतां नियय-उत्तरीण ।

ददृष्टुं तुमं जातो गरुओ हियपम्मि भाणंदो ॥ ८८ ॥

तत्तो मज्झ विगप्पो पिययम ! एसां मणम्मि संजाभो ।

• एयं तं संजायं केवलिणा जं सैयाइहं ॥ ८९ ॥

पुण्य-भव-संगणो सो ता नृणं पूस बहुहो मग्न ।

रमइ य इमम्मि दिट्ठी मर्णं च आणंदमुन्वहइ ॥ ९० ॥

अमणव संसितं दिट्ठमि इममि मह सरारंणि ।

विद्यसिन्धु-नयणो एसोवि दासए साधुरागोन्ध ॥ ९१ ॥

ता मह पाण-पिबो सो अवस्ममेसोति जाय चित्तेपि ।

ताव य परियण-सहिया समागया तत्थ मह धाई ॥ ९२ ॥

अभिनन्दिरुण सीए आपुटो ताहिं पिययम ! तुमंति ।

वक्षामो निय-नयोरे उस्तूरे वदए जेण ॥ ९१ ॥

एवं भण्डितं चरित्या तस्यै व मए विचित्रियं एय ।

पुनर्हि पित्रो दिदौ इति न चेति ॥ ९४ ॥

४. एयस्स वयण-पंकय-पळोयणं मोत्तु मह इमा दिद्ढी ।

॥ पंक-निर्मुखा दुम्यल-गोइव्य न सक्थर गंतुं ॥ ९९ ॥

अविद्यः ।

एयंविहे मुहुरे नयण-जुयं मिळइ कस्तति जणस्य ।

हाथिन्व पंक-मुत्तो दुँवसुत्तारं ददं होइ ॥ ९१ ॥

एसावि मन्त्र धाई चलिआ ह्य पमोतु मग-दइयं ।

सृज्याए षग्जरितं अहंपि सकंमि नो किपि ॥ ९७ ॥

ता मन्दत इमं शुचं गिण्हामि इमस्म किञ्चि धामरणं ।

१ अ^० हमेतं । २ ज्ञापयता-मयमीता । ३ व्यसनं कुर्वन् । ४ तदा भा-
विष्म । ५ (B. P. 16) । ६ छोटं-मोक्षम् (B. P. IV. 91) । ७ विपुला-

१० दुःखेन उत्तारय्य=उत्तारो यस्य तन् 'मिहितं नयनमुपे' इति विहितम् ।

तं चिय पैलोइऊणं जेण मणं निव्वुइं कुणइ ॥ ९८ ॥
मण-वल्लहेण एएण विराहिया निय-गिहम्मि संपत्ता ।
तं चैव पुंलइऊणं संधीरिस्सामि निय-हिययं ॥ ९९ ॥

अथ च ।

किल एस इत्थि-रूखो पाणिग्गहणम्मि कणगमालए ।
एही, तत्थ य होही पुणोवि किल दंसणं इमिणा ॥ १०० ॥
इय तइया केवलिणा आइइं मज्झ तेण एयस्स ।
त चैव य आभरणं साभिजाणं तहिं होही ॥ १०१ ॥
एयं विचित्तिऊण मुदा-रणं तु तुम्ह हत्थाओ ।
गाहिय वल्लह ! तइया नियया य समप्पिया मुदा ॥ १०२ ॥
पिय कर-कौस-पवित्तं परिहिच्छं संपि गुह-पमोएण ।
चलिया वल्लंत-गीवा सपरिपणा नयर-समुहिया ॥ १०३ ॥
अह धारिणि-नामाए फले होऊण मज्झ उत्तवियं ।
एयं केवलि-वयणं निव्विडियं ताव इक्कं तु ॥ १०४ ॥
ता एस देव-जीवो पुंन्नि ज्ञो आसि तुम्ह वल्लहओ ।
एयं तीए भणिए सरोसमेयं मए भणिप ॥ १०५ ॥
हुं हुं दिट्ठा सि तुमं धारिणि ! भवसरमु दिड्ढि-मग्गाओ ।
एवंविहमणिव्रद्धं जा जंपसि अम्ह पुरउत्ति ॥ १०६ ॥
इण्हि न वल्लहो कि पुवं जं आसि मज्झ वल्लहओ ।
ईसिं हसिऊण तओ कर्पजली धारिणी भणइ ॥ १०७ ॥
पिय-सहि ! खम अकराहं सव्वमसच्चं इमं मए भणियं ।
जह पुवं तह अहुणावि वल्लहो चैव तुह एसो ॥ १०८ ॥
किं पुण भणामि सच्चं जइ दइओ कीस उप्पिडं चलिया ? ।
ता मा पिय-सहि ! रूतमु घडइ द्विय मह इमं वयणं ॥ १०९ ॥
एमाइ बहु-विगण्यं सहास-वयणाइ तीइ सजुत्ता ।
पच्चा गिहम्मि कमसो वैत्थमिओ ताव-सूरोवि ॥ ११० ॥
अह तीए धारिणीए जाइसरणाइ-सपल-वुत्तंतो ।
कहिओ मह माऊए तं सोऊं हरिसिया एसा ॥ १११ ॥

१ प्रलोपय । २ निर्वृत्तिः । ३ दृष्ट्वा (SEE NOTE P. 49) । ४ स्वाभिमानम्
= उपलक्षकं चिह्नम् । ५ फासो = स्वर्गः । ६ परिधाय । ७ निर्वृत्तम् = विदम् ।
८ अपसर = दूरीभव । ९ अनिवर्द्धं = अचंचलम् । १० अस्मिन् इतो = यतः । ११
SEE NOTE P 102 ।

तीएवि सब्बं कहियं मह पिउणो असणिवेग-नामस्स ।

तत्तो य हरिसिएण वज्जरियं तेण एवं तु ॥ ११९ ॥

आसि मह गरुय-चिता घूया जं पुरिस-वेसिर्णा जाया ।

न य इच्छइ किंचिं वरं कहमेयमहं करिस्तामि ॥ १२० ॥

सुंदरमेयं जायं जाईसरणं इमीए जं जायं ।

अहं चिय अम्मुदओ उम्भिजे पाणियं पट्टियं ॥ १२१ ॥

अत्र च ।

पुरिसोहिं मज्झ सिद्धं हत्थि-भए जेण मोइया एसा ।

सो भाणुमइ-पुत्तो चित्तगई नाम वर-कुमरो ॥ १२२ ॥

तस्सेव देमि एयं जइ इच्छा अत्थि तम्मि एभाए ॥

तत्तो चंपगमाला हरिसिय-चित्ता इम भणइ ॥ १२३ ॥

जोगो धिय सो कुमरो इमाइ पवराइ मज्झ घूयाए ।

एईएवि संजाओ अइगुरुओ तम्मि अशुराओ ॥ १२४ ॥

किंतु निमुणेमु सामिय । रत्तो कणगप्पहस्स एवस्स ।

भाणुगइणो व रण्णो परोप्परं गरुय-वेरंति ॥ १२५ ॥

जलणप्पह-कज्जेणं, मुप्पसिद्धं चेव तुम्ह एयंति ।

ता कह एही इहई चित्तगई पाणिगहणत्थं ॥ १२६ ॥

घूया सयंवरा जइ पेसिज्जइ तम्मि चेव नयरम्मि ।

एवं न होइ पिययम । आणंदो मज्झ हिययस्स ॥ १२७ ॥

अथो ।

एसा एका घूया मल्लहिया ता इमीए बीवाहं ।

जइ नवि पेच्छामि अहं ता किं मह जीविणंति ॥ १२८ ॥

एयं चंपगमाला मह जणणी जाव तत्थ उल्लवइ ।

ताव य चंदण-नामो मह माया आगओ भणइ ॥ १२९ ॥

किं अच्छइ बीसत्था तुम्हे इह ताव ! निर्व्विचितात्ति ।

एयं नयरं ताव य सव्वपि इ आउलीभूयं ॥ १३० ॥

तत्तो भणियं पिउणा केण य कज्जेण पुत्त ! जाणात्ति ॥

अह चंदणेण भणियं इय वत्ता ताव नयरम्मि ॥ १३१ ॥

फिट कणगप्पह-रन्नो जिण-भवणे उंघियम्मि कुद्वेण ।

विज्जार्ण अत्रहारो विहिओ धरणिद-नामेण ॥ १३२ ॥

जलण्यहस्त सिद्धा रोहिणि-नामा किलञ्ज विजति ।
 तस्स च भयाउ नद्धो राया कणगण्यहो ताव ॥ ११६ ॥
 सिरि-गंधवाहणस्स उ खयर-प्यहाणस्स सो गमो सरणे ।
 तन्विरहे पुरमेयं सयलंपि हु आउलीभूयं ॥ ११७ ॥
 जलण्यह-भय-भीया सन्वेवि हु नायरा पलायंति ।
 मोक्षुण इयं नयरं वयंति अवरावर-पुरेसु ॥ ११८ ॥

एवं च विष्टे ।

अहंमि ताव ! इण्हि विसेसओ होइ नासियज्वंति ।
 कणगण्यहस्त रन्नो पवरो मती जमो सौओ ॥ ११९ ॥
 एवं च पुत्त-वयण सौऊणं ताहि असणिवेगेण ।
 आणत्ता निय-पुरिसा सज्जति कुणह गमणत्थं ॥ १२० ॥
 विज्जाए वर-विमाणं विट्ठेन्वियं ताहि मज्झ जणएण ।
 आरोविष च सव्व घर-सारं तत्थ पुरिसेहि ॥ १२१ ॥
 एवं च मज्झ पिययम ! धारिणि-नामाए साहिय सव्वं ।
 अहमवि तम्मि विमाणे आरुद्धा परियणेण समं ॥ १२२ ॥
 तसो य तं विमाणं उप्पइय खमा-सामलं गयणं ।
 वेगेण य संपत्तं गंगावत्तम्मि नयरम्मि ॥ १२३ ॥
 कणगण्यहस्त रन्नो आवासे तत्थ तं सैमोइन्नं ।
 अह गंधवाहणेणवि उच्चिय-पबिक्खी कया तस्स ॥ १२४ ॥
 एव गगावत्ते कइवय-दिवसाणि जाव अच्छामि ।
 हियण चित्तयंती पिययम ! तुह दंसणेवायं ॥ १२५ ॥

अविय ।

पेच्छिस्सं कइय अहं कइया मह तेण संगमो होही ।
 कइया बीवाह-दिणं होही तं कणगमालाए १ ॥ १२६ ॥
 एमाइ बहु-विगणं चित्तेमाणी अहोनिंसं तत्थ ।
 रयणीएवि नां निदं उहामि तुह नाह ! विरहम्मि ॥ १२७ ॥
 कन्न-दिवसम्मि भाया चण्णगमालाए मज्झ जणणीए ।
 अमियगई तत्थ पुरे समागओ राय-कज्जेण ॥ १२८ ॥
 दट्ठूण असणिवेगं अह सो संजाय-पहारिसो मणइ ।
 सिरि-गंधवाहणेणं रन्ना बहु-माण-पुव्वं ॥ १२९ ॥

॥ किं नु कणममाला अहवा सो हिमय-वल्लहो बन्ध ! ।
 दंसिय मुदा-रयण कोमि नौसंकियं एयं ॥ १५५ ॥
 एवं विचिंतिऊणं समागया ताहि तुञ्ज पासम्मि ।
 मुदा-रयण-समंओ नियय-करो दंसिओ ताहे ॥ १५६ ॥
 ततो पिययम ! तुमए मुदा-सहियम्मि दंसिए हत्थे ।
 एसो सो मह दइउत्ति पेच्चओ ज्ञात्ति तप्पन्नो ॥ १५७ ॥
 पेच्च कह एस एवं काऊणायि विगय-सयल-आसंफो ।
 चिट्ठइ, किं नमि वीहइ नहवाहण राय-उत्तस्स ! ॥ १५८ ॥
 किंचि उवायं ताहिं करेमि एवास्स मीयणट्टाए ।
 एवं विचिंतिऊणं वंचिय तं सहि-यणं सच्चं ॥ १५९ ॥
 कवडेण मए सामिय ! समाणिओ इह असोम-वणिवाए ।
 त ज तुमए पुट्ठं तं सच्चं साहियं एयं ॥ १६० ॥

अहवि इ कन्ना पिययम ! सज्जस-भरिया न सकए कहवि ।
 मण-वल्लहस्स पुरओ एक्कंवि इ वयणमुत्तविउं ॥ १६१ ॥
 ताहवि मए तवित्थेरां निय-चरियं साहियं इमे जम्हा ।
 जाईसरण-गुणेणं परिचिय इम माससि तुमेति ॥ १६२ ॥
 मां-धित्तयेग ! एव तीए वयणं नितम्म सहसत्ति ।
 मुच्छा-विरमे मज्झवि जाईसरणं समुप्पन्नं ॥ १६३ ॥
 संभरियं सच्चंवि इ मएवि पुंओइयं निये चरियं ।
 अह तीए संलत्तं पिययम ! किं इप्पि कायव्वं ॥ १६४ ॥
 ततो य मए भणियं विवाणियं कुळ-हरं तु ते सुयणु ।
 ॥ बच्च तुमं गेह अहमवि ईतो पलाइस्सं ॥ १६५ ॥
 पठिया इ कणममाला मंडाए मच्च ण्य वापीए ।
 कळ-यल-पुव्वं एवं साहिज्जसु सयल-ओपस्स ॥ १६६ ॥
 एवं कए न कस्सवि आसंफा होइ चित्तवेगमि ।
 नहवाहणाओ एवं विमोदओ होइ वर-मित्तो ॥ १६७ ॥

१ ॥ १ ॥

निर्मुयं च मए सुंदरि ! मुरनेदण-पुर-वरम्मि आगम्म ।
 जलणप्पहेण पुणरत्रि अहिद्वियं नियय-रज्जति ॥ १६८ ॥

१ प्रत्ययो-विधाता । २ B युग्मम् । ३ B युग्मम् । ४ पूर्वोदितम् । ५ इति ।

वत्तात् (M. P. 43) । ७ धुत्तात् (M. P. 31) ।

वेदियं च पुर-वरं तं रत्ना संभाषिभो य पुर-लोभो ।
 ता तत्त्वं अहं गंतुं आणाविस्मामि तुह जणमं ॥ १६९ ॥
 जलणप्पहोवि राया पेविस्तरसइ मुम्भ-मत्तरवेणव ।
 तत्त्वं तुमं परिणिस्सं भम्मा-पीइणप्पुनाया (आभो ?) ॥ १७० ॥
 एवं च कए वल्लहि ! सल्लाहणिज्जे तु होइ सत्त्वंपि ।
 भनह पुण विहियम्मि उयय-कुळं मेइत्थियं होइ ॥ १७१ ॥
 तत्तो य तीए भणियं जमिह तुमं किंचि आणवेसि मए ।
 सं सत्त्वं कायन्वं नवरं पिय । मुणसु विभसि ॥ १७२ ॥
 जोविय-संदेहेण कहवि मए अज्ज नाह । संपत्तो ।
 मोत्तुण तुमं इण्हि कएयवि सक्केमि वो गंतुं ॥ १७३ ॥
 तावच्चिय मह जीयं जाव तुमं नयण-मोयरे वससि ।
 तुह देसण-राहिया पुण छत्ति य पाणेहि मुच्चामि ॥ १७४ ॥
 जंपि निमिसंति नयणा ऐत्तिपमेत्तंपि दूसहं मन्ने ।
 किं पुण जं बहु-दिवसे तुह विरहे नाह ! अकिस्सं ॥ १७५ ॥
 ता नाह ! जत्थ वससि अणुगंतव्यं मएवि तात्थेय ।
 एवं च ठिए कज्जं जं कायन्वं तपं भणमु ॥ १७६ ॥

अर्थः ।

स-ट्टाणे पत्ताए पाणिग्गहणं मविस्सरं मज्ज ।
 एवंविह-भासाए स-गिहं वच्चांमि जइ नाह ॥ १७७ ॥
 एत्तो य मज्ज जणभो भणिभोवि इ जइ न वच्चाइ कहवि ।
 जलणप्पहेण रत्ना, कम्मगपहं मोत्तु निय-नयरे ॥ १७८ ॥
 ता मह का होज्ज गई तुमए सह देसणपि न इ होज्जा ।
 अणुत्त पाणिग्गहणं दूरे विचिय मह मणाणंद ॥ १७९ ॥
 ता कि बहुणा वल्लह ! मेत्तांमि तुमं न ताव हाथाभो ।
 अन्नं जं कायन्वं तं चिय मह आणवेमुत्ति ॥ १८० ॥
 मो यित्थेण ! एवं तीए भणिए मएवि संनेत्तं ।
 जइ एवं ता सुंदरि ! सिम्वं पंडेणा मनेमुत्ति ॥ १८१ ॥
 नियत्तइ जाव न रएणी पेक्कमगा-विउत्त-भाणगो जाव ।
 नइवाहण-यमुहो इह लोको, ता कएयमो मुयप्पु ! ॥ १८२ ॥

१ एट्ठिम (अ. २. ३७. २०१) । २ आणाविस्मामि । ३ पुर-लोभेण-एक-
 रंभेण । ४ आचरोकम् । ५ मज्जिन् (अ. २. १००) । ६ विहियम् । ७ जोवियम् । ८
 एतास्मान्नयरे । ९ अ. विज्जिम् । १० मुच्चामि (अ. २. ३७. ११) । ११
 पंडेणम्-एकम् । १२ अणुत्तम् ।

मयिपं च तीए एसा पउणा चिह्मि नाह ! तुह पुरओ ।

तत्तो उण्णइओ हं सहसा गयणम्मि सह तीए ॥ १८३ ॥

जाव ॥ कित्तिपेमेत्तं खेतं वच्चामि बहुद्दाइ सह ।

साव य तीए भणियं उदरे पीडा ममं जाया ॥ १८४ ॥

येकं सब्ब-सरीरं हियए सूलं सुदूसहं एइ ।

ता सामि ! पुण परिच्छं सकंमि न गंतुमहमिहि ॥ १८५ ॥

तत्तो य मए भणियं सुंदरि ! सुकुमल-देहिया तं सि ।

रत्तीए नेव मुत्ता वायइ अइसीपलो बाओ ॥ १८६ ॥

तेण तुह उदर-पीडा जाया ता मा कंठ्हिसि विसापं ।

पैउणीकरोमि सिग्घं ओपेरितं इह निउजम्मि ॥ १८७ ॥

एवं भणमाणो हं ओयरिओ एय वण-निउजम्मि ।

एय निव्वाए दइया एवेसिया कयलि-गेहम्मि ॥ १८८ ॥

वसिउणं अरणि-कट्ठं अग्गी पज्जालिओ मए पण्डा ।

संसेवियं सरीरं बहुहा तत्तो मए भणियं ॥ १८९ ॥

जाया सत्थ-सरीरा सुंदरि ! बडामु इण्हि निय-अणं ।

तत्तो य तीए भणियं पिययमं । एवं करेमोत्ति ॥ १९० ॥

एवं देवि जणाइं नीहरियाइं तु कयलि-गेहाओ ।

ओ चित्तेशं । तत्तो दिट्ठो सहसा तुमं एय ॥ १९१ ॥

एसा ॥ कणगमाला-भगिणी उ पियेगुमेजरी-नामा ।

तुह उवयार-कल्लओ संपत्ता मित्तं । एवति ॥ १९२ ॥

तं जं तुमए पुट्ठं तं सब्बं साहियं मए एयं ।

ओ मुपंडइ ॥ एवं वज्जरियं चित्तगइणा ओ ॥ १९३ ॥

तत्तो य मए भणियं निग्घण-हियओ न अग्घि मह सरित्तो ।

अण स-कज्ज-रणं पवेसिओ मित्तं । विसंमम्मि ॥ १९४ ॥

तुह पुण महानुभावत्तणेण पर-कज्ज-करण-निरयस्स ।

अभियंछियत्थ-सिद्धी निय-पुन-यभावओ जाया ॥ १९५ ॥

ता मित्तं । तुह सरिच्छो निव्वारण-वच्छओ जए नेओ ।

अइहुइहोवि जेणं दइयाए समागओ विहिओ ॥ १९६ ॥

तह जंभियंमि दिस्सं तुमए मह एरित्तं करित्तण ।

ता मित्तं । तुमं मोत्तुं उवयारी नत्थि वनोत्ति ॥ १९७ ॥

१ विद्यमानम् । २ अं वित्तं । ३ परिधत्तम् । ४ प्रगुणीकरोमि — प्रगुणी-
करोमि । ५ अवर्तयं । ६ विधातः — आधत्तः (इ. क.) । ७ अं विविदं । ८
अ कल्लं । ९ मया — विप्रयोगेण । १० विषये — पदे । ११ वसो — वस्त्रः ।

ततो य चित्तगङ्गा भणियं किं उक्कयं मए तुज्झ ॥
 तं चेव कयं मुकयं परिणामे सुंदरं जमिह ॥ १९८ ॥
 मुह-संसियं परिणामे य दारुणं सज्जणा न संसति ॥
 उवगारं विस-मीसिय-भोयण-दानं व खुहियस्त ॥ १९९ ॥
 एयस्तावि मह सुंदर ! पढिहासइ न सुंदरो परिणामो ।
 नहवाहणो हि जेणं विज्जा-बल-दप्पिओ चंडो ॥ २०० ॥
 दारावहार-वेरं अङ्गहयं हदि ! एत्थ लोयम्मि ।
 ता भइ ! तुमं चित्तमु नित्थारो कहणु रायाओ ? ॥ २०१ ॥
 ततो य मए भणियं विचित्तिणं तु एत्थ किं बहुणा ? ।
 तं चेव किंचि होही जं दिट्ठं मज्झ पुत्तेहि ॥ २०२ ॥
 अइदुल्लहावि हु मए संपत्ता विहि-वसेण जह एता ।
 अन्नपि सुंदरं तह ! होही भविष्यन्वादिट्ठं ॥ २०३ ॥
 भणइ तओ चित्तगई एवं एयं तु निच्छय-मएण ।
 तहवि हु न होइ जुत्ता एसा पाय-प्पसारणिया ॥ २०४ ॥
 ततो य मए भणियं एवं तु वैवत्थियम्मि कज्जम्मि ।
 म्मि कायव्वं संपइ त चेव य इत्थ साहेसु ॥ २०५ ॥
 भणइ तओ चित्तगई पलायणं चेव संपय उच्चियं ।
 निय-नपरम्मि वि गमणं संपइ उच्चियं न होइत्ति ॥ २०६ ॥
 महई धेला वट्ठइ अच्चन्ताणं इमम्मि ठाणम्मि ।
 ता मा करेसु इहि काल-वखेवं महा-भाग ! ॥ २०७ ॥
 तह कहवि हु कायव्व सरीर-हाणी न होइ जह मित्त ! ।
 सुर-नंदणम्मि नयरे अहंपि एत्तो गमिस्तामि ॥ २०८ ॥
 जलणप्पहेण समयं च संगैवं कट्ठु असणिवेगस्त ।
 तेण बिइज एयं परिणेतसं पुव्व-भव-दइयं ॥ २०९ ॥
 भो मुप्पइह ! एवं भणिकुज पियंगुमंजरीइ समे ।
 चित्तगई उप्पइओ पत्तो य कमेण स-ट्ठाणं ॥ २१० ॥
 ततो तमाल-दल-सामलम्मि गयणे अहंपि उप्पइओ ।
 भो मुप्पइह ! सहिओ दइयाए कणगमालाए ॥ २११ ॥
 नय-विपसिय-अरविद-विद-संछन्न-सच्छ-सल्लिआइ ।
 पुलएतो-विउल-सरोवराइ वर-इत्त-कलियाइ ॥ २१२ ॥

पिच्छंतो गिरि-वर-निज्झाई कय-कोइछ-रवाइ ॥ २१३ ॥
 किनर-सुर-मिदुणऽद्धोसियाइ सिय-कत-कांति-कलियाइ ।
 छंपंतो रम्माइ गिरि-वर-गुरु-साणु-सिहराई ॥ २१४ ॥
 बह्विह-वाधार-परायणण सहियाइ खयर-ओएण ।
 पेच्छंतो गामाइयं पमुइय-नर-नारि-पुत्ताइ ॥ २१५ ॥
 दक्खिण-दिसा-मुहो हं वच्चांमि कमेण जाव गैहणमि ।
 दूराओ ताव दिट्ठं वडिह्ठया-सच्छहं किंचि ॥ २१६ ॥
 तं ददु मए भणियं किं ममं एरिसं इमं दइए । ।
 दीसइ अइतेइहं^१ ऐसं जम्हाण संमुहयं ॥ २१७ ॥
 भणियं च ताए पिययम ! विज्जू उक्का व ताव नवि होई ।
 धिर-भावाओ, नवरं होज्ज सुरा सुर विमाणं वा ॥ २१८ ॥
 भो सुप्पइह ! एवं उल्लुयमाणाण अम्ह सहसत्ति ।
 भासुर-सरीरधारी समागओ सुर-वरो एको ॥ २१९ ॥
 नमिओ य भणइ एसो अवि कुसलं तुम्ह चित्तवेगत्ति । ।
 परियाणसि भइ । ममं नवत्ति, तत्तो मए भणियं ॥ २२० ॥
 जाणामि कंपि देव सामनेणं, विसेसओ न पुणां ।
 भणियं सुरेण तत्तो चिर-परिक्खियमवि न याणोसि ॥ २२१ ॥
 विणय-यणएण भणियं इह जम्मे परिचओ न तावत्थि ।
 जइ नवरं अन्न-भवे तुमए सह मह महा-भाग । ॥ २२२ ॥
 नवरं तुमग्नि दिट्ठे दिट्ठी आणदिया मण मुइयं ।
 जाणामि तेषां कोवि ह पुब्ब-भवे आसि संबंधो ॥ २२३ ॥
 एवं च मए भणिं पैयडीकाउं कुरंत-तेइहं ।
 वज्जरइ सुर-वरो सो मित्त ! मणि गेण्ह एयंति ॥ २२४ ॥
 मणिणो संमण्णत्थे समागओ सुपणु ! तुह समीवग्नि ।
 तम्हा विसहर-महणं^२ गेण्हसु पवरं मणि एय ॥ २२५ ॥
 तत्तो य मए भणियं सुर-वर ! वज्जरसु ताव मह एयं ।
 निवंकारणा पविच्छी न होइ जं उत्तमा वित्ति ॥ २२६ ॥
 ता केण कारणेणं मज्झ समणोसि दिव्व-मणिमेयं । ।
 पुब्ब-भवे संबंधो तुमए सह आसि को मज्झ । ॥ २२७ ॥

१ 'पेच्छ' । २ अण्णादितावि=अभिहितानि । ३ मइने=निर्मलस्थाने (H. D. II. 12.) । ४ 'तेइहं'=तेजस्वि । ५ अण्णत्=आमच्छत् । ६ विदुत् । ७ उक्का । ८ मुट्ठितं=हविउत् । ९ ४० मित्तं । १० प्रवटीकृत्य । ११ संमण्णत्थम् । १२ ४ मित्तं ।

ततो सुरेण भणिय पैयावो विथरस्त न डु एसो ।
 सयलडडवया-वैण्णस मण्हमु एयं मणि ताव ॥ २२८ ॥
 भणियं च मए किंचिह मज्झ कत्तावि आवया होही ।
 ताव्विगमत्वं सुर-वर ! जेण समप्पेसि मणिमेयं ? ॥ २२९ ॥
 भणियं सुरेण सुंदर ! तुह चरियं सब्बमेव विज्जाए ।
 पन्नतीए सिद्धं नहवाहण-राय-तणयस्स ॥ २३० ॥
 दइयावहार-बुद्धिआ अमरिस-वस-सुरपुरंत-अहरेल्लो ।
 चहु-नहपर-परियरिओ तुज्झ बहडाए संचलिओ ॥ २३१ ॥
 तुज्झ अणुमगा-लमो आसत्तो चय वट्ठइ इयाणि ।
 तत्ता जीवतयरी होही तुह आवया गरुइ ॥ २३२ ॥
 एवस्स पभावाओ निथेरिहिंसि आवइ सुर्मांमपि ।
 ता णिण्ह इमं सुंदर ! दिम्ब-मणि पाण-रक्खडा ॥ २३३ ॥
 बंधसु निजुत्तिमो गुत्तं कुत्तल-कलाव-मज्झमि ।
 नहवाहणविज्जाणं पडिघाय-समत्थमैवत्थं ॥ २३४ ॥
 जइ गुण कहति हु उवसमइ नेव तव्विहिय-वेयणा-निवहो ।
 ता मणि-जलेण देह सिंचयव्वं पयत्तण ॥ २३५ ॥
 एवं विहिए होहिसि पणट्ठ-वियणो पुण-ज्जव-सरीरो ।
 ता एस मणो सययं संनिहिओ भइ ! कायव्वो ॥ २३६ ॥
 सयमेव अहपि तुम सुंदर ! रक्खेमि ताओ खयरओ ।
 भवरं समुच्छुगो हं अइगरय-पओयण-वत्तेण ॥ २३७ ॥
 ता तं पओयणमहं ज्ञाहिसि संपाडिऊण एहामि ।
 काहामि सयल-मुत्थं मा काहिसि अज्झाभाय ॥ २३८ ॥
 अन्न च तेण समयं विज्जा-बल-दप्पिएण खवरेण ।
 मा काहिसि संगामं गरुओ विज्जाहिं तुह जे सो ॥ २३९ ॥
 अइदुकरं हि जइवि डु एयं पुरिसाहिमाण-जुषाणं ।
 कारण-वसेण सहवि डु जुद्धारंभो न कायव्वो ॥ २४० ॥
 जे तेण समं जुज्जे अवस्स तुह होइ पाण-चारत्ति ।
 ता मह वयणाड तुमे वीरहवो नेव कायव्वो ॥ २४१ ॥

१ प्रत्यावः—अवतः—अवतर इति यावत् । २ अ किंचिह । ३ ए एसो ।

४ जीकान्तकरी—अविशेषविनाशकारिणी । ५ निखरीयावि—उत्तमपिभवे । ६

उत्तमाहं—मस्तकम् । ७ अचत्थं—अत्यर्थम् । ८ एवमि । ९ मुत्थं—अभोजनम् ।

१० एव । ११ सुंदर ।

स्त्रिय ।

संकुडय केसरी ज उण्णइउ-मणो गयस्स वहणद्धो ।
 सौंदर्योत्त किं तत्तिरेण उवहासय लहइ ? ॥ २४२ ॥
 लद्धावसरो पच्छा साहिय-विज्जो करिज्ज ज रइय ।
 श्लाघ-पलियचणेणनि तुरिय गर्द सिग्गओ चेर ॥ २४३ ॥

हिं बहुना ? ।

एसो द्विय दिव्व मणी मद-यमात्ताओ तस्स विज्जाओ ।
 काही, किं तुह कज्ज स सरीरायास करणण ? ॥ २४४ ॥
 एवं सुरेण भणिप् काऊण अंजलि पयत्तेण ।
 विहिय पणामेण मए भणिय जं भाणवेसिंति ॥ २४५ ॥
 बहु भाण पुब्बये अह दिव्व-मणी सुर-वरण मह सीसे ।
 बद्धो निय हायेणं सरीर-रक्खा य विहियत्ति ॥ २४६ ॥
 बद्धे मणिम्मि सहसा गक्य पमोओ मणम्मि सजाओ ।
 भो पुण्णइड्ड ! नह भय असेस सरीराओ ॥ २४७ ॥
 सभौसेउ हय-गुरु भय नेह-सार मम सो
 कता-जुत्त विविह-ययणालाव-सभासणाए ।
 सत्तो दित्ती-भरिय-गयणो निजिजयाणम-खूवो
 देवो पत्तो तुरिय-गमणो क्षात्ति अदसणति ॥ २४८ ॥
 साहु धणसर-विरइय सुबोह गाहा समूह-रम्भाए ।
 रागाग्गि दोस-विसहर पसमण-जल मंत भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ दिव्व मणि-समप्पणोत्ति नामेण ।
 * सुरसुदरी कहाए सत्तमओ वर-परिच्छेओ ॥ २५० ॥ छ ॥
 १ ॥ सप्तमः परिच्छेदः समाप्तः ॥ १७५० ॥ ■ ॥

अहयपिं तमो दक्खिण-दिसा-मुहो सह पिपाए सचळिओ ।
 चित्तेवि य किं काही खखरो नेहवाहणो इण्हि ? ॥ १ ॥
 कय-सुर रक्खस्स महं बहु-विज्जा-दाप्पिओवि सो खपरो ।
 न हू साकिस्सइ कालं अवयारं गक्य-येसोवि ॥ २ ॥

१ तावता । २ दक्खिणम्=अमीत्यम् । ३ साह=कृताण्डनम् (ध ॥ III 57)
 ४ तत्र प्रकाशनेनापि परिभ्रमणनाप । ५ क्षीयिगम्यो । ६ समाप्तः । ७ ॥ १७५० ॥
 ८ ॥ १७५० ॥ ९ ॥ अणकारम् ।

अहंवा किं मह इमिणा विंचितिएणेह फग्गु-भूएण ।
 होही किंचि ममं चिय जं दिट्ठं पुब्ब-कम्मेहि ॥ ३ ॥
 दिव्व-माण्णां पभावा संनिञ्जणं च तहय देवस्स ।
 पुत्ताणुभाव-सरिसं होही भवियन्वया-दिट्ठं ॥ ४ ॥
 एमाइ-बहु-विगण्णे चित्तमाणो वयामं जा तत्थ ।
 ताव य मह दइयाए भणियं भय-वेविर-त्तणू ॥ ५ ॥
 हा नाह ! कोवि एसो दीसइ एंतोऽणुमग्गमग्गहाण ।
 विज्जाहर-परियरिओ मत्ते नहयाहणो होही ॥ ६ ॥
 ता पिय ! किंपि उवायं चित्तसु पीडा न होई जह तुम्ह ।
 अहंपि विरह-गुरु-दुक्ख-भाइणी जह न होमिति ॥ ७ ॥
 बळिय-ग्गीधे तैत्तो पुळेइऊणं मएवि संलत्तं ।
 एमेव कीस सुंदरि ! गरुय-विस्तायं समुव्वहासे ! ॥ ८ ॥
 जइ ता अंतप्पिओवि हु एज्जे इमो खयर-विंद-परियरिओ ।
 ता होज्ज भयं गरुयं, विन्नाए किं भयं सुयणु ! ॥ ९ ॥
 देवेण चैव कहियं आगमणमिमस्स सुज्झ पच्चक्खं ।
 ता किं एयं ददुहुं भयाउरा सुयणु ! संजाया ! ॥ १० ॥
 देवस्स दिव्व मणिणो पभावओ सुयणु ! सुंदरं होही ।
 मा मा कुणमु विस्तायं एतं ददुहण एयंति ॥ ११ ॥
 अन्नो न कोवि इण्हिं फाउं सक्किज्जए उवाटासि ।
 एसो जं सिग्ग-गई आसन्नो वट्ठइ इयाणि ॥ १२ ॥
 बूरवि न सक्किज्जइ उक्कड-विग्गजस्स नासितमिमस्स ।
 किं पुण उंयण-वित्तए पत्तेहि सुयणु ! अम्हेहि ! ॥ १३ ॥
 ता होउ पिए । किंचिवि जं दिट्ठं मज्झ पुब्ब-कम्मेहि ।
 नयि किंचि सोईएणं इह छम्भइ जीव-उंगम्मि ॥ १४ ॥
 एवं च मए मणिए मुंचेत्ती थूल-अमुय-पवाहं ।
 गरुय-भय-सोय-त्तविया सा बाला इव पुणो भणइ ॥ १५ ॥
 हा ! नाह ! पाण-वट्ठह ! हय-विहिणा पाव-कारिणी अहयं ।
 वेस्सेस्सव फल-समओ तुह विणासाय विहियत्ति ॥ १६ ॥
 जइ सइया मण-वट्ठह ! पाण-चाओ मए फओ होतो ।

१ फग्गुभूतेन = अग्नेरुत्पत्तेन । २ अग्निभूतेन = साहाय्येन । ३ अ इतो । ४
 अतर्कितः = अतर्कितः । ५ एवाय = आगच्छतु । ६ अ सुयणु । ७ मासिद्धं इय-
 १४ = ब्रह्मसम्पत्तु (H. P. 112, 113) । ८ शोषणेन = विचिन्तनेन । ९ बल-
 इहस्स हि विन'तप्रमदधामीधे एव फलोद्गमो भवति । १० अमादिप्यतु ।

ता किं एरिस-गरु-आवईए तं नाहै ! निवडंतो ! ॥ १७ ॥

खइ गम्भाओ पैडंता बालत्ते वावि जइ मैया होता ।

ता किं मज्झ निमित्ते होज्ज इमा आवया तुज्ज ! ॥ १८ ॥

एसो मुह-महुरोवि इ परोणपरं अम्ह गरुय-अणुराओ ।

गम्भाएव पेसैराए जाओ गरु-आवया-हेऊ ॥ १९ ॥

इण्हि च तुमं सामिय ! कम्मं अवलंबिऊण धक्को सि ।

आवय-निवारणार्थं न चित्ते किंचिवि उवायं ॥ २० ॥

तत्तो य मए भणियं मा सुंदरि ! कुणसु किंचिवि विसायं ।

॥ २१ ॥ ॥ २१ ॥ ॥ २१ ॥ ॥ २१ ॥

अप्प-बलं च पर-बलं अणवेविखय आढवेइ जो कज्जं ।

कैवनाण-याण-नासं अवस्से सो पावए पुरिसो ॥ २२ ॥

नीईए बट्टमाणा मणुषा न छहंति आवया-निबहं ।

सुयणु ! मए का नीई तुमं हरंतेण विहियत्ति ! ॥ २३ ॥

विहियं राय-विरुद्धं अणुराय-पर-व्यसेहिं अम्हेहिं ।

सा इण्हि आववाए सुयणु ! विसाओ न कायव्वो ॥ २४ ॥

वि ।

एवं ठिएवि सुंदरि ! अणुकूलो कहवि जइ विही होइ ।

ता आवयावि अम्हं परिणोमिही संपैयत्तेण ॥ २५ ॥

बलिओ इ इमो सत्तू ताव य सज्जो न पुरिसगारस्स ।

पुण्य-भय-निम्मिण्हि वारिज्जइ नवरि पुणेहिं ॥ २६ ॥

जइ ताव अथि पुनं किं कज्जं सुयणु ! पुरिसगारेण ! ।

अह नथि किंचि पुनं विहलो ता पुरिसगारोवि ॥ २७ ॥

एकक्को मह पुनं अवत्तो दप्पिओ इमो सत्तू ।

प्रेच्छामो ता सुंदरि ! कस्स जवो होज्ज पैयाण ! ॥ २८ ॥

एमाइ-अहु-विगणं लल्लुवमाणो पियाए सह जाव ।

भो सुणइइ ! पत्तो तुरिय-गई इह पएसमि ॥ २९ ॥

ताव य तुरिय-गई पत्तो नहहणो मह समीवं ।

१ न्यपत्तिभयः । २ अपत्तिभयम् । ३ मृता । ४ आपत । ५ वेपरी = अश-
परी । ६ स्थितः (H. P. D. VI, 1) । ७ अविचार्यं । ८ अनवेक्ष्य = अपयोलोच्य ।
९ आववेइ = आरुते (H. P. IV, 155) । १० अपमानं च प्राप्नोति तयोः
समाहारः । ११ अ अवलो । १२ परिणत्यति । १३ संपत्तेन = संपत्तिभावेन =
आपत्तिरपि संपत्तिरूपा भविष्यतीति भावः । १४ मणुष्य-शत्रुदर्शयोर्वप्य इत्यर्थः ।

१ रोसायासोसंजिय-सोय-जलोहलिय-गंड-यलो ॥ ३० ॥
 भणियं च तेण रे ! रे खयराहम ! कथ वचसे इन्हि ?
 २ इह-पर-लोय-विरुद्धं एरिसं कम्मं समापरितं ? ॥ ३१ ॥
 काउं राय-विरुद्धं नासंतो कथ खुइसे पाव ! ?
 सुवार-साल-चडिओ ससउव्व विणस्ससे इन्हि ॥ ३२ ॥
 रे ! रे ! केण वलेणं एरिस-कम्मं तुमे समापरियं ?
 हरिऊण मह मैहेलं नासंतो कथ खुइहिसि ? ॥ ३३ ॥
 रे मूढ ! केण दिआ तुह बुद्धो एरिसा अहम्मेण ?
 अहवा कुविओ दइवो पुरिसं किं हणइ लउडेण ? ॥ ३४ ॥
 रे मूढ ! पुन-वजिय ! उम्ममा-पयइ ! नइ-मज्जाय !
 कुविओ तुज्ज कयंतो तेण तुमे एरिसं विहियं ॥ ३५ ॥
 जेण वलेणं एयं राय-विरुद्धं तुमे समापरियं ?
 तं कुणामु इन्हि पयडं मा भणिहिसि जं न भणियंति ॥ ३६ ॥
 एसो तुह तिव्वेण सीसं छिदामि अद-चंदेण !
 जइ अथि पोरिसं किंचि होसु ता पुग्ग-सज्जोति ॥ ३७ ॥
 ओ सुप्पइदु ! एवं भणिऊणं तेण गहय-रोसेण !
 भायइइऊण धणुहं मुको मह संमुहो वाणो ॥ ३८ ॥
 अहं सो धणुह-विमुको वेगेणागम्म मज्जा आसन्ने !
 आवडिउव्व सिलाए धंलिओ पण्ड-मुहो सति ॥ ३९ ॥
 ते ददुं सो खयरो विन्धिय-हियओ ससंकिओ किंचि !
 राणमेगमच्छिऊणं इय वज्जरितं समादत्तो ॥ ४० ॥
 जइ कहवि सुद-विग्ग-पमावओ मह सरो पडिक्कलिओ !
 सहवि न खुइसि इन्हि अंगोपाइण सत्थाण ॥ ४१ ॥
 एवं च भणतेणं तेणं अवाहियाइ सत्थाइ !
 अहिमंतिय मंतहि मुंचइ इक्किअयं कमसो ॥ ४२ ॥

अविय ! -

लंडित-पुलिगालं कुरंत-जाला-सहस्र-संवेलियं ।

१ ३ युग्मम् । २ सुपकार-वाला-पत्रम् । ३ महिमा-माया । ४ सुचयं ।
 ५ अपमंज-पापेन । ६ सगुहो-सहमयी यष्टिः । ७ कृतान्तो-वधः । ८
 अयं चन्दो-वागविशेषः । ९ आहूय (II. P. 14. 157) । १० कलितः-प्रति-
 मितः । ११ आंगवादीनां शस्त्राणाम् । १२ अक-इयं-आवृत्तम् (II. P. 14. 94)
 १३ अभिमन्थ । १४ उतिष्ठन्त उर्ध्वं गर्जन्तो ये सुसुलहा अश्विनपदास्तं पश्यन्त
 दत्तवा (II. P. II. 159) । १५ संवर्जितं-म्यासम् ।

वियणाए विभलंगो संवालि-तरुणो इमस्स हिट्ठमि ।
 गय-वेयणोव्व जाओ मुयंग-सेयाप-उन्वहो ॥ ५७ ॥
 साधि मह पाण-दइया गरुयं दट्ठूण आवयं मज्झं ।
 अइदुक्खिया वराइं रोयंता घेध्वर-सरेण ॥ ५८ ॥
 हा अज्जउत्त ! वल्लह ! एय-अणत्थस्स कारिणो अहयं ।
 हा ! पाविट्ठा तइया किं न मया मयण-यच्चक्ख ! ॥ ५९ ॥
 हा ! कह मज्झ निमित्ते पिययम ! अइगरुय-आवयं पत्तां ।
 हा ! अज्जउत्त ! इण्हि सुह विरहे नत्थि मह जीयं ॥ ६० ॥
 भो भो धणदेव ! इमं सोठं खपरस्स भासियं तैस्स ।
 एत्थंतरम्मि य मह एस विगणो समुप्पन्नो ॥ ६१ ॥
 महिला-पळाव-सरो पुळ्वि जा आसि इह मए निमुओ ।
 एय-दइयाए नूणं सो होही कणगमालाए ॥ ६२ ॥
 तत्तो य पुरिस-सरो तयणतरमेव जो मए निसुओ ।
 नहवाहणस्स होही सो सरो एय-सत्तस्स ॥ ६३ ॥
 अहया किं मह इमिणा विचित्तेणं तु ताव निसुणेमि ।
 जं किंचि फहइ एसो निय-चरियं चित्तवेगोत्ति ॥ ६४ ॥
 एवं विचित्तिऊणं तत्तो धणदेव ! मुणित्तमोदत्तो ।
 तन्वयणमहं सम्भं, अह सो एवं समुत्तुवइ ॥ ६५ ॥
 भो मुणइह ! एवं विलंबंता बहुविह मुदुक्खत्ता ।
 नहवाहणेण नीया मज्झ पिया कणगमालावि ॥ ६६ ॥
 अहयंपि तओ दूतह-विसहर-कय-वेयणाए वेयतो ।
 दइया-विओय-गुरु-दुक्ख-ताविओ जाय चिट्ठाव ॥ ६७ ॥
 भो मुणइह ! ताव य तुमपि इह आगओ पएसम्मि ।
 तुमए मणि-नीरेणं एसो मेहंविओ अहयं ॥ ६८ ॥
 ता भो ! तुमए दिअं मह जीयं एत्थ नत्थि संदेहो ।
 मणिणो म पभावाओ न य देवो दुट्ठ-सत्थेहि ॥ ६९ ॥
 खज्जह कह मह जीयं हविज्ज गुरु वेयणा-परैदास्स ।
 कीणैस-वयण-सैच्छह-भासण-मुणोहं गहियस्म ? ॥ ७० ॥

१ विहलं = भाकुलम् वर्ष यस्य स तथा । २ दाम्पतीतराः । ३ गददसरेण ।
 ४ चित्रवेगस्य । ५ धृतः (M. P. 31) । ६ एतस्य दयिता एतदयिता तस्याः । ७
 आरुण्यः = आरुभं कृतवान् । ८ वेयमानः = वक्ष्यमानः । ९ मेहविभो = मोक्षिणः
 (M. P. 17. 91) । १० = मुग्धम् । ११ दट्ठः (M. P. 11. 3) । १२ ४४४
 १०२४ P. 110 । १३ कीनाणो = वयः । १४ ४४४ NOTE P. 56 । १५ ओषः = मन्दः ।

एवं च जात्र साहस्र सो खयरो मञ्जु मद ! धनदेव ! ।
 एतन्तरम्भ निमुणसु जो बुचंतो तर्हि जाओ ॥ ८६ ॥
 एको कमल-दल-उच्छो पिढेवच्छो सुर-वरो तर्हि सहसा ।
 ओइजो गयणाओ उज्जोइतो दिसा-बलयं ॥ ८७ ॥
 इदं समागयं तं वियसिय-वयणो य चित्तवेगो सो ।
 अम्भुट्टिऊण पणमइ त देवं परम-विणएण ॥ ८८ ॥
 अह सो सुहासणयो तियसो सलवइ मद ! तुह कुसलं ! ।
 मणिणो य पमावाओ निधिमा आवया विउला ? ॥ ८९ ॥
 तो भणइ चित्तवेगो तुम्ह पमावाओ सर्पयं कुसलं ।
 सा सेणइ मह साहसु महंत-कांऊहलं ईय ॥ ९० ॥
 पुव्व-भवे संबंधो तुमए सह आसि को ममं देव ! ? ।
 केण व कज्जेण तुम आसि गओ उच्छुगो तइया ? ॥ ९१ ॥
 ततो य भणइ तियसो इमेण कज्जेण आगओ मुयणु ! ।
 सा एम-मणो होउं साहिण्यंतं निसामेहि ॥ ९२ ॥

जंबुईवे इहइं एरवए अथि आरिए देसे ।

विजयवई नामेण नयरी सुर-नयरि-संकासा ॥ ९३ ॥
 तीएवि सुविक्खाओ धणभूई नाम आसि सत्थाहो ।
 दक्खिण-दया-श्रुता उज्जुतो जइण-धम्मम्भि ॥ ९४ ॥
 चंदोव्व फला-निर्लोओ गयव्व निच्च पयइ-वर-दांणो ।
 अणुपत्तिंयै-मित्तो वासरोव्व बुह-लोय-मण-इट्ठो ॥ ९५ ॥
 ब्रह्म य पसंत-रूवा पइ-व्वया सघ-सील दय-श्रुता ।
 भज्जा मुदर-देहा सुंदरि-नामा सुविक्खाया ॥ ९६ ॥
 विमलं सावग-धम्मं सम्मं अह ताण पाटयताणं ।
 बच्चति वासराइं मुसाहु-जण-भत्ति-श्रुताणं ॥ ९७ ॥
 अह अनया कयाइवि पहाण-सुविणेहिं सुइयं तणय ।
 सा सुंदरी पसूया पभूय-मुह-उच्छणाइमं ॥ ९८ ॥
 निज्जिय-अणंग-रूयं तेएण य दिणपरस्स सारिण्ठं ।
 सोमं सत्ति-विंव पिंई जिणिंद-धम्मंव मुह-जणयं ॥ ९९ ॥

१ वृद्धवत्ताः । २ उच्छोतयन् । ३ अम्भुट्टाव । ४ शोचतं = श्रेयसि । ५ अ
 एव । ६ आर्ये । ७ सत्थाया = श्रुत्या । ८ वरवाहो = वार्यवाहः । ९ उच्छो ।
 १० दानं त्यागः, मदः । ११ अतृप्तमित्रः, वासरपणे मित्रः सूर्यः, वनभूतिपक्षे
 मित्राणि सुहृदः । १२ विव = इवापेक्ष्यवमिदम् (H. P. M. 102) ।

अहःतस्त वारसाहे बोलिणे नियय-जणणि-जणएहि ।
 गरुय-पमोएण कयं विहिणा नामं सुधम्मोत्ति ॥ १०० ॥
 धणवाहणाभिहाणो बीओ कोलेण से सुओ जाओ ।
 सोवि इ सुधम्म-नामो जाओ अह वेद-वारिसओ ॥ १०१ ॥
 तीए य पुर-वरीए विहरंतो अज्जया समोयरिओ ।
 समण-सय-सेविय-कमो सुदंसणो नाम आयरिओ ॥ १०२ ॥
 ; अप्पहिबद्ध-विहारी चउदस-पुब्बी गुणाण आवासो ।
 पुब्बुत्तर-दिसि-भाए अवाट्ठिओ नंदणुज्जाणे ॥ १०३ ॥
 सब्बोवि नयर-छोओ विणिग्गओ सूरि-वदण-निमित्तं ।
 ; धणभूर्वि इ चलिओ भत्तीए तणय-सज्जुत्तो ॥ १०४ ॥
 उम्मुक्क-वाहणो अह दूराओ विहिय-उत्तरासंगो ।
 ति पयक्खिणिऊण गुहं वंदइ परमाए भत्तीए ॥ १०५ ॥
 मीम-भवोपहि-निवडंत-जंतु-संतरण-वर-तैरडम्मि ।
 दिजम्मि धम्मलामे गुरुणा, सेसे मुणी नमिडं ॥ १०६ ॥
 उवविट्ठो साथाहो मैहि-वडं पुर-जणेण संजुत्तो ।
 सूरिणि मोक्ख-मग्गे जिण-भग्गं कदित्तावत्तो ॥ १०७ ॥

अथिय ।

सम्म-इंसण-मूळो पंच-महव्वय-मैहल्ल-दद-खंधो ।
 सैमिई-गुत्ती-तव-संजमाइ-साहा-पसाहिल्लो ॥ १०८ ॥
 विविहाभिग्गह-गोएँछो मणहर-सीलग-पत्त-साहिल्लो ।
 वर-उद्धि-कुसुम-कलिओ सग्ग-उपवग्गाइ-सुह-फलओ ॥ १०९ ॥
 चारित्त-कप्प-ईक्खो वित्थरओ साहिओ जिणाणाए ।
 दुह-ताव-तावियाण जियेण सरणं अणस-सम ॥ ११० ॥
 चवलाइं इंदियाइं दुक्ख-निमित्तं च विसय-संगोवि ।
 कोहाइणो कसाया निवधणं दोग्गईए उ ॥ १११ ॥
 ऐक्कसि कओ पमाओ जीवं पाडइ मव-समुदम्मि ।
 भीमो य भवो बहुसो पयासिओ तीए परिसाप ॥ ११२ ॥
 सूरिस्स तस्त वयणं परमामय-सच्छह निंसायित्ता ।
 संविग्गा सा परिसा जहागयं पडिगया सव्वा ॥ ११३ ॥

१ अष्टवर्षिकः । २ तरणं = प्रवहणम् । ३ महीपृष्ठे । ४ ष सुगमम् । ५ मह-
 ओ = महान् । ६ अथिति-गुप्ति-तपः-संबन्धादय एव साक्षा-प्रसाक्षा यस्य च तथा ।
 ७ गुप्तिः = स्वकः । ८ स्वको = वृद्धः । ९ अ जिणाण । १० ष तिष्ठतिः कुल-
 कम् । ११ प्रकृतम् । १२ अ पामेता ।

सोऊण सुधम्म-नामो धम्म-मई गुरु-गिरं निसामित्ता ।
 संसार-भैरविवग्गो पणामिय सूरिं इमं भणइ ॥ ११४ ॥
 इच्छामि तुम्ह मूले निरैवज्जं गिण्हितं सुपब्बज्जं ।
 जणगंहि अणुजाओ भीओ जर-जम्म-मरणाणं ॥ ११५ ॥
 भणियं गुरुणा ॥ तओ होउ अविग्गं तुंहत्थ वाधुम्मि ।
 अम्मा-पिऊहि मुक्को अह सो पैब्बाविओ गुरुणा ॥ ११६ ॥
 अम्मसिय-दुविहे-सिक्खो संजम-सव-विणय-करण-उज्जुत्तो ।
 विहिणा गुरु-पांमूले अहिग्गित्तं सो समाट्ठो ॥ ११७ ॥
 सिग्घ महा-मई सो जाओ मुत्तय-त्तदुमय-विहि-न्नु ।
 सुंदस-पुब्बो गुरु-साहु-सम्मओ गुण-गणावासो ॥ ११८ ॥
 नाऊण जोगियं से मुह-रिक्खं सूरिणा निय-पयग्गी ।
 अहिसित्तो सूरिावि य संलिहिय-त्तणू गओ मोक्खत्तं ॥ ११९ ॥
 समण-गण-संपरिवुंओ मुहम्म-सूरिावि विविह-देसेमु ।
 ओहिंतो भविय-जणं विहरइ पुर-गाम-नगरंमु ॥ १२० ॥
 धणवाहणोवि कमसं यद्दंतो पंच-धाइ-परिपरिओ ।
 पत्तो कुमार-भावं अहिग्गित्तो तह फळा-निवहं ॥ १२१ ॥
 पत्तो य जोन्वणे सो कामिणि-जण-दियय-चारण-समत्थं ।
 पिउणा य तन्निमित्तं वरियो वर-रूप-सपत्ता ॥ १२२ ॥
 सित्ति-मुप्पइट्ठ-नयेर धूणा हरिदत्त-पर-इम्मसत्त ।
 विणयवई-संभूपाऽणंगवई नाम वर-रुत्ता ॥ १२३ ॥
 महया विग्गट्ठं परिणीया सोहणम्मि सा लोको ।
 धणवाहणेण ततो आणीया नियय-नयरीर ॥ १२४ ॥
 अह सो ताए रत्तं जोन्वण-वर-रूप-मोउंमत्तंमु ।
 गाट्ठं विमयासत्तं गयंरि फळं न याणाइ ॥ १२५ ॥
 अह अन्नया मुधम्मो विहरंतो मुणि-वत्तो तदि पत्तो ।
 विजयवई-नयरीए वासा-रत्तत्त पारंभे ॥ १२६ ॥
 साट्ठदि ताए वमहा विमग्गिया ताहि सत्थकहेण ।
 धणमूइणा विदिमा मुविमुत्ता जेण-साट्ठमु ॥ १२७ ॥

निय-परियणेण सहिओ सत्थाहो एइ गुरु-समीवग्गि ।
 सामाइपाइ-जुत्तो संविग्गो सुणइ जिण-धम्मं ॥ १२८ ॥
 घणवाहणो उ दईया-सुरय-मुहासत्त-भाणसो घणियं ।
 पिउणा भणिओवि दढं न ए(हो ?)इ गुरुवंदओ कहवि ॥ १२९ ॥
 अह ते विसयासत्तं गुरु-रामं धम्म-करण-निरेक्खणं ।
 परिचत्त-सेस-कज्जं दट्ठुं छट्ठ-भायरं गुरुणो ॥ १३० ॥
 जाया एसा चित्ता माया मे राग-मोहिओ यस्सो ।
 जिण-वयण-वाहिर-मई इंदिय-विसएस्सु आसत्तो ॥ १३१ ॥
 दुल्लहमवि मणुयत्तं पाविचा धम्म-विरोहिओ एसो ।
 गच्छिस्सइ नरयग्गि घोरासु य तिरिय-जोणीसु ॥ १३२ ॥
 केणावि उवाएणं बोहेमी राग-मोहियं एयं ।
 एवं विवित्तिऊणं गुरुणा सहाविओ माया ॥ १३३ ॥
 महया उवरोहेणं समागओ वंदिऊण तो सूरिं ।
 चवविट्ठो से पुरओ अह सूरि भणिउमाढत्तो ॥ १३४ ॥
 पोर्गल-परियट्ठेहि बहूहि संपाविऊण मणुयत्तं ।
 हरेस्सु मा मुहाए विस्सयामिस-मोहिओ मइ ॥ १३५ ॥
 विसएस्सु दढं सत्तां सत्ता वंधंति असुह-कम्माइं ।
 तव्वसओ संसारे भमंति अहमासु जोणीसु ॥ १३६ ॥
 बह-मंध-मारणाई नाणाविह-वेयणाओ नरएस्सु ।
 पावित्ति विसय-गिह्हा दूसहाओ दीहरं काल ॥ १३७ ॥
 अच्छउ ता पर-लंए इहेव पावित्ति गरुव-दुक्खाइं ।
 विसय-पसत्ता दुरंत-इंदिया देहिणो बहवे ॥ १३८ ॥
 मोत्तण नियम-जेहं करेण-सुह-सुरय-फास-पडिबद्धो ।
 बद्धो वारी-वंधे फासेण गेओ गेओ निहणं ॥ १३९ ॥
 रसणिदियग्गि लुद्धो विद्धो गलएण मेच्छओ निहओ ।
 धाणिदियग्गि सत्तां पत्तो उरगोवि मरण-दुइ ॥ १४० ॥
 उज्जाइय-सयल-दिसं दीवै-सिहं पेच्छिउं पयंगोवि ।
 समगहण-रओ मरणं पत्तो नणु चक्खु-दोसेण ॥ १४१ ॥

१ वन्दत इति वन्दकः । २ उ विद्याभिः कुलम् । ३ धम्मदामितः = माहृतः ।
 पुद्गलपरिवर्तैः = अनन्तकालविशेषैः । ४ सुधा । ५ वामिप = मांसम् । ६ उक्ताः
 अवयवाः । ७ सरवः = जीवाः । ८ जूहो = दूयः = दक्षिसमुदायः । ९ गजः ।
 १ गतः । १२ निघनम् = मरणम् । १३ मरसकः । १४ उ सिद्धिः ।

गोरी-सदासचो निचल-तेइविय-कन-अपलिहो ।
 सयणिदिय-दोसेणं मिओ मओ वोह-बाणेज ॥ १४२ ॥
 एकिकिदिय-वसगा एए सन्नेवि पाविया निहणं ।
 पंचिदिय-वसगाणं नराण पुण का गई होग्जा ॥ १४३ ॥
 ता पंचिदिय-वसगो विसय-मुहं सेविऊण मा मर ! ।
 धम्मोवज्जण-रहिओ वच्चसु घोरम्मि नरयम्मि ॥ १४४ ॥
 किज्जउ धम्मम्मि मई विसय-मुहं उज्झिऊण ता इण्हि ।
 सेहलीकरेसु सुंदर ! अइदुलहं मणुप-जम्मंति ॥ १४५ ॥
 एयं गुरुणो वयणं निसम्म धणवाहणो इमं मणइ ।
 इच्छामि तुम्ह वयणं किं पुण निमुणंह मह भणियं ॥ १४६ ॥
 अइनेह-परा वरई खणमवि विरहं न सक्खए सोहं ।
 दइयाडणंगवई मह तेण न सक्खेनि तं मांतुं ॥ १४७ ॥
 तुम्मंणि धंदाणाय आगमणं तेण होइ नो मज्झ ।
 मह विरहे ता वरई इण्हिपि इ अक्खए किण्हं ॥ १४८ ॥
 तसो गुरुणा भणियं चंचळ-विचाण महिलिमाण कर ।
 को व सैकसो पुरिसो हारिजा अणयं मर ! ॥ १४९ ॥
 पवणुदुप-धय-चंचळ-विचाणुं महिलिमासु आसचो ।
 नो धम्मम्मि पमायइ सो केउरिसो, न सण्णुरिसो ॥ १५० ॥

अविष ।

अंतो विस-भरियाओ मणहर-रूपाओ वज्ज-विच्छीए ।
 गुंजा-फळ-सरिसाओ होति सभावेण महिलाओ ॥ १५१ ॥
 सय-दय-सोप-रहिया अकज निरपाओ सोहस धजाओ ।
 मय-जगणीओ, तामुं को व सैकसो 'रेइं कुम्मा ॥ १५२ ॥
 रत्ताओ हरंति धणं पाणिवि हरंति तह विरत्ताओ ।
 रागेवि विरागेवि य मयंकटा दुद-गुईओ ॥ १५३ ॥
 असं धितेति मगे निपतिं असं धेदिनि अमेज ।
 चळ-विचाणं ताणं को नाम इविज्ज वट्टइओ ? ॥ १५४ ॥
 मेरिति पई पारस्य कारणे तंनि हंदि ! ईमेइहा ।

१ एउ विरं = तर्ज (H. P. IV. 137) । २ मिओ = मूला । ३ वातो = व्या-
 वा । ४ धयोवज्जणरहिणः = धर्मवरणरहितः । ५ अइजीइरस्य । ६ इण्हं दण
 मात्ता, अइनेहवर्धः । ७ धवर्धः = धटिअन् । ८ ३ "दण्ह" । ९ वणुरा = व-
 टाः । १० काइअन् = अविषयवर्धित्वं धरं वाचां ताः, अइविषय एतर्धः ।
 ११ इदिम = अचक्षिम् । १२ पणइण्य (H. P. IV. 111) । १३ वरम्मे = वर-
 मन् । १४ ३ धटिअन् । १५ अययवम् ।

भीसासंति य अन्नं सम्मावं नेय पैयडेति ॥ १५५ ॥
 किं बहुणा भणिणं जाओ य हणंति नियय-पुत्तंणि ।
 को नाम पिओ तासिं हविज्ज चवळण महिलाण ॥ १५६ ॥
 ता भइ ! एरिसाणं तैडिच्छडाडोव-चवळ हिययाणं ।
 महिलाण कए को इह हविज्ज सिड्डिलायरो धम्मं ॥ १५७ ॥
 इय गुरु-भणियं सोउं विहसिय धणवाहणेण संलत्तं ।
 अनाओ जुयईओ एंवधिह-दुद्ध-चारियाओ ॥ १५८ ॥
 मह महिला पुण सरळा पइ-म्बया सच्च-सील-दय-जुत्ता ।
 अणुरत्ता सुविणीया थिर-नेहा गुरु-अणे मत्ता ॥ १५९ ॥
 सरिता सा कह होजा असुद्ध-चारियाण जज्ज-महिलाण ॥
 ओह-सुरंगाईणं दीसइ-गुरु-अंतरं छेए ॥ १६० ॥
 तत्तो गुरुणा भणियं मणोहरा तुज्ज जइवि सा महिला ।
 तहवि हु लभमुज्जता सैरणी सा नरय-नयरस्त ॥ १६१ ॥
 जइ किंपाग-फलाई मुत्ताई दुहावहाई इह होति ।
 तह इत्थी-सुरय-सुहं मणहरमधि दोंगई नेइ ॥ १६२ ॥
 जइ विस-मीसं सरसंणि म्भोयणं जीवियं हरइ मुत्तं ।
 तह सुंदरावि रमणी रमिया नणु दोंगई देइ ॥ १६३ ॥
 ता उज्जसु अणुरायं कुगइ-निमित्ताए नियय-दइयाए ।
 पंच-महव्वय-जुत्तो होसु तुमं चरण-निरउत्ति ॥ १६४ ॥
 एवं दिवसे दिवसे संयमकोहिं मद्धर-वयणेहिं ।
 बोहिज्जंतो मणयं जाओ अह पयणु-रागो सो ॥ १६५ ॥
 अन्न-दिणं एगंते गुरु-पुरां अंजलिं करेऊण ।
 धणवाहणो स एवं अज्जरई परम-संविग्गो ॥ १६६ ॥
 तुम्हाणममय-मूए वयणे निसुएवि मज्झ हिययाओ ।
 किं नो सैकइ रागो विसंव दुद्धस्त सप्पस्त ॥ १६७ ॥
 भयवं ! ताव न तुइइ दइयाए उवरि सब्बहा रागो ।
 नवरं कोमि एक्कं जइ जुत्तं तुम्ह पडिहाइ ॥ १६८ ॥
 सुरय-सुह-निप्पिवासो दिक्खं गिण्हामि तुम्ह पामूले ।
 दइयाए समं अहयं दंसणमित्तेण संतुट्ठा ॥ १६९ ॥
 एवं ववस्सियम्मि जइ जोग्ग देह मज्झ तो दिक्खं ।

तीए अदंसणेणं सकेमि न जीवियं धरिउं ॥ १७० ॥
 तब्बयणं सोऊण य सुधम्म-सूरी विचितए एवं ।
 पेच्छह अइदुरंतो रागो कह विलसए लोए ? ॥ १७१ ॥
 एवंपि ता दिग्जठ पब्बज्जा ताहि गहिय-सुत्तथो ।
 सयमेव विवेग-जुओ उज्झिस्तइ राग-संबंरं ॥ १७२ ॥
 एवं विचितिऊणं अणंगवइयाए संजुओ ताहे ।
 धणवाहणो सै-माया गुरुणा पब्बाविओ विहिणा ॥ १७३ ॥
 चंदजसा-भामाए मयहरियाए समणिया सावि ।
 साहुणि-गण-अज्झ-गया सिक्खइ वर-साहुणी-किरियं ॥ १७४ ॥
 एवं च ताण दोण्हवि परोप्परं जाव तुइइ न रागो ।
 बहुणावि हु कालेणं सुत्तय-विसारयणंवि ॥ १७५ ॥
 ताव य गुरुणा भणियं एगंते भारईए मइराए ।
 एवं न जुत्तमहुणा उत्तम-सत्ताण मुग्हाण ॥ १७६ ॥
 अविरइ-जुवइ-जणेवि हु सवियार-पलोयणम्मि साहुस्त ।
 पायच्छित्तं गरुयं भणियं सुत्ते जिणिंदस्त ॥ १७७ ॥
 जं पुण साहुणि-विमए सवियार-पलोयणं तु साहुस्त ।
 तं भइ ! गुरु-अणत्थस्त कारणं वनियं सैमए ॥ १७८ ॥
 इयर-महिला-जणेवि हु दिट्ठी-पैओ न होइ शुचोति ।
 किं पुण समणी-विसए अशोहि-धीयस्त मूलम्मि ? ॥ १७९ ॥
 ता उज्झिय-अविवेयं रागं अवहणियऊण भावेण ।
 परिहरमु सब्बहन्चिय दिट्ठि-कुसीलत्तणं एयं ॥ १८० ॥
 एवं गुरुणा-भणिओ संविग्गो सोवि चितए एवं ।
 अइराग-पर-वसस्त ओ धी ! धी ! मह निव्वियेयस्त ॥ १८१ ॥
 जो हं पणट्ठ-उज्जो गैय-राय-पयम्मि बइमाणोवि ।
 साहु-जण-मिंदणिज्जं रागं न चएमि छेइउं ॥ १८२ ॥
 एदुणवि निरवज्ज पवज्जं दुट्ठ-राग-यादिवद्धो ।
 होहामि पुन-रहिओ दीहर-संसार-आभागी ॥ १८३ ॥
 हा जीव ! पाव ! ममिहिमि नारय-तिरिण्णु दीहेर कालं ।
 अविसय-पयइ-रागो एदुणवि धम्ममणवज्जं ॥ १८४ ॥
 एवं भावेंतस्तावि धणवाहण-साहुणो न उंत्तरइ ।

अणुरागो तविसर तीएवि ॥ तस्स उवरिम्मि ॥ १८५ ॥

एव वच्चइ कालो संजम-तव-विणय-करण-निरयाणं ।

गुरु-आणा-संपाडण-पराण अह ताण दोण्हं पि ॥ १८६ ॥

अहःअन्नया कयाइवि भगिणीए वसुमईए संजुत्ता ।

चलियाऽणंगवई सा वियार-भूमीए बहियाओ ॥ १८७ ॥

दिट्ठो य ताहि एगो मांहेला-सहिओ नरो उ उम्मत्तो ।

धूलि-रय-धूसरंगो जर-न्नीबेर-चीरियाइओ ॥ १८८ ॥

संगायंतो बहुहा नच्चंतो डिंभ-सत्थ-परिकिओ ।

तं ददुत्तुमणगवई सुइरं पुलएइ तं जुयलं ॥ १८९ ॥

तत्तो तीए भणियं भगिणीए सुडोयणाए अणुहरइ ।

अज्जो ! एसा जुवई गह-गहिय-नरस्स पासत्था ॥ १९० ॥

१. भणियं च वसुमईए सुइर निज्जाइऊण सविसायं ।

सच्चिव एसा अम्हं भगिणी ओ सुडोयणा नाम ॥ १९१ ॥

१. परिणीया आसि पुरा सुबंधुणा मेहलवइ-पुरीए ।

दिट्ठा कणगरहेणं कयाइ अह राय-उत्तेणं ॥ १९२ ॥

१. अंतोउरम्मि छैदा अइगुरु-अणुराय-हरिय-हियएण ।

१. समयोरोह-पहाणा जाया अह तस्स वल्लहिया ॥ १९३ ॥

एयं मह पच्चक्ख सन्धिपि हु सामुरे वसंतीए ।

वित्तं, तुमएवि सुयं अज्जे ! डोय-एवायाओ ॥ १९४ ॥

एसो गह-गहिय-नरो दीसइ सरिसो उ राय-उत्तस्स ।

ता एसो-कणगरहो एसावि सुडोयणा नूणं ॥ १९५ ॥

भणियमणगवईए संमासेमो इमं तु निम-भगिणि ।

किं अम्हे परियाणइ, अहवाविअ भंभला एसा ? ॥ १९६ ॥

दत्तो गंतुं दोहिवि मइरं आभासियावि सा जाहे ।

नवि जाणइ किंचि कुट्टं वोहइ म बहु-असंवदं ॥ १९७ ॥

ताहे दोवि जणाइं सुधम्म-सुरिस्स पाय-मूलम्मि ।

१. करुणा-पराहि अज्जाहि ताहि नीयाइं सविसायं ॥ १९८ ॥

भणिओ अज्जाहि गुरु एसा अम्हाण जिह्म-भगिणी ओ ।

किं होइ नवा भयवं ! जाया उम्मत्तिया कहवा ? ॥ १९९ ॥

१ चीर(=चर्म, चीरिका छोटविशेषस्त्रीराक्षसी) व्यासः । २ उद्रायन् । ३ विष्माः=वालकाः । ४ अनुहरते=अनुकरोति । ५ आवर्ते । ६ पार्थस्या । ७ शिस्त (X. P. 150) । ८ अणुरागे । ९ भंभला=मूर्खा (H. D. XL 110) । १० कुट्टं=एपट्टम् (H. P. IV. 253) । ११ B सुग्गम् ।

येणियं गुरुणा ततो नाणेण वियाणिऊण परमत्थं ।
 सच्चिय सुलोयणा सा कणगरहो एस जुवराया ॥ २०० ॥
 जोगो मइ-मोहकरो सीसे खित्तो इमाण सुत्ताण ।
 एकाए सैवत्तीए ईसा-वस-गाढ-कुद्धाए ॥ २०१ ॥
 तस्स वसेणं दोण्हवि मइ-संमोहो इमाण संजाओ ।
 रत्ता ॥ तओ विज्जा बहवे सदाविजा तत्थ ॥ २०२ ॥
 न य केणावि पठणाइं कयाइं कालेण रक्खग-नराणे ।
 कहवि पमाय-परौणं नीहरियाइं इमाइं तु ॥ २०३ ॥
 भणियं च वसुसईए भयवें ! एमाण मूढ-चित्ताणं ।
 जइ पेच्छह उवयारे, पडिजोगं देह चित्तेणं ॥ २०४ ॥
 ततो गुरुणा तेसिं दिजो उम्माय-नासण-पडिहो ।
 पडिजोगो, जायाइं दोण्णिवि अह सत्थ-चित्ताइं ॥ २०५ ॥
 ॥ दंदहूण भगिणि-जुयलं सुलोयणा विम्बिया इम मणइ ।
 किं नाम इमं सुमिणं किंवा मइ-विम्भमो एस ? ॥ २०६ ॥
 सा कत्थ अम्ह नयरी सा य विभूई य ते अलंकारा ।
 कह धूळि-धूसराइं इह म्हि (म्हे ?) संपावियाइंति ! ॥ २०७ ॥
 दोम्निवि गहिय-वैयाओ कत्थ व भगिणीओ मग्ग इहइं ॥ १ ।
 ता नूण इंदयाळं एमं अहवावि सुमिणति ॥ २०८ ॥
 ततो य वसुसईए कहियं उम्माय-कारणं सव्वं ।
 जाव य गुरु-मोहया न्हो गुग्हाण उम्माओ ॥ २०९ ॥
 जइया य तुमं भदे ! छुट्ठा अंतउरम्मि जुवरत्ता ।
 तइयच्चिय खणरेणं मायाइं सुमंगलेण अहं ॥ २१० ॥
 सुत्ता पभूय-कालं धणवइ-देवेण मोहिया ततो ।
 जाया चंदजसाए पय-मूले सुयणु ! पव्वइया ॥ २११ ॥
 एसावि अणंगवई धम्मं सोऊण मव-अयुज्जिग्गा ।
 निय-मत्तुणा समेया पव्वइया एत्थ गच्छम्मि ॥ २१२ ॥
 ता सुयणु ! न सुविणमिणं सव्वं चिय ज तुमे इमं दिहं ।
 एसो सो अम्ह गुरु मुधम्म-नामो महा सत्तो ॥ २१३ ॥
 ततो दोवि जणाइं मुधम्म-सूरिस्स परम-विणएणं ।

१ योगः=औपधर्मेणः । २ सुत्तवोः । ३ उरत्ता । ४ वेत्ता । ५ वस-
 म्माः स्थाने षष्ठी (H. P. III. 334) । ६ पूर्वसाद भतिमोहकराद् योगाद् प्रति-
 श्रुतो योगः प्रतियोगः । ७ पटिहः । ८ स्पष्टः । ९ वयं=वत्सम् । १० पदार्थः=

।सावि तद्गङ्गा भगिणी वसुमइया आठय-खयम्भि ॥ २२९ ॥

पुब्ब-दइयस्स जाया चंदजुण-नामगस्स देवस्स ।

तत्थेव फिल विमाणे देवी चंदप्पमा नाम ॥ २३० ॥

एवं एग-विमाणे दिव्व-सुहं ताण अणुहयंताणं ।

।सव्वेसिं अन्नोन्नं अइगरुया आसि पीईओ ॥ २३१ ॥

पलिओवमाणि अठ उ दिव्व-सुहं तत्थ अणुहवेऊणं ।

देवो विज्जुप्पहो सो चइऊण इमम्भि वेयइडे ॥ २३२ ॥

दक्खिण-सेदीइ पुरे रमणीए रयणसंचए पवरे ।

। पयणगइ-खयर-पुत्तो उप्पन्नो वटलवइयाए ॥ २३३ ॥

इवं च ठिए ।

। जो धणवाहण-जीवो देवो विज्जुप्पहो य दिय-छोए ।

सो य तुमं इह सुंदर ! उप्पन्नो चित्तवेगोसि ॥ २३४ ॥

देवीवि चंदरेहा तत्तो आठक्खए चुया संती ।

उप्पन्ना वेयइडे नयरे सिरि-कुंजरावत्ते ॥ २३५ ॥

। खयरस्स अमियगइणो पियाए भउजाए चित्तमालाए ।

कुच्छीए संभूया पिय-घूया कणगमालत्ति ॥ २३६ ॥

।ओ चित्तवेग ! पुब्बि तुभं जो आसि राग-सबंधो ।

सामन्नमुवगयाणवि तस्स फलं एरिसं जायं ॥ २३७ ॥

रूपं वळं च दित्ती रिद्धीवि य आसि थेवियां तुम्ह ।

देव-भवे तुह आठं विमग्गिम्म वेयय आसि ॥ २३८ ॥

।एत्थवि माणुस्स-भवं अवरोप्पर-दंसणाओ आरम्भ ।

दुसहं विओय दुक्खं संजायं तुम्ह दोण्हंवि ॥ २३९ ॥

।तुमएच्चिय अणुमूयं विओय-दुक्खं सुदुमहं जमिह ।

।ओ चित्तवेग ! किंवा फहिणं तेण तुह पुरओ ! ॥ २४० ॥

।फाऊणवि सामन्नं सराग-भावो तुमे न जे चेतो ।

।तस्स फलेणं एसा दूसहा तुह आवया जाया ॥ २४१ ॥

।देव-भवे तुह मित्तो चंदजुण-नामगो य जो आसि ।

।चइऊण सोमि तत्तो चित्तगई एत्थ संजाओ ॥ २४२ ॥

।वसुमइ-नामा अउजा देवी चंदप्पहा य दिय-छोए ।

।सावि य पियं गुमंजरि-नामा इह भद ! उप्पन्ना ॥ २४३ ॥

।जे पुब्ब-संगओ सो चित्तगई तेण तुम्ह संजाओ ।

अन्नोन्नं गुरु-नेहो सुंदर ! सइ-दंसणेणंपि ॥ २४४ ॥
 तेणं उवाय-पुब्बं घडिया सा तुज्झ कणगमाला ओ ।
 इण्ह स-कम्म-वसओ जाओ तुह तीइ सह विरहो ॥ २४५ ॥
 भो चित्तवेग ! बहूणा किंवा मणिएण एथ अनेण ? ।
 जं चेव आसि पुट्ठं तं चिय तुह ताव साहेमि ॥ २४६ ॥
 कणगरहो सो साहु अइप्पिओ आसि तुज्झ अन्न-भवे ।
 तत्तो य देव-ओए विट्ठप्पहो नाम जो देवो ॥ २४७ ॥
 सो य अहं तुह वट्ठह-मित्तो अज्जवि तत्थ वसामि दिवम्मि ।
 कारणमित्थमिमं ॥ पैडुच्च मे अइ-संगेयओ सि तुमंति ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसो एथ सम्पइ चिर-परिचिय-वन्नणोत्ति नामेण ।
 सुरसुंदरि-कहाए अहमओ वर-परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ अष्टमः परिच्छेदः समाप्तः ॥ छ ॥ २००० ॥

अह मणइ चित्तवेगो सुरवर ! मह कहसु केण कजेण ।
 तइया मणि समप्पिय कत्थ गओ आसि तुरिय-नई ? ॥ १ ॥
 तो मणइ सुरो सुंदर ! निमुणसु एयंपि वज्जरिज्जेतं ।
 अज्ज अहं भाणणो सत्तिम्भहेणं तु देवेण ॥ २ ॥
 गच्छ विट्ठप्पह ! खिणं जंमुरीवम्मि भरह-खेतम्मि ।
 नपरे कुसग-नामे घणवाहण-मुणिवर-समीवे ॥ ३ ॥
 सो पुत्र-वरिएणं दिट्ठो ज्ञाणम्मि सेठिओ तत्थ ।
 तं दैट्ठ कुविओ सो काही अइगरुय-उवसगं ॥ ४ ॥
 ता तस्स रक्खणंटा सिग्घ वच्चाहि तम्मि नयरम्मि ।
 अहमवि इंदोणत्ति समाणिउं आगमिस्सामि ॥ ५ ॥
 तत्तो तहत्ति मणिउं वेगेण समागओ अहं इहइं ।
 ताव य दरया-सहिओ पँलायमाणो तुमं दिट्ठो ॥ ६ ॥
 ओहि-न्नाणेण मए नायं जह एस सो हू विज्जेण्हो ।

१ घइ = घट्ट । २ पटिता = संयोजिता । ३ प्रतीत्य । ४ संगत = मैत्री ।

५ अनेण । ६ आज्ञातः = आदिष्टः । ७ अदृष्ट । ८ अण्डे । ९ इन्द्राक्षसिन्धु-
 द्वादेशम् । १० दिट्ठो वि तुमं पुरो इतो । ११ पयो ।

अनोनं गुरु-नेहो सुंदर ! सैइ-दंसणेजंपि ॥ २४४ ॥
 तेणं उवाय-पुव्वं घंडिया सा तुज्झ कणगमाला ओ ।
 इण्हि स-कम्म-वसओ जाओ तुह तीइ सह विरहो ॥ २४५ ॥
 भो चित्तवेग ! बहुणा किंवा भणिण एत्थ अन्नेण ? ।
 जं चेव आसि पुट्ठं तं चिय तुह ताव साहेमि ॥ २४६ ॥
 कणगरहो सो साहू अइप्पिओ आसि तुज्झ अन्न-भवे ।
 तत्तो य देव-लोए विहुप्पहो नाम जो देवो ॥ २४७ ॥
 सो य अहं तुह बल्लह-मित्तो अज्जवि सत्थ वसामि दिवम्मि ।
 कारणमित्थमिमं तु पैडुच्च मे अइ-संगेयओ सि तुमंति ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जळ-मंत-भूपाए ॥ २४९ ॥
 एंओ एत्थ समप्पइ चिर-परिचिय-यन्नणोत्ति नामेण ।
 सुरसुंदरि-कहाए अहमओ वर-परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ अष्टमः परिच्छेदः समाप्तः ॥ छ ॥ २००० ॥

अहं भणइ चित्तवेगो सुरवर ! मह कहसु केण कज्जेण ।
 तइया मणिं समप्पिय कत्थ गओ आसि तुरिय-गई ? ॥ १ ॥
 सो भणइ सुरो सुंदर ! निसुणसु एयंपि वज्जरिजंतं ।
 अज्ज अहं आणत्तो ससिप्पहेणं तु देवेण ॥ २ ॥
 गच्छ विहुप्पह ! खिणं जंजुरीवम्मि भरह-खेतम्मि ।
 नयरे कुसग्ग-नामे घणवाहण-मुणिवर-सर्मावे ॥ ३ ॥
 सो पुव्व-वेरिणं दिट्ठो ज्ञाणम्मि सेठिओ तत्थ ।
 तं दंदुं कुत्रिओ सो काही अइगख्य-उवसग्गं ॥ ४ ॥
 ॥ तस्स रक्खणंद्वा सिग्घं वच्चाहि तम्मि नयरम्मि ।
 अहमवि इंदोणत्ति समाणिउं आगमिस्सामि ॥ ५ ॥
 तत्तो तहत्ति भणिउं वेगेण समागमां अहं इहई ।
 ताव म दइया-सहिओ पेंलायमाणो तुमं दिट्ठो ॥ ६ ॥
 ओहि-भाणेण मए नायं जह एत सो इ विज्जुंणहो ।

१ पद = चक्र । २ चटिछ = संयोजिता । ३ प्रतीक । ४ संगत = क्षेत्र ।

५ ४ वेण । ६ आगतः = आदिष्टः । ७ ८ दंदु । ८ ९ पदे । ९ इन्द्राक्षितम् =
 इन्द्राक्षितम् । १० ११ दिट्ठो सि तुमं पुणे इतो । ११ १२ पयो ।

मह मित्तो नहवाहण-भयाटरो वर्यए तुरियं ॥ ७ ॥
 नहवाहणोवि एसो पैठि-विट्ठमो इमस्स एरुत्ति ।
 सोहे करेमि किंचिवि उवगारं पुम्भ-मित्तस्स ॥ ८ ॥
 एवं विचित्तिऊणं तुम्ह समीवम्मि आगमो अहपं ।
 'सइया य मणी दिव्वो समप्पिओ जीव-रक्खट्ठा ॥ ९ ॥
 सत्तो य गमो तुरियं घणगहण-मुणि-वरस्स पात्तम्मि ।
 दिट्ठो य सए देवो उवसमां तस्स कुणमाणो ॥ १० ॥
 भणियं च मए रे । रे । तियसाहम । काय पयसे इण्हि ।
 देविद-वंदियाणं मुणीण एवं करमाणो ॥ ११ ॥
 उप्पापंतो पीढं मुणीण सम-सत्तु-मित्त-वग्गाणं ।
 पाविह्म ! कथ यच्चसि दिट्ठी-मग्गम्मि मह पडिओ ? ॥ १२ ॥
 एवं च मए भणिए भवणवई सो सुखं सैंसमंतो ।
 नटो सहसा ताव य सुख-आणो पविठ्ठस्स ॥ १३ ॥
 मुणिणो मोहावगमा उप्पमं केवळं धरं नार्णं ।
 केवळि-महिमा विहिया तओ मए परम-विणएणं ॥ १४ ॥
 सोउं दुंदुहि-सरं देवा मणुया य आगया बहवे ।
 कहिओ तंसि धम्मो केवळिणा मोस्स-सुह-हेउ ॥ १५ ॥
 पायाव उहिऊणं पुट्ठो सो केवली मए एवं ।
 भययं ! कि अवरहं इमस्स देवस्स तुम्हेहि ॥ १६ ॥
 जेणसो पाव मई जीविप-वररोयगम्मि उग्गुत्तो ? ।
 तो भणइ मुणी निमुणमु जह वेरं आसि अज-भवे ॥ १७ ॥
 पायइ-संड-विदेहे कंथा नानेण आमि वर-नपरी ।
 तीए पंडमो राया जुवराया समरकेउत्ति ॥ १८ ॥
 जिण-वयण-भाविपणा महोपरा दोषि बेह-संजुत्ता ।
 पैल्लिनि देम-विरइ रउत्र-धुरं तह य नीरिए ॥ १९ ॥
 अण्णानमुक्कमणार्ण नोहिप चाई गन-गमो कविट्ठो ।
 अउरइ मणि जीओ न य सम्भन्नु न वेरिणं ॥ २० ॥
 जिण मय-मैयाय विद्यानरुन उरगइणा त्रिओ पाए ।
 दिट्ठं-हेउ-फरुण-नाग-विद-जुत्ति निवदेण ॥ २१ ॥

१ अ. 'वई' । २ 'वई' । ३ 'वई' । ४ 'वई' । ५ 'वई' । ६ 'वई' । ७ 'वई' । ८ 'वई' । ९ 'वई' । १० 'वई' । ११ 'वई' । १२ 'वई' । १३ 'वई' । १४ 'वई' । १५ 'वई' । १६ 'वई' । १७ 'वई' । १८ 'वई' । १९ 'वई' । २० 'वई' । २१ 'वई' ।

जुवरनो पदिवयणं जाहे न चैएइ किपि सो दाउं ।
 ताहे मंति-महत्तम-सामंताईहि उवहसिओ ॥ २२ ॥
 जाओ य विठवखो सो दहं पैउठो य समरकेउत्स ।
 कह पु महा-यण-मज्जे एणं चैरिसिओ अहयं ॥ २३ ॥
 एवं विचितयंतो अइगुरु-रोसेण धमधमंतो सो ।
 अत्थाण-मंडवाओ नीहरिओ चितए एवं ॥ २४ ॥
 न-य केणइ पुण्वमहं पराइओ वाइणा इहं छेए ।
 पावेण इमेण पुणो सभाए मज्झमि कह बिजिओ ॥ २५ ॥
 ता रयणीए भवणे इमस्त गंतूण गहिउ-करवाछे ।
 छिंदामि उत्तिमंगं जेण मणं निर्मुई लहइ ॥ २६ ॥
 रौद-ज्झाणोविगओ एवं सो चित्तिऊण रयणीए ।
 गहिपाउठो पविट्ठो यास-हरे समरकेउत्स ॥ २७ ॥
 बैचो-हर-भिक्खीए पच्छओ अछए पलीणो सो ।
 काऊण गोस-किछं समगओ ताथ जुव-गया ॥ २८ ॥
 दीवप-वग्ग-करेहि नरोहि उज्जेइएण मग्गेण ।
 वचो-हर-गमणिछा अह जाया रीय-उत्तस ॥ २९ ॥
 पुरिसेहि ताथ दिट्ठो वच्चो-हर-सठिओ स दुह-मई ।
 भायइदंतो खगं गहिओ बद्धो य सहसत्ति ॥ ३० ॥
 जुवरनो नाओ सो नाहिय-वाई स एस कविलोत्ति ।
 नूणं वायमि जिओ मज्झ बहट्ठा इह पविट्ठो ॥ ३१ ॥
 दट्ठूण दीण-वयणं वेवतं-सरीरयं तयं कविळं ।
 परिचत्त-जीवियासं जाया करुणा कुमारस्त ॥ ३२ ॥
 भाणियं कुमरेण तओ जीवन्तो ताव इण्हि मुक्खो सि ।
 मोत्तूण मज्झ देसं ठाएयव्वं तुमे पाव ॥ ३३ ॥
 इय भाणिओ सो नट्ठो गंतूण ताहि दूर-देसमि ।
 भिंङ्गं-जणाइनाए अवट्ठिओ भिहउ-पट्ठीए ॥ ३४ ॥
 अह अन्नया य पठमो पुत्तं भैहिसिचिऊण, रज्जमि ।
 जुवराइणा समेओ पव्वइओ, गुरु-समीवमि ॥ ३५ ॥
 दोलिवि गुरुणा सहिया विहरंता बह्विहंसु देसेसु ।

१ चएइ = शक्नोति (B, P, 37) । २ अट्ठ, अट्ठो वा दट्ठ इत्यर्थः ।

३ A परसिओ । ४ B समाह । ५ निर्मुक्तिः सुखम् । ६ गृहीतायुधः = आसन्नशस्त्रः ।

७ वचो = विष्टा तदुत्सर्गाय गृहं वचोऽगृहम् । ८ राजपुत्रस्य । ९ आकर्षणम् । १०

मिन्ननैराकीर्णयोः स्वासायाम् । ११ A अह सि ।

सत्येण समं चालिया रयणपुरं नाम वर-नयरं ॥ ३६ ॥
 सत्पाओ कहवि भट्टा दोन्निवि अडवीए मोहिया मुणिणो ।
 संपत्ता पल्लीए पाणय-अट्टा पविट्टा ते ॥ ३७ ॥
 दिट्ठा य परियडंता कविलेण कहवि पैच्चभिन्नाया ।
 कुट्ठो य दढं एसो दट्ठूण मुणिं समरकेउं ॥ ३८ ॥
 चित्तेइ तौहे कविलो इमेण बाएवि निज्जिअओ अहयं ।
 निव्विसओ आणत्तो तइया य इमेण पावेण ॥ ३९ ॥
 ता कवडेणं केणवि वइरस्संतं करोमि इण्हिपि ।
 इय चित्तिऊण वंदइ ते मुणिणो परम-विणएण ॥ ४० ॥
 नीया य निजे गेहं विस-मीसं भत्त-पाणवं दिअं ।
 भणिया य विणय-पुण्वं भयव । एत्थेव भुंजेह ॥ ४१ ॥
 अट्ठाण-गमण-खिन्ना निव्वियणे एथ एग-देसम्मि ।
 भुंजिय वीसैमिउ सो पभाय-काळे वएज्जाह ॥ ४२ ॥
 एवं भणिया तेणं सुह-भावा वीसैमित्तु खणमेगं ।
 सज्झायं काऊणं पारद्धा भोयणं काऊं ॥ ४३ ॥
 संनिहिय-देवयाए मुणि-अणुकंपोए तयं विसं हरियं ।
 भोत्तूण तओ दोन्निवि सज्झायं काउमारद्धा ॥ ४४ ॥
 चित्तेइ तओ कविलो हंतै ! विसेणं न किं मैया एए ! ।
 नूण मंत-वलेणं अवहरिया होज्ज विस-सत्ती ॥ ४५ ॥
 ता रैयणीइ अवस्सं मारेयन्वो मए इमो भुंडो ।
 जीवंतम्मि इमम्मी नत्थि ममं जेण संतोसो ॥ ४६ ॥
 पत्ताए रयणीए सज्झायं कैट्ठु साहुणो मुत्ता ।
 कविलोवि अट्ठ-रत्ते समागओ साहु-वहणट्ठा ॥ ४७ ॥
 भोयवडिऊण खगं जाव पहारं करेइ साहुस्स ।
 कैट्ठाए देवयाए पहओ सो तेण खगेण ॥ ४८ ॥
 रोद-ज्झाणोवगओ मरिऊण गओ विइज्ज-पुदवीए ।
 मुणिणोवि निरइयारं सामन्न काउं वट्ठ-काळं ॥ ४९ ॥
 काळं काउं विहिणा दोन्निवि सोहम्म-नाम-कणम्मि ।

१ अ कहव । २ अ वीइ । ३ प्रत्यभिज्ञातो = 'दावेवैशौ' इत्युपलक्षितौ । ४ अ
 वाहि । ५ टी कर्मतापत्री । ६ निर्भिज्जे = एकान्ते । ७ अ विसं । ८ अ भोमं ।
 ९ अ वाह तं । १० विमोडनायकमिदम् । ११ मृती । १२ अ भोए । १३
 कृत्वा । १४ अकृष्य । १५ अ कुट्टाह । १६ द्वितीयपृष्ठिभ्यां - द्वितीयनरके ।

उप्यत्रा सुह-पुत्रा अश्वर-गण-संबुद्ध-विमाणे ॥ ५० ॥
 ततो य पउम-जीवो सागरमेगं ॥ आउयं तय ॥
 अणुदविऊणिह दीवे एरवए विजय-नयरीए ॥ ५१ ॥
 धणभूद-नामगस्स ओ जाओ तणथां सुधम्म-नामोत्ति ।
 काऊण ॥ सामने उप्यत्रो वीयं-कप्पम्मि ॥ ५२ ॥
 चंदज्जुणे विमाणे ससिप्पहो नाम सो सुरो जाओ ।
 दो येव सागराई संबुद्धं आउयं तस्स ॥ ५३ ॥
 गइ ! विट्ठप्पह ! संपइ विमाण-सामी उ सो सुरो तुम्ह ।
 जस्साएसेण तुमं समागओ मह समीवम्मि ॥ ५४ ॥
 सो समरकेउ-जीवो सागरमेगं ॥ अट्ठ-पट्ठिएहि ।
 अहमहिंयं अणुमविउं देव-भवे अहं सुआं तत्तां ॥ ५५ ॥
 एत्थेव भरह-वेत्ते कुसगा-नयरम्मि भइकित्तिस्स ।
 रत्तां पिय-महिआए सुबंध्युदत्ताए कुच्छीए ॥ ५६ ॥
 उप्यत्रो सो देवो जाओ य कमेण दारओ ततो ।
 घणवाहणोत्ति नामं विहिय से उच्चिय-समयम्मि ॥ ५७ ॥
 वइहंतो य कमेण पत्तो अह जोव्वण जणाणंदं ।
 अहिसिंचिय तं रज्जे जाओ समणो पिया तस्स ॥ ५८ ॥
 सोवि बहु-पुव्व-लक्खे रज्ज परिवोळिऊण संबुद्धो ।
 नरवाहणं तु पुत्त रज्जे ठविऊण पव्वइओ ॥ ५९ ॥
 भइ ! विट्ठप्पह ! सो हं विहरंतो अज्ज इह पुरे पत्तो ।
 अह एग-राइयाए ठिओ य पडिमैए अह एरय ॥ ६० ॥
 सोवि ह कविलो नरए अणुहविउं दारुणं महं दुक्ख ।
 सागरमेग अहिंय आउ भोत्तुण उँव्वहो ॥ ६१ ॥
 जाओ मगहा-विसए लामीरो साभडोत्ति नामेण ।
 काऊण य बाल-तव मवणवई सो सुरो जाओ ॥ ६२ ॥
 परमाहम्मिय-देवो उवरुद्धो नाम सो तहि जाओ ।
 ददूण ममं इहई समागओ आसुरुत्तोत्ति ॥ ६३ ॥
 सुमरतो तं वइरं समागओ तेण मह वइह्वाए ।
 एयं वइर-निमित्त समासओ तुह मए सिद्धं ॥ ६४ ॥

१ शुभपुण्यात्, सुखपूर्णा वा । २ B युगमम् । ३ B युगमम् । ४ अश्विः
 पत्थे = पत्थोपमेरभ्यधिकमेकं सागरं सागरोपमं, 'आयुः' इति शेषः, अनुभूयेत्यर्थः ।
 ५ व्युत्तः । ६ A भरहकिं । ७ B ताइ । ८ B युगमम् । ९ B विविहत्तुं । १०
 A रिपालिं । ११ माइ । १२ उद्वृत्तः = नरधात्रिध्वजः ।

भो चित्तवेग ! ततो पुनरपि सो केवली भए पुठो ।
 भयवं ! केत्तियमाटे कथ व मह होउज उण्पत्ती ॥ ६५ ॥
 को व पिपा मह होही बोहिस्सइ को जिणिद-धम्मम्मि ॥
 एवं च भए मणिओ भयवं ! सो भणितमाठत्तो ॥ ६६ ॥
 चिट्ठइ आउगसेसं ऐग-वीसं वास-कोडि-फोटीओ ।
 ततो चड्ढण तुमं आउक्खए हत्थिणपुरम्मि ॥ ६७ ॥
 सिरि-अमरफेउ-रओ देवी-कमळावैईए कुच्छिम्मि ।
 बहु-उषयाइय-लसो उषवजिसि पुत्त-भावेण ॥ ६८ ॥
 जणणीइ समं तत्थ य अवहरिओ पुन्व-वेरिय-सुरेण ।
 भो चित्तवेग ! खयराहिवस्स गेहम्मि चड्ढिहिसि ॥ ६९ ॥
 एतेमै मह समीवे दिव्व-मणी जस्स डोईअं तुमए ।
 सो च्चिय परमाथ-पिपा भविस्सइ तम्मि जम्मम्मि ॥ ७० ॥
 पासम्मि मुप्पइहस्स सूरिणो पाविऊण गिहि-धम्मं ।
 अह लद्धं समणत्तं काहिसि संसार-वोच्चैय ॥ ७१ ॥
 इय केवल्लिणा भणिए तहत्ति बहु मज्झिऊण तव्वयणं ।
 ति पयविल्लणिऊण पुणोऽभिवदिआ सो भए भयवं ॥ ७२ ॥
 ततो उप्पइऊणं समागओ एथ तुह समीपम्मि ।
 'जं त तुमए पुदठ त सव्वं साहियं एय ॥ ७३ ॥
 भो चित्तवेग ! संपइ कायव्वं अं भए तेमाइसमु ।
 सो भणइ चित्तवेगो मुर-भर ! निमुणेसु मह वयणं ॥ ७४ ॥
 महवाहणेण नीया जा सा मह भारिया सुँदुक्खत्ता ।
 तेयव्वथं मं दट्ठुं विलवती कलुण-सरेण ॥ ७५ ॥
 मुयगोह-वेट्ठियस्सवि न तारिसं आसि मज्झ मण-दुक्खं ।
 जह तीए कलुण-रोवण-विलव-सइ मुँणेतस्स ॥ ७६ ॥
 'सा कह चिट्ठइ संपइ जीवइ व भवत्ति मज्झ साहेसु ? ।
 ओहि-नाणेण तुमं जाणसि पच्चक्खामव सव्वं ॥ ७७ ॥
 'इसि हसिऊण तयो देवो वज्जरइ मह ! निमुणेसु ।
 सा तुह भज्जा नीया गंगावत्ताम्मि इयमाणी ॥ ७८ ॥
 नहयाहणेण ततो ईइदा अंतोउरम्मि निययम्मि ।

१ आठत्तो = आरब्धः । २ उ इय । ३ ईइ । ४ उ युग्मम् । ५ उ उठे ।
 ६ उठितः = उपरीकृतः । ७ मयव्वेइइ । ८ त्रिः प्रहसितीकृत्य । ९ उ उरज्ज ।
 १० उ तं अं सु । ११ अ तव्वं कट्ठु । १२ सुदुःखता । १३ उ उठइ । १४ उ

गुरु-सोय-पौडियाए किल एवं चितयंतीए ॥ ७९ ॥
 सो मह दइओ तावय भीसण-भुयंगहिं गहिंय-सध्वंगो ।
 गुरु-वेयणाए 'मजे होही पाणेण परिचत्तो ॥ ८० ॥
 अह फहमधि जइ जीवइ सहवि छु मह सेण गरिय संजोगो ।
 विज्जा-बल-अहिणं पावेण इमेण हरियाए ॥ ८१ ॥
 ता'संपइ मह जुसं मरितं गुरु-सोय-दुखं-तैवियाए ।
 सुइणेवि नेव अन्नो पुरिसो मह छमाए अगे ॥ ८२ ॥
 इय मंतिऊण तीए अइ-उग्ग-विसं तु भविष्यं सहसा ।
 भंजिय'छेयण-जुयलं मही-यले निबडिया तत्तो ॥ ८३ ॥
 तदवत्थं तं ददुं हाहा-सद्यो समुदिठओ तत्थ ।
 तं सोउं नहवाहण-खयरंवि समागओ तत्थ ॥ ८४ ॥
 नाऊण विस-विचारं 'मंते संते' पंडजई विविहे ।
 विस-निम्महणे मणिणो आबंवाई तीए अंगम्मि ॥ ८५ ॥
 न य तीए कोवि' गुणो जाओ विस-चारियाए बालाए ।
 आहुया अह बहवे विस-मंत-धियेणया खयरा ॥ ८६ ॥
 सैव्वापर-छमेहिधि 'तेहिधि पेउणा न सक्किया काउं ।
 ताहे मयत्ति काउं मय-किञ्च तीए काऊण ॥ ८७ ॥
 नीया पेय-वणम्मो नहवाहण-परियणेण सा बाला ।
 चायाए पक्खिबिठ तत्तो उदीविओ जलणो ॥ ८८ ॥
 एत्तिपमेत्तं साहइ सो देवो जाय चित्तवेगस्स ।
 धणदेव ! तात्र निमुणसु ज संवित्त तहिं तइया ॥ ८९ ॥
 सोउं दइया-मरणं दूसह गुरु दुख-दाळय-सध्वंगो ।
 वउज्जासणि-भिन्नो इव उग्ग-भुयंगेण गसिठव्व ॥ ९० ॥
 गहिठव्व रक्खसेणं पहओ इव मोग्गेरेण गरुण ।
 नीससिय दीह-दीहं गुरु-सोयाउरिओ खयरो ॥ ९१ ॥
 मुच्छा-निर्माळियच्छे धसत्ति धरणी-यलम्मि सो पडिओ ।

१ A 'यगोदम' । २ B 'बाह' । ३ A 'इवि अइवि जी' । ४ तत्तया । ५
 छेउपि । ६ A 'महि' । ७ B 'हासवो' । ८ विकारम् । ९ मन्त्रान् = देवादि-
 धापनानि (B. A. ४ ५५) । १० उन्नादि = ओषधीन् (B. K.) । ११ प्रयु-
 ह्ते । १२ B 'सि' । १३ 'वि' ह 'हु' । १४ चारियाए = आचारितया (B. D. II. १०४)
 व्यासपेक्षयाः । १५ विज्ञानकाः = वेत्तारः । १६ B 'विसहर-उवयारेहिधि' ।
 १७ A 'सेहिधि' । १८ प्रणया । १९ B 'सी' । २० B 'युग्मम्' । २१ B 'युग्म' ।
 २२ B 'रियो' ।

निजद्वेषेण चेटो संजाओ विमय-जीउन्व ॥ ९२ ॥
 रदूण चित्तवेगं तदवत्यं ताहे तेण देवेण ।
 सीयल-बलमाणेत्ता सितो सो संव-अंगसु ॥ ९३ ॥
 विहिओ य मए पवणो सुकोमलो नियय-उत्तरीएण ।
 ततो खणंतराओ लदूणवि चेषणं कहवि ॥ ९४ ॥
 पुणरुत्तं मुच्छिजइ अइगुरु-अणुराय-मोहिओ खपरो ।
 अइवल्लह-महिलाए मरणं सैरिऊण हुंखत्तो ॥ ९५ ॥
 कहकहवि सैमास्तथो विहिओ गुरु-सोय-पीडिओ तहवि ।
 यूलसुंए मुयंतो अहो-मुहो चिट्ठई जाव ॥ ९६ ॥
 ताव य सुरेण मणिओ महिलामेत्तस्स कारणे कीस ।
 आयासिजइ अप्पा एवंविह-साय-करणेण ॥ ९७ ॥
 विबुह-जण निदणिजं असमंजस चेटिठपं पमोत्तूण ।
 इत्थ-सरूखं सुंदर ! भावेयन्व पयत्तण ॥ ९८ ॥
 संसारम्म अणंतं परिम्ममत्ताण होति जीराण ।
 सयोग-विप्पभोगा इट्ठाणिदळेहि सैयहुत्तं ॥ ९९ ॥
 नहु हरिसो 'संजागे नेवं विताओवि इट्ठ-विरहम्मि ।
 कायव्वो बुद्धिमया संसार-सरूखपं नाउं ॥ १०० ॥

दिव ।

पुत्र-भवे जां तुमए अणुरागो नेव उग्गिओ तइया ।
 सैमणत्तेणिवि पत्ते तस्स पमावाउ सग्गेवि ॥ १०१ ॥
 रिद्धि-वल्ल-तेय-हाणो आसि तुमं तह य एत्थ जम्मम्मि ।
 एवं विओय-दुक्खं पत्तं तक्कम्म-दोसेण ॥ १०२ ॥
 तहवि हु अज्जवि रामं तीए उव्वरिं न मुचसे कीस ।
 एवंविह-दुक्खाण ऐसो चिय कारणं परमं ॥ १०३ ॥
 अह मणइ चित्तवेगो सुर-वर ! मह कुरइ दाहिणं नयणं ।
 पहसिय-मुहो य दीसासि तुमंति ता कहमु परमत्थं ॥ १०४ ॥
 किं जीवइ सा माला सच्च चिय अहव सा मया धरेई ।
 जइ ताव तुमं पितो आसि महं अन्न-जम्मम्मि ॥ १०५ ॥
 दीसिजउ सा सिग्गं अह मैवि ता मग्ग जीवियं नत्थि ।

१ अ चित्तो । २ अ तियुभिः कुलकम् । ३ स्मृता । ४ दुःखातः । ५ यम-
 रवण्यः । ६ स्मृताधुक्काणि । ७ अ भुवं । ८ अ हीमु । ९ अ युगम् । १० उत्त-
 रः (H. J. L. 158) । ११ अ न हु सोणो । १२ यवपत्तेऽप प्रते । १३ अ युगम् ।
 १४ रागः । १५ वल्लो । १६ ईरिल्लोऽप्ययम् (H. P. II. 178) ।

उज्जामि बहु मणंतो एसो च्चिय निच्छओ मज्झ ॥ १०६ ॥
 ईसि हसिऊण तओ देवो वज्जरइ भइ ! जइ एवं ।
 ता पिट्ठेमां निरुवसु जेग तयं पेच्छसे दइयं ॥ १०७ ॥
 एवं सुरेण भाणिआं बलियग्गीवं निरुवइ जाव ।
 ताव य विट्ठसियंगो पेच्छइ निय-भारियं सहसा ॥ १०८ ॥
 तं दइदु चित्तवेगां ससंकिमां निय-मणम्मि वज्जरइ ।
 सुर-वर ! साहमु सच्चं हासं मोत्तूण मह इण्हं ॥ १०९ ॥
 किंवा सच्चिय एसा नहवाहण-अवहिया महं दइया ।
 मह आसात्तण-हेउं सुर-माया अह तुमे विहिया ? ॥ ११० ॥
 अइ ताव विसं भवित्तय मह विरेहं सा मया सुदुक्खत्ता ।
 ता कह इह जीवती सपत्ता अक्खय-सरीरी ! ॥ १११ ॥
 तत्तो य भणइ देवो सच्चिय एसा, न होइ सुर-माया ।
 अवहरियं सा मए जइ इहाणिया तहय निमुजेसु ॥ ११२ ॥
 केवल्लि-महिमं काउं आगच्छतेण तुह समीवम्मि ।
 ओहि-भाणेण मए दिट्ठा तुह भारिया एसा ॥ ११३ ॥
 कय-मरणग्गवसाणा तत्तो य मए विचित्तियं एवं ।
 गहिऊण इमं पच्छा गच्छिरसं मित्त-पासम्मि ॥ ११४ ॥
 इय चित्तिय पत्तो हं गगावत्तम्मि तम्मि नयरम्मि ।
 विस-वेय-विट्ठुरियंगी दिट्ठा य मए इमा तस्य ॥ ११५ ॥
 हंतूण मंत-सत्तिं सन्वेसिं धंभियं मए ठ विसं ।
 तत्तो मयत्ति कल्लिउं मय-किच्चं तीए काऊणं ॥ ११६ ॥
 नीया पैय-वणम्मि महवाहण-परियणेण सा बाला ।
 चीयाए पक्खिविउं जाहे उज्जालिआं अलणो ॥ ११७ ॥
 ताहे अवहरिय विसं घेत्तूण इमं समागओ इहइ ।
 तुज्झ समीवे ताव य एस विगणो महं जाओ ॥ ११८ ॥
 सोउं ईमीइ मरणं किं मने एस कुणइ मह मित्तो ।
 किं दढ-रागो अज्जवि अहवावि दु पैयणुरागोत्ति ॥ ११९ ॥
 इय चित्तिऊण एसा अदिस्ता सुयणु ! तुह मए विहिया ।
 नाऊण निच्छेयं ते इण्हि पुण पयडिया मद ! ॥ १२० ॥

१ पृष्ठतः । २ अ पिच्छं । ३ अ स तेण मं । ४ अ विमूढिं । ५ अपहृता ।
 ६ अ रिया । ७ विभुरिताही = विभुताही । ८ अ त्तो य मं । ९ प्रेतवने-
 श्मशानम् । १० अ विसू । ११ अ तिस्रभिः कुलकम् । १२ अ यीए । १३ प्रत-
 नुरागो रागो यस्य सः । १४ अ अलपत्यं ।

ता मा कुण आसकं सच्चि एसा उ कणमालाति ।
 इय मणिए सो खयरो पहासिय-वयणो ददं जाओ ॥ १२१ ॥
 अह पणमिय तं देवं कयंजली मणइ चित्तवेगो सो ।
 अइनेहो दक्खिअं अहो णु तेमित्तं वैच्छहं ॥ १२२ ॥
 पर-उवयार-रया इह महाणुभावा भवति एयईए ।
 अणुवकयावि परेणं वट्ठति सयावि उवयारे ॥ १२३ ॥
 तुमए दिजं जीयं मण-संतावो तुमे य निव्वारिओ ।
 ऐणह-सरीरा एसा ज तुमए मज्झ उवणीया ॥ १२४ ॥
 आउठ-मणस्स पुन्नि तुमए जं किंचि मज्झ उवइहं ।
 सव्वं भरिय-घटस्सव तं मह पासेण वोलीणं ॥ १२५ ॥
 तुज्झ पभावा सुर-वर ! जाओ हं सत्थ-माणसो इण्हि ।
 कायव्वं जं किंचिवि संपइ आइससु तं सव्व ॥ १२६ ॥
 भणियं देवेण तओ हवइ हु देवाण दंसज्जमेओहं ।
 सो भणसु भइ ! किंचिवि जेण तयं तुह पयच्छामि ॥ १२७ ॥
 सो भणइ चित्तवेगो जइ एवं देसु मज्झ तं किंचि ।
 नहवाहण-खयरो जह न सकए मं पराभवितं ॥ १२८ ॥
 भणियं देवेण तओ महिला-सहियस्स पैहरिओ जं सो ।
 विज्जाहर-कय-मेरं तिलंधितं दैर्घ्य-वामूदो ॥ १२९ ॥
 तेणेय कारणेण विज्जा-व्हेओ इमस्स संजाओ ।
 ता संपइ असमत्तो भइ ! तुमे सो पराभवितं ॥ १३० ॥

अथे च ।

किल पुण्व-वेरिएणं अवहरिओ जाय-गरुय-रोसेण ।
 सो चित्तवेग ! खयराहियस्स मेहम्मि वइदिहिसि ॥ १३१ ॥
 इय तइया केवल्लिणा भावि-मयं मज्झ साहयंतेण ।
 आइहं ता तुमए होयव्वं खयर-जाहेण ॥ १३२ ॥
 वेमइह-दक्खिणाए सेट्ठीए सयल-खयर-जाहाणं ।
 सामि करेमि संपइ तुमेति, किं एत्थ अजेण ! ॥ १३३ ॥
 मज्झ पमावाओ तुह सव्वाओ थेव खयर-विज्जाओ ।
 होहिति पदिय-सिद्धा भहियाओ अज-खयरोहि ॥ १३४ ॥

१. मित्रवात्सल्यम् । २. निर्वापितः—श्रुतः । ३. अवह=अवगतम् (उ D L. १३) ।
 अमोघं = सफलम् । ४. प्रहृतं माह्व्यः प्रहृत इति कर्तरि कः । ५. मेरु=मरुद ।
 दैर्घ्येण व्यामूढः सन् । ६. द=द्वयमारुहः । ७. पुण्यम् । ८. अपिधाः । ९।
 न्यस्यचरेभ्यः सञ्ज्ञात् ।

पर-विज्जानं छेयं मत्तण भोसहीण अहलत्तं ।

काहिसि इच्छाए तुमं खयरणं वयण-मत्तणं ॥ १३५ ॥

अइदयियावि खयरा आणा-निदेस-कारिणो सत्ते ।

होहिति विणय-वणया मज्झ पमावाओ तुह भद ॥ १३६ ॥

सा इण्हि गंतूणं वेयइडे सिद्धकूडं-सिहरम्मि ।

सासय-जिण-पढिमाणं महिमं अट्टाहिमं काउं ॥ १३७ ॥

अन्मत्थिय धराणिदं सन्वाओ तुज्झ खयर-विज्जामो ।

दाऊण जहाविहिणा मच्छिस्सं ताहि सै-द्धानं ॥ १३८ ॥

एवं सुरेण मणिओ पय-जुवलं पणमिऊण से खयते ।

सुर-वर ! महा-पसाओ एवं होउत्ति घग्जरइ ॥ १३९ ॥

बहु-माण-जुयं सत्तो आमासित्ता ममं तु सो खयते ।

धणदेव ! मह समाप्पिय मणिमेयं गुरु-पमोएणं ॥ १४० ॥

देवेण तेण सहिओ सह महिलाए नहम्मि उप्पइओ ।

अहयंपि तंओ तैसो समागओ निवय-ठाणम्मि ॥ १४१ ॥

ता ओ धणदेव ! मए एएण कंमण पाविओ एस ।

अहु-पुअ-पावणिज्जो मणी मणाणंद-संजणणो ॥ १४२ ॥

दिय-लोय-समुप्पन्नो पथरो एसो मणी महाभाग ! ।

निस्सेस-दोस-समणो विसेसओ विस-समूहस्स ॥ १४३ ॥

ता धणदेव ! महायस ! गेण्हैसु एयं तुमं मणि दिव्वं ।

सयल-गुणेग-निहाणं मह अणुराहेण, किं बहुणा ॥ १४४ ॥

एय निसम्म वयणं कुमलो भैणिइमु भणइ धणदेवो ।

ओ राय-सुय ! जमेयं तुमए सह दंसण मज्झ ॥ १४५ ॥

जं च इमं अर्चयंतं वयणं सन्माय-गन्निमणं भद ! ।

तं धेय मज्झ मणि-सय-सहस्स-लक्खण अम्भहियं ॥ १४६ ॥

अह भणइ सुप्पइओ निसम्म धणदेव-भासियं वयणं ।

अत्थि य एयं धणदेव ! किंतु अहयंपि एयम्मि ॥ १४७ ॥

गहिए दिव्व-मणिम्मी तुमए मन्ने कयत्थमप्पाणं ।

ता ओ मह भिइ-हेउं किब्बउ मणि-गहणमवियप्प ॥ १४८ ॥

१ B °ताणं । २ अफलत्वम् । ३ B °ज्जाइ । ४ B मित्तं । ५ B °दिव्वं । ६ B °कमं विहिणाए । ७ स्वस्थानम् । ८ B युग्मम् । ९ तस्य सुरस्य । १० ततः = वदनन्तरम् । ११ ततः = तत्त्वन्मात्रम् । १२ B युग्मम् । १३ B भिण्हं । १४ मणित्तपु = वज्रनेत्रम् । १५ A अणुम् । १६ B अहियं । १७ भिइ = इति । १८ B युग्मम् ।

नातं अङ्गनिबन्धं गहिओ विणिऐण सो मणी पवरो ।

अह भणइ सुणइओ पुणरवि धणदेवमासज्ज ॥ १४९ ॥

मंतूण कुसग्गपुरे नियत्तमाणेण निय-पुराभिमुहं ।

आगत्तेव्वं इहइं अम्हाण अणुग्गहट्ठाए ॥ १५० ॥

भणियं धणदेवेणं होउ आविघेण ताव समआं सो ।

जं एसो च्चिय मग्गो नियत्तमाणणमम्हाण ॥ १५१ ॥

एवं कय-संमासो रयणिं गमिऊण तस्स गेहम्मि ।

पत्ते पभाव-समए सव्वडे सयल-सत्थम्मि ॥ १५२ ॥

तव्वेल-समुच्चियं सो कायव्वं काउं निग्गओ तत्तो ।

निय-परियण-सहिऐणं पल्ली-वइणाऽणुग्गम्मंतो ॥ १५३ ॥

कहकहवि नियत्तेउ ससोय-वयणं तु पल्लीनाह तं ।

साथेण समं चलिओ धणदेवो वेसरारूढो ॥ १५४ ॥

कालेण य संपत्तो कुसमानयरम्मि वणिय-संजुत्तो ।

वेत्तुं महग्ग-मुल्लं दैरिसणयं नर-वइ-समीये ॥ १५५ ॥

संपत्तो नरवाहण-रत्ता बहु मैल्लिओ तओ तेण ।

सुंक्कवइं सयल-भंडं पंच-उल सक्खिणं काउं ॥ १५६ ॥

सागर-सेट्ठिस्स तओ भवणेषु भाडएण गहिऐसु ।

उत्तारियं तु मंडं सम्भं पि निउत्त-पुरिसेहिं ॥ १५७ ॥

उत्तरइ य पइदिपहं मंड तह धेरेए य पडिभंडं ।

एवं च कइवि मासा षोलीणा तत्थ नयरम्मि ॥ १५८ ॥

सागर-सेट्ठि-मुएणं सिरिदत्तेण समं तु एयस्स ।

संजाया गुरु-पीईं सव्वहरिं कैरैतस्स ॥ १५९ ॥

अह अज्जया य नीओ नियय-मिहे भोगणस्स कउजेण ।

महया उवरोहेणं सिरिदत्तेणं तु धणदेवो ॥ १६० ॥

तत्थ य गएण दिट्ठा सिरिकंता पवर-रुव-संपत्ता ।

भणिणी सिरिदैत्तस्स उ कत्ता नव-जोव्वणारंभा ॥ १६१ ॥

सातालियंट-इत्था बीएंती भोगणं करैतेण ।

सेच्चविद्या पच्चग अन्मुवन्नो तओ एसो ॥ १६२ ॥

तीएवि ससिणेहं अवंग-दिट्ठीएं पुलइओ एसो ।

१ अ वणि । २ अ क अम्हा । ३ गन्तुं प्रगुणीभूते । ४ अ पुग्गम् । ५ अ

वेत्तुं । ६ अ माग्गम् । ७ मानितः । ८ अ वेत्तुव । ९ अ सुल्लं एकात् सुल्लयति ।

१० अ पुग्गम् । ११ अ पिण । १२ अ करैत् । १३ अ दत्ता उ । १४ तालि-

मंडं = पाटलिपुत्रम् = व्यवसितं यावत् । १५ दश (४ x १०) । १६ अ दैह ।

अह चित्तं धनदेवो तोए रूवेण अक्खित्तो ॥ १६३ ॥
जइ ताव इमा कन्ना; देति य जइ मे विमग्गिया एए ।
ता होज्ज मह कयत्थो दइयाए इमाए मणुय-मवो ॥ १६४ ॥
कह होज्ज मज्झ एसा मग्गाभि सयंपि अहव अजेण ।
जइ दाहिंति न मज्झं विमग्गिया, होज्ज लहुयत्तं ॥ १६५ ॥
अहवा समाण-आई धणवंतो वसण-वज्जिओ तह य ।
एसावि जोव्वण-स्था सन्हा दाहिंति मह एए ॥ १६६ ॥
एय विचित्तयंतो काऊण भोयण तु धणदेवो ।
सिरिदत्तेण विइजे^१ संबोल-विलेवणाइम्मि ॥ १६७ ॥
मेहाओ नीहरिओ गंतूण नियय-वास-ठाणम्मि ।
सिरिकंता-इय-हियओ पासुत्तो पवर-सयणाए ॥ १६८ ॥
एत्तो य मयण-वसगा सिरिकंता रेंणरणेण अभिभूया ।
गंतूण गिह्जजाण पासुत्ता कयलि मेहम्मि ॥ १६९ ॥
तत्थ यवक्खित्त-मणा कसिण-भुयंगेण बाहु-मूळम्मि ।
देइदा ददूण अहिं अइय-भय-वेविरे^२ सरीरा ॥ १७० ॥
आगम्म माउ-मूले रुयमाणी मणइ वेयण-परद्धा ।
अम्मो । खद्धा खद्धा अहय गुरु-कसिण-सप्पेण ॥ १७१ ॥
पेलव-सत्तत्तणओ उँकडयाए य विस-विपारस्स ।
वेयणाए पेभूयत्ता सैभयत्ता इत्थि-भावस्स ॥ १७२ ॥
मीलिय लोयण-जुयल नीसाहारा धसत्ति धरणीए ।
बिहलंघला निवडिया जणणीए पेच्छं^३माणीए ॥ १७३ ॥
तं ददुं सिरिमइणा सार्गे-सेट्ठी तहेव सिरिदत्तो ।
सह सयल-परियणो सो^४ सहसत्ति समाउलीभूओ ॥ १७४ ॥
ताहे वहु-गारुडिया हक्कारिज्जेति मंत-संत-त्रिऊ ।
कीरति मंत-जात्रा तह वट्ठिज्जेती मूलीओ ॥ १७५ ॥
धारेंति धारणाओ केवि ह्नु कज्जिम्मि^५ दिति से जाव ।
फलुण विलवइ जणणी संवीरइ से^६ पिया एवं ॥ १७६ ॥
सुंदरि ! मा कुण सोयं एयं नेमिचित्तियं तयं वयणं ।
संपइ पयंहीहोही दइए ! जामाउओ तुज्ज ॥ १७७ ॥

१ B दिति । २ वितर्णे=दत्ते । ३ B युग्मम् । ४ उत्कटया । ५ दया । ६ वेविरे=वेयनशीलम् । ७ आधर्याधिष्ठयम् (H. P. II. ३०६) । ८ सांदिता । ९ युग्मम् । १० उत्कटया । ११ प्रभूतत्वात् । १२ समयत्वात् । १३ B विच्छं । १४ B सिद्धी । १५ A से । १६ A देति । १७ तस्याः पिता । १८ A वरो हो ।

धितुं लट् दिव्य-मणिं समागमो तस्मै पासमि ॥ १९० ॥

विमल-सलिलेण सितो दिव्य-मणी तौहे तेण नीरेण ।

अम्भोजिह्वा सलीलं समुत्थिता मुह-पमुत्तन्व ॥ १९१ ॥

अविय ।

सीए तं देह-नायं सत्य-विसं मणि-जलेण संसितं ।

मुक्क ज्झाणाभिहयं नदठ कम्मव माहाणिय ॥ १९२ ॥

सं ददुं सिरिदत्तो सागर-सिद्धो य हरिसिया दोधि ।

पिसुणंति दुग्ग एसा दिना धणदेव ! सिरिकंता ॥ १९३ ॥

तत्तो सोहण-लगे परिणीया उच्छ्वेण महया उ ।

सीए सो अणुरत्तो विसय-मुहं मुजए तत्थ ॥ १९४ ॥

जा तय कइवि मासे चिट्ठइ सो सीए जंन्वणासत्तो ।

ताय य सव्व भेडं विक्कीयं तस्मै पुरिमहिं ॥ १९५ ॥

पदिमंढ पिहुं गहिं सव्वुदा सयल-सन्धिया तौहि ।

धणदेवो आपुच्छइ गमणत्थं समुर-वगं तं ॥ १९६ ॥

अह भूरि-दधिण जुत्ता दासी-दासाइ-परिपण-समग्गा ।

सिरिकंता निय-पिउणा पट्ठाविषा भत्तुणा समयं ॥ १९७ ॥

पुंनुदिदठ-कमेण धणदेवो गरुय-सत्थ-परियरेओ ।

अडिओ निय-नयरमि कुसगनपराउ मुह दिवसे ॥ १९८ ॥

अह कमसो संपत्तो सीह-गुहामन्न भू-पएसमि ।

आयासियमि सत्थे धणदेवो चितए एव ॥ १९९ ॥

तइया पट्ठी-अइणा मणिओ उ अह अवस्मपेतणे ।

आगतव्वं तुमए मह विइ-हेउंति ता इण्हि ॥ २०० ॥

आसन्ना सा वइइ पट्ठी ता सिग्घमेव गच्छमि ।

ददुण सुणइदठं पुणरत्ति इहमागमिस्सामि ॥ २०१ ॥

इय चित्तिउण कइवय-पुरिम जुओ वेसरीए अरुत्थे ।

संपत्तो अह पेण्डइ सीह-गुहं सन्वओ देदं ॥ २०२ ॥

अविय ।

जालोत्थंखिय-निवडिय गो-महिस-कैरं-कालिय-पेरतं^{१४} ।

१ A पेतुं । २ B तेण तदणु सलिलेण । ३ क पिता = पिता । ४ A सेरो ।

५ कययति (H. P. IV. ३) B पययति । ६ विक्कितम् । ७ पृथु । ८ B तदयं ।

९ A पुष्करं । १० ऐतण = आवता = आगच्छतेत्यर्थः । ११ दग्धम् । १२ आ-
लोचयितुं = दग्धम् (H. P. IV. २०३) । १३ कइइ उच्चरतिः । १४ पेरतो =
पेरतः ।

पेरत-साय-निगिहय-हय-रुहिर-पथाह-दुग्गंधं ॥ २०३ ॥
 दुग्गंध-धरणि-निवडिय-भइ-मंस-वसा-पसत्त-वहु-सुणहं ।
 मुणह-मय-मुक्क-माणुस-करंक-सिव-मुक्क-फेक्कारं ॥ २०४ ॥
 फेक्कार-सवण-संतदुठ-भीरु-उड्डाण-गिद-सिमु-निवहं ।
 सिमु-निवह-हत्थ-संददुठ-भिल्ल-जुवइहिं दुण्णिल्लं ॥ २०५ ॥
 दुण्णिल्ल-जलण-जाला पेल्लुट्ठ-भिल्लोह-भवण-वोभएत्तं ।
 वोभएत्त-जलण-कवलिय-मय-माणुस-सय-संमाइत्तं ॥ २०६ ॥
 सं ददुत्तं धणंदयो एवं वज्जरइ हा । किमंपंति ।
 अइविसमावि हु पट्ठी केण इमा हदि ! ददुत्तं ! ॥ २०७ ॥
 एधेतरम्मि केणावि करंक-मग्ग-ट्ठिएण वज्जरियं ।
 धणदेव ! एहि एत्तो अहयं सो देवसम्मोसि ॥ २०८ ॥
 पैलिच्छिन्न-चलण-जुयसो गुरु-पहरण घाप जग्गरिय-देहो ।
 गार्ह तिसाभिभूओ अज्जावि चिट्ठामि जावतो ॥ २०९ ॥
 सं सोत्तं धणंदयो पुरिसं पट्ठविष पाणिय-निमित्तं ।
 अइगुरु-विताय-जुत्तो पत्तो अह तस्म पामम्मि ॥ २१० ॥
 भणियं धणंदेवेण साहसु भो ! केण विलमियं एवं ।
 सो कथं मुणइहो अह सो सौणयं समुल्लवइ ॥ २११ ॥
 एत्तो तइयम्मि दिणे सिद्धपुराओ ममागओ पुरितो ।
 एगंताम्मि य सिद्ध तेण इधं पट्ठि-नाहस्म ॥ २१२ ॥
 कुमर ! अहं पट्ठविओ तुह-पिउ-वर-मति मुंमइ नामेण ।
 भणियं च तेण, एवं माहेअमु मुण्डइहम् ॥ २१३ ॥
 मुग्गियस्मिह रसो अतिमुरय-पमंग शोमधो जाओ ।
 रापे-वाही तेण इमो चेत्तेउ गग जावियय्योत्ति ॥ २१४ ॥
 एमोवि मुरह-कुमरो मत्ताइ मयल-वपइ-वगं तु ।
 दुस्सोत्तो उन्नुत्तो अत्तम्म-भागी अकज्ज-रओ ॥ २१५ ॥
 तइ एयम्म विरणा गामेत-महेत्तमेइया मये ।
 रज्ज-तिरोए अजोगो, तं चैव य कुमर ! जागो मि ॥ २१६ ॥

सुञ्ज पुण बहहाए कणगवईए पभूय-विकखेवो ।
 पट्टविओ ता तुमए रक्खेयव्वं निय-सरीरं ॥ २१७ ॥
 एवं च जाय साहइ सो पुरिसो भइ ! पल्लि-नाहस्स ।
 ताव य सो विकखेवो पभूय-रह-तुरय-पाईकां ॥ २१८ ॥
 सहसाच्चिय संपत्तो समंतओ वेडिया इमा पल्लि ।
 अह भिल्ल-निवह-सहिओ नीहरिओ सुप्पइट्ठोवि ॥ २१९ ॥
 बद्ध-जण-सहार-करं छग्ग आओहण महा-घार ।
 निहया बहवो भिल्ल विजिया अम्हे पर-बलं ॥ २२० ॥
 गहिऊण नओ सार सव्वं डहिऊण सीहगुहमेयं ।
 कालं हय-विप्पहयं विणिग्गयं पर-बलं तत्तो ॥ २२१ ॥
 अहपंपि इ जुञ्जतो एयमयत्थंतर इहं पत्तो ।
 धणदेव ! नेव जाणे किं जायं सुप्पइट्ठस्स ॥ २२२ ॥
 पंच-नमोकारो अह दिओ सम्मत्त-वय-समेओ से ।
 तेणवि य भाय-सारं पुणरुत्तं भणिउर्मादत्तो ॥ २२३ ॥
 एत्थंतरग्गि पुरिसो सलिलं विस्तूण आगओ तथ ।
 धणदेवो भणइ तओ पियसु जलं देवसम्म ! इमं ॥ २२४ ॥
 अह सो जल पिबंतो अइतण्हा-सुत्तिय-तालुपत्तणओ ।
 गुरु-वेयणा-परिगओ सहसा पाणेहि परिचत्तो ॥ २२५ ॥
 धणदेवोवि इ अइगुरु-सोगो डहिऊण तैस्स तं देहं ।
 सव्वपि समर-भूमिं जोगावइ नियय-पुरिसेहिं ॥ २२६ ॥
 न य काथइ उवलहं कैरकमत्तंपि पल्लि नाहस्स ।
 तत्तो चितइ एसो हा ! धा ! विहिणो बिलसियस्स ॥ २२७ ॥
 तारिस्स-गुण-जुत्तस्सवि सरल-सहावस्स सुप्पइट्ठस्स ।
 निग्घिण कणगवईए हा ! हा ! कह दाहण सिद्धिय ? ॥ २२८ ॥
 मीइदजाल-सरिस्सं सव्वं एयग्गि हंदि ! सेसारे ।
 खण-दिट्ठ-नट्ठ रूवं धण-परियण-जोवियव्वाइ ॥ २२९ ॥
 न ॥ नञ्जइ किं जाय महाणुभावस्स सुप्पइट्ठस्स ।
 किं जोगइ अहव मओ संगामे एत्थ जुञ्जतो ? ॥ २३० ॥
 एमाइ चितयंतो धणदेवो आगओ निजे सत्थे ।

१ पाइको — पदातिः (म. प. II. १३४) । २ अ सुगमम् । ३ आयोधनं —
 धेप्रामः । ४ भावधारं — अदापूर्वकम् । ५ भूयः (म. प. ३७) । ६ आदत्तो —
 सारथ्यः । ७ अ वस्तु । ८ आतिवृष्णाशुष्कनालुक्कवतः । ९ परिल्लकः । १०
 दग्धा । ११ देवशमनः । १२ करइमात्रम् — आत्ममात्रम् । १३ भावंद्रजलवद्वयम् ।

अह कमसो संपत्तो सय सुओ हत्थिअपुरम्भि ॥ २३१ ॥
 गुट्टा ओ जणणि-जणया सव्ये आण्हिया वयंसा से ।
 सोहण-टिक्से वहुया पवेमिया नियय-गेहम्भि ॥ २३२ ॥
 अह पुत्र मिणेहेणं मिरिकंता सोमुपाटणुजाया ।
 निपे-चिटि-जुया पत्ता कमटायइ देवि-गेहम्भि ॥ २३३ ॥
 दट्ठं पुत्र वयंमि विवसिय-मुट्ठ-यंकया महा-देशा ।
 अइगइय-मिणेहेण उट्ठिय आण्हिए एवं ॥ २३४ ॥
 भणइ य वयंमि ! ठक्कंठियोए दिट्ठा पमूय-कालाओ ।
 अइसाहणं हि जायं ज मामुत्तयपि तुक्कवि एत्थ ॥ २३५ ॥
 जं तुमए दिट्ठाए दिट्ठ मग्गामि पिइं हरं सव्वं ।
 इय भणितं देवाए उचिय पविच्छी कया सीए ॥ २३६ ॥
 एवदिट्ठाओ दाओआंय कुसल-यविच्छी य साहिया सव्वा ।
 म्मणमेगं संमामं काऊण भणइ सिरिकंता ॥ २३७ ॥
 गच्छामि इहि गेहं तत्ता कमलावइ इय भणइ ।
 पइदियह अइ ! तुमए आगतव्वं मह समावे ॥ २३८ ॥
 भणिये मिरिकंताए एव काहामि एव भणित्तणं ।
 देवीए अणुजाया समागया नियय-गेहम्भि ॥ २३९ ॥
 एवं सिरिकंताए ममुर-कुळे तत्थ अष्टमाणाए ।
 कमटायइ देवाए संमये गुरु-पीइ-जुत्ताए ॥ २४० ॥
 धणदेवेणं समय विसय-मुहं सम्ममणुहवेत्ताए ।
 वहुयाओ अइक्कंता वासाणं कोट-कोटोओ ॥ २४१ ॥
 अह अन्नया कयाइवि रिठे ण्हाया भत्तुणा समे सुत्ता ।
 रयणा-चारंम-आमे सुंमिणे पासत्तु पेडिबुद्धा ॥ २४२ ॥
 अह भणइ मए पिययम ! सुंमिणे चट्ठा मुहण पावसंतो
 दिट्ठा, ॥ दट्ठूण सहसा बुद्धा तओ अहयं ॥ २४३ ॥
 भणियं धणदेवण मुंदरि ! पुत्ता मविस्मए तुज्ज ।
 सयल वाणि-वग्ग-पवरो इय एवं सुंयए सुंमणं ॥ २४४ ॥
 माणियं सिरिकंताए एव पिय ! होउ वयणय सव्वं !

१ वयस्याः = मित्राणि । २ सामुय इणुजाया = अणुजाया
 दापी । ४ वयस्यो = सखाय । ५ B योः उत्कण्ठया मये
 इम् । ७ पितृगृहम् । ८ कथिता । ९ B इह । १० B वइ । १
 १२ B युग्मम् । १३ अणु-जाता । १४ स्वप्नम् । १५ प्रातर्बुद्धा
 १६ सुविणे । १७ सुव्याते ।

सासण-देवी-पमात्रा ब्रह्मो एतो मए गंठां ॥ २४९ ॥
 तीए चिय रयणीए तीए कुच्छिंसि गन्ध-संग्रह ।
 जाता कमेण जात्र य बोलीणा दोनि मासा से ॥ २४६ ॥
 तइपम्मि पुणो मासे दोहलओ तीए अमय-दानम्मि ।
 जाओ धणदेवेणवि सिद्धे सो पूरिओ तीए ॥ २४७ ॥
 अह उवाचिय-गन्मा पूरिए दोहलम्मी
 पसवण-समयम्मी आगयम्मी मुहेण ।
 सुह-गह-निबहम्मी उच्च-ठाण-द्वियम्मी
 सुह-करण-मुहत्ते दारय सा पसूया ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एतोवि परिसमप्पइ सिरिकता-तणय-पसवणो नाम ।
 सुरसुंदरि-नामाए कहाए नवमो परिच्छेदो ॥ २५० ॥
 ॥ नवमः परिच्छेदः समाप्तः ॥

तवकम्म-कुसल-विलेया-समूह-विहियम्मि सुइ-कम्मम्मि ।
 हेल्लुत्तावलि-गिह-दासि-विहिय-तक्काल-करणिजे ॥ १ ॥
 सहसित-परियण-वज्जरिय-वैज-सुय-जम्म हरिसिय-मणेण ।
 धणधम्म-सेट्टिणा अह वदावणये समादत्तं ॥ १ ॥

अविय ।

गहियकखवत्त-पविसेत-नयर-नारी-जणाह-रमणीयं ।
 रमणी-यण-मुह-मंडण-नैयड-निय-बंधु-वर-दारं ॥ १ ॥
 घर-दौरग-निवेशिय-वदण-माला-सैणाह-सिय-कलसं ।
 सिय-कलस-हत्थ-पविसेत-वैट्ट-किज्जंत-कल-राद ॥ ४ ॥
 कल्ले-सद-पडर-पाटल-मंगल-संगीय-यवर-पेकतणयं ।
 पेक्खेणय-पिकखणक्खित्त-टोय-दिज्जंत-तंकोलं ॥ ५ ॥

१ दोहलकः । २ देव्या शिष्टे वरितं सति । ३ अ द्वाद । ४ विलयाकानिता ।
 ५ हयाकुला । ६ A 'सुखावली' । ७ वरं धेष्टम् । ८ B सुगमम् । ९ वापडम् =
 व्यापृतम् । १० दारयम् = दारामम् । ११ धनार्थम् = मुक्तम् । १२ नराः = मार्गः
 (H. D. VII. 31) । १३ कलसद्वत्तुगणि यानि पापकानि तेषां यगात्रकार्ये
 संगीतं तेन प्रवरं ग्रंथं प्रयुक्तं यत्र वर्धमानके । १४ B विवत् प्रेक्षणं १५ तं
 प्रेक्षणे आधिता ये लोकास्तेषां दीयमानं तंकोलं यत्र तत् । १५ B तिष्ठतिः कुलम् ।

अविय ।

घोसिय-जीवा-उघाओ मोयाविय-विठल-वंदि-निउरंवो ।
 दिजंत-विविह-दाणो दीणाणाहाइ-मुह-जणओ ॥ ६ ॥
 पइ-जिण-भंदिर-किजंत-वैज-वर-मज्जणाइ-वावारो ।
 वर-वत्थमाइएहिं संग्माणिय-साहु-संदोहो ॥ ७ ॥
 भोजिय-सयण-समूहो संग्माणिय-वणिय-नायर-महल्लो ।
 जण-जणिय-चमक्कारो सुय-जम्म-महूसवो विहिओ ॥ ८ ॥
 एव फय-कायवो संपत्ते चारसम्मि दियहम्मि ।
 गह्विऊण देरिसणीयं सपत्तो राइणो भूल ॥ ९ ॥
 कय-विणओ धणदेवो भणइ महा-राय ! सेट्ठि-वयणेण ।
 देवी-सहिण तुमं भोत्तव्य अम्ह मेहम्मि ॥ १० ॥
 हसिऊं रत्ता भणिय न होइ किं सेट्ठिणो इमं गेहं ।
 पिउ-सरिसां ज सेट्ठी विचित्तगो सयल-रज्जस्त ॥ ११ ॥
 तहयि ह्व सेट्ठी जं भणइ किंचि तं चव अम्ह कापव्वं ।
 इय भणिए धणदेवो महा-पसाउत्ति भणिऊण ॥ १२ ॥
 निय-गेहं गतूण तक्कालुचियं समत्थ-करणीयं ।
 निय-परियणेण कारइ आणदिय-माणसो जाव ॥ १३ ॥
 देवी-सहिओ राया करणुवा-विस्सर-परिगओ ताव ।
 संपत्तो सेट्ठि-गिहे वंदि-जणुघुट्ठ-जय-सदो ॥ १४ ॥
 फय-मंगलोवयारो उत्तरिय करणुवाइ देवि-जुओ ।
 धर-मुत्ताहल-विरइय-चउक्क-सीहासणे पवरे ॥ १५ ॥
 उषविट्ठो देवि-जुओ तत्तो य विलासिणीहिं पवरहिं ।
 आरत्तिपावधारण-पमुहम्मि विहिम्मि विहियम्मि ॥ १६ ॥
 मुत्तां दिव्वाहासं निय-परियण-सजुओ जहा-विहिणा ।
 गोसीस-विलच्चगो परिहाविय-देव्व-वर-वत्थो ॥ १७ ॥
 विणय-नेणं तत्तो धणदेवेण इमं तु विज्जेत्तो ।
 देवीए पिय-भगिणी वज्जरइ इम महा-राय ! ॥ १८ ॥
 पसव्वंति पिठे-हरम्मी पढमं किल मयल-वणिय-जापाओ ।

१ निङ्करम्बः=समूहः । २ वव्वं=वेव्वं=धेष्टम् । ३ SEE NOTE P. 5 । ४ उष-
 षोक्कनम् । ५ B छिट्ठि । ६ B सव । ७ B तिसुभिः कुलकम् । ८ A वाए ।
 ९ देव्या युतो = युस्तः । १० आरात्रिकावतारणप्रमुखे । ११ कतेरि के मुक्कवान्
 (B. H. V. L. 11) । १२ B तिसुभिः कुलकम् । १३ नएणं=नतेन । १४ विहसतः ।
 १५ पितृ-श्वे ।

कारण-येतेण केणवि संजायं नेव तं मज्झ ॥ १९ ॥
 ता देवि-दंसणेणं इहेव किं पिउ-हरंति मन्नामि ।
 ता जइ इत्थिय-भूमि आगच्छइ होइ ता लट्ठं ॥ २० ॥
 एव च तेण भणिए अह देवी राइणा अणुण्णाया ।
 तिरिकंताए समीयं सपत्ता कंजुइ-समेया ॥ २१ ॥
 तत्थ य मणेप्रमाए त्रिलवर्णाहरण-यत्थमाईहिं ।
 पूइय भणिया देवी सुयस्स नामं करेसुत्ति ॥ २२ ॥
 भणियं देवीए तओ 'सिद्धिणि ! तुह च्व हंइ उच्चियमिणं ।
 तहायि तुमए भणियं कायव्वमव्वसमग्गहणं ॥ २३ ॥
 गहिऊण निउळ्ळंमे त बालं कमल-कोमल-करेहिं ।
 कमलावईए भणिय सुगध-गधे सिवतीए ॥ २४ ॥
 तिरिकंताए जाणिओ धणदेवेण तु बालओ एतां ।
 माउ-पिउ-अद्द-नामो मिरिदेवो नाममेयस्स ॥ २५ ॥
 अइसाहणं हि नामं विहियं देवीइ इय भणंतेण ।
 अविहव-अरि-गणणं मंगल-सदो समुमुद्धं ॥ २६ ॥
 अह तं मणहर-देह मुट्ठीकप-कर-जुयं विसालच्छ ।
 सुकुमाल-पाणि-पायं दट्ठूण विचितए देवी ॥ २७ ॥
 धन्ना मज्झ ययसी जाए सुओ एरिसो समुप्पवो ।
 जण-मण नयणाणंदो मह पुण एयपि न हु जायं ॥ २८ ॥
 कि मज्झ जीविणं किंवा मह विहल-गव्व-रज्जेण ।
 जा निय-तणयस्स मुह पिच्छामि न मंद-भग्गत्ति ॥ २९ ॥
 एमाइ चितयंती आयासित्ता ययसियं निययं ।
 रत्ता सहिया देवी सपत्ता नियव-गेहम्मि ॥ ३० ॥
 तत्थ य तं चितंती सुय-अम्मुक्कंठिया सेंसोइल्ला ।
 परिचत्त-देह-चिदंठा उंविग्गा सपल-कज्जेमु ॥ ३१ ॥
 मत्ता व मुच्छिथा इव मुत्तव्व मयव्व विगैय-सत्तव्व ।
 क्षाण-गव-जेगिणि इय उवरय-नीसेस-वावारा ॥ ३२ ॥
 परिहायंत-सरीरा गुरु-सोपायांस-साम-मुह-कमला ।

१ SEE NOTE P. 3 । २ B °ताइ । ३ कञ्जुकि = प्रतिहारः । ४ आमार-
 गम् = विभूजम् । ५ B °वीइ । ६ A सेहिं । ७ B निजुत्ठं । ८ अविधवा =
 समर्तुका । ९ B जीइ = वसताः । १० उओका । ११ वेष्टा = व्यापारः । १२ उद्धि-
 म्ना = क्षिप्ता । १३ विपत्तसरया । १४ परिहायंत = परिहायमानं = कुशीभवदि-
 ल्लयः । १५ आयाओ = यतः ।

रत्ना कथाइ दिडा पुढा कमलवई ताहे ॥ ३३ ॥
 देवि ! तुमं किं विमणा दुब्बल-देहा य दीससे इण्हि ।
 किं बंछियं न पुंजइ सौहीणं किंकरम्मि मए^१ ॥ ३४ ॥
 भणियं देवीए तओ अंसु-जलासार-सित्त-सिहिणाए ।
 पिययम ! तुह प्पसाया संपज्जइ बंछियं सव्वं ॥ ३५ ॥
 से नत्थि किंयि सोक्खं तुह प्पसायाउ जं न मे पत्तं ।
 नवरं पुत्त-पलोयण-सोक्खं सुइणंवि नो दट्ठं ॥ ३६ ॥
 धन्नाउ ताउ नारीओ इथ जाओ अहोनिस्सि नाह ! ।
 निययं धेणं धेयंतं धेणंययं हंदि ! पिच्छंति ॥ ३७ ॥
 पच्छा परिणीयौइवि सिरिकंताए सुओ समुण्णो ।
 तुमए मैत्तायाए न पुणो मह मंदमागाए ॥ ३८ ॥
 ता देव ! देसु पुत्तं अह नत्थि ता नत्थि जीवियं मज्झ ।
 तुइइ धणोवि अह एइ खरिमन्ना गई नत्थि ॥ ३९ ॥
 तत्तो रत्ना भणियं एथंथे कुणसु देवि ! मा सोमं ।
 आराहिता तियसं पूरेमि मणोरहंउवस्सं ॥ ४० ॥
 इय भणिउण राया काउं पूय जिणिंद-पडिमाणं ।
 सिय-वसण-धरो उम्मुक्क-सयउ-मणि-कंचणाहरणो ॥ ४१ ॥
 पोसह-साळं गंतुं अट्ठम-भत्तं पणिण्हउं विहिणा ।
 कैत्त-साधरं निसेओ एव भणिउं समादत्तो ॥ ४२ ॥
 देवो व दाणवो वा जिण-सासण-भत्ति-सज्जुओ कोयि ।
 जह संनिहिओ सिग्घ आगच्छउ बंछियं देउ ॥ ४३ ॥
 एवं च चित्तयतो एगंते संनिदुद जण-वत्तरो ।
 निच्चल-देहो चिट्ठइ राया जा तिनि दियेंहाइ ॥ ४४ ॥
 ता रयणि-चरिम-जामे विदंसिय-मयल-तिमिर-संधायं ।
 भामुर-देह पुरिसं दट्ठूण विचितए राया ॥ ४५ ॥^२
 निमिसंति लोयणइ ता किं एमो न होइ देशोत्ति ।
 न य मणुपाण सरिरे जायइ एवेविहा टिस्सो^३ ॥ ४६ ॥
 ता होउज इमो को पुण चरणावि महि पुंमोत्ति नेयस्स ।

१ अं विद्युभिः कुलङ्क्य । २ पूर्यते । ३ स्वर्चने । ४ मयि । ५ अं विहाइ ।
 ६ SEE NOTE P. 71 । ७ स्वरे । ८ याः । ९ लानम् । १० बवंते - 'दधे पाणे'
 विवन्तमित्यर्थः । ११ लान्धर्यं - धृगम् । १२ अं विहाइ । १३ मान्यायाः ।
 १४ कुप्यं होतारहे । १५ नियज्यः - स्थितः । १६ दिव्यवति । १७ अं गुराणम् ।
 १८ दंसिः । १९ दृष्टतः ।

एवं विगल्पयंतो राया आमासिओ तेम ॥ ४७ ॥

भो अमरकेउ-नर-वर ! उगम-तवेणं किंलामिओ सि न किं ? ।

एवं भणमाणो सो अम्मुदिठय राइणा भणिओ ॥ ४८ ॥

को सि तुमं कत्तो वा समागओ कहमु मह महाभाग ! ? ।

भणियं सुरेण नर-वर ! कहेमि कोऊहलं जइ ते ॥ ४९ ॥

ईसाण-कप्प-वासी विट्ठप्पहो नाम सुर-वरो अहयं ।

आसन्न-चवण-समओ पर-छेय-हियं समायरिउ ॥ ५० ॥

तिथयर-वेदणस्यं विदेह-वासम्मि आगओ आसि ।

तत्थ मए सो मयनं आपुट्ठो नियय-वुत्तंतं ॥ ५१ ॥

उप्पत्ती कथं मह चुयस्स एओ भविस्सए भयनं ! ? ।

तत्तो जिणेज भणिय भरहम्मि य हत्थिणपुरम्मि ॥ ५२ ॥

जो अण्णइ पुत्तथी पोसह-साळाई पोसइम्मि ठिओ ।

सिरि-भमरकेउ-राया तस्स तुमं होसि पुत्तोचि ॥ ५३ ॥

सन्वयणं सोऊणं समागओ राय ! तुह समीवम्मि ।

ता मा कुणसु किंलेसं अहयं होहामि तुह पुत्तो ॥ ५४ ॥

गेण्हसु कुंडल-जुयल नरिंद ! एय तमो उ देवीए ।

जीए इच्छसि पुत्ते दावव्वं तीइ आभरण ॥ ५५ ॥

इय भणित केनाणं उत्तारिय कुंडलाइ दिव्वाइ ।

रओ समधिऊणं देवो अइसणीभूओ ॥ ५६ ॥

रत्तावि रयणि-विरमे गतुं देवीए विवसिय-मुहेण ।

सुर-इंसणाइ सव्वो वुत्ततो सौहिओ तत्तो ॥ ५७ ॥

कुंडल-जुयलं अप्पिय पभाय-किच्चं करित्तु नीसेसं ।

पडिळाहिय साहु-जणं सयं पैमुत्तो वराहार ॥ ५८ ॥

अह अन्नया य देवी रिउ-ण्हाया रयणि-वरिम-जामम्मि ।

दट्ठुं सुंमिण सहसा पडिवुद्धा वेदिर-सरीरा ॥ ५९ ॥

भणिया रत्ता सुंदरि ! काम अकम्हाओ कापिया तं सि ।

वीए भणिय विवयम ! संपइ सुमिणं मए दिट्ठं ॥ ६० ॥

१ कान्तः । २ अम्मुत्ताय । ३ कोतुहलम् । ४ चवणं = सरणम् । ५ आ

ओ । ६ B युगम् । ७ A लाए । ८ B युगम् । ९ केशम् । १० A तीए ।

११ कर्णोन्मत्तः, पञ्चग्याः स्थाने पञ्चो (H. P. III 134) । १२ B वीइ । १३

कथितः । १४ प्रतिलाभ्य = आहारदानेन वस्तुम् । १५ प्रभुजः = मुकुटवान् ।

(H. P. 164) । १६ कटुप्राता । १७ स्वप्नम् । १८ विवि = वेदनं शीलम् ।

१९ अकसारः ।

किल कण्ठगमो कलसो मञ्जु मुहे धैविसिद्धं विनिश्चलं ।
 केणावि भञ्जणत्वं नाओ दूरं स कुद्वेण ॥ ६१ ॥
 पुणरवि बहु-कालाओ कहवि इ लद्धो स खीर-पडिपुत्तो ।
 सिय-कुमुम-मालियाए मएवि संपूइओ तत्तो ॥ ६२ ॥
 एयं सुमिणं ददूत्तुं मुह-कहुयं परिणैइइ सुंदरयं ।
 जाओ भएण केपो मह देहे तेण नर-नाह ! ॥ ६३ ॥
 ते सोऊण नरिंदो जाओ सोगाटरो दढ हियए ।
 वज्जरइ देवि ! सुविणं छाभे सूरइ तणपस्त ॥ ६४ ॥
 संसं च सुविण-जाणग-पुच्छग-विहिणा विवोणिउं तुम्ह ।
 साहिस्सं मा फाहिसि उब्बेगं किंचि हिययम्मि ॥ ६५ ॥
 तत्तो पमाय-ममए गंतुं अत्थाण-नडवे राया ।
 बाणवइ सुमिण-सत्थत्थ-जाणए शक्ति वाहरह ॥ ६६ ॥
 तत्थ निउत्त-नरेहिं तंहव संपाडियाए बाणाए ।
 सामंत-मंति-पुर-नायगेहि पुत्तम्मि अत्थाणे ॥ ६७ ॥
 कय-विणया सुंविणन्नु लवविहा अह नरिंद-आसमे ।
 धणदेशेयि इ रत्तो आसन्नो चैव लवविटो ॥ ६८ ॥
 तत्तो रत्ता तेसिं सिरुंओ मुग-दंसणाइ-वुत्तंतो ।
 पुं-वुत्तो सज्जोयि इ सुविणग-उयलंभ-अवसाणे ॥ ६९ ॥
 सम्म "विणिच्छिउणं सुविणं-सरुयं कहेह मा ! तत्तं ।
 इय मणिपा ते रत्ता अत्तोने जाव चित्ति ॥ ७० ॥
 ताव स धणदेवेणं मणियं नर-नाह ! देसु अवहाण ।
 सुविण-परमत्थ-जाणण-दंड निमुणेसु वुत्तंतं ॥ ७१ ॥

दधो ।

अह अटवीए दिट्ठो भित्तमई, तेणं जह य सण्णेहि ।
 बद्धो उ चित्तंमो "विमोइओ मणि-पमायाओ ॥ ७२ ॥
 जह तेण नियम-चारणं सिरुं देवस्म आगमो आगम ।
 देवेण केयटी जह दिट्ठो य कुमग्गनपरम्मि ॥ ७३ ॥
 जह भग्नि-भरं पुट्ठो केसिंत्ता जह य तस्म आदरुट्ठ ।
 निरि-अनरकेट-जसो होहिमि पुत्तो मुमं मद ! ॥ ७४ ॥

१ प्रविश्य विनिश्चयः । २ मुगद्वक्त्रम् = अरम्भे कुपदम् । ३ अ. "इ
 मु" । ४ सत्रः । ५ विज्ञाप । ६ अ. "द्वि" । ७ अक्षयं = यमा । ८ संपरि-
 वर्त्तनं = परिपक्वतायाम् । ९ अत्राहः । १० अ. कुमम् । ११ पूर्वम् । १२ वि-
 निश्चयः = निश्चयः । १३ अ. कुमम् । १४ भित्तमिना । १५ विमोचिष्ठः ।

जणणीईं समं तथ य अवहरिओ पुब्ब वेरिय-सुरेण ।
ता 'चित्तेव ! खयरहिस्स गेहम्मि वड्ढिहिसि ॥ ७५ ॥
एमाइ पुब्ब-उच्चं सवित्थरं सौहियं नर-वइस्स ।
धणदेवेणं जाव य संपत्तो हत्थिणंपुरम्मि ॥ ७६ ॥
ता देव ! देवि-उदरे विट्ठप्पहो सो सुरो समुप्पज्जो ।
होही, जओ न केवल्लि-वयणं इह अज्झा होइ ॥ ७७ ॥
पुब्ब-विरुद्धं सुरेणं हरिओ खयरस्स वड्ढिओ गेहे ।
साहिप-वड्ढिह-विज्जो मिलिही सो नियय-जणणीए ॥ ७८ ॥
इत्थिण-कम्मादारणं मालाए पूयणंपि मज्झा सि ।
एसो नरिंद ! सुविणय-परमत्थो कुरइ मह हिंयए ॥ ७९ ॥
एयं धणदेवस्स ओ वयणं सोऊण सुविणयन्नूहि ।
मणियं भहो ! अउन्न एयस्स उ सुद्धि-कोसल्ल ॥ ८० ॥
सययं तैल्लिच्छेहिवि वड्ढु सत्थ-विपक्खणेहिं अम्हहिं ।
तव्विह-सुद्धि-विउत्तोहिं सक्खियं नो विणिच्छेउ ॥ ८१ ॥
सुसिलिट्ठो नणु अत्थो निरुत्तिओ राय ! वणिंय-उत्तणं ।
सज्जेसिं अम्हाणवि सुसंमओ चेव एसोत्ति ॥ ८२ ॥
इय भणिए तं रत्ता तंबोल-पयाण-पुब्बय सव्वे ।
पट्ठविधा तह सव्वे सामत-महंतमाईया ॥ ८३ ॥
तत्तो रत्ता मणियं इप्पि धणदेव ! किमिह कापव्वं ।
देवीईं सम अम्ह उवट्ठिए दुसह-विरहम्मि ॥ ८४ ॥
कि एत्थ अत्थि कोत्ति इ पडिघाय-विही सुदुद्ध-सुविणस्स ।
मणियं धणदेवेण न अज्झा केवल्लि-गिरा ओ ॥ ८५ ॥
तहवि ॥ एस उँवाओ कौरइ मा होज्ज तेण पडिघाओ ।
मंचय-पडिघाण पुणो तहट्ठिया चेव भूमिसि ॥ ८६ ॥
पल्लीयइणा तइया दिव्व-मणी जो समण्णिओ मज्झ ।
सो एस अंगुलीयग-निवेसिओ चिट्ठउ करम्मि ॥ ८७ ॥
एसो अचित्त-सत्ती अणय-ठाणेसु दिट्ठ-मौहण्यो ।
ता एयं देवए कट-ट्ठियं देव ! कट्टेह ॥ ८८ ॥
पुब्ब-विरुद्धोवि सुरो हरणे देवीईं होज्ज असमत्थो ।
एयस्स पभावाओ, अह कहवि करिज्ज अवहरणं ॥ ८९ ॥

१ A °णीय । २ कचित्तम् । ३ A °आमि । ४ B °यइ । ५ सप्रसूः । ६ अप-
वम् । ७ SEB NOTB P. 35 । ८ सुमिष्टः = सुसमतः । ९ वणिकपुत्रेण । १० A
°वीए । ११ उपायः । १२ माहण्य=माहात्म्यम् । १३ B सुम्मम् । १४ A °वीए ।

तहवि हु अवगारम्भी सकिस्सइ नेव वट्ठिउं वड्ढी ।
नाउं इमं नरेत्तर ! मा सोगं किंचिवि करेह ॥ ९० ॥

भग्नं च ।

सुविण-पडिघायणत्थं कभेसु जिणालएसु महिमाओ ।
पूएसु सैमण-संघं तदुचिय-वत्थासणाईहि ॥ ९१ ॥
दावेसु अमय-दाणं विविहाभिग्गह-सत्थेसु उब्बजमसु ।
एवं कयम्मि नर-वर ! सज्जंवि हु सुंदरं होही ॥ ९२ ॥

इय भणिउं धणदेवो समप्पिउं अंगुलीययं निययं ।
पणमित्ता रायाणं विणिग्गओ राय-भवणाओ ॥ ९३ ॥
रत्तावि हु गंतूणं देवी-भवणम्मि सयल-वुत्तंतो ।
सिद्धो समप्पियं तह देवीए अंगुलीयं तं ॥ ९४ ॥
भणिवा य देवि ! एयं खणंपि हत्थाओ नेव मोत्तम्भे ।

एयस्स पभावाओ पभवंति न सुंदर-सत्ताई ॥ ९५ ॥
जिण मदिद-जैत्ताई कारविय ताहि राइणा सग्ग ।
कमलावईवि तत्तो जाया आवज्ज-सत्तत्ति ॥ ९६ ॥
मुह-संपडंत-हिय-इद्ध-कथु-सुविणीय-परिपण-जुपाए ।
अह सत्तमम्मि मासे जाओ देवीए दोहलओ ॥ ९७ ॥
लज्जाए तं कत्तसवि जाहे न कहेइ ताव कइयावि ।
परिहायत-सरीरा टिट्ठा रत्ता इमे भणिवा ॥ ९८ ॥
देवि ! तुह किं न पुंजइ दीसति अइदुम्बळा जओ इट्ठि ।
देवीए तो भणियं दोहलओ एत मे नाह ! ॥ ९९ ॥

वर-वीरणमारूढा दाण "दिती य अस्थि-ओपसत्ता ।
तुह उच्छंग-निविट्ठा तुमए उत्तं धरंतेणं ॥ १०० ॥
हिडामि राय ! नयरे परिपरिवा सयल-भिधै-वग्गेण ।
रत्ता भणियं सुंदरि ! कीरइ अट्टणा दुंयं एयं ॥ १०१ ॥"
अह पत्तर-पट्ट-हत्थी मिगारिय अग्निओ निउत्तेहि ।
तथागूढो राया देवी उण तस्य उच्छंगे ॥ १०२ ॥

१ जारश । २ लयणः = संपुः । ३ उदयल = उदये कुडय । ४ सुदयवा-
दयः । ५ जत्ता = दाता । ६ अ ताहे । ७ आवज्जसरवा = संजाउणमां । ८ पुच्छेन
वपदमानेः हिट्टेवत्तज्जिः सुविनीयगारजनेन च सुत्ताया देव्याः । ९ अ १०६ ।
१० एवमे । ११ वारणः = हस्ती । १२ अ देली = ददनी । १३ पत्तः = दाया ।
१४ हुन = शंभुम् । १५ अ सुवम् । १६ आनीतः (B. P. 3 101) ।

उवरी धवलौपवत्तं मुत्ताहल-रौहिरं सैयं रत्नं ।
 धरियं तत्तो विविहं पदंत-धुइ-पौढ-निवहेण ॥ १०३ ॥
 तरेसु रसतेसु वज्रतेसु य असंख संखेसु ।
 कळपार्णएहिं विहिणं वियंममाणे य संगीए ॥ १०४ ॥
 अत्थि-जण-भूरियासं दाणं देता समत्थ-नयरम्मि ।
 आणंद-निम्मराहिं थुल्लंता नयर-नारीहिं ॥ १०५ ॥
 आहिंदिऊण विविहं चउक्क-तिय-चघरेसु इच्छाए ।
 अह पुर-वराड बाहिं नीहरिओ कुंजरो कमसो ॥ १०६ ॥
 सहसविय उंम्मिहो विच्छेओळितो समत्थ-जण-नियरं ।
 अइवेगेण पयहो ईसाण-दिता-मुहो ताए ॥ १०७ ॥
 रे ! लेह लेह धावह एस मज्जो एस जाइ पुरओत्ति ।
 एमाइ बाहरंतो भिघ-जणो घाइ पट्टीए ॥ १०८ ॥
 रायावि हु जौहि कहवि हु धरितं व चएइ करि-वरं तं तुं
 ताहे भणिया देवी एस मैओ सौंय उंम्मिहो ॥ १०९ ॥
 अइवेगओ पयहो चाइज्जइ कहवि नो नियत्तेउं ।
 ता उत्तरिमो कहवि हु इयरह अडवीए पादेही ॥ ११० ॥
 कमळावैइए भणियं ओपरियच्चं कह नु नर-नाह ! ।
 रत्ता मणियं निसुणसु पिच्छसि बड-पायवं पुरओ ॥ १११ ॥
 एपस्स य हेदुठेणं जाही हत्थी तओ तुमे देवि ! ।
 साहाए लंगिअच्चं सहसा इत्थि पमोत्तुण ॥ ११२ ॥
 एयं च जाव राया देवि उल्लवइ ताव सो हत्थी ।
 अइवेगेणं पत्तो बड-वायव-हिट्ठ-भूभागो ॥ ११३ ॥
 देवत्तणओ राया झत्ति पिलग्गो य तस्स साहाए ।
 लगसु लगसु देवि ! झत्ति एयं भणमाणो ॥ ११४ ॥
 अइवेगओ करिस्सा (स्स !) अदक्खयाए य इत्थि-भावस्स ।
 गम्भस्स य गरुयत्ता मय-वेविरओ सरौरस्स ॥ ११५ ॥
 कय-अज्झवसायावि हु न सकिया जाहि ताथ उग्गेउं ।
 ताहे व करि-वरो सो बडात्ति तज्जो अवज्जंतो ॥ ११६ ॥

१ धवलातपत्रं = श्वेतच्छत्रम् । २ अ 'साइव' । ३ खयम् । ४ पञ्चमान-स्तु-
 ति-पाठ-निवहेन । ५ अ वाड । ६ अ 'नपत्तिवि' । ७ विजृम्भमाणे = संपद्यमाने ।
 ८ स्तूपमाना । ९ अ चतस्रसिः कलापकम् । १० उम्भतः । ११ विच्छेओळितो =
 उम्पयन् (प्र. ३ '१४. ५६) । १२ अ जाहे । १३ गजः । १४ अ जाव । १५ अ
 ईद । १६ दसत्वम् = चातुर्वर्गम् । १७ अ गुरमम् ।

अहं गुरु-सोगो राया-तहदूठिओ जा तओ पलोइ ।
 ता पिच्छइ गयणेणं जंतुं वगेण तं करिणं ॥ ११७ ॥
 अहं विम्हिओ मणेणं चितइ राया अहो ! महच्छरियं ।
 मोतुं भूमि-पयारं वच्चइ हथी नहं-पलेण ॥ ११८ ॥

अहवा ।

पुब्ब-विरुद्ध-सुरो सो विलसइ नूण इमेण रूवेण ।
 न इ केवलिणा मणिया मावा इह अन्नहा होंति ॥ ११९ ॥
 एवं विचिंतयंतस्स तस्स, हत्थी अदंसणीभूओ ।
 तां अणु-मग्ग-ल्लगं रत्तो सिनें समणुपत्तं ॥ १२० ॥
 अहं करि-वर-मग्गेणं समरप्पिय-पमुह-सुहड-सय-कलियं ।
 देवी-गवेसणात्थं पट्ठविडं साहणं राया ॥ १२१ ॥
 कइकइवि गरुय-सोओ सामंत-महंतगाण वयणेण ।
 पत्तो निय-नयरम्भी सुत्तो बुत्तो निराणंदो ॥ १२२ ॥
 परिचत्त-रज्ज चित्तो चिट्ठइ जा कइवि तत्थ दिवसाणि ।
 कमलावड-संपावण-आसाए धरिय-निय-जीओ ॥ १२३ ॥
 ता अन्न-दिणे सिनें समरप्पिय-पमुहमागयं सहसा ।
 दीण विमणं विमं लज्जा-विणमंत-मुह-कमलं ॥ १२४ ॥
 अहं रत्ता आपुटो समरप्पिओ कइसु भद ! बुत्तंत ।
 किं दिट्ठो दुट्ठ-करी देवीवि विमोइया तत्तो ? ॥ १२५ ॥
 दीहं नांतसिऊणं भणियं समरप्पिण मुण देव ! ।
 करि-वर-दिसा-पयइ पत्ता अड्ढीइ ता अम्हे ॥ १२६ ॥
 तत्थ य बहु-पयारं गवेसमाणेहि देव ! अम्हेहि ।
 दिट्ठो न सां करि-वरो नेव य देवी न य पट्ठत्ती ॥ १२७ ॥
 अवरार-सवर-गण पुच्छेताणं सुदूर-पत्ताण ।
 अहं अन्न-दिणे कहिय कैप्पडिय-नरेण एकेण ॥ १२८ ॥
 तत्तो सत्तम-दिवसे पट्ठमोयर-नामए सर-वरग्भि ।
 गयणाउ निवडमाणो महिला-सहिओ करी दिट्ठो ॥ १२९ ॥
 तत्तो भय-भीएणं दूर-द्विय-गुविळ-तरु-पविट्ठेण ।
 नारी-रहिओ पुणरवि पलोइओ तत्थ हत्थिप्पत्ति ॥ १३० ॥
 वियरंतो सर-तीरे, इय तस्स ओ वयणयं मुणेऊण ।

१ यान्तम् । २ कैन्वम् । ३ खटम् । ४ पुत्तो = वट्ठिनः (H. D. ४११. १५) । ५ अ सुग्गम् । ६ अ सुग्गम् । ७ अ दीप् । ८ अवरारः = भिक्षाः । ९ वारिपिट्ठः = परिहितजीर्णवस्त्रो वात्रिष्ठः ।

भणियं दंससु भय ! तं सिग्धं सर-वरं अम्ह ॥ १३१ ॥

अह तेण दंसियं तं पलोइयं सर-वरं समं तेण ।

न य उवळद्धा देवी निउणंपि गवेसमाणेहि ॥ १३२ ॥

सर-वर-जोयण-मित्ते विउत्त-पुरिसेहि पाविओ हत्थी ।

विउत्त^१ निराणंदा इहागया देव-मूलम्मि ॥ १३३ ॥

ता किं तत्थेव सरे गभीर-नीरम्मि उवरया देवी ।

अह सत्तो उत्तरिउं पत्ता उ कहिं पि बैसिमम्मि ॥ १३४ ॥

अहया सावय-पउरं वणम्मि केणवि विणसिया होउज्ज ।

न य जाणामो किंचिवि नरिंद ! देवीए बुत्तंत ॥ १३५ ॥

एवं च जाव जेपइ समरप्पिओ पत्थिवस्स से पुरओ ।

ताव य दार-निउत्तो कय-विणओ एवमुल्लवइ ॥ १३६ ॥

दारम्मि सुमइ-नामो नेमिती चिद्धइत्ति सुणिऊण ।

भणियं रत्ता किं भो ! सो एसो सुमइ-नेमिती ॥ १३७ ॥

जस्साएसाउ तथा दिन्ना नरवाहणेण मह देवी ।

पास-दुट्ठिएहि सिद्धं, नरिंद ! एवंति, अह रत्ता ॥ १३८ ॥

भणियं पविसउ सिग्धं पुच्छामो जेण देवि-बुत्तंत ।

वयणाणंतरमेसो पवैसिओ दात्तालेण ॥ १३९ ॥

कय-उवपारो रत्ता उवविट्ठो विणय-पुण्यं सुमई ।

आपुट्ठो, किं देवी जीवइ व नवसि वउजरमु ! ॥ १४० ॥

उवओमं दाऊणं भणियं अह सुमइणा जियइत्ति ।

अक्खय-देहा संपइ मिलिया इव बंधु-वग्गस्स ॥ १४१ ॥

कैइया समागमो मह तीए, किं वा हवेउज्ज से गम्भे ।

इय पुट्ठो नर-वइणा कय-उवओमो पुणो मणइ ॥ १४२ ॥

जइया नरिंद ! सुविणं गिह्हसि विमम-द्वियं कुसुम-मालं ।

तत्तो य मास-मित्ते समागमो तुम्ह देवीए ॥ १४३ ॥

होही तणओ तीए विज्जुजिजही किंतु जाय-मेत्तो सो ।

निय-माऊए, नर-वर ! एवं किळ कहइ इ निमित्तं ॥ १४४ ॥

पुट्ठो पुणरवि रत्ता जणणि-विउत्तो स जीविही किं नो ? ।

कत्थवि कुड्ढि जाही, कइया व समागमो तेण ॥ १४५ ॥

अह सुमई भणइ पुणो बहु-कलं जीविही स से पुत्तो ।

कत्थ य कुड्ढि जाही एवं पुण नेव जाणामो ॥ १४६ ॥

- कुसुमांवर-उज्जाने जइया गयणाओ केजगा पैडिहो ।
 तत्तो य सिग्वमेव हि समागमो मुहं तणएण ॥ १४७ ॥
 सव्ययणं सोऊणं गय-सांगो पहसिओ भणइ राया ।
 भो ! भो ! सुवन्न-उक्खे सिग्घं सुमइस्स देहत्ति ॥ १४८ ॥
 एय-वयणाओ अम्हं देवी-विरहम्मि गरुय-सोगागी ।
 पसरतो ओलैहविओ समागमासा-जलोहेण ॥ १४९ ॥
 अह निययाभरणेणं सुवन्न-उक्खेण पुइओ सुमई ।
 नीहरिओ रायावि हु मैणयं जाओ विगय-सोगो ॥ १५० ॥
 अह अन्नया य राया सुत्तो रयणीइ पेच्छए मुमिणं ।
 उत्तर-दिसा-मुहेणं वयमाणेणं मैए कूवे ॥ १५१ ॥
 पडिया अह-मिलाणा धवळा कुसुमाण मालिया दिहा ।
 गहिया सहसा जाया पच्चगा सुरहि-गंधइदा ॥ १५२ ॥
 ददहणमिणं सुमिणं पडियुद्धो चित्तए इमं राया ।
 एयं हि सुमइ-भणिपं दिह्ठ सुमिण मए अज्ज ॥ १५३ ॥
 ता होही लहु इण्हि मज्झ वयतस्स उत्तर-दिसाए ।
 विसम-दसा-वत्ताए देवीए सगमोऽवस्सं ॥ १५४ ॥
 इय चित्तिऊण राया निय-देस-पळोयण-च्छळेणं तु ।
 गुरु-सेणा-परियरिओ नीहरिओ हत्थिण-पुराओ ॥ १५५ ॥
 कइयय-पयाणगाइ गंतु उत्तंग-गिरि-समाइसे ।
 अइगुविळ-तरु-सणाहे अहवि-पएसम्मि एगम्मि ॥ १५६ ॥
 आवासिओ ससेज्जो अह कूवे दीह-तण-समोच्छइए ।
 कहवि हु पमाय-वसभो पडिया रज्जो धैमर-हारी ॥ १५७ ॥
 अह रत्ता आणत्तो पुरित्तो रज्जु-स्पओगमो तत्थ ।
 ओइत्तो सत्तैमसे इओ तओ जाव गविसेइ ॥ १५८ ॥
 ता एगरथ-निर्द्धैक्कं पिच्छइ जुवइं तेदीइ अगडस्स ।
 भय-कंपंत-सरीरं संतमसे तत्थ अधत्तं ॥ १५९ ॥
 कासि तुम इह सुंदरि ! इह पुढा जा न देइ पटिवयणं ।
 ताव य जल-मज्झ गया विलासिणी कंठ-गय-पाणा ॥ १६० ॥
 संपत्ता तेण तओ चित्तेण तयं कमेण नीहरिओ ।

वज्ररश्मिं राय ! एतत्ते अन्तरि ह्य अन्तरं जुवई ॥ १६१ ॥
 ओमद्वावि न मासद् भूय कपंत-तणु-लया वरई ।
 एयं निसम्म रत्नो पुरियं अहं दाहिणं नयणं ॥ १६२ ॥
 अहं विन्दिण रत्नो विचित्रियं किं हविज्ज सा देवी ।
 अहवा इहं अडवीए देवीए संभवो कथं ? ॥ १६३ ॥
 अहवा कम्म-वसाणं सत्ताणं नवरि एत्थ संसारे ।
 भवियव्वया-वसेणं नत्थि तवं जं न संभवइ ॥ १६४ ॥
 जइ सा हविज्ज देवी ता सुंदरमेव, कावि अहं अम्मा ।
 सहवि ह्य उत्तारिज्जउ करुणा-मूलो जओ धम्मो ॥ १६५ ॥
 इयं चित्तिऊण रत्ना भणिओ पुरिसो तवंपि कढ्ढेहि ।
 अहं सो रज्जइ पुणो पुरिसो कूवम्मि ओइजो ॥ १६६ ॥
 भणिया य सुयणु ! अहयं रत्नो सिरि-अमरकेउ-नामस्स ।
 वयणेणं तुहुत्तारण-कजेणं पुणरवि पविट्ठो ॥ १६७ ॥
 ता आरुहं मंचीए नरगागाराओ अंध-कूवाओ ।
 जेणुत्तारेमि लहुं एयं च निसम्म सा वयणं ॥ १६८ ॥
 आरुढा मंचीए कमेण उत्तारिया तओ देवी ।
 दुम्बल-देहा रत्ना कहकहवि ह्य पैचभिन्नाया ॥ १६९ ॥
 सावि य ददहुं रायं 'रावती घग्घरेण सरेण ।
 चरण-विलग्गा रत्ना अंसु-जलैफुन्न-नयणेण ॥ १७० ॥
 नीया निययावासे देवि ददहुं परियणो सव्वो ।
 अइगुरु-सोगो रोवई विविह-पलावेहि दीण-मुहो ॥ १७१ ॥
 अहं कप-सरीर-चिट्ठा पुट्ठा कमलावई नरिदेण ।
 तइया करिणा नीयाए किं तुमे देवि ! अणुभूयं ? ॥ १७२ ॥
 कइया य कहय पडिया भीसण-कूवम्मि एत्थ अडवीए ? ।
 कमलावईइ भणियं सुणसु महा-राय ! साहेमि ॥ १७३ ॥
 बड-पायवम्मि लागे देवे ते विलगिअं असेत्ता हं ।
 वेग-पहाविय-करिणा हरिया एगागिणी ताव ॥ १७४ ॥
 अहं सो गिरि-सैरियाए विसम-तडि पाविऊण सहसत्ति ।
 अइवेग-भेम-भीउव्व नह-यलं सत्ति उत्पइओ ॥ १७५ ॥
 तत्तो मय-भीयाए विचित्रियं हंत ! करि-वर-पविट्ठो ।

अवहरइ कोवि देवो न जेण करिणो वयेति नहे ॥ १७६ ॥
 इय विग्गिय-दियया हं पुणो पुणो जा महि पलोएमि ।
 पिच्छामि ताव गिरि तरु-पमुहं सैमगं वृच्चंतं ॥ १७७ ॥
 (अविय)

एंगागिणी अरण्णे महिला बीहिज्ज अडवी-भज्जमि ।
 इय कलिउव सदाया तरुणो वेगेण धावंति ॥ १७८ ॥
 किदिये-नयर-समाई चलेत-मणुयाइ गाम नयाइ ।
 जलं भरिय-सर-वराइवि (पिं) महि-निवाडिय-छत्त-सरिसाई ॥ १७९ ॥
 दीहर वण-राईओ सण-सरिच्छाओ सैच्चविज्जति ।
 पालि-सरिच्छा गिरिणो सारणि-सरिसाओ सरियाओ ॥ १८० ॥
 अह दूरमइगयाए सैभरिओ अंगुलीयग-मणी सो ।
 अयहत्तियय ताहि भय पहओ सो तेण कुंम-पडे ॥ १८१ ॥
 (अविय)

मणि-सज्जय-कर पहओ वज्जेणिव ताडिओ गीहो सो ।
 मौत्तु गुरु-चीहोडि अहोमुहो ज्ञाति गयणाओ ॥ १८२ ॥
 जा निषडइ वेगेण ताव य हिट्ठा-मुह नियतीर् ।
 दिहं महत्तमेगे सरो-वर भगुर-तरग ॥ १८३ ॥
 परिहत्य-मच्छ-पुच्छ-छडाहि उच्छलिय-सलिल-उप्पील ।
 मह-मत्त-महुयरी-निसर रुद्ध-विंसत्त तौमरत्त ॥ १८४ ॥

(अविय)

पुरत्त-मणि-जालय तरत्त-टिहिभौलयं ।
 रहग पंति-मंडिय निहंग-सत्थ-वेइय ॥ १८५ ॥
 ममत्त भूरि-गोहिय सरोरुहोळि-सोहिय ।
 अणेग-सैवपावळ सैतोह लुद्ध साउळ ॥ १८६ ॥
 चलत्त-भीम गोहय रंडत्त ददुदोहय ।

१ नमसि । २ अयक = युगपत् । ३ दसन्ते (H. D. 11 131) । ४ संस्तु-
 त । ५ अणुहत्तविश्व = अवगणय । ६ मयेत्त । ७ बीहाडी = दु सोइमूता =
 गर्जना 'बीह' इति भाषायाम् । ८ परवन्त्या । ९ अयुग्मम् । १० उप्पील =
 घपात, स्पष्टुट्ठ (H. D. 1 126) । ११ तामरत्त = कमलम् । १२ टिहिभो
 जन्तुविशेषः । १३ वडुवं = महत्त (H. D. 11 129) । १४ पडिय = व्याप्तम् ।
 १५ गोपा = अविच्छिन्नम् । १६ जालि = घंमूहः । १७ अणुहत्त = अणुजन्तवः ।
 १८ अणुहत्त = अणुजन्तवोपि अणुहत्त लुद्धे = धीवरे = अणुहत्त = व्याप्तम् । १९ मादा =
 अणुजन्तुविशेषः । १९ रटन्तः = अणुहत्त कुर्वन्तः ।

पराज-पति-सोहियं तमाले-ताले रोहियं ॥ १८७ ॥
 रणत-छप्पयालियं बलाय-पति-मालियं ।
 फुरत-सिमि-सपुडे ममंत-भीम-दीवडं ॥ १८८ ॥
 अहं तम्मि नीर-पुत्ते अणोरपारम्मि सर-वरे हत्थी ।
 गयणाओ नीसहगो पडिओ बुड्डो य जल-मज्जे ॥ १८९ ॥
 अहं नीसहे गइदे बुड्डे गंभीर-नीर-मज्जम्मि ।
 मणिणो माहप्पेण जल-उवरिं नेव थेक्का ॥ १९० ॥
 आताइय-फट्ठगावि य उत्तरिडं तर-वरसा सीरम्मि ।
 उवविट्ठा मय-भीया गुरु-सोगा इय विचित्तता ॥ १९१ ॥
 त्तारिस-रिद्धि-जुपावि इ खणेण एयागिणी कहं जाया ।
 देसिये-जुवईय अहो ! अइ-मुविलो कम्म-परिणामो ॥ १९२ ॥
 सो कथं भिख-वग्गो सा य सिरी सो विणीय-परिवारो ।
 होहामि कहं इण्हि विहिया एयागिणी विहिया ! ॥ १९३ ॥
 एमाइ चित्तयंती उवरिम-वत्थेण छाइउं वयणं ।
 सरण-विट्ठणा सोएणं तत्थ अहं रोविडं लगा ॥ १९४ ॥
 एत्थंतरम्मि केणवि भणिया किं सुपणु ! रोयसे कदणं ?
 तत्तो सुसंममाए पलोइयं मे तेओहुत्त ॥ १९५ ॥
 कइय-पुरिस-सहाओ तरुण-नरो वेसैरीइ आरुडो ।
 कैय-मुह-संधी पुरओ दिट्ठो उट्ठलियंगिहो ॥ १९६ ॥
 अहं सो दट्ठण ममं विम्भिय-हियउव्व येसराहितो ।
 उत्तरिय मज्ज चट्ठेणु निवडिओ भणइ एवं तु ॥ १९७ ॥
 परिजाणमि मणिणि ! ममं सिरिदत्तो हं कुसगनपराओ ।
 आसि गओ पर-विसैय वणिज्ज-बुद्धिए सत्थ-जुओ ॥ १९८ ॥
 वारसम-वग्गराओ पुणरावि चलिओ पुरम्मि निययम्मि ।
 सत्थेण समं इण्हि संपत्तो इह पएसम्मि ॥ १९९ ॥
 ता मणिणि ! केण विहिया जाया एयागिणी तुमं एत्थ ? ।
 इय भणिया तेण अहं विमय-मया छत्ति सजाया ॥ २०० ॥
 तत्तो य मए सिरुत्थे गयावहाराइ-नियय-वुत्ततो ।

१ रोहियं=रुजितं (N. P. 5) । २ दीवडो=अनुविशेषः । ३ SEE NOTE
 १३ । ४ बुड्डो=मृगः । ५ स्थिता (N. P. 68) । ६ B °तिव । ७ देसिका=
 देशे प्रोक्ता = प्रवृत्तिनीत्यर्थः । ८ (N. P. 172) । ९ तदभिमुखम् । १० A
 °रीए । ११ कृतो-मुच्यते सन्निः संयन्तो वेव छः, संयतदर्शन इत्यर्थः । १२
 विषयः=देशः ।

१ 'अह दिने-वयणे-सोया भगिया वैणिणं तेणाहं ॥ २०१ ॥
 दूरम्मि हत्थिणपुरं सावय-चोरेहि दुग्गमो मग्गो ।
 आसन्नं खु कुसगं किं कायब्बं तुमे भगिणि ! १ ॥ २०२ ॥
 तत्तो य मए भणियं कुसगनयरम्मि यच्चिमो ताव ।
 पेच्छामि बंधु-वग्गं पभूय-कालाओ सिरिदत्त ! ॥ २०३ ॥
 अह तेण सहरिसेणं नीया सत्थम्मि नियय-आवासे ।
 विणओवयार-पुब्बं च कारिया सयल-देह-ठिई ॥ २०४ ॥
 सं देव-दिम्म-कुंडल-यमुहं सव्वंपि नियय-आगरणं ।
 २ 'मोत्तूण अंगुलीयं समप्पियं तस्स वणियस्स ॥ २०५ ॥
 तत्तो सत्थेण समं चालिया सिरिदत्त-परियण-समेया ।
 किञ्जंत-विबिह-विणया वणिणं, डोळियारूढा ॥ २०६ ॥
 सोवि हु सत्थो जाव य लहुय-पयाणंहि वयइ अणुदियहं ।
 ३ 'कइयय-पयाणगाइं ता एग-दिणम्मि अट्ठीए ॥ २०७ ॥
 अवसउणेणं थक्कां दियहे दियहे न जायए सउणं ।
 ४ 'जाव य दिवैइ-मासे बोलीणे सव्व-सत्थिइ ॥ २०८ ॥
 सबल-रहिया तहइं ठाउमसत्ता तओ समुच्चलिया ।
 अवगन्निय अवसउणं निय-पुर-गमणस्स तुरमाणा ॥ २०९ ॥
 तत्तो बीय-पयाणे पभाय-समयम्मि तम्मि सत्थम्मि ।
 सहसा अन्नाउच्चिय दिम्मो भिल्लेहि ओक्खंदो ॥ २१० ॥
 अह कल्ललं निसामिय सत्थ-जणे तत्थ आउलीमूए ।
 भिल्लेहि हम्ममाणे ल्हंसिउते य सैयराहं ॥ २११ ॥
 सज्जत-भरिया अहमवि पदिया अट्ठीइ जाव इक्कहा ।
 येत्तूणं एग-दिसं नट्ठा अइगुविल-तह-गहणे ॥ २१२ ॥
 सणमेगं तापच्छिय वयामि किल तम्मि सत्थ-उणम्मि ।
 पुणरवि मित्थामि जेणं सत्थस्स अहंति चित्तंती ॥ २१३ ॥
 ५ 'जाय पपट्ठा गंतुं ताव न जाणामि कत्थ गंतव्वं ।
 ६ 'कत्तो समागया हं काए य दिसाए सो सत्थो ॥ २१४ ॥
 भय-कंपंत-सत्थो ताहं एयं दिसं गहेउण ।

१ इत्तद्वदनशीला = इतनुकडुद्विदेव्यर्थः । २ अ वयणेन । ३ कोटिया =
 शिविका (अ. १. ४४) । ४ अपराधनेन । ५ दिवइ = द्वितीयाप्यन्त, चापैववि-
 स्तारः । ६ अट्ठीए = शर्वभूषणिको धनः । ७ अवगमय । ८ अ भुग्मम् ।
 ९ अवसउणः = वसतिः । १० संसामि (अ. १. ३०) । ११ छीमम् (अ. १. ११) ।
 १२ अ 'विष्ट अण्णम्मि एव' । १३ अ भुग्मम् ।

संजाय-दिसा-मोहा चलिया तरु-गहण-मञ्जेष ॥ २१५ ॥

दूरं गंतूण पुणो वलिया वच्चामि पिदेठओहुत्त ।

सिरिदत्त-जण-गवेसण-परायणा तत्थ वण-गहणे ॥ २१६ ॥

अह भय-तरलच्छीए इओ तओ तत्थ परिभमंतीए ।

लम्भग-गमण-भञ्जंत-कंटपाइन्न-चरणाए ॥ २१७ ॥

पह-सम-सुदियाइ ददं पए पए नीसहं कैणंतीए ।

वैसिमन्नेसण-हेठं चैडिऊण थलम्मि एगम्मि ॥ २१८ ॥

जा पुछइयं समंता ताव न दीसइ कहंपि वैसिमंति ।

विपरंत-बाल-निवहा समंतओ भीसणा अडवी ॥ २१९ ॥

अविश ।

काथ य कराळ-केसरि-गुजिय-सवणुत्तसंत-सारंगा ।

काथइ महंत-जुअंत-मत्त-वण-महिसयाइन्ना ॥ २२० ॥

काथइ गरुय-पेवगम-बिमुक्क-बोक्कार-बहिरिय-दियंता ।

काथ य धण-दव-डंअंत-अतु-कय-भीसणाराया ॥ २२१ ॥

काथइ पयंड-गडय-खंडिय-रेंह-विसर-रुहिर-बीमच्छा ।

काथइ सरहं-गलोयण-पलायमाणोक्क-करि-विसरा ॥ २२२ ॥

अविश ।

विपरंत-महा-धनु-हत्थ-छोदया मुँक्क-मय-सिर-सणाहा ।

जेदंठक्क-मूल-कलिया मुँक्क-चित्ता-रोहिणी-समेया ॥ २२३ ॥

भैद-वय-समण-सहिया उँदंठंत-विसाह-पयड-मंदारा ।

१ पृष्ठतोमुखम्; प्रत्यावर्त्तते समुदितम् । २ सुादया = धान्ता (B. ७, VII. 36) । ३ 'कण चन्द्रे' कणस्त्वा । ४ वधिमं (B. २. 18) तस्यान्वेषणं गवेसणं तस्य हेतोः । ५ आदय (B. २. 1७. 206) । ६ बालो = व्याकः । ७ ३ तिसृभिः कुलकम् । ८ शारङ्गः = हरिणः । ९ प्रवहमः = वानरः । १० वृज्जंतो = दृष्टमानाः । ११ रुहः = हरिणविशेषः । १२ सरहो = सिंहः (B. D. VII. 47) । १३ विवरन्त इतस्ततः पर्यटन्तो महाधनुर्हस्ताः = बृहत्क्षोदशबाणा वृज्जकाः = व्या-धा नस्यामटस्याम्, नमःश्रमपक्षे विवरन्ति विलसन्ति मया = नक्षत्रम्, धनुः = राशिः, रुहो = नक्षत्रम्, रलयोरैकवात् प्राकृतत्वेन रस्य आदेशाद् वा रौद्री = आ-श्विनक्षत्रं च (H. A. C. II. 24) यस्या सा । १४ छुम्भेयुग्माणां धिरोमिा घनाया युक्ता, पक्षे शुक्ल-गृगशीर्षसहितः । १५ जेष्ठाक्षः = अतिरुद्धाकर्णशालेयां मूत्रैः कलिता = घदिता, पक्षे ज्येष्ठा = नक्षत्रविशेषः, अर्कः सूर्यः, मूकम् = नक्षत्रं तैः कलिता । १६ गुर्वीमिधित्ररोहिणीमिरोषुर्धिविषयैः समेता, पक्षे शुद्धः = बृहस्पतिः, चित्रा रोहिणी च नक्षत्रविशेषौ । १७ मद्वृत्तैः = सोमनक्षत्रयैः, धर्मगत्यापवादिभिः घदिता, पक्षे मदपदा-श्रवणाभिः = नक्षत्रविशेषैः । १८ साधारदितप्रष्टमन्दारवृक्षा, पक्षे विशाखा नक्षत्रम्, प्रष्ट्यै च मन्दः = शुभः, आरः = मङ्गलम् ।

विपरंत-भूरि-रिक्खा रेढइ अडवी नह-सिरिख ॥ २२४ ॥
 अह सं अडवि सुइरं पलोययंतीइ गाढ-तिसिंवाए ।
 एकम्मि दिसा-भाए दिहं जल-भारिय-सरमेगं ॥ २२५ ॥
 तत्तो तैत्तोहुत्तं चलिया माय-लोळ-लोयणा अहयं ।
 कहकहवि डु संपत्ता तम्मि पएसम्मि किण्ठेण ॥ २२६ ॥
 पीयं च तत्तय सलिलं उवाविट्ठा तरु-वरस्स हिडम्मि ।
 एत्थतरम्मि तरणी अंतरिओ पसरिमा रयणी ॥ २२७ ॥

तओ ।

फेकारंति सिवाओ जह जह गुंजति सावया विविह ।
 तह तह भएण हियं कंणइ मह त्थ रैनम्मि ॥ २२८ ॥
 अह अइद-रत्त-समए जाया उदरम्मि दूसहा विपणा ।
 तन्वसओ य कणंती छलामि भूमीए जाव अहं ॥ २२९ ॥
 साय य मिगीव रैन्ने अइगुरु-विपणाहि पीडिय-सरैरा ।
 सयमेव पैसविद्या हं महा-किळेसेण नर-नाह ! ॥ २३० ॥
 मुच्छा-विरमे य तओ छुलमाण महि-यलम्मि सं बालं ।
 चित्तूण निजुच्छंओ गरुय-सिणेहेण तत्तो य ॥ २३१ ॥
 गत्तूण जलासन्ने ण्हावित्ता ताहि नियय-वत्थाइ ।
 पक्खालिय एगंते उवाविट्ठा तरु-छया-गहणे ॥ २३२ ॥
 त दिव्व-भणि-सणाहं उत्तारिय अंगुलीयं हाथा ।
 कंठम्मि मए बहं सुयस्स एवं भणंतीए ॥ २३३ ॥
 एवस्स पमावाओ मा मह तणयस्स केवि अंगम्मि ।
 पहंरु भूय-सावय-पिसाय-दुट्ठ-गह्णइया ॥ २३४ ॥
 वण-वासिणीओ ! निसुणह भो भो वण-देवयाओ ! मह वयणं ।
 तणय समेया संपइ सरण भैयईणमैलीगा ॥ २३५ ॥
 केसरि-यण्णईणं मंसाहाराण नूर-सत्ताणे ।
 मीसण-अडवी-पाडिया रक्खेयणा पयत्तेण ॥ २३६ ॥
 जइ पुत्त ! इमा रयणी होतीं मह तम्मि हत्थिणपुरम्मि ।
 ता एत्तिय-वेत्ताए राया घट्ठाओ होणे ॥ २३७ ॥
 सपलस्स गरियणस्स य पुरस्स सामंत-मंति-दगगरस ।

१ अथाणि = नष्टप्रश्न, वधे अथा = दण्डप्रश्नः शौरदण्डप्रश्नः ।
 २ तुरित्ता । ३ तद्विमुक्तम् (अ. १. ११) । ४ एवं = अस्मिन् (अ. १. १. ६५) ।
 ५ प्रपुत्र । ६ प्रपुत्रम् । ७ छुलमाणम् । ८ प्रपुत्रम् । ९ अवशीकाम् = दुष्प्रकारम् ।
 १० अर्थः = आसीत् (अ. १. ११. ५६) । ११ अमरिपुत्रम् ।

कस्त व न होञ्ज तोमो पुत्तय । तुह जेम्प-समयमि ॥ २३८ ॥
 दुग्गिहिय-विहि-विहाणा पटियाए मीसणे य रसमि ।
 जाओ सि मग्गा पुत्तय । फेमि कि मद्-भग्गा हं ॥ २३९ ॥
 जायमि तुने पुत्तय ! रसेवि ह्म संययं इमं वसिमं ।
 नट्टं भये अमेसं उच्छेग-गए तुमे वण्ट ॥ २४० ॥
 तुह मुह-पटोपणेनं संयय-मणोरहा भविस्सामि ।
 रवि-कर-पटपथयोर जायमि दिणामि सकयग्घा ॥ २४१ ॥
 द्माइ मणतीए पंहु-सम-गिआए मीसहंगाए ।
 विदणा-विगमाओ तहि समागया मे तहि निदा ॥ २४२ ॥
 ततो उजंजराओ पटिमुदा द्वाति मद्-भग्गा हं ।
 केणावि ह्म टह्मवेयं एये मद् मुजेऊणं ॥ २४३ ॥
 निउणं जोयंतेणवि पभूय-कालाभा पाय ! दिट्ठो सि ।
 काहामि मर-अनं अनुदए-दुग्गिहिय पटोपेहि ॥ २४४ ॥
 एयं सद् भोवा भीया, को एस एवमुत्तरइ ॥ ॥
 इम भिणिय जाय अह निप उच्छेगं पटोपमि ॥ २४५ ॥
 ता नथि ताथ पुत्तो विभिणियं ताहि हा ! किमेवंति ।
 कि कइवि होञ्ज पटिओ अहवा केणावि अवहरिओ ? ॥ २४६ ॥
 किंवा मुमिणं एयं किंवा मद् गिम्ममो मद् एसो ? ।
 एवाइ-चित्तयंती गवेमिउं ताहि पारदा ॥ २४७ ॥
 इओ तओ ताथ गवेसपती मुयं महा-राए । अपाउणंती ।
 सिरमि वग्जेणए ताडिया हं धसति मुच्छाइ वसं गयत्ति ॥ २४८ ॥
 साहु-वणेसर विरइय-मुपोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागमि-दोस-विसहर-यसमण-जल-मंत-भूपाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमणइ कमलवइ-पुत्त-हरण-नामोवि ।
 मुरमुंदरि-नामाए कहाइ दसमो परिच्छेदो ॥ २५० ॥

॥ दसमः परिच्छेदः समाप्तः ॥

अह लद्ध-चेयणा हं मुच्छा-विरहमि गैरुप-सोगिह्हा ।
 निप हिययं कुंदिती पलविउमेवं रोमादत्ता ॥ १ ॥

१ मरयं = मारयम् । २ वधि-श्रम-विश्रया । ३ निपुणं यथा स्नातवा ।
 ४ लज्जः । ५ ३ विघाभिः कुलकम् । ६ अपश्यन्ती । ७ पुत्र-शोकाः सार्वेऽत्रकः,
 ४४५ (B. P. II. 164) । ८ A कुहेली । ९ BKE NOTE P. ६ ।

हा ! निदण केणवि अहवी-पडियाए दुक्ख-तवियाए ।
 तक्खणमेत्तुप्पन्नो पुत्तो हरिओ अहन्नाए ॥ २ ॥
 किल पुत्तयस्स वयणं पिच्छिस्समहं पमाय-समयस्मि ।
 नवरं हयास-विहिणा एयं मह अन्नहा विहेयं ॥ ३ ॥
 अडवि-पवेसाईयं दुक्खं दाऊण दूसहं देव्व ! ।
 किं अज्जवि न ह्नु तुहो अवहरिओ जेण मह पुत्तो ? ॥ ४ ॥
 वण-देवयाओ ! तुम्हं सरणम्मि समागयाए मह पुत्तो ।
 हरिओ, ता किं जुज्जइ एत्थवि वेहो करेत्तं जे ? ॥ ५ ॥
 हा पुत्त ! कहमरणे मुक्का हं सरण-वाजिया तुमए ।
 हा ! कहमुच्छंग-गओ सहसा अइंसणीभूओ ? ॥ ६ ॥
 नूणं निदद्दुर-रूवं सइं सोऊण जस्स पडिबुद्धा ।
 तेणं चिय अवहरिओ पिसाय-रूवेण केणावि ॥ ७ ॥
 जस्स पमायाओ तया सहसा गयणाआं गय-वरो पडिओ ।
 सोवि मणी अकयत्थो जामो मह मंद-भायाए ॥ ८ ॥
 ज कंठ-निबद्धेवि ह्नु तम्मरी अंक-ट्टिओवि हा पुत्त ! ।
 हरिओ निक्करुणेणं केणावि अदिस्स-रूवेण ॥ ९ ॥
 एमाइ बडु-विगण्णं पलवतीए तहिं सुदीणाए ।
 मदुदुक्ख-दुक्खिया इव खीणा रयणीवि सहससि ॥ १० ॥
 अइकरुण कंदति ददुत्तुं ममं ससोय-वयणिह्ता ।
 निबद्धंत-धूल-तारय-अंसूहिं व रुयइ नैह-लब्धी ॥ ११ ॥
 एत्थंतरम्मि सूरौ सुयावहारय-निहालणत्थं व ।
 नासिय-घणंभयारो आरुद्धो उदयगिरि-सिहरं ॥ १२ ॥
 अह अद्ध-पहरमेत्ते दियहे अइदुक्खिया अहं तत्थ ।
 अइकरुणं कंदती इओ तओ जाव वियरामि ॥ १३ ॥
 ताव कमंडलु-हत्था मिठ-वक्कल-यसण-धारिणी तत्थ ।
 पैरिणय-वया पसन्ना समागया तावसी एगा ॥ १४ ॥
 ददुत्तुं ममं रुयंति विविह-पलावेहि तत्थ वण-गहणे ।
 संजाय-गरुय-करुणा समागया मज्झ पासम्मि ॥ १५ ॥
 महर-वयणेण सीए आपुट्ठा सुयणु ! कीस सं रुयसि ।

१ वेधाः = विधता । २ मन्दमागयाः = हतमागयाः, A मागया । ३ A
 कंदति ह । ४ नमोज्जमीः । ५ सुतापहारकनिमालनायमं; निमालनम् = दत्त-
 मम् । ६ मृदुवत्कलवसनधारिणी = द्योमलनुललवक्ता । ७ परिणतवयाः = बुद्धा ।
 ८ B शुभ्रम् ।

कसो समागया इह मीसण-रैनम्मि ईच्छा ? ॥ १६ ॥
 काउं तीइ पणामं तत्तो वियलंस-अंसुवाए मए ।
 कुंजर-हरणाईओ सिद्धो सन्वोवि वुत्ततो ॥ १७ ॥
 अह तावसीए भणियं ईमस्स जोगा न होसि तं सुयणु ! ।
 तहपि इ किमित्थ कीरइ स-कम्म-वसगम्मि जिय-लोए ? ॥ १८ ॥
 सुंदरि ! कम्म-वसाणं सत्ताणं इह भवे वसंताणं ।
 एवंधिह-दुक्खाइं हवति ज एत्थ न इ बोअं ॥ १९ ॥
 जं किंचि असुह-कम्मे अन्न-भवे संचियं तुमे आसि ।
 तस्स विवागाओ इमं समागयं सुयणु ! गुरु-वसण ॥ २० ॥
 ता अन्न-भव-विट्ठे दुक्खम्मि समागयम्मि को सोमो ? ।
 किं वावि विजविण्णं सरीरायास-भूएण ? ॥ २१ ॥
 एत्तो उ समासन्ने अण्डइ अम्हाण आसमो रम्मो ।
 आगच्छ सुयणु ! अणुचियमेयं ठाणं जओ तुम्हा ॥ २२ ॥
 घायइ सीयल-पवणो एत्थ ओ तं अभिणव-पसूया सि ।
 सुकुमाल-सरीराए मा होज विरुवयं किंचि ॥ २३ ॥
 इय भणिय तावसीए नीया हं आसमम्मि रमम्मि ।
 पडिजग्गिया य सम्मं निक्कारण-वच्छलत्तेण ॥ २४ ॥
 अह कइवय-दिबसेहिं संजाया सत्थ-देहिया मणयं ।
 अकम्मि दिणे नीया तीए हं कुलवइ-समीवे ॥ २५ ॥
 तीएवि पुग्ग-भणिओ वुत्ततो साहिओ कुलवइस्स ।
 कण्णा-परेण तेणवि अणुमिद्धा महुव-वयणेहिं ॥ २६ ॥
 वच्छे ! इह ससारे सुलहाइं एरिताइ दुक्खाइं ।
 अकयम्मि सुह-निमित्ते धम्मे परलोय-वधुम्मि ॥ २७ ॥
 जाम्पति दूसहाइ जेणं चिय एत्थ दुसह-दुक्खाइं ।
 तेणव चैत्त-रज्जा वण-वासमुवागया धीरा ॥ २८ ॥
 एयं भणमाणस्स उ कुलवइणो तीइ तावसीइ अह ।
 कन्ने होउं मणिया भयवं ! वर-नाण-जुत्तोऽयं ॥ २९ ॥
 तो पुच्छ इच्छित्तयं मणियाए ताहि विणय-पणयाए ।
 पुट्ठो मए महा-यत्त ! केज हिंओ नदणो मज्झ ? ॥ ३० ॥
 किं जावइ अहव मैओ पिनिखस्समहं कयाइवि नयात्ति ? ।

१ रत्तं = वरपदम् । २ अ एणत्ता । ३ अस्य दुःखस्य । ४ बोअं = आश्रयम्
 (H. D. III. 14) । ५ विट्ठं = भर्जितम् । ६ अ एसा । ७ चत्तरज्जो = चत्तर-
 राज्ञः । ८ हिओ = हताः । ९ मओ = मृतः ।

अह भणियं कुलवङ्गणा सम्म दाऊण उवओगं ॥ ३१ ॥
 वच्छे ! उच्छेग-त्थो तुह तणओ अवहिओ उ देवेण ।
 पाण-विओयेण-हेउं पुव्व-विरुद्धेण कुद्धेण ॥ ३२ ॥
 वेयद्ध-गिरि-निउंजे नेऊण सिता-यलम्मि विउलम्मि ।
 मुक्को छुहामिभूओ किल किच्छेणेस मरउत्ति ॥ ३३ ॥
 अह कहवि विहि-वसेण समागओ तत्थ नह-यरो एक्को ।
 निय-भारिया-समेओ तेण य पुत्तोत्ति सो गहिओ ॥ ३४ ॥
 खयरस्स तस्स गेहे बुद्धिं जाही सुहेण, तत्तो य ।
 सपत्त-जोम्भणेो सो मिलिही तुह हत्थिणपुरम्मि ॥ ३५ ॥
 एवं च तेण भणिए पणट्ट-सोगा नरिंद ! जाया हं ।
 फल-मूळ-कयाहारा विणय-यरा तावसि-जणस्स ॥ ३६ ॥
 पिय ! कइवय-दिवसाइं अच्छामि तहिं तु आसमे जाव ।
 सा अन्न दिणे कुलवङ्ग मूले धम्मं सुणिताए ॥ ३७ ॥
 बद्ध-तावसि-सहियाए सहसा आसेण वेग-जुत्तेण ।
 अवहरिओ सपत्तो राय-सुओ तत्थ एगागी ॥ ३८ ॥
 अह अतिहि-वच्छेलेहिं तावस-कुमरोहिं विहिय-संमाणो ।
 आगम्म विहिय-विणओ उवविट्ठो कुलवङ्ग-समीवे ॥ ३९ ॥
 कुलवङ्गणा सो पुट्ठो को सि तुम आगओ कुओ मइ ! ? ।
 तत्तो य तेण भणियं कहेमि निसुणेह मयवं ! ति ॥ ४० ॥
 सिद्धत्थपुरं राया सुग्गावो नाम आसि विक्खाओ ।
 कण्णगवई से देवी तीए सुओ सुरद-नामो ह ॥ ४१ ॥
 अइवहुत्ते पिट्ठणा जुवराय-पयम्मि बाल-मावेमि ।
 अहिसित्तो अवमन्निय पुत्तं जिट्ठुं तु सुण्णइत्तं ॥ ४२ ॥
 अह अन्नया कयाइवि खय-याहीए मयम्मि जणयम्मि ।
 तस्स पए हं राया अहिसित्तो मंति-वग्गेण ॥ ४३ ॥
 जिट्ठैस्स अन्न-जणणी-तणयस्स उ तस्स सुण्णइत्तस्स ।
 त्रिज्जाहरेण केणवि कय-उवयारेण दिन्नाओ ॥ ४४ ॥
 नहगामिणि-पमुहाओ विज्जाओ तण्णमावओ तेण ।
 काऊण ॥ संगाम अहिट्ठियं अप्पणा रजं ॥ ४५ ॥^{११}

१ विभोयणं = विभोजनम् । २ निकुञ्जः = वनम् । ३ विपुलं = विशालम् ।

४ ॥ ४५ ॥ NOTE P. 15 । ५ कुच्छेण = वृष्टेनैव बालको प्रियतामिति 'विचार्य' इति

शेषः । ६ आसो = अश्वः । ७ B दुरमम् । ८ अवमन्न = अवयवत्त्वं । ९ A जेइ ।

१० A जेइ । ११ B दुरमम् ।

तस्मै मरणं अहं पि ह समागतो पुर-वरीय चंपाए ।
जगन्नि-समेओ पाते मायामह-किञ्चिद्विषमस्त ॥ ४६ ॥
तेणवि निय-देसंते दिन्नं गामाण सहस्सयं एणं ।
तत्थ य जणगी-सहिओ भयवं ! अट्टामि अहयंति ॥ ४७ ॥
कइवय-दिणेहि इंतो इमाइ अडवीइ वाणियग-सत्थो ।
मह पुरिसेहि विट्ठेत्तो पत्तं वित्तं तहि पउरं ॥ ४८ ॥
अन्नं च ताथ पत्ता तुक्खार-तुरंगमा बहुविहीया ।
साणावाहण-हेउं अजेव पमाय-समयम्मि ॥ ४९ ॥
माहि नीहरिओ हं कमेण तुरगे ओ जाय वाहेमि ।
सायिक्केणं सहसा हरिओ विवरीय-सिक्खेण ॥ ५० ॥

अथ ।

जह जह ओक्खेविअइ तह तह वेगं परिणहमाणेण ।
भयव ! तुरंगमेगं इहाणिओ आसमे तुम्ह ॥ ५१ ॥
एवं च जाय साहइ सो सुरहो कुलवइस्स वुत्तंत ।
तुरपमणुमग-लगं ताव य सिन्नं पि से पत्तं ॥ ५२ ॥
अह भणियं सुरहेणं भयवं ! वट्ठामि नियय-ठाणम्मि ।
जं किञ्चि मए इण्हि कायव्वं तं च आइसमु ॥ ५३ ॥
अह कुलवइणा भणिय गुरु-जण-पूयाइ-धम्म-करणम्मि ।
जह-सत्तीइ पयइमु सरणानय-वच्छलत्ते य ॥ ५४ ॥
अन्नं च भद ! निमुणमु एसा रत्तो य अमरकेउस्स ।
देवी गय-अवहरिओ अट्ठई कमळावई नाम ॥ ५५ ॥
दूरे हविणनयरं सौवय-पउरा य दुमाभा अडवी ।
हल-किट्ठ-महीए तहा वियरंति न तावस-कुमारा ॥ ५६ ॥
तेण न एसा सक्कइ पैराणिउं निय-पुरम्मि अहेहि ।
न य कोवि तहा-रुवो अन्नो इह आगओ सत्थो ॥ ५७ ॥
एसा सुवुमाल-तणू अट्ठइ किञ्छेण इत्थ वण-वासे ।
ता जइ तुमं पराणसि स-दूठाणं होइ ता लेट्ठं ॥ ५८ ॥
अह सुरहेणं भणियं भयवं ! जं मणह तं करेमि ।
गंतुं सयमेव अहं अपिस्सं अमरकेउस्स ॥ ५९ ॥

१ A दिणाणि पत्ता इ० । २ इतो = यन् = गच्छन् । ३ विट्ठतः = लुण्ठितः ।

४ B पुग्गमम् । ५ D ओखं आकृष्यते । ६ आदिता = अनुग्रहः । ७ वापदाः

प्रचुरा यस्यां सा । ८ कुट्टमहा धनस्यति श्रीवज्रदुल्लेखे तद्भवप्राप्तोत्तरेतिवार्थः ।

९ पराणेतुं = प्रापयितुम् । १० SEE NOTE P ३ }

भणिया हं कुलवद्विणा वच्छे ! सुरहस्त मासियं निसुयं ? ।
 ता वचसु सह इमिणा अन्नो पुण दुल्लहो सत्यो ॥ ६० ॥
 अह चित्तियं मए किं इमेण सह होइ गमणमम्हणं ।
 जुंमो, अहवा जाणइ मयवं चिय एत्थ जं उच्चियं ॥ ६१ ॥
 इय चित्तिऊण भणियं मयवं ! जं भणंसि ते करेमिच्छि ।
 जइ एवं ता वच्छे ! पयट्ट, इइ तेण भणिया हं ॥ ६२ ॥
 बहु मन्निय तव्वयणं ताहे चळिया नरिंद ! तेण समं ।
 तक्कालुच्चियं काठे तावसि-संमासणाईयं ॥ ६३ ॥
 जाव य कमेण पत्ता एत्थ पएसम्मि ताव सुरहो सो ।
 किंपि मिसं क्काऊणं थक्को एत्थेय रण्णम्मि ॥ ६४ ॥
 आवासिऊण सिन्नं दिणे दिणे एइ मह समीवम्मि ।
 दंसेइ य बहु-माणे, अह अन्न-दिणम्मि एगंते ॥ ६५ ॥
 चित्तु आहरणाइ मह पासे आगओ भणइ एवं ।
 एयाइ गिण्ह सुंदरि ! न सोहसे त निराभरणा ॥ ६६ ॥
 तं देव-दिस्स-कुंडल-पमुहं सव्वंपि नियय-आभरणं ।
 पैरियण्णऊण विम्विय-हियाए मए इमं भणिओ ॥ ६७ ॥
 एयाइ कुओ तुमए पत्ताइ सुरह ! मज्झ साहेसु ।
 सो भणइ सुणसु सुंदरि ! पुव्व मह भिल्ल-पुरिसेहिं ॥ ६८ ॥
 इह अट्ठवीइ समिद्धो कुसग्गपुर-पैत्थिओ वणिय-सत्यो ।
 गहिओ तहिं च पत्तं एवं तुह जोग्गमाभरणं ॥ ६९ ॥
 सत्तो य मए भणियं मेह संतियमेवमाभरणमेयं ।
 प्तिरिदत्त-नामगस्स ओ वणियस्स समप्पियं आसि ॥ ७० ॥
 हरिसिय-मुहेण भणियं जइ एवं तैरिहि सुंदरतरंति ।
 ता गेण्ह इमं सुंदरि ! इमस्स जोग्गा तुमं, नच्चा ॥ ७१ ॥
 अह, तस्स दुट्ठ-भावं अन्नाऊणं तयं मए गहियं ।
 सत्तो य पइदिणं सो उवयैरइ मम असुह-भावो ॥ ७२ ॥
 आगच्छइ एगंते परिहास-कहाओ कहइ मह पुरओ ।
 सव्वियारं च पटोयइ दंसइ अणुरत्तमण्णाणं ॥ ७३ ॥
 अह अन्न-दिणे पिययम ! पावेणं तेण मयण-मूदेण ।
 अंगणिय कुल-मजायं उच्चिय ज्जं सुदूरेण ॥ ७४ ॥

१ B युग्मम् । २ परिहास । ३ पैत्थिओ = प्रस्थितः । ४ B युग्मम् । ५ मम
 धरकं = मम संबन्धि । ६ A वैभेयमाभरणं । ७ B तरहि । ८ नच्चा = नाच्चा ।
 ९ अज्ञातवा । १० उपचरति = संमानयति ।

बहु मेनेय अविवेयं मणिया एगंत-संठिया एवं ।
 वम्मह-पीडिय-देहो सरणं तुह सुयणु । अल्लोणो ॥ ७५ ॥
 निय-अंग-संगमेणं सहलं मह कुणसु जीवियं अज्ज ।
 तुह आयत्ता पाणा सब्वस्सवि सामिणी तं सि ॥ ७६ ॥
 तुह सुयणु ! किं करो हं आणा-कारो य परिणो सब्बो ।
 गाढाणुराग-रत्तं किं बहुणां इच्छसु ममंति ॥ ७७ ॥
 तव्वयणं सोऊणं सहसा वज्जेण ताडियाव अहं ।
 उप्पन्न-गहय-दुक्खा पिययम ! चित्तात्तरा जाया ॥ ७८ ॥
 हा ! पविट्ठो एसो मलायि सील-खेडणं फाही ।
 सरण-विट्ठणाइ ममं, ता इण्हि किं कोमिसि ? ॥ ७९ ॥
 निअत्थामि गिराहिं संपइ अइनेट्ठुराहिं जइ एयं ।
 ता एस अमआओ इण्हिपि विरुवय कुज्जा ॥ ८० ॥
 ता संपइ मूयत्तं जुत्तं अवलबिडं तओ पप्छा ।
 पाथाव ल्हिऊणं नासिस्समिमाओ पावाओ ॥ ८१ ॥
 इय चित्ति य तुण्हक्का अहो मुहं काडं तत्थ थक्का हं ।
 सोवि य ददत्ठुण ममं निरुत्तरं उट्ठिओ तत्तो ॥ ८२ ॥
 पत्ताए रयणीए निम्भर-सुत्ते य सयल-सिचैम्मि ।
 गहिऊण तमाभरणं पासाइं पळेयणमाणा ॥ ८३ ॥
 निहुय-गईए चळिया भएण कपंत-तणु-लया गाढं ।
 वंचिय पाहरिए हं नीहरिया ताओ सिआओ ॥ ८४ ॥
 वित्तुण य एग-दिसं चळिया घण-तरु-वणस्स मज्जेणं ।
 निमुणंती बहु-सावय-मीसण-संदे बहु-विही (हं) ए ॥ ८५ ॥
 पवणाकंपिय-पायव-चल्लंत-पत्ताण सणसणाभावं ।
 साहेरोलि-समाणं मन्नंती वेविर-सरीय ॥ ८६ ॥
 वेगेण य गच्छंती घणंघयाराए तीइ रयणीए ।
 दीहंर-घण-तण-ओच्छाइयाए विसमाए भूमीए ॥ ८७ ॥
 अविपाणिय-परमया श्रुडसि पडिया य एत्थ कूवम्मि ।
 पिययम ! कय-बहु-यावा जीवा इव धोर-नरयम्मि ॥ ८८ ॥
 मवियव्वया-वसेणं न मया गंमीर-जल-निबुड्ढावि ।

१ आलीनः=आगतः (H. P. 180) । २ अयुग्मम् । ३ निर्भरयैवामि । ४ मूक्तसम् ।

५ A चेन्न^० । ६ निहुयं = नि-शब्दं (H. D. IV. 51) । ७ प्राहरिकान् = यायिकान् ।

८ B युग्मम् । ९ ओराही = दीर्घमधुरगन्धिः (H. D. I. 154) । १० दीपघन-

तृणावच्छादि = तावाम् । ११ B युग्मम् । १२ विडुडा = निमग्ना (H. P. 42) ।

- अगंडस्त तद्धि पाविय तत्थ निलुक्का चहं रायं ! ॥ ८९ ॥
- ॥ मरणे उवदठिएवि इ सीलं संरक्खिअंति तुदठ-मणा ।
अण्णाणं स-कैयत्थं ममंता सुरह-मय-सुक्का ॥ ९० ॥
- गाढं छुहाभिभूया चत्तारि दिण्णाणि एत्थ कूवम्भि ।
परिचत्त-जीवियासा ठिया अहं सरण-परिहीणा ॥ ९१ ॥
- अञ्ज पुण फलयल्लेणं सिविरं आवासियंति नाऊण ।
सुरहासंकाए पुणो समाउल्ल नाह ! संजाया ॥ ९२ ॥
- सत्तो कूव-पविट्ठं तुम्ह नरं पासिऊण सुदुयरं ।
भीयाइ पुच्छियाइवि न उच्चरं किंचि मे दिअं ॥ ९३ ॥
- ॥ पुणरवि य तुम्ह नामं सोऊणं यिगय-अन्न-आसंका ।
हरिस-मर-निम्मरंगी उत्तरिया देव ! कूवाओ ॥ ९४ ॥
- एयं मएऽणुभूये सरण-विहूणाए तुम्ह विरहम्भि ।
निसुएण जेण जायइ दुक्खं पास-टिठयाणंपि ॥ ९५ ॥
- इय कमलावइ-भणियं आयन्निय अमरकेउ-नरनाहो ।
बाह-जलाविल-नयणो गुरु-सोगो मणिउमावत्तो ॥ ९६ ॥
- किं देव ! इत्थ कीरइ स-कम्म-वसयाण नवरि जीवाण ।
जायंति दूसहाइ दुक्खाइ एत्थ संसारे ॥ ९७ ॥
- स-कयं सुहममुहं वा इक्को अणुहवइ विविह-जोणीसु ।
माया पिया य मत्ता बंधु-जणो वावि न इ सरण ॥ ९८ ॥
- राग-दोस-वसाए अमुह-फलं आसि जं कयं कम्म ।
तत्स वसाओ सुंदरि ! संपत्ता वंसण-रिछोली ॥ ९९ ॥
- एवं गएवि जं देवि ! एत्थ कूवम्भि निवडिया एव ।
संपत्ता तं मत्ते अनण्ण-पुण्णोदओ कोवि ॥ १०० ॥
- पैडिकूड-कारिणावि हु विहिणा विहियं तु एत्तियं लदठ ।
जं अक्खय-देहाए तुमए सह संगमो विहिओ ॥ १०१ ॥
- एमाइ-बहु-विगणं देवि आसासिऊण सो राया ।
निय-सिन्नेण समेओ समागओ गयपुरं कमसो ॥ १०२ ॥
- कारिय-गरुय-पमोओ थुब्बंतो नयर-नारि-निवहेण ।
कमलावइ-समेओ दाणं देतो अमरकेउ ॥ १०३ ॥

१ अगंडो = अग्रहो कृपः (H. D. I. 18) । २ स्वकृतार्थम् । ३ आयन्निय =
आकर्ष्य = श्रुत्वा । ४ व्यसनम् = कष्टम् । ५ रिछोली = पङ्क्तिः (N. P. 40) ।
६ अनन्यपुण्योदवः = असाधारणशुभकृतविधाकः । ७ पैडिकूड = प्रतिकूलम् । ८
स्तूयमानः । ९ B दितो ।

फय-मंछेवपसो नोपर-जण-जणिय-हिय-आणंदो ।

निय-मंदिरे पविट्ठो पैक्कल-गाइक्क-परिपरिओ ॥ १०४ ॥^१

एवं च तस्स रज्जो अदिट्ठ-दुक्खस्स देवि-सहियस्स ।

बोलीणाइं कइवि हु वरिसाणं सय-सहस्साइं ॥ १०५ ॥

अह अन्नया कयाइवि अत्याण-गयस्स राइणो तस्स ।

पडिहारानुन्नाओ समंतमदोत्ति नामेण ॥ १०६ ॥

उज्जाणाम्मि निउत्तो पत्तो पणमित्तु राय-पय-कमलं ।

सीस-निवेसिय-क्कर-कमल-संपुडो हरिसिओ थणइ ॥ १०७ ॥^२

पुंश्चं देवेण अहं नेमित्तिय-मुमइ-वयणयं सोप्पा ।

कुसुमापर-उज्जाणस्स पालगत्ते निउत्तो म्हि ॥ १०८ ॥

सं च ति-संक्षं निच्चं पलोपमाणस्स एत्तिओ काळो ।

बोलीणो न य दिट्ठं किंचिवि नेमित्तियाइट्ठं ॥ १०९ ॥

अउज पुण अण्णमाए गयणे उज्जाण-मज्झयारम्मि ।

कुसुमिय-साहि-समूहं इओ तओ विट्ठमाणेण ॥ ११० ॥

एगम्मि दिसा-भाए बल्लर-बेल्लो-सणाह-दुम गहणे ।

उत्तासिय-हंस-उलो उट्ठाविओ सैउण-संदोहो ॥ १११ ॥

निवुओ विग्गय-जणओ वेहिरिय-आसन्न-सत्त-सुर-विपरो ।

मुहरिय-दिसा-विभागो गरुय-खड्गकार-संसरो ॥ ११२ ॥^३

सोऊण य तं सरं विग्गिय-उप्पुल्ल-छोपणेण मए ।

पुलइय तत्तोहुत्तं चित्तियमच्चो । किमेवंति ॥ ११३ ॥

कस्स पुण एस मरो समुट्ठिओ एत्थ वण-निगुंजम्मि ।

इय चित्तो कांऊट्ठेण तत्तोमुहो चळिओ ॥ ११४ ॥

साव य दिट्ठा भू-पट्ठि-सठिया बउल-पायव-समीवे ।

मुच्छा-निमीळियच्छी अपरिय-सुर-मुदरी-रूता ॥ ११५ ॥

आहिणव-ओऊण-उम्मेय-मुंदरा सयल-मणहरावयथा ।

पेंउम-चुपा इव लण्ठी नर-वर ! वर-वाटिया एक्का ॥ ११६ ॥^४

नूणं मह-त्थलाओ निवडंतीए इमीए भूमीए ।

उवईए पडित्तो समुट्ठिओ एस सहसत्ति ॥ ११७ ॥

१ नागराः—नगरनिवासेनः । २ पद्मो—समर्थः, एतथ (घ. म. प. ६५)

स्वार्थे ते पद्मो । ३ पुण्ड्रः । ४ विपुलः । ५ पुण्ड्रः । ६ पालगत्ते ।

७ अत्रवाते—राज्यप्रसक्तभावे इत्यर्थः । ८ वेत्तुं । ९ उज्जाणः—पक्षिणः ।

१० बहिरिवापन्नकण्ठमुनिविराटः । ११ निवृत्तिः कुलम् । १२ विविचिर्वा

हा ६० । १३ पडमं—पद्मम् । १४ पुण्ड्रम् ।

कह मजे एरिसस्तवि जुवई-रयणस्त एरिसाडवत्था ।
 विबुह-जण-सौर्यणिज्जा धी ! विहिणो विलसियं चित्तं ॥ ११८
 इय चित्तंतेण मए सीयल-जल-सीयरेहिं संसित्ता ।
 मिठ-पवण-करण-विहिणा अह विहिया सा समासत्था ॥ ११९
 हरिणिव्व जूह-भट्ठा सतरल-तारं दिसाओ पुँल्यंती ।
 भणिया मए सुमहुरं कीस तुमं सुयणु ! वीहेसि ? ॥ १२० ॥
 मा भरे ! कुणसु मयं येवंपि, इ जणय-निव्विसेसो हं ।
 का सि तुमं कत्तो वा इह पडिया मज्झ साहेसु ? ॥ १२१ ॥

अविय ।

सग्गाओ निवडिया किं साँव-स्पहया सुरंगणा तं सि ।
 किं वावि भट्ठ-विज्जा विज्जाहर-वाळिया सुयणु ! ? ॥ १२२
 जुह-रूप-दंसणुप्पन्न-हरण-बुद्धिस्स नह-पपट्ठस्स ।
 विज्जाहरस्स कस्सवि किंवा हत्याओ पम्मट्ठा ? ॥ १२३ ॥
 साहेसु सुयणु ! एयं महंत-कोऊहलं इमं मज्झ ।
 नीसाहारा कह नह-यलाओ पडिया इहुज्जाणे ! ॥ १२४ ॥
 इय सा भणिया भू-नाह ! मज्झ पडित्तर अदाऊण ।
 गुद-दुक्ख-सूयण-परं असु-जलं मोसुमारदा ॥ १२५ ॥
 अह तं तहाविहं पासिऊण परिचित्तियं मए एयं ।
 तं एयं संजायं ज पुव्वं सुमइणा भणियं ॥ १२६ ॥
 कुसुमायर-उज्जाणे जइया गयणाओ कम्मगा पडिही ।
 तत्तो य सिग्घमेव हि पुत्तेण समागमो होही ॥ १२७ ॥
 ता किं इह पुट्ठार इमाए वरईए, ताथ साहेमि ।
 गंतुं बैइपरमेयं जहट्ठियं चैव नर-वइणो ॥ १२८ ॥
 इय चित्तिऊण तत्तो आसासित्ता सुमहुर-वयणेहिं ।
 आणीया नियमोहे समप्पिया सा स-मज्जाए ॥ १२९ ॥
 निय-परियणं च सव्वं सरीर-संवाहणाइ-वावारे ।
 तीए निर्उइऊण समागमां देव-पासम्मि ॥ १३० ॥
 एवं समंतमहेण साहियं बैइयरं निसामित्ता ।
 विम्व्हिय-हियओ राया अह एवं भणित्तमोद्धत्तो ॥ १३१ ॥
 अब्बो ! इ अवितर्हं तं पिच्छह नेगित्तियस्स सुमइस्स ।

१ शोचनीया = खेदकारिका । २ पश्यन्ती (M. P. 49) । ३ येवं = स्तोत्रम् ।

४ शापप्रदता । ५ स्वतंत्रं = इत्यन्तम् । ६ वियोज्य । ७ आदितो = आरब्धः ।
 (M. P. 8) । ८ SEE NOTE P. 34 ।

ता पुत्तेण सैमाणं आसन्नं दंसणं इण्हिं ॥ १३२ ॥

ता ओ समंतभदय ! सिग्घं आणेह बाळियं तमिहं ।

जीए पमावेण मए पिक्खेयव्वो स-पुत्तोत्ति ॥ १३३ ॥

वयणाणंतरमेव हि समंतभदेण गंतुमाणीया ।

सा बाळिया विणिग्गिय-मुर-जुवई-खव-सोहमा ॥ १३४ ॥

सीए सरीर-सोहं पिळ्ळिय रन्ना विचित्तिवं अब्बो ! ।

आमारो चिय सूयइ इमीए सुकुळम्मि संमूई ॥ १३५ ॥

उचियासणोवविट्ठा सा कन्ना अमरकेठ-नरवड्ढा ।

भणिया हिययम्मंतर-गुरु-सोर्गुज्जाय-पंडु-मुहा ॥ १३६ ॥

वच्छे ! उज्झसुं सोयं चैयसु भयं जणय-निम्बिसेसरस् ।

साहिंजउ मह एयं काम्मि पुरे तं समुप्पन्ना ! ॥ १३७ ॥

कस्स व धूया कह वा इहागया कह व मग्ग उग्गणे ।

पडिया सि नहपलाओ सोहमु सवित्थरं एयं ॥ १३८ ॥

अह सा एवं भणिया गुरु-सोया सग्गसेण अभिभूया ।

उम्मुक्क-दीह-सासा न किंचि पडिउत्तरं देइ ॥ १३९ ॥

अह पुणरुत्त रत्ता पुट्ठाए सीए कहवि संलत्तं ।

ताय ! चैरमि न बोसुं बहु-दुक्खं नियप-युत्ततं ॥ १४० ॥

तहवि डु अलंघणीया आणा तायस्स तेण साहेमि ।

जंजुरीवे भरहे कुसग्गनयरम्मि नामेण ॥ १४१ ॥

अथि पुरं सुपमिद्धं तत्थ य नर-वाहणो पुहइ-नाहो ।

रयणरई से देवी सीए धूया अहं ताय ! ॥ १४२ ॥

मुरमुंदरिचि-नामा पुग्गि दुग्गिहिय-कम्म-परिणामा ।

बेरिय-समेण केणइ पिसाय-रूवेण अवहरिया ॥ १४३ ॥

एत्तिपमिच्चं भणितं सोय-समुम्मुप-गरुय-मेन्नु-वसा ।

यूलंमुए मुयंती निहुयं रोतं पवत्ता सा ॥ १४४ ॥

एत्थंतरम्मि रन्नो अट्ठात्तण-संगयाए देवीए ।

कमलावईए गहिया रोवंती सा निजुप्पंमे ॥ १४५ ॥

भणिया वच्छे ! मा रय न होइ दीवंतर इमं मुयणु ! ।

हत्थिणपुरं हि एयं एसो राया अमरकेठ ॥ १४६ ॥

१ समानं = समं = सहस्यर्षः । २ प्रेयनम्यः । ३ संमूतिः = उत्पत्तिः ।

४ उग्गणं = उग्रं = शुष्कम् । ५ खज । ६ साहिजउ = वयताम् (B. P. 12) ।

७ चरयि = चरमि (B. P. 14, 86) । ८ उग्गम् । ९ मेन्नु = वंतायः ।

कमलावर्द्ध अहंपि दुः सहोपरो होइ तुह पिया मग्ग ।
 मग्गे ! तुमपि अहं सुख-पुब्बा नाममेत्तेण ॥ १४७ ॥
 बहुविह-पओयणेणं कुसम्मानयराओ जं जणो एतो ।
 सो सव्वो सुरसुंदरि ! तुह गुण-निबहं मह कहितो ॥ १४८ ॥
 एवं सुख-कलिया एवं पित्तो य मग्गला वाटं ।
 एवं कलासु कुसला एवं दक्खिन्न-दय-सुता ॥ १४९ ॥
 ता मा कुणसु विसापं एयंपि य पिट-हरं निजं तुम्हा ।
 अण्णसु वीसोय-मग्गा कीडंती विविह-कीटाहिं ॥ १५० ॥
 एवंविह-वपणेहि आसासित्ता निजुत्तरीएण ।
 अंसुय-धोय-कपोलं तीए मुहं सपमजिज्जा ॥ १५१ ॥
 मुह-सोयं दाऊणं नीया देवाए मंदिरे नियए ।
 सखिणि उच्चिग्ग-मग्गा अण्णइ गुरु-सोय-संतता ॥ १५२ ॥
 नीससइ दीह-दीहं रणेण यूळंमुयाइं मित्तेइं ।
 मुच्छिज्जइ रणेणं रणेण सखइ अण्णार्णं ॥ १५३ ॥
 मित्तइ रणेण विहसइ रांइ रणेण म्पल्लिया होइ ।
 गुरु चित्ता-भर-विहुरिय-दियया पेरिहाइ अण्णुदियह ॥ १५४ ॥
 अहं तं विगयाणंद पिच्छिय कमलावर्द्ध विधितेइ ।
 आणाकारी सव्वोवि परिवणो ताव एइए ॥ १५५ ॥
 तह य समाण-ययाओ सिणेह-साराओ राय-कम्माओ ।
 नाणाविह-वेट्ठाहिं अण्णुदियहनिमे विजोएंति ॥ १५६ ॥
 तहपि दु रइं न पावइ एसा चित्ताए मुसइ अण्णुदियहं ।
 ता मग्गे का चित्ता जीए एसा उ पेरिहाइ ॥ १५७ ॥
 जइ ता माउ-पिऊणं सुमरइ ता किं कहेइ न हु मग्ग ! ।
 मपण-विचार-सरिण्ण नेय विपारा तहि हुंति ॥ १५८ ॥
 एगंतं जह सेउइ विहविय-अक्काइ जह य मेत्तेइ ?
 पिय-संगम-साराओ कहाओ जइ गुणइ तरिक्का ॥ १५९ ॥
 तह मग्गे ऐम्म-गहो वित्तइ एवंविहहिं चिट्ठाहिं ।
 ता जइ एसा मग्गे तहट्ठियं साहइ तत्त्वं ॥ १६० ॥
 ता तस्स पालगम्मिणि कोवि उवाजोवि छवए नृणं ।
 न य एसा वज्जरीही पुट्ठानि जहट्ठियं मग्ग ॥ १६१ ॥

१ विद्यलक्षणाः । २ ३ बुद्धयः । ३ मित्रेय-मुच्छिज्ज (B. P. 17. 91) ।

४ वृद्धिः । ५ परितोष-कपोलमयः (B. P. 17. 11) । ६ मग्ग-
 दिग्गदः । ७ विरोधकत्वि विरोधं कारयन्ति । ८ विपत्ति-विपुलम् । ९ ३ बुद्धयः ।

भाम-सहायो मयणो आक्खिज्जंतो न पौयडो होइ ।
 नज्जइ आगोरेहि गौवेज्जंतोवि छेएहि ॥ १६२ ॥
 तहवि इ लहामि केणवि हंदि । उवाएण भावमेईए ।
 इय धितिय आणत्ता नियचेडी हंसिया नाम ॥ १६३ ॥
 सुरसुंदरीइ उब्बेव-कारण लहसु हंसिए ! कहवि ।
 तुज्ज समाण-वयाए साहेस्सइ हियय-सम्भाव ॥ १६४ ॥
 जं आणवंसि सामिणि ! इय भणितं हंसिया गया छत्ति ।
 एगंत-दिय-सुरसुंदरीए पासम्मि अह्मिणा ॥ १६५ ॥
 सम्भाव-नेह-सूयग-धीसभं-कहाहि विविह-भणिइहि ।
 उप्पाइय वंसंभं भणिया सुरसुंदरी तीए ॥ १६६ ॥
 सुरसुंदरि ! तुह चरियस्म निमुणणे अत्थि कोउगं मज्झ ।
 कह केण कि निमित्तं अवहरिया किंच अनुसूयं ? ॥ १६७ ॥
 सुरसुंदरीए भणियं ताएणवि आसि दुक्खिया एवं ।
 कि पुण लज्जाए मए न सक्कियं तत्थ वज्जरितं ॥ १६८ ॥

दिक् ।

मह चरियं सुम्मंतं जणेई पास-द्वियाणवि दुक्खं ।
 तेण न बात्तु जुत्तं मज्झवि गुरु-दुक्ख-संजणगं ॥ १६९ ॥
 तहवि इ तुमए पुट्ठा वयंसि ! कोउहलेण गरएण ।
 साहेवि तेण निमुणसु एग-मणा वज्जरिज्जतं ॥ १७० ॥
 अत्थि पुट्ठ-पयासं निग्गलोदग्ग-वेगिर-सुरंगं ।
 भगिर-सुरंग-खर-सुंरुक्खय-खेहाइज्ज-रिक्खेव-पह ॥ १७१ ॥
 रिक्खेव-पह-पण-कपिर-धय-वह-रेहंत-भूरि-सौणूरं ।
 सौणूर-गहिर-वज्जर-तूर-रुक्खुण्ण-दिसि-चक्क ॥ १७२ ॥
 दिसि-चक्क गय-सैत्थाह-सैत्थ-किज्जंत-वज्ज-वाणिज्जं ।
 वाणिज्ज-कला-पैत्तट्ठ-लट्ठ-वाणिज्ज-रमणीयं ॥ १७३ ॥
 रमणीयण-वर-वज्जर-नेउर-संकार-रुद्ध-मुइ-विवरं ।
 विवरीय-रय-वियक्खण-विलासिणी-लोय-पडिपुजं ॥ १७४ ॥

१ आह्मिणा = उच्यमानः । २ पायडो = प्रकटः । ३ आगारः = इजितैः ।
 ४ गोप्पमानः । ५ छेकः = चतुरः । ६ आह्मता = आदिशः । ७ विप्रम्मः = विवाहः ।
 ८ भणितिः = वचनम् । ९ वगियो = वगवान् । १० उवसयं = उत्थातम् । ११
 उउययः = आकाशम् । १२ उणूरं = देवदृष्टम् (H. D. VIII. २१) । १३
 रुक्खुण्णं = पूर्यम् (S. P. २७) । १४ उरुहो = उरुवाहः । १५ उलो = शान्तः
 = समुद्रः । १६ वयं = प्रेक्षम् । १७ SEE NOTE P. २ ;

ततो य मए भणियं आगच्छसु भणिणि ! मज्झ गेहम्मि ।
 बंधु-जण-वच्छलाए अंबाए दंसणं कुसणु ॥ २१८ ॥
 भणियं पियंवयाए पिक्खिस्सं मौत्तसिं पडिनिपत्तां ।
 कारण-वसेण संपइ गच्छिस्सं माउय-समीव ॥ २१९ ॥
 इत्थत्थे निव्वंधं मा काहेसि उच्छुगा अहं इण्हि ।
 ततो मए भणियं एवेति य किंतु पुच्छामि ॥ २२० ॥
 किंचिवि, तं मह सादसु, तीए भणियं तु पुच्छ, सोहिमि ।
 भणियं च मए भदे ! कक्खाए गोविए एत्थ ? ॥ २२१ ॥
 चित्त-पडे किं अच्छइ छिहियं, चित्तम्मि कौठगं मज्झ ।
 ता दंसिज्जउ एयं जइ जौगं दसिठं भणिणि ! ॥ २२२ ॥
 वियसिय-मुहाइ तीए पत्तारिठं दंसिओ पडो अम्ह ।
 भणियं च तीइ एसो मए स-हरयेण छिहिउत्तसि ॥ २२३ ॥
 तत्थ य पडम्मि छिहियं ददूणमणग-संनिभं तरुणं ।
 अमएणव सित्ता ह जाओ हिययस्स आणदो ॥ २२४ ॥
 चिर-परिचियन्व दिट्ठो दिट्ठो आणंद-बाह-पडिहरथा ।
 जाया सव्व-सरीरे समुट्ठिओ बहल-रोमचो ॥ २२५ ॥
 फुरफुरियं अहरेण उल्लासियं मुय-लयाहिं सहसुत्ति ।
 ऊत्तासियं च धणेण धरहरियं ऊरु-जुयलेण ॥ २२६ ॥
 सुत्ताव मुच्छिया इव मत्ता इव विगय-वेयणा जाया ।
 सोहमग-अदिरं तं ददूणं चित्त-छिहियं ॥ २२७ ॥
 नाऊण मज्झ भावं वनेतियाए सहीइ संलत्त ।
 को एस तेए छिदिओ पिपेवए ! जेयणाणइ ! ॥ २२८ ॥
 भणियमह कुमुडणीए वसतिए ! किं तुहिय पुच्छए ? ।
 कामिणि-हिययाणंदो छिदिओ रइ-विरहिओ मयणो ॥ २२९ ॥
 ईसिं हसिऊण तओ सिरिमइयाए सहीए संलत्त ।
 एतिय-कालं रइ-विरहिओ इमो आसि पंचसरो ॥ २३० ॥
 संपइ रईए सहिओ एसो मयणोत्ति किं न पुलएसि ? ।
 पयडा रईवि एसा आसन्ना चव एयस्स ॥ २३१ ॥
 तं सोउं सन्नाहिं सहत्थ-तालं तु पदसिठं भणियं ।
 एवं एयं सिरिमइ ! सम्मं हि विणिच्छियं तुमए ॥ २३२ ॥
 अह लद्ध-वेयणाए विन्नाया हंति जाय-लज्जाए ।

आगार विणिगूहिय सकोवमेवं मए भणिय ॥ २३३ ॥
 हंभो ! अलिय-पलाविणि ! दंसणमित्तंपि नाथि एएण ।
 कत्तो आसन्नत्तं जेण कया हं रई तुमए ? ॥ २३४ ॥
 तीए भणियं मा सहि ! खंससु, दिट्ठम्मि जेण एयम्मि ।
 चित्तम्मि रई जाया तेण रई तं मए भणिया ॥ २३५ ॥
 भणियं च मए किंवा असमजस भासिणीहिं एयाहिं ।
 ताव य, पियवए ! कहसु एस को वा तए लिहिआ ? ॥ २३६ ॥
 भणिय पियवयाए भाया मह एस मयरकेउत्ति ।
 खूयेण जो अणगो सूरों चार्ई कळा कुसलो ॥ २३७ ॥
 कइयावि चित्तफलए कइयावि पडम्मि तस्स पैडख्वं ।
 लिहिऊण मए अण्णा विणोईओ एत्तियं कालं ॥ २३८ ॥
 सपइ पुण असमत्था सहितं विरहं इमस्स चलिया हं ।
 ता भणिणि ! मुंच वच्चाभि जेण पासाम्मि तस्सव ॥ २३९ ॥
 भणिय च सिरिमईए एवं जो गरुय-गुण-गणावासो ।
 सो तुह भायाऽवस्सं दट्ठव्वो होइ अम्हपि ॥ २४० ॥
 चित्त-गएणवि ताव य आणदो सहि-जणस्स संजणिओ ।
 इण्हि पच्चवखवि हु दसिज्जओ अमय भूओ सो ॥ २४१ ॥
 विहासिय पियवयाए भणियं मा सहि ! समुच्छुगा होसु ।
 विज्जाओ ताव साहउ पच्छा सव्व करिस्सामो ॥ २४२ ॥

अदिव ।

जइ ताव कावि हु अहं ताऽवस्सं तस्स मंगमेण सुह ।
 कायव्व भणिणीए अणुकूत्थे जइ विही हांही ॥ २४३ ॥
 भणियं च मए ताव य एथाओ हवंतु अलिय भणिणीओ ।
 पिय-साहे ! तुमपि सपइ असमजस-भासिणी जाया ॥ २४४ ॥
 अइनिउण किल चित्त अम्हे कोऊहलेण पुलएमां ।
 तुम्हे सेंट-हिययाओ अनह सव्व वयण्ह ॥ २४५ ॥
 अह कुमुदणीए भणियं एवं एवंति नाथि सदेहो ।
 ता सहि ! तुमपि एव चित्तं लिहिउ सैमम्भमसु ॥ २४६ ॥
 अण्णमु पड एवं पियवए ! जेण चित्तमम्भसइ ।

तुह भगिणी, अह तोए समपिओ कुमुदणीइ पढो ॥ २४७ ॥
 संभासितं ताहि पियंवया सा तयो मम उण्डया नहमे ।
 सहीहि जुत्ता बहु-कोलियाहि अहंवि पत्ता निय-मंदिरम्मि ॥ २४८ ॥
 साहु-धनेसर-विरइय मुवोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जळ-मेत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमणइ पियंवया-दंसणोत्ति नामण ।
 मुरसुंदरी-कहाए एकारसमो परिच्छेओ ॥ २५० ॥

एकादशः परिच्छेदः समाप्तः ॥ २७९० ॥

अह ताय सुबिधिजे पैसत्य-वयोह-विहिय-उल्लोचे ।
 गंतु निय वास गिहे पामुत्ता पथर-मवणीए ॥ १ ॥
 भणियाओ य सहीओ बबह सन्वाओ नियप-गेहेसु ।
 मह कुणकुणाइ सीसं सीथेति य सव्व-अंगाई ॥ २ ॥
 वर-नाहियव सरीरं ता सोत्रिस्त खजेनरं एगं ।
 तत्ता य, कुमुदणीए भणियं एव करेसुत्ति ॥ ३ ॥
 ईसि हसिऊण तओ वज्जरियं सिरिमईए किं भगिणि ! ।
 सहसा जायमैसथ तुह देह, कारणं मणसु ? ॥ ४ ॥
 भणियं वसतिवाए सिरिमई ! ॥ येव वेज्जयं मुणत्ति ।
 ता चित्तेसु सयं थिय रोगस्त निदानमेयस्त ॥ ५ ॥
 अह सिरिमईइ मज्झं सर्धानाई निएवि सासुयं ।
 भणियं न किंपि ताव य छक्खिअइ वेज्ज-वित्तीए ॥ ६ ॥

अथिय ।

दुविहा संखेवेणं सारीसाऽऽमंतुया य रोगत्ति ।
 अह योप-पित्त-सिमुमवा य, इह आदिमा नेया ॥ ७ ॥
 ताणं मंखेण-लंघण-निवाय-सेवाइया चिगिच्छेओ ।
 वेज्जय-सयुद्धिद्धा पुरिसं कालं च नाऊण ॥ ८ ॥

१ A १णीए । २ केसिः = कोटा । ३ प्रथमसुवर्णायाविहितवित्ताने; वसोचो =
 वित्तानम् (H. D. I. 98) । ४ योच्यते । ५ अस्वस्थम् । ६ वैद्यकम् । ७ मुणाव
 = जनासि (H. P. IV 7) । ८ सेधानादि = सधिप्रशस्त, आदिना नाज्यादिभ्यः ।
 ९ दृष्ट्वा । H. P. IV 181 । १० बाह्यरूपा ११ कतचित्तच्छम्भोद्वयाः ।
 १२ प्रक्षर्गम् = अन्वयः, लनह, निवाओ = स्वेदः (H. D. IV. 34) । १३ चिकित्साः ।

भूय-गेह-चक्षु-सागिणि-दोसा आगंतुया मुण्येषा ।
 बलि-होम-मंत-तंताइया इ विविहा चिगिच्छा सिं ॥ ९ ॥
 सारीर्य-रोगाणं न लखणं किंचि दीसइ इमीए ।
 ता नूणं आगंतुय-दोसो तकिज्जइ नन्नो ॥ १० ॥
 उत्तारिज्जउ लोणं^१ हेक्कारिज्जंतु विविह-गारुडिया ।
 सरिसंय-घाओ दिज्जउ बैज्जउ तह रक्ख-पाईलिया ॥ ११ ॥
 अह छलियाए भणियं ता किं सिग्घं न कीरए एयं ।
 बाही उँचिक्खिओ जे न होइ इह सुंदरो भंद ! ॥ १२ ॥
 तो सिरिमईए भणियं लक्खेमो अग्घि केवलं बाहिं ।
 न उणो पउणीकाउं सत्ता अह माहवी भणइ ॥ १३ ॥
 लक्खइ जो किर बाहिं पउणापि इ सो करिस्सए पत्तं ।
 जेणिह दिहा चोरा पेहरयमवि देइ सो नूणं ॥ १४ ॥
 निहुयं हसिऊण तओ सव्वाहिवि सहरिसं समुल्लवियं ।
 सिरिमइ ! इण्हि न खुदति अग्घ सहिं जणसु पेठणंति ॥ १५ ॥
 अन्नं, स पुज्ज जणओ सुपसिद्धो मंतं-जाणओ सुएणु ! ।
 ता बाहिऊण मत पउणं सुरसुंदरि कुणसु ॥ १६ ॥
 अह सिरिमईइ भणियं जइ मह जणओ वियाणइ मंते ।
 ता किं मह, जइ मिहं खीरं ता किं नु छौणस्स ? ॥ १७ ॥
 किंपुण भणामि ईकं जइ मह एसा न रूस्सए सहिया ।
 एस भँउन्वो बाही न फिँए मंतमेत्तेण ॥ १८ ॥
 अह कुमुइणीए भणिय किं पुण कोवरस यारणं एय ? ।
 साहेसु निम्बिसंका विगमो बाहीए जइ होइ ॥ १९ ॥
 तो सिरिमईए भणियं जो सो चित्तमि विलिहिओ दिट्ठो ।
 सो जइ नवरं केँओ बाहिं भँउणिज्ज एइए ॥ २० ॥
 अह चित्त-पडं सहसा पसारियं पूइऊण तो भणइ ।
 कुमुइणिपा ! जइ एवं, ता एयं हंदि ! विमँइह ॥ २१ ॥
 ईसिं हसिऊण तओ सव्वाहिवि सहरिसं समुल्लवियं ।

१ एषाम् । लोणं = लवणम् । ३ आच्छादयन्त्याम् । ४ लक्षणेपलः । ५ बरह-
 दाम् । ६ पांडुरंग-वक्त्रनिबद्धं इष्यम् (H. D. II. 36) । ७ उपेक्षितः । ८ ५
 ईदृशः । ९ प्रहारम् । १० प्रयुज्यम् = नीरोपयमिति यावत् । ११ ३ तंतंतिन्तो ।
 १२ लोणं = गोमयादि (H. D. III. 34) । १३ ५ एवम् । १४ अपूर्वः । १५
 फिँए = भ्रष्टः (H. D. IV. 177) । १६ ३ विभो, वैद्यः । १७ अथवेदः । १८
 विहरयत ।

एवंति, पंजलि-उडा भणितं एयं समाढत्ता ॥ २१ ॥
 दम्बिन्न-निहि ! महा-यस ! चित्त-द्विय ! सुणसु अम्ह विणत्ति ।
 तुह दंसणाओ एसा अम्ह सहां आउरा जाया ॥ २२ ॥
 ता तह करेसु सुंदर ! जह एसा होइ विगय वाहीया ।
 गुरु मयैणामय-सपीडियाण महिलाण तं विज्जो ॥ २३ ॥
 हुकारं मोत्तुणं ताहिं सक्कोवं मए इमं मणियं ।
 माए ! गंह-गहिया इव किमसंबद्धं समुल्लवह ! ॥ २४ ॥
 किं वापि अचित्तेणं विज्जविणं गुणो इमेणं तु ।
 चित्त-गओ नहि कथवि कोवि हु उप्पायए वाहिं ॥ २५ ॥
 अह सिरिमईए मणियं तुह चित्त-गओ इमो हु जेणेव ।
 तेणेव य अचिंत्ता विहिया सुरसुदरि ! तुमंति ॥ २६ ॥
 दीहं नीससिऊणं ताहे सणियं मए समुल्लवियं ।
 जह एयंपि विजाणसि ता किं न संपाडसि क्षत्ति ? ॥ २७ ॥
 इय मणिऊण अहां-मुह-वयणा विलिहामि जाव महि-वट्टं ।
 ताव य सहाय-ताळ हसितं तीए समुल्लवितं ॥ २८ ॥
 सम्भाव-साहगणं इमेण वयणेण रंजिया सुयणु ।
 ता तह करेमि संपइ जह सम्भं सोहणं होइ ॥ २९ ॥
 इय मणितं चित्त-पड गहितं वासम्मि सा गया क्षत्ति ।
 मह जणणीए ततो सिद्धो सब्बोवि वुत्तंतो ॥ ३० ॥
 चित्त-पड-विलिहिओ सो अणंग-रूखो पपंसिओ तहणो ।
 तीएवि गंतुं रत्तो सिद्धो सब्बोवि वुत्तंतो ॥ ३१ ॥
 अह ताओ तं चित्तं पलोइउं हरिसिओ इमं भणइ ।
 सोहण-ठाणे रागो संजाओ मज्झ घूयाए ॥ ३२ ॥
 अहवा न राय-हंसं मोत्तुं अन्नत्थ रमइ वर-हंसी ।
 तस्सेव वैरिस्सामो साहिय-विज्जस्स निय-धूयं ॥ ३३ ॥
 तह भाणुवेग-खयरो अम्ह समीवम्मि एइ अणवरयं ।
 तेणेव वैरिस्सामो निय-धूय अमरफेउस्स ॥ ३४ ॥
 इय नर-वड्ढा मणिए पहसिय-वयणाए मज्झ जणणीए ।
 मणिया सिरिमई गंतुं साहिज्जठ मज्झ घूयाए ॥ ३५ ॥

१ विज्ञप्तिम् । २ आधुरा — रोमिणी । ३ आधवः — रोगः । ४ प्रहृष्टा —
 मृतायावेशपीडिता । ५ अचित्तः — अचेतनः । ६ विज्ञप्तेन । ७ अन्तर्भूतगिबर्ध-
 र्वाद् वारायिष्यामः — परिचाययिष्यामः । ८ अनवरतम् — निरन्तरम् ।

भूय-मेह-चक्र-सागिणि-दोसा आगंतुया मुण्येय्या ।
 बलि होम-मंत-संताड्या डु विविहा चिगिच्छा सिं ॥ ९ ॥
 सारीरिय-रोगाणं न लक्खणं किंचि दीसइ इमाए ।
 ता नूणं आगंतुय-दोसो तकिज्जइ नन्नो ॥ १० ॥
 उत्तारिज्जउ लोणं^१ हैकारिज्जंतु विविह-भारुडिया ।
 सरिसंघ-घाओ दिज्जउ बेज्जउ तह रक्ख-पाईलिया ॥ ११ ॥
 अह ललियाए भणियं ता किं सिग्घं न कीरए एयं ।
 बाही उँविक्खिओ जं न होइ इह सुंदरी भंदे ! ॥ १२ ॥
 सो सिरिमईए भणियं लक्खेमो अग्घि केवलं बाहिं ।
 न तणो पडणीफाउं सत्ता अह माहवी भणइ ॥ १३ ॥
 लक्खइ जो किर बाहिं पडणंपि डु सो करिस्सए पत्तं ।
 जेणिह दिहा चोरा पेहरयमावे देइ सो नूणं ॥ १४ ॥
 निडुयं हसिऊण तओ सन्वाहिवि सहरिसं समुल्लवियं ।
 सिरिमइ ! इण्हि न छुट्ति अग्घ सहिं जणसु पेठणंति ॥ १५ ॥
 अन्नं, स तुज्ज जणओ सुपसिद्धो मंत-जाणओ सुपणु ! ।
 ता षडिऊण मंत पडणं सुरसुंदरिं कुणसु ॥ १६ ॥
 अह सिरिमईए भणियं जइ मह जणओ वियाणई मंत ।
 ता किं मह, जइ मिहं खीरं ता किं नु छौणस्स ? ॥ १७ ॥
 किंपुण भणामि ईहं जइ मह एसा न रूतए सहिया ।
 एत्तं भँठवो बाही न फिंए मंतमेत्तेण ॥ १८ ॥
 अह कुमुदणीए भणिय किं पुण कोवस्स कारणं एथ ? ।
 साहेसु निम्बिसंका विगमो बाहीए जइ होइ ॥ १९ ॥
 तो सिरिमईए भणियं जो सो चित्तग्गि विविहिओ दिह्ठा ।
 सो जइ नवरं बेजो बाहिं भँज्जणिज्ज एइए ॥ २० ॥
 अह चित्त-पटं सहसा पसारियं पुइऊण तो भणइ ।
 कुमुदणिया ! जइ एवं, ता एयं हैदि ! विभँवह ॥ २१ ॥
 ईसिं हसिऊण तओ सन्वाहिवि सहरिसं समुल्लवियं ।

१ एयम् । भोयं = लवणम् । २ आकार्यन्ताम् । ३ सङ्कपपातः । ४ अयम् ।
 ५ योस्तं = बलविबद्धं इत्यम् (H. D. II. 34) । ६ उपेक्षितः । ७ अ-
 र्थस्व । ८ प्रहारम् । ९ प्रणयम् = मीथयमिति यावत् । १० उततेतिओ ।
 ११ लब्धं = गोमवादि (H. D. III 34) । १२ अ एहं । १३ अपुरेः । १४
 फिंए = भ्रष्टे (H. D. IV. 177) । १५ विभो, वैद्यः । १६ अपरमेव । १७
 विभ्रवत् ।

एवंति, पंजळि-उडा भणिउं एयं समाढत्ता ॥ २२ ॥
 दक्खिन्न-निहि ! महा-यस ! चित्त-द्विय ! सुणसु अम्ह विणत्ति ।
 तुह दंसणाओ एसां अम्ह सहो जाउरा जाया ॥ २३ ॥
 ता तह करेसु सुंदर ! जह एसा होइ विगय वादीया ।
 गुरु मयैणामय-सपीडियाण महिलाण तं विज्जो ॥ २४ ॥
 हुंकारं मोत्तुण ताहिं सकोवं मए इमं भणियं ।
 माए ! गंह-गहिया इय किमसंबद्धं समुल्लवह ! ॥ २५ ॥
 किं वायि अचित्तेण विन्नविण्णं गुणो इमेणं तु ।
 चित्त-गओ नहि कथवि कोवि हु उप्पायए वाहिं ॥ २६ ॥
 अह तिरिमईए भणियं तुह चित्त-गओ इमो हु जणैव ।
 तेणंय य अविज्जता विहिया मुरसुदरि ! तुमंति ॥ २७ ॥
 दीह नीससिऊणं ताहे सणियं मए समुल्लवियं ।
 जइ एयंपि विपाणसि ता किं न संपाडसि ज्ञत्ति ? ॥ २८ ॥
 इय भणिऊण अहां-मुह-वयणा बिलिहामि जाव महि-वट्ठं ।
 ताव य सहय-ताळ हसिउं तीए समुल्लविउं ॥ २९ ॥
 सम्भाव-साहगर्ज इमेण वयणेण रजिया सुयणु ! ।
 ता तह कोमि संपइ जह सव्वं सोहणं होइ ॥ ३० ॥
 इय भणिउं चित्त-पढं गहिउ पासम्मि ता गया ज्ञत्ति ।
 मह जणणीए ततो सिट्ठो सव्वोवि वुत्तंतो ॥ ३१ ॥
 चित्त-पढ-बिलिहिओ सो अणंग-रूवो पयंसिओ तरुणो ।
 तीएवि गंतुं रज्जो सिट्ठो सव्वोवि वुत्तंतो ॥ ३२ ॥
 अह ताओ तं चित्तं पलेइउं हरिसिओ इमं भणइ ।
 सोहण-ठाणे रामो संजाओ मज्झ धूयाए ॥ ३३ ॥
 अहवा न राय-हंसं मोत्तुं अमत्तय रमइ वर-हंसी ।
 तस्सेव वैरिस्सामो साहिय-विज्जस्स निय-धूयं ॥ ३४ ॥
 तह भाणुवेग-खयरो अम्ह समीवग्गि एइ अणवरयं ।
 तेणैव वैरिस्सामो निय-धूय अमरकंडस्स ॥ ३५ ॥
 इय नर-वइणा भणिए पहसिय-वयणाए मज्झ जणणीए ।
 भणिया तिरिमई गंतुं साहिज्जउ मज्झ धूयाए ॥ ३६ ॥

१ विज्ञप्तिम् । २ आतुरा — रोगिणी । ३ आमयः — रोगः । ४ महदृष्टीता —
 मृताद्यावेशपीडिता । ५ अचित्तः — अव्यवस्थितः । ६ विज्ञप्तेन । ७ अन्तर्गुणविकस-
 त्वाद् बारविध्यामः — परिधायविध्यामः । ८ जनवरतए — निरन्तरम् ।

मा सुरसुंदरी ! इति उन्नेवं फुणसु निषय-चित्तम् ।
 सिद्धं समीहियं तुह इय मणिष्या सिरिगई ताह ॥ ३७ ॥
 मञ्जु समीवे पत्ता सिद्धो सन्नेवि पुन्व-मुत्ततो ।
 अहयंपि हरिसिय-मणा कैणयं जाया समासत्था ॥ ३८ ॥
 चित्तेमि कइय होही तं दियहं-अत्थ सो मए सक्खा ।
 दट्ठवो नयपुच्छव-भूओ मण-वह्लुहो ठोओ ! ॥ ३९ ॥
 तहसंगम-आसाए साहारंतीए माणस नियथं ।
 तं चेव चित्त-कम्मं आळिहमाणा य अणुदियहं ॥ ४० ॥
 सुसिणिद्ध-महि-जणंणं तणावण सुयमेहि वयणंहि ।
 जाव य कइवि दिणाइं ठिया अहं संठविजंता ॥ ४१ ॥
 तावसम्मि दिणम्मी परिहिय-वैरणाओ चमरिया-हत्था ।
 कय-भोरायण-तिलया न्नाहिय-सत्थेसु निम्माया ॥ ४२ ॥
 परिवर्द्धिया उ एगा आसी-वायं क्खेतु अग्गणं ।
 पुरओ उवविसिऊणं एवं भणिठं समादत्ता ॥ ४३ ॥
 जह्म रुइयं उवमुज्जइ इहं रामिउज्जए इमं सारं ।
 जम्हा न किंचि विज्जइ अन्नं इह-लोग-वैरिसं ॥ ४४ ॥
 सिर-तुह-मुंडणाइ पर लोगत्थ कुणंनु जे केवि ।
 ते वरया वर-पुत्तोहि वैविया विसव-सोक्खणं ॥ ४५ ॥
 जम्हा जीव-पैपाथो विज्जइ अन्नो न देह-वइरिसो ।
 पच्चक्ख-पमाणेणं भैगाहणा खर-विसोणव ॥ ४६ ॥
 पच्चक्खं मोतूणं न य अन्न अत्थि इह पमाणं तु ।
 संतेवि^१ पमाणत्ते न सिज्जइ तेण जीवोत्ति ॥ ४७ ॥
 पच्चक्ख-पुन्वग जं अणुमाणं इह, न तेण समाहणं ।
 न य विज्जइ तग्गहणे लिंमपि अणिदियेत्तणओ ॥ ४८ ॥
 लोप-पवंचण-हेउं पुत्तोहि कयणि विविह-सत्थाणि ।
 नै पमाणं विमुहाणं कह तेहि भविज तस्सिद्धी ! ॥ ४९ ॥
 ता पंच-भूय-समुदय-रूओ जीवो न तेसि विगयप्पि ।

१ इति NOTE P. 59 । २ समीहयम् = इष्टम् । मनाक् (N = 54) ।

४३ अत्ति । ४४ वल्लभा । ४५ मारितव्याग्नेषु । विष्णोः । ४६ परिमार्जिताः = तापशी । ४७ आर्षावांश्च । ४८ सुयमम् । ४९ व्यतिरिक्तम् = भिन्नम् = अपि-कमिति वाच्यम् । १२ पदार्थः = वस्तु । १३ अग्रहणात् = अनुसर्तनात् । १४ विपार्य = शब्दम् । १५ सत्यं प्रमाणत्वे । १६ अविन्दितवत् = इन्द्रियाग्रसं-त्वादित्यर्थः ।

सत्ताभावमि कुओ पर लोगो जेण य तदर्थ ॥ ५० ॥
 कारइ अइदुस्तरय बंभ-व्यय-सील-पालणाइयं ।
 मूढेहि सयं नहेहि तह पर नासयतेहि ॥ ५१ ॥
 गम्मागम्म-विभागं मोत्तु विसयाण सेवण कुणह ।
 भक्खह सरम मंसं पियह सुंरं विगय-आसेका ॥ ५२ ॥
 इय तीए बुद्धिहाए वयणं साऊण कुगइ-संजणगं ।
 भणियं मए अहम्मे । मा मा एव समुल्लवसु ॥ ५३ ॥
 विबुह-जण-निदणिउअं अवियारय सुंदरं अजुदीयं ।
 को व सकको एयं तुह भाणयं सहइज्जावि ! ॥ ५४ ॥
 जं भणमि नत्थि जीओ अन्नो देहाओ, अणुवलमाओ ।
 समसंगयमच्चत्थ, जम्हा जीवस्स अगगहणं ॥ ५५ ॥
 किं तुह पच्चक्खेणं उयीदु नीसेम-पुरिस-विसएणं ! ।
 न य ताव पढम-पक्खो विस्सार्भाव-णसगाओ ॥ ५६ ॥
 जं जं तुमं न पिच्छसि त तं जइ नत्थि ता कुटं मुदे ! ।
 देसंतर-कालतर-भावाणमभावया पत्ता ॥ ५७ ॥
 अह सयल देस-कालुम्मव। मरा नेय त पलोइति ।
 ऐय च कह शु नज्जइ दुराहगया अन्न चित्ता जं ? ॥ ५८ ॥

विच ।

जो थिय इम विगप्पइ तुह दंहे हृदि ! नत्थि जीवोसि ।
 सोवि य जीवो पर-लाग-गामिओ नाण लिगोसि ॥ ५९ ॥
 पच्चक्खमेव एग जं च पमाण, न अत्तमयेवि ।
 पच्चक्ख-पराक्खाई दुजेव जओ पमाणाइ ॥ ६० ॥
 लोय-पयारण-हंठ इच्चाइ जमुत्तमैहलमेयेवि ।
 राग-दोस-विमुक्का सब्बन्नु मव्व-लोग हिवा ॥ ६१ ॥
 तेहि पैणीय मत्थं तेनि आणाइ ज च अजेहि ।
 कह ॥ पुत्त पणीयत्तणेण होज्जापमाणंति ? ॥ ६२ ॥
 तेमि म भणिओ जीवो अन्न-भवो तस्म होइ पर लोगो ।
 ता पंच-भूय समुदय-रूओ जीवो कह मुदे ! ? ॥ ६३ ॥

१ ४ सुमम । २ सुताम् । ३ ह अवर्मे । ४ अविवारितं भावद, तावदेव
 सुन्दरीमति तावदम् । ५ अमुक्तिकम् । ६ अर्थात् । ७ उत्तहो = भयरा । ८
 विषय = संप्रति । ९ तप = आश्रयम् । १० एतत् = अन्वयपुङ्गवप्रत्ययः । ११
 अन्वयितानि, प्राकृतज्ञानं पुंसिम् । १२ अहं = अहम् । १३ प्रतीति = राक्षसः ।
 १४ तद्विषय = सबइयविषयः ।

मा सुरसुंदरि ! इण्हि उब्बेवं कुणसु नियय-चित्तम्मि ।
 सिद्धं सैमीहिं तुह इय मणिया सिरिमई ताहं ॥ ३७ ॥
 मज्झ समीवे पत्ता सिद्धो सब्बोवि पुण्य-बुत्ततो ।
 अहयंपि हरिसिय-मणा भैणयं जाया समासत्था ॥ ३८ ॥
 चित्तेमि कइय होही तं दियहं जत्थ सो मए सक्खा ।
 दइब्बो नयणुच्छव-भूओ मण-वल्लहो लोओ ? ॥ ३९ ॥
 तस्संगम-आसाए साहारंतीए माणस निययं ।
 तं चेव चित्त-कम्मं आलिहमाणा य अणुदियहं ॥ ४० ॥
 सुसिणिद्ध-सहि-जणेणं तणावण सूयगेहिं वयणंहि ।
 जाव य कइवि दिणाइ ठिया अहं संठविजंता ॥ ४१ ॥
 सावन्नम्मि दिणम्मो परिहिण-वैरणाओ चमरिया-हत्था ।
 कय-गोरोयण-तिलया नीहिय-सत्थेसु निम्मोया ॥ ४२ ॥
 परिवाईया उ एगा आसी-वायं करेतु अम्हाणं ।
 पुरओ उवविसिऊणं एवं भणिउं समादत्ता ॥ ४३ ॥
 जह-रुइयं उवभुज्जइ इट्ठं राविज्जए इमं सारं ।
 जम्हा न किचि विज्जइ अन्नं इह-लोग-वैइरित्तं ॥ ४४ ॥
 सिर-तुंड-मुंडणाइ पर लोगत्थ कुणंतु जे केवि ।
 ते वरया वर-भुत्तेहि वेचिया विसय-सोमत्ताणं ॥ ४५ ॥
 जम्हा जीव-पैयत्थो विज्जइ अन्नो न देह-वइरित्तो ।
 पच्चक्ख-पमाणेणं भैग्गहणा खर-विसोणव ॥ ४६ ॥
 पच्चक्खं मोत्तूणं न अन्नं अत्थि इह पमाणं तु ।
 संतेवि^१ पमाणत्ते न सिग्गइ तेण जीवोत्ति ॥ ४७ ॥
 पच्चक्ख-पुब्बगं जं अणुमाणं इह, न तेण तग्गहणं ।
 न य विज्जइ तग्गहणं लिगंवि अणिदियेत्तणओ ॥ ४८ ॥
 लोय-पवंचण-हेउं धुत्तेहिं कयाणि विविह-सत्थाणि ।
 न पमाणं विवुहाणं कह तेहिं भविज्ज तास्मिदी ! ॥ ४९ ॥
 ता पंच-भूय-समुदय-स्सो जीवो न तेसि विगमम्मि ।

१ BEB NOTE P. 59 । २ समीपतम्—इहम् । मणाक् (N P 54) ।

४ A °ज्योती । ५ B वल्लभा । ६ नास्ति वक्ष्यते । निष्ण ता । ८ पारमाश्रित्य—

तापक्षी । ९ आशीर्वादम् । १० B सुगमम् । ११ स्यात्तिरिक्तम्—भित्तम्—आधि-

कमिति यावत् । १२ वदार्थः—वागु । १३ अग्रहणम्—अनुगतम् । १४

विद्याम्—ग्रहम् । १५ वल्लापि प्रयात्तं । १६ अनिन्दितम्—इन्द्रियादलक्ष-

तस्ताभावमि कुओ पर लोको जेण य तदर्थ ॥ ५० ॥
 कंरइ अइदुद्धरय बंभ-व्यव-सौल-पालणाइयं ।
 मूढेहिं सयं नहेहिं तह पर नामयतेहिं ॥ ५१ ॥
 गम्मागम्म-विभामं मोत्तु विसयाण सेवण कुणह ।
 भक्कवह सरमं मेसं पियह सुंरं विगय-आसंका ॥ ५२ ॥
 इय तीए बुद्धिहाए नयणं सोऊण कुगइ-संजणगं ।
 भणियं मए अहमं । मा मा एवं समुल्लवसु ॥ ५३ ॥
 विबुह-जण-निंदणिउअं अविचारय सुंदरं अजुटीयं ।
 को व सकलो एवं तुह मणियं सहंइज्जावि ! ॥ ५४ ॥
 जं भणमि नत्थि जीओ अनो देहाओ, जणुवलंमाओ ।
 तमसंगयमच्चत्थ, जम्हा जीवस्स अग्गहण ॥ ५५ ॥
 किं तुह पच्चक्खेणं उयौदु नीमेस-पुरिस-विमर्णं ! ।
 न य ताव पढम-पक्खो विस्सार्भाव-णसंगाओ ॥ ५६ ॥
 ज जं तुमं न पिच्छसि त तं जइ नत्थि ता कुहं मुदे ! ।
 देसतर-कालतर-भाषाणमभावया पत्ता ॥ ५७ ॥
 अह सयल-देस-कालुम्मवा नरा नेय त पलोइति ।
 एय च कह णु नज्जइ दुराहगया अन चित्ता जं ? ॥ ५८ ॥

विष ।

जो विय इमं विगप्पइ तुह देहे हंदि ! नत्थि जीयांति ।
 सोवि य जीवो पर-लाग-गामिओ नाण खिगोत्ति ॥ ५९ ॥
 पच्चक्खमेव एग जं च पमाण, न जुत्तमयेवि ।
 पच्चक्ख-परंक्खाइं दुजेव जओ पमाणाइ ॥ ६० ॥
 छोप-पयारण-हंउ इच्छाइ जमुत्तमैहलमेयंवि ।
 राग-दोस-विमुक्का मव्वन्नु मव्व-लोम हिवा ॥ ६१ ॥
 तेहि पैणीयं सयं तंनि आणाइ ज च अवेहि ।
 कह तं भुत्त पणियत्तणेण होज्जापमाणंति ? ॥ ६२ ॥
 तंमि य भणिओ जीवो अन-भवो तस्म होइ पर लोको ।
 ता पंच-भूय समुदय-रूखो जीवो कह मुदे ! ? ॥ ६३ ॥

१ ३ गुग्गम । २ सुराम् । ३ ह अभमं । ४ अविचारेतं भावत, तावदेव
 सुन्दरमिति तात्पर्यम् । ५ अजुक्किक्कम् । ६ अदर्थी । ७ उत्तहो = अवस्था । ८
 विश्वम् = सर्वम् । ९ तम = आत्मानम् । १० एतत् = अन्वयपुरुषप्रत्ययाभावः । ११
 अन्वयितानि, प्राकृतशब्द पुरस्कर्त्तम् । १२ अहं = अहम् । १३ अतीव = एतदन्तः ।
 १४ तस्मिन् = सुवृत्तमिति भावः ।

सिद्धमि य पर-लोगे बंभ-व्यय-पालणाइं सबंधि ।
 तम्भणियं ता जुत्तं काउं सबंधं हियत्थणि ॥ ६४ ॥
 गम्मागम्म-विभाणं इच्छाइं जमुत्तमहलमंयपि ।
 जिण-वयण-निसिद्धत्ता पर-लोए दुक्ख-हेउत्ता ॥ ६५ ॥
 एमाइ-विविह-जुत्तीहि सा कया तक्खणं निरुत्तरिया ।
 जाया विलक्ख-वयणा असमत्था उत्तरं दाउं ॥ ६६ ॥
 अह पाम-वत्तिणीहिं अवहसिया सहीहिं सौलुठ ।
 टक्कर-तुंवय-मुह-मक्कडाहिं बाढं भूमिदायिया ॥ ६७ ॥
 अम्ह सहीए सौद्धि अज्जवि थायं करेसि दुस्सीलं ! ।
 ता वच्चसु स-झाणं दिद्धं पंडिच्चय तुज्झ ॥ ६८ ॥
 इय हसिया सा रुद्धा फुरत्त-अहरा विणिग्गया ततो ।
 अहमवि सहि-जण-जुत्ता सुहेण जा तत्थ अत्थेमि ॥ ६९ ॥
 ता अक्ख-दिणे राया समागमो मज्झ माउ-गेहम्मि ।
 भणिओ अंबाए किं दीसह चिंताउरा तुम्हे ? ॥ ७० ॥
 ताएण तओ भणियं सम्म हि वियाणियं तुमे देयि ! ।
 निसुणेसु कहिउजंतं गुरु-चिंता-कारणं जमिह ॥ ७१ ॥
 सुरसुंदरीए बुद्धिल-नामा परिवाइया जिया वाए ।
 जा पुव्वं किल तीए पउदुठ-चित्ताए आलिहियं ॥ ७२ ॥
 सुरसुंदरीइं रुवं चित्त-पडे ताहि तं गहेउणं ।
 उज्जेणीए पत्ता सत्तुंजय-नर-वह-समीधे ॥ ७३ ॥
 तं दंसिय नर-वइणो वज्जरिय तीए दुद्ध-हिययाए ।
 नर-वर ! अम्हे पुहइं हिंढामो तुम्ह कज्जेण ॥ ७४ ॥
 जं रयणं पुहइंए पिच्छामो तं तुम्ह साहेमो ।
 कक्का-रयणं एय कुत्तम-नयरे मए दिद्धं ॥ ७५ ॥
 नरवाहणस रत्ता घूया सुरसुंदरी इमा कक्का ।
 को तीए निरवसेसं लिहिउ सक्किज्ज तणु-रुवं ? ॥ ७६ ॥

अविष ।

सद्यं चिय सो थेरो जेणसा निम्मिया पैयावइणा ।
 क्हमन्नहा न विहिया सुह-आणा अत्तणो यज्जा ? ॥ ७७ ॥
 एयं विणिम्मिउं उट्ठह-रुवं-त्ताक्खण-चारु-सोहमा ।

१ ५ ५ सोलुट । २ अविदुजा = संपीडिता । ३ वदि = चारुम् । पंडिच्चय =
 चारुविलम् । ४ ७ तुज्झम् । ५ ८ तुज्झम् । ६ ९ प्रजापतिः = विधाता । ८ तवइ =
 रम्भम् (H. D. १३१. १७) ।

सो ससुंभय-रायां गुरु-रौसो भूरि-सिन्न-संशुतो ।
 चार-पुरिसेहि सिद्धं संपत्तो अम्ह देसेसि ॥ ९३ ॥
 ता देवि ! निमित्तेण इमेण चिताउरो अहं जाओ ।
 अंचाए तओ भणियं पियवम ! किं एत्थ चिताए ? ॥ ९४ ॥
 सुरसुंदरिचि भणितं धूया कणगावलीए मयटेहा ।
 दिउजउ कय-संमाणो म-ट्ठाणं जेण सो जाइ ॥ ९५ ॥
 इहरा पभूय-सेनो अप्प-व्रत्ताणं स अम्ह देसस्स ।
 काही गरुडमुवदवमिय भणिए राइणा भणियं ॥ ९६ ॥
 मंतीहिचि देवि ! इमं विमंतिपं आसि नवरि मंतरस्स ।
 मइसागरस्स एसो न सुंदरो भाविओ मंतो ॥ ९७ ॥
 जं तेण इमं भणियं आगच्छउ साथ सो कुसुमगग्गि ।
 इह आगयस्स जम्हा मरणं से मुमइणा सिद्धं ॥ ९८ ॥
 धनं च तस्स रत्नो निगमणे आसि मंगुला सउणा ।
 अजयावहा य सन्ने सणिष्ठराइं गहा भणियं ॥ ९९ ॥
 इह आगयग्गि तम्मी विजओ अम्हं पराजओ तस्स ।
 ता देव ! निम्बिमंका अण्डह किं अन्न-मंनेण ? ॥ १०० ॥
 गेहग-संशुती उण कीरउ गामावि तस्स जं मागे ।
 ते उग्गंसंनु रिपं तिण-घासाइं य उग्गंनु ॥ १०१ ॥
 ऐकिउमउ कूयाइं कुजलाइं सरोवराइं कीरंतु ।
 पसर-निवारण-हेउं सर्माहणं ताथ वयउत्ति ॥ १०२ ॥
 इय देवि ! मंति-वपणं कारिय सय्यंपि आगभो एय ।
 पयउत्तगभो ससुस्स तहवि चिताउरो जाओ ॥ १०३ ॥
 अहं हंसिणि ! जा कइवि इ मुहेण वसेत्ति ताथ दिवमाइं ।
 ता अन्न-दिणे मयं पंचडियं ससु-सिआए ॥ १०४ ॥

तमो ।

विदिआइं मोउराइं जउण परिव्रिपाओ परिहाओ ।
 संनद-वेद-कवेया ईइकविस्सिमे टिवा जोशे ॥ १०५ ॥
 संपारिम-जंताइं पउणीकीरनि, शिविह-सप्पाइं ।
 निरंजलिजंति तहा कीरइ मुंडाण मग्गानो ॥ १०६ ॥

१ = विदिआः कुजवम् । २ संशुतो = शोभनः (H. D. ११. १११) । ३ से-
 थदमेदुक्कः = मन्तिपेयजामयी । ४ उग्गंनु = निर्वानं उग्गंनु । ५ उग्गंनु
 (H. D. ११. ११) । ६ सय्यंपि = मयट्ठम् । ७ A वेणो । ८ अग्गंनेहीरइ ।
 ९ जेहा = जंताः । १० ईवई विदग्धे । ११ मुमइः = मोक्षः ।

तओ ।

एइदिहं दिज्जंति ॥ उक्काला सत्तु सिन्नमइगम्म ।
 निवदेति सुहड-करि-तुरय-नर-वरा उभय-पक्खेवि ॥ १०७ ॥
 सैसइया सामंता नायरया आउला दढं जाया ।
 किं-कायन्व-विमूढा जाया तह मंतिणो अम्ह ॥ १०८ ॥
 मीया कायर-पुरिसा संगैर-करणग्गि उँदुरा सुहडा ।
 साहस-धणो य ताओ संधीरइ मुमइ-ययणेण ॥ १०९ ॥
 एवं हंसिणि ! जाए समंतओ आउलग्गि नयरम्मि ।
 भह अन्न-दिणे अहयं पासुत्ता हम्मिय-तलम्मि ॥ ११० ॥
 रयणीए केणावि हु हीरंतं अप्पयं पुलाइत्ता ।
 पडियुद्धा मय-भीया विलविउमेवं समादत्ता ॥ १११ ॥
 हा अग्गि ! ताव ! कोवि हु देवो वा नहयरो व मं हरइ ।
 धावह धावह सुहडा ! इमामो मेह्हावह मंमंति ॥ ११२ ॥
 एमाइ विलवमाणा भणिवा हं तेण सुयणु ! मा भौहि ।
 नो तुज्ज किंचि विरूवं करेमि पाण-णिया सं सि ॥ ११३ ॥
 तुह-रूव-दंसणुप्पन्न-गरुय-अणुराय-परवसेण मए ।
 हरिया सि कीस सुंदरि ! मय-भीया एवमुल्लवसि ! ॥ ११४ ॥
 बेयइह-नग-निवासी खपरो हं सुयणु ! मपरकेउत्ति ।
 मुंजिहिसि मए सद्धि भोए किं रुयसि उन्विग्गा ? ॥ ११५ ॥
 एवं च तस्स ययणं सोउणं हरिसिवा अहं चित्ते ।
 किं नाम मज्झ दइओ एसो सो मपरकेउत्ति ? ॥ ११६ ॥
 भाया विवंधवाए जस्स तथा चित्त-विलोहियं रूवं ।
 ददहूण मयण-वसगा जाया उम्मत्तिया अहवा ॥ ११७ ॥
 सो अज्जवि विज्जाओ साहइ ता आगमो कह णु तस्स ? ।
 कह भह इत्थिय-पुत्ता जं सो दीसिज्ज पक्खं ? ॥ ११८ ॥
 एमाइ चित्तयंती नीया हं तेण कथवि पप्से ।
 ओइत्ता भूमीए मुक्का हं कयलि-गहणम्मि ॥ ११९ ॥
 एयंतरम्मि रयणी खयं गया साहिउंव परमथ ।
 सम्मं निर्येच्छ वच्छे ! न होइ सो बल्लहो एस ॥ १२० ॥
 जाए पमाय-समए दिहो सो सामलेण देहेण ।

१ संघयितः = शङ्कापन्नः । २ संघरं = मुदम् । ३ उद्वुरः = उद्वेगः ।

४ इयंतले = प्राधातले । ५ हियमाणाम् । ६ मेन्नावद = मोक्षयत (M. P. IV, 93)

७ विधेहि । ८ बोए = बोधय । ९ पइय (M. P. IV, 181) ।

सो ससुंजय-राया गुरु-रौसो भूरि-सिद्ध-संशुचो ।
 चार-पुरिसेहिं सिद्धं संपत्तो अम्ह देसेसि ॥ ९३ ॥
 ता देवि ! निमित्तेण इमेण चिताउरो अहं जाओ ।
 अंबाए तओ भणियं वियदम ! किं एव चिताए ? ॥ ९४ ॥
 सुरसुंदरिचि भणितं घूया कणमावलीए मयटेहा ।
 दिउजउ कय-संमाणो म-द्वानं जेण सो जाइ ॥ ९५ ॥
 इहो पभूय-सेओ अण-बलाणं स अम्ह देसस्स ।
 फाही गरुपमुवदधमिय भणिए राइणा भणियं ॥ ९६ ॥
 मंतीहिचि देवि ! इमं विमंतिं आसि नवरि मंतस्स ।
 मइसागरस्स एसो न सुंदरो भाविओ मंतो ॥ ९७ ॥
 जं तेण इमं भणियं आगच्छउ ताव सो कुसग्गमि ।
 इह आगवस्स जम्हा मरणं से सुमइणा सिद्धं ॥ ९८ ॥
 अने च तस्स रग्गो निग्गमणे आसि मंगुला सउणा ।
 अजवावहा य सम्भे सणिच्छराई गहा धणियं ॥ ९९ ॥
 इह आगयम्मि तम्मी विजओ अम्हं पराजओ तस्स ।
 ता देव ! निव्विसंका अण्डह किं अन्न-मंतेण ? ॥ १०० ॥
 गेहग-संशुचो उण कीरउ गामावि तस्स जे मागे ।
 उव्वसंतु खिप्पं तिण-वासाई य उज्जंतु ॥ १०१ ॥
 ऐकिकज्जउ कूवाई कुजलाइ सरोवराई कीरंतु ।
 पसर-निवारण-हेउं सत्ताहणं तत्थ वयउत्ति ॥ १०२ ॥
 इय देवि ! मंति-वपणं फारिय सध्वंवि आगओ एय ।
 पयलसणओ ससुस्स तहवि चिताउरो जाओ ॥ १०३ ॥
 अहं हंसिणि ! जा कइवि ह्मु सुहेण वसंति तत्थ दिवसाई ।
 ता अन्न-दिणे गयरं पवेडियं ससु-नसिओए ॥ १०४ ॥

तथो ।

पिहिमाई गांडराई जळेण परिपूरियाओ परिहाओ ।
 संनद्ध-वेद्ध-कवया पइकविस्सांसे ठिया जोहो ॥ १०५ ॥
 संधारिम-जंताई पउणीकांसेते, विविह-सत्थाई ।
 तिक्कंछाडिजंति तहा कीरइ मुंहडाण सम्माणो ॥ १०६ ॥

१ उ तिऐमिः कुसवम् । २ संशुचो — अविष्टः (H. D. ११ १४५) । ३ रो-
 धकमंशुकिः — प्रतिरोधकान्धो । ४ उज्जंतु — निषांशान् कुर्वन्तु । ५ उयान्
 (H. P. IV. २२) । ६ ससाधनं — सवटकम् । ७ अ वेत्ता । ८ प्रोत्तेष्टविहीनः ।
 ९ मोहा — बोधाः । १० उद्विगीक्रियन्ते । ११ सुपटः — बोधः ।

तओ ।

पइदियहं दिज्जंति य उक्खला सत्तु सिन्नमइगम्म ।
 निवडंति सुहद-करि-तुरय-नर-वरा उभय-पक्खेवि ॥ १०७ ॥
 संसेइया सामंता नायरया भाउला दढं जाया ।
 किं-कायञ्च-विमूढा जाया तह भंतिणं अम्ह ॥ १०८ ॥
 भीया कायर-पुरिसा संगैर-करणग्गि उंदुरा सुहडा ।
 साहस-धणो य ताओ संधीरइ मुमइ-वयणेण ॥ १०९ ॥
 एवं हंसिणि ! जाए समंतओ आठलम्मि नयरम्मि ।
 अह अन्न दिणे अहयं पासुत्ता हम्मिय-तलम्मि ॥ ११० ॥
 रयणीए केणावि इ होरतं अप्पयं पुलोइत्ता ।
 पडिबुद्धा मय-भीया विठविउमेवं समाढत्ता ॥ १११ ॥
 हा अम्मि ! ताय ! कोवि इ देवो वा नहयरो व म हरइ ।
 धावह धावह सुहडा ! इमाओ मेह्हावई ममंति ॥ ११२ ॥
 एमाइं विठवमाणा मणिवा हं तेण सुवणु ! मा भौहि ।
 नो तुज्झ किंचि विरुद्धं करेमि पाण-प्पिया तं सि ॥ ११३ ॥
 तुह-रुव-दसपुण्यन्न-गरुय-अणुराय-परवसेण मए ।
 हरिया सि कीस सुंदरि ! भय-भीया एवमुत्तवसि ! ॥ ११४ ॥
 वेयइइ-नग-निवासी खयरो हं सुवणु ! मपरकेउत्ति ।
 भुंजिहिसि मए सार्द्धं भोए किं रुपसि उब्भिम्मा ? ॥ ११५ ॥
 एयं ॥ तस्स वयणं सोऊणी हरिसिया अहं चित्ते ।
 किं नाम मज्झ दइओ एसो सो मयरकेउत्ति ? ॥ ११६ ॥
 भाया विषंथयाए जस्स तया चित्त-विठेहिपं रूपं ।
 दट्ठूण मयण-वसग्ग जाया उम्मत्तिया अहवा ॥ ११७ ॥
 सो अज्जवि विज्जाओ साहइ ता आगमो कह णु तस्स ? ।
 कह मह इत्थि-पुत्ता जं सो दीसिज्ज पक्खं ॥ ११८ ॥
 एमाइं चित्तयती नीया हं तेण कथवि पएसे ।
 ओइत्ता भूमीए मुक्का हं कयलि गहणम्मि ॥ ११९ ॥
 एत्थंतरम्मि रयणी खयं गया साहिउं व परमत्थ ।
 सम्मं नियेच्छ वच्छे ! ज होइ सो वल्लहो एस ॥ १२० ॥
 जाए पभाय-समए दिट्ठो सो सामलेण देहेण ।

१ संशयितः = अज्ञानः । २ संगैर = मुहुर । ३ उंदुरा = उदरः ।

४ दम्यंतले = श्लाघातलं । ५ विगमाणाम् । ६ मेस्तावह = मोचयत (H. P. IV. ९५)

७ विभेदि । ८ भोए = बोधन् । ९ पश्य (H. P. IV. १३) ।

अह चित्तवेग-खयराहिबेण सत्येव नियय-नयरम्मि ।
 दाउं स-देस-खंड अहिसित्तो खयर-राया हं ॥ १५० ॥
 एवं च ठिए कारण-वसेण केणइ पमाय-समयम्मि ।
 निय-नयरा एगागी चलिओ हं रयण-दीवम्मि ॥ १५१ ॥
 नह-पेडिएण दिक्का सुंदरि ! हम्मिय-त्तलम्मि पासुत्ता ।
 सं सि तओ अत्रहरिया मेत्तल-सर-सल्लिएण मए ॥ १५२ ॥
 ता मा रोवसु सुंदरि ! पाणाणवि सामिणी तुमं मज्झ ।
 भुंजिहिसि मए सद्धिं मोए वेयइ-सेलम्मि ॥ १५३ ॥
 तच्चयण सोउणं यजेणव ताडिया सुदुक्खत्ता ।
 इय चित्तिउं पयत्ता होहा ! मह पाव-पसरस्स ॥ १५४ ॥
 मज्झ कएणं ताओ पौरहो गरुय-सत्तुणा ताव ।
 अहमवि इमेण हरिया अन्नस्य निबद्ध-रागावि ॥ १५५ ॥
 धी ! धी ! मह जीएणं न ताव-आसासणं न पिय-लामो ।
 सत्तुंजय-दिक्काए होउज सुही ताव ताओवि ॥ १५६ ॥
 मण-वल्लहस्स तस्स उ लामेण हविउज अहव सुहिया हं ।
 मह पाव-परिणईए एत्तो एककंपि नो जायं ॥ १५७ ॥
 एवं विचित्तयंती भणिवा हं तेण ताव एत्थेव ।
 चिट्ठउ तुमं जाव अहं आसन्नं धंमि-गाहणम्मि ॥ १५८ ॥
 गंतूणं विज्जाए पन्नत्तीए छहुं पयच्छामि ।
 जाव-सहस्समेत्तं पाराभिय-पुण्य सेशए ॥ १५९ ॥

इय भणिऊण गओ सो अहमवि गुरु-सोय-ताविवा ताव ।
 कि-कायव्वय-मूढा सरण-विट्ठणा भवुर्निधा ॥ १६० ॥
 हरिणिग्व जूह-भट्टा सतरल-तारं दिसाओ पुलयंती ।
 भंमु-जल-पुन्न-नयणा रुयमाणी जाव विट्ठामि ॥ १६१ ॥
 ताव य तापासन्नं पिच्छामि विसाल-साळ-सोदित्तं ।
 पयणाकंपिय-फल-भर-विणमिय-मुंजोह-संकिन्नं ॥ १६२ ॥
 मणहारि-कलं पसरंत-परिमलं बहल-यत्तल-च्छायं ।
 सप्फल-भक्कण-निवडेत-जंतु-संतोण-कय-सहं ॥ १६३ ॥

निवेदत-ससत-तड्गदत-मय-विहग-कंडिय-मू-वीढं १

तद्वरमुष्णं मृच्छुं चतु-संताम-नासपरं ॥ १६४ ॥

तं ददुं विस-दक्षं विचित्तियं गरुप-दुनख-तवियाए ।

गिय-सहि ! हंसिणि ! तद्वर मरणमि नियद्व-चित्ताए ॥ १६५ ॥

किं काहामि अहन्ता रहिया पिय-वंधु-जणणि-जणएहि ।

सिहिणा विडंबिया हं जीवन्ती इय विचित्तोती ॥ १६६ ॥

गंतुं तस्स समीपे गहिऊण फलं पुहामि पक्खितं ।

मा मह हविज्ज एरिस-विडंबणा कल-जम्मेवि ॥ १६७ ॥

इय मणिऊण ससोयं खणंतरं जाव तत्थ अच्छामि ।

ताव य गुरु-विस-वियण्णए किंमळा महि-यले प्रटिया ॥ १६८ ॥

भविष्य वण-तरुहि उव्वसिययव सयल-वसुहाए ।

संधीहिं विहंडियं पिव विसीदयं सव्व-अंगेहि ॥ १६९ ॥

तत्तो य अकहणीयं पावियेधत्थंतरं तया भेदे ! ।

जाणामि मेव किंचिवि तदुत्तरं जं मई जायं ॥ १७० ॥

केवलमुच्छंग-गायं कस्सवि तरुणस्स अमयभूयस्स ।

विस-निव्वण-समर्थं मणि-सलिलं पाययंतस्स ॥ १७१ ॥

खणमेत्तं तेणं चिय मज्झं सरीरं पसिचमाणस्स ।

सयमगाइ कोमल-करेहि परिमदयेतस्स ॥ १७२ ॥

जल-सित्त-तालवट्टय-हाथाए विहिय-सिसिर-वायाए ।

चिर-दिट्ठं पिय-सहीए पियंवयाए काहिज्जंतं ॥ १७३ ॥

सयलं मह वुत्तंतं चित्त-पढालेयणाइ-फज्जंतं ।

हरिस-भर-पुलइयंगं खणंतरं निमैणमाणस्स ॥ १७४ ॥

अप्पाणं पासिछा पपाट्ठ-विस-वेयणा समासत्था ।

मुमिणं व मन्नमाणा पडिबुदा हसिए ! तदया ॥ १७५ ॥

सम्मोहित-नयण-जुंया ताव य पेच्छासि मयण-पडिरुव्वं ।

मह-हियय-निग्गयं पिव तरुण-नरं चित्त-संवाइं ॥ १७६ ॥

तं ददुं चित्तियं मे किं मजे इंदजालमेयति ? ।

किं वावि अज-जम्मो उयाहु किं सुविणयं एयं ? ॥ १७७ ॥

१ निवेदत-ससत-परिवलत-मृत-विहग-कंडिय-मू-वीढं; तद्वरमुष्णं = परि-
वलत (N. P. 43) । २ चतुर्विधं । ३ पश्यामि: कुलकम् । ४ अमयया ।

५ विहग = व्याकुल । ६ तिस्रिभिः कुलकम् । ७ विपटितं = विपुलम् ।

८ अमयान्तरम् । ९ आलोचनं = आलोचनम् । १० शब्दतः (N. P. 31) । ११

८ पश्यामि: कुलकम् । १२ पुनः = पुनः । १३ चित्रसंवादिम् ।

किं मन्ने मह सूयइ सुनिमित्तमिमंति चितइ जाव ।

॥ ताव विस-खख-भूले दिट्ठा तं निवडिया सुयणु ! ॥ २०७ ॥

मणहर-सयलावयनं मियंकै-लेहव जण-मणणंदं ।

ददहण तुमं सुंदरि ! सित्तो अमएणव कुमासे ॥ २०८ ॥

अब्बो ! कह णु मयावि इ आणंदं देइ मज्झ-हियवस्स ? ।

पिय-पैणपिणिव एसा जुवई नव-जोवणारंभा ॥ २०९ ॥

ता किं इमा मेयच्चिय किंवा सेजियत्ति, जव पुठएइ ।

साय य तुह-मुह-संठिय-विस-पल-खंटेण विज्जायं ॥ २१० ॥

अइतिव्व-विस-विचारं जाया ओ अचेयणा इमा बाला ।

तो नेऊण, स-ट्ठाणं, करेमि एहइ तेमिच्छं ॥ २११ ॥

इय चितिय, सुरसुंदरि ! गहिकण तुमं समागओ एथ ।

सिट्ठो पुण्डरिट्ठो वुत्तंतो तेण, मह सम्भो ॥ २१२ ॥

भणिया य अहमिमेणं ह्येएमु तमंगुलीययं सिग्गं ।

त्रिज्जा-पयाण-समए ताएण, समधियं जं तु ॥ २१३ ॥

तं दिव्व-भणि-संणाहं निवारणं सयव-दोस-पसरस्स ।

उवलद्ध-परचयं पुण विससओ विस-समूहम्मि ॥ २१४ ॥

भणिया खयर-कुमारा पया-सामगियं लद्धं कुणह ।

एयं पठणीकाठं जिण-पूयं ताहि काऊण ॥ २१५ ॥

काहामि संति-कैम्मं विग्घ-जयट्ठं य मंत-जायं च ।

किंजाहर-वैवायण-पाव-विमुद्धि समिच्छंतो ॥ २१६ ॥

एत्थंतरम्मि य मए समधियं संयुलीययं तस्स ।

सम्मसल्लि-पाण-विहिणा कया पसत्था तुमं सुयणु ! ॥ २१७ ॥

जाव य इमस्स पुरओ च्छि-पडालोमणाइ-वुत्तंतं ।

साहेमि ताव सुंदरि ! उवलद्धा चेयणा तुमए ॥ २१८ ॥

तं जं तुमए पुट्ठं तं सब्बं साहियं मए एयं ।

ता सुरसुंदरि ! सिद्ध, सम्भीहियं, तुज्झ, सत्तंअपि ॥ २१९ ॥

अहं ।

दीवंतर-ठियंवि इ, जलनेहि-मज्झाओ दूर-देसाओ ।

आणित्तु घडेइ विही अणुकूलो इट्ठ-लोयति ॥ २२० ॥

तत्तो य मए भणियं एव एयंति किंतु निमुणेमु ।

१ मृगादुरेखा । २ PXX NOTES ३. 34 । ३ मृता । ४ प्रणयिनी = भावो ।

५ सज्जवेत्ति । ६ तेमिच्छं = निमित्तवाम् । ७ दौर्घ्य = आनय । ८ सज्जं =

चरितम् । ९ सज्जितकर्म । १० सम्पादनं = पणः । ११ इ सुयम् ।

मज्झ करणं ताओ अच्छइ गुरु-सत्तु-पारद्धो ॥ २२१ ॥
 पिय-दंसणेवि जाए अज्जवि सोगातरं दढं हियं ॥
 पिय-साहि ! मह संतापो तेणज्जवि नोहए देहं ॥ २२२ ॥
 सत्तुजय-पारद्धो वट्ठइ पाणाण संसए ताओ ॥
 ता कह अणुकूलत्तं विहिणो मह मद-मागाए ? ॥ २२३ ॥
 इय भणिऊणं हंसिणि ! सोगावेगाओ-रोडेमारद्धा ॥
 ताव य कय-कायव्वो समागओ तीए सो भाया ॥ २२४ ॥
 भणिया य तेण किमियं पियंवए ! इयइ तुज्झ पिय-भणिणी ॥
 तीएवि सव्वं सोयस्स कारणं तस्स अक्खायं ॥ २२५ ॥
 सत्तो य तेण भणियं सुंदरि ! मा ह्वय अवरसमज्जेव ॥
 गंतुं कयंत-वयणं नयामि तुह जणय-पडिक्खं ॥ २२६ ॥
 जीवसे मइ सुंदरि ! को तुह जणय परामवेज्जत्ति ! ॥
 ता गच्छिस्सं संपइ वैट्ठ-सहाओ अहं सए ॥ २२७ ॥
 एतेव पढम-जिणकर-भयणम्मि पियवया-समेपाए ॥
 अच्छेयव्वं तुमए जहा-कुहं सोय-रहिदाए ॥ २२८ ॥
 जावागच्छामि अहे हंतुं रुत्तुजयं दुरायारं ॥
 इय भणिऊणुणइओ वयणं वमुनेद-खग-करो ॥ २२९ ॥
 सहिया पियंवयाए एवेद ठिया अहेपि तदिदसं ॥
 चित्तेती तस्सेव य सक्कगमं गइय-अणुराया ॥ २३० ॥
 कि अज्जवि मण-दइओ सहसा हंटूण त दुरायारं ॥
 विज्जा-पयाव-कलिओवि आगओ देव सो जत्ति ॥ २३१ ॥
 बोलीणम्मि य दिवसे यणि सव्वंपि भणिणि-सहिदा हं ॥
 कि पुण म आगओ सोत्ति जाय धिद्धामि उज्जिगा ॥ २३२ ॥
 ताव म खर-परुस-गिरं तैज्जंतो मीसणो सरुवेण ॥
 निदूम-सिहि-सिहावलि-पिंगल-धम्मिह-विकरालो ॥ २३३ ॥
 जिय-दसण-च्छय-दसणो फट्ठग-नर-सिर-पणच्च-णिक्करओ ॥
 भरु कूव-विवर-सरिसाड-पिंगल-टोयण-मुदुण्णिच्छो ॥ २३४ ॥
 गल-तल-विल्लय-वट्ठ-उज्ज-वट्ठित-नर-मुह-मालिय-कलिओ ॥
 तडि-पुमुज्जल-चंचल-निहो-टिय-दीह-नीहारो ॥ २३५ ॥

१ बाधते=पीडित भवति । २ रोडे=रोदितुम् । ३ छदिहि । ४ बाहुसदारः,

एकस्यैकान्तः । ५ NOTE P. 20 । ६ परपं = निष्ठुरम् । ७ तमेयदे = तिस्रः,

एकवर्णः । ८ इ हं समं । ९ विहरदं = विहरितम् ।

भीमदहास-पाडिरव-उत्तासिय-सयल-सत्त-संधाओ ।
 कसिणो विगरल-मुहो बेयालो आगओ तत्थ ॥ २३६ ॥
 आ पावे ! जं तइया पर-पुरिसासत्त-माणसाए तुमे ।
 पर-अवद-लेलुएणं तेण य पाविदठ-पुरिसेण ॥ २३७ ॥
 मह विहियं गुरु-दुक्खं तस्स फलं तेण प्रावियं ताव ।
 इण्हि तुमं पि पावसुं निय-चिट्ठिय-सच्छहं फलंति ॥ २३८ ॥
 एवं भणमाणो सो हंसिणि ! धित्तुं ममं मंयुप्पित्थं ।
 सण्णइओ गयणेणं निदुद्धुर-वयणेहिं तज्जंतो ॥ २३९ ॥
 मह अणुमंग-विळमं अक्कोसित्तिं पियंययं सहसा ।
 काउं गर्य-जीवियं पिय मीसण-हुंकार-करणेणं ॥ २४० ॥
 नेऊण दूर-देसं मुक्का गयणाओ तेण पावेण ।
 संचुंनियं गुवंगा नूणं मरउत्ति सुद्धाए ॥ २४१ ॥
 दइव-वसेण य पाडिया लया-विषाणामि तम्मि उज्जाणे ।
 दिदठा समंतभदेण ताहि पुदटा य दुत्तंतं ॥ २४२ ॥
 किं इंदयालमेयं किंवा सुमिणंति कथ वा पसा ।
 कथ गओ बेयालो पियंययाए य किं जायं ? ॥ २४३ ॥
 मण-बल्लहंस्स इमिणा हवेज्ज विहियं असोहणं किंचि ।
 मन्ने तेणेव लहुं न आगओ तम्मि सो दीवे ॥ २४४ ॥
 किंवा मज्झ निमित्तं समागएणं हविज्ज विहियं तु ।
 सत्तुंजय-नर-वइणा थोव-बलस्सेह तायस्स ? ॥ २४५ ॥
 एमाइ चितयंतीइ ताहि गुरु-सोय-ताविषाए मए ।
 पुच्छंतस्सावि सिदठं समंतभदस्स नो किंचि ॥ २४६ ॥
 ततो य आणिया हं मूयइ-पुरओ समंतभदेण ।
 सग्गस-सोएहिं तहिं पि तारिसं किंचि नो कहियं ॥ २४७ ॥
 इय पयंडिय गुग्गं नेह-साराइ तुग्गो
 निय-चरियमेवं हंमिए ! सन्धमेयं ।
 अइगरुय-सिणेही साहियं वित्थरेणं
 पणय-परवसाए पुच्छियं जं तइत्ति ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-मुवोह-गाहा-समूह-रम्माणं ।
 रागगि-दोस-विस्सहर-यमेज्ज-जल्ल-यंन-मूयए ॥ २४९ ॥

एसोवि परिसम्पइ सुरसुंदरि-हरण-वन्नणो नाम ।
सुरसुंदरी-कहाए बारसमो वर-परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ द्वादशः परिच्छेदः समाप्तः ॥ छ ॥ ३००० ॥

अह हंसियाए मणियं अब्बो । अइदूसहं समणुभूयं ।
जं किल निसुणंताणवि उप्पज्जइ गरुय-उब्बेवो ॥ १ ॥
एवंविह-दुक्खाणं न य उच्चिया होसि पिय-सहि ! तुमति ।
किं पुण कीरइ विहिणो विचित्त-चरियस्स लोयम्मि ॥ २ ॥
निधं सुहोचियंपि इ बहुविह-दुक्खाण कुणइ आवासं ।
अदिह-इह-विरहंपि विरहियं कुणइ दइएण ॥ ३ ॥
इय सुरसुंदरि ! विहिणो विचित्तय जाणिऊण उब्बेवं ।
येवंपि इ मा काहिसि, को णु गुणो तस्स करणेवि ॥ ४ ॥
अन्नं च जारिसाइं तुह देहे लक्खणाइं दीसंति ।
तह होयम्यं तुमए विजाहर-राय-पैत्तीए ॥ ५ ॥
अन्नं च मएवि सुय कुसग्गनयराओ आगय-नरेण ।
कमलावइ-देवीए पुरओ एवं कहिउजंतं ॥ ६ ॥
सत्तुंजय-नर-वइणा रुद्धे नयरम्मि आउले लोए ।
नहवाहण-नर-नाहे संसैइ-भूए ससामंते ॥ ७ ॥
घोसिंधण-हाणीए किंछेणच्छंतयम्मि पुर-लोए ।
जंत-विमुक्क-मंहोवल-निहाय-निवडंत-पापारे ॥ ८ ॥
पटठडि-विवर-संठिय-कोहालिग-खय-पडंत-खंडीसु ।
धणु-सुह-विणिग्गयाणेय-पत्ति-पच्छादय-नहम्मो ॥ ९ ॥
इय नयरम्मि कुसग्गो निवडंत-मडोह-रुहिर-चिकळंठे ।
सहसा पुरंत-खग्गो समागओ खेयरो एगो ॥ १० ॥
तेण य गइंद-परिसंठियस्स सत्तुंजयस्स खग्गेण ।
सहसा सीसं छिन्नं पुरत-पोसाएणच्छेण ॥ ११ ॥
इंतूण य तं सत्तुं रजो नरवाहणस्स पासम्मि ।
आगम्म सेण मणियं निहओ सत्तुं तुह नरिदं ॥ १२ ॥

१ उद्देगः (N. P. 59) । २ पत्ती = पत्नी । ३ उद्ययितभूते = विजये शक्ति-
तमनशीलवर्गः । ४ घाघं = तुष्णम् । ५ कुच्छेयात्तावे । ६ वन्त्रविमुक्कमहोपलसमूह-
(N. P. ३) निपटव्यापारे । ७ चित्तवज्जे = कर्दमः (N. D. III. १) ।

विजाहर-हरियाए रयणदीवे ठियाए घूयाए ।

तुज्ज सुरसुंदरीए वयणाओ आगओ अहयं ॥ १३ ॥

सिरि-चिचवेग-तणओ खयरो हं मयरकेउ-नामोत्ति ।

पासे पियंवयाए तुह घूया अच्छइ सुहेण ॥ १४ ॥

इय भणिऊण गओ सो रत्ना उण हरिसिएण निगंतुं ।

सबलेण सत्तु-सिन्ने पलायमाणम्मि पेहु-रहिए ॥ १५ ॥

गय-रह-तुरंगमाइं गहियं सव्वंयि दव्व-सारं से ।

सा सुर-सुंदरि ! पिय-सहि ! तत्थये कुणसु मा चितं ॥ १६ ॥

जम्हा सो तुह जणओ तुज्ज पिण्णेव निम्भओ विहिओ ।

अहिणव-साहिय-विज्जस्स तस्स किं काहिइ पिसाओ ? ॥ १७ ॥

जायं हविज्ज अह कारणंतरं किपि तुज्ज दइयस्स ।

तव्वसओ सो पिय-सहि ! न आगओ ज्ञप्ति तं दीवं ॥ १८ ॥

एमाइ-निउण-वयणेहिं तीए आसासिया नरिद-सुपा ।

जाया विमुक्क-गुरु-सोग-वेगियाऽऽणंद-पेडिहत्था ॥ १९ ॥

अह हंसियाए सव्वं गंतुं कमलार्इए देवीए ।

सिद्धं तीएवि रत्नो जहडियं साहियं सव्वं ॥ २० ॥

सुरसुंदरीए एवं पिठ-भगिणि-निकेयणे वसंतीए ।

अंतैउर-विर्लयाणं अटमाणंदं जणंतीए ॥ २१ ॥

यच्चंति वासराइं सुहेण जा कइवि, ताव अन्न-दिणे ।

अभिन्तर-परिसांए कइवय-निय-पुरिस-सहियस्स ॥ २२ ॥

सुरसुंदरि-सहियाए देवीए संगयस्स नर-वइणो ।

पडिहार-अणुजाओ रत्नो अइवल्लहो वणिओ ॥ २३ ॥

भामुर-रयण-सुपूरिय-थाल-करो आगओ कय-यणामो ।

धणदेवो नामेणं उवविट्ठो राइणो पुरवो ॥ २४ ॥

उवणीय-दरिसैणीयो ससंभमेणेव राइणा भणिओ ।

भो मो धणदेव ! तुमं आसि गओ सिंहलदीवं ॥ २५ ॥

ता कह शु लद्ध निर्येत्तो कुसलं पोय्येस्स किंचि नो जायं ।

जायं विव्वं जेणिह समायओ मासमेयेण ? ॥ २६ ॥

बहु-दिउस-पावणिउजे तम्मि गओ सिंहलम्मि दीवम्मि ।

१ प्रमुदिते । २ अ गुणम् । ३ निर्भयः । ४ तं दीवं = राज्ञीयम् । ५ पडि-

हरया = पूर्ण (A. P. 73) । ६ अ, ईद । ७ विव्वेतनं = यदम् । ८ विलवा =

वनिता । ९ वल्लम् = अल्ययम् । १० अ, लाइ । ११ अ, धतसुभिः कुलकम् (?) ।

१२ दर्शनीयम् = उपहारः । १३ निइताः = प्रत्यागतः । १४ पोटः = प्रवहणम् ।

सिग्धं जं सि नियत्तो महत्तमच्छेरयं एयं ॥ २७ ॥
 भणिय धणदेवेण आपन्नसु नर-वरिद ! वुत्तंतं ।
 जह तत्थ गओ सिग्धं समागओ एत्थ नयरम्मि ॥ २८ ॥
 सिंघलदीवागय-वाणिएहिं पोच्छाहिओ इओ ताव ।
 चलिओ तदुच्चिय-भंडं वित्तुण बहु-प्पगारमहं ॥ २९ ॥
 तुम्हाण पाय-जुपल पणमिय बहु-सैयड-सत्थ-संजुत्तो ।
 गंभीर-नामयं तं पत्तो वेळाउलं विउलं ॥ ३० ॥

अविद ।

नाविय-जण-पडिपुन्नं पैठणीकीरंत-जाणवत्तो हं ।
 पूग-फल-नालिप्राइ-रासि-नेहंत-राय-महं ॥ ३१ ॥
 गय-दंत-पालि-कलियं गय-वइ-वयणं कथइ विमाइ ।
 कथइ कपूरागुरु-चंदण-सहियं सुर-गिरिव्व ॥ ३२ ॥
 मुत्ता-हार-विराड्य-मही-चीढं पुंडरीय-सिहरंव ।
 कथइ जाइफलेला-कलियं तं कामुय-मुहं ॥ ३३ ॥
 माणा-देस-समागय-भूरि-कर-निदुद्ध-सयल-दिसि-पक्खं ।
 पविसंत-भूरि-भंडं नर-वइ-भवणं त दिट्ठं ॥ ३४ ॥
 दाउं तदुच्चिय-मुक्कं भंडं नीयं समुद-तीरम्मि ।
 नैइ-नाह-गमण-दंष्ट्रं वोहित्थं भाडियं विपेडं ॥ ३५ ॥
 कमसो य सयल-भंडं चट्ठीविं जाहि तत्थ वोहित्थे ।
 ताहे सुह-तिहि-रिक्खे नइ-नाहे पूइए विहिणा ॥ ३६ ॥
 काउं जिणिंद-पूयं दाणं दाऊण समण-संघस्स ।
 आपुच्छिय मुँहि-निवहं संभासिय सयल-परिवारे ॥ ३७ ॥
 फरंत-मगल-रवे समुच्छळते य नूर-निग्घोसे ।
 पडु-मागह-संदोहे जय-जय-सइं पउंजते ॥ ३८ ॥
 पिड्डुं-पत्तासयमयलं गुण-नियर-निवद्ध-फैलह-सघायं ।
 संजमिय-सयल-जोगं वोहित्थं मुणिवर-सरिच्छं ॥ ३९ ॥
 आरुद्धो हं तत्तो वेळाए समागयाए गहिराए ।

१ अ. 'एणोच्छा' । २. प्रोत्साहितः । ३. शकटम् = धनः । ४. प्र. पुग्गम् ।

५. प्रणुणीकियमाणयानपात्रः = सज्जयमानप्रवहणः । ६. शुरुक्कम् । ७. जदीनायः =

समुद्रः । ८. प्र. चरुलं । ९. विततं = विस्तीर्णम् । १०. आरापितम् (H. P. 17. 206) ।

११. सुहभिवहः = मित्रसमूहः । १२. पृथक् = अयोर्विरहानां पत्राणां = अभादी-

नामाध्वः, मुनिपदे पृथक् प्राप्त आशययित्त येन । १३. मुनिपदे शयनदीपयत्-

सम् । १४. वोहित्थं = यानपात्रम् ।

पथण-पठिपुत्र-सिय-बढ-वसेण गंतुं पयटं तं ॥ ४० ॥
 परिहृत्य-मच्छ-पुच्छ-च्छड-अच्छोदण-पोच्छलंत-सलिलोहं ।
 सलिलोह-समुच्छादय-फुरंत-गिरि-गडय-भीसणयं ॥ ४१ ॥
 भीसण-भगरोवोगिय-मुयग-गसिजंत-गोहिया-निवहं ।
 निवह-परिसंठियुद्धिय-तिमिंगिलाढत्त-आवत्तं ॥ ४२ ॥
 आवत्त-समुवत्तिप-सत्त-समाढत्त-भीसणारावं ।
 आरावं-वत्त-विसंतुल-जलयर-परिसरण-घोर-जलं ॥ ४३ ॥
 घोर-जल-घण-घणारव-मुहरिय-दिसि-चकमुक्कड-तरंगं ।
 रंगंत-विद्धुमासिय-सत्त-समुप्पित्थ-मीण-उलं ॥ ४४ ॥

अविय ।

बैडु-सत्त-कयाहारं निवडंत-महंत-आवया-निवहं ।
 अप्पत्त-पयावासं दुग्गय-पुरिसंव नइ-नाहं ॥ ४५ ॥
 चलमाण-मीणं-मयरं फुरंत-घेण-तिमिर-रुद्ध-पेरंतं १
 कसिण-निसागासं पिव अपत्त-पेरंत-सीमाणं ॥ ४६ ॥
 एवंहिं समुदं मज्जे-मज्जेण जाणवत्तं तं ।
 जा वच्चइ कइवि डु जोयणाणि वेगेण नर-नाहं ! ॥ ४७ ॥
 ताव य अलमि दिणे कूवय-खंभरंगै-संनिविद्धेण ।
 निर्जामएण भणियं पिच्छह अछेरयं पुरिसा ! ॥ ४८ ॥
 कौवि डु महाणुभावो अदीण-वयणो सुरिंद-सम-रूयो ।
 बीहाहिं कह समुदं अणेरेपारं इमं तरइ ? ॥ ४९ ॥
 तन्वयणं सोत्तणं पडिबेड्य-संगया मए राया ।
 तप्पासे पडिविया पत्तहा कोलिय-कुमारा ॥ ५० ॥
 गंतूण तेहिं भणिओ सो पुरिसो भइ ! इत्थ आरुहसु ।
 धणदेवेणं वणिणं तुज्झ यासम्मि पडिविया ॥ ५१ ॥

१ पथमिः कुलकम् । २ परिहृत्य (जन्तुविशेष) मत्स्यपुच्छच्छटाच्छोटनप्रो-
 च्छलत्सलिलौघम् । ३ गडयो = गर्तकः । ४ उद्धर्गितम् = उच्छलितम् । ५ आ-
 दतो = आरब्धः (म. प. ३) । ६ संमुत्पित्तं = संव्रसम् (म. प. २१०) । ७ बडु-
 चरवानां कृत आघातं येन, दुर्गतपक्षे बहुसत्त्वैर्मयः कृत आघाते येन । ८ आपत्त,
 आपगा = नदी च । ९ अषात्राणां पात्ररहितानां पयस्त्रामावाहः, पक्षे अप्राप्तः
 प्रजासु वासो येन । १० निशाच्छपक्षे मीन-मकरौ राक्षसविशेषौ । ११ घनः =
 मेघः, सांद्रं च । १२ पेरंतो = पर्यन्तः । १३ खंभरं = खम्भाग्रम् । १४ निर्या-
 मकः = नाविकः । १५ ड युग्मम् । १६ बाहु = बाहुः । १७ SEE NOTE P. 31
 १८ वेदधो = मौढ्या (H. D. VI. 95) ।

इय' भणिओ आरूढो समागओ ताहि अम्ह बोहित्ये ।
 दिट्ठो य मए नर-वर ! तरुण-नरो सो महा-भागो ॥ ५२ ॥
 निजिय-अणंग-रूत्रो पुन्निम-मयलंछणोच्च अइसोमो ।
 वर-कणय-निहेस-गोरो अहिणव-उट्ठित-मुह-रोमो ॥ ५३ ॥
 किं बहुणा भणिएणं अणुहरए नर-वरिंद ! सो तुम्ह ।
 दिट्ठमि तम्मि दिट्ठी अम्ह सित्तव्व अमएण ॥ ५४ ॥
 अब्बो ! महाणुभावो एसो अणुहरइ मयरकेउत्त ।
 ता होज्ज किं नु एसो जो तइया अडवि-पडिवाए ॥ ५५ ॥
 कमलावइ-देवीए अंकाओ जायमित्तओ हरिओ ।
 पुव्व-विरूद्ध-सुरेण केणवि अदिट्ठ-रूढेण ? ॥ ५६ ॥
 अहवा किं मह इमिणा विचिंत्तिएणेह ताव पुच्छामि ।
 को कथ कह व एसो पडिओ य समुद्ध-मज्झमि ? ॥ ५७ ॥
 इय चित्तिकण य मए अम्भंगुव्यट्ठणाइयं तत्त ।
 परमायरेण कारियं मुंजाविय परम-विणएण ॥ ५८ ॥
 पुट्ठो सुहासण-गओ कह णु तुमं धीर ! एत्थ भीममि ।
 रयणापरमि पडिओ कथ व तुम्हाण आवासो ? ॥ ५९ ॥
 तत्तो य तेण भणियं निसुणसु धणदेव ! वज्जरिज्जंतं ।
 एगग-मणो होउं एत्थये कोउगं जइ ते ॥ ६० ॥
 दक्खिण-सेढीय-पुरे वेयइदे रयण-संचए अत्थि ।
 पयणगइ-खयर-पुत्तो वउलवई कुच्छि-सभूओ ॥ ६१ ॥
 खपरिंद-अक्कवट्ठी विस्खाओ चित्तवेग-नामोत्ति ।
 अमियगइ-खयर-धूमा भज्जा से कणगमात्ति ॥ ६२ ॥
 सीए ॥ अहं पुत्तो मण-दइओ मयरकेउ नामोत्ति ।
 कमसो य वइट्ठमाणो पत्तो हं जोव्वण पढमं ॥ ६३ ॥
 एत्तो ॥ अत्थि नयरं वेयइदे उत्तराए सेढीए ।
 सैव्वोउय-तह-वय-संड-मंडियं चयरचंचेत्ति ॥ ६४ ॥
 भाणुगइ-खयर-पुत्तो चित्तमई तत्थ खयर-वर-नाया ।
 सो मह पिउणो मित्तं अहपि अइवल्लहो तत्त ॥ ६५ ॥
 अठ अजया कयाइवि पत्तत्त पुत्तमि चयर-चंचमि ।
 पीईइ चित्तगइणा दिन्ना मह रोहिणी विज्जा ॥ ६६ ॥
 सा सत्तहि मासेहिं तत्थेव ठिएण साहिया विज्जा ।

वज्रंत-वंस-वीणा-कल-सदाणांदिय-जणोहं ॥ ९६ ॥
 पेच्छागय-सुर-किन्नर-चित्त-चमुक्कार-कारयं रम्मं ।
 काउं जिणिद-भवणे जागरुमुह-पाव-विद्वणं ॥ ९७ ॥
 सयल-परिवार-सहिओ पत्तो वेयइह-पव्वयं ताओ ।
 कापव्व-सेस-किच्चो तत्थेव अवट्ठिओ अहयं ॥ ९८ ॥
 काउं जिणस्स पूयं विहिणा जिण-वंदणं च काऊण ।
 उइए रविम्मि अहयं सरीर-चित्ताए नीहरिओ ॥ ९९ ॥
 काउं सरीर-चित्तं कैय-सोओ दीहियाइ छीलाए ।
 वव्वामि जाव धोवं भू-भागं ताव पिच्छामि ॥ १०० ॥
 वंसि-कुडंगाससे खगं भू-पट्ठि-सठियं पवरं ।
 चित्तूण चवळयाए झडत्ति छिन्ना कुडंगी सा ॥ १०१ ॥
 ताथ य पुव्व-पविट्ठो आसी खपरो उ मयरकेउत्ति ।
 सामी गंगावत्तस्स गंधवाहण-नरिंद-मुओ ॥ १०२ ॥
 छिन्नाए कुडंगीए छिन्नं महि-वट्ठ-संठियं दिट्ठं ।
 सहसा सीसं तस्स ओ सरतयं रुहिर-पेम्मारं ॥ १०३ ॥
 तं दट्ठूण ससंभम-चलंत पिट्ठ-लोळ-लोपण-जुएण ।
 हा हा ! अहो ! अकज्जं कयंति परिदेवियं वट्टहा ॥ १०४ ॥
 अन्वो ! पमाय-वसओ विहिया हिंसा मए इमा जाओ ।
 तत्तो य किपि होही विग्घं मह मंद-भग्गस्स ! ॥ १०५ ॥
 अहवा संसिद्धाओ विग्घाओ विग्घ संभवो नत्थि ।
 तहपि हु विग्घ-जपट्ठा जुत्तं मह जाव-पूपाई ॥ १०६ ॥
 इय चित्तिय चळिओ हं अह कुरिय दाहिणेण नपणेण ।
 किं मत्ते मह सूयइ सुनिमित्तमिमत्ति चित्तितो ॥ १०७ ॥
 कइवि हु पयाणि जाव य वव्वामि धणदेव ! तत्थ वण-गहणे ।
 पिच्छामि ताव किंयाग-माहिणो हिट्ठ-भूभागे ॥ १०८ ॥
 मुत्तव मुच्छियं पिव सरीर-सोहाए सूइय तिव्वं ।
 निय-कुळ-लण्ठिमउंवं भमएणव निम्मियं जुवइं ॥ १०९ ॥

कविय ।

दीहर-कसिण-मुकोमउ-कुंतल-मारेण संहइ अकंतं ।

आयदुदिय ममर-उलं तीए कमलंव वर-सीसं ॥ ११० ॥

१ उह = मरिहम् । २ अ ससियिः कुलवम् । ३ कृगसीवः । ४ अ पुग्गम् ।

५ पम्मारो = समूहः । ६ सुविहम् । ७ अपूर्णम् । ८ अमृतेनेव । ९ अ पुग्गम् ।

१० उइए = रात्रते (H. P. IV. 100) ।

निर्व्वेणं केणवि विस-फलमैसियांति मन्नामि ॥ १२५ ॥

भूमिचर-मणुयाणं सुदुग्गमो एस रयणदीवो जं ।

तेणव भूमी-गोयर घूया एसा कहं होज्जा ॥ १२६ ॥

एरिस-नेवत्थाओ कन्ना एसत्ति निच्छओ एस ।

जं पुण अच्चि-प्पुरणं मह होही मारिया तेण ॥ १२७ ॥

दट्ठणं विविहाओ विज्जाहर-वालियाओ अणुराओ ।

न य आसि मज्झ पुंवि दट्ठण इमं जहा जाओ ॥ १२८ ॥

ता नूनं भविस्सं इमाए सुतणूए मज्झ दइयाए ।

एमाइ विचित्तो गहिउं निय-वाडु-उच्छंगे ॥ १२९ ॥

तीए सुकोमल-मणहर-तणु-फास-सुहेत्ति निम्बुय-सरिरो ।

निय-ठाणं संपत्तो जुगाइ-जिण-मंदिरासने ॥ १३० ॥

अह आसि साथ मणिणी पियंवया अण्ण-जणणी घूया मे ।

पुंवरिद्धं कहिये वुत्तंतं ताहि से भणिया ॥ १३१ ॥

निम्मल-जलेण सहियं अप्पेसु तमंगुलीयगं सिग्घं ।

विज्जा-पयाण-समए ताएण समप्पियं जं तु ॥ १३२ ॥

तं दिव्य-भाणि-सणाहं निवारणं सयल-दोस-पसरस्स ।

उवलद-पच्चयं पुण विसेसओ विस-समूहम्मि ॥ १३३ ॥

तस्सल्लिं पैइंतो तीए अंगाइ तहय सिचंतो ।

मणिओ पियंवयाए एसा मह होइ भगिणित्ति ॥ १३४ ॥

भणियं मए कहे पुण कथवि दिट्ठा इमा तेए पुंविं ।

भणियं पियंवयाए माऊए मज्झ लहु-भगिणी ॥ १३५ ॥

रयणवई उ कुसग्गे दइया नरवाहणस्स नरवइणो ।

तीए एसा घूया कन्ना सुरसुंदरी नाम ॥ १३६ ॥

बेयइत्ताओ पुंवि आगच्छंती इमम्मि दीवम्मि ।

खिन्ना अवइन्ना हे कुसग्गापुर-वाहिरुज्जाणे ॥ १३७ ॥

ताय य दिट्ठा एसा विज्जाए पयं तहिं च वीसरिये ।

पेडु-पन्नाए इमाए साहियमेत्ताए उवलदं ॥ १३८ ॥

तह चित्त-पठे लिहियं रूवं दट्ठण तुम्ह एयाए ।

आहुओ अणुराओ गरओ उम्माय-बइइणओ ॥ १३९ ॥

अइसुंदरोत्ति मुदिये दइओ होज्जत्ति सिग्गिये बहुहा ।

जइ ताव दंसणंपि हु होज्ज कैयत्थचि नसिसियं ॥ १४० ॥
 जइ ताव कावि हु अहं ताऽवस्सं तस्स संगमेण सुहं ।
 कायव्वं भगिणीए इय मणिया अहं इहं पत्ता ॥ १४१ ॥
 एमाइ जाव साहइ पियंवया तीइ पुन्व-वुत्ततो ।
 ताव विस-वेग-विगमाओ चेयणा तीइ उवळद्धा ॥ १४२ ॥
 उवळद्ध-चेयणमहं सत्थ-सरीरं पियंवया-पासे ।
 मोत्तूण गतो रिसहस्स पुंयओ विग्घ-जय-हेतं ॥ १४३ ॥
 कात्तं जिणिद-पूयं चिहिणा जिण-वदणं करेऊण ।
 सह संति-वेवैयाए मंतं जविऊण उवठत्तो ॥ १४४ ॥
 तीए थुइं पठित्ता उस्समं करिय तह सउस्सासं ।
 विज्राहर-वावायण-विग्वस्स विघायणट्टाए ॥ १४५ ॥
 जाव य समागओ ह पुणरवि य पियंवया पासम्मि ।
 ताव य सोय-वसागय-वाह-जलोहलिय-गंड-यळा ॥ १४६ ॥
 'रूपमाणी सा दिट्ठा पुट्ठा य पियंवया मया ताहे ।'
 कोस इमा कमलच्छी रोयइ गुरु-सोग-तैयव्व ? ॥ १४७ ॥
 तीए भणिय एइइ कारणे गरुय-सत्तु-संरुद्धो ।
 धच्छइ इमीइ जणओ तेण इमा रुयइ सोगेण ॥ १४८ ॥
 तत्तो य मए मणिया साहीणे किंकरम्मि एयम्मि ।
 को तुह पियर सुंदरि ! सक्केइ परामवेउं जे ! ॥ १४९ ॥
 धसुनंदय-त्तम-करो एगामी चेव तं दुरायारं ।
 गंतुं हणामि सत्तुं जयारिमहमेव किं वड्डणा ? ॥ १५० ॥
 एत्थेव पढम-जिण-वर-भवणम्मि पियंवया-समेयणिं ।
 अच्छेयव्वं तुमए जहा-मुहं सोय-रहियाए ॥ १५१ ॥
 जावागच्छाभि अहं हंतुं सत्तुंजयं दुरायारं ।
 इय भणित्तुण्णइओ तमाल-दल-सामलं गयणं ॥ १५२ ॥
 पत्तो य कुसग्गपुरं उम्मड-भड-रुद्ध-वियड-पायारं ।
 अंतो-वहत-वहु-जंत-वैत्त-पासाण-भीसणयं ॥ १५३ ॥
 अट्ठालय-नइय-धयं सैयग्घि-संघाय-रुद्ध-कविमांसं ।
 यद्धंत-वहल-कलयल-गज्जंतुम्मड-मट्ठाढोवं ॥ १५४ ॥
 अह कोऊहल-वसओ गयणत्थो पेच्छित्तं पयस्सो हं ।

१ कृतार्थेति । २ पूजकः । ३ B °साह । ४ उत्तरवर्ग = कावोत्तरार्गम् । ५ कृतो-
 च्छेयम् । ६ तत्तन्व = तस्मा इव । ७ B वत्तसमिः कलपयन्म् । ८ B B K M O T P, 10 ।
 ९ B युग्मम् । १० वृत्तः = मन्दजाकारः । ११ यत्तप्रीतिपातपदकपिचीर्यम् ।

ताव पुर-भजणत्वं समुद्धृत्यं मालवाणीयं ॥ १५५ ॥
अविव ।

अप्येह मञ्जु कैसियं कवयं मह देह सुंदरं वफरं ।

इय सत्तुंजय-सिंहे सुम्मेति मढाण उल्लावा ॥ १५६ ॥

हुंकेतु वड्डेलाओ जंसाइं वहंतु सरउ पेट्टठडी ।

अह खुण्णट नीसेणी पायारे घडउ सूरिया ॥ १५७ ॥

दहह तमंगावरणं छुहेह परिहासु पत्थरे पंडरे ।

अट्टालय-विकसियाहिं खणह सत्तुजई मणइ ॥ १५८ ॥

मुंमुमूरिऊण गुरु-पत्थरेहिं खुंडुलीहिं सत्तण-निवहाहिं ।

उज्झति तंभंगतर-ठिएहिं जोहेहिं सूरिया ॥ १५९ ॥

पायार-निमिधे-निसोपि-संठिया पुर-नरिद-जोहेहिं ।

कुंतगाळ छिज्जंता पडंति परिहासु अरि-पुरिसा ॥ १६० ॥

अट्टालय-जंतागय-पत्थर-नियरेण वड्डेला-नियरो ।

उंमच्छिज्जइ कत्तल-विहुरिय-भड-हत्थ-धरिओवि ॥ १६१ ॥

पक्खह-तमंग-संठिय-धाणुंक्क-विमुक्क-वाण-निम्भिसा ।

कलयल-वैडुल-नियत्ता कसियाइत्ता विवैज्जंति ॥ १६२ ॥

पायाळ-मूल-परिसकिराण खुंरु-दुक्खियाण जोहेहिं ।

सीसाइं दल-सयाइं कीरंति सपग्घि-पेयरेहिं ॥ १६३ ॥

पायारमपत्ताओ पट्टठडीओवि तिल्ल-सिचेहिं ।

उज्झति ससंकेल-जलिय-रुक्ख-गुरु-कट्ठ-निवहेहिं ॥ १६४ ॥

कविसीसंतर-संठिय-पक्कल-धाणुक्क-वाण-संलत्ते ।

जायं सिरि-धरिया-रण-निर्णदंमैराइणो सिन्ने ॥ १६५ ॥

ताव य रोस-वसुद्धिय-अणेय-सामंत-सुहह-निवहेण ।

आसासिय निय-सिन्ने छुकिज्जइ साल-समुहयं ॥ १६६ ॥

१ मालवाणीकम् = वायुप्रवराजकेन्यमित्यर्थः । २ कवियम् । ३ अ खेमे ।

४ अ वुक्खेत्तु । ५ पट्टठडी । ६ मज्जतु. (H. P. IV. 101) अन्तर्भूतगिज्ञावेन ।

ममो करोत्वित्यर्थः । ७ सूरिया = यन्त्रपीठनम् (H. D. VII. 41) । ८ छिपय

(H. P. IV. 143) । ९ पंडरे = प्रचुरान् । १० मुंमुमूरिऊण = भट्कदा (H. P.

IV. 106) । ११ खुंडुली = वस्त्रा (H. D. III. 15) । १२ तमङ्गः = मत्तवारणम् ।

१३ निमिधे = न्यस्तम् (H. P. 75) । १४ उमच्छिज्जइ = वड्डयते = विप्रताप्यते

(H. P. IV. 93) । १५ धाणुक्कः = धनुः प्रहरणं यस्य सः । १६ अ पट्टवलनि ।

१७ विपग्घे = मियन्ते । १८ अ सुहहवियाण, गुरु = प्रहरणविशेषः । १९ प्रडरः

धमूरः । २० गुरुतमङ्गितरूपगुरुकाशनिवहसहितैः । २१ अरातिः = वायुः ।

उच्चमड-पैसंडि-मंडिय-मयंड-कोदंड-कंड-निम्बिन्नो ।
 पायारो कय-पुर-रक्खणोव्व रोमंचमुव्वहइ ॥ १६७ ॥
 तो पूरिऊण परिहाओ सत्तु-जोहेहिं दीह-यंसेहिं ।
 पञ्जाळिय पेरंतं पैलौवियं सयलमावरणं ॥ १६८ ॥
 लगंत-जंत-पत्थर-पडंत पायार-सिंहर-परितुट्ठं ।
 रहस-वसुट्ठिय-हैलबोल-मुट्ठरियं होइ सत्तु-वलं ॥ १६९ ॥
 अह पडिया कोइहालयावि गुरु-पिट्ठल-पत्थर-सुबद्धा ।
 जंतेहिं सुरंगाहिं य कसियाहिं य निदविज्जंता ॥ १७० ॥
 इय परिवलेण सहसा पैराइए पिच्छिऊण पुर-सुहडे ।
 रोस-वस-दट्ठ-उट्ठो उग्गीरिय मंडैलमो हं ॥ १७१ ॥
 पत्तो गइंद-परिसठियस्स सत्तुंजयस्स आसन्ने ।
 भणिओ य इमो रे! रे! दिट्ठो तं अज्ज कालेण ॥ १७२ ॥
 जो मइ दइया-जणयस्स परिभयं कुणसि अरुण-वेरस्स ।
 अहवा विणास-समए होइ फल धंस-विडवस्स ॥ १७३ ॥
 पुरिसो भवसु इयाणि जइ सच्चं सुहड वायमुव्वहसि ।
 वित्तूण तयं केससु झत्ति अह मययं छिन्न ॥ १७४ ॥
 अह लुंय-सीसं दट्ठूण सामिय परिवल ससंमंतं ।
 वल्लिऊण वाण-नियरेण घाइउ मं समादत्तं ॥ १७५ ॥
 अह तं सुतिक्ख-सर-नियर-भूरीणि वेचिउ पयत्तेण ।
 पत्तो सत्तोय-नरवाहणस्स अत्थाण-भूमीए ॥ १७६ ॥
 सत्तुंजयस्स सीसं पुरओ मोत्तूण कय-पणामेण ।
 धणदेव ! पुव्व-वुत्तो^१ तुत्ततो साहिओ तस्स ॥ १७७ ॥
 ता अच्छ निहन्विगो अहय पुण जामि रमणदीवाओ ।
 आणेत्तु तुम्ह धूयं जेण समप्पेमि सिग्घेति ॥ १७८ ॥
 इय भणिकुणुप्पइओ दइया-मुह-दंसणुत्तुओ जाव ।
 पत्तो इमं पएसं ताव ॥ सहसा मए दिट्ठो ॥ १७९ ॥
 ताल-तरु-दीह-जंघो मसि-भूमा-महिस-काला-सरीरो ।
 रैसिलिट्ठ-लंब-वाहू निग्गय-दसणो पलंबोदळे ॥ १८० ॥

१ पयंडि = वनकम् (H. D. VI. 10) । २ कंड = कण्डम् । ३ प्रदीपिनम् =
 ववाहितम् । ४ वल्लकलः (H. D. VIII. 64) । ५ पराजितान् । ६ दट्ठ-उट्ठो = दट्ठिष्ठः ।
 ७ मण्डलाग्रम् = चक्रः । ८ अ युग्मम् । ९ ललशीर्षम् । १० तिक्खं = तीक्ष्णम् ।
 ११ भोरणिः = समूहः । १२ आत्थानम् = समा । १३ वुत्तो = चक्रः (H. D.
 17. 111) । १४ अघिलिट्ठो = आश्रितः ।

नागिय-जणे य भंडं पवित्रिउरते समुद्रम्भि ॥ २०९ ॥
 जल-च्छादय-पेरंतं एकं आसाइऊण गिरि-गडयं ।
 विदलंत-फलप-निपरा पुद्ग सहसत्ति-सा नाथा ॥ २१० ॥
 अहमवि तत्तो नर-वर ! आसाइय-फलहयम्भि संलग्गो ।
 अंतोणिवेत्ति-नोत्तिज्जमाण-छद्द-मण्ड-विच्छुरिओ ॥ २११ ॥
 कथइ असंउ-संखोह-गोहिओ जलनिहिम्भि बुद्धतो ।
 कथइ गोह-गसिउजंत-गोहिया-मुह-विणिम्मुको ॥ २१२ ॥
 कथइ नैवकुक्कसिय-सिन्धि-पुद्गप्पिडिय-मोत्तिवाइओ ।
 कथइ तरंग-वेविर-विद्धम-गहणेण रुजंतो ॥ २१३ ॥
 अवरायर-गुरु-उहरी-तरंग-वेगेहि हीरमाणो हं ।
 दिण-पंचगेण नर-नाह ! पाविओ नीर-पेरंतं ॥ २१४ ॥
 रवि-कर-संषाय-पणहु-पडर-जडो तओ समुत्तरिउं ।
 काउं सुपक्क-कयली-फलाइणा पैण-वित्तिमहं ॥ २१५ ॥
 परिमुसिय-नात्तिएदग्गएण तिह्णेण काउमभंगं ।
 एहाऊण सरो-सारे चंदण-तद-पल्लव-रमेण ॥ २१६ ॥
 कप्पूर-भीसिएणं काऊण विलेवणं पयसेण ।
 जाइफलेटा-महिपं समाणिय पवर-संकोउं ॥ २१७ ॥
 वर-रपण-सिटा-यठे उवविट्ठो वित्तिउं पयत्तो हं ।
 अण्णो ! फह-णु अउंडे जाओ धण-गरिपण-विणामो ! ॥ २१८ ॥
 फह सो महाणुभावो होही मग्गामि जाणवत्तम्मि ! ।
 आसाइय-फळमो जइ समुत्तरेआ भंये लेट्ठं ॥ २१९ ॥
 एमाइ वितपंतो कइवि इ दिवमाणि जाव अण्णामि ।
 सा अम दिगे केणवि उल्लविपं वपणमेपंति ॥ २२० ॥
 ओ धणदेव ! महायम ! उन्निमो कीम अण्णामे एवं ! ।
 तत्तो तत्तोदुत्तं जाव पण्णेण्णि संभेतो ॥ २२१ ॥
 ताव य दिहो मामुर-सरीरधारी पट्ट-मुह कयन्ते ।
 परिहिम सँविगिणी-पंच-यन्न-वर-वाय-सोदेत्तो ॥ २२२ ॥
 उत्तम-द्विप मामुर-गण-कण्णगार विध-विधेइओ ।

१ आसाइय = आसय । २ पवित्रि = पवित्रम् । ३ उहरी = उहरीरिवादिभिरुक्तिभिः ।
 ४ नोत्तिज्जमाण = नोत्तिज्जमाणः, उद्भूतः । ५ पुद्गप्पिडिय = पुद्गलपिडियः । ६ गोहिओ = गोहिः ।
 ७ कप्पूर = कपूरः । ८ विलेवणं = विलेवणम् । ९ पयसेण = पयसेणम् ।
 १० उवविट्ठो = उवविट्ठः । ११ विणामो = विणामः । १२ अण्णामि = अण्णामि ।
 १३ विध-विधेइओ = विध-विधेइओः ।

अइ-पिच्छणिज-रुओ कोवि हुं देवो महामागो ॥ २२३ ॥

अह कय-अम्मुहाणो अवगूढो सेण सायरं अहयं ।

भणिओ य, ममं परिजाणसीह किंओ न तं मंद ! ॥ २२४ ॥

तत्तो य मए भणियं अज्जवि सम्मं न याणिमो देव ! ।

ता साहिज्जठ अहं को सि तुमं कथ दिदूओ वा ! ॥ २२५ ॥

भणियं देवेण तथो आसि तए हत्थिणाठरे नयेर ।

दिहो मणोरमुज्जाण-संठिओ देवसम्भोत्ति ॥ २२६ ॥

एक्खं दाऊण तया जोणिय-हत्थाओ मुण्डइद्ध-मुओ ।

जयसेणो नामेणं विमोइओ जस्स वयणेण ॥ २२७ ॥

जो य तया अडवीए सत्थ-थिलोवम्मि मुण्डइद्धस्त ।

पल्लीवइणो पासे बाल-माहो तए दिट्ठो ॥ २२८ ॥

तह य कुसग्गपुराओ नियत्तमाणेण दइद्ध-पल्लीए ।

सीहगुहाए बाहि करंक-मज्ज-ट्ठिओ दिट्ठो ॥ २२९ ॥

पलिच्छन्न-चलण-जुपलो गुरु-पहरण-वाय-जज्जरिय-देहो ।

गाढं तिसैमिगूओ जो तइया फंठ-गय-पाणो ॥ २३० ॥

पर-दिय-रण तुमए अरहं देवो मुत्ताहुणो गुरुणो ।

इय अवंतं दाढं सम्मत्तं नियम-संजुत्तं ॥ २३१ ॥

तत्तो य नमोज्जरो दिन्नो संसार-सागरुत्तारो ।

जस्सासि तए तइया सो हं भो ! देवसम्म-जिओ ॥ २३२ ॥

नवफार-पभावाओ वेळंभर-नाग-राय-मज्जम्मि ।

जाओ सिबओ नार्म सामाणिय-पणय-यय-कमओ ॥ २३३ ॥

तत्तो य मए भणियं एवं एवंति कितु पुच्छामि ।

ठाणम्मि कम्मि अण्हह तुम्हे साहेह मह एवं ! ॥ २३४ ॥

अह मुर-वरेण भणियं निमुणसु मेहस्स दक्खिण-दिसाए ।

बोयालीस-सहस्साहि जोयणाणं अणूणाइं ॥ २३५ ॥

एवण-समुदं ओगाहिऊण अथित्थ पव्वओ रम्मो ।

सत्तरसस(य !) एगवीसे उदुदं उच्चत्तणं जस्स ॥ २३६ ॥

अइ-जोयणाणं समंत्तओ मित्थय-मंकीतिज्जसेरण ।

एवणाहिस्स सल्लिं पयासईं अंफं-रणमओ ॥ २३७ ॥

नामंण दउभासो तस्स य सिहरम्मि अत्थि वर-भयणं ।

१ तियुभिः पुनश्च २ द्वाभिमूक्तः—विषावाश्रयः ३ भिओ—जीवः

४ ३ वसभिः पुनश्च ५ वायालीसा—द्विषत्पारिवादः ६ अनुत्तानि ७ अइ
स्वित्तमय इत्यर्थः ।

नाविय-जणे य भंडं पवित्रिखरते समुद्रग्नि ॥ २०९ ॥
 जल-च्छादय-पेरंतं एकं आसाइऊण गिरि-गडयं ।
 विदलंत-फल्य-नियरा फुटा सहसत्ति सा नावा ॥ २१० ॥
 अहमवि तत्तो नर-वर ! आसाइय-फलहयग्नि संलगो ।
 अंतोष्णिवेहि-नोडिजयाण-लडु-मच्छ-विच्छुरिओ ॥ २११ ॥
 कथइ असंख-संखोह-खोहिओ जलनिहिग्नि बुद्धतो ।
 कथइ गौह-गसिजंत-गोहिया-मुह-विणिग्मुको ॥ २१२ ॥
 कथइ नैक्कुक्कत्तिय-सिप्पि-पुडुप्फडिय-मोसियाइओ ।
 कथइ तरंग-वेविर-विदूदूम-गहणेण रुज्झंतो ॥ २१३ ॥
 अवरावर-गुरु-लहरी-तरंग-वेगेहि हीरमाणो हं ।
 दिण-पंचगेण नर-नाह ! पाविओ नीर-पेरंतं ॥ २१४ ॥
 रवि-कर-संपाय-पणडु-पउर-जइओ तओ समुत्तरिडं ।
 काउं सुपक्क-कयली-फलाइणा पौण-वित्तिमहं ॥ २१५ ॥
 परिसुसिय-नाल्लिएरुग्गएण तिल्लेण कावमभंगं ।
 ण्हाऊण सरो-तीरे चंदण-तरु-पल्लव-रसेण ॥ २१६ ॥
 कप्पूर-मीसिएणं काऊण विलेवणं पयत्तेण ।
 जाइफलेला-साहियं समाणिय पवर-संबोडं ॥ २१७ ॥
 वर-रयण-सिला-वडे उवविट्ठो चित्तिडं पयत्तो हं ।
 अव्वो ! कह-णु अकंडे जाओ धण-परियण-विणासो ॥ २१८ ॥
 कह सो महाणुभावो होही मग्गम्मि जाणवत्तम्मि ? ।
 आसाइय-फलओ जइ समुत्तरेजा भवे लैट्ठं ॥ २१९ ॥
 एमाइ चित्तयंतो कइवि इ दिवसाणि जाव अच्छामि ।
 ता अन्न-दिणे केणवि उल्लुविणं वयणमेवंति ॥ २२० ॥
 ओ धणदेव ! महापस ! उग्गिगो कौस अच्छसे एव ? ।
 तत्तो तत्तोहुत्तं जाव पलोएम्मि संभेतो ॥ २२१ ॥
 ताव य दिट्ठो भामुर-सरीरधारी पड्ड-मुह-कमलो ।
 परिहिप-संखिपिणी-पंच-यन्न-यर-वत्थ-सोहिल्लो ॥ २२२ ॥
 उत्तंस-द्विय-भामुर-सण-फणागार-विध-विचेंदओ ।

१ आसाय = प्राप्य । २ पयमिः कुलपम् । ३ प्राहाः = जलचरिभिरनुविष्टः ।
 ४ मकाः = जलचरजीविविशेषाः, तदुत्कर्तितमुक्किपुटोद्गम्यमौलिकादीनां । ५ पय-
 मभिः कलापकम् । ६ जहा = क्षीतम् । ७ प्राणहृतिम् । ८ वन्यमभिः कलापकम् ।
 ९ मरेण । १० सुन्दरम् (M. P. 3) । ११ विट्ठिणी = विट्ठिणी = पटिका ।
 १२ निवदओ = मण्डितः (M. P. IV. 115) ।

अइ-पिच्छणिज-रूवो कोवि हु देवो महामागो ॥ २२२ ॥

अह कय-अम्मुद्दाणो अवगूढो तेण सायरं अहयं ।

भणिओ य, ममं परिजाणसीह किंवां न तं मंढ ! ॥ २२४ ॥

तत्तो य मए भणियं अज्जवि सम्मं न याणिमो देव ! ।

सा साहिज्जउ अम्हं को सि तुमं काय दिट्ठो वा ! ॥ २२५ ॥

भणियं देवेण तओ आसि तए हत्थिणाउरे नयरे ।

दिट्ठो मणोरमुज्जाण-संठिओ देवसम्मोत्ति ॥ २२६ ॥

लब्धं दाऊण तया जोगिय-हत्थाओ सुण्णइट्ठ-सुओ ।

जयसेणो नामेणं विमोइओ जस्स वयणेण ॥ २२७ ॥

जो य तया अडवीए सत्थ-विलोवम्मि सुण्णइट्ठस्स ।

पल्लीवइणो पैसे बाल-ग्गाहो तए दिट्ठो ॥ २२८ ॥

तह य कुसगपुराओ नियत्तमाणेण दइठ-पल्लीए ।

सीहगुहाए बाहि करं-क-मज्झ-ट्ठिओ दिट्ठो ॥ २२९ ॥

पलिच्छिन्न-चलण-जुयलो गुरु-पहरण-वाप-जब्बरिय-देहो ।

गाढं तिसंभिमूओ जो तइया कंठ-गय-पाणो ॥ २३० ॥

पर-हिय-रण तुमए वरहं देवो सुसाहुणो गुरुणो ।

इय अचंतं दाउं सम्मत्तं नियम-संजुत्तं ॥ २३१ ॥

तत्तो य नमोक्कारो दिन्नो संसार-सागरुत्तारो ।

जस्सासि तए तइया सो हं भो ! देवसम्म-जिओ ॥ २३२ ॥

नवकार-पभाषाओ वेळंधर-नाग-राय-मज्झम्मि ।

जाओ सिवओ नामं सामाणिय-पणय-पय-कमलो ॥ २३३ ॥

तत्तो ॥ मए भणियं एवं एयंति किंतु पुच्छामि ।

ठाणम्मि कम्मि अच्छइ तुम्हे साहेह मह एयं ? ॥ २३४ ॥

अह सुर-वरेण भणियं निसुणसु मेरुस्स दक्खिण-दिसाए ।

बोयालीत्त-सहरसाहिं जोयणाण अणूणाइं ॥ २३५ ॥

लवण-समुदं ओगाहिरुण अत्थित्थ पव्वओ रम्मो ।

सत्तरसत्त(य) एगवीत्ति उट्ठं उच्चत्तणं जस्स ॥ २३६ ॥

अच्छइ-जोयणाइं समंतओ नियय-वन्ति-पसरेण ।

लवणाहिस्स सलिलं पयासईं अंकै-रयणमओ ॥ २३७ ॥

नामेण दउमासो तस्म य सिहरम्मि अत्थि वर-मवणं ।

१ तिष्ठमिः कुलम् । २ तृदमिभूतः — पिपासाकान्तः । ३ जिओ = जीवः ।

४ यत्तमिः कुलम् । ५ बायालीत्ता = द्विचत्वारिंशत् । ६ अनूतानि । ७ अह-
स्वतरलमय इत्यर्थः ।

- १ क्रीस विसजो नर-नर ! विलवसि किंवा तुमं देधि ! ॥ १६ ॥
 २ किं तं विसुमरियं भे' नेमिचित्तिय-सुमण्णा जमाइदुठं ।
 कुसुमायर-उज्जाणे जइया किर कज्जगा पडिही ॥ १७ ॥
 तत्तो सिग्घं होही समागमो तुम्ह नियय-पुत्तेण ।
 ता मा तूरह संपइ मिलिही सो नत्थि संदेहो ॥ १८ ॥
 जं सो जहत्थवाई सुपई उवळद-पच्चओ बहुसो ।
 ता मा कुणहं विसायं जाएवि ॥ जाण-भगम्मि ॥ १९ ॥

एवं च समासासइ धणदेवो जाव निउण-ययणेहि ।
 एत्थंतरम्मि सहसा दुंदुहि-सदो समुच्छलिओ ॥ २० ॥
 गयणाओ ओपरंता देवा दीसंति नयर-वाहिम्मि ।
 मुम्मइ जय-जय-सदो सुर-कामिणि-गाय-संवलिओ ॥ २१ ॥
 किं किं इमंति जंपंति जाव अत्थाण-संठिया लोया ।
 ताव य समंतमदो समागतो हरिस-पडिहत्थो ॥ २२ ॥
 मणइ य कय-प्पणामो पुरस्स पुग्गुत्तरे दिसा-भाए ।
 कुसुमायर-उज्जाणे जइ-जण-जोगामि भूमीए ॥ २३ ॥
 समण-गण-संपरिवुडो समत्थ-सत्थत्थ-वित्थर-विहिन्नु ।
 पर-नाइ-वोर-धारण-मिवारणे केसरि-सरिच्छो ॥ २४ ॥
 विविह-तयो-विहि-निरओ विसुद-चारित्त-संजमुग्गुत्तो ।
 पर-हिय-करणेक्क-रओ सूरी सुपइदुठ-नामोसि ॥ २५ ॥
 अज्जेव समोसारिओ तस्स य निहइद-याइ-कम्मस्स ।
 संपइ अप्पडिवाई उप्पन्नं केवलं नाण ॥ २६ ॥
 केवलि-महिमा-करणत्थमित्थ तिथसा समागया देव । ।
 तं सोऊण नरिंदो साणदो वदितं चलिओ ॥ २७ ॥
 देवि । तुमंपि हु पउणा सहिया सुरसुंदरीए हांइसि ।
 वंदित्ता भगवंतं पुच्छ तुमं पुत्त-वुत्तनं ॥ २८ ॥
 उंहाय-विलित्तो राया महया भटचडयरेण संजुत्तो ।
 पवर-गइंदारुदो पत्तो कुसुमायर-उज्जाणं ॥ २९ ॥
 सयल-परिवार-सहिओ काठं ति पर्याक्खण मुणि-वरस्स ।
 पय-जुपलं पणमित्ता उवविट्ठो उच्चिय देसम्मि ॥ ३० ॥
 अह कय-केवलि-महिमो सदेव मणुयामुराइ-परिमाए ।

गंभीर-भारईए सूरी वज्ररितमारदो ॥ ३१ ॥

नारय-तिरिय-नराभर-गईसु सत्तेहिं दुक्ख-तविण्हिं ।

कहकहवि भाणुसत्तं पाणिज्जइ एत्थ संसार ॥ ३२ ॥

लङ्घणवि तं दुल्लहे मिच्छत्ताईहिं मोहिया बहवे ।

न कुण्णंति पेत्थ-हियं विसयामिस-लोत्तया जीवा ॥ ३३ ॥

जिण-ययण-सुइ-विहीणा कज्जाकज्जाई नेव जाणंति ।

भैक्खेयाभक्खेयं पेयापेय न लक्खंति ॥ ३४ ॥

गम्मागम्म-विभागे गिह्वा न गणंति विगय-मज्जाया ।

धम्मिय-हिय-लोएणं वारिज्जंता इय मणंति ॥ ३५ ॥

मूढा तुम्हे धुत्तेहिं वंचिया, नत्थि कोवि जं जीवो ।

जो पर-लोए गच्छइ सुह-दुह-भोत्ता अमुत्तो वा ॥ ३६ ॥

तस्सामावे पावं हिसाइ-कयं हविज्ज कस्सेह ? ।

ता पंच-भूय-समुदय-मत्तं नमं जए किंचि ॥ ३७ ॥

एवंविह-परिणामा निग्घिण-हियया कर्णंति जिय-वार्यं ।

अलियं वयंसि, गिह्हेतदत्तयं, जति पर-दारं ॥ ३८ ॥

भूरि-परिगह-निरया राग-दोसेहिं मोहिय-मईया ।

निसि-भोयण-मंसासी गिह्वा महु-मज्ज-पाणमि ॥ ३९ ॥

कोह-मय-माय-लोभेहिं विदुदुया सकिळिट्ट-परिणामा ।

अत्रिप-मिच्छ-विट्ठी किळिट्ट-कम्मं समज्जति ॥ ४० ॥

तत्त्वसगा पुण कालं काउं निवडंति घोर-नरएसु ।

निव्वं घणंथयरेसु तिल्व-सीउण्ह-कलियसु ॥ ४१ ॥

साथ य ते उवक्खा परमाहम्मिय-सुरेहिं विरैसता ।

छिजंति निसिर्व-करवत्त दित-परसूहिं सयदुर्व ॥ ४२ ॥

गुरु-तिक्ख-कटयाइ-न्न-सिर्वेली-निविड साह-मज्झमि ।

आरोविऊण बहुसां आकाडिउज्जंति रज्जुहिं ॥ ४३ ॥

कटकटकटेत-कुंभीसु "तेहिं पत्त्वति निदय-मणेहिं ।

पौइजंति जलंतं "तवं तिसियत्ति जंपता ॥ ४४ ॥

स-सरार-समुक्कत्तिय-मंसं छुंहीयाण अग्निग-संकासं ।

१ परम = परलोचयिष्यं दिस्य । २ मत्वाअस्सय । ३ अमृतं । ४ ४
 सेहं एकादित + अदत्तम् । ५ वान्ति = सेवन्ते, पर-दारं = अन्वयकलपम् । ६ ४
 ० हि मिदुं (अमिदुं) । ७ कर्णं कन्दन्तः । ८ निश्चित = वीक्षणम् । ९ शत-
 कृत्यः (स. P. II. 158) । १० सिक्खी = शास्त्रसूत्रः । ११ तिः = परमावा-
 दिरे । १२ पाटवन्ते । १३ तामम् । १४ दुष्कृतानाम् ।

काउं छुम्भइ वयणे नेरइयाणं अनाहाणं ॥ ४५ ॥

पूइ-वस-रुहिर-पुनं वेयरणि निम्मयं विउंविता ।

वोळिजंति रसंता हा ! हा ! मायत्ति जंपंता ॥ ४६ ॥

छायथी संपत्ता असिपत्त-वणम्मि निसिय-पत्तेहि ।

छिज्जति विलवमाणा असि-तोमर-कुंत-रूवेहि ॥ ४७ ॥

सत्थ कय-च्छिज्जंता रक्खह सरणागयत्ति जंपंता ।

सुमराविय-पुब्ब-भवा गाढयरं तेहि हम्मति ॥ ४८ ॥

किं बहुणा ।

अच्छि-निमीलिय-मित्तं नत्थि सुहं दुक्खमेव संतंत्तं ।

नरए नेरइयाणं अहोनिस्सि पच्चमाणाणं ॥ ४९ ॥

एवं पभूय-कालं अणुहविउं दारुणाइं दुक्खाइं ।

कहवि इ उम्भइत्ता जायंति तिरिक्ख-जोणीसु ॥ ५० ॥

सायवि छुहा-पियामुण्ड-सीय-वह-बंध-रोय-वियणाहि ।

भारारोषण-नाथण-दमणंकुम-तोत्तयाईहि ॥ ५१ ॥

अवरोप्पर-भवरण-साडणाइ-दुक्खाइं विविह-रूवाइं ।

पच्चणुभयंति बहुतो पुणो पुणो विविह-जोणीसु ॥ ५२ ॥

सत्तो लहंति जइ कहवि दृल्लह माणुसत्थणं जीवा ।

सायवि जायइ दुक्ख सारीरं माणसं विविहं ॥ ५३ ॥

दारिद-गहय-मोग्गर-निवाय-दुहिया करंति अन्नेसि ।

नीयाणवि आणत्ति कदम्भ-एव-पावणिच्छाए ॥ ५४ ॥

न गणिति राइ-दियहं वचति सुदूर-विसम-देसंपि ।

पविसंति विसम-विदरं लंघंति य जलनिहि दीणा ॥ ५५ ॥

धण-पावण-बंधाए दुक्खं न गणिति छोह-गह-गहिया ।

दिप्पंत-कुंत-पठरे पविसंति य भीम-संगामे ॥ ५६ ॥

इद्ध-जण-विमोगाओ अणिद्ध-संपावणे य जं दुक्खं ।

विविहावयाहि यं तहा को पुणं तं वमिउं तरइ ? ॥ ५७ ॥

बहुविह-रोगायंकेहि पीडिया निम्बुइं न पाविति ।

धिप्पंति जराइ तजो मरंति सत्तो मुनिव्वित्ता ॥ ५८ ॥

जइ कहवि इ देवत्तं पाविति तहिंपि जायए दुक्खं ।

१ निप्राणां = नदी । २ विडुर्यं = विह्वल । ३ मग्गन्ते (M. J. 14) ।

४ सुमरावियं = स्मारितम् (M. J. 17-78) । ५ संतंत्तं = संनतम् = निरंतरम् ।

६ अवरोप्परं = परस्परम् (M. J. 71) । ७ जीवाणाम् । ८ रात्रिदिपपम् ।

रात्रिदिपम् ।

ईसा-विषाय-भय-सोय-लोह-संतत-चित्ताण ॥ ५९ ॥
 पर-रिद्धि पेच्छंता भिच्चा विव सामिण आणत्ता ।
 जायंति चैवण-समए देवावि ॥ दुक्खिया धणियं ॥ ६० ॥
 चुलसीइ-जोणि-लक्खेक्ख-संकुळे इह भवे भमंतेहि ।
 ते नत्थि किपि ठाणं अणंतसुत्तो न जं एतं ॥ ६१ ॥
 सम्बत्थवि दुक्खत्ता जायंति जिणिंद-धम्म-परिहोणा ।
 ता भो देवाणुपिया । करेह जिण-देसियं धम्मं ॥ ६२ ॥
 सो दु-विगणो भणिओ जइ-धम्मो तह गिहत्थ-धम्मो य ।
 दुविहस्सवि विनेयं सम्मत्तं गुण-गणावासं ॥ ६३ ॥
 तैत्तथ-सदहाणं सुहाय-परिणाम-रुक्खं तं तु ।
 जीवाइणो पयत्था तत्त पुण होइ विनेयं ॥ ६४ ॥
 जीवा-इजीवा पुन्न पायासव-संवरा य निज्जरणा ।
 वेधो मुक्खो य तहा तत्ताणि इमाणि नव होंति ॥ ६५ ॥
 मुहुमा बायर वेइंदिया य तेइंदिया य चउरिंदी ।
 सत्री अस्सत्री खल्ल चोइस पज्जत्त-इपज्जत्ता ॥ ६६ ॥
 'धम्मा-इधम्मा-इइगाता तिय-तिय भेया य तहेव कालो य ।
 खंधा देस-पएसा परमाणू अजीव चोइसहा ॥ ६७ ॥
 सायं उच्चा-गोयं तैत्तत्तीसं च भाम-गमईओ ।
 तिणिण य आऊणि तहा बौयालं पुन-पौगडीओ ॥ ६८ ॥
 नौणं-तराय-दसगं दंसेण नव मोह पगइ-छत्तीस ।
 नामस्स चउब्बीसं तिण्ह य एक्कि पावाउ ॥ ६९ ॥
 इंदिय कसाय अव्यय किरिया पण चउर पण य पणवीता ।
 जोगां तिण्णव भवे बायालं आसवो भणिओ ॥ ७० ॥
 समिई गुत्ता धम्मां अणुण्ह-परीसहा चरित्तं च ।
 सैत्तावन्नं भेया पण-तिय-भेयाइ सवरणे ॥ ७१ ॥
 अणसण भेयाइ तवो मरसहा तेण निज्जरा भणियां ।
 कणगावळि-भेयाओ अइव तवोऽणेमहा होइ ॥ ७२ ॥
 पयइ-ठिई-अणुभाग-पएस-भेया चउभिहो वेधो ।

१ संतत्तं = संतप्तम् । २ चयवने = मरणम् । ३ पुनपीइ = चतुरवीतिः ।
 ४ भगवन्नुत्तो = भगवन्तवारम् । ५ दुक्खत्तो = दुःखितः । ६ तत्ता-
 पण्डितम् । ७ उक्खेक्खत्तम् । ८ सत्तत्तम् । ९ बायवमण्डितम् इत्यर्थः । १०
 द्विवारितम् । ११ पणवी = प्रहृतिः । १२ जगत्पण्डित-उत्तरायणदण्डितः ।
 १३ एतन्नाशरामित्यर्थः । १४ अनुपेक्षा = बाधना । १५ सत्तत्तम् ।

अद्विह-कम्म-विगमो भोक्खो पुण सासओ भणिओ ॥ ७३ ॥
 एएसिं सदहाणे अरिहं देवो सुसाहुणो गुरुणो ।
 इय पंडिवत्ति निमित्तं सम्मत्तं हाइ विजैय ॥ ७४ ॥
 सावज्ज-जोग-परिवज्जणं तु मण-वयण-काय-जोगेहि ।
 एसो जईण धम्मो टुरेणुचरो मंद-सत्ताण ॥ ७५ ॥
 कायव्या जेण दया छण्हवि पुढवाइयाण जीवाण ।
 सव्वावाहि-विसुद्धं भणियव्वं सच्चयं वयणं ॥ ७६ ॥
 तैणमित्तेपि अदिन्नं न य वित्तव्वं असुद्ध-चित्तेण ।
 धारेयव्वं च सया नव गुत्ति-सणाह-वैम-वयं ॥ ७७ ॥
 धम्मोषगरण-यज्जो थेवोवि परिग्गहो न कायव्वो ।
 आहार-चउक्कपि हु रयणीए नेव भोत्तव्वं ॥ ७८ ॥
 समिइउ पच गुत्ताउ तिम्मि निच्चं च सेवियव्वाओ ।
 जेयव्वा तह उइया बावीस-परीसहा सम्मं ॥ ७९ ॥
 कायव्वं सत्तीए वेयावच्चं च सूरि-यमुहाण ।
 नर-तिरि-देवाह-कया उवसम्मा तह यं सहियव्वा ॥ ८० ॥
 सदाइसु विसएसुं राग-दोसा न चेव कायव्वा ।
 बायाल-दोस-मुद्धो भोत्तव्वो कारणे पिडो ॥ ८१ ॥
 वेयण-वेयावच्चे ईरियंहाए य संजमहाए ।
 तह पाण-वसियाए छठं पुण धम्म-चित्ताए ॥ ८२ ॥
 कायव्वो सज्जाओ परिहरियव्वाओ सम्म-विकहाओ ।
 उज्जमियव्वं संययं सम्भितर-वाहिर-तवम्मि ॥ ८३ ॥
 मोत्तूण अट्ट-रुदे क्षापयव्वाणि धम्म-मुक्काणि ।
 भावेयव्वो य अणिच्चयाइ-वर-भायणा-निवहो ॥ ८४ ॥
 अम्मसियव्वो विणओ पावा सैच्छंदया न कायव्वा ।
 निच्चंपि अणुट्ठेओ दस-स्पयारोवि जइ-धम्मो ॥ ८५ ॥
 छिती मइव अज्जव भुत्ती तव-संजमे य चोदव्वे ।
 सच्चं सोयं औकिचणं च वैमं जइ-धम्मो ॥ ८६ ॥
 वासपव्वं मुणि-मज्जे नो कायव्वा कुसील-संसर्गा ।

१ पंडिवत्ती = प्रतिपत्ति = विद्वानम् । २ सुरसुदरी = सुरसुतानः । ३ अ-
 नमेत्तं । ४ अज्जमत्तम् = अज्ञानवृत्तिम् । ५ उदयताः सन्त इत्यर्थः । ६ इयं = कस्यापि
 अन्तर्भावो न स्यात् तथा भूमि विलोक्य पारम्यात् । ७ अररोरेः आर्तरीदे ।
 ८ स्वाच्छन्दिकानि । ९ मुत्तिः = लोभाभावः । १० आदिचर्यम् = अधिकृतम्
 इतिगदितस्य भावः कर्म वेति विद्वत् । ११ वैमं = मय ।

पंचविहोवि पमाओ परिहरियन्वो पयत्तेण ॥ ८७ ॥
 मज्जं विसय-कसाया निदा विगैहा य पंचमो मणिआ ।
 इय पंचविह-पमाओ जीवं पाढेइ संसारे ॥ ८८ ॥
 किं बहुणा धी-दुन्वल-मण-साव-करो उ जाव-जीवाए ।
 वोढवो अट्टारस-सांलग-सहस्त-पम्मारो ॥ ८९ ॥
 कीरंतो जइ-धम्मो खिणं मोक्खम्मि नेइ नर-नाह ! ।
 दीहर-काळणं पुण सावग-धम्मोवि तं सव्वं ॥ ९० ॥
 पंच य अणु-व्वयाइं गुण-व्वयाइं च होंति तिमेव ।
 सिक्खा-ययाइं चउरो सावग-धम्मो दुँवाटसहा ॥ ९१ ॥
 एमाइ-वित्थरेणं दुविहेवि हु साहियम्मि धम्मम्मि ।
 पर्यावं नाऊणं रत्ता सूरी इमं पुट्ठो ॥ ९२ ॥
 कमलावईं पुत्तो अडवीए जायमेत्तओ केण ।
 अवहरिओ, पुव्व-कय किंवा येरं सरंतेण ? ॥ ९३ ॥
 बुद्धिं गमो स कथं य मयवं ! कइया व अम्ह सो मिलिहो ? ।
 एयं सवित्थरेणं साहेह अणुगमहं काठ ॥ ९४ ॥
 नाऊणं य उव्वगार कहिउजमाणे पभूय-लोयस्त ।
 अह केवळिणा भणियं कहिमो आयनसु नरिंद ! ॥ ९५ ॥
 धायइ-सडे-दीवे पुँरच्छिमद्धम्मि भरह-खित्तम्मि ।
 अरिथ पुरी पोराना नामेण अवसरककत्ति ॥ ९६ ॥
 तीए अंबड-वणिणो महिला नामेण अधि अच्छुत्ता ।
 तीए कमेण जाया वर-रूया तिनि पुत्ता ओ ॥ ९७ ॥
 मंडण-मल्लहण-चंदण-नामा, तेसि च तिनि महिलाओ ।
 छच्छि-सरस्तइ-संपय-नामाओ पवर-रूवओ ॥ ९८ ॥
 पयईं तणु-कसाया अओचं पवर-वीइ-सजुत्ता ।
 दाण-रया संतुट्ठा सुहेण अच्छंति ते वणिणो ॥ ९९ ॥
 अह अन्नया कयाइवि लच्छी वंठेणं निन्न-नामेण ।
 दिट्ठा, अम्मुववज्जो सो तीए रूव-लावजे ॥ १०० ॥
 पत्थेइ य ते बहुसो सा पुण तं नेच्छई मणेणावि ।
 अह अन्नया तँलाए तोर्ये-निमित्तं गया लच्छी ॥ १०१ ॥
 तुरयारूढो अह निन्नओवि पत्तोऽणुगमओ तीए ।

१ विकपा । २ अ धिइइ । ३ अ सासक । ४ अ लप्पुव्वे । ५ दासराथा ।

६ अ मइं । ७ पुरच्छिमदं = पश्चिमार्धम् । ८ वंठो = दास (अ. २. ३६) ।

९ अभ्युपपन्न । १० तदाये । ११ तोय = जलम् ।

पुत्तो धणवइ-नामो सुखव-जुत्तो कलामु पंतट्ठो ।
 एत्तो य अत्थि नयरी विजया तत्थेव एरवए ॥ ११७ ॥
 तीए समिद्धि-जुत्तो धणभूई नाम आसि सत्थाहां ।
 महिला सुंदार-नामा पुत्तो य सुवम्म-नामोत्ति ॥ ११८ ॥
 सह चंदणोवि वणिओ मरिऊण तओ सुधम्म-नामस्त ।
 ऐगोयरो कणिट्ठो जाओ धणवाहणो नाम ॥ ११९ ॥
 तत्थेय य एरवए सुपइट्ठपुरम्मि आसि हरिदत्तो ।
 इम्मो तस्स ॥ महिला विणयवई विणय-संजुत्ता ॥ १२० ॥
 पुत्तो उण वसुदत्तो अह सा लच्छी तया ओ अढयीए ।
 सीह-हया मरिऊणं भमिऊण तिरिक्ख-जोणामु ॥ १२१ ॥
 विणइवईए धूया जाया ओ सुलोयणत्ति नामेण ।
 वसुदत्तस्स कणिट्ठा सुखव-रूवा सुर-वहुव्व ॥ १२२ ॥
 सावि हु चंदण-भज्जा कालं काऊण संपया तत्तो ।
 जाया सुलोयणाए कणिट्ठ मग्गिणां अणंगवई ॥ १२३ ॥
 एत्थंत्तरम्मि मरहण-भज्जावि सरस्सई मया संती ।
 ताणं दोणहवि छट्ठई वसुमइ-नामा समुप्पजा ॥ १२४ ॥
 एवं च ताओ तिन्निवि वसेण भविष्यवपाइ एगत्थ ।
 जायाओ भग्गिणाओ अउरोत्पर-नेह-कलियाओ ॥ १२५ ॥
 जोव्वणमणुत्ताओ समाण-जाईण रूव जुत्ताण ।
 अणुरूवाण वराणं माया-वित्तेहिं वरियाओ ॥ १२६ ॥

अवि १ ।

जेट्ठा सुलोयणा-सा परिणीया निम्न-वंठ-जीवेण ।
 सागरदत्त-सुण सुवेधु-नामेण वणिएण ॥ १२७ ॥
 बीया अणंगवइया धणभूई-सुएण विजय-नयरीए ।
 धणवाहण नामेणं परिणीया पुव्व-दइएण ॥ १२८ ॥
 तइया वसुमइ-नामा मरहण-जीवेण पुव्व-दइएण ।
 धणवइणा परिणीया तणएण समुदत्तस्स ॥ १२९ ॥
 जिहं सुलोयणं वज्जऊण भविष्यवया-निओएण ।
 पुव्व-भव-वल्लहेहिं जुत्ताओ नेह-कलिएहिं ॥ १३० ॥
 पुव्व-भवम्मामाओ सुलोयणा वल्लहा सुवेधुस्स ।

१ बहुसिद्धिता (म. प. ७) । २ अ उरम्म । ३ एग्गेदरः - एरोदरः । ४
 दंदावोत्तिपु । ५ अ उरम्म । ६ मृता सती । ७ माशांपवृत्त्याम् । ८ १ जे ।

तीए उण सो न तहो, एवं वच्चंति दिवसाइं ॥ १३१ ॥
 अह अन्नया कणाइवि कणयरहो तुरय-वाहण-निमित्तं ।
 भैडचढयरेण सहिओ निगगच्छइ राय-मग्गेण ॥ १३२ ॥
 ताव य नायरियाओ निय-निय-हम्मिय-तलेसु चडिऊण ।
 कुमरं निगगच्छंतं पुलइउमेवं पयत्ताओ ॥ १३३ ॥
 एका विलास-पठरं कुमरं ददुं अणंग-पडिरूवं ।
 कैय उवा सा जीएँ एसो दइओत्ति चितेइ ॥ १३४ ॥
 अन्ना कुमर-पलोपण-सग्गय-चित्ता विमुक्क-वावारा ।
 निफंद-लोपण-जुया सुर-बडु-लीलं संमुव्वहइ ॥ १३५ ॥
 अन्ना उण फर-संठिय-मुत्ताहल-तार-हारिया संहइ ।
 फलिहक्ख-माल-वावड-आण-द्विय-जोगिणि-सरिन्हा ॥ १३६ ॥
 फोउंग-रहस-पयट्ठा गुरु-जण-संकाइं तह नियेसंती ।
 रहइ दोला-रूढव्व फावि कुमरस्स निग्गमणे ॥ १३७ ॥
 लीला-चलत-लोपण-कुमर-पलोपण-विमुक्क-भासासा ॥
 मयण-सर-सहियगिम्ब नज्जए चैउर-सहिवाहि ॥ १३८ ॥
 फावि हु चुंवइ बालं अन्ना सहियाइ लग्गए गलए ।
 अन्ना करेइ गीयं फावि हु उवं समुल्लइ ॥ १३९ ॥
 लीला-चलत-गीवो जन्तो जन्तो नियेइउइ कुमारो ।
 सोहग्ग-मेहो बहइ तहि तहि नयर-नारीण ॥ १४० ॥
 एवं च समयणाहिं पुंलेइजंतो स नयर-नारीहिं ।
 पत्तो फमेण सागरदत्त-गिहासन्न-भू-भागे ॥ १४१ ॥
 दिट्ठो मुलोपणाए अवलोपण-संठियाइ तेणावि ।
 दिट्ठा इमा सकज्जल-सिणिद्ध-पिड्ड-नयण-सोहिटा ॥ १४२ ॥
 पुव्व-भवग्गमासाओ अवरोण्णर-दंसणाओ सत्ताओ ।
 अइगहओ अणुराओ तक्कणमेत्तेण दोण्हंवि ॥ १४३ ॥
 अह निग्गओ तुरंतो तुरंगमारूढ-विग्गाहो कुमारो ।
 देहेण न चित्तेण मुलोपणा-रूय-हय-हियओ ॥ १४४ ॥
 पुंहा अणंण मुमई बाल-वयंसो वयंस ! कस्सेसा ।

१ वः = सुवर्णः । २ तेषां = वसवः । ३ अट्टपटनेन । ४ अ० ५५१५५०५ ।

५. नागरिकः । ६ कृत्तुपुत्रः । ७ यस्याः । ८ राजते । ९ शब्देकः। द्वाभ्याम्। पुन-
र्यथास्मिन्नोतिनीलहरी । १० सौमुद्रसमप्रज्ञा । ११ निवर्तमाना । १२ अग्रा-
द्वयोभिः । १३ यादति । १४ महः=राजशक्तिः । १५ राक्षसानः (प. १. १५, १६)

दण्ण-वावढ-हत्या अवलोयण-संठिया जुवई ॥ १४५ ॥
 एसा कुमार ! सुलोयण-नामा दइया सुबंघु-वणियस्स ।
 सागरदत्त-सुयस्स ओ इय भणिए सुमइणा कमसो ॥ १४६ ॥
 आवाहिऊण तुरए समागओ निय-गिहम्मि कणगरहो ।
 मयण-सर-विद्धुरियंगो चितइ तप्पावणोवायं ॥ १४७ ॥
 किं मज्झ विभूईए किंवा अंतेउरेण रज्जेण ? ।
 जो तीए मुह-कमले छप्पय-लीलं न पावेमि ॥ १४८ ॥
 जइवि हु लोय-विहसं सुकुलुप्पन्नाण एरिसं कज्जं ।
 तहवि हु तौइ विउत्तो सत्तो धरिउं न जीयंमि ॥ १४९ ॥
 नाऊण तीए भायं दूई-संपेसणेण चित्त-भायं ।
 जह ताव सावि इच्छइ खिवामि अंतेउरं नियए ॥ १५० ॥
 इय चित्तिऊण तेण पेंदुवा पेंवाइया समाणत्ता ।
 तह कुणसु तुमं भयवइ ! जह सा मह पेंणइणी होइ ॥ १५१ ॥
 तीएवि गंतु विषणे तह सा आभासिया सुनिउणाए ।
 जह पयडिय-सम्भावा हियय-गयं दत्तिं उल्लवइ ॥ १५२ ॥
 उब्बिगागा विव दीससि कीस तुमं पुत्ति ! केण भे कज्जं ? ।
 आणेमि जेण अइदुल्लहंमि निय-मंत-सत्तीए ॥ १५३ ॥
 तीए भणियं भयवइ ! मह हियय दुल्लहं जणं मेहइ ।
 निर्ममग-नोर-पुरिसोव्व भोयणं चक्कवडिस्स ॥ १५४ ॥
 जह कावि सारमेई इच्छइ सीहेण संगममलज्जा ।
 तह चव जहं भयवइ ! संगं इच्छामि कुमरेण ॥ १५५ ॥
 तीए भणियं इंदंमि पुत्ति ! आणेमि मंत-सत्तीए ।
 कित्तियमेसं एयं मह मंतो जाथ विष्फुरइ ॥ १५६ ॥
 मा पुत्ति ! कुण विसायं जावं मंतस्स तह पयसिस्सं ।
 अज्जवि य कुमारेणं जह संगो जायए तुज्ज ॥ १५७ ॥
 तह कायव्वं भयवइ ! न होइ जह मज्झ लायवं छोए ।
 इय भणिऊणं तीए दिन्ना मुत्तावली नियया ॥ १५८ ॥
 पव्वाइयोए तत्तो गंतुं कुमरस्स साहियं सव्वं ।
 हेरिसिय-भणेण तेणवि आणाविय नियय-पुरिसेहि ॥ १५९ ॥

१ अ तीए । २ पट्टा — पट्टी — चतुरा । ३ प्रवर्जिका — तापसी । ४ प्रम-
 विनी — वनमा । ५ महइ — कारुण्य (H. P. IV. 102) — वाञ्छति । ६ निर्मा-
 ग-नोर (१५) पुरव इव । ७ सारमेयी — श्रुती । ८ प्रवर्जिका — चरित्रादीत्यर्थः ।
 ९ अ वाइ । १० आनाम्य ।

अन्तेउरम्मि पित्ता मुत्तियणा राग-मोहिय-मणेण ।

अगणिय जेगाववाय उल्लेखिय नियय-मज्जायं ॥ १६० ॥

विस्त्राय-यइयेहिं च साहिं नयेहिं नरवणो ।

तेणवि बहु-ण्णगारं सिक्खविओ महुर-यणंहि ॥ १६१ ॥

य इच्छइ सै मोत्तु ताहे नाऊण तस्स निम्बं ।

रन्ना पउरा मणिवा असमत्था अम्हे कुमरस्स ॥ १६२ ॥

सामेण ता न मुचइ देहो कुमरम्मि तीरं न काउं ।

ता खमह एकमपं अवराहं अम्ह कुमरस्स ॥ १६३ ॥

एयं नर-वइ-यणं सोऊण नायरावि दीण मुहा ।

विच्छाय-भिराणंदा जहागयं पडिगया सगे ॥ १६४ ॥

कण्णारहोवि हु तीए मुरय-मुदासत्त-माणसो निच्छं ।

कमसो सेसंउर-गरिभोग-गैरमुहो जाओ ॥ १६५ ॥

चिनेइ न रयज-ठिइ न नाई याहिं न देइ अथाण ।

सहिओ मुत्तायण-ए अण्णइ विविहाहिं फीळाहिं ॥ १६६ ॥

एवं पभू-कालो चोले णो तस्म राय-तणयस्स ।

तीए अहिणर-जोन्वण-मुह-कात्त-यसत्त-चित्तस्स ॥ १६७ ॥

अह अन्नया कयाडावे पण्णुगा हातं जाय-कावाए ।

पुम्भियं तरिस्सट्ठाए देवीए राय-सरियाए ॥ १६८ ॥

परिचरिय-गरिष्वाइय-विदिम्भ-उम्माग-कारभां सुन्ना ।

एगे-न-यसुत्ताणं दाण्णवि सिरम्मि पक्खितो ॥ १६९ ॥

तस्स ॥ यसेण दान्निवि सहमा उम्मापयणि जायाणि ।

गायंति हसंति ममुहउंति अनभंजस बहुहा ॥ १७० ॥

मीमरहणवि तत्तो येहरिया मत्त-संतिया यहेव ।

तेवि हु करिति किरिय भूय विगारांति मन्नेता ॥ १७१ ॥

अथिय ।

फाउं रातिर-रम्भे गादे गहिऊग केवि मुरामु ।

पहणंति गुरु-चवेडा-य एहिं कम-ण्यहारेहिं ॥ १७२ ॥

अजिहिय मउटेमु केवि हु विण्णोसिऊण उक्कटा ।

अहिमंतिव सिद्धाय-वाण्णि हणंति पुमरुत्तं ॥ १७३ ॥

१ अनारयादम् । २ अ दुग्धम् । ३ अ अग्निः । ४ तीरं - वायव्य (॥ २. १४. २७) । ५ पाण्डुरो - पाण्डुरा । ६ जीह - यच्छति (॥ २. १४. २७) ।

७ अहिमिति । ८ पूरः । ९ अ दुग्धम् । १० अयमप्ययम् - अयमप्ययम् । ११

व्याहृतः - आहृतः । १२ भूतविहारीः । १३ अविदग्धः ।

हमिय-ठलमारूढा ण्हायंती तेण वसुमई दिट्ठ ।

पुव्व-मवन्मासाओ रत्तो सो तीइ रूवमि ॥ १८८ ॥

काउं धणवइ-रूव ठंवमुत्ता तेण वसुमई मुद्धा ।

तोए सुरय-पसत्तो धणवइ-रूवी ठिओ तत्थ ॥ १८९ ॥

सो पुण धणवइ-भणिओ पुव्व-मयोवत्त-कम्म-दोसेण ।

अवहारिय तेण मुक्को इहेव भरहे विणीयाए ॥ १९० ॥

सो तत्थ रिसह-जिण-वर-वंस-पसूयस्स दंडवीरियस्स ।

केवलिणो पय-मूले पव्वइओ जाय-निज्वेओ ॥ १९१ ॥

पुव्व-सय-सहस्साई तीत्तं काऊण उग्ग-तव-चरणं ।

उववण्णो ईसाणे देवो चंदग्गुणो नाम ॥ १९२ ॥

पर-दार-पसत्तो सो सुमंगलो तेण छिन्न-वर-विग्गो ।

मुक्को परओ भाणूम-नगस्स देवेण कुद्रेण ॥ १९३ ॥

पडिबोहिवा उ देवेण वसुमई जाय-तिव्व-संवेगा ।

सूरि-सुहम्म-पवत्तिणि-पय-मूले अजिजया जाया ॥ १९४ ॥

एव च अणंगवई वसुमई-अग्गजाइ संजुया तत्थ ।

मयहरि-चदजसाए पय-मूले कुणइ उग्ग-तव ॥ १९५ ॥

अह अन्नया कयाइवि विपार-भूमि गयाहिं एयाहिं ।

दिट्ठं तं उम्मत्तं मिट्ठणं बहु-दिम-परियरियं ॥ १९६ ॥

उग्गायत्तं बहुहा नच्चत्तं धूळि-धूसर-सरीरं ।

तं दट्ठुमणंगवई सविसाया एवमुल्लवइ ॥ १९७ ॥

अग्गे ! वसुमई ! एसा भणिणीइ मुलोयणाइ अणुहरइ ।

जर-दंडि-खंड-वैसणा गह-गहिय-नरस्स पासत्था ॥ १९८ ॥

भणिपं च वसुमईए सुइरं निज्झाइऊण सविसायं ।

एसो सो कणगरहो एसावि मुलोयणा नूणं ॥ १९९ ॥

सत्तो गंतुं दोहिवि महुरं आभासियं तयं पुणत्तं ।

उग्गायइ हसइ नयइ बोहइ असमंजसं वडुयं ॥ २०० ॥

साहे दांवि जणाइं मुहम्म-सूरिस्स पाय-मूट्ठिमि ।

करुणा-पराहि अज्जाहि ताहि नीयाइं सविमायं ॥ २०१ ॥

अइसय-नाणी य गुरू पुट्ठो उम्माप-कारणं ताहि ।

१ उवत्तं = उपात्तं = श्रुतीयम् । २ आदिवा = वाणी । ३ मवइस = मवसा

(४ = ४) । ४ परियरितं = व्याप्तम् । ५ वडुयं = वडम् । ६ निज्झाव =

रह्यः । ७ बोहइ = हवदनि । (म. प. १५. ३) ।

गुरुणावि ताण सिद्धो पुण्वुत्तो सयल-वुत्ततो ॥ २०२ ॥
 भणिओ अज्जाहिं गुरू मयवं ! जइ अत्थि कोवि पडिजोगो ।
 ता एयाण पउंजह जइ पिच्छह किंचि उवगारं ॥ २०३ ॥
 तत्तो गुरुणा तेसिं दिन्नो उम्माय-नासण-पडिद्धो ।
 पडिजोगो जायाइं दोन्निवि अह सत्थ-चित्ताइं ॥ २०४ ॥
 अह ताण वसुमईए सिद्धो सव्वोवि पुण्व-वुत्ततो ।
 एयस्स गुरु-पभावा न्हो तुम्हाण उम्माओ ॥ २०५ ॥
 इय सोऊणं दोन्निवि सुहम्म-सुरिस्स परम-विणएण ।
 बंदति चरण-जुयल अह सूरि भणिउमादत्तो ॥ २०६ ॥
 भोग-मुह-छालसाण पर-दार-रय-प्पियाण पुरिसाण ।
 बहुविह-विदंभणाओ इह पर-लोए य जायंति ॥ २०७ ॥
 पावति विसय-तिसिया वह-भंभण-मारणाइ-दुक्खाइं ।
 नाऊण कुमर ! एवं भोग-पिवास परिचयसु ॥ २०८ ॥
 पर-दार-पसत्तेणं जं पायं चिक्कणं तए बद्धं ।
 पुप्फ-सरिसो विवागो रज्ज-भंसाइओ तस्स ॥ २०९ ॥
 एत्तोवि अणंत-गुणं कहुय-विवागं फलं तु पर-लोए ।
 पाविजइ दुब्बिसहं नारय-तिरियाइ-संसरणे ॥ २१० ॥
 एमाइ-देसणाए आविम्मूयम्मि चरण-परिणामे ।
 पैव्वावियाइं गुरुणा दोन्निवि निब्बिज्ज-चित्ताइं ॥ २११ ॥
 मयहरियाए पासे भणिणी-जुयलेण संजुया तत्तो ।
 सम्मं गुरु-विणय-रया सुलोयणा कुणइ विविह-सवं ॥ २१२ ॥
 एवं चंदजसाए पय-मूले ताण अच्छमाणीणं ।
 तिण्हंपि हु भणिणीणं गयाणि बहु-पुण्व-लक्खणाणि ॥ २१३ ॥
 सुणिणो कणगरदस्सवि घणवाहण-साहुणा समेयस्स ।
 बौलीणाओ बहुया वरिसाणं कोटि-कोटीओ ॥ २१४ ॥
 अह अणसणेण सूरि कालं काऊण बीय-कप्पम्मि ।
 जाओ ससिप्पह-सुरो विमाण-चंदज्जुणाहिंविइ ॥ २१५ ॥
 घणवाहणोवि मरिउं जाओ सामाणिओ सुरो तस्स ।
 विज्जुप्पहोत्ति इयरा देवी से चंदरेहत्ति ॥ २१६ ॥
 वसुमइ-अज्जावि तहा पुण्वुवन्नस्स तत्थ देवस्स ।

चंदज्जुणस्स जाया देवी चंदप्पहा नाम ॥ २१७ ॥

एत्तो य सो मुवंपू दइयाइ गुरु-विरह-सोय-संसत्तो ।

इट्ठ-घर-काण्णार्इसु कत्थवि य धिइ अपावितो ॥ २१८ ॥

कणगरहस्स पठ्ठो चित्तंतो विविह-मारणोवायं ।

रोद-ज्जाणोवगओ विलवंतो दीण-जयणिल्लो ॥ २१९ ॥

रय-रमिय-हसिय-जंपिय-सहरिस-अवैगूढणाइं दइयाए ।

पुणरुत्तं सुमरंतो जाओ सो मह-नाहिउम्य ॥ २२० ॥

तथो ।

नियय-घरम्मि न चिड्डइ हिड्डइ नज्जाण-काण्णार्इसु ।

कत्थ गयो कंण हिया कीस निल्लेक्का सि जंपंतो ॥ २२१ ॥

कह रुद्धा मह सुंदरि ! जणं न दंससि अप्पयं सिग्घं ।

हुं हुं दिट्ठा दिट्ठा पसीय मह देसु पडिक्कणं ॥ २२२ ॥

जं जं पिच्छइ छेयं तं तं पुच्छइ, तए पिया दिट्ठा ! ।

एमाइं विलयमाणो नीहरिआं ताओ नयरीओ ॥ २२३ ॥

सम्मत्तय-रुवेणं हिडंतो विविह-गाम-नयेसु ।

दुहिओ दीणो वियणो छुहा-पिशासाहि संतत्तो ॥ २२४ ॥

कइयावि हु संपत्तो अणेय तावस-जणाउरे रंम्ये ।

नाणा-दुम सय-गहणम्मि आसमे विविह-फल-पउरे ॥ २२५ ॥

तथ य से कुल-वड्ढा मणयं सजाय सत्थ-चित्तस्स ।

निय-धम्मो परिकहिओ तस्सवि सो परिणओ ताहे ॥ २२६ ॥

मिण्हिय तावस-दिक्खं दइया-गुरु-विरह-जाय-वेरंगो ।

कय-कंद-फलाहारो घोर-तवे चरिउमारद्धो ॥ २२७ ॥

दौमासिय-तेमासिय-चउम्मासाइय तवे विविहं ।

काउ पभूय-कालं अमुट्ठ-वेराणुबंधो सो ॥ २२८ ॥

मारिऊण य उववओ परमाहम्मिय-सुरेसु अवरिसी ।

उववन्न-मेत्तओ सो पुब्ब-भवालोदणं कुणइ ॥ २२९ ॥

नाऊण पुब्ब-वड्ढं विहंग-नाणेण आसुत्ततो सो ।

चित्तेइ कत्थ धइरी सा वा मह दुट्ठ-महिलत्ति ? ॥ २३० ॥

१ अ दइया । २ अवगूढने = अभिज्ञानम् । ३ सारज्ज । ४ ष तिष्ठभिः कुल-

वम् । ५ निल्लेक्का = निर्लज्जा (M. P. 11-55) । ६ तथ । ७ संतत्तो = संतप्तः ।

८ मनाक् (M. P. 10) सजातसत्ताचत्तल्ल । ९ वेरंगो = वैराग्यम् । १० अनुरे =

अनुचितम् = अनष्टम् । ११ अम्मादिपुं पददशधारेषु पारमाथमिकदेवैर्व्यक्तयो-

ऽवरीयनामा यः । १२ ष पुग्गम् ।

दुस्सोला सां पावा अणुरत्तं तह ममं परिच्छेदय ।
 आसत्ता कणगरहं सच्चिय ता वडिरिणी पदमं ॥ २३१ ॥
 तारिस-दुक्खं दिन्नं तइया मह जेहिं दुदुठ-सीलेहिं ।
 इण्हि गंतुं दोन्निवि हंतन्नाइं मए ताइ ॥ २३२ ॥
 इय चित्तिऊण वेगेण आगओ रोस-फुफुरंतो सो ।
 संलेहण-मुत्तिंगो जत्यच्छइ कणगरह-साहु ॥ २३३ ॥
 धम्म-उज्जाणोवगयस्म तस्स पडिया-गयस्स रयणीए ।
 पित्तवण-ठियस्स मुणिणो घोरुत्तमो कुणइ पावो ॥ २३४ ॥
 काउं पिताय-रुवं उक्कतइ निसिय-कत्तिपा-हस्यो ।
 मंसाइं सरुहिराइं सेंमारिय-पुब्ब-रुय-बइरो ॥ २३५ ॥
 भीमदहास-पुब्बं उद्वं उक्खिअविष खिरइ खोणी ।
 दुब्बिसह गुरु कसाचाय-ताडण कुणइ पुणरुव ॥ २३६ ॥
 मुंचइ घूली-वरिसं खणेण उवल्लोह-पूरियं कुणइ ।
 जलण-अरिसेण वरिसइ छिंदइ खणेण अंगाई ॥ २३७ ॥
 काऊण हविय-रुवं मुत्तिवव-दंतहिं देइ वे । ॥ २३८ ॥
 निय-काइयाए सिंचइ छेलइ चल्लोहिं भूमीए ॥ २३९ ॥
 किं बहणा भणिएणं निग्घण-हिपण तेष अस्सरण ।
 मुणि-देहे दुब्बिसहा विहिया नरअवेम विषणा ॥ २४० ॥
 तीइ विषणाइ माहु अचलिय-चित्तं पंमत्थ मुह-लेसो ।
 धम्म-उज्जाणोवगओ निंदत्तो निपव-दुं चरियं ॥ २४१ ॥
 कय-अणसणो महणा कालं काऊण बांय-कल्पमि ।
 चंदउज्जणमि जाओ विहण्णहो नाम देवोत्ति ॥ २४२ ॥
 अवरिसां मुणि-देहं पाण विमुक्कं वि गक्ष-रोसेण ।
 छिदिय संवहा पत्ता मुत्तेयणजा-समीवमि ॥ २४३ ॥
 सावि हु पमाय-समए काउस्सग्ये ठिवा सुह उज्जाणे ।
 सौहुणि-मज्जे-वगया मुंमराविप-पुब्ब-टुच्चरिया ॥ २४४ ॥
 छोहमय-पुरिम-गडिम पुल्लिम-जाञ्जाउलं विटन्निय ।
 पावे ! पर-पुरिम-पिए ! अजगूदपु बल्लइं एयं ॥ २४५ ॥

१ परिच्छेदय इ चपद । २ सांयं = सुकम् । ३ पितुवनम् = श्मशानम् ।
 ४ उक्कतति । ५ संमारियं = संस्मारितम् (अ. १. १४. १५) । ६ भावि । ७
 सोणी = पृष्ठी । ८ वेपान् । ९ सरकायमा । १० अणुरत्तमुत्तमः । ११ दुच्चरियं
 = दुश्चरितम् । १२ उज्जणम् । १३ उज्जाणे । १४ साहुणी = साह्यी । १५ धम्मप
 विषय = धम्मार्थम् (अ. १. १४. १५) ।

इय मणिय तेण समयं गाढं बंधितु जलिय-दंढेहि ।
 दण्डिऊण तक्खणेणं सावि तओ मारिया तेण ॥ २४५ ॥
 अविचलिय-सुद्ध-भावा कालं काठं विहुण्ह-सुरस ।
 उण्णजा पिय-देवी सयंपभा नाम तथेव ॥ २४६ ॥
 इय भो नर-वर ! दट्ठुं राग-दोसाण दारुण विवागं ।
 दूरेण चयसु संगं राग-दोसेहिं पावेहिं ॥ २४७ ॥
 वहं विहायाऽऽसु पहिट्ठ-माणसो मुणीण सो अंबरिसी सुराहमो ।
 कयथेमप्पाण मणे गणंतो जहागयं ताहि गओ स-ठाणयं ॥ २४८ ॥
 साहु-घणैसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागिग-दोस-विसहर-यसमण-जल-मत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि पारिसमापइ मुळोपणा-कणगरह-वहो नाम ।
 सुरसुंदरी-कहाए चोदसमो इह परिच्छंभो ॥ २५० ॥

॥ चतुर्दशः परिच्छेदः समाप्तः ॥ ३५०० ॥

अह सो कय-समण-वहो अंबरिसी मुदप-माणसो तथ ।
 निच्चं नेरइयाणं कैयथणा-जाय-गुरु-भोसो ॥ १ ॥
 बधितु पाय-कम्म तओ सुभो विहंय-पमुली-गम्मे ।
 उवयमो सो तीए बहुविह-फटु-वार-पाणेहिं ॥ २ ॥
 सौडिय-देहो रोहं क्षाणं आऊरिऊण नरयम्भि ।
 मरिऊण सत्त-याठिओ उववन्ने पदम-पुदवीए ॥ ३ ॥
 अणुहविय तिम्य-दुक्खं निय-आउ-उए तओवि उम्पहो ।
 इह भरहे विर-सुभो उववन्ने दुगभो नाम ॥ ४ ॥
 दारिद-दुक्ख तविओ दिक्खं पेरियापयाण पिसूण ।
 काठं अन्नाण-तथे उक्कड-रोसो मेओ तसो ॥ ५ ॥
 धरणिदस्स उ जाओ सौहिय-पलियाटओ मेहताओ ।
 नामेण काल-बागो दिम्भ-महा-सिद्धि-संपन्नो ॥ ६ ॥
 सपयि मुमरिय-अइरो उवभोगं देइ ताण दोण्हंवि ।
 ठाण-वियाणण-हेठं विभंग-नाणेण सकमाओ ॥ ७ ॥

१ अ तिग्गुमिः कुलकम् । २ आत्मानम्, उद्दमानुजोदादनुसारतोः ।

३ कयथणा = कदंबना । ४ विपद्वागुत्थमग्ने, वागुत्ता = पुंयता । ५ अ-दि-देहः

= नरसरीः । ६ अ तिग्गुमिः कुलकम् । ७ कविः अहः = तावत् । ८ मृगः ।

९ वापिकरन्नादुक्कः । १० महाराओ = धामपिकगुः ।

इय मणिय तेण समयं गाढं बंधितु जलिय-दंडेहि ।
 हणिऊण तक्खणेणं सावि तओ मारिया तेण ॥ २४५ ॥
 अविचलिय-सुद्ध-भाया काळं काउं विहुणह-सुरस्त ।
 उप्पन्ना पिय-देवी सयंपभा नाम तत्तेव ॥ २४६ ॥
 इय भो नर-वर ! दट्ठुं राग-दोसाण दारुण विवागं ।
 दूरेण चयसु संगं राग-दोसेहि पावेहि ॥ २४७ ॥
 वहं विहायाऽऽसु पहिट्ठ-माणसो मुणोण सो अवरिसी सुराहमो ।
 । कयत्थेमप्पाण मणे गणंतो जहागयं ताहि मओ स-ठाणयं ॥ २४८ ॥
 साहु-धनेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागभिग-दोस-विसहर-पसमण-जल-मत्त-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ सुलोयणा-कणगरह-वहो नाम ।
 सुरसुंदरी-कहाए चोदसमो इह परिच्छेओ ॥ २५० ॥
 ॥ चतुर्दशः परिच्छेदः समाप्तः ॥ २५०० ॥

अह सो. कय-समण-वहो अवरिसी मुइय-माणसो तत्थ ।
 निच्चं नेरइयाणं कैयत्यणा-जाय-गुरु-तोसो ॥ १ ॥
 । बंधितु पाव-कम्मं तओ चुओ विह्व-पंसुली-गम्मे ।
 उववओ सो तीए बहुविह-कहु-खार-पाणेहि ॥ २ ॥
 सौडिय-देहो रोइ ज्ञाणं आऊरिऊण नरयम्मि ।
 मरिऊण सत्त-पाळिओ उववन्नो पदम-पुढवीए ॥ ३ ॥
 अणुहविय तिब्ब-दुक्खे निय-आउ-खए तओवि उव्वओ ।
 इह भरहे विण-मुओ उववन्नो दुग्गओ नाम ॥ ४ ॥
 दारिद-दुक्ख तविओ दिक्खं परिवाययाण चित्तूण ।
 काउं अग्गाण-तवे उक्कड-रोसो मओ ततो ॥ ५ ॥
 धरणिदस्स उ जाओ सौहिय-पलियाउओ मेहाराओ ।
 नामेणं काल-वाणो दिब्ब-महा-रिद्धि-संपन्नो ॥ ६ ॥
 तत्थवि सुमरिय-अइरो उववओ देइ ताण दोणं पि ।
 ठाण-वियाणं-हेउं विभग-नाणेण सकसाओ ॥ ७ ॥

१ । १ अ तिस्रभिः कुलकम् । २ आत्मानम्, छन्दमानुलोभ्यादनुसारलोपः ।

३ कयत्यणा = कदर्यना । ४ विधवयागुत्तमर्मे, पांगुला = पुंचला । ५ आदितदेहः

= नष्टशरीरः । ६ अ तिस्रभिः कुलकम् । ७ परिभाष्यः = तावधः । ८ मृतः ।

९ आधिक्यस्यायुक्तः । १० महाराओ = सामानिकगुरुः ।

तत्तिय-भाणांभावाउ बाय-कण-ट्टियाणि एयाणि ।
 दिद्वाणि न तेण तहिं पुणरुत्त-कओवओगेवि ॥ ८ ॥
 एवं वच्चइ काले नरिंद ! सेसाउयस्स अह तस्स ।
 भुंजितु दिव्व-भोए धोवूणय-अट्ट-पलियाइं ॥ ९ ॥
 ईसाण-कप्प-वासी विट्ठणहो सो सुरो तओ चविइं ।
 तुह पुत्तो उववन्नो कमलावइ-देवि-कुच्छीए ॥ १० ॥
 दोहळ-धूरण-हेउं परिम्ममंती पुरम्मि हाथि-गया ।
 सत्तम-मासे नर-वर ! देवी कमलायई एसा ॥ ११ ॥
 एत्थंतरम्मि दिद्वा कओवओगेण काल-बाणेण ।
 गव्व-ट्टिय-निय-वइरिय-दंसण-संजाय-रोसेण ॥ १२ ॥
 आगम्म तओ तुरियं अहिट्ठिओ तेण कुंजरो सहसा ।
 विट्ठोलित्तो लोयं वेगेण पहाविओ तेण ॥ १३ ॥
 वड-पायव-साहा-लग्गणेण नर-वर ! तुमम्मि उत्तरिए ।
 गयणेण समुणइओ तेणेव अहिट्ठिओ हत्थी ॥ १४ ॥
 मण-संजुय-देवि-कर-पहार-परिविहुरिओ गयं मोत्तु ।
 जेणणो-समयं मरिही गयणाओ निवडिओ वइरी ॥ १५ ॥
 इय चित्तो नर-वर ! कय-किच्चो सो सुरो गओ टाणं ।
 देवीवि कुंजर-गया पडिया गयणाओ सर-सीरे ॥ १६ ॥
 उत्तरिऊण य तत्तो मिलिया सिरिदत्त-सत्थवाहस्स ।
 चलिया सत्थेण समं कुसग्गनयरम्मि नर-नाह ! ॥ १७ ॥
 सत्थ-विलोये जाए अडवी-पडियाए तत्थ देवीए ।
 जाओ पुत्तो दिट्ठो कओवओगेण देवेण ॥ १८ ॥
 अह पुणरवि सो देवो वइरं सरिऊण निग्घण-सहावो ।
 संपत्तो वेगेण देवी-यासम्मि गुरु-रोसो ॥ १९ ॥
 निउणं जोयंतेणवि पभूय-कालावो पाव ! दिट्ठो सि ।
 काहामि यइरं-अंतं अणुहव दुब्बिहिय-फलमिण्हि ॥ २० ॥
 एवं मणमाणेणं पसुत्त-कमलावइए अंकाओ ।
 नर-वर ! सो तुह पुत्तो हरिओ सुर-कालबाणेण ॥ २१ ॥
 गहिऊण य तं बाल चित्तइ सुरो किलिड्ड-परिणामो ।
 मोरेमि इमं सत्तु इण्हि मल्लिऊण हत्थेहि ॥ २२ ॥
 खडाणि अहं काटं करेमि किंवा दिसा-वळि अहवा ।

सहसा सुरेण पुणरवि उवणीया चित्तवेगस्स ॥ ३८ ॥
 बहुविह-विज्जाहिं समं जाओ खयरहिओ तओ एसो ।
 मुंजइ दइयाए समं वेयइहे तत्थ विसय-सुह ॥ ३९ ॥
 चंदजुणोवि देवो चइऊणं उत्तराए सेढाए ।
 नयरम्मि चमरचंचे चित्तगई नाम उववओ ॥ ४० ॥
 चंदग्गहावि देवी जाया य पिपंगुमंजरी तस्स ।
 भग्गो सो तीइ समं मुंजइ माणुस्सए मोए ॥ ४१ ॥
 तस्स ॥ उत्तर-सेढां समयं विज्जाहिं चित्तवेगं ।
 दिस्सा सिणेह-सारं इय ते अच्छति वेयइहे ॥ ४२ ॥
 पुव्व-भवभासाओ सिणेह-साराण ताण दाण्हपि ।
 बोलीणो बहु-कालो विसय सुहं अणुहवंताण ॥ ४३ ॥
 अइ अनया कयाई सहिओ दइयाए कणगमालाए ।
 खयरं स चित्तवेगो अट्ठावप वदओ चलिओ ॥ ४४ ॥
 भरह-नरेसर-कारिय-जणिद-पाडिमाओ तत्थ भत्तीए ।
 धंदित्तु पीडिनियत्तो पिच्छइ तं बालयं तत्थ ॥ ४५ ॥
 वेयइह-वण-निठेज उज्जोयत सै-नेह-दिस्साए ।
 गल-बद्ध-अगुलीयग-विहूसिय छेयणाणदं ॥ ४६ ॥
 ददूण अगुलीयग-निवासियं त मणिं स विह्वइओ ।
 भणइ य पिए ! स एमो दिव्व-मणी सुर-वर-दिओ ॥ ४७ ॥
 जस्स पभावाउ तया मुयंग-परिवेढिओवि न मओ ह ।
 ता केण एस बद्धो इमस्स बालस्स गल्यम्मि ? ॥ ४८ ॥
 भव्वा रक्खा-हेउं नूणं जणणीए आपनित्तस्स ।
 बद्धो हवेज्ज तत्तो केणवि हरिऊण इह मुक्खो ॥ ४९ ॥
 ता गेण्ह पिए ! एयं हाउ अपुत्ताए एस तुह पुत्तो ।
 सोच्चिय नूणं हाही सुर-जीवो एस तप्पओ ॥ ५० ॥
 गहिऊण तयं नर-नाह । दोवि पत्ताइं नियय-नयरम्मि ।
 काउं वेद्धावणियं पयासियं सपल-छेयस्स ॥ ५१ ॥
 जाओ उ कणगमालाइ गुत्त-मग्गई संपयं पुत्तो ।
 उच्चिय-समयम्मि विहिय नामं से मयरफेटति ॥ ५२ ॥
 विज्जाहरिद-भवणे एयं वइहइ नरिद ! तुह पुत्तो ।
 एत्तो ॥ तस्स देवी समयभा देवदेग्गामो ॥ ५३ ॥

चइऊण समुपत्ता एसा सुरसुंदरी महानाय ! ।

अह कमसो वद्धंती एमात्रि डु जौवणं पत्ता ॥ ५४ ॥

हरिऊण जेण नीया तइया खयोण रयणदीवम्मि ।

सो ॥ मुलोयण-जम्मे हरिदत्तो आसि से जणओ ॥ ५५ ॥

इय पिच्छ विरूवत्तं भवस्स दुक्खलागरस्स नर-नाह ।

इच्छइ भोए भोत्तुं जणओ पूयाए सह जाय ॥ ५६ ॥

फातं पिताय-रूवं तेणेव सुरेण फालवाणेण ।

अवहरितं विज्जाओ छुटो जलहिम्मि तुह पुत्तो ॥ ५७ ॥

सुरसुंदरिणि तत्तो जौव-पंओसो स जाव गयणेण ।

अवहरइ ताए नर-वर ! सेजाओ चवण-समओ से ॥ ५८ ॥

तस्स य जुंयस्स एसा पडिया गयणाओ एय उज्जाणे ।

धणंदेव-जाणवत्तं पत्तं पुण तुज्ज सणएण ॥ ५९ ॥

जावम्मि जाण भेगे पाविय-फलहो समुर-मज्झम्मि ।

दिट्ठो पियंवयाए अह नीओ तेण स-ट्ठार्ण ॥ ६० ॥

त जं तुमए पुट्ठं तं पय साहियं नर वरिद ! ।

मिलिहो पुण अजव य विपाल-समयम्मि सो तुज्ज ॥ ६१ ॥

सोऊण सूरि-वयणं राया सुरसुंदरी य देवी य ।

पत्ता य गुरु-पमोयं परिसा सत्तावि संविग्गा ॥ ६२ ॥

तत्तो रत्ता भणिय जाव य पुत्तेण संगओ ताव ।

काहामि तओ सहळ मणुपत्त तुह पासम्मि ॥ ६३ ॥

एयंतरम्मि पणमिय धणंदेवो मणइ सुणइह गुरं ।

तइया पट्टी-भगे जाए घोरम्मि संगामे ॥ ६४ ॥

कणगवईइ बळेण हपमु नट्टेमु मिल-मुहदेमु ।

किं जायं तुम्हाणं कहवा समणत्तणं पत्तं ? ॥ ६५ ॥

भणियं गुरुजा निमुणमु तइया समरंगणम्मि जुग्गंतो ।

सर-नियर-वरिस-विट्ठारेय-देहो पडिओ पैरा-वट्टे ॥ ६६ ॥

दिट्ठो य तं पएसं समागएणं सुविचचेणेणं ।

उपरेण तेण नीओ मिणेह-सारेण वेयइटे ॥ ६७ ॥

विहिओ य तस्सणं चिय आसहि-सामयओ अहं सत्थो ।

दिक्का य पवर-विज्जा पुव्वुयगारं सरंतेण ॥ ६८ ॥

पन्नती-नामेणं विहिणा सा साहिया मर सत्थ ।

तत्तो समागओ हं मिद्धपुणम्मि खयर-जुओ ॥ ६९ ॥

कणगवईइ समेयं सुरहं निद्धाडिऊण देसाओ ।
 सिद्धधपुरे जाओ राया हं ताहि घणदेव ! ॥ ७० ॥
 परिवालिऊण रज्जं कइवि डु वरिसाण कोडि-कोडीओ ।
 अहिसिंचिऊण रज्जे जयसेणं नियय-पुत्तमहं ॥ ७१ ॥
 घणवाहण-केवलिणो पय-मूले जाय-तिव्व-सवेगो ।
 पव्वइओ सह पंचहिं सएहिं वर-राय-उत्ताणं ॥ ७२ ॥
 अम्भसिय-साइ-किरिओ जाओ कमसो य बौरसग-विऊ ।
 घणवाहण-केवलिणा अहिसित्तो ताहि सूरि-पए ॥ ७३ ॥
 काऊण य सेलेसिं खविउं चत्तारि सेस-कम्माइं ।
 सो अम्ह गुरु पत्तो निव्वाणं भइ ! घणदेव ! ॥ ७४ ॥
 इय सुपइडु-सूरी जाव य परिकहइ नियय-बुत्तंतं ।
 तावय गयणाहितो एगो खयरो समोइओ ॥ ७५ ॥
 कय-सूरि-पणामेणं मणियं अह तेण विणय-पणएण ।
 वेपइदाओ वेद्धावओ अह आगओ तुम्ह ॥ ७६ ॥
 संसिद्ध-सयल-विज्जो पव्वइउमणेण चित्तवेगेण ।
 अहिसित्तो नियय-पए तुम्ह मुओ मयरकेउत्ति ॥ ७७ ॥
 सो खयर-विंद-सहिओ तुम्हाणं पीय-वंदओ एही ।
 इह नयरे अज्जेव य इय तुम्ह पियं निवेरैमि ॥ ७८ ॥
 तव्वयणं सोऊण हरिस-यसूससिय-रोम-कूवेण ।
 दिन्नं अंग-विलगं पभूय-दब्बं च से रत्ता ॥ ७९ ॥
 आणदिया य देवी ओर्यारणयं करेइ खयरस्स ।
 अंगम्मि अमायतं हरिसं सुरसुंदरी पत्ता ॥ ८० ॥
 पणमिय सूरि राया पुरं पविट्ठो सपरियणो ताहे ।
 आणवेइ कुट्टेवाले सिग्घं नयरे विसोहेह ॥ ८१ ॥
 अयणीय कैयवराओ सिग्घं सैरवह सयल-सरणीओ ।
 मैयणादि-कुंजु-मुग्घसिएण नीरेण सिंघह ॥ ८२ ॥
 विरएह सरस-तामरस-भीस-कुमुमोवयारमणवज्जं ।
 पण्डाइय-मयणाओ करेह वर-दइ-सोहाओ ॥ ८३ ॥

१ निरुमायं (H. P. 17. 79) । २ अ सुगमम् । ३ दादनाप्रति । ४ समो-
 इओ = समवर्त्तनः । ५ वर्यावक = वर्षावपनकर्ता । ६ पदवन्दनः । ७ निवेदयामि ।
 ८ यथा १९ कोटि = नवमम् (H. P. 11. 45) । ९ केवल्लो = नवमः । १०
 १० कववतो = पुनःपुनः (H. P. 11. 11) । ११ समारणवत् (H. P. 17. 95)
 १२ सुगमाभिः = वायुभिः ।

तं मुणि-वयणं सोढं उष्यन् मपरकेत-कुमरस्त ।
 जाईसरणं सहसा ईहापोहं करितस्त ॥ ११४ ॥
 सरिऊण य पुण्व-भवं मणियं कुमरेण एवमेयति
 हरिऊण कय मुक्क भयवं ! सुरसुंदरी तेण ? ॥ ११५ ॥
 ततो मुणिणा भणियं जुयस्त देवस्त तस्त हत्याओ ।
 गयणाओ निवडिया सा यडिया कुमुमायस्वजाणं ॥ ११६ ॥
 हन्तिणपुरम्मि अच्छइ संपइ सा तुज्झ कुमर ! जणणीए ।
 कमलावईइ पासे ततो कुमरेण वज्जरियं ॥ ११७ ॥
 किं मह न होइ जणओ एसो जणणीव कणगमालत्ति ।
 ततो मुणिणा सिद्धो सुरावहाराइ-वुत्ततो ॥ ११८ ॥
 अह चित्तवेग-रन्ना भणियं मुणि-वयण-भाविय मणेण ।
 किं कुमर ! तं न मुमरिसि जं तइया देव-मायम्मि ॥ ११९ ॥
 तुमए चिय मह सिद्धं अवहरिओ पुण्व-वेरिय-सुरेण ।
 सो चित्तवेग-खयराहियस्त गेहम्मि वडिहिसि ? ॥ १२० ॥
 एवं तं संजायं ता पुनरवि पुत्त ! ताओ विज्जाओ ।
 सोहेमु, चयसु सोमं नियय-पए जेण ठावेमि ॥ १२१ ॥
 मोत्तुण विसय-संगं मय-भमणुम्भंत-माणसा अहं ।
 इच्छामो पण्यज्जं निरवज्ज सपयं कातं ॥ १२२ ॥

इय सुरसुंदरि ! जाव य ताओ वज्जरइ ताव सहसत्ति ।
 दमघोस-वंदणत्वं धरणिदो आगओ तय ॥ १२३ ॥
 दट्ठण मपरकेतं सुद्ध निज्जाइऊण वज्जरइ ।
 जाणसि कुमर ! सो हं पुण्व-भवे आसि तुह जणओ ॥ १२४ ॥
 भीमरहो नामेणं मज्झ य अइवल्लहो तुमं आसि ।
 कुमुमायलि-संभूओ कणगरहो नाम पुत्तोत्ति ॥ १२५ ॥
 संजाए उम्माए समारियाए तुमम्मि नीतरिए ।
 निठणं गवेसिओवि इ जाहे संपाविओ न तुमं ॥ १२६ ॥
 ताहे तुह लड्ड-भायं वज्जरहं ठाविऊण रज्जम्मि ।
 वेरग-माविय-मज्जो पण्यइओ गुरु समवियम्मि ॥ १२७ ॥
 काऊणं पण्यज्जं मोहम्मि मुव-वरो अहं जाओ ।
 सत्त-पल्लिओयमाऊ ततो चेइऊण इह भरहे ॥ १२८ ॥

चंपाए पुर-वरीए रत्नो दहिवाहणस्स भज्जाए ।
 कुमुमसिरीए गन्धे उव्वज्जो दारगत्ताए ॥ १२९ ॥
 जाओ य उच्चिय-समए नामं च कयं पहंकरो मज्झं ।
 एत्थंतरम्मि निहओ मज्ज-पसत्तो पिया मज्झं ॥ १३० ॥
 रज्जाहिलासि-विमलेण मंतिणाऽहिद्वियं सयं रज्जं ।
 नद्धा मएण जणणी ति-भास-जायं ममं चित्तुं ॥ १३१ ॥
 पत्ता विजयपुरम्मी रत्नो संखस्स माउणो पासे ।
 जोव्वण-पत्तो य अहं संखेण समं गओ तत्थ ॥ १३२ ॥
 काऊण य संगामं विमलं हणिऊण समर-मज्झम्मि ।
 चंपाए निय-रज्जे जाओ राया अह ताहे ॥ १३३ ॥
 विमल-तणयावि नद्धा गंतुं नयरम्मि हत्थिसीसम्मि ।
 ओलगिउं पयत्ता जियसत्तुं नाम नर-नाहं ॥ १३४ ॥
 बल-गव्विओ य अहयं समयं हायीहिं तत्थ खेळामि ।
 तेण य मज्झ पसिद्धी जाया सब्बेसु देसेसु ॥ १३५ ॥
 नत्थि पहंकर-तुल्लो महाबलो एत्थ भरह-खित्तम्मि ।
 रुद्धं मत्त गइंदं धरेइ जो एग-वाहाए ॥ १३६ ॥
 रज्जं पभूय-कालं अहपि चंपाइ तत्थ काऊण ।
 सुगुह-सर्मावे बुद्धो रज्जे ठविऊण निय-पुत्तं ॥ १३७ ॥
 जाओ समणो तत्तो अभिगग्हो एरिसा मए गहिओ ।
 गुरु-मूले जौजीव मांसं मासाउ भोत्तव्वं ॥ १३८ ॥
 अह अन्नया कयाइवि विहरंतो इत्थिसीसए पत्तो ।
 पारण-दिणे पविट्ठो भिक्खद्धा तत्थ नयरम्मि ॥ १३९ ॥
 अह दिर्त्त-संढ-पडिपेहिओ अहं निवडिओ धरा-वट्ठे ।
 हसिओ विमलस्स सुएहिं पाव-कम्मेहिं पुणरुत्तं ॥ १४० ॥
 सं काय बलं संपइ गइंद-पडिपिल्लणेक-रासिये ते ! ।
 इय भणमाणा ताहे हंतुं उद्धाइया सब्बे ॥ १४१ ॥
 पिइ-वेरं सुमरंता समागया लउड-पत्थर-विहत्था ।
 दट्ठूण य ते कुविओ अहपि अन्नाण दोसेण ॥ १४२ ॥
 घेत्तूण खममेगं तत्तो उद्धाइओ इय भणंतो ।

१ दारकटया = पुत्रत्वेन । २ B युग्मम् । ३ A चेत्तुं । ४ B युग्मम् । ५ या-
 वधीवम् । ६ मासाइ मासम् = मासान्तरेत्यर्थः । ७ B युग्मम् । ८ रत्त-पण्ड-
 परिपीठितः । ९ उद्धाविताः ।

रे ! रे ! सोहस्त बलं खडिज्ज किं सियालेहि ? ॥ १४३ ॥
 जइवि अहं किस-देहो सहवि दु गम्भो न तुम्ह ता होह ।
 खणमेगे संमुहया पिउ-भग्ग जेण पेसेमि ॥ १४४ ॥
 हेय-माहिण ते काउं पैण्ठायाआओ अणसणं काउं ।
 लज्जाए दुच्चरियं न य ते सिद्धं गुरुजणस्स ॥ १४५ ॥
 तत्तो अप्पट्ठिककंतो खंडिय-चरणो भओ तओ कुमर ! ।
 लववभो धरणिदो सेपइ सो ह इहायाओ ॥ १४६ ॥
 ता मा कुमणु विसायं मए विट्ठिआओ तुज्ज सिग्गंतु ।
 पन्नत्तिमाइयाओ अमण्हियाओवि विज्जाओ ॥ १४७ ॥
 इय तव्ययणं सोउं महा-पसाटत्ति जंपिठ कुमरो ।
 कर-कमल-मठल-सोहो पट्ठिओ धरणिद पाएमु ॥ १४८ ॥
 नहयर-संदोह-ममानिण ताएण कय-महा महिमो ।
 धरणिदो संगत्तो स-डुणं परिण-ममेओ ॥ १४९ ॥
 विज्जाहर-सहिण-महा-विमूर्इ चितथेगेण ।
 अहिसित्तो नियय-पए कुमरो तह विसगइणावि ॥ १५० ॥
 अह गयर-चक्कावडी जाओ वेयइत-परवए एमो ।
 सयल-खपरेहिं तत्तो दिआओ नियय-धूणाओ ॥ १५१ ॥
 सो भणइ मयरकेऊ न ताव परिणेमि अन्न-कसाओ ।
 जाव न सा परिणीया यूया नरवाएण निवस ॥ १५२ ॥
 सो भणइ भाणुवेगो इण्हि गंतुं कुमगनयरम्मि ।
 नरवाहणे विमग्गिय वरेमि सुरसुंदरि तुम्ह ॥ १५३ ॥
 सो भणइ मयरकेऊ एवं मिगं करोमु, अण्हेवि ।
 सोयाशुमे घेसु गण्डायो हरियणपुरम्मि ॥ १५४ ॥
 बंदामो पय-शुवटे अट्ठि-मुन्नाण जणणि-जणदाण ।
 इय भणिउ टणइओ गयणेण भाणुवेगो सो ॥ १५५ ॥
 अह मयरकेऊ-राया मणिओ माएण पुत्त । अण्णेर ।
 किज्जठ विगाळ-ममए मोहण-वेला-मुहुभ-म्मि ॥ १५६ ॥
 जणणि-जणदाण दसुणविय भणिए सयल-मयर-निरोण ।
 अह काउं पागडा तवमज्जम-गमण-मावणी ॥ १५७ ॥
 एण्णेरम्मि अहमावि ताये आणुप्पिउज वेगेण ।
 सुरसुंदरि ! तुद पाये पडणि कइण्णदमापाया ॥ १५८ ॥

एवं पियेवयाए वयणं सोऊण दास-चेडीहिं ।
 गंतुं रत्तो सिहं अह राया हरिस-पडिहत्थो ॥ १५९ ॥
 धर-गीय-विहिंय-वाइय-रवेण धर-विछय-नट-जुत्तेण ।
 कय-विहिह-कोउएहिं य जणयतो पउर-सखोहं ॥ १६० ॥
 नीहारिओ नयरओ चउरंग-बलेण गय-वराखुटो ।
 सन्नाए विभूइए अंतंगेइयाए तणयस्त ॥ १६१ ॥
 विज्जाहर-सेजपि इ उम्मिहं ताव गयण-मंगगमि ।
 धय-छत्त-चिध-पठर नाणाविह-वाहणाखुटं ॥ १६२ ॥
 तम्मज्झं य विमाणं पुरओ धायंत-खयर-संघायं ।
 मणि-मय-खंभ-सणाहं विचित्त-वर-रुक्खयाइत्तं ॥ १६३ ॥
 खयर-मयरकेऊ पुरओ दट्ठण नर-वइं सहसा ।
 अयंपरिउ गयणाओ पडिओ पाएमु जणयस्त ॥ १६४ ॥
 अह अमरकउ राया तणय आळिगिऊण सत्तिणेहं ।
 आणद-वाह-सलिलं मुचतो चुवइ सिरम्मि ॥ १६५ ॥
 सैमासिऊण सव्वं जहारिहं पूइऊण खयर-वरं ।
 अह नयरम्मि पविट्ठो शुब्बतो मायह-मएहिं ॥ १६६ ॥
 कय-मंगलोववारो पवेसिआं नियय-मंदिरे रत्ता ।
 सेस-खयरण दिन्ना जहोवियं पय आशमा ॥ १६७ ॥
 कइयय-खयर-समेओ नीओ अतेउरम्म नर वइणा ।
 सुय-दंसर्णमुयाए पडिओ जणयाइ चत्तेमु ॥ १६८ ॥
 कोमल-करेहिं घेतुं निवमिओ तीइ नियय-उच्छओ ।
 आळिगिओ य वइसो य चुविओ सत्तिमंगमि ॥ १६९ ॥
 आणंद वाह-सलिलं मुचती मणइ वज्ज-घडिये ते ।
 जणणीइ पुत्त ! हियय जीवइ जा तुम्ह विरहम्मि ॥ १७० ॥
 सो मणइ मयरकेऊ कि कीरइ अंब ! विपिह-लळियस्स ।
 विहिणो परवसाणं जायइ जे एरिसें दुक्ख ॥ १७१ ॥
 परियूल-मुत्तिशवडि-विहिंय-चउरकम्म ताहि ठविऊण ।
 सिंहासणमणवज्जं मणि-रयण-पहाहिं विच्छुरिये ॥ १७२ ॥
 सत्यवविट्ठस्स तओ मंगल्लाइं कयाइ तणयस्त ।
 देवाए मुय-संगम हरिस-वसुन्मिज-पुजणए ॥ १७३ ॥
 तं किंपि आसि तइया तेसि तणयस्स संगमे सोत्तवं ।

जिण-मंदिरेसु विहिया महिमा परमायेण सन्वेसु ।

जिण-पडिमाणं वत्थाइएहिं विहिया महा-पूया ॥ १९० ॥

वर-वत्थ-पत्त-कंचल-असणाईएहिं समण-संघोवि ।

सब्बोवाहि-विसुद्धेहिं पूइओ परम-मत्तीए ॥ १९१ ॥

गय-तुरय-पवर-संदण-गामागर-नगर-पट्टणाईयं ।

दिग्गं सामंताणं जहोच्चियं तत्थ नर-वड्ढा ॥ १९२ ॥

अह अन्न-दिणे राया महा-विभूईइ परियण-समेओ ।

सूरिस्त वंदणत्थं नीहरिओ खयर-सजुत्तो ॥ १९३ ॥

अभिवादिऊण सूरिं अवसेस-तवस्सिणे य सव्वेवि ।

उवविद्वा, अह गुरुणा कहिओ जिण-देसिओ धम्मो ॥ १९४ ॥

अह वदिऊण सूरिं देवी कमलावई इमं भणइ ।

भयवं ! अन्नम्मि भवे आसि कयं किं मए पाव ? ॥ १९५ ॥

सुय-विरह-जणिय-दुक्खं जस्स वसाओ सुदुस्सहं पत्तं ? ।

अह केवलिणा मणियं देवाणुपिए ! निसामेसु ॥ १९६ ॥

जो सोऽवरककाए अम्मड-वणिओसि आसि मे कहिओ ।

मंडण-मभिईण पिये अच्छुत्ता-भारिया-सहिओ ॥ १९७ ॥

सो भमिऊण भवेहं मरु-देसे हरितऊय-गामम्मि ।

मेहेरो अज्जुण-नामो इहव भरहम्मि उववन्तो ॥ १९८ ॥

अच्छुत्तावि हु तत्तो भमिऊण भवेसु विविह-रूवेसु ।

महिला अज्जुणगरस उ वंधुसिरी नाम उववन्ता ॥ १९९ ॥

अवरोप्पर-पिईए किसि-कम्म-रयाण वच्चए कालो ।

दोण्हवि दया-पराणं पयईए तणु-कसायाणं ॥ २०० ॥

पत्ते पाउस-काले पडिए अह पाणिपम्मि पउरम्मि ।

निय-पलिहईइ दोहिवि किसि-कम्मं काउमाढत्तं ॥ २०१ ॥

सत्थ ॥ एगो कैमलो सगम्म-हरिणीए संगओ वसइ ।

पलिहइ-परिपेरंते चरइ तणं तीइ सजुत्तो ॥ २०२ ॥

अह अन्नया पविट्ठं खित्ते दट्टूण हरिण-जुयलं ॥ ।

अज्जुणओ हकंतो वलिओ नीसारणट्ठाए ॥ २०३ ॥

अज्जुण-भएण हरिणी गुरु-दारा वेग-धाविया सहसा ।

संजाय-पसव-समया विवणा-विहलंघत्ता पडिया ॥ २०४ ॥

१ विता । २ मेहरो = आमप्रवरः (H. D. VI. 121) । ३ कृषिकर्मरतयोः ।
४ पानीयं = जलग्नम् । ५ कम्मलो = हरिणः (H. D. II. 54) । ६ निवेपम्
(H. P. IV. 134) । ७ शुद्धमारा । ८ वेदनाविहत्ता ।

नट्टो सारंगोवि हु पुणो पुणो अञ्जुणं निरुवित्तो ।
 दइया-विओग-विट्टरिय-हियओ गुरु-सोय-संतत्तां ॥ २०५ ॥
 करुणा-परेण नीया हरिणीवि हु अञ्जुणेण निय-ठाणं ।
 सीयलं-जलेण सिता मुच्छा-विरमे पसूया य ॥ २०६ ॥
 जायं कोड्डावणयं हरिण-सिलिबं ॥ मुद्ध-सहावं ।
 हरिणीइ वट्ठियं तं दिन्नो य यणो तआं तस्स ॥ २०७ ॥
 दट्ठण तं सुरूवं विळास-सुसिणिद्ध-नेयण-सोहेल्लं ।
 बंधुसिरिए भणियं मह होइ खिल्लणं एयं ॥ २०८ ॥
 तत्तो य वाम-पाए बद्धं तं कोमलाइ रज्जए ।
 हरिणीवि विगय-विणया मएण नट्टा तयं मोत्तुं ॥ २०९ ॥
 मिलिया कमलस्स तओ पुणो पुणो एइ तम्मि ठाणम्मि ।
 सिमु-नेहाओ, न पुणो अल्लियइ मएण सा तत्थ ॥ २१० ॥
 उब्बिग्ग-मणा यरइ सिलिब-नेहेण विमण-दुग्गमणिपा ।
 न चरइ तणं न य पियइ पाणियं भमइ खिज्जती ॥ २११ ॥
 बीय-दिणंवि हु हरिणिं दुँरुद्धल्लंति तहेव दट्ठणं ।
 जाय-करुणाए मुक्को स सिलिबो बंधुसिरियाए ॥ २१२ ॥
 अह सो बंधण-मुक्को गंतुं माऊण सभय-नेहाए ।
 मिलिओ दट्ठण तयं सारंगी निम्बुपा जाया ॥ २१३ ॥
 मज्झिम-गुण-सज्जुत्तो दया-पभावाओ अञ्जुणो तत्तो ।
 मरिऊण समुप्पन्नो एसो राया अमरकेऊ ॥ २१४ ॥
 बंधुसिरीवि हु तत्तो निवद्ध-मणुयाउया मया पच्छा ।
 इह उप्पन्ना भदे ! देवी कमलावई तं सि ॥ २१५ ॥
 जाया य तुम्ह दोण्हवि पुव्व-भवम्भासओ गरुय-पीई ।
 जीव-दया-करणाओ विठला भोगा समणुपत्ता ॥ २१६ ॥
 कमलो हरिणीए समं विओइओ जं च तत्थ खणमेयं ।
 तक्कमुदया रन्नो जाओ तुम्हं सह विओगो ॥ २१७ ॥
 जं च कओ एणीए विरहो लीवेणं अट्ट-पाहरिओ ।
 तत्थ य तए निवद्धं कम्मे सुय-विरह-दुग्गम-फले ॥ २१८ ॥
 उदयाओ तस्स जाओ विरहो तणएणं जाय-मेत्तेण ।

१ कोदववर्गदम् । २ सिलिबो = शिग्रुः (B. P. 10) । ३ सलतम् । ४
 भ्रमन्ताम् । ५ निर्वृता = मुक्तिता । ६ ३० वाई । ७ विद्योत्रियः । ८ एणी =
 हरिणी । ९ लोको = नाडः (H. D. VII, 23) । १० अट्टपाहरिकः = अट्टपाहर-
 मानः ।

खीणं च तयं संपद् अट्ठहिं लक्खेहिं वरिसाणं ॥ २१९ ॥
 खणमित्त-संचियंपि इ देइ विवागं सुदोह-कालीयं ।
 सुहमसुहं वा कम्मं भाव-विसेसेण जीवाण ॥ २२० ॥
 इय नाऊण विवागं पमाय-निव्वत्तियस्स कम्मस्स ।
 दूरेण कम्म-बंधस्स कारणं मुयह जत्तेण ॥ २२१ ॥
 इय गुरु-वयणं सोउं परिसा सन्नावि तन्ध संविग्गा ।
 दिक्खाभिमुही जाया भाया संसार-दुक्खाण ॥ २२२ ॥
 नरवइ-देवोण पुणो विसुद्ध-छेसाहिं बट्टमाणण ।
 जायं जाई-सरणं ईहापोह करेताण ॥ २२३ ॥
 सुमरिय-पुण्व-भवाण आगय-सवेग-भाविय-मणाण ।
 चरणावरण-खयाओ संजाओ चरण-परिणामो ॥ २२४ ॥
 ततो य अमरकेऊ पुत्तं अहिसिचिऊण रज्जेम्मि ।
 तक्कालुचियं काउं करणिज्जं तिप्प-संवेगो ॥ २२५ ॥
 अणुसासिऊण पुत्तं आपुच्छित्ता य परियण सयलं ।
 कमलायईए सहियो पव्वइओ गुरु-समीवम्मि ॥ २२६ ॥
 सिरिदेव निय-पुत्तं कुटुंब-चिताए सट्ठेऊण ।
 रन्ना सह पव्वइओ धणदेवो भारिया-सहियो ॥ २२७ ॥
 खयरौघि चित्तैवगो चित्तगइ-प्पमुह-खयर-संजुत्तो ।
 निम्बिन्न-काम-भोगो पव्वइओ सूरि-पासम्मि ॥ २२८ ॥
 खयरौघि कणगमाला पव्वइया सूरि-वयण पडिबुद्धा ।
 सहिया पियं गुमजरिमाईहिं पभूय-खयरौहिं ॥ २२९ ॥
 मरवाहणोवि राया रज्जं दाऊण मयरकेउस्स ।
 पव्वइओ पय-मूले केवल्लिणो सुण्णइहस्स ॥ २३० ॥
 रत्ता सह पव्वइया खयर-नरिदाण दस सहस्साओ ।
 कमलावइ-पमुहाणं बीस-सहस्साइं मदिल्लण ॥ २३१ ॥
 इय तीस-सहस्साइं समयं पव्वविद्याइ केवल्लिणा ।
 सनिहिय-देवयाए उवणीयं तेसिं मुणि-लिंगं ॥ २३२ ॥
 ता मणइ मयरकेऊ चरणं पडिबज्जिउं असत्तो म्हि ।
 गिहि-पौउग्गं धम्मं ता मयनं । अम्ह साहेसु ॥ २३३ ॥
 मणिय गुरुणा निमुणसु थूलग-जीवाण निरवराहाण ।
 निसिरंति^१ जे न दंड तेवि इ पावित्ति निव्वाणं ॥ २३४ ॥

१ निर्वातं = निर्मितम् । २ उ गुमस । ३ एदिप्रयोग = एदस्योचितम् ।

हृदयेसर-विरइय-मुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 लजे-देस-विसहर-गममग-जल-भंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 जेहि हु सयरहिब-चारितासेउणो परिसेमसो ।
 मण्डरी-कहाए पंनरसो इह परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ पञ्चदशः परिच्छेदः समाप्तः ॥

एषा वि मयरकेऊ पठिणिता मयर-दिशं-कन्याओ ।
 छउग नह-यरगं जहोचियं गाम-नगराई ॥ १ ॥
 बाण-निरसको फाउममेसद-भरह-रायाणो ।
 बीसत-देस-विसरं बिहाय गय-डमर-चोर-मयं ॥ २ ॥
 ठुंग-थवल-मगहर-चेइय-भयणेहि मांडयं फाउं ।
 बारिप-देस-समुग्गव-गामागर-नगर-संदोह ॥ ३ ॥
 कर-भर-मुंक-विमुकं सावय-विसरं करितु नीसेसं ।
 ठोकाइता सन्ने जिण-सासन-संच-पडिणीए ॥ ४ ॥
 भौकडलिय च बिहारं वियरिता मुणि-जणस्स देसेसु ।
 ताहम्मिय-वच्छले निय-सामंते निआइत्तां ॥ ५ ॥
 काउं संचागाछाई विवह-रूवाइ ठाण-ठाणेसु ।
 दिजंत-जंतु-परियय-समथ-वर-वत्तु-सत्याइ ॥ ६ ॥
 पाउइ रजमणवज्ज-कज्ज-पेय-पालणिक-वावारं ।
 कय-दुद्ध-धुंहु-उल्लुंठ-वंठे-कय-उग्ग-निगाहणं ॥ ७ ॥
 पग-वज्ज-जणिय-तोसं वसीकयासेस-सत्तु-संताणं ।
 भाणादिय-जिये-सथं कय-सुत्थ-समथ-दुग्ग-पहं ॥ ८ ॥
 इय मयरकेउ-रनो मुरसुंदरि-पमुह-देवि-सुत्तस ।
 वम्मय-काम-सारे विसय-मुहं अणुहवंतस ॥ ९ ॥
 कइयावि हु जिण-मवणे निम्मल-पसरंत-दस-दिसि-मैऊहे ।
 विमल-सिला-यल-घडिए मचीए कारयंतस ॥ १० ॥
 अन्नोन्न-वन्न-कलिए निम्मउ-मणि-रयण-हेम-निम्मविए ।

थूलमसत्तं भासं मण-वद्-कारहिं जे न कैप्येति ।

सुर-मणुएसर-सोक्खं भोत्तूण वयंति ते मोक्खं ॥ २३१ ॥

थूलमदत्तं वज्जति जे सया तिविह-करण-जोगेहि ।

सन्वत्थक्खय-वित्ता होऊण वयंति ते सिद्धि ॥ २३२ ॥

सतोसो स-कळत्ते अहवा पर-दार-वज्जणमुदारं ।

काउं सुरंगणाओ भोत्तूण वयंति निव्वाणं ॥ २३३ ॥

इच्छा-परिमाणं सेविऊण लद्धूण विउल-रिद्धाओ ।

देव-नरेसर-भावे कमेण गच्छंति निव्वाणं ॥ २३४ ॥

एमाइ-वित्थरेणं गिहि-धम्मं साहियम्मि केवल्लिणा ।

तो मणइ मयरकेऊ होमि समथो इमं काउ ॥ २३५ ॥

तत्तो व गुरु-समावे सुरसुंदारे-मयरकेऊ-पमुहेहिं ।

सम्मत्त-रपण-मूलो साधग-धम्मो पैवन्नोसि ॥ २३६ ॥

अह चित्तवेग-पमुहा मुणिणो सूरिस्त पाय-मूळाम्मे ।

गहणासेवण-रुद्धं सिक्खं अम्मसिउमादत्ता ॥ २३७ ॥

कमलावद्-पमुहाओ अज्जाओ सुव्वयाइ-गणिणीए ।

पासम्मि साहु-किरियं सिक्खंति पदंति अंगोइ ॥ २३८ ॥

छट्ठम-दसम-दुवालसाइ विविहं तवं पकुम्बंति ।

विणयं गुरुण सम्मं वेयावच्चं च सम्बेदि ॥ २३९ ॥

अह चित्तवेग-मुणिणा चोइस-पुव्वाइ तथ पट्टियाइं ।

भिन्नक्खर-पुव्वधरो जाओ अचिरेण कालेण ॥ २४० ॥

अह सुप्पइरू-सूरी सूरिं ठविऊण चित्तवेग-मुणि ।

कप-अणत्तणो महप्पा निव्वाणमणुत्तरं पत्तो ॥ २४१ ॥

अह चित्तवेग-सूरी गामागर-नगर-मंडियं वसुहं ।

विहरइ सुप्पट्टिवद्धो बोहितो भविष-जण नियर ॥ २४२ ॥

अज्जावि कणममाळ सुव्वय-गणेणोए सग-पत्ताए ।

अहिसिता मैयहरिया साहुणि-गण-बहु-मया तथ ॥ २४३ ॥

बोहितो भव-लोयं तव सुसिय-तणू चैत्त-नीसेस-रामो

संज्ञाणहद्धो मुर्णाणं स-समय-विहिणा सैरण्णइं करितो ।

सूरीसो चित्तवेगो समण-परिवुडो देसयंते जणाण

धम्मं तिथेसरुत्तं विहरइ वसुहं संजमुज्जोय-युत्तो ॥ २४४ ॥

१ कल्पयन्ति = रचयन्ति । २ प्रपन्नः = अर्हति । ३ दादराजानीत्यर्थः ।

४ भिक्षासुरं = विविच्यूनम् । ५ अंगीद । ६ अहसरा (M. P. 4) । ७ पत्तो =

वस्त्रः । ८ छट्ठ्यानाकः । ९ आरणादीन् । १० परिवुडो = परिहरः ।

सयणीयमि पसुतो सुरय-सुहं सेविऊण खगमेण ।

पदिबुद्धाए सुरसुंदरीइ अह नर-वई मणिओ ॥ ४० ॥

पिययम । ताव खणंतरमच्छामो विबुह-जण-विणोएण ।

ता वडसु किंचि पण्होत्तरंति, अह नर-वई मणइ ॥ ४१ ॥

को जाइ नैहे, अहिलसइ कि जणो, करय वच्चइ सैंसको ।

पइदियहं सइ कम्मि व सुरसुंदरि ! सैंलहजए पीई ? ॥ ४२ ॥

सुरसुंदरीइ मणियं तंतावळियं फहेसु मण दइय ।

मणइ निवोऽतीतं ते, छहं देवीइ 'वी-सं-भे' ॥ ४३ ॥

मणियं रत्ना तुरियं छहं पण्होत्तरं इमं देवि !

ता मणसु तुमं संपइ देवीए ताहि संलत्तं ॥ ४४ ॥

को तीसौए पदमो कम्मि व राया विणस्सइ विणट्ठो ।

किं सैंकयं बोलीणं फरस व दइओ तुहं नाह ! ? ॥ ४५ ॥

आमंतिज्जउ छल्ली का वा गेयम्मि सैंतरा होइ ।

तुमए विदिन्न-पण्होत्तरस्स तंतावळी का वा ? ॥ ४६ ॥

मणियं रत्ना अन्यो ! देवी पण्होत्तरेसु अइकुसला ।

जं तंतावळियावि हु विहिया पण्होत्तरं ज्ञाति ! ॥ ४७ ॥

वैर्यं दुहाणुलोमेण तह य पडिलोमओ मवे वर्यं ।

अणुलोमेण सैंमयं चउह कयं देवि ती-सैं-सैं ॥ ४८ ॥

पुनो रत्ना मणियं:—

किं सव्य-जणो इच्छइ सक्कंदण-पहरणं च बोहेसु ।

पहिण्हि किं व धेप्पइ साहिज्जउ देवि ! एयंवि ! ॥ ४९ ॥

सुरसुंदरीइ मणियं पवइदमाणवसरं इमं देव !

'सैं-सैं-सैं' मुत्तरमेयं रत्ना मणियं पिए ! मणसु ॥ ५० ॥

१. ०रीए । २. अणोत्तरमिति । ३. प्रप्रवृत्तदृष्ट्याप्यस्योत्तमायास्य-^१ 'वी-सं-भे' ।

वदयतैर्यस्यैः पदि-मुख-जलजवा-भिरसरेः, विभावकानिनिव समसोऽंता-

नुलोम्येन यथाक्रममुत्तं विज्ञेयम् । ४. जगति । ५. ताव दुः = तदः । ६. इत्याप्येते ।

७. टीकाशब्दे प्रथमः कर्मः क इत्यर्थः । ८. करिन्नु कर्त्तुं ते मायः । ९. वडसु । १०.

सुरवता । ११. व्यस्यम् । १२. वदकम् । १३. पूर्वप्रधानी सर्ववामि 'ती-सैं-सैं' इत्य-

वरीद्वैतानुपूर्व्या व्यस्यैः, चउह पथानुपूर्व्या व्यस्यैः, चउहानुलोम्येन समसोऽंता

('ती' इत्यस्य) संते (तन्ने = तच्छ्रे), तीतं (जतीतम्) ते (तव), ते (ते

ते) = हे कश्चि । A. C. II.) संती (तन्त्री = वीणा), ती-सैं-सैं इत्येवमुत्त-

राधीति फलितार्थः । १४. सैं = सुखम्, दाम्भं = वज्रम्, दाम्भं = पंचमम् ; (सैं-सैं-सैं)

वचन-वैदिक-धुरीणावयवम् ।

आमंतिग्जड लच्छी कय वसंताण नासए बुद्धी ।
 कय न नासइ सुहटा पिययम ! साहेसु एयं मे ॥ ११ ॥
 भणियं रत्ता सुंदरि ! पांडिलोमं बह्दमाण-वन्नमिणं ।
 'सं-गा-मे' इति, तत्तो, 'रत्ता भणियं पिए ! भणसु ॥ १२ ॥
 कि धरइ पुन्न-जंदो, किंवा इच्छंति पौमरा खित्ते ।
 आमंतसु अंत-गुणं किंवा सोक्खं पुणो सोक्खं ॥ १३ ॥
 ददूण किं विसंइइ कुसुम-मणं जणिय-जण-मणाणंदं ।
 कह पु रमिग्जइ पढमं पर-महिला जार-पुरिसेहिं ॥ १४ ॥
 सुरसुंदरीइ चित्तिभणियं एयंपि जाणियं देव ! ।
 दुवत्थं दु-समत्थं उत्तरमेत्थं 'सं-सं-कं' ते ॥ १५ ॥
 इय पणोत्तर-भिदण-करणिक्क-रसाणवग्ग-हियवाण ।
 देवी-निवाण ताहियं समागओ कसिण-गुरु-सणो ॥ १६ ॥
 अह पुच्च-वेरिएणवि सप्पेणं तेण दोण्णिवि जणाइं ।
 दुदुठेण पट्ठि-देसे ददुठाइं गरुय-रोसेण ॥ १७ ॥
 सणो सणोचि पंपिपिरीइ देवीइ कलपलं सोच्चा ।
 अह खग-वग्ग-हत्था समागया अंग-रक्खा ॥ १८ ॥
 मुयगोवि हु मय-संमम-वेविर-देहे कयावराहोचि ।
 नासंतो हणिऊणं खंडा-खंडाकओ तेहि ॥ १९ ॥
 तयणंतरमुच्छलिओ महत्त-कोलाहलो परियणस्स ।
 समयं चिय निव-देवी-देह-दुठिय विस-विपारेण ॥ २० ॥

वओ ।

वाहिपंति पहाणा मारुडिया मारुडसु पत्तदुल ।
 कीरंत मंत-जावा औणाविज्जेति मूलीओ ॥ २१ ॥
 अभिमंतिय-तोएणं दिज्जेतच्छिन्न-सलिल-धाराओ ।
 वज्जेति कंठैयाइं पउणीकीरति अंगयाइ ॥ २२ ॥

१ मे — हे लक्ष्मी ! (A. O. II.), आमे, संग्राम, इत्यर्थः । २ वामरो —
 बुद्ध्या । ३ अन्तं पुरमेस्य तम्, सयणमित्यर्थः । ४ विसदइ — विरुपति । ५ हि-
 र्यसम् । ६ हिः समस्तम् । ७ सचं = (शशम् — हरिणम्) कं (जलम्); स ।
 (संगल ! इत्यर्थः) स (सो — सुखम्) कं (कं — सुख A. B. I.); सचं कं (शशा-
 इम्); सचं कं (शशम्) । ८ प्रज्जिवग्गाः । ९ खण्डखण्डाकृतः । १० वाहिपंति
 — व्याहिपन्ते (B. P. IV. 253) आहूयन्ते (H. P. IV. 258) इत्यर्थः । ११
 आनाप्यन्ते । १२ दिज्जंति + चित्ति — दिज्जंतच्छि । १३ कण्टकानि = बाधयि-
 विशेषरूपाणि । १४ अगद्वनि = औषधानि ।

इय गार्हीडय-सणाहे नहयर-निवहम्मि आउलीमूए ।
 धय-सित्तव्व हुंयासे पवलीमूए विस-वियारे ॥ ६३ ॥
 नर-नाहो अव्वत्तं दिव्व-मणिं आणहत्ति भणमाणो ।
 पिकखंताणं खयरण तत्थ जाओ विगय-चिट्ठो ॥ ६४ ॥
 एत्थंतरम्मि विजाय-वइयरा राइणो पिया भणिणी ।
 पमणइ पियंवया वच्च वच्च लहु बाहुवेग ! तुमं ॥ ६५ ॥
 गंतूण भाणुवेगस्स नंदणं चंदवेग-खयरसं ।
 मह वयणेण मग्गसु नयरे सिरि-कुंजरावत्ते ॥ ६६ ॥
 मणसु य जो सो विउजा-पसाहणुजएण रक्खट्ठो ।
 तुमए नीओ पुब्बि दिव्व-मणी मह समीवाओ ॥ ६७ ॥
 सो ढोइउजउ सिग्घ इय भणिओ सो गओ तुरिय-वेगो ।
 गंतुं खणंतराओ समागओ चंदवेगेण ॥ ६८ ॥
 खयेरेण समं ताहे मणि-सलिल-पसाण-पुम्बय विहिये ।
 नीत्तिस-विस-विगारंण वज्जिय जुवलयं जुगवं ॥ ६९ ॥
 तुट्ठो नहयर-वग्गो पियंवया तह य परिण-समग्गा ।
 रायावि भव-सरूवं चित्तो आगओ नगरं ॥ ७० ॥

अविम ।

एत्तो तथो विविहावथाहि धिप्पंत-जीव-साराणं ।
 सरणं नत्थि जियाणं जिणिद-धम्मं पमोत्तूण ॥ ७१ ॥
 सूल-अहि-विस-विमूइय-पाणिप-सत्थग्गि-संभमेहि च ।
 देहतर-संकमणं करेइ जीवां मुहुणेण ॥ ७२ ॥
 ता एरिसम्मि चवलम्मि जीविए विसय-मोहिया जीवा ।
 मोह-महा-गह-घंथा तहवि डु धम्मं पमायेति ॥ ७३ ॥
 अह नहयर-निवहेणं बोलीणा आवयात्ति तुट्ठेणं ।
 गयपुरमार्गतूणं वद्धावणयं कयं रन्नो ॥ ७४ ॥

सुर-सुंदरीवि देवी दियहं तं चव पढमयं काउं ।
 गम्भवइ संजाया निन्नेहा नियय-दइयम्मि ॥ ७५ ॥

अविम ।

जह जह वइदइ गम्भो तह तह देवीवि गम्भ-माहण्या ।
 निट्ठूर-हियया चितइ मारेमि निमं स-हत्थेण ॥ ७६ ॥

उओ ।

आमासियावि रुसइ निट्ठूरमुल्लवइ नेच्छए भोगं ।

दशोऽभिउडिभीमा दिट्ठमि परम्मुहो ठाई ॥ ७७ ॥
 ॥ विवरीय-सख्वं दट्ठण पियंवया मणइ भदे ! ॥
 कास तुमं निन्नेहा बहु मन्नासि नेव रायाणं ? ॥ ७८ ॥
 सुरसुंदरीइ भणिय दोसेण इमस्स पाव-गम्भस्त ।
 मह मैइइ पैओसो उणउजइ पाव-क्कम्माए ॥ ७९ ॥
 तां गंतुं नर-वइणो साहिउजसु जेण अब्बहाभावं ।
 न कोइ मज्झ उवरिं विवैलिय-नेहं ममं दट्ठु ॥ ८० ॥
 अन्नं च भणसु दइयं दट्ठव्वा नेव पाव-क्कम्मा ई ।
 जाय न जाइ पसवो पैवय-गम्भस्त गम्भस्त ॥ ८१ ॥
 गंतुं पियंवयाए सिद्ध सख्वंपि मयरफेउस्त ।
 तं तोठं रायाणि इ विम्हिय-चित्तो इमं मणइ ॥ ८२ ॥
 अब्बो ! जा मह विरहं देवी निमिसंपि सोढुमसमत्था ।
 सा गम्भस्त पभाया अदसणं निट्ठुरा महइ ॥ ८३ ॥
 तां फि न होज्ज सो चिय पुब्ब-विरुद्धो सुबंधु-जीओइयं ।
 भवियव्वया-वसेणं उषवन्नो देवी-कुच्छीए ? ॥ ८४ ॥
 एमाइ चित्तयंतो देवीए अदिन्न-दंसणो राया ।
 निय-वइरिय-संकाए जावच्छइ दूमिओ चित्ते ॥ ८५ ॥
 साय य देवि दट्ठुं असुहज्जवसाय-दारुण रन्तो ।
 मन्ने पिय-मिस्ता इव साम-मुहा से थणा जाया ॥ ८६ ॥
 नर-वर-वर-मुह-संगम सुह-विरुद्धंठियेव देवीए ।
 उज्झिय साम-च्छाय गड-यलं पंदुरं जाय ॥ ८७ ॥
 सन्नेहि वि गहयत्त पत्तं न मएत्ते लद्ध-पत्थायं ।
 बिंथरिय से उदर नर वइणो वेरि-उग्गमणे ॥ ८८ ॥
 दट्ठणव उदरससवि गहयत्तं जाय तिप्प-अभिमाणं ।
 वड्ढइ नियव-विंनं मा जिणिज्जसि चित्ताए ॥ ८९ ॥
 फमसो पसवण-समए संपत्ते सैसहरम्मि मूलत्थे ।
 पाव-ग्गहावलोइय-लगे लग्गाइ विट्ठीए ॥ ९० ॥
 सुरसुंदरी-पसूया महया किच्छेण दारयं ताहे ।
 हित्थ-हियएण रत्ता बाहरिओ पवर-जोइसिओ ॥ ९१ ॥

१ बलात् (N. P. ४३) । २ प्रदोषः = प्रदोषः (N. P. ३) । ३ विगलितं =
 विघटितम् । ४ पापकर्माणि = पापकर्मणि । ५ बुद्धिओ = बुद्धिः (N. P. IV. ३३) ।
 ६ सुहो = शुभः । ७ सुहं = सुहम् । ८ निवृत्तम् । ९ ३ मिपिज्ज^० जाय = या
 जितं मूलमहमिलयः । १० वसधरे^० । ११ विट्ठिः = मत्ता । १२ हित्तो = प्रसूः
 (H. P. II. ३३६) ।

पुट्ठो य कहसु तणयस्स गुण-गणं एयस्स समय-जायस्स ।
 मूणिय-सिरेण तेणावि मणियं नर-नाह ! निसुणेसु ॥ ९२ ॥
 एरिस-समए जाओ जणयस्स न सुंदरी हयइ बालो ।
 बद्धंतो पिठ-गेहे हणइ कुलं राय-लच्छि च ॥ ९३ ॥
 देव ! न रस्सेयव्यं जाव तुमं नेव पेच्छसे एयं ।
 तायच्चिय तुह कुसलं पाणाणवि संसओ दिट्ठे ॥ ९४ ॥
 रत्ता भणियं भइय ! को कोओ एत्थ वत्थु-परमाथे ।
 सत्थ-समत्थिय-मज्झत्थ-तत्त बुद्धीहि कहियम्मि ॥ ९५ ॥
 कय-उंवरारम्मि गए स-दठ्ठाणं अहं नियेण वाहिता ।
 भणिवा सुहासणत्था पियंवया सोय-सविण्ण ॥ ९६ ॥
 पढम-मुय-जम्म-दियहे हरिसो किर होइ जणाणि-जणयाणं ।
 तं पुण दिव-वसेणं अहं भन्नारिसं जाय ॥ ९७ ॥
 ता भदे ! तं गच्छसु बालं घित्ठण घांथि-संजुत्तं ।
 निय-सोसुरए सिग्घं मुद्धि तत्थेव नेयव्यो ॥ ९८ ॥
 तीए तहत्ति भणितं नीओ सुरनंदणम्मि नयरम्मि ।
 सिट्ठो तन्नुत्ततो खयराहिय-नियप-दइयस्स ॥ ९९ ॥
 जलणपरह-खयराहिय-पिय-भज्जा-चित्ठेह-तणयस्स ।
 जलकंतस्स उ सव्वो तेणावि बह मणिवा एसा ॥ १०० ॥
 ताहे जलकंतेणावि जम्मण-महिमाइ-सपल-कायव्यं ।
 काऊण कयं नामं सुह-दियहे मयणवेगोति ॥ १०१ ॥
 कमसो पवद्धमाणो पत्तो सो जोव्वण मयणवेगो ।
 अविणीओ दुस्सीलो अकच्च-निरओ कयव्यो य ॥ १०२ ॥
 जलकत-त्तपर-पुत्तो कंचगदेवीइ गम्म-संभूओ ।
 जलवेगो सं भित्तो जाओ सहपटिय-रमित्ति ॥ १०३ ॥
 सुरसुंदरीइ कइयावि सीइ-मुमिणेण सुओ तणओ ।
 उण्वन्नो बीओवि य रुह-तिहि-जसत्त-जोगम्मि ॥ १०४ ॥
 एवेण अणंग-समो सुरो चार्इ पियंओ दग्गो ।
 नामेणऽणंगदेउ मुविणीओ जणाणि-जणयाण ॥ १०५ ॥
 कमसो जंघज-पत्तो सुराय-पयम्मि टाविओ एतो ।
 साहिय-विज्जो वियरइ इत्ताए मरर-नयेसु ॥ १०६ ॥

१० 'वगार', 'देवता' इति शब्दः । २२५८८८ = अष्टव २२५८८८ P. ३७१ ।

३ अष्टवऽष्टवम् । ४ धात्री = धात्री । ५ धात्री = धात्री । ६ धात्री = धात्री । ७ धात्री = धात्री ।

अष्टवऽष्टवम् । ८ धात्री = धात्री । ९ धात्री = धात्री । १० धात्री = धात्री ।

महु-मासे संपत्ते रायां अंतोउरण संजुतो ।
 अट्ठाहिय-माहिमट्ठा पत्तो वेयद्ध-कूडम्मि ॥ १०७ ॥
 महया विच्छेइणं पत्ता वेयद्ध-वासिणो खयरा ।
 गंधव्य-नद्ध-पउरा वट्ठइ अट्ठाहिया जान ॥ १०८ ॥
 ताव य गंगावचाउ आगया खयर-नियर-परियरिया ।
 वर-रुववई कन्ना अणंगवेगति नामेण ॥ १०९ ॥
 दिट्ठा सा जुवरन्ना तीएवि सिणिद्ध-दिट्ठि-पाएण ।
 विट्ठो अणंग-वाणेहि सत्ति आयल्लयं पत्तो ॥ ११० ॥
 पुण्डइ अणंगकेऊ वसंतनामं वैयसिय, भइ ! ।
 कस्सेसा वर-विलया कस्म व धूया ओ किनामा ? ॥ १११ ॥
 मणियं वसंतएणं गंगावचाम्म भासि वर-राया ।
 सिरि-गंधवाहणोसि य भाहिल्ल मयणावली तस्स ॥ ११२ ॥
 तीए य तिणि तणया पट्ठगो नहवाहणो, मयरकेऊ ।
 तइओ य मेहनाओ विज्ज वल-गब्बिआ सूरा ॥ ११३ ॥
 पिउणा सह पव्वइए ज ए नहवाहणं, मयरकेऊ ।
 जाओ राया सोवि य वियणं विज्ज पसाहितो ॥ ११४ ॥
 पिउणा तुज्ज पमाएण मारिआ छिन्न-वस-जालीए ।
 गुह-करुणाणुगएण तुह पिउणा ठाविओ रज्जे ॥ ११५ ॥
 एसे उ मेहनाओ, दिन्नाणि पभूय-गाम-नयरणि ।
 चित्तागह-खयर धूया दिन्ना पठमोपरा पवरा ॥ ११६ ॥
 तीए एसा धूया कन्ना नामेण मयणवेगति ।
 एवं च कुमर ! मग्गइ पियंयमाए पिययमस्स ॥ ११७ ॥
 जलकंतस्स उ पुत्तो कंचणदेवीइ कुच्छि-सभूओ ।
 जलवेगो, किं दिन्ना नवत्ति सम्मं न याणामि ॥ ११८ ॥
 इय सोऊण कुमारो वज्जरइ वसंत ! सुणसु मह वयणे ।
 एवं कन्ना-रयण विणा उ मेह नत्थि जीयांसा ॥ ११९ ॥
 जइ जीविण कज्जं अहयं वा वल्लहो जइ य तुज्ज ।
 ता गंतूणं तायं तह भणसु जहा छट्ठं छइइ ॥ १२० ॥
 अह सो बाल-वयंसो नाऊणं निच्छयं कुमारस्स ।
 गंतूण य तं रत्तो जहट्ठियं साइए सत्वं ॥ १२१ ॥
 रत्तावि मेहनाओ वाहरिऊणं विमग्गिओ कलं ।

१ आयत्ततो = वरयत्ताम्, २ निवनालय = निवण्डम् । ३ वयस्यं = मित्रम् ।
 ४ तिच्छमि ! कुञ्चम् ।

तेणवि य तस्त दिश्या वियसिय-वयणारविदेण ॥ १२१ ॥
 गंगावत्ते वत्तं पाणिग्गहणं महा-विमूर्हए ।
 नौपा य मयणवेया कुमरेणं नियय-नयरम्मि ॥ १२३ ॥
 सोऊण पाणिग्गहणं जलवेगो दूमिओ य चित्तेण ।
 कन्ना-विओय-दुहिओ दुक्खं नरओवमं पत्तो ॥ १२४ ॥
 रुद्धो अणंगकेउस्स चितए विविह-मारणोवाए ।
 लद्धोवाओ गंतूण साहए मयणवेगस्स ॥ १२५ ॥
 मित्त ! तुमं न वियाणासि जेह-सुओ सं हि मयरकेउस्स ।
 सुरसुंदरीइ पुत्तो इहाणिओ जम्म-दिवसाग्गि ॥ १२६ ॥
 भवमान्निओ ! सि मित्तय ! जणएण तुमं सुनिट्ठुर-मणेण ।
 तुज्झ कणिट्ठो भाया जुवरज्जे जेण अहिसित्तो ॥ १२७ ॥
 माया-पित्ताणि य तुज्झ दंसण कहवि नेय इच्छति ।
 बेरिय-सरिसं धारेंति जेण दूर-दुट्ठियं निष्चं ॥ १२८ ॥
 न य लहसि तुम गंतु तीइ दिसाएयि जस्थ तुह जणओ ।
 ता पिउ-परिभूएणं वयंस ! किं तुज्झ जीएण ॥ १२९ ॥
 एमाइ-वयण-महु-सप्पि-होमिओ तस्स गुरु-पओसग्गी ।
 जलिओ जम्म-परपर-निबद्ध-संबंध-जोगेण ॥ १३० ॥
 अह सो रोस-वसट्ठो पभणइ दंसेहि बेरियं विपरं ।
 दंसंमि भवन्नाए जेण फलं तस्स पावस्स ॥ १३१ ॥
 भणइ तओ जलकंतो सो तुज्झ पिया अणेग-खयरंहि ।
 रक्खिज्जइ तिक्खाडिय-खग्ग-गयावग्ग-हत्थेहि ॥ १३२ ॥
 रूव-परिवत्तिणि मित्त ! गेण्ह एय कुलागयं विज्जं ।
 जेण जहिच्छिय-अत्थस्स साहगो होसि अइरेण ॥ १३३ ॥
 दिश्या य तेण विज्जा रंस्सं गंतूण साहिया कमसो ।
 गयपुरमागम्म ठिओ चेढी-रूवेण देवि-गिहे ॥ १३४ ॥
 सुरसुंदरीइ चेढी ललियं हरिउण दूर-देसग्गि ।
 भोत्तूण तीइ रूवेण सो ठिओ निव-वहट्ठाए ॥ १३५ ॥
 कसिणाहि-ढसण-दिवसाउ नर-वई दिन्व-अंगुलीएण ।
 कर-संठिएण चिट्ठइ सुरयाइयं पमोत्तूर्णं ॥ १३६ ॥
 अह अन्नया नरिदो भोत्तूणं खयर-कंचुइ-समग्गो ।

१ ३ जिह । २ ५ ०रीए । ३ अवमत्तः—अवज्ञातः । ४ औवरज्जे । ५ जी

विनेन । ६ सर्पिः—पृथग् । ७ रोक्कवत्तः । ८ अवज्ञा—अपमानः । ९ अ-
 वम् ।

देवी-घरं पविट्ठो दिट्ठो चेटीइ पावाए ॥ १३७ ॥
 मोत्तूण अंगरक्खे बाहिं देवीए विट्ठिय-मंगिलो ।
 वास-हरम्मि पविट्ठो रयण-विचित्तम्मि देवि-जुओ ॥ १३८ ॥
 परिहासाईहिं खणं अच्छित्ता सुरय-सेवणारंभे ।
 मिल्लेइ अंगुलीयं देवी आमरण-ठाणम्मि ॥ १३९ ॥
 पारद्धम्मि य सुरए सहसा आयद्धिक्खण करवालं ।
 चैड्ढा-वेसण ठिओ सेणय-कयंतो सहि पत्तो ॥ १४० ॥
 जणणां-मुरपासत्तं जणयं घाएउमुज्जओ तणओ ।
 हा ! हा ! कट्ठमकज्जं धिरत्थु संसार-वासस्त ॥ १४१ ॥
 जाणंतो निय-पुत्तो पियरं घाएइ जणणि-सज्जत्तं ।
 दोस-पेरद्धो जम्हा अहो ! दुरंतो इमो दोसो ॥ १४२ ॥
 रागाओ होइ दोसो दोसाओ होइ बेर-संबंधो ।
 बेराओ पाणि-घाओ तत्तो गुरु-कम्म-बंधोसि ॥ १४३ ॥
 कैम्म-गुरु पाणि-गणो निवडइ तिरि-नरय-दुक्ख-गहणम्मि ।
 दुक्ख-पेरद्धो पायं कुणमाणो ममइ पुणउत्तं ॥ १४४ ॥
 नरयाओ तिरियत्ते तिरियत्ताओ पुणोवि नरपम्मि ।
 दुक्ख-सय-संपउत्तं भव-परियेदट्ठ कुणइ जीओ ॥ १४५ ॥
 एवं नाऊण जणा राग-दोसाण वज्जणं कुणइ ।
 भव-सय-किंलस-वहुलं संसारं जेण उत्तरइ ॥ १४६ ॥
 उगिन्न-खगमवल अवल्लोइय नरमईवि विम्हाहिओ ।
 चित्तेइ अहो ! घट्ठा मज्जं यहदठा इह पविट्ठा ॥ १४७ ॥
 लैल्लक-मुक्क-हुंकार-पुम्बयं धंभणीए विजाए ।
 धंभिय-देहा जायां निविट्ठो चित्त-मुत्तिव्व ॥ १४८ ॥
 देवीवि विट्ठिय-मणा मणइ य ललिए ! किमेवमारदं ।
 पावे ! कण पउत्ता दुट्ठेणं घाइया रओ ॥ १४९ ॥
 रत्ता भणियं इत्थीए साहसं एरिस न संमवइ ।
 ता देवि ! कोवि दूट्ठो दिट्ठो कालेण पुरिसोउपं ॥ १५० ॥
 पर-विज्जा-खेपकरि विज्जं भोवाहिउण नर-वइणा ।
 चिर-काल-साहियाओ छिन्नाओ सस्म विज्जाओ ॥ १५१ ॥

१ तनवरूपइतन्त इत्यर्थः । २ परद्धो = पोडितः (H. D. VI. १०) । ३
 कम्मभिप्रेतः, कम्मवहुल इत्यर्थः । ४ भूयः (K. I. ३१) । ५ परिवर्त्त = प्रत्ययम् ।
 ६ ३ हुत्तं । ७ सप्तदं = श्रीमन् (H. D. VII. १४) । ८ विवमूत्तिरिह ।
 ९ कतिहा । १० आहूय see > ORE P. १७३ ।

चित्ते सो कयग्यो विविहोवाएहि मारणं पिउणो ।
 रतीए लहइ निदं न य सो कूडाइं चित्तंतो ॥ १६७ ॥
 तथ य पव्वय-गहणे पह्णी-पासम्मि संवसंतस्स ।
 मूलीए गवेसंतो घूम-मुहो आगओ जोगी ॥ १६८ ॥
 उवयरिओ सो तेणं सयणासण-पाण-भोयणाईहि ।
 तुट्ठेण तेण दिन्नं अदिस्सं अंजणं तस्स ॥ १६९ ॥
 अजिय-लोचण-जुयलो अदिस्सो सो मणेण चित्तेइ ।
 मोरमि वेरियं सं जेण मणं निव्वुइं लहइ ॥ १७० ॥
 एस मह रज्ज-लंमो हंतव्वो जं पिया स-हत्येण ।
 वेरिय-जणेणं दिन्नं रज्जं नरयं विसैसेइ ॥ १७१ ॥
 अह सो अदिस्स-तणू वंचिय सवलंपि रक्खण-नरोहं ।
 आगम्म गयपुरम्भी रओ छिदं पलोएइ ॥ १७२ ॥
 वैच्चोहर-ट्ठिओ सो सरीर-चित्तत्थमागयं पियर ।
 मणि-रहिय पट्ठीए पावो घाएइ छुरियाए ॥ १७३ ॥
 दुट्ठं अपिच्छमाणां य नर-वईं तक्खणेण निक्खतो ।
 पमणइ रंभह दारं अदिस्सो अच्छए कोवि ॥ १७४ ॥
 हण हण भणमाणेहिं कुतभाहेहिं रुद्ध दारम्मि ।
 मरण-भयाओ पडिओ वेईय कूवे मयणवेगो ॥ १७५ ॥
 पावं चित्तेइ नरो वेरिय-लायस्स कूर-परिणामो ।
 नवरं निवडइ तस्सेय दुक्खयं इयं पुणेहिं ॥ १७६ ॥
 रायावि अगारवलेहिं तक्खण वेदिओ पक्ख-वणो ।
 जाओ मणि-सलिलेणं सिंचंतो वेयणा-रहिओ ॥ १७७ ॥
 देसंताओ पत्ता भणंति परिक्खणा नरा देव ।
 अदिस्सो होऊणं नट्ठो सो मयणवेगो म्ह ॥ १७८ ॥
 अह राया संविमो चित्तेइ तणयरम्म विलसियं एये ।
 जाणंतो किं अज्जवि निरुज्जमो घम्म-करणम्मि ॥ १७९ ॥
 भोगासत्तो जिण-घम्म-वज्जिओ कहवि जइ मओ हंतो ।
 अट्ठ-ज्झाणोवगओ का मज्झ गई तओ हंतो ॥ १८० ॥
 अह अनया कयाइवि विजत्तो सो निउत्त-खपरेण ।
 कुसुमायरम्मि सूरी समागओ चित्तवेगोत्ति ॥ १८१ ॥

नारय-तिरिय-नरेमुं दारुण-दुःखाई तथ अणुहविउं ।

सिद्धत्थपुर जाओ सुरहो सो कणगवइ-पुत्तो ॥ २११ ॥

खेय-बाहीए मयम्मी सुग्गीवे नर-वई इमो जाओ ।

तक्कम्मुदया रज्जं अहिट्ठियं सुणइट्ठेणं ॥ २१२ ॥

रज्ज-न्मट्ठो चपोए आगओ किच्चिधम्म-नर-वइणा ।

देसंते गाम-सयं दिन्नं से भूय-तणयस्स ॥ २१३ ॥

दुन्नयकारी भीमेण राइणा किच्चिधम्म-तणएण ।

निव्वासिओ अउंतो निव्विन्नो-त्ताव सो जाओ ॥ २१४ ॥

काऊण य बाल-तवं जोइसवासो सणिच्छरो जाओ ।

सैरिऊण पुब्ब-वइरं इहागओ चित्तगइ-पासे ॥ २१५ ॥

१ छिदं मघेसयंतो विगह-पमत्तो य वायगो अज्ज ।

अवहरिउं पक्खित्तो सुरेण सो लवण-जलहिम्मिं ॥ २१६ ॥

सुह-परिणामो भयवं मुक्क-ज्झाणेण ददढ-कम्मंसो ।

संपइ भय-भय-मुक्को अंतगडो केवली जाओ ॥ २१७ ॥

सोऊण सुरि-वपणं समणा समणी य परम-संविग्गा ।

तावय पेयवणाओ समागओ अमरकेउ-मुणी ॥ २१८ ॥

भणइ य गुरु-आणाए धणदेव-जुओ अहं तु पेयवणे ।

भयवं ! गओ पहाए पासे मुणि-मयरकेउस्स ॥ २१९ ॥

तहियं च न सो दिट्ठो दिट्ठा य चिया कुंरंत-इंगाल ।

गंधोदग-कुमुम-यासं च निवडियं दीसए तथ ॥ २२० ॥

दुग्गुणाणिय-संवेगो पभणइ सुरीवि नाय-परमत्थो ।

दुक्खत्तो हिउंतो इहागओ मयणवेगो सो ॥ २२१ ॥

पेयवणे पडिमत्थं पियर ददुहण चित्तए पावो ।

इण्हि करेमि सहल निय-जम्म-वेस्सिय हंतुं ॥ २२२ ॥

दारुण-भरियं सगड भगं मोत्तूण तथ सागडिओ ।

उस्सूरंति पैइट्ठो वसभे वित्तूण नयरीए ॥ २२३ ॥

जाए तमययारं तहि ओ कट्ठेहिं तेण पावेण ।

पच्छाइऊण ददुहो चाया-जलणेण सो साहू ॥ २२४ ॥

देहं स दहइ सिही सुक्क-ज्झाणेण सोवि कम्माई ।

अविचल-चित्तो भयवं अंतगडो केवली जाओ ॥ २२५ ॥

१ क्षुब्ध्याधिना । २ उपाह । ३ दुहितृत्ववयस्य । ४ स्मृत्वा । ५ स्फुटद्वारा
चिता । ६ शाकटिकाः=शकटस्वामी । ७ प्रविष्टः । ८ तमाया उज्जा अभ्यकारे ।
९ शिखी=भगिनः ।

एवं समुद्रवंतस्स सूरिणो उल्लसंत-विरियस्स ।
 खविण्-कम्म-चउक्के उप्पलं केवलं नाणं ॥ २२६ ॥
 तह अमरकेउ-मुणिणो धेणदेव-जइस्स कणगमाळाए ।
 कमलावइ-सुरसुंदरि-पियंगुवरमंजरीए य ॥ २२७ ॥
 सुह-माधाणमिमाणं उप्पण्ण केवलं वरं नाणं ।
 देवेहिं कया महिमा मोक्खं पत्ताणि कालेण ॥ २२८ ॥
 पवेण मयणवेगो भमिही संसार-सायरमणंतं ।
 ता भो भव्वा ! उज्झह राग-दोसे महा-सत्तू ॥ २२९ ॥
 इत्थ य कहा समण्णइ सुरसुंदरि-नामिया पुरा भणिया ।
 राग-दोस-विमुक्कं पणमह भत्तीइ जिणइंदं ॥ २३० ॥
 निच्च-पलोयण-निरया तग्गय-चित्ता विमुक्क-यावारा ।
 अत्थ पयाण-रहिया जासिं वणपि न लहति ॥ २३१ ॥
 निय-अत्थ-पयाणेवि डु रस-रहियाओ न दिति सग्भावं ।
 परमत्थ-विरहियाणं अन्नत्थ-निबद-चिन्नाओ ॥ २३२ ॥
 तासु वर-वेसियासुव सुवन्न-रयणुच्छलंत-सोहासु ।
 वहल-निरतर-वन्नय-संजाय-सरीर-सोहासु ॥ २३३ ॥
 आसत्तं सुविधंढाण माणस जइवि अणुदिणं नूण ।
 तहवि डु मह विन्नत्तिं सुणतु इह सज्जणा सरला ॥ २३४ ॥
 निरलंकाराच्छंदाणुवत्तिणी ललिय-कोमल-सरीरा ।
 दालिदिय-वर-कुल-बालियव्व एसा कहा तुम्ह ॥ २३५ ॥
 उवणीया सुयणाणं अन्नासत्तावि वारयं दाउं ।
 अविपढावि विपढा जह होइ तहा जइजाह ॥ २३६ ॥

आसि जिणो जेय-वेधू तिथयरो वद्धमाण-नामोत्ति ।
 संसार-जलहि-मज्जंत-जंतु-जण-जाणवत्त-समो ॥ २३७ ॥
 सीमो तस्स सुहम्मो तत्तो जंतू तओ य पभवोत्ति ।
 एवं सूरिण परंपराए ता जाव वइरोत्ति ॥ २३८ ॥
 साहाए तस्स सूरि जिणसरो नाम आसि विक्खाओ ।
 तत्तो य निम्मल-गुणो उज्झाओ अल्लओ नाम ॥ २३९ ॥
 सीसो य तस्स सूरि सूरिण्व सयावि जणिय-दोसंतो ।

१ धनदेवयते । २ अर्थः—पदार्थः, धनं च । ४ वेसिया—
 वेसा । ५ सुवर्णाः—शोभनाशराणि, सुवर्ण—हेम च; रयणा—रचना, रत्नाणि च ।
 ६ सुविदग्धानाम् । ७ अन्नसुखेः कलापकम् । ८ अविदग्धाणि । ९ वतणम् ।
 १० अर्थः—सुखम् । ११ जगद्गुरुः । १२ दंष्ट्रा—दंष्ट्राः रोषा रात्रिश्च ।

शुद्धिपत्रम् ।

०	५०	अशुद्धिः
१	१३	सकंदण
१	२५	B सकंद°
८	३१	विस्मरितः
१८	३१	सहसोत्रसत्
१०	११	छिदागाढं
३१	३१	मुनकखते
३१	२९	कौतुकम्
३१	३२	प्रहा
४१	२९	विघूर्णयमानका
५२	१९	उज्झसि
५५	३०	कोशिको
५७	१९	पुच्छिया
६३	२१	कजा
७३	३०	१९
७९	९	अह रज्ज
८१	२०	निज्ज्ञाइओ
९५	२	भणियं
९५	२९	समाणया
९५	३३	मुखयातया
९६	१०	विज्जए
१०३	१७	होह
१०३	३०	VII
१०४	२२	निसम्म-निम्हिओ
१०४	२५	उप्पइय
११२	३१	। ५ अजा ।
११७	२९	निर्वृत्तिः ।
१२९	१	नाह ! निवडंतो
१३९	११	दीसइ-गुरु-
१४०	३१	अपहस्य
१४८	१२	निर्विपणे

शुद्धिः ।
सकंदण
▲ सकंद°
विस्मृतः
सहसोत्रसत्
छिदा गाढं
मुनकखते
कौतुकम्
प्रहा
विघूर्णयमानिका
उज्झसि
कौशिको
पुच्छिओ
कजा
३६
अह रज्जं
निज्ज्ञाइओ
भणित
समागया
मुखया तया
विज्जए
होइ
VIII
निसम्म विम्हिओ
उत्पइउ
अजा । ५ शतकृत्यः ।
निर्वृत्तिः ।
नाह ! निवडंतो
दीसइ गुरु-
अपहस्तयित्वा
निर्विपणे

पृ० प०	अशुद्धि	शुद्धि ।
१५४ ४	तमित्त वेच्छत्तु	तामत्त-वेच्छत्तु
१५६ २२	हरिं कारेतस्स	हार करितस्स
१७७ १	तमाळ	तमाळ
१७७ १०	एयागिणी	एयागिणा
१८० ४	भाय	भय
१८१ १३	अणुहव-दु	अणुहव दु
१८१ ३०	स्वार्थेऽत्र क	स्वार्थेऽत्र क
१८३ १६	रम्मम्म	रम्मम्मि
१९४ १७	कुमारभावम्मि	कुमारभावम्मि
२०६ ९	मतस्स	मतिस्स
२०६ १८	उज्जत्तु	उज्जत्तु
२१२ ८	महभाषा	मह भाषा
२२६ १०	सुहात्ति नि	सुहेऽतिनि
२२७ १२	पियवया	पियवयाद्
२२७ २१	सत्तु जय	सत्तुजय
२२८ २०	उज्जति	उज्जति
२३० १५	साहिय	साहइ
२३० २४	समूहो स	समूहा स
२३२ १९	अक्कड	अक्कडे
२३६ १५	जोग्गमि	जोग्गम्मि
२३७ २५	आक्कडिद्वज्जति	आक्कडिद्वज्जति
२३८ ६	कय च्छिज्जता	कयदिज्जता
२४४ १८	जन्तो जत्ता	जत्ता जत्ता
२५३ १५	मण	माणे
२५८ २७	भावो प	भाउप !
२६२ ८	कुमणु	कुणसु
२६२ १४	सहिण्ण महा	सहिण्ण महा
२७३ ३१	मुदरी	मुदरा
२७५ २८	मुदरी प	मुदरा प
२७६ ३	मुदरी	मुदरा

